

Holy Bible

Aionian Edition®

Baịbulụ Nsọ n'Igbo Ndị Ugbu
The Igbo Holy Bible for Everyone
New Testament

Holy Bible Aionian Edition ®

Bai'bụlụ Nsọ n'Igbo Ndị Ugbu
The Igbo Holy Bible for Everyone
New Testament
Language: Igbo

Nigeria (Igboland, Abia, Anambra, Ebonyi, Rivers, Enugu, Imo, Delta)

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 9/10/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Biblica, Inc., 1980, 1988, 2019, 2020

Original work available for free at www.biblica.com and open.bible

Formatted by Speedata Publisher 5.3.10 (Pro) on 12/3/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously and <https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Volunteer help and comments are welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Igbo at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition ®* is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Igbo at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 06/21/25 - 468 translations now available in 230 languages.
- 09/01/25 - 538 translations now available in 291 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

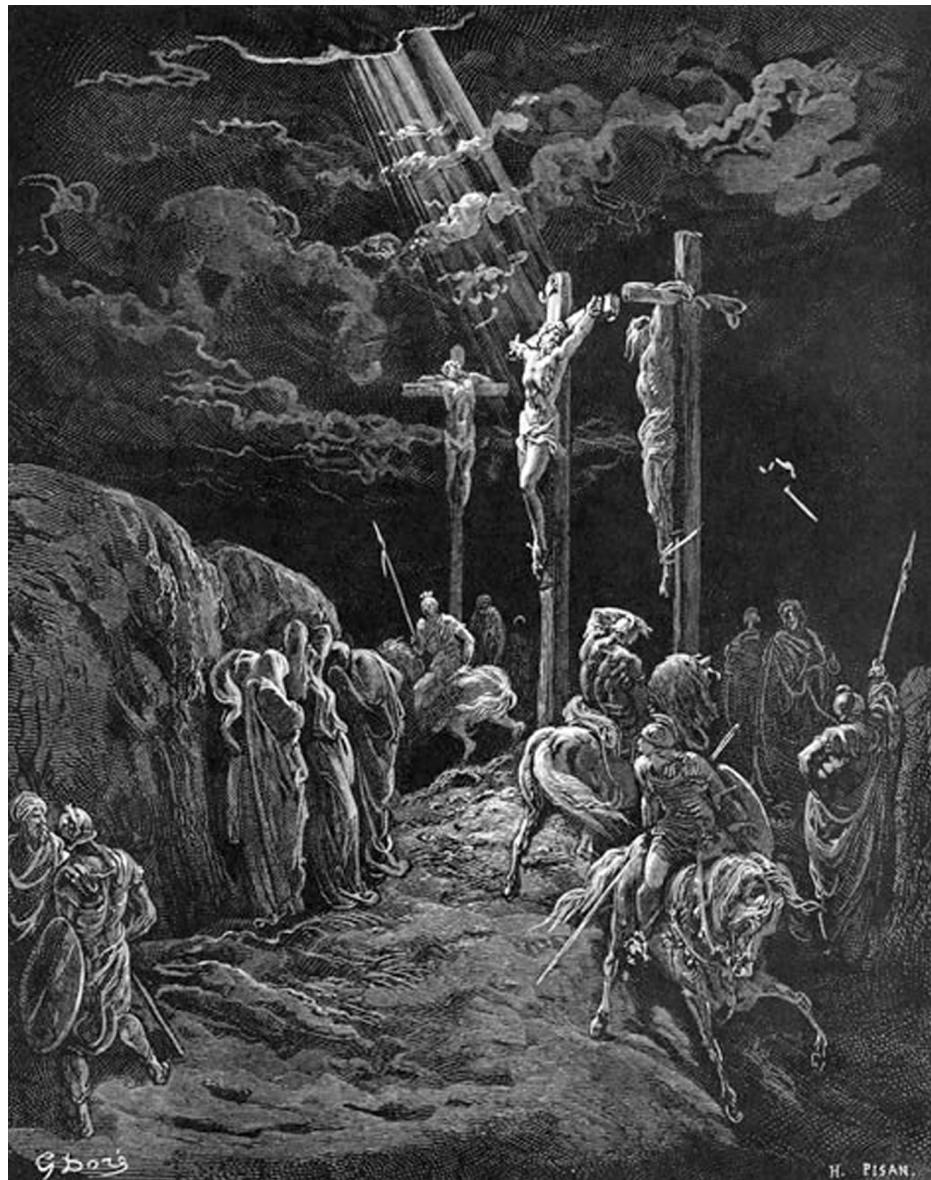
Matiu	1
Mak	33
Luk	52
Jon	84
Oru Ndj Ozi	108
Ndj Rom	140
1 Ndj Kɔrint	155
2 Ndj Kɔrint	170
Ndj Galeshja	180
Ndj Efesos	185
Ndj Filipai	190
Ndj Kołosi	194
1 Ndj Tesalonaika	198
2 Ndj Tesalonaika	201
1 Timoti	203
2 Timoti	208
Tajtɔs	211
Filimɔn	213
Ndj Hibru	214
Jemis	224
1 Pita	228
2 Pita	232
1 Jon	235
2 Jon	239
3 Jon	240
Jud	241
Mkpughe	243

APPENDIX

- Reader's Guide
- Glossary
- Maps
- Destiny
- Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

Jisqos siri, "Nna gbaghara ha n'ihi na ha amataghị ihe ha na-eme."

Ha ji ife nza kee uwe ya n'etiti onwe ha.

Luk 23:34

Matiu

1 Nke a bụ ndekọ usoro ọmụmụ Jisọs onye bụ

Kraist, nwa Devid, nwa Ebraham. **2** Ebraham mürü Ajizik, Ajizik amụọ Jekọb, Jekọb amụọ Juda na ụmụnne ya. **3** Juda mütara Perez na Zera site na Tama, Perez mürü Hezron, Hezron amụọ Aram. **4** Aram mürü Aminadab, Aminadab mürü Nashon, Nashon amụọ Salmon. **5** Salmon bụ nna Boaz, site na nwunye ya Rehab, Boaz mürü

Obed, site na nwunye ya Rut, Obed amụọ Jesi.

6 Jesi amụọ Devid, bụ eze. Devid mürü Solomon

site na nwunye ya Ụraya. **7** Solomon mürü Rehoboam, Rehoboam amụọ Abija, Abija amụọ Esa. **8** Esa mürü Jehoshafat, Jehoshafat amụọ Joram, Joram amụọ Uzaja. **9** Uzaja mürü Jotam, Jotam amụọ Ehaz, Ehaz amụọ Hezekaya. **10** Hezekaya mürü Manase, Manase amụọ Emón, Emón amụọ Josaya. **11** Mgbe e mere ka ha gaa

biri n'ala Babilon ka Josaya mürü Jekonaya na ụmụnne ya. **12** Mgbe ha si Babilon lọta Jekonaya mürü Shealtiel, Shealtiel amụọ Zerubabel. **13** Zerubabel mürü Abiud, Abiud amụọ Eliakim, Eliakim amụọ Azoa. **14** Azoa mürü Zadok, Zadok amụọ Akim, Akim amụọ Eliud. **15** Eliud mürü Elieza, Elieza amụọ Matan, Matan amụọ Jekọb. **16** JekỌb mürü Josef onye bụ di Meri nne Jisọs, onye a na-akpọ Kraist. **17** Ya mere, site n'Ebraham ruo na Devid, e nwere ogbọ iri na anọ. Ma site n'oge Devid ruo mgbe a dọqo ha n'agha gaa Babilon, e nwere ogbọ iri na anọ.

Sitekwanụ n'oge ahụ ruo mgbe a mürü Kraist bükwa ogbọ iri na anọ. **18** Otu a ka ọmụmụ Jisọs, onye a na-akpọ Kraist siri dí: Nne ya Meri bụ onye e kwenyere na ọ ga-alụ Josef, ma tupu ha ebikọ ọnụ a choputara na Meri di ime site na Mmụo Nso. **19** Ma Josef di ya bụ onye ezi omume, ọ choghị imenye ya ihere, n'ihi ya, o zubere ichu ya na nzuzo. **20** Mgbe Josef nwechara mkpebi a, mmụo ozi Onyenwe anyị biakwutere ya na nrọ sị ya, "Josef nwa Devid, atụla egwu ikpọro Meri ka ọ bürü nwunye gi, n'ihi na nwa ahụ o dí ime ya sitere n'ike Mmụo Nso. **21** Ọ ga-amükwa nwa nwoke, onye i ga-akpọ aha ya Jisọs, n'ihi na ọ ga-azopụta ndị nke ya site na mmechie ha." **22** Ihe ndị a mere

iji mezuo ihe ahụ Onyenwe anyị kwuru site n'ọnụ onye amụma ya sị, **23** "Lee, nwaagbogho ahụ na-amaghị nwoke ga-atụrụ ime, mụ nwa nwoke. Ha ga-akpọ aha ya Ịmanuel" (nke bụ ma asugharia ya, "Chineke nonyeere anyị"). **24** Mgbe Josef si n'ura teta, o mere díka mmụo ozi Onyenwe anyị nyere ya n'iwu. Ọ kpọqoro Meri ka ọ bürü nwunye ya. **25** Ma ha abụo edinakoghi tutu ruo mgbe ọ müsirị nwa nwoke, onye ọ kpọqoro aha ya Jisọs.

2 Mgbe a mýchara Jisọs na Betlehem nke Judia

n'oge Herod bụ eze, ndị amamihe si ọwụwa anyanwụ bìaruru Jerusalem, **2** na-ajụ ajụjụ sị, "Olee ebe ọ nọ, bụ onye a mürü ịbụ eze ndị Juu? Anyị hụrụ kpakpando ya r' ọwụwa anyanwụ,

ma bịa ikpọ isiala nye ya." **3** Mgbe eze Herod nṛụ nke a, obi lọrọ ya mmiri nke ukwuu, ya na ndị niile bi na Jerusalem. **4** Mgbe ọ kpokotara

ndịisi nchüaja na ndị ozizi iwu niile, ọ jụrụ ha, olee ebe e kwuru na a ga-amụ Kraist ahụ. **5** Ha zara ya sị, "Na Betlehem nke Judia. N'ihi na otu a ka onye amụma ahụ dere n'akwukwọ sị, **6** "Ma gi onwe gi, Betlehem, dí n'ala Juda, i dighị nta karichasịa n'etiti ndị ọchichị Juda, n'ihi na

ọ bụ site na gi ka onye ọchichị ga-esi pütä, onye

ga-achị ndị nke m Izrel." **7** Mgbe ahụ Herod kpọro ndị amamihe ahụ na nzuzo jüpüta ha

banyere oge kpakpando ahụ ji pütä ihé. **8** O

zipurụ ha ije Betlehem sị ha, "Gaanụ lee anya

nke ọma chopüta ebe nwantakirị ahụ nọ. Mgbe

unu chọtara ya, bịa mee ka m mara, ka m

gaakwa kpọo isiala nye ya." **9** Mgbe ha nṛụ

okwu eze, ha pürü gawa, ma kpakpando ahụ

ha hụrụ n' ọwụwa anyanwụ pütakwara ọzọ, na-

aga n'ihi ha ruo mgbe o bijara guzo n'elu ebe

nwantakirị ahụ nọ. **10** Ha nṛirị ọnụ nke ukwuu

mgbe ha hụrụ kpakpando ahụ. **11** Ka ha banyere

n' ụlo ahụ, ha hụrụ nwantakirị ahụ na nne ya

Meri, ha gburu ikpere n'ala ma kpọro ya isiala.

Ha meghere akpa akụ ha nye ya onyinye ọlaedo

na ọkpurułkpu eso osisi na-esi isi ụtọ a na-akpọ

frankisens, ya na máá. **12** N'ihi na a dọqo ha

aka na ntị na nrọ ka ha ghara ịlaghachikwuru

Herod, ha sitere n' ụzọ ọzọ laghachi obodo ha.

13 Mgbe ndị amamihe ahụ lasirị, mmụo ozi

Onyenwe anyị mere ka Josef hụ ya na nrọ, o sịri

ya, "Bilie ọsịịso kporo nwantakirị a na nne ya ekwuputa mmehie ha, o mere ha baptizim gbalaa Ijipt. Aloghachikwala tutu ruo mgbe m n'osimiri Jodan. 7 Ma mgbe ọhụrụ ọtụtụ ndị ga-agwa gi, n'ihi na Herod na-achọ nwantakirị Farisii na ndị Sadusii ka ha na-abia ka e mee a ka o gbuo ya." 14 N'oge abalị, Josef biliri ha baptizim, o sıri ha, "Unu ụmụ ajuala, onye kporo Meri na nwantakirị ahụ gbalaa Ijipt. 15 dørö unu aka na ntị sị unu gbanari ụmụma Ebe ahụ ka ha nogidere tutu ruo mgbe Herod nke na-abia? 8 Mịjanụ mkpuru na-egosipụta nwụrụ. Nke a mere ka okwu ahụ Onyenwe nchegharị unu. 9 Unu echekwala na unu puru i anyị kwuru site n'onu onye amụma mezuo. "Ọ sị n'ime onwe unu, Anyị nwere Ebraham dika bùkwa site n'Ijipt ka m kpọpụtara nwa m." 16 nna, n'ihi na Chineke pürü isite na nkume Iwe were Herod nke ukwuu mgbe ọ chọpụtara ndị a meputara Ebraham ụmụ. 10 Ma ugbu a na ndị amamihe ahụ aghoṇla ya aghuṇgo. N'ihi atukwasila anyuike na mgborogwu osisi niile. ya, o nyere iwu banyere Betlehem na obodo Osisi ọbula nke na-adighị amị ezi mkpuru ka a nta ndị ọzo gbara ya gburugburu, ka ha gbuo ga-egbutu, tuba ya n'ime ọkụ. 11 "Mụ onwe m ji ụmụntakirị niile n'o obodo ndị a, bụ ndị gbara mmiri eme unu baptizim n'ihi nchegharị, ma site n'afọ abụo gbadaa, dị ka ihe ọ nütara site onye dị ike karịa m na-abia. Onye m na-erughi n'onu ndị amamihe si dị. 17 E sitekwara otu ịchịta akpukpokpukwu ya. Ọ ga-eji Mmụo Nsọ na a mezuo amụma ahụ Jeremaya buru sị, 18 "A ọkụ were mee unu baptizim. 12 Ihe ifuchịa oka nṣuru otu olu na Rema, ikwa akwa na oke iru ụju ya dị ya n'aka, ọ ga-azacha ebe ịzocha oka ya dị, Rechel na-akwa akwa n'ihi ụmụ ya; ọ dighị nke ọma, chikọta mkpuru oka wiiti tinye ha nkasiobi ọbula dịrị ya, n'ihi na ha adighikwa." n'ọba, ma jiri ọkụ a na-apụghị imenụ emenụ 19 Mgbe Herod nwụrụ, mmụo ozi Onyenwe anyị rechapụ igbugbo oka." 13 Mgbe ahụ, Jisọs sitere bịakwutere Josef na nrọ n'Ijipt 20 sị ya, "Bilie, na Galili bịa n'osimiri Jodan ka Jọn mee ya kporo nwantakirị ahụ na nne ya laghachi n'ala baptizim. 14 Ma Jọn chọp ịgbochi ya, sị, "Ọ bụ Izrel n'ihi na ndị na-achọ igbu ya anwụṇla." 21 m kwesiri ịbịakwute gi ka i mee m baptizim. Ya mere, o biliri, kpoṇorø nwantakirị ahụ na nne Gini mere i ji abiakwute m?" 15 Ma Jisọs zara ya, laghachi n'ala Izrel. 22 Mgbe ọ nṣuru na eze ya sị, "Kwere ka ọ dịrị otu a ugbu a, o kwesiri ọhụrụ gbanwere Herod na Judia bụ nwa ya a ka anyị mezuo ezi omume niile." Mgbe ahụ na-akpọ Akelus, egwu tịrụ Josef ilaghachi ebe Jọn kwenyere. 16 Ngwangwa e mechara Jisọs ahụ. Ma n'ihi na adowọ ya aka na ntị na nrọ, ọ baptizim, o sitere na mmiri ahụ rịpụta. N'otu wezugara onwe ya gaa n'akụkụ Galili. 23 Ọ gara oge ahụ, eluigwe meghere, Jọn hụrụ Mmụo nke biri n'obodo a na-akpọ Nazaret. E sitekwara otu Chineke ka o si n'elu fedata dị ka nduru na a mezuo okwu ụnụ ndị amụma sị na, "A ga-akpọ ebekwasị Jisọs n'isi. 17 Otu olu sitere n'eluigwe ya onye Nazaret."

3 N'oge ahü, Jön omeē baptizim bıara na-

ezisa ozi n'ozara Judia. Isi okwu ya bu, 2 **4** Emesia, Mmuo Nso duuru Jisos baa n'ozara "Chegharjanu, n'ihi na alaeze eluigwe di nso." ka ekwensu nwaa ya onwunwa. 2 Mgbe o 3 N'ihi na nwoke a bu onye e kwuru okwu busiri onu iri ubochi anoyehiie na abali, aguu banyere ya site n'onu onye amuma Ajzaya si, gurụ ya nke ukwuu. 3 Mgbe ahụ onye onwunwa "Otu onye na-eti mkpu n'ozara, na-asị, 'Dozienụ ahụ bjakwutere ya si, "O bụru na i bu Okpara ụzo maka Onyenwe anyị, meenụ ka okporo ụzo Chineke, gwa nkume ndị a ka ha ghọe achichcha." ya guzozie." 4 Jon yi uwe e ji aji inyinya 4 Ma Jisos zara, "E dere ya n'akwukwó nsø si, kamel mee. O kekwara ihe okike ukwu nke 'O bughi naanị site na achichaka mmaadụ si adị akpukpø anu n'ukwu ya. Nri ya bu igurube na ndu, kama site n'okwu niile si n'onu Chineke mmanu anu. 5 N'oge ahụ, ndị mmaadụ sitere püta." 5 Mgbe ahụ, ekwensu duuru ya baa Jerusalem, na Judia niile, n'ala niile di Jodan n'obodo nsø ahụ, mee ka o guzo n'ebi dikarisiri gburugburu, na-apukwuru ya. 6 Mgbe ha na- elu nke ulonso ukwu, 6 si ya, "O bụru na i bu

Okpara Chineke, site n'ebé a tufa onwe gi n'ala. ike, ndí na-aría ụdí ọriá dí iche iche, ndí nwere N'ihi na e dere ya n'akwukwó nsó sí, “Ó ga- ahú mgbu, na ndí mmuo ojoo na-esogbu, na enye ndí mmuo ozi ya iwu banyere gi, ha ga- ndí akukú ahú ha kpónwuru ebili gi elu n'aka ha ka i ghara ikpobi ükwu gi akponwuru. O gwókwara ha niile. **25** Ọtụtụ mmadu na nkume.” **7** Ma Jisós zara sí ya, “E deela ya sitere na Galili, Dekapolis, Jerusalem, Judia na n'akwukwó nsó sí, ‘I gaghí anwa Onyenwe gi n'ofe osimiri Jodan, soro ya.

na Chineke gi ọnwunwa.” **8** Ozókwa, ekwensu kpóqoró ya gaa n'elu ugwu dí elu, gosi ya alaeze niile nke ụwa na ebube ha. **9** O sıri ya, “Aga m enye gi ha niile ma ọ búru na i daa n'ala kpoo isiala nye m.” **10** Ma Jisós sıri ya, “Si n'ebé m nọ püo, ekwensu. N'ihi na akwukwó nsó kwuru sí, ‘O bụ naanị Onyenwe anyị Chineke gi ka i ga-akpoo isiala nye, naanị ya ka i ga-efekwa.” **11** Mgbe ahú ekwensu hapurụ ya laa. Ndí mmuo ozi bjakwutere ya, nonyere ya, najere ya ozi. **12** Mgbe Jisós nürü na e tinyela Jón n'ulọ mkporo, o pürü gaa Galili. **13** Emesia, o hapurụ Nazaret gaa biri na Kapanom, bụ obodo dí n'akukú osimiri Galili. O dí nso n'oke ala Zebulon na Naftali. **14** N'uzo dí otu a, amúma ahú Aizaya buru mezuru. Amúma nke sıri, **15** “Ala Zebulon na ala Naftali, nke dí n'akukú osimiri, n'ofe Jodan, Galili nke ndí mba ozo, **16** ndí nọ n'ochichirị ahulà ihè dí ukwuu. Ndí bi n'ala onyinyo ọnwụ ka ihè nwukwasiri.” **17** Site n'oge ahú gaa n'ihu Jisós bidoro na-ekwusa na-asị, “Chegharijanụ, n'ihi na alaeze eluigwe dí nso.” **18** Ma mgbe Jisós na-agafe n'akukú osimiri Galili, o húrụ umunne abu, Saimon onye a na-apkó Pita, na Andru nwanne ya, ndí ọru ha bụ ikp azu, ebe ha nọ n'ugbo mmiri na-akp azu. **19** O sıri ha, “Bianụ soro m. Aga m eme unu ndí ọkụ na-akuta mmadu.” **20** Ha hapurụ ugbi azu ha otu mgbe ahú soro ya. **21** Mgbe o gara n'ihu nke nta, o húrụ umunne abu ozo, Jemis nwa Zebedi na Jón nwanne ya, ebe ha na nna ha Zebedi nọ n'ime ugbo mmiri na-ekesi ugbi azu ha. O kpókwara ha, **22** ngwangwa ha hapurụ ugbo ha na nna ha soro ya. **23** Jisós jeghariị n'obodo niile nke Galili, na-akuzi ihe n'ulọ nzukọ niile ha, na-ekwusakwa ozioma nke alaeze ahú. O na-agwókwa ọriá na nrịa nrịa niile dí iche n'etiti ndí ahú. **24** Akukú banyere ya gbasara jezu akukú Siria niile. Mgbe ahú ọtụtụ ndí mmadu kpotaara ya ndí niile ahú na-esighi

ahú mgbu, na ndí mmuo ojoo na-esogbu, na ndí akukú ahú ha kpónwuru, na ndí ọrụ ọrụ na ihe. **25** Ọtụtụ mmadu sitere na Galili, Dekapolis, Jerusalem, Judia na n'ofe osimiri Jodan, soro ya.

5 Mgbe Jisós húrụ igwe mmadu ahú, o rigooro n'elü ugwu. Mgbe o nođđuru ala, ndí na-eso ụzo ya bjakwutere ya, **20** bido ikuziri ha ihe. O sıri: **3** “Ngozi na-adịri ndí bụ ogbenye n'ime mmuo, n'ihi na alaeze eluigwe bụ nke ha. **4** Ngozi na-adịri ndí na-eru ụju, n'ihi na a gakanasi ha obi. **5** Ngozi na-adịri ndí dí nwayo n'obi, n'ihi na ha ga-eketa ụwa. **6** Ngozi na-adịri ndí agụ ezi omume na-agu, n'ihi na ndí ahú ka afø ga-eju. **7** Ngozi na-adịri ndí na-eme obi ebere, n'ihi na ha ka a ga-emere ebere. **8** Ngozi na-adịri ndí dí ọcha n'obi, n'ihi na ha ga-ahú Chineke anya. **9** Ngozi na-adịri ndí na-eme ka udo dí n'etiti mmadu na ibe ya, n'ihi na a ga-akpoo ha ụmụ Chineke. **10** Ngozi na-adịri ndí a na-emegbu n'ihi ezi omume, n'ihi na alaeze eluigwe bụ nke ha. **11** “Ngozi na-adịri unu mgbe ndí mmadu na-akocha unu, na-emegbu unu, ma na-ekwukwa okwu ojoo na ugħha niile dí iche iche megide unu n'ihi m. **12** Nurijanụ ọnụ, nwekwanụ obi ụtọ, n'ihi na ugwo ọru unu dí ukwuu n'eluigwe. N'ihi na n'uzo dí otu a ka ha sogburu ndí amúma ndí buru unu ụzọ. **13** “Unu bụ nnu nke ụwa, ma ọ búru na nnu adighị atokwa ụtọ, a ga-eji gini mee ka ọ tọ ụtọ ọzo? O bakwaghị uru ọbula, ma ọ bughị naanị itufu ya, ka ndí mmadu zọ ya ükwu. **14** “Unu bụ ihe nke ụwa. Unu dí ka obodo e wuru n'elu ugwu nke a na-apughi izo ezo. **15** Ndí mmadu adighị amunye oriona donye ya n'okpuru igbe, kama a na-adokwasị ya n'elu ihe ịdoba oriona, ka o nye ndí niile nọ n'ulọ ahú ihè. **16** Ya mere, kwerenụ ka ihè unu nwuo nye mmadu niile, ka ndí mmadu hụ ọru ọma unu, tookwa Nna unu nke bi n'eluigwe. **17** “Unu echela na m bijara ikagbu iwu Mosis, maqbụ ozizi ndí amúma. Abijaghị m ikagbu akagbu, kama abijara m imezu ha. **18** N'ezie, agwa m unu, na tutu eluigwe na ụwa agabiga, o dighi otu mkpuru edemedede ọbula dí nta, o büladi nke dikarisiri nta, nke

a ga-esi n'lwu a wepü ruo mgbe ha niile ga nwunye ya alukwaghị m, ma ọ bughị n'ihi ikwa emezu. 19 N'ihi ya, onye ọbula nke ga-emebi iko, ọ na-etinye nwanyị ahụ n'onodụ ga-emebi otu n'ime iwu ndị a, ọ bulađi nke dikarışırı nta, ka ọ kwaa iko. Ọ búrụ na nwanyị ahụ aluđi di ma kuziekwara ndị ozọ ime otu ahụ, a ga-agụ ozọ, nwoke ahụ lụrụ nwanyị ahụ na-emekwa onye ahụ n'onye dikarışırı nta n'alaeze eluigwe. mmehie ikwa iko. 33 "Ozokwa, unu nñuru na a Ma onye na-ezi ụmụ mmadụ ka ha debe iwu gwara ndị mmadụ n'oge gara aga si, 'Añula iyi ahụ, ma na-emekwa okwu ndị ahụ n'onwe ya, a ụgha, kama mezuo ihe niile unu nñuru n'iyi nye ga-akpo ya onye di ukwuu n'alaeze eluigwe. 20 Onyenwe anyi.' 34 Ma asị m unu ariñla iyi ọbula. Ka m dọp unu aka na ntị. Ọ búrụ na ezi omume Ejikwala eluigwe ariñ iyi n'ihi na eluigwe bụ unu akarighị ezi omume ndị Farisii na ndị ozizi ebe ocheeze Chineke di. 35 Ejikwala ụwa ariñ iwu, unu apughị ịba n'alaeze eluigwe ma ọli. 21 iyi n'ihi na ụwa bụ ebe mbakwasị ükwu ya. "Unu nñuru na-agwara ndị mmadụ n'oge gara Ejikwala Jerusalem ariñ iyi n'ihi na ọ bụ obodo aga, si, 'Onye egbula mmadụ, onye ọbula gburu Eze ukwu ahụ. 36 Ejikwala isi gi ariñ iyi n'ihi na mmadụ a ga-ekpe ya ikpe.' 22 Ma asị m unu, na i pughị ime ka otu agiri isi gi di ọcha maqbụ di onye ọbula nke na-ewe iwe megide nwanna ya, oji. 37 Añula iyi ọbula. Kama ka okwu unu búrụ na-enyefe onwe ya n'aka ikpe. Onye ọbula nke 'E' maqbụ 'Ee'; ihe ọbula gafere nke a sitere na-akpo nwanna ya 'Raka,' ya bụ Onye iberiibe, n'aka ajo onye ahụ. 38 "Unu ariñla na e kwuru ga-aza ajụjụ n'uloiķpe. Ozokwa, onye ọbula nke si, 'Ọ bụ anya ka a kükporo, anya n'onodụ anya. kporo nwanne ya, 'Onye nzuzu,' na-edo onwe ya Ọ búrụkwa otu eze ka e tipurụ, eze n'onodụ ịba n'okụ ala mmuq. (Geenna g1067) 23 "Ya mere, ọ eze." 39 Ma ana m asị unu eguzogidela onye bụ búrụ na i gaa inye onyinye gi n'ebé ịchụ aja, ajo onye. Kama ọ búrụ na mmadụ amaa gi ụra ma cheta n'ebé ahụ na gi na nwanne gi adighị na ntị aka nri, tuğharjara ya ntị nke ozọ. 40 Ọ n'udo, 24 hapụ onyinye gi n'ebé ịchụ aja, laa ka búrụ na mmadụ agbaa gi akwukwó n'uloiķpe, gi na nwanne gi kpezie. Mgbe unu mere udo, ka ọ nara gi uwe ime gi, nyekwa ya uwe nke laghachi biịa nye onyinye gi. 25 "Mee osisiş ka elu gi. 41 Ọ búrụ na mmadụ esite n'ike chọp ka gi na onye kpọ gi eje ụlo ikpe kpezie, mgbe ọ i soro ya gaa puku nzọ ükwu ato, soro ya gaa na-eburubeghi ikpe gi na ya jee n'aka ọkaikpe, puku nzọ ükwu isii. 42 Nye onye ọbula rịqoro gi onye ga-enyefe gi n'aka ndị nche, ma eleghị ihe. Achughachikwala ndị na-abia ka i binye anya etinye gi n'uloi mkporo. 26 N'ezie, agwa ha ego. 43 "Unu nñuru na e kwuru si, 'Hụnụ m gi, i gaghị e si n'ebé ahụ püta ruo mgbe i ndị agbataobi unu n'anya, ma kpokwanụ ndị kwugachiri kobo niile i ji. 27 "Unu nñuru na e iro unu asị.' 44 Ma asị m unu, hụnụ ndị iro kwuru si, 'Akwa iko.' 28 Ma asị m unu, onye unu n'anya, kpekwaaranụ ndị na-esogbu unu ọbula lere nwanyị anya site na-agụ iķwa iko ekpere. 45 Nke a ga-eme ka unu búrụ ụmụ nke emeelerị mmehie ikwa iko n'ime obi ya megide Nna unu bi n'eluigwe, onye na-eme ka anwụ nwanyị ahụ. 29 N'ihi nke a, ọ búrụ na anya mupor ndị ọma na ndị ojoo, na-emekwa ka aka nri gi na-eme ka i jehie, ghupụ ya tufuo. Ọ mmiri zooro ndị ezi omume na ndị ajo omume. kaara gi mma na i tufuru otu akukụ ahụ gi baa 46 Ọ búrụ naanị ndị hụrụ unu n'anya ka unu na-ahụ n'anya, ginị ga-abụ ugwo orụ unu? Ọ bulađi mmuq. (Geenna g1067) 30 Ọ búrụ na aka nri gi na-eme ka i jehie, gbulụ ya tufuo. Ọ kaara gi mma ndị ona ụtụ na-emekwa otu a. 47 Ọ búrụkwa na na i tufuru otu akukụ ahụ gi ma baa n'alaeze unu na-ekele naanị ndị enyi unu ekele, ọ dighị eluigwe, karịa na i ji ahụ zuruoke ma baa n'okụ ihe ọbula di ihe n'ebé unu na ndị ozọ no. N'ihi ala mmuq. (Geenna g1067) 31 "E kwukwara si, 'Onye 48 Ya mere, unu kwesiri izuoke n'iru orụ ọma, ọbula chọp igbara nwunye ya alukwaghị m, dika Nna unu bi n'eluigwe si zukwaa oke. ga-ebu uzo dee akwukwó alukwaghị m nye nwunye ya." 32 Ma asị m unu, onye ọbula gbara 6 "Kpacharanụ anya ka unu ghara ime ezi omume unu naanị ka ndị mmadụ hụ unu.

N'hi na unu mee nke a, unu agaghị enweta na i na-ebu ọnụ kama ka o bụrụ naanị nye ụgwọ ọrụ ọbụla site n'aka Nna unu bi n'eluigwe. Nna gi, onye anya na-adighị ahụ. Nna gi, onye 2 "Unu afula opị mgbe unu na-enye ndị nō na-ahụ ihe niile na-eme na nzuzo, ga-akwụ gi na mkpa onyinye, n'hi na otu a ka ndị ihu ụgwọ. 19 "Unu akpadola akụ n'uwa nye onwe abụo na-eme n'ulọ nzukọ na n'okporozi, ka unu, ebe o ga-agba nchara, akịka atakwa ya, ndị mmadụ too ha. N'ezie, ana m agwa unu, ebe ndị ohi ga-etiwa ma zukwaa ha. 20 Kama ha anatala ụgwọ ọrụ ha n'izuoke. 3 Mgbe unu kwadoonụ akụ n'eluigwe nye onwe unu, ebe chọro iṇụ ọrụ ebere, meenụ ya na nzuzo. Ekwela ha na-agaghị agba nchara, ebe akịka na-agaghị ka aka ekpe gi mata ihe aka nri gi na-achọ ime. eri ha, ebe ndị ohi na-adighị etiwa maobụ zuo 4 Ka onyinye gi bụrụ na nzuzo. Mgbe ahụ, Nna ihe. 21 N'hi na ebe ọbụla akụ unu dị ka obi gi, onye na-ahụ ihe dị na nzuzo ga-akwughachi unu ga-adịkwa. 22 "Anyा bụ oriona nke anụ gi. 5 "Mgbe ọbụla unu chọro ikpe ekpere, unu ahụ. O bụrükwa na anya gi adịrị ocha, ahụ gi emela dị ka ndị ihu abụo, n'hi na ha hụrụ iguzo niile ga-ejuputa n'ihè. 23 O bụrụ na anya gi ajoo n'ime ulọ ekpere, nakwa n'akụkụ ụzọ n'anya njọ, akụkụ ahụ gi niile ga-ejuputa n'ochichiri. O na-ekpe ekpere, ebe ndị mmadụ ga-ahụ ha. bụrükwa na ihè ahụ dị n'ime gi agho očhichiri, N'ezie, agwa m unu, ha anatala ụgwọ ọrụ ha očhichiri ahụ ga-adị ukwuu. 24 "O dighị onye n'ebe o zuruoke. 6 Kama, mgbe unu chọro ikpe ọbụla pürü ife nna ukwu abụo, n'hi na o ga-ekpere, baanụ n'ime ime ulọ unu. Mechiekwanụ acho iṇụ otu n'ime ha n'anya, kpokwa nke ozọ ụzọ unu, kpokuonụ Nna unu n'ekpere na nzuzo. asị, maobụ sọpuru otu ma leliịa nke ozọ anya. Mgbe ahụ Nna unu, onye na-ahụ ihe e mere na Otu a kwa i nweghi ike ife Chineke na akụ otu nzuzo, ga-enye unu ụgwọ ọrụ unu. 7 Mgbe unu mgbe ahụ. 25 "N'hi nke a ka m ji na-asị unu, na-ekpe ekpere, unu ekwula okwu nkukwasi unu echegbula onwe unu banyere ndị unu, efu dị ka ndị na-amaghị Chineke na-eme. Ha ihe unu ga-eri, maobụ ihe unu ga-anụ, maobụ chere na a ga-anụ ekpere ha n'hi otụtụ okwu banyere ahụ unu, ihe unu ga-eyi n'ahụ. O bụ ha na-ekwu. 8 Unu adila ka ha. Chetanụ na tupu ndị akarighị nri ejị azụ ya, ka o bụ ahụ akarighị unu arịo arịrio ọbụla, Nna unu bi n'eluigwe ihe e ji ekpuhi ya? 26 Werenụ ụmụ mnụnụ dị ka maara ihe na-apka unu. 9 "Sinụ otu a na-ekpe ihe imaatụ. Ha adighị akụ mkpuru n'ubi maobụ ekpere: "Nna anyị nke bi n'eluigwe, ka e doo ewe ihe ubi. Ha adighị achikotakwa ihe debe aha gi nsọ. 10 Ka alaeze gi bija, ka e mee uche gi n'oba. Ma Nna unu nke bi n'eluigwe na-azụ ha. n'uwa, dika e si eme ya n'eluigwe. 11 Nye anyị O bụ na unu adighị oke ọnwahịa karịa ha? 27 nri nke ụbочị taa. 12 Gbaghara anyị mmehie Onye n'etiti unu pürü itinye otu nkeji n'ogologo anyị, dika anyị si agbaghara ndị na-emehie ụbочị nke ndịya site n'ichegbu onwe ya? 28 megide anyị. 13 Ekwela ka anyị daba n'ime "Gịnị mekwaranụ unu ji na-anụ n'echiche oge ọnwunwa, kama, zoputa anyị n'aka ajo onye niile maka uwe? Leenụ okoko osisi nke ọhịa. Ha ahụ." 14 O bụrụ na unu agbaghara ndị mmadụ adighị arụ ọrụ maobụ dogbuo onwe ha n'orụ. mgbe ha mehiere megide unu, Nna unu nke bi 29 Ma asị m unu, o bùladị Solomòn n'ebube nke n'eluigwe ga-agbagharakwa unu mmehie unu. iụbụ eze ya niile, eyighị uwe ọbụla mara mma 15 O bụrükwanụ na unu agbagharaghị ndị ozọ dị ka otu n'ime okoko osisi nke ọhịa ndị a. 30 mmehie niile ha, Nna unu nke bi n'eluigwe Ma o bụrụ na Chineke si otu a chọro ahijịa efu agaghị agbaghara unu mmehie unu. 16 "Ozọ, nke ubi mma, nke pürü iđị ndị taa ma echi mgbe ọbụla unu na-ebu ọnụ, unu agbaruļa ihu atụba ha n'ite ọkụ, o bụ na o gaghị a chọro unu unu dika ndị ihu abụo na-eme. N'hi na ha na- mma karịa. Unu ndị okwukwe nta? 31 N'hi nke agbaruļa ihu ha ka ndị ozọ hụ na ha na-ebu ọnụ. a, unu echegbukwala onwe unu na-asị, 'Gịnị N'ezie agwa m unu, ha anatala ụgwọ ọrụ ha. ka anyị ga-eri?' maobụ, 'Gịnị ka anyị ga-anụ?' 17 Mgbe i na-ebu ọnụ, tee isi gi mmamụ, ma maobụ, 'Gịnjkwa ka anyị ga-eyi?' 32 O bụ ihe saakwa ihu gi mmiri, 18 ka ndị ozọ ghara iħuṭa ndị a ka ndị na-amaghị Chineke na-achosi ike.

Ma Nna unu bi n'eluigwe maara na ọ dí unu mma na-amípüta mkpuru ọma, ma osisi dí njø mkpa. 33 Ma burunu ụzø chọq alaeze ya na ezi na-amípüta mkpuru dí njø. 18 Osisi na-amí omume ya, a ga-atükwasíkwaru unu ihe ndí mkpuru ọma adighị amí mkpuru ojø. Nke na-a niile. 34 Ya mere, unu echegbulu onwe unu amí mkpuru ojø adighíkwa amí mkpuru ọma. banyere echí, n'ihi na echí ga-echere onwe ya. 19 Ma osisi ọbula na-amíghị mkpuru ọma ka a Nsogbu nke ụbøchị taa ezuorola ụbøchị taa.

7 “Unu ekpela ndí ọzø ikpe, ka a ghara ikpekwa unu ikpe. 2 N'ihi na a ga-ekpe unu ikpe díka unu si kpee ndí ọzø. O bụkwa ihe unu ji tuqoro ndí ọzø ka a ga-eji tuqoro unu. 3 “Gini mere i ji elee ntakíri ahíhịa dí nwanna gin'anya ma i díghị ahíhịa obodobo osisi dí gí onwe gi n'anya? 4 Olee otu i ga-esi gwa ya si, ‘Nwanna m, kwere ka m tøpụ gi ntakíri ahíhịa danyere gi n'anya,’ mgbe obodobo osisi dí gí n'anya, nke na-adíghị ekwe gi húzie ụzø. 5 Onye ihu abuø! Buru ụzø wépụ obodobo osisi dí gí n'anya ka i nwee ike jħuzi ụzø tøpụ ntakíri ahíhịa nke dí nwanna gi n'anya. 6 “Enyela nkíta ihe dí nsø. Enyekwala ezi ihe dí oke ọnúahịa. Ha ga-azøtø ha ma tøgharíjakwa dørie gi. 7 “Na-aríonu, unu ga-aríøta, na-achønụ, unu ga-achøta, kùókwanu aka n'uzø, a ga-emeghekewara unu ụzø. 8 N'ihi na onye na-aríø, na-aríøta. Onye na-achø, na-achøta. Onye na-akú aka n'uzø ka a ga-emeghekewara ụzø. 9 “O dí onye n'ime unu, ma ọ bürü na nwa ya aríø ya achíhcha, ga-enye ya okwute? 10 Maqbø, nwata ahụ aríø azú, o nye ya agwø? 11 Ya mere, ebe unu ndí ojø maara otu e si enye ụmụ unu ezi onyinye, Nna unu bi n'eluigwe ọ gaghi enye unu karíø, ma ọ bürü na unu aríø ya! 12 Ya mere, n'ime ihe niile, na-emeso ndí mmadụ dí ka i si chọq ka ha mesoo gi. Nke a bù nchikøta ihe iwu na ndí amúma ziri. 13 “Sitenü n'ọnụ ụzø dí warawara banye. N'ihi na ọnụ ụzø ahụ dí obosara. Mbara ka ụzø ahụ díkwa na-eduba n'íla n'iyi. Qtütü na-esoro ya. 14 Ole na ole na-achøta ụzø ahụ na-eduba na ndü, n'ihi na ọ dí warawara, díkwa nkpagide. 15 “Kpachapunụ anya! N'ihi na ndí amúma ụgha dí. Ha na-abíjakwute unu n'udidí atürü, ma ha bù agü. 16 A ga-esite na mkpuruha mata ndí ha bù. Ndí mmadụ ọ na-esite n'osisi ogwu dí n'ohia ghøta mkpuru osisi grepu, ka ha na-esite n'osisi uke gbara n'ohia ghøta m, onye na-ejere m ozi dina n'ulø n'oke ihe mkpuru fiig? 17 N'uzø dí otu a, osisi ọbula dí

ga-egbutu tñye ya n'okụ. 20 Uzo e si amata osisi ọma bụ site na mkpuru ya. 21 “O bughị ndí niile na-asị m ‘Onyenwe anyi, Onyenwe anyi,’ ga-abanye n'alaeze eluigwe, kama ọ bụ naanị ndí ahụ na-eme ihe Nna m nø n'eluigwe na-achø ka ha mee. 22 N'ubøchị ahụ, otutu ndí mmadụ ga-asị m, ‘Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, ọ bụ na anyi ejighị aha gi buo amúma, jiri aha gi chupụ mmuo ojø, ma jirikwa aha gi ruo otutu orụ ebube?’ 23 Mgbe ahụ aga m agwa ha hooħaa sị ha, ‘Amaghị m unu, sitenü n'ihi m pøø, unu ndí ajo omume!’ 24 “Onye ọbula ñara ntí n'okwu ndí a m kwuru, ma meekwa ha, dí ka nwoke ahụ maara ihe, onye wuru ụlø ya n'elu oke nkume. 25 Mmiri zosikwara ike n'elu ụlø ahụ, idee mmiri sokwara, tie n'ulø ahụ. Ifufe siri ike fekwara, ma ụlø ahụ adaghị. N'ihi na e wuru ntøala ya n'elu oke nkume. 26 Ma ndí niile n'urụ okwu ndí a, ma lefuru ha anya, bụ ndí nzuzu. Ha dí ka nwoke wuru ụlø ya n'elu aja. 27 Ngwangwa mmiri zoro, idee mmiri sokwara, ifufe fesikwara ike tie n'ulø ahụ, ụlø ahụ dara daruo ala. Ọdídà ya dí ukwuu.” 28 Mgbe Jisøs kwuchara okwu ndí a, ozizi ya juru igwe mmadụ ahụ niile anya. 29 N'ihi na o ziri ihe díka onye nwere ikike. O bughị dí ka ndí ozizi iwu ha.

8 Qtütü mmadụ sooro Jisøs mgbe o si n'ugwu ahụ rídata. 2 Mgbe ha na-agá n'uzø, otu onye ekpenta bjákwtutere ya kpøø isiala nye ya, riø ya si, “Onyenwe m, ọ bürü na i chøq, i puru imé ka m dí ocha.” 3 O setípuru aka ya, metü ya si, “Achorø m ka i dí ocha, dírikwa ocha!” Ngwangwa, ekpenta ahụ lara. 4 Jisøs nyere nwoke ahụ iwu sị ya, “Hụ na igwaghị onye ọbula, kama gaa gosi onye nchüaja onwe gi, chüökwa aja onyinye díka Mosis, nyere n'iwu, ka bürü ihe ama nye ya.” 5 Mgbe ọ banyere na Kapanom, otu onye očhíaghà bjákwtutere ogwu dí n'ohia ghøta mkpuru osisi grepu, ya riø ka o nyere ya aka. 6 O sıri, “Onyenwe m, onye na-ejere m ozi dina n'ulø n'oke ihe mgbu, akukụ ahụ ya kpønwukwara akpønwụ.”

7 JisQS sırı ya, “O bụ m bia gwọọ ya?” 8 Ma ụgbọ ahụ. Ma o nọ na-arahu ụra mgbe ihe ndị onye ọchịaghị ahụ zara ya sị, “Onyenwe m, a na-eme. 25 Ndị na-eso ụzọ ya jekwuuru ya, ekwesighị m ka ị bata n’okpuru ụlo m. Naanị kpotee ya, sị ya, “Onyenwe anyị, zoputa anyị! nodu n’ebé a, kwuo okwu, ahụ ga-adıkwa onye Lee, na anyị n’ala n’iyi.” 26 Ma o zgachiri, na-ejere m ozi ike. 9 N’ihı na mµ onwe m bükwa “Unu ndị okwukwe nta, gini mere ụjo ji na-atu onye n’okpuru ike ọchichị, nwee ndị agha unu?” Mgbe ahụ o biliri baara ifufe ahụ na ebili n’okpuru m. Ana m asị onye nke a, ‘gaa.’ O mmiri ahụ mba. Ha niile dajurụ, deere jii. 27 gaa, sìkwa onye nke ọzọ, ‘bia.’ O bia. Ana m O juru ndị na-eso ụzọ ya anya, mee ka ha juo asị ohu m, ‘mee nke a.’ O na-emekwa ya.” 10 ajụjụ sị, “O bụ ụdị mmadụ dị ańaa ka nwoke a Mgbe JisQS nñru okwu a, o juru ya anya nke bụ? O bulađi ifufe na ebili mmiri na-eme ihe o ukwuu. O gwara igwe mmadụ ahụ so ya okwu kwuru.” 28 Mgbe o rutere n’ofe nke ọzọ nke sị, “N’ezie, ahụbeghi m okwukwe dị otu a ebe obodo Gadarin, mmadụ abụo ndị mmuo ojoo si ọbułla; o bulađi n’Izrel niile. 11 N’ezie kwa, ọtụtu n’ebé a na-eli ozu zutere ya. Ha na-apka ike nke ndị mmadụ ga-esite n’owuwa anyanwụ nakwa ukwuu, na o díkwağhi onye na-esite n’uzo ahụ ọdida anyanwụ bia soro Ebrahim na Ajzik na agafe n’ihı ha. 29 Ngwangwa, ha tiri mkpu bido Jekob nököq n’oriri n’alaeze eluigwe. 12 Ma ụmu na-aju ajụjụ sị, “Gini ka anyị na gi nwekorø, gi alaeze ahụ, ka a ga-atupụ n’ezı, n’ime ọchichiri, Okpara Chineke? I gaghị eche ka oge ebe ikwa akwa na ịta ikitere eze ga-adị.” 13 ruo tupu ibido ịta anyị ahụhụ?” 30 Igwe ezi no JisQS gwara ọchịaghị ahụ okwu sị ya, “Laa! E n’akụkụ ebe ahụ na-apka nri. 31 Mmuo ojoo ndị meerela gi dì ka okwukwe gi sırı dì.” Ahụ dirị a riọrọ ya aririọ sị, “O bụrụ na ị chupụ anyi, onye ahụ na-ejere ya ozi mma n’otu awa ahụ. biko, hapụ anyị ka anyị banye n’ime ezi ndị 14 Mgbe JisQS ruru n’ulọ Pita, o choputara na a.” 32 O nyere ha iwu sị ha, “Ngwa, gaanol!” Ha nne nwunye ya nwere ahụ ọku. 15 O metụrụ sitere n’ime mmadụ abụo ahụ püta banye n’ime ya aka, ahụ ọku ahụ hapụrụ ya, o biliri malite igwe ezi ahụ. Otu mgbe ahụ kwa, ezi ndị ahụ ijere ya ozi. 16 N’oge uhuruchi, ha kpotaara niile gbaara ọso site na mkputamkpu ala ọnụ ya ọtụtu ndị mmuo ojoo na-esogbu. O ji okwu mmiri ahụ dabanyechaa n’ime mmiri ahụ. Ha ọnụ chupụ mmuo ojoo ahụ niile, gwoökwa nwukwara n’ime ya. 33 Ndị na-elekṣta igwe ezi ndị niile ahụ na-adigraphi ike. 17 Nke a bụ imezu ndị ahụ gbapụrụ gbaga n’ime obodo koropol ha amụma ahụ Ajizaya buru sị, “O bụpụrụ nrịa nrịa ihe niile mere; tinyere ihe mere ndị ahụ mmuo anyị niile, burukwa ọria anyị niile.” 18 Mgbe ojoo na-esogbu. 34 Ya mere ndị niile nọ n’obodo JisQS hụrụ igwe mmadụ dì ukwuu ndị gbara ahụ pütara ihu JisQS. Mgbe ha hụrụ ya ha riọrọ ya gburugburu, o nyere ndị na-eso ụzọ ya iwu ya sị ya pütara ha n’akụkụ obodo ha. ka ha gafee n’ofe nke ọzọ. 19 N’oge ahụ, otu onye n’etiti ndị na-ezi iwu bjakwutere ya sị ya, “Onye nkuzi, aga m eso gi gaa ebe ọbułla ị na-agà.” 20 JisQS zara, sị, “Nkita ọhịa nwere ọnụ ebe ha na-edina. Ụmu nnunụ nke igwe nwekwara akwụ; ma Nwa nke Mmadụ enweghi ebe obibi.” 21 Otu onye ọzọ n’ime ndị na-eso ụzọ ya sırı ya, “Onyenwe m, aga m eso gi, kama kwere ka m buru ụzọ gaa lie nna m.” 22 Ma JisQS zara sị ya, “Soro m ugbu a. Hapụ ndị nwụrụ anwụ ka ha lie ndị nwụrụ anwụ ibe ha.” 23 Mgbe o banyere n’ugbọ, ndị na-eso ụzọ ya sooro ya. 24 N’otu ntabi anya, oke ifufe bidoro ife n’odo mmiri ahụ, nke mere na ebili mmiri na-ekpuchi

9 JisQS banyekwara n’ugbọ mmiri nke kwoporo ya bijaruo n’obodo nke ya. 2 Ndị ikom ụfodụ butere ya otu nwoke akụkụ ahụ ya kpónwuru akponwụ, bu onye dina n’ute. Mgbe JisQS hụrụ okwukwe ndị ahụ, o gwara onye ọria ahụ okwu sị ya, “Nwee obi ike nwa m nwoke n’ihı na a gbagharala gi mmehie gi niile.” 3 N’oge a, ụfodụ ndị ozizi iwu nke ndị Juu nọ n’ebé ahụ sıritara onwe ha, “Nwoke a na-ekwulu Chineke.” 4 Ma ebe JisQS matara ihe ha na-eche n’obi ha, o sırı, “Gini mere unu ji na-eche ajo echiche n’obi unu? 5 Olee nke ka mfe ikwu? O bụ ị sị, ‘A gbagharala gi mmehie gi niile,’ ka o bụ ị sị, ‘Bilie

jee ije? 6 Ma ka unu mata na Nwa nke Mmadu ike. Nwanyi a anogla n'orja a afọ iri na abụo. Ọ nwere ike n'uwa igbaghara mmehie." Ọ siri bükwa orja oruru ọbara nke na-adighi akwusị onye ahụ akukụ ahụ ya kpọnwụrụ akponwụ, akwusị ka ọ na-arịa. Nwanyi a sitere n'azụ "Bilie, chirị ute gi laa!" 7 Nwoke ahụ biliri, chirị bjario ya nso, metụ ọnụ uwe ya aka. 21 N'ihi na ute ya laa n'ulọ ya. 8 Mgbe igwe mmadu a hụru o kwuolarị n'ime obi ya si, "O bürü nnqo na m ihe ahụ mere, akpata oyi jụru ha n'ahụ n'ihi ga-enwe ike metụ ọnụ uwe ya aka, a ga-agwo egwu. Ha tokwara Chineke onye na-enye ụmụ m." 22 Jisọs chigharịri lee ya anya si ya, "Ada mmadu ike di otu a. 9 Mgbe Jisọs si n'ebe m, nwee obi ike, n'ihi na e sitela n'okwukwe gi ahụ na-aga, o hụru otu nwoke a na-apụ Matiu mee ka ahụ di gi mma." Ahụ díkwara nwanyi ka ọ nqduru ala n'ulọ inakota ụtụ. Ọ siri ya, ahụ mma site n'oge ahụ. 23 Mgbe Jisọs batara "Soro m." Na-atufughi oge, o hapụru ihe niile n'ulọ onyendu ulọ ekpere ndị Juu ahụ, hụ igwe soro ya. 10 Dị ka ọ nqduru ala iri nri uhuruchi mmadu ka ha na-atu uzụ na ndị na-egbu oja. n'ulọ Matiu, ọtụtụ ndị ọna ụtụ na ndị mmehie 24 Ọ siri ha, "Sinụ ebe a pụo, nwata nwanyi a sooro ya na ndị na-eso ụzọ ya nqdụ na-eri nri. anwughi anwụ, kama ọ no n'ura." Ma ha chirị 11 Mgbe ndị Farisii hụru nke a, ha jụru ndị na- ya ochị. 25 Ma mgbe achupusiri igwe mmadu eso ụzọ ya ajuju si ha, "Ginị mere onye ozizi ahụ, o banyere n'ime ulọ, jide nwata nwanyi unu ji eso ndị ọna ụtụ na ndị mmehie na-eri ahụ n'aka, o bilie ọtọ. 26 Akukọ ọru ebube a nri?" 12 Mgbe ọ nqru nke a, Jisọs siri, "Mkpa gbasara n'ebe niile n'ala ahụ. 27 Mgbe Jisọs si dibia adighi akpa ndị ahụ di ike, kama ọ bụ ndị n'ebe ahụ na-apụ, ụmụ nwoke abụo ndị kpuru ahụ na-esighi ike ka mkpa dibia na-apụ. 13 Ma ịsi sooro ya. Ha tikuru ya mkpu na-asị, "Nwa gaanụ mta ihe okwu a pütara, 'Ana m acho Devid, meere anyị eberel'" 28 Ha sooro ya bata eberere, o bughi aja.'N'ihi na abiajhi m ikpọ ndị n'ulọ ebe ọ no. Ọ jụru ha ajuju si, "Unu kwere ezi omume, kama abiajra m ikpọ ndị mmehie." na m nwere ike ime ka unu hụ ụzọ?" Ha zara 14 Emesia, ndị na-eso ụzọ Jọn bijara juo ya ajuju si ya, "E, Onyenwe anyị, anyị kweere." 29 O si, "Ginị mere ndị na-eso ụzọ gi adighi ebu ọnụ metụru ha aka n'anya si ha, "Ya dịrị unu dị dị ka anyị onwe anyị na ndị Farisii na-eme?" 15 ka okwukwe unu si dị." 30 Ngwangwa ndị ịsi Jisọs jụru ha si, "O kwasiri ka ndị enyi onye na- ahụ bidoro ihụ ụzọ. Jisọs maara ha ọkwa si ha alụ nwunye ọhụru nqro na mwute na-erighi nri, "Unu agwakwala onye ọbula." 31 Ma ha pụru mgbe ha na di nwanyi ọhụru no? Oge na-abia gbasaa akukọ a ebe niile n'ala ahụ. 32 Mgbe mgbe a ga-ewepụ di nwanyi ọhụru n'etiti ha, ndị a sitere n'ebe ahụ pụo, ndị ọzo buteere ya mgbe ahụ ka ha ga-ebu ọnụ. 16 "O dighị onye nwoke dara ogbi, onye mmuo ojoo bikwa n'ime na-eji akwa ọhụru kwachie ebe akwa ochie siri ya. 33 Mgbe ọ chüpuru mmuo ojoo ahụ, onye dökaa, n'ihi na akwa ahụ ga-esi n'ebe a kwachiri ogbi ahụ bidoro ikuw okwu. Ibubo nwụrụ igwe ya dowa; mee ka ọ dị njo karịa ka ọ dị na mbụ. mmadu no n'ebe ahụ. Ha siri, "Anyị ahụtụbeghi 17 Ọ díkgwaghi onye ga-etinye mmanya ọhụru ihe dị otu a n'ala Izrel." 34 Ma ndị Farisii siri, n'ime karama akpukpọ ochie, n'ihi na karama "Ọ bụ ekwensu, eze ndị mmuo ojoo, na-enye ochie ahụ ga-agbawa mee ka mmanya ọhụru ya ike ichüpuru mmuo ojoo." 35 Jisọs jegharịri ahụ wufuo. Kama ọ dị mma itinye mmanya n'obodo niile na ogbe niile dị n'ebe ahụ, ma ndị ọhụru n'ime karama akpukpọ ọhụru, nke ga- ukwu na ndị nta, na-ezi ihe n'ulọ ekpere ndị eche kwa ha abụo nke ọma." 18 Mgbe ọ no na- Juu, na-ekwusakwa ozioma nke alaeze ahụ. Ọ ekwu okwu, otu onyeisi ulọ ekpere bjara kpoo na-agwokwa orja na nrịa nrịa niile dị iche iche. isiala nye ya, si, "O díbeghi anya nwa m nwanyi 36 Mgbe ọ hụru igwe mmadu niile na-abjawkute nwụrụ. Otu ọ dị, bịa ka i bikwasị ya aka gi. Ọ ya, ọmijiko ha mere ya, n'ihi na ha bụ ndị a na-ga-ebili díkwa ndị ọzo." 19 N'ihi nke a, Jisọs esogbu. Ndị na-enweghi onye inyeaka. Ndị dị soro ya gawa. Ndị na-eso ụzọ ya sokwara ha. ka atụru na-enweghi onye na-azụ ha. 37 Mgbe 20 Ma o nwere otu nwanyi onye ahụ na-esighi ahụ, ọ siri ndị na-eso ụzọ ya, "Owuwe ihe ubi

hiri nne n'ezie. Ma ndị օրு dì ole na ole. **38** Ya n'ihu ndị na-achị achị na n'ihu ndị eze n'ihi mere, rịỌnụ Onyenwe owuwe ihe ubi ka o zite ndị օրु n'owuwe ihe ubi ya."

10 Jisọs kpọrọ ndị na-eso ụzọ ya iri na abụ

nye ha ikike ichụpụ mmuo na-adighị ọcha, na ịgwọ nrịa nrịa na օrịa niile dì iche iche. **2** Nke a bụ aha ndị ozi iri na abụ ahụ: Saimon (onye a na-akpokwa Pita) na Andru nwanne Saimon; Jemis nwa Zebedi, na Jọn nwanne ya. **3** Filip na Batalomi; Tomaṣ na Matiu onye ọna ụtụ; Jemis nwa Alfios, na Tadioṣ. **4** Saimon onye a na-akpọ Zilöt na Judas Iskariot, onye raara ya nye n'aka ndị gburu ya. **5** Ndị ikom iri na abụ ndị a ka Jisọs nyere ikike zipụ. Maara ha ọkwa sị ha: "Unu agala n'ebé ndị mba ozø, maobụ n'ebé ndị Sameria nø. **6** Kama jekwurunụ ụmụ Izrel, ndị bụ atụrụ furu efu. **7** Mgbe unu na-a ga, na-ekwuasaaranụ ha sị, 'alaeze eluigwe a dila nso.' **8** Gwoṇụ ndị օrịa, kpoteenụ ndị nwụrụ anwụ, meenụ ka ahụ ndị ekpenta dì ọcha, chupukwanụ mmuo ojoo. N'efu ka unu natara. Ya mere, nyenụ n'efu. **9** "Mgbe unu na-a ga, unu anatala ọla'ochia maobụ ọlaedo, maobụ ọla ọbụla tinye n'ime belit unu. **10** Unu ejikwala akpa maka njem unu, maobụ uwe abụ, maobụ akpukpukwụ, maobụ mkpanaka. N'ihi na onye օrụ kwasiri ihe e ji azụ ya. **11** Ma obodo ọbụla maobụ ogbe ọbụla unu bara n'ime ya, chọṇụ ụfodụ ndị kwasiri nsopuru bi n'obodo ahụ. Nogidekwanụ n'ulọ ha ruo mgbe unu ga-ahapụ obodo ahụ. **12** Mgbe unu na-abanye n'ulọ ahụ, keleenụ ndị bi na ya sị, udo díri unu. **13** O bụrụ na ndị n'o n'ulọ ahụ anabata unu, meenụ ka udo unu bjakwasị n'ulọ ahụ. O bụrükwanụ na ha anabataghị unu, ka udo unu lögħachikwute unu. **14** O bụrụ na onye ọbụla anabataghị unu, maobụ ju ịnụrụ okwu unu, mgbe unu na-ahapụ ulo ahụ maobụ obodo ahụ kuchapunụ aja dì n'ukwu unu. **15** N'eziokwu, ọ ga-adịri obodo ahụ njo n'ubochị ikpe karịa obodo Sodom na Gomora. **16** "Ana m ezipu unu dì ka atụrụ n'etiti agụ. Ya mere, nweenụ uche dika agwọ. Burunu ndị a na-apughi ita ụta dika nduru. **17** Kpachapunụ anya. N'ihi na a ga-enyefe unu n'aka nzukọ ndị ulo ikpe, piaakwa unu ihe n'ulọ ekpere ha. **18** A ga-ekpe unu ikpe

m. Ma nke a ga-enye unu ohere igwa ha ihe banyere m. E, nke a ga-enye unu ohere igba ama banyere m nye ndị mba ozø. **19** Mgbe ha jidere unu na-ekpe unu ikpe, unu echegbulu onwe unu banyere ihe unu ga-ekwu, maobụ otu unu ga-esi kwuo ya. N'ihi na a ga-eme ka unu mata ihe unu ga-ekwu n'oge ahụ. **20** N'ihi na ọ buğhị unu ga-ekwu n'onwe unu. Kama Mmuo nke Nna unu bi n'eluigwe ga-esite n'onụ unu kwuo okwu. **21** "Nwanne ga-arara nwanne ya nye ka e gbuo ya, mma ga-ararakwa nwa ya nye. Umụ ga-ebili megide ndị mṛu ha mee ka e gbuo ha. **22** Mmadụ niile ga-akpọ unu asi n'ihi m. Ma onye ga-eguzosi ike ruo ogwugwu ka a ga-azopụta. **23** Mgbe ọbụla ndị mmadụ sogburu unu n'otu obodo gbalaganụ n'obodo ozø. N'ezie, asi m unu, unu agaghị agazucha obodo niile nke Izrel tupu Nwa nke Mmadụ aloğhachi. **24** "Nwata akwukwọ adighị akarị onye nkuzi ya. Ohu adighị akarịkwa nna ya ukwu. **25** O zuorela onye na-eso ụzọ onye nkuzi ka ọ dì ka onye nkuzi ya, na ohu ahụ ka ọ dì ka onyenwe ya. Ọ bụrụ na a kpọrọ nna nwe ulo Belzebub, a ga-esi añaā ghara ịkpọ ndị ezinaulọ ya ihe karịrị nke a? **26** "Ya mere unu atula ha egwu. O nweghi ihe ọbụla e kpuchiri ekpuchi nke a na-agaghị ekpughe, maobụ ihe e zoro ezo nke a na-agaghị eme ka ọ pụta ihè. **27** Ihe m na-agwa unu ugbu a na nzuzo, kosaanụ ya mgbe chi boro. Ihe m ji nwayo mee ka ọ baa unu na ntị, nödụnụ n'elu ulo kwusaa ya. **28** Unu atula egwu ndị puru igbu naanị anụ ahụ unu, ma ha enweghi ike imetu mkpuruobi unu aka. Kama onye unu ga-atụ egwu bụ Onye ahụ nwere ike imebi anụ ahụ unu na mkpuruobi, tubakwa ha n'okụ ala mmuo. (**Geenna g1067**) **29** Ọ buğhị otu kobo ka a na-ere ụmụ nza abụ? Ma otu n'ime ha agaghị ada n'ala ma ọ bụrụ na Nna unu bi n'eluigwe amaghị. **30** Ọ bulađi agirị isi dì n'isi unu ka a maara ọnụogugị ha. **31** Ya mere, unu atula egwu. Unu dì oke onụ karịa ọtụtụ ụmụ nza. **32** "Ya mere, onye ọbụla kwuputara m n'ihu ụmụ mmadụ, ka mụ onwe m ga-ekwuputa n'ihu Nna m bi n'eluigwe. **33** Ma onye ọbụla na-agonari m n'ihu ndị mmadụ, mụ onwe m ga-agonarịkwa

ya n'ihu Nna m bi n'eluigwe. 34 “Unu echekwala unu gara n'ozara ihu Jon, ginị ka unu lere anya na m bjara iweta udo n'ụwa. Abjaghị m iweta na unu ga-ahụ? O bụ ahijịa achara nke ikuku udo, kama ọ bụ iwebata mma agha. 35 Abjara m na-ebugharị? 8 Ma ọ buğhi otu a, ginị ka unu ime, “Ka nwoke megide nna ya, ka nwa nwanyị pürü iga ihu? O bụ nwoke yi uwe mara mma? megide nne ya, ka nwunye nwa megide nne Ma lee ndị na-eyi uwe di oke onyaha na-anụ di ya, 36 ndị iro mmadụ ga-abụ ndị ezinaulo n'ulọ eze. 9 Ma ginị ka unu lere anya na unu ya.’ 37 “O bụrụ na i hụrụ nne gi maqbụ nna ga-ahụ? O bụ onye amụma? E, asị m unu, ọ gi n'anya karịa m, i kwesighị ibụ onye nke m. bụ onye karịri onye amụma. 10 Onye bụ onye O bụrụ na i hụrụ nwa gi nwoke, maqbụ nwa ahụ e dere ihe banyere ya n'akwukwọ nsọ si, gi nwanyị n'anya karịa m, i kwesighị ibụ onye “Lee, aga m ezipu onyeozi m n'ihu gi, onye nke m. 38 Onye ọbụla na-eburughị obe ya soro ga-edozi uzọ gi n'ihu gi.’ 11 N'ezie, ọ dighị m, ekwesighị i bụ onye nke m. 39 Onye ọbụla nwoke ọbụla n'etiti ndị nwanyị mürü di ukwu chọtara ndị ya ga-etufu ya, ma onye ọbụla karịa Jon ome baptism. Ma onye dikarışiri tufuru ndị ya maka m, ga-achọtakwa ya. 40 nta n'alaeze eluigwe di ukwu karịa ya. 12 Site “Ndị niile nabatara unu na-anabata m. Mgbe n'ubochị ndị ahụ Jon ome baptism malitere ha nabatara m, ọ bụkwa Onye ahụ zitere m ọru ya ruo ubgu a, ihe banyere alaeze eluigwe ka ha na-anabata. 41 O bụrụ na unu anabata na-agabiga ihe ike. Otu a kwa ndị di ike na-onye amụma n'ihi na ọ bụ onye amụma, unu abagidekwa ya. 13 N'ihi na tupu Jon abịa, iwu na na onye amụma ahụ ga-enwekọ otu ugwo ọru. ndị amụma niile buru amụma banyere alaeze O bụrükwa na unu anabata onye ezi omume a. 14 O bụrükwa na unu jikeere ịnabata ya, ọ n'ihi ezi omume ya, unu ga-esorokwa ya nata bụ ya bụ ịlaija ahụ, nke na a ga ibịa. 15 Onye ugwo ọru nke onye ezi omume. 42 O bụrụ na ọbụla nwere ntị iṇụ ihe, ya nṣụ. 16 “Ginị ka m onye ọbụla ekunye otu n'ime ndị a na-eso uzọ ga-eji tụnyere ndị bi n'ogbo a? Ginị ka ha yiri? m mmiri oyi ka ọ ṣe, n'ihi na ọ bụ onye na-eso Ha di ka ụmụntakirị na-egwuri egwu n'ama, uzọ m, n'ezie, asị m unu, ọ ghaghị ịnata ugwo ndị na-asị ibe ha, 17 “Anyị gburu unu oja, ma ọru ya.”

11 Mgbe Jisọs nyesiri ndị na-eso uzọ ya ndumodụ ndị a, ọ hapurụ ebe ahụ puo. Bido na-ejegharị n'obodo dì iche iche na-ezisa oziomma. 2 Jon ome baptism nökwa n'ulọ mkpọro n'oge ahụ. Mgbe ọ nṣụ akụkọ ọru ebube niile nke Krajst na-arụ, o zipurụ ndị na-eso uzọ ya. 3 O gwara ha ka ha juo ya ajụju si, “O bụ gi bụ onye ahụ anyị na-ele anya ọbịbịa ya, ka ọ bụ onye ozọ?” 4 Jisọs zara ha si, “Laghachinu azu gwa Jon banyere ihe unu nṣụ na ihe anya unu hụrụ. 5 Gwananụ ya na a na-eme ka ndị ịsi hụ uzọ, ka ndị ngwuro gaa ije. A na-emekwa ka ahụ ndị ekpenta di ocha. Ndị ogbi na-anụ ihe, na-ekwu okwu. Ndị nwurụ anwụ ka a na-akpote. Gwakwanụ ya ihe banyere oziomma a na-ezisara ndị ogbenye. 6 Ziekwananụ ya ozi a, na ngozi na-adịri onye ahụ na-enweghi ihe mkpasu iwe n'ihi m.” 7 Mgbe ndị ahụ Jon zitere lara, Jisọs bidoro igwa igwe mmadụ nọ n'ebe ahụ okwu banyere Jon. Ọ jụrụ ha ajuju si, “Mgbe unu ekweghi ete egwu. Anyị bụrụ unu abụ ikwa ozu, ma unu akwaghị akwa.’ 18 Jon bjara na-erighị achịchà maqbụ ihe ọnụnụ. Ha sıri, ‘Mmụo ojọ bi n'ime ya.’ 19 Ma Nwa nke Mmadụ bjara na-eri ihe oriri, na-arnükwa ihe ọnụnụ. Ha si, ‘Lee, onye oke oriri na onye oke arụmaṇu abịala, enyi ndị ọna ụtụ na ndị mmehie.’ Ma amamihe na-esite n'ọru ya gosiri na ihe o mere di mma.” 20 Mgbe ahụ ọ bidoro ibụ obodo niile ebe ọ rụrụ ọtutu ọru ebube ọnụ, n'ihi na obodo ndị a echegeharighị. 21 “Ahụhụ ga-adịri gi Korazin. Ahụhụ ga-adịkwara gi Betsaida. N'ihi na a si na ọ bụ n'ime Taja na Sajdon ka a rụrụ ọru ebube niile a rụrụ n'ime unu, ha gaara echegeharị ma gosikwa nchegeharị ha site n'iyi uwe mkpe na ikpokwasị onwe ha ntụ n'isi. 22 N'ezie asị m unu na ọ ga-adịri unu njọ n'ubochị ikpe ahụ karịa obodo Taja na Sajdon. 23 Ma gi Kapanom bụ obodo a na-asopuru, a ga-ebuli gi elu ruo eluigwe? Mba, i ga-arịdaru oku ala mmụo. N'ihi na a si na a rụrụ ọru ebube m

ruru n'ime gi n'obodo Sodom, a garaghị ala ya izuike gjinị ka o ga-eme? O ga-ahapụ ya n'ebẹ n'iyi. O gaara adịrị ruo taa. (**Hadēs g86**) 24 N'ezie ahụ? O gaghi ejide ya doppata ya? 12 Mmadụ asị m unu, o ga-adịrị unu njọ n'ubochị ikpe o dighị mkpa karịa aturu? Ya mere, o ziri ezi ahụ karịa obodo Sodom.” 25 N'oge ahụ, Jisos n'iwu bụ iụ ịrụ ọma n'ubochị izuike.” 13 Mgbe kwuru sị, “Nna, Onyenwe eluigwe na ụwa, ana ahụ o sịrị nwoke ahụ, “Setipụ aka gi.” Nwoke m ekele gi, n'ihi na i zonarịri ndị ọkachamara ahụ setipuru aka ya. Aka ahụ dıkwara ya mma eziokwu ahụ, ma kpughee ya nye ụmụntakiri. dị ka aka nke ozọ. 14 N'ihi nke a ndị Farisi 26 E, Nna m, o ṭoro gi ụtọ ime ya n'uzo dị otu a. sitere n'ebẹ ahụ puo, ga gbaa izu otu ha ga- 27 “Nna m enyefela m ihe niile n'aka. O dighị esị gbuo ya. 15 Ma ebe Jisos maara ihe ha na-onye maara Ọkpara ahụ ma o bughị Nna ya. ezube ime, o sitere n'ebẹ ahụ puo. Ma ọtụtu ndị O dıkwaghi onye maara Nna karịa Ọkpara ahụ mmadụ sooro ya. O gwokwara ha nrịa nrịa ha na ndị Ọkpara ahụ kwadoro igosi Nna ya. 28 niile. 16 Ma o nyere ha iwu ka ha hapụ igwa ndị “Bjäkwutenu m unu niile ndị na-adogbu onwe ozọ onye o bụ. 17 Nke a bụ ka emezuo okwu unu n'orụ, ndị e bokwasirị ibu dị arọ. Aga m ahụ Aizaya onye amụma kwuru, 18 “Onye a bụ enyekwa unu izuike. 29 Nyaranụ yokunke m onye na-ejere m ozi, onye m hoputara. Onye n'olu unu, matakwanụ ihe site n'aka m. N'ihi na m hukwara n'anya. O bükwa onye ihe ya nadị m nwayo, bürükwa onye dị umeala n'obi. ato m ụtọ. Aga m etinye Mmụo m n'ime ya. Unu ga-achotakwara mkpuruobi unu izuike. 30 O ga-eme ka ikpe ziri ezi rute mba niile aka. N'ihi na yoku m dị mfe, ibu m adighikwa arọ.”

12 N'oge ahụ, Jisos sitere n'ubi a kürü ọka na-agafe n'ubochị izuike. Ma ebe agụụ na-agụ ndị na-eso ụzọ ya, ha malitere igho ogbe ọka, na ịta mkpuru ya. 2 Mgbe ndị Farisi ịhụ nke a, ha sịrị ya, “Lee, ndị na-eso ụzọ gi na-eme ihe na-ezighị ezi ime n'ubochị izuikel!” 3 Ma o zara ha sị, “O bụ na unu agutaghị ihe Devid na ndị ya na ha soo mere mgbe agụụ na-agụ ha? 4 Otu o si banye n'ulọ Chineke, ya na ndị so ya, rie achịchà a na-eche n'ihu Chineke, nke na-ezighị ezi n'iwu ka ha rie, kama o díjiri naanị ndị nchụaja iri ya. 5 Ka o bụ na unu agutabeghi ebe e dere ya n'ime akwụkwọ iwu Mosis na ndị nchụaja na-emerụ ubochị izuike n'ulonso ukwu ahụ, ma o dighị onye na-ata ha ụta? 6 Ma ana m agwa unu na onye dị ukwuu karịa ulonso ukwu nọ n'ebẹ a. 7 O bürü na unu ghötara ihe akwụkwọ nsọ na-ekwu mgbe o na-asị, ‘Ana m achọ ebere, o bughị aja.’ Unu agaraghị ama ndị ikpe na-amaghị ikpe. 8 N'ihi na Nwa nke Mmadụ bụ Onyenwe ubochị izuike.” 9 O sitere n'ebẹ ahụ puo banye n'ulọ nzukọ ha. 10 N'ebẹ a ka o ịhụ otu nwoke aka ya kpọnwuru akponwu. Ndị nọ n'ebẹ ahụ juru ya ajuju sị, “O ziri ezi n'iwu ịgwọ mmadụ n'ubochị izuike?” 11 Ma o zara ha sị, “O bürü na otu onye n'ime unu nwere otu aturu danyere n'ime olulu n'ubochị

izuike gjinị ka o ga-eme? O ga-ahapụ ya n'ebẹ n'ihi, o matara ihe ha na-eche n'obi ha. O gwara ha okwu sị, “Alaeze ọbula kewara megide onwe ya ga-ada. Obodo o bula maqbụ ezinayọ ọbula kewara megide onwe ya agaghị eguzo. 26 O bürü na ekwensu achupụ ekwensu, o kewala megide onwe ya. Oleekwanụ otu alaeze ya ga-esi guzo. 27 Dị ka unu kwuru, o bürü na m na-achupụ mmụo ojọọ site n'ike Belzebub, o bụ n'ike onye ka ụmụ unu ndị ikom na-achupụ ha? Ya mere, o bụ ụmụ unu ga-ekpe unu ikpe n'ihi okwu a unu kwuru. 28 Ma o bürü na m na-esite n'ike Mmụo nke Chineke na-achupụ mmụo ojọọ, matakwanụ na

alaeze Chineke abiala n'etiti unu. **29** “O dighị ụwa sotürü bia nṣuru okwu amamihe Solomon. mmadụ ọbụla pürü ịbanye n'ulọ nwoke dí ike Ma ubgu a onye ahụ dí ukwuu karịa Solomon kwakorị ngwongwo niile dí n'ulọ ahụ. Ma o n'o n'ebe a, ma unu jụrụ i kwere na ya. **43** “Mgbe nwere ike ime nke a ma ọ burụ na ọ ga-eburu mmụọ na-adighị ọcha si n'ime mmadụ pụo, ọ ụzo kee nwoke ahụ agbụ? Mgbe o kesiri ya na-agabiga n'ozara ebe mmiri na-adighị icho agbụ, o nwere ike ịbanye kwakötaa ngwongwo ebe izuike, ma ọ naghị achọta ya. **44** Mgbe ahụ, niile dí n'ulọ nwoke ahụ. **30** “Onye ọbụla na- ọ na-asị, ‘Aga m alaghachi n'ulọ m, ebe m si adinyeghịri m na-emegide m. Onye ọ bulakwa püta.’ Mgbe ọ lögħachiri, ọ na-achoputa na na-adighị eso m ekpokota, na-ekposa ekposa. **31** a zachara ulọ ahụ dozie ya, ọ dikwaghị onye Ya mere, ana m agwa unu sị, na a ga-agbaghara bichiri n'ime ya. **45** Mgbe ahụ, ọ na-apụ gaa mmehie na nkwalu niile. Ma agaghị agbaghara chọta mmụọ asaa ọzọ, ndị dí njọ karịa ya onwe nkwalu ekwuluru Mmụọ Nso. **32** Onye ọbụla ya. Ha niile na-abata bịa biri n'ime onye ahụ. nke ga-ekwu okwu megide Nwa nke Mmadụ, Mee ka ọnọdụ ya dí njọ karịa ka ọ dí na mbụ. a ga-agbaghara ya, ma onye ọbụla na-ekwu Otu a ka ọ ga-adịrị ndị bi n'ogbọ a joro njọ.” **46** megide Mmụọ Nso, agaghị agbaghara ya, n'ogbọ Mgbe ọ no na-agwa igwe mmadụ ahụ okwu, a maobụ n'ogbọ nke na-abịa. (aiòn g165) **33** “O nne ya na ụmụnne ya bịa guzoro n'ezi na-burụ na e mee ka osisi too nke ọma, ọ ga-amịta eche ka ha gwa ya okwu. **47** Otu onye n'ime mkpuru ọma, ma ọ burụ na o toghị nke ọma, igwe mmadụ ahụ gwara ya okwu sị, “Lee, nne gi ọ ga-amịta mkpuru ojoo. N'ihi na a na-amata na ụmụnne gi ndị nwoke na-achọ ihụ gi n'ezi. osisi ọbụla site na mkpuru ya. **34** Ụmụ ajualà, Ha chọro ịgwa gi okwu.” **48** Ma ọ zara onye ahụ olee otu unu ga-esi kwuo okwu dí mma, ebe obi gwara ya okwu sị, “Onye bụ nne m? Olee ndị bụ unu dí njọ? N'ihi na ihe mmadụ kwuru bụ ihe si ụmụnne m ndị nwoke?” **49** O tütü ndị na-eso ya n'obi püta. **35** Ezi mmadụ na-esi n'ezi akụ ya ụzo ya aka, sị, “Lee, ndị a bụ nne m na ụmụnne weputa ihe dí mma, ma ajo mmadụ na-esitekwa m ndị nwoke. **50** N'ihi na onye ọbụla na-eme n'aịo akụ ya weputa aịoị ihe. **36** Ma ana m ihe Nna m bi n'eluiwge choro, bụ nwanne m agwa unu sị, n'ubochị ikpe ahụ, onye ọbụla ga-aza ajijụ, banyere okwu niile na-enweghị isi o kwuru. **37** N'ihi na ọ bụ site n'okwu ọnụ gi ka i ga-abụ onye ikpe mara, sitekwa n'okwu ọnụ gi ka i ga-abụ onye ikpe na-amaghị.” **38** Mgbe ahụ, ụfodụ ndị ozizi iwu na ndị Farisii gwara Jisop si ya, “Onye nkuzi, anyị choro ka i gosi anyị ihe ịribama.” **39** Ma ọ zara sị ha, “O bụ naanị ajo ọgbọ nke na-enweghị okwukwe ga-achokwa ka e gosi ha ihe ịribama. Ma ọ dikwaghị ihe ịribama ọzọ a ga-egosi unu karịa ihe ịribama Jona onye amụma. **40** N'ihi na dí ka Jona nọrọ ụbочị ato, ehihie na abalị n'afọ azụ dí ukwuu, otu a ka Nwa nke Mmadụ ga-esi nọkwa ụbочị ato, ehihie na abalị n'obi nke ala. **41** Ndị ikom Ninive ga-eso ọgbọ a bilie n'ubochị ikpe maa ya ikpe. N'ihi na ha chegharịri mgbe ha nṣuru nkwsa Jona. Ma lee onye karịri Jona ukwuu no n'ebe a. **42** N'ubochị ikpe ahụ kwa, eze nwanyị nke Ndịdaga-eso ọgbọ a bilie boo ya ebubo. Ọ ga-amakwa unu ikpe. N'ihi na o siri n'ebe di

13 N'otu ụbочị ahụ, Jisop hapurụ ulọ ahụ gaa n'onụ mmiri ebe ọ nodụrụ ala. **2** Igwe mmadụ dí ukwuu bjakwutere ya, nke mere ka ọ baa n'ime ụgbọ mmiri. N'ime ya ka ọ no na-ezi ndị mmadụ no n'onụ mmiri ahụ na-ege ya ntị ihe. **3** O ji ilu gwa ha ọtụtụ ihe. O gwara ha sị, “O nwere otu onye ọrụ ubi gara ikụ mkpuru n'ubi ya. **4** Mgbe ọ na-agha mkpuru ndị a, ụfodụ n'ime ha dara n'akụkụ ụzo ebe ụmụ nnụmụ bịa turiha loo. **5** Ma ụfodụ n'ime ha dara n'ala dí nkume nkume. O dighị anya ha puputara, too, n'ihi na aja dí n'ebe ahụ emighị emi. **6** Ma mgbe anwụ mukwasịri ha, ha chanwurụ, kpónwụ, n'ihi na mgborogwu ha emikpughị emikpu n'ime ala. **7** Mkpurụ ụfodụ danyere n'etiti ogwu, ogwu ahụ toputara kpabgu ha. **8** Ma ụfodụ mkpuru dara n'ezi ala, mjakwa ọtụtụ mkpuru. Ụfodụ mirị mkpuru iri ato, ụfodụ iri isii, ụfodụ kwa otu narị. **9** Onye ọbụla nwere ntị inụ ihe, ya nṣuru.” **10** Emesịa, ndị na-eso ụzo

ya bjakwutere ya juo ya si, "Gini mere i ji na- ezi mkpuru'n ubi ya. **25** Ma n'otu abali, mgbe agwa ndi a okwu n'ilu?" **11** O zaghachiri, "N'ihi onye obula no n'ura, onye iro gara n'ubi ahu na o bu unu ka e nyere imata ihe omimi niile kuo mkpuru na-epu ahijia n'etiti ezi mkpuru nke alaeze eluigwe. Emeghi ka ndi ozq ghota oka wiiti ahu o kuru ma laa. **26** Mgbe mkpuru ya. **12** Onye ahu nwere ihe ka a ga-enyekwa oka wiiti ndi ahu puputara, meputa isi oka, ozq, ka o nwee karja. Ma onye na-enweghi ihe ahijia ahu bidokwara ito. **27** "Ndị oru onye nwe obula ka a ga-anapu o buladi ihe o nwere. **13** ubi ahu bijara si ya, 'Nna anyi ukwu, o bughi ezi Nke a bu ihe mere m ji agwa ha okwu n'ilu: mkpuru oka ka i kuru n'ubi gi? Ebeekwanu ka "N'ihi na ha na-ele anya, ma ha adighi ahu uzq, ahijia ndi a si bia?" **28** "Onye oru ubi ahu zara ha na-ege ntì, ma ha adighi anu ihe maobu ha si, 'O bu onye iro m kuru ahijia ndi a.' "Ndị aghota ya. **14** Nke a bükwa imezu amuma ahu oru ya juru ya si, 'I choro ka anyi gaa foputasia Ajzaya buru si, "Unu ga na-anu, nukwa, ma ha?" **29** "Ma onye oru ubi ahu siri ha, 'O dighi, unu agaghị aghota ihe obula. Unu ga na-ele n'ihi na mgbe unu na-achọ ihopu ahijia ndi anya, hukwa, ma unu agaghị ahu ihe obula. **15** ahu, unu nwere ike site na-amaghị ama hopu N'ihi na obi ndi nke a maala abuba, dikwa arø, ezi mkpuru oka wiiti. **30** Hapunu oka ahu ka ha ha adighi ejikwa ntì ha anu ihe, ha mechikwara na ahijia ndi ahu na-etokota, tutu ruo mgbe anya ha ka ha ghara ihu uzq. Ma o bughi otu a ga-ewe ihe ubi. N'oge ahu aga m enye ndi a ha nwere ike iji anya ha hu uzq, jirikwa ntì owuwe ihe ubi iwu si, burunu uzq chikötasiha nü ihe, sitekwa n'obi ha nwe nghota ma ahijia ndi a niile, kee ha n'ukwu n'ukwu, kpoo chigharijia bijakwute m, ka m gwos ha.' **16** Ma ha oku. Ma kpokotanu oka wiiti ndi a tinye ha ngozi na-adirị anya unu, n'ihi na ha na-ahu n'oba m." **31** O tukwara ilu ozq si ha, "Alaeze uzq, na ntì unu n'ihi na ha na-anukwa ihe. **17** eluigwe di ka mkpuru mostaadị nke onye oru N'ezie agwa m unu, otutu ndi amuma na ndi ezi ubi kuru n'ubi ya. **32** O bu ezie na o bu mkpuru omume ka o gurụ aguu ihu ihe unu na-ahu, ma dikarışiri nta karja mkpuru ubi niile, ma mgbe ha ahughị ya, na inu ihe unu na-anu, ma ha mkpuru a toro, o na-adị ukwu karja ihe niile a anughị ya. **18** "Ugbu nurenun nkowa ilu ogha kuru n'ubi. O na-agho osisi buru ibu, nke ümụ mkpuru ahu. **19** Mgbe onye obula nuren ozioma nnun na-ezukwa ike n'alaka ya." **33** O türü nke alaeze ahu, ma o ghogtaghi ya, ajo onye ha ilu ozq si, "Alaeze eluigwe di ka ihe na-eko ahu na-abia napu ya ihe ahu akuru n'obi ya. achicha, nke nwanyi na-ewere gwakota n'utu Nke a bu mkpuru ahu nke dara n'okporouzo. oka e ji eme achicha, tutu ruo mgbe ihe iko **20** Mkpuru nke dara n'ala nkume nochiri anya achicha ahu mere ka ütu oka ahu niile koo." **34** obi mmadu onye nuren ozioma ahu, jirikwa Oge niile ka Jisos na-eji ilu na-agwa ndi mmadu oke ori nabata ya. **21** Ma ebe ha na-enweghi ndi a okwu. O nweghi oge obula o gwara ha mgborogwu n'ime ha. Ha na-anø nwa oge nta. okwu hapu iji ilu. **35** O mere nke a ka okwu Mgbe nsogbu maobu mkgabgu bijara n'ihi okwu onye amuma kwuru mezuo, si, "Aga m ejii ilu ahu, ngwangwa ha na-adachapu. **22** Mkpuru kwuo okwu mgbe m na-agwa ha okwu. Aga nke dara n'ala ahu ogwu ogwu di nochiri anya m agwakwa ha ihe mmadu obula na-amaghị obi mmadu onye nuren ozioma ahu, ma ochichø site n'oge e kere ụwa." **36** Emesia, o hapuru nke ụwa a, ya na itinye obi n'akụ nke ụwa a, igwe mmadu ahu baa n'ulø. Ndị na-eso uzq ya kpagridere okwu di n'ime ya, mee ka o ghara bjakwutere ya si ya, "Kowaara anyi ihe ilu ahu imi mkpuru. (aión g165) **23** Ma mkpuru dara n'ala i türü pütara, ilu banyere ahijia puru n'ubi a oma ahu nochiri anya obi mmadu onye gere ntì kuru oka." **37** Jisos zara ha si, "Nwoke ahu kuru n'ozioma ahu, ghogtagwa ya. O na-amita mkpuru mkpuru ahu bu Nwa nke Mmadu. **38** Ubi ahu a di narị, maobu iri isii, maobu iri ato karja ihe ghanyere mkpuru ndi ahu bu ụwa. Mkpuru nke akunyere n'ime ya." **24** O türü ha ilu ozo si, a kuru n'ubi ahu nochiri anya ümụ nke alaeze "Alaeze eluigwe di ka mmadu obula nke kuru ahu. Ahijia ahu puru n'ubi ahu nochikwara

anya ụmụ ajo onye ahụ. **39** Onye iro ahụ gara kụo mkpuru puru ahijia bù ekwensu. Owuwe ihe ubi nochiri anya ogwugwu oge. Ndị owuwe ihe ubi bükwa ndị mmuqo ozi. (**aiōn g165**) **40** “Dị ka e siri foputasịa ahijia ahụ kpoo ha ọkụ, otu a ka o ga-adị mgbe ụwa ga-agwu. (**aiōn g165**) **41**

Nwa nke Mmadụ ga-ezipụ ndị mmuqo ozi ya ka ha gaa site n’alaeze ya foputasịa ihe niile na-eme ka e mee mmehie, na ndị niile na-eme ajo ihe. **42** Ha ga-atubakwa ha n’ime oke ọkụ ahụ, ebe ha ga-anọ na-akwa akwa, na-atakwa ikikere eze. **43** Ma ndị niile bù ndị ezi omume ga-enwu dì ka anyanwu n’ime alaeze Nna ha. Onye ọbụla nwere ntị ịnụ ihe, ya nṣuru. **44** “Alaeze eluigwe dì ka akụ e zoro n’ubi, nke otu nwoke chọputara zoookwa ya ọzọ. Nwoke a jiri ọṇụ ree ihe niile o nwere, ma gaa zụta ubi ahụ. **45** “Ọzọ, alaeze eluigwe yiri nkume dì oke ọnụahịa nke onye na-azụ ahịa chọtara. **46** Mgbe o hụrụ nkume a, o ree ihe niile o nwere, were ego ya gaa zụrụ nkume a dì oke ọnụahịa. **47** “Ọzokwa, alaeze eluigwe dì ka ụgbụ e ji egbu azụ, nke a wụnyere n’ime osimiri, jiri ya jide azụ dì iché iché. **48** Mgbe ụgbụ a juru, ndị ọkụ azụ ahụ na-adoputa ya. Nodụ ala hoputasịa ndị dì mma tiniye ha n’ime nkata, ma tufuo ndị na-adighị mma. **49** Otu a ka o ga-adị n’ogwugwu oge. Ndị mmuqo ozi gagabịa kewapụ ndị ojọọ site n’etiti ndị ezi omume, (**aiōn g165**) **50** ma tübakwa ha n’ime oke ọkụ ahụ. Ebe ha ga-anọ na-akwa akwa na-atakwa ikikere eze.” **51** O jụrụ ha sị, “Unu ghötara ihe ndị a m na-ekwu?” Ha zara sị ya, “E.” **52** O sịri ha, “N’ihii nke a, onye nkuzi nke iwu ọbụla nke e mere ka o bürü onye na-eso ụzọ alaeze eluigwe, dì ka onyenwe ụlo nke na-esite n’ulọakụ ya na-elepeta ihe ọhụrụ na ihe ochie.” **53** Mgbe Jisọs tüşirị ilu ndị a, o si ebe ahụ pụo. **54** O rutere n’obodo ya, malite izi ha ihe n’ulọ ekpere ha, nke a jukwara ha anya. Ha juriṭara onwe ha ajuju na-asị, “Ebee ka o si nweta amamihe a? Ebee ka o si nweta ike ịrụ ọrụ ebube ndị a niile? **55** Nwoke a, o bụghị nwa onye kapinta? O bụ na-adighị akpọ nne ya Meri? Jemis, Josef, Saimon na Judas, ha abụghị ụmụnne ya ndị ikom? **56** Ụmụnne ya ndị inyom niile, ha anoghi n’etiti anyị? Olee ebekwa ka nwoke a si nweta ihe ndị

a?” **57** Iwe were ha n’ebé ọ nọ. Ma Jisọs gwara ha okwu sị ha, “A na-asopuru onye amụma n’ebé niile, ma a dighị asopuru ya n’obodo a mṛu ya, nakwa n’ezinälu nke ya.” **58** Ya mere, o rughị otụtụ ọrụ ebube n’ebé ahụ, n’ihii na ha enweghi okwukwe n’ime ha.

14 N’oge a Herod eze na-achị Galili nṣuru ihe banyere Jisọs. **2** O gwara ndị na-ejere ya ozi okwu sị ha, “Onye a bükwanụ Jon omee baptism. O sitela na ndị nwṣuru anwụ bilie díkwa ndị ọzọ. O bụ ya mere ike ịrụ ọrụ ebube ndị a ji dì n’ime ya.” **3** N’ihii na, Herod jidere Jon kee ya agbu tiniye ya n’ulọ mkporo, n’ihii Herodias nwunye Filip nwanne ya nwoke. **4** N’ihii na Jon gwara ya, “O bụghị ihe ziri ezi n’iwu ka i kporo ya.” **5** Herod chörörị igbu ya, ma ọ türü egwu ndị mmadụ, n’ihii na ha weere Jon dì ka onye amụma. **6** Ma mgbe a na-eme mmemmem icheta ọmụmụ Herod, ada Herodias tere egwu n’ihii Herod, na n’ihii ndị ọbia bijara n’ubochị ahụ. Obi tọrọ Herod ụtọ nke ukwu. **7** Nke a mere o ji ịnụ iyi kwee nkwa inye ya ihe ọbụla o rịorọ. **8** Ma dì ka nne ya si haziere ya, o rịorọ eze Herod sị, “Nye m isi Jon omee baptism n’efere ugbu a.” **9** Aririị a wutere eze Herod, ma n’ihii iyi o nṣuru na n’ihii ndị ọbia ya niile, o choghi ila azụ n’okwu ya. O nyere iwu ka e meere ya ihe o choro. **10** O ziri ozi ka e bipụ isi Jon n’ulọ mkporo. **11** E tinyere isi ya n’efere bunye nwaagboghị ahụ. O naara ya bulaara nne ya. **12** Ndị na-eso ụzọ ya bijara buru ozu ya gaa lie. Ha gara kopor Jisọs ihe mere. **13** Mgbe Jisọs nṣuru akukọ a, o banyere n’ugbo mmiri gaa n’ozara, ebe o ga-anodụrụ onwe ya. Ma mgbe igwe mmadụ nṣuru ya, ha si obodo dì iché iché sooro ya n’ukwu ala. **14** Mgbe o sitere n’ugbo mmiri ahụ rịdata, o hụrụ oke igwe mmadụ. O nwere ọmịkio n’ebé ha nọ, gwọọ ndị ọrịa n’etiti ha. **15** N’oge anyasi ụbochị ahụ, ndị na-eso ụzọ ya bijakwutere ya si ya, “Chi na-achọ iji. Ebe a abụkwaghị ebe ndị mmadụ bi. O nweghi nri a ga-azụta n’ozara a. Zilaga igwe mmadụ ndị a ka ha gaa n’ime obodo zụora onwe ha nri.” **16** Ma Jisọs gwara ha sị, “O dighị mkpa na ha gala. Nyenụ ha nri ka ha rie.” **17** Ha zara ya si, “O bụ naanị ogbe achịcha ise na azụ abụo ka

anyi nwere.” 18 O sıri ha, “Wetaranu m ha n’ebi ala n’ahihịa. O weere ogbe achicha ise na azu abu ahü welie anya ya elu nye Chineke ekele. O nyawara achicha ahü, nye ha ndi na-eso uzo ya, ndi na-eso uzo ya nyere ha igwe mmadu ahü. 20 Onye ọbula riri rijuo afö. Emesia, ndi na-eso uzo Jisos tütükötara iberibe achicha dara n’ala tütüjuo ha nkata iri na abu. 21 Ma ndi riri nri ahü dí puku ümụ nwoke ise, n’agunyeghi ümụ nwanyi, na ümuntakirji. 22 Mgbe nke a gasiri, o gwara ndi na-eso uzo ya ka ha banye n’ugbo malite igafe ofe ozø nke osimiri ahü. Ma ya onwe ya nödürü maka izilaga ndi mmadu ahü. 23 Mgbe o zilagasirji igwe mmadu ahü, o rigoro n’elu ugwu ikpe ekpere, naanị ya. Mgbe oge anyasi ruru, naanị ya nökwa na-ebe ahü. 24 Ma n’oge a ugbo mmiri ahü esitela n’ebi ala dí nso gamie n’elu osimiri, ebili mmiri na-ebugharikwa ya, n’ihi na ifufe ahü na-emegide ya. 25 Ma ihe dí ka site n’elekere atö ruo elekere isii nke ütütü, Jisos bjäkwutere ha, na-agá ije n’elu osimiri. 26 Mgbe ndi na-eso uzo ya hürü ya ka o na-agá ije n’elu osimiri ahü, obi lɔrɔ ha mmiri, ha sị, “O bükwanu mmu o!” Ha tiri mkpu n’ihi egwu. 27 Ma ngwangwa Jisos sıri ha, “Nweenu obi ike! O bụ m; unu atula egwu.” 28 Pita zara ya, “Onyenwe anyi, o bụrụ na o bụ gi, sị m bjäkwute gi n’elu mmiri.” 29 O sıri ya, “Bja!” Pita sitere n’ugbo ahü püta, bido iga ije n’elu mmiri ijekwuru Jisos. 30 Ma mgbe o hürü oke ebili mmiri ahü ka o na-amaghari; egwu türü ya. Ma mgbe o malitere imikpu n’ime mmiri ahü, o tiri mkpu sị, “Onyenwe m! Zopüta m!” 31 Na-atufughi oge, Jisos setipuru aka ya dopüta Pita. O sıri ya, “Gị onye okwukwe nta, n’ihi gịnị ka i ji nwee obi abu.” 32 Ma mgbe ha rịbanyere n’ime ugbo ahü ifufe ahü kwusikwara. 33 Ndị ahü n o n’ugbo ahü kporo isiala nye ya sị, “N’ezie, i bụ Ọkpara Chineke.” 34 Mgbe ha gafere n’ofe nke ozø, ha bijarutere n’ala Genesaret. 35 Mgbe ndi obodo ahü matara na o bụ ya, ha zisara ozi gburugburu obodo niile ahü, ma dutere ya ndi niile ahü na-adighi ike. 36 Ha rịorø ya ka o kwenye ka ha metu o buladi ọnụ uwe ya aka. Ndị niile metụru ya aka ka a gworo.

15 Mgbe ahü, ufodụ ndi Farisii na ndi ozizi iwu si Jerusalem bjäkwute Jisos jürü ya ajijụ sị, 2 “Gịnị mere ndi na-eso uzo gị adighi erube isi n’omenaala ndi okenye? Ha anaghị akwo aka ha tupu ha erie nri.” 3 O zara ha sị, “Gịnị mere unu ji na-ada iwu Chineke n’ihi omenaala unu? 4 N’ihi na Chineke sıri, ‘Sopuru nne gị na nna gi,’na, ‘onye ọbula kwujorø nna maqbụ nne ya ka e gbuo ya.’ 5 Ma unu na-asị, o bụrụ na onye ọbula ga-asị nna maqbụ nne ya, ihe ọbula bụ nke i gara erite n’aka m bụ ‘onyinye díri Chineke.’ 6 N’ihi ya, ha agaghị ejị ya asopuru nna ha maqbụ nne ha. N’uzo dí otu a, unu na-eme ka okwu Chineke bụrụ ihe efu n’ihi omenaala unu. 7 Ndị ihu abu! Amumaa ahü Ajzaya buru banyere unu bụ eziokwu. Mgbe o kwuru sị, 8 “Ndị a ji ebuggbere ọnụ ha na-asopuru m, ma obi ha dí anya n’ebi m nọ. 9 Ofufe ha na-efe m bụ ihe efu, ozizi ha bụkwa ihe mmadu nyere n’iwu.” 10 Mgbe ahü, o kporo igwe mmadu ahü, sị ha, “Geenụ ntị, ghotakwanu. 11 O bughị ihe banyere mmadu n’ònụ na-emerụ ya, kama o bụ ihe sị n’ònụ onye ahü püta na-emerụ ya.” 12 Ndị na-eso uzo ya bjäkwutere ya sị, “I makwa na obi adighi ndi Farisii mma n’ihi okwu ahü i kwuru?” 13 Ma o zara sị ha, “Osisị ọbula Nna m nke eluigwe na-ejighị aka ya kụo ka a ga-ehopu. 14 Ya mere, unu echegbula onwe unu, n’ihi na ha bụ ndi ndu kpuru isị. Ma o bụrụ na onye isị eduo onye isị ibe ya ha abu adaba n’ime olulu.” 15 Pita sıri ya, “Kowaara anyi ihe ilu a pütara.” 16 O jürü ha sị, “Unu o ka dí ka ndi na-enweghi nghota? 17 O bụ na unu aghotaghị na ihe ọbula nke na-abu n’ònụ na-agá n’ime afö, sịkwa n’ebi ahü a nyupụ ya n’ülö nsi? 18 Ma ihe si mmadu n’ònụ püta na-esi ya n’obi apüta. O bụ ihe dí otu a na-emerụ mmadu. 19 N’ihi na o bụ n’ime obi mmadu ka echiche ime ihe ojoo ndi a si apüta: igbu mmadu, ikwa iko niile, ikwa iko nke ndi ikom nwere nwunye na ndi inyom nwere di, na izu ohi, na ama ugha, na nkwulu. 20 Ihe ndi a bụ ihe na-emerụ mmadu, o bughị ma mmadu kworø aka tupu o rie nri, maqbụ na o kwoghi.”

21 Jisos hapuru obodo ahu gaa n'akuku obodo asaa. **38** Ndị riri nri ahu di puku ụmụ nwoke Taịa na Saídọn. **22** N'ebé ahu, otu nwanyị onye anq, n'agụnyeghi ndị nwanyị na ụmụntakiri. **39** Kenan bi n'obodo ahu bjákutere ya riọ ya si, Mgbe o zilagara igwe mmadu ahu, o banyere "Onyenwe m, nwa Devid, biko meere m ebere. n'ugbo mmiri gafee osimiri, bjáruo n'obodo Ada m nwanyị nwere ajo mmuo n'ime ya nke Magadan.

16 Ndị Farisii na ndị Sadusii bjákutere Jisos iñwa ya ọnwunwa. Ha gwara ya si, "Gosi anyi ihe ịribama si n'eluiwge." **2** O zara ha, "Mgbe o ruru anyasị unu na-asị, 'Ihu eluigwe ga-adị mma n'ihi na ọ na-acha uhie uhie.' **3** N'ütütụ unu na-asị, 'Anyị ga-enwe mmiri ozozo taa n'ihi na ihu eluigwe na-acha uhie ma na-eji oji.' Lee na unu pürü ikowa ihu eluigwe, ma unu apughị isite n'ihe ịribama ndị a unu na-ahụ anya kowaa ihe oge a anyị nō n'ime ya putara. **4** Ajo ogbo nke juputara n'ikwa iko, nke na-arịökwa ihe ịribama. O nweghi ihe ịribama ozo a ga-egosi ya karia ihe ịribama Jona." Mgbe ahu ọ sitere n'ebé ahu ha nō pụo. **5** Mgbe ha gafesirị n'ofe ozoz, ndị na-eso ụzọ ya chetara na ha ejighị achịcha ọbụla. **6** N'oge ahu kwa, Jisos dürü ha ọdụ si ha, "Lezienụ anya, ma na-ezekwa ihe ndị na-eko achịcha ndị Farisii na ndị Sadusii." **7** Ha malitere na-ekwuriṭa n'etiti onwe ha, na-asị, ọ bụ n'ihi na anyị ewetaghị ogbe achịcha ọbụla. **8** Ebe ọ bụ na Jisos matara ihe ha na-eche, ọ sịrị, "Unu ndị okwukwe nta! Gini mere unu ji na-esogbu onwe unu n'ihi na unu enweghi achịcha? **9** Olee mgbe unu ga-amata ihe? Ọ bụ na unu echetaghị puku mmadu ise ahu m jiri ogbe achịcha ise mee ka ha rijuo afo? Ọ bụ nkata ole ka unu tutujuru? **10** Unu echetakwaghị na m ji ogbe achịcha asaa ụzọ puku mmadu anq? Iberibe achịcha juru nkata ole ka unu tutukötara? **11** Gini mere unu aghotaghị na ọ bughị ihe banyere achịcha ka m na-ekwu? Cheenụ onwe unu nche n'ebé ihe na-eko achicha ndị Farisii na ndị Sadusii nō." **12** Mgbe ahu ka ha ghotara na ihe ọ na-akowara ha abughị ihe banyere ihe na-eko achịcha nke a na-ata ata, kama ọ bụ ihe banyere ozizi ndị Farisii na ndị Sadusii. **13** Mgbe Jisos bjáruo obodo a na-akpo Sizaria Filipai, ọ jüry ndị na-eso ụzọ ya ajụjụ sị ha, "Onye ka ndị mmadu na-asị na Nwa nke Mmadu bụ?" **14** Ha zara ya si, "Ufodụ na-asị na ị bụ Jọn omee baptizim, ufodụ

na-asị na i bụ ịlaija, ndị ọzọ na-asịkwa na i bụ ọnwụ ire, tụpụ ha ahụ Nwa nke Mmadụ ka o Jeremaya, maqbụ otu n'ime ndị amụma.” 15 O na-abịa n'alaeze ya.”

jurụ ha sị, “Ma unu onwe unu, ọ bụ onye ka unu na-asị na m bụ?” 16 Saimon Pita zara sị ya, “I bụ Kraist ahụ, Ọkpara Chineke dị ndụ.” 17 Jisọs gwara ya sị, “Saimon Pita nwa Jona, i bụ onye a goziri agozi, n'ihi na anụ ahụ na ọbara ekpugheghị ya nye gi. Kama, ọ bụ Nna m bi n'eluiwge mere ka i mata ya. 18 Ma mụ onwe m na-agwa gi, na gi onwe gi bụ Pita. Ọ bükwa n'elu nkume a ka m ga-ewu ụlo chọchị m. Ike niile nke ọkụ ala mmuo apughịkwa iguzo megide ya. (Hadēs g86) 19 Aga m enye gi mkpisi igodo alaeze eluiwge. Ihe ọbụla i ga-eke agbü n'elu ụwa, ka a ga-ekewa agbü n'eluiwge. Ihe ọbụla i ga-atopụ n'agbü n'ụwa, a ga-atopụkwa ya n'eluiwge.” 20 Mgbe ahụ, o nyere ndị na-eso ụzọ ya iwu ka ha ghara ime ka onye ọbụla mata na ya bụ Kraist ahụ. 21 Site n'oge ahụ Jisos malitere ịkowara ndị na-eso ụzọ ya, na ya aghaghị iga Jerusalem, ebe ọ ga-ahụ ọtụtụ ahụhụ dị iche iche site n'aka ndị okenye, na ndịisi nchụaja, na ndị ozizi iwu. O mere ka ha mata na aghaghị igbu ya, ma n'ubochị nke ato, a ga-eme ka o site n'onwụ bilie. 22 Pita duuru ya pụo n'otu akụkụ, nodu n'ebe ahụ baara ya mba si ya, “Onyenwe m, Chineke ekwela. Ihe ndị a agaghị adakwasị gi!” 23 Ma o chigharịri sị Pita, “Si n'ebe m nọ pụo, ekwensu! I bụ ihe mgbochi nye m. N'ihi na ihe i na-eche echiche ya bụ naanị echiche mmadụ, ọ bughị uche Chineke.” 24 Mgbe ahụ Jisọs gwara ndị na-eso ụzọ ya sị, “Ọ burụ na onye ọbụla achọqị ịbụ onye na-eso ụzọ m, ya buru ụzọ jụ onwe ya, buru obe ya, soro m n'azụ. 25 N'ihi na onye ọbụla na-eche ndụ ya nche ka ọ hapụ ifunari ya ga-atụfụ ya. Ma onye ọbụla tufuru ndụ ya n'ihi m, ga-achọtakwa ya. 26 N'ihi na uru ginị ka mmadụ nwetara ma ọ burụ na o ritechaa ụwa niile n'uru ma tufuo ndụ ya? Maqbụ ginị bụ ihe ahụ dị n'ụwa nke mmadụ ga-eji gbanwee ndụ ya? 27 N'ihi na Nwa nke Mmadụ ga-abịa n'ebube nke Nna ya, ya na ndị mmuo ozi ya. Mgbe ahụ ka ọ ga-ekpe onye ọbụla ikpe dị ka ọrụ ya si dị. 28 “N'ezie asị m unu, ufodụ n'ime ndị guzo n'ebe, agaghị edetu

17 Mgbe ụbочị isii gasirị, Jisọs kpọqọ Pita, na Jemis na Jọn nwanne ya, rigorø n'ugwu dị elu ebe naanị ha nödürü. 2 N'ebe ahụ a gbanwere ọdịdị ya n'ihi ha, ihu ya na-enwupụ dị ka anyanwụ, uwe ya chapukwara dị ka ihè. 3 N'otu ntabi anya ahụ, ha hụrụ Mosis na ịlaija ka ha na ya na-ekwurịta okwu. 4 Mgbe ahụ Pita sịri Jisọs, “Onyenwe anyị. Ọ dị mma ka anyị niile nodu n'ebe a. Ọ burụ na i ga-enye m ike, aga m ewu ụlo ikwu ato n'ebe a. Otu n'ime ụlo ndị a ga-abụ nke gi, otu nke Mosis, nke ọzọ nke ịlaija.” 5 Mgbe ọ ka kpụ okwu n'ọnụ, igwe ojii nke na-enwu enwu kpuchiri ha, olu sitere n'igwe ojii ahụ daa sị, “Onye a bụ Ọkpara m, onye m hụrụ n'anya, onye ihe ya dị m ezi mma. Geenụ ya ntị.” 6 Mgbe ndị na-eso ụzọ ya nṣụrụ olu a, ha dara n'ala n'ihi egwu. 7 Ma Jisos jekwuuру ha metụ ha aka sị ha, “Bilienụ, unu atula egwu.” 8 Mgbe ha lelitere anya ha, o nwekwaghị onye ozọ ha hụrụ ma ọ bughị naanị Jisọs. 9 Ma mgbe ha si n'elu ugwu ahụ na-arịdata, Jisọs nyere ha iwu, sị, “Unu agwala onye ọbụla ihe unu hụrụ tutu ruo mgbe Nwa nke Mmadụ ga-esi n'ọnụ bilie.” 10 Ndị na-eso ụzọ ya jụrụ ya sị, “Ginị mere ndị ozizi iwu ji na-ekwu na ịlaija aghaghị ibu ụzọ bịa?” 11 O zara sị, “Ọ bụ ezie, ịlaija na-abịa, ọ ga-emekwa ka ihe niile dị ka ọ dị na mbụ. 12 Ma ịlaija abialari, ma ndị mmadụ amataghị ya. Kama ndị mmadụ emeela ya ihe ojoo dị iche iche. Otu a kwa ka mụ onwe m bụ Nwa nke Mmadụ ga-esi ahụ ahụhụ site n'aka ha.” 13 Mgbe ahụ ndị na-eso ụzọ ya għotara na ọ bụ Jọn omee baptizim ka ọ na-ekwu banyere ya. 14 Mgbe ha bjarutere n'ebe igwe mmadụ ahụ nọ, otu nwoke biakwutere ya gbuo ikpere n'ihi ya, 15 riqo ya sị, “Onyenwe m, biko, meere nwa m nwoke ebere, n'ihi na akwukwụ na-adò ya. Ọ na-ata oke ahụhụ, ọtụtụ mgbe ọ na-adaba n'ime ọkụ maqbụ n'ime mmiri. 16 Ma ekuteere m ya ndị na-eso ụzọ gi ka ha gwọ ya, ma ha enweghị ike ime ka ahụ dị ya mma.” 17 Jisọs zara sị, “Unu ọgbọ a na-enweghị okwukwe, ndị na-adighị erubekwa isi. Ruo ole mgbe ka mụ na unu ga-

ano? Ruo ole mgbe ka m ga-anö na-anagide unu emee ka otu n'ime ndi a di nta, bu ndi ekweghi ekwe unu? Kpötaranu m nwata ahü tükwasirị m obi, jehie n'okwukwe ya, o kaara n'ebə a.” 18 Jisos baara mmuo ojoo ahü mba, onye ahü mma na e kedoro ya nkume igwe nri mee ka o si n'ime nwata ahü pütä. Otu mgbe n'olu, tünge ya n'oke osimiri ka mmiri rie ya. ahü, mmuo ojoo ahü pütara, nwata ahü bu onye 7 Ahuhu ga-adirị ụwa n'ihi ihe ndi na-eme ka agwokwara n'otu oge ahü. 19 Mgbe e mesirị, mmadu jehie. Ihe ndi na-eme ka mmadu daba ndi na-eso ụzo Jisos bjakwutere ya na nzuzo n'önwunwa aghaghị ibia, ma ahuhu ga-adirị juo ya si, “Gini mere o ji siere anyi ike ichupu onye ahü nke o ga-esite n'aka ya bia. 8 N'ihi mmuo ojoo ahü?” 20 O sıri ha, “O bu n'ihi na nke a, o buru na aka gi maobu ükwu gi na-eme ka i jehie, gburu ya tufukwaa ya. O kaara unu, o buru na unu e nwee okwukwe nke di nta gi mma inwe örüsi maobu daa ngwuro baa na ka mkpuru moṣtaadi, unu nwere ike i si ugwu a, ndu, karja na i ga-enwe aka abu maobu ükwu ‘Site n'ebə a wezuga onwe gi,’ o ga-apütakwa. O abu, a tünge gi n'oku ebighi ebi. (aiōnios g166) 9 dighi ihe unu na-agaghị enwe ike ime. 21 Ma Qozo, o buru na anya gi na-eme ka i jehie, ghupu mmuo ojoo di otu a agaghị apu, ma o bughi ya tufuo. O ga-akara gi mma na i nwere otu naanị site n'ikpe ekpere na ibu onu.” 22 Mgbe anya baa na ndu, karja inwe anya abu, a tünge ha gbakorø na Galili, Jisos gwara ha si, “A ga- gi n'oku ala mmuo. (Geenna g1067) 10 “Lezienü arara Nwa nke Mmadu nye n'aka ndi mmadu. anya ka unu ghara ileda otu n'ime ụmuntakiri 23 Ha ga-egbukwa ya, ma n'ubochi nke ato a ga- ndi a anya. N'ihi na n'eluwige, ndi mmuo ozi ha eme ka o si n'önw bilie.” Nke a wutere ha nke na-anö n'ihi Nna m mgbe niile. 11 N'ihi na Nwa ukwuu. 24 Mgbe ha bijaruru na Kapanom, ndi nke mmadu bjara ịzoputa ndi furu efu. 12 “Gini na-ana ụtu n'ihi ụlonsø bjakwutere Pita juo ya ka unu chere? O buru na o di onye nwere narị si, “Onye ozizi unu o dighi atu ụtu ụlonsø?” 25 aturụ, ma otu n'ime ha akpafuo, gini ka o ga-Pita zara ha si, “E, o na-atu ụtu.” Mgbe o batara eme? O gaghi ahapu iri aturụ itoolu na itoolu n'ulø, Jisos buru ụzo juo ya si, “Gini ka i chere fodurụ puo jegharia n'ugwu na ndida niile, ịchọ banyere nke a Saimon? O bu n'aka ndi ole ka aturụ ahü kpafuru akpafu? 13 O burukwa na o ndi eze ụwa si anakota ụtu tak? O bu n'aka chota ya, gini ka o ga-eme? N'ezie, agwa m unu, ụmu ha, ka o bu n'aka ndi obia?” 26 Ma mgbe o ga-anüri oke onu n'ihi otu aturụ a karja iri Pita zara ya si, “O bu site n'aka ndi obia.” Jisos aturụ itoolu na itoolu ndi ozø ahü na-agahieghị sıri ya, “O di mma. Iwu ejighi ndi bu ụmu. 27 ụzo. 14 Ya mere, o bughi nzube Nna m nke Ma otu o di, achoghi m ka anyi mee ka iwe wee bi n'eluwige ka otu n'ime ụmunta ndi a ala ha. Gaa n'osimiri ahü tünge nko azu gi n'ime n'iyi. 15 “O buru na nwanna gi emehie megide ya. Meghe onu azu mbu i ga-egbute. I ga-ahü gi, jekwuru ya ebe naanị gi na ya no, tuo ya otu mkpuru ego n'ime onu ya. Were ya nye ha, mmechie n'anya. O buru na o gee gi ntí, i ritela ka o buru ụtu nke mu na gi.”

18 N'oge ahü kwa, ndi na-eso ụzo Jisos bjakwutere ya juo ajuju si, “Olee onye di ukwuu karja ibe ya n'alaeze eluwige?” 2 O kpørø otu nwantakiri, onye o mere ka o guzoro n'etiti ha, 3 o sıri, “N'ezie, agwa m unu, o buru na unu agbanweghị ma diri ka ụmuntakiri, unu agaghị aba n'alaeze eluwige. 4 Onye obula wedara onwe ya ala di ka nwantakiri a bu onye dikarisirị ukwuu n'alaeze eluwige. 5 Onye obula nabatara nwantakiri di otu a n'ihi m, bu onye nabatara m. 6 “Ma o buru na onye obula n'ime

nke a, o buru na aka gi maobu ükwu gi na-eme ka i jehie, gburu ya tufukwaa ya. O kaara unu, o buru na unu e nwee okwukwe nke di nta gi mma inwe örüsi maobu daa ngwuro baa na ka mkpuru moṣtaadi, unu nwere ike i si ugwu a, ndu, karja na i ga-enwe aka abu maobu ükwu ‘Site n'ebə a wezuga onwe gi,’ o ga-apütakwa. O abu, a tünge gi n'oku ebighi ebi. (aiōnios g166) 9 dighi ihe unu na-agaghị enwe ike ime. 21 Ma Qozo, o buru na anya gi na-eme ka i jehie, ghupu mmuo ojoo di otu a agaghị apu, ma o bughi ya tufuo. O ga-akara gi mma na i nwere otu naanị site n'ikpe ekpere na ibu onu.” 22 Mgbe anya baa na ndu, karja inwe anya abu, a tünge ha gbakorø na Galili, Jisos gwara ha si, “A ga- gi n'oku ala mmuo. (Geenna g1067) 10 “Lezienü arara Nwa nke Mmadu nye n'aka ndi mmadu. anya ka unu ghara ileda otu n'ime ụmuntakiri 23 Ha ga-egbukwa ya, ma n'ubochi nke ato a ga- ndi a anya. N'ihi na n'eluwige, ndi mmuo ozi ha eme ka o si n'önw bilie.” Nke a wutere ha nke na-anö n'ihi Nna m mgbe niile. 11 N'ihi na Nwa ukwuu. 24 Mgbe ha bijaruru na Kapanom, ndi nke mmadu bjara ịzoputa ndi furu efu. 12 “Gini na-ana ụtu n'ihi ụlonsø bjakwutere Pita juo ya ka unu chere? O buru na o di onye nwere narị si, “Onye ozizi unu o dighi atu ụtu ụlonsø?” 25 aturụ, ma otu n'ime ha akpafuo, gini ka o ga-Pita zara ha si, “E, o na-atu ụtu.” Mgbe o batara eme? O gaghi ahapu iri aturụ itoolu na itoolu n'ulø, Jisos buru ụzo juo ya si, “Gini ka i chere fodurụ puo jegharia n'ugwu na ndida niile, ịchọ banyere nke a Saimon? O bu n'aka ndi ole ka aturụ ahü kpafuru akpafu? 13 O burukwa na o ndi eze ụwa si anakota ụtu tak? O bu n'aka chota ya, gini ka o ga-eme? N'ezie, agwa m unu, ụmu ha, ka o bu n'aka ndi obia?” 26 Ma mgbe o ga-anüri oke onu n'ihi otu aturụ a karja iri Pita zara ya si, “O bu site n'aka ndi obia.” Jisos aturụ itoolu na itoolu ndi ozø ahü na-agahieghị sıri ya, “O di mma. Iwu ejighi ndi bu ụmu. 27 ụzo. 14 Ya mere, o bughi nzube Nna m nke Ma otu o di, achoghi m ka anyi mee ka iwe wee bi n'eluwige ka otu n'ime ụmunta ndi a ala ha. Gaa n'osimiri ahü tünge nko azu gi n'ime n'iyi. 15 “O buru na nwanna gi emehie megide ya. Meghe onu azu mbu i ga-egbute. I ga-ahü gi, jekwuru ya ebe naanị gi na ya no, tuo ya otu mkpuru ego n'ime onu ya. Were ya nye ha, mmechie n'anya. O buru na o gee gi ntí, i ritela ka o buru ụtu nke mu na gi.”

16 Ma o buru na o geghi gi ntí, kpørø otu onye maobu mmadu abu ozø laghachi azu n'ebə o no, ‘ka okwu obula ekwuru buru nke mmadu abu maobu ato ga-agba akeabe banyere ya.’ 17 O buru na o geghi ha ntí, gwa ndi չոչի, ma o buru na o geghikwa o buladı ndi չոչի ntí, were ya di ka onye mba ozø maobu onye ona ụtu. 18 “N'ezie, ası m unu, na ihe obula unu kere agbu n'ụwa a, e keela ya rii agbu n'eluwige. Ihe obula kwa unu topuru n'ụwa, a topukwala ya rii n'eluwige. 19 “Ozo, ana m agwa unu n'ezie a si, o buru na mmadu

abụo n'etiti unu ekwekorịta n'ụwa banyere ihe 19 Mgbe Jisós kwusiri okwu ndị a, o hapuru ọbụla unu na-arịo n'ekpere Nna m bi n'eluiwge Galili gaa na mpaghara Judia, nke dị n'ofe ga-emezuru unu ihe ahụ. 20 N'ihi na ebe ọbụla osimiri Jodan. 2 Igwe mmadụ dị ukwuu sooro mmadụ abụo maqbụ ato zukotara n'aha m, ya. Ọ gwókwarra ndị ahụ na-esighị ike n'etiti mụ orwe m nō n'etiti ha.” 21 Mgbe ahụ Pita ha n'ebé ahụ. 3 Ụfodụ ndị Farisii bjakwutere bjakwutere ya juo ya ajuju sị, “Onyenwe anyị, ọ ya i nwalee ya, sị, “O ziri ezi n'iwu na nwoke bụ ugboro ole ka m ga-agbaghara nwanne m ga-agbara nwunye ya alukwaghị m n'ihi ihe nke mehiere megide m? Ọ bụ ugboro asaa?” 22 ọbụla?” 4 Ọ zara ha sị, “Ọ bụ na unu agutabeghi Jisós zara sị ya, “Ọ bughị ugboro asaa. Kama i na akwukwọ nso, na Onye kere ha na mbụ kere ga-agbaghara ya ruo iri ugboro asaa ụzo asaa. 23 ha nwoke na nwanyị. 5 N'ihi nke a ka nwoke “A ga-eji alaeze eluiwge tñyere eze ahụ kpebiri ga-eji hapụ nne ya na nna ya e jikota ya na ka ya na ndị ọrụ ya guzie ego ya ha ji. 24 Mgbe nwunye ya. Ha abụo ga-abukwa otu anụ ahụ. 6 ha malitere na-apiazi, a kpotara eze ahụ otu Ya mere, ha abukwaghị mmadụ abụo ọzọ, kama onye nke ji ya ugwo ruru puku talenti iri. 25 otu anụ ahụ. Ya mere, ihe Chineke jikotara, Nwoke ahụ enweghi ihe ọ ga-eji kwuọ ugwo ka mmadụ ọbụla atosala ya.” 7 Ha jürü ya sị, o ji. Nna ya ukwu nyere iwu ka e refuo ya na “Gịnị mekwaranụ Mosis ji nye iwu si na nwoke nwunye ya na ụmụ ya, na ihe niile o nwere, ka ọbụla nwere ohere ide akwukwọ alukwaghị m akwughachi ugwo o ji. 26 “Ma ohu ahụ dara nye nwunye ya?” 8 Ọ zara ha sị ha, “Ọ bụ n'ihi n'ala, gbukwaa ikpere ya n'ala, riọ ya aririọ sị, na unu bụ ndị mkpochi obi, ya mere Mosis jiri ‘Onyenwe m, biko, nwee ntachiobi n'ebe m nō. hapụ unu ka unu gbaa nwunye unu alukwaghị Aga m akwughachikwa gi ugwo niile m ji gi.’ 27 m; ma ọ dighị otu a site na mbụ. 9 Ma ana m asị Nna ukwu onye ọrụ ahụ nwere ọmịkọ n'ebe unu, onye ọbụla ga-ahapụ nwunye ya lụrụ onye ọ nō, meere ya ebere. O sıri ya akwughachila ọzọ, ma ọ bughị n'ihi na o jidere nwunye ya na ugwo o ji ọzọ. 28 “Ma mgbe ohu ahụ sitere n'ebe mmechie ikwà iko, onye ahụ emeela mmechie ahụ pụo, ọ hụrụ otu ohu ibe ya ji ya ugwo otu ikwà iko ma ọ luq nwanyị ọzọ.” 10 Ndị na-eso narị denari. O jidere ya n'aka ike, machie ya ụzo ya sıri ya, “O bürü na o si otu a dịri, ọ ka aka n'akpirị, sị ya, ‘Kwughachi m ugwo i ji m mma na mmadụ alughị nwunye ma oli.’ 11 Ma ugbu a.” 29 “Ya mere, ohu ibe ya ahụ dara n'ala ọ zara sị ha, “Ọ bughị mmadụ niile ga-anagide n'ihu ya riọ ya ka o nye ya nwantintị oge. Ọ okwu a. Naanị ndị e nyere ike ime ya ga-anagide rịokwara ya sị, ‘Enyi m, biko nwee ntachiobi, ya. 12 Ma ụfodụ ndị mmadụ ka a mürü ka ha aga m akwughachi gi ugwo m ji gi.’ 30 “Ma o bürü onozị, ndị ọzọ bükwa ndị mmadụ ibe ha kwenyeghi, kama ọ gara tuba ya n'ulọ mkporo, mere otu a. Ndị ọzọ díkwa ndị jiri aka ha hörö ebe ọ ga-anọ ruo mgbe ọ kwusiri ugwo niile o ibu onozin'ihi alaeze eluiwge. Onye pürü iñara ji ya. 31 Mgbe ndị ohu ibe ya hụrụ ihe mere, nke a, ya nara ya.” 13 Mgbe ahụ e kuteere ya o wutere ha nke ukwuu. Ha jekwuru Nna ha ụmuntakirị ka o bikwasị ha aka, kpeekwara ukwu kqorọ ya ihe niile ndị a. 32 “N'ihi nke ha ekpere. Ma ndị na-eso ụzo ya baara ndị a Nna ya ukwu kqorọ ohu ahụ sị ya, ‘Ohu obi kutere ha mba. 14 Ma Jisós sıri ha, “Kweenụ ojoo! Agbaghara m gi ugwo ahụ niile i ji, n'ihi ka ụmuntakirị bjakwute m, unu egbochikwala na i riọrị m aririọ. 33 Ọ bụ na i kwestighị inwe ha. N'ihi na alaeze eluiwge bụ nke ndị dị otu obi ebere n'ebe ohu ibe gi nō, dị ka m si mere gi a.” 15 O bikwasịrị ha aka n'isi gozie ha niile ebere?” 34 N'ihi iwe, Nna ya ukwuu nyefere ya tupu ọ hapụ ha pụo. 16 Otu onye bjakwutere n'aka ndị nche na-eché ndị nō n'ulọ mkporo ka ya, juo ya ajuju sị, “Ezi onye ozizi, olee ezi ihe ha taa ya ahụhụ, ruo mgbe o kwuchara ugwo m ga-eme ka m keta ndị ebighị ebi?” (aiónios niile o ji. 35 “Otu a ka Nna m bi n'eluiwge ga- 166) 17 Jisós sıri ya, “Gịnị mere i ji aju m ajuju emekwa unu, ma ọ bürü na unu ejighị obi unu banyere ihe bụ ezi ihe? Ọ di naanị otu onye nke niile gbaghara ụmụnnna unu.”

ahụ, debe iwu niile e nyere.” 18 O jụrụ ya ajuju akpota ndị ọrụ na-agafe hụ ndị ọzo ka ha guzoro sị, “Olee iwu ndị m ga-edede?” Jisọs zara ya, n’omma ahịa na-enweghi ọrụ ha na-arụ. 4 O sịri “Egbula mmadụ, akwala iko, ezula ohi, ekwula ha, ‘Unu onwe unu gaakwanụ rụo ọrụ n’ubi okwu ụgha. 19 Sopuru nne gi na nna gi. Ọzo, vajinị m, ihe obụla ziri ezi ka m ga-akwụ unu.’ 5 hukwa onye agbataobi gi n’anya dị ka onwe Ya mere ha gara. “O pukwara n’elekere iri na gi.” 20 Nwokorobia ahụ sịri ya, “Edebezuchaala abụo na elekere ato nke ehiihe, ma meekwa otu m iwu ndị a siterii na mgbe m dị na nwata. Gịnjị ihe ahụ. 6 Mgbe o ruru elekere ise nke anyasi, ọ ọzo fofidụrụ m ime?” 21 Jisọs zara sị ya, “O bürü pürü hụ ndị ọzo ka ha guzoro. O jụrụ ha ajuju na i chorọ ibụ onye zuruoke n’ezie, laa n’ulọ sị, ‘Gịnjị mere unu ji guzoro n’ebé a taa niile nagi ree ihe niile i nwere, nyekwa ndị ogbenye arughị ọrụ?’ 7 “Ha zara sị ya, ‘N’ihí na ọ dighị ego i retara. I ga-enwe akụ n’eluigwe, mgbe onye kpọrọ anyị ọrụ.’” 8 “O gwara ha sị, ‘Unu onwe ahụ, biakwa soro m.’ 22 Mgbe nwokorobia ahụ unu gaakwanụ rụo ọrụ n’ubi vajinị m. Aga m nụrụ okwu a, ọ lara na mwute, n’ihí na ọ bụ akwukwa unu ihe dị mma.” 9 “Mgbe o ruru oge ọgaranya. 23 Mgbe ahụ Jisọs gwara ndị na-eso anyasi, onye nwe ubi vajinị ahụ gwara onye na-uzo ya sị, “N’ezie agwa m unu, ọ bụ nnqo ihe elekotara ya ndị ahụ anya sị, ‘Kpokota ndị ọrụ siri ike na onye ọgaranya ga-abanye n’alaeze ahụ kwụo ha ụgwọ, site na ndị ikpeazụ bjara eluigwe. 24 Ozokwa, asị m unu, o díjiri ịnyinya ọrụ ruo na ndị bu ụzo.’ 25 Mgbe ndị a kpọrọ kamel mfe igafe n’anya agiga, karịa ọgaranya ọrụ n’elekere ise anyasi naara ego ha, a kwụrụ ibanye n’alaeze Chineke.” 26 Okwu a o kwuru ha otu denari, otu denari. 27 Ma mgbe ndị a türü ndị na-eso ụzo ya n’anya. Ha sịri, “O bürü kpọrọ ọrụ n’isi ụtụtụ bjara ịnara ego ha, ha lere na o si otu a díjiri, onye kwanụ ka a ga-azopụta?” anya na a ga-akwụ ha karịa. Ma a kwụkwara 28 Jisọs legidere ha anya sị ha, “N’ebé mmadụ ha niile otu denari. 29 Mgbe ha naara ego ahụ, nọ nke a bụ ihe a na-apụghị ime, ma ọ dighị ihe ha tamuru ntamu megide nna nwe ulọ, 12 na-rara ahụ ime n’ebé Chineke nọ.” 30 Mgbe ahụ asị, ‘Ndị a bjara n’ikpeazụ rurụ ọrụ naamị otu Pita jụrụ ya sị, “Lee, anyị ahapula ihe niile soro awa, ma i meela ka anyị na ha hara. Anyị bụ gi, gịnjị ga-abụ ụgwọ ọrụ anyị?” 28 Jisọs zara sị ndị buru ihe mgbu nke ọrụ ma okpomokụ nke ya, “N’ezie agwa m unu, mgbe a ga-agbanwe ihe anwụ niile chara n’ubochị taa.” 13 “Ma ọ zara niile, mgbe Nwa nke Mmadụ ga-anokwasị n’elu otu n’ime ha sị, ‘Enyi m, emeghị m gi ihe ojoo ocheeze ebube ya, n’alaeze ahụ, n’ezie, unu bụ obụla. Ọ bụ na mụ na gi ekwughi na m ga-akwụ ndị na-eso ụzo m ga-anokwasị n’ocheeze iri na gi otu denari n’ubochị? 14 Nara nke ruru gi laa. abụo ahụ, na-ekpe ebo iri na abụo nke Izrel A chorọ m ịkwụ ndị a bjara n’ikpeazụ ụgwọ dị ikpe. 29 Onye obụla hapürü ulọ ya, na ụmụnne ka m si kwụo gi. 15 Ọ bụ na m enweghi ike iji ya nwoke, na ụmụnne ya nwanyị, na nne ya na nna ya, na ụmụntakịri ya, maobụ ala o nwere, soro m, ga-anata dị ka ụgwọ ọrụ okpukpu nari ihe ọ hapürü, natakwa alaeze. Ọ ga-eketakwa ndị ebighị ebi. (aiónios g166) 30 Ma ọtụtụ ndị bu Jisọs na-aga Jerusalem, o kpoperu mmadụ iri na ụzo ga-abụ ndị ikpeazụ, ma ndị ikpeazụ ga-abukwa ndị bu ụzo.”

20 “Ihe ọzo a ga-eji tunyere alaeze eluigwe bụ nwoke nwere ala ubi, onye pürü n’isi ụtụtụ ikpota ndị ọrụ ga-arụ ọrụ n’ubi vajinị ya. 2 Ya na ndị ọrụ ahụ kwekötara na ọ ga-akwụ ha otu denari, n’ihí ọrụ ubochị ahụ. Emesia o zigara ha n’ubi vajinị ya. 3 “Mgbe ọ pürü n’ihe dị ka elekere itoolu nke ụtụtụ, o sitere n’ebé a na-

iwu. Ha ga-ama ya ikpe ọnwụ, 19 nyefekwa ya n’aka ndị mba ọzo, ndị ga-eji ya mee ihe ọchị, pia ya ihe, ma kpogide ya n’obe. Ma n’ubochị nke ato, a ga-emē ka ọ site n’ọnwụ bilie.” 20 Mgbe ahụ, nne ụmụ Zebedi, duuru ụmụ ya ndị ikom abụo biakwute ya, o gburu ikpere n’ala

n'ihu ya, riq ya ihe o choro ka o meere ha. **21** O Toputa ha ma kputaranu m ha. **3** O burukwa na siri ya, "Gini ka i choro ka m meere gi?" O zara onye obula asi unu ihe obula, unu ga-asi ha, o di ya si, "Kwee m nkwa na umu abu ndi a ga- Onyenwe anyi mkpa, o ga-akpughachitekwa ha anodu otu n'aka nri gi, nke ozq n'aka ekpe gi ngwangwa." **4** E mere nke a ka okwu e kwuru n'alaeze gi." **22** Ma Jisos zara si, "Unu amaghị site n'onu onye amuma mezuo. **5** "Gwanu ada ihe unu na-arig. Unu pürü iñu iko ahu nke mu Zayon si, 'lee, eze gi ka o na-abiajkwute gi. O onwe m ga-anu?" Ha zara ya si, "Ee, anyi nwere bu onye di nwayero. O na-anokwasikwa n'elu ike iñu ya." **23** Jisos siri ha, "N'ezie unu ga-anu iñyinya ibu, ee, n'elu nwa iñyinya, nwa iñyinya iko m ga-anu, ma inodu n'aka nri maqbū n'aka na-ebu ibu." **6** Ndị na-eso uzq ya gara mee ihe ekpe m, abughi ihe diri m inye, kama o diri ndi Jisos siri ha mee. **7** Ha kputara iñyinya ibu ahu ahu Nna m kwadooro ya." **24** Mgbe mmadu iri na nwa iñyinya ahu, wukwasikwa uwe ha n'elu ndi ozq n'ime ndi na-eso uzq ya nñru nke a, iwe ha ka Jisos nojkwasij n'elu ha. **8** Otu tu n'ime igwe were ha nke ukwuu megide umunne abu a. **25** mmadu ahu tussara uwe ha n'okporouzo. Ndị Ma Jisos kpopotara ha niile, si ha, "N'etiti ndi ozq gbuturu alaka osisi, tussaa ha n'uzq n'ihu na-ekweghi ekwe, ndisi ha na-emeso ndi ha ya. **9** Ufodu n'ime igwe mmadu ahu no n'ihu, na-achị mmeso di ka o si di ha mma n'uche. na ndi na-esokwa n'azu, no na-eti mkpu n'oke Ndị ukwu n'etiti ha na-ejikwa aka ike na-achị olu na-asi: "Hozanna diri Nwa Devid!" "Onye a ndi no n'okpuru ha. **26** Ma n'etiti unu o gaghị goziri agozi ka onye ahu bu, nke na-abia n'aha adi otu a. Kama, onye obula n'etiti unu choro Onyenwe anyi!" "Hozanna n'abe kachasi ihe iñbu onyeisi, ga-ebu uzq buru onye na-ejere unu niile elu!" **10** Mgbe o batara n'ime Jerusalem, niile ozi. **27** Ma onye obula nke choro iñbu onye üzü turu, obodo ahu niile mere mkpotu. Ndị mbu n'etiti unu ga-abu ohu unu niile. **28** O mmadu bidoro na-aju ajuju na-asi, "Onye kwa buladi di ka Nwa nke Mmadu na-abiajhi ka e bu onye a?" **11** Igwe mmadu ahu no na-asi, jeere ya ozi, kama ka o jee ozi, ma nyekwa ndi "Nwoke a bu Jisos, onye amuma ahu si Nazaret, ya ka o buru ihe mgbaputa nke otutu mmadu." obodo di n'ime Galili." **12** Jisos banyere n'ulonso **29** Mgbe ha na-ahapu Jeriko, otutu igwe mmadu ukwu di na Jerusalem, malite ichupu ndi niile sooro ya n'azu. **30** Ndị isi abu no n'akukwu uzq na-ere ahia na ndi na-azu ahia n'ime ulonso ahu. Mgbe ha nñru na o bu Jisos na-abia, ha ahu. O kpuru tebul ndi na-agbanwe ego ihu malitere iti mkpu n'oke olu na-asi, "Onyenwe n'ala, kwatuokwa oche ndi na-ere nduru. **13** O anyi, Nwa Devid, meere anyi ebere!" **31** Igwe siri ha, "E dere ya n'akwukwo ns, 'Ulọ m ka a mmadu ahu baara ha mba ka ha mechie onu ha. ga-akpo ulo ekpere,'ma unu emeela ya 'ogba Ma ndisi ahu nogidesirị ike na-eti mkpu n'oke ndi na-apunari mmadu ihe n'ike." **14** Ndị isi olu na-asi, "Onyenwe anyi, Nwa Devid, meere na ndi ngwuro biakwutere ya n'ulonso ahu. O anyi ebere!" **32** Mgbe Jisos bianru n'abe ha no, gwokwara ha. **15** Ma mgbe ndisi nchua ja na o guzoro kpoo ha, juo ha si, "Gini ka unu choro ndi ozizi iwu huru ihe iribama ndi a, hukwa ka ka m meere unu?" **33** Ha zara si ya, "Onyenwe umunta na-eti mkpu n'oke olu n'ogige ulonso anyi, biko, anyi choro ka i mee ka anyi hụ uzq." ahu, na-asi, "Hozanna diri Nwa Devid." Iwe **34** Jisos nwere omiiko n'ahu ha. O meturu ha were ha nke ukwuu. **16** Ha siri ya, "I na-anukwa aka n'anya. Ngwangwa ha bidoro iñu uzq, ma ihe umunta ndi a na-ekwu?" Jisos zara si ha, sorokwa ya.

21 Mgbe ha na-abiaru Jerusalem ns, ha rutere Betfeji di n'Ugwu Oliv. Jisos zipuru mmadu abu n'ime ndi na-eso uzq ya. **20** gwara ha si, "Baanu n'ime obodo nta ahu di unu n'ihu, ngwangwa unu ga-anu otu iñyinya ibu elibere n'osisi n'abe ahu, nke ya na nwa ya no n'otu ebe.

osisi fiig nke di n'akukụ ụzo. Mgbe o rutere ma unu ekweghi. Ndị ọna ụtụ, na ụmụ nwanyị n'ukwu ya, ọ hughị ihe ọbuла n'elu ya karịa naanị akwukwọ ndụ. Ya mere, ọ sıri ya, "Malite taa gaa n'ihi, i gaghị amikwa mkpuru ọzọ!" nke a, o mekwaghị ka unu chegharịa kwere na ya. **33** "Ugbu a geekwanụ ntị n'ilu ọzọ. Otu onye dị nke nwere ala ubi. Ọ kụrụ osisi vajinị g165) **20** Mgbe ndị na-eso ụzo ya hụrụ nke a, o n'ubu a. Ọ gbakwara ubi ya ogige, gwuokwa ebe juru ha anya, ha juo si, "Gini mere osisi fiig a ịzocha mkpuru vajinị n'ime ya. O wukwara ụlo ji kpọnwụo ngwangwa otu a?" **21** Jisos zara si elu n'ime ya. Mgbe o mesiri ihe ndị a, o weere ha, "N'ezie agwa m unu, ọ buru na unu e nwee ubi ahụ tinye n'aka ndị ga-elekotara ya ubi ahụ, okwukwe, gharakwa inwe obi abu, ọ bughi pụo gaa n'ala ọzọ. **34** Mgbe oge iwe ihe ubi ruru, naanị na unu ga-eme ihe e mere osisi fiig ahụ. o zipuru ndị odibo ya ka ha jekwuru ndị na- Unu pürü inye ugwu a iwu si ya, 'Si n'ebe a elekota ubi ahụ, nata mkpuru nke ruuru ya site wezuga onwe gi, gaa danye n'oke osimiri.' Ọ ga- n'ubu ahụ. **35** "Ma ndị na-elekota ubi ahụ jidere emezukwa. **22** Ihe ọbuла unu ga-arịo n'ekpere, ndị odibo ya ahụ tie otu onye n'ime ha ihe, ọ buru na unu ekwere unu ga-anatakwa ya." gbkwaa onye ọzọ n'ime ha. Ha tükwara otu **23** Mgbe Jisos batara n'ogige ulonṣo ukwu ahụ, n'ime ha nkume. **36** Emesia, o zigakwara otụtụ ndịsi nchüaja na ndị ozizi iwu bịakwutere ya ndị odibo karịri ndị nke mbụ n'ọnugugu. Ma ka ọ no na-akuzi ihe juo ya si, "Olee ikike i ji ndị na-elekota ubi ahụ mekwara ndị a ihe ha na-eme ihe ndị a niile? Ọ bụ onye nyekwara mere ndị nke mbụ. **37** N'ikpeazụ o zigara ọkpara gi ikike a?" **24** Jisos zara si ha, "Aga m ajukwa ya, si, 'Ha ga-asopuru nwa m.' **38** "Ma mgbe ndị unu otu ajuju. Ọ buru na unu azaa ya, aga m na-elekota ubi ahụ hụrụ ọkpara ya, ha gbara izu agwakwa unu onye nyere m ikike m ji eme n'etiti onwe ha si, 'Lee! Onye a bụ onye nketa ihe ndị a niile. **25** Baptizim nke Jọn o sitere ihe niile. Bịanụ ka anyị gbuo ya, ma nwetakwa n'eluiwge, ka ọ si n'aka mmapadụ?" Ha kparitara ihe nketa ya.' **39** Ya mere, ha jidere ya n'ike, ụka n'etiti onwe ha na-asi, "Ọ buru na anyị asi, kpuru ya gafee n'azụ ubi vajinị ahụ, gbuo ya 'Na o si n'eluiwge, ọ ga-asi anyị, 'Ọ bụ gini mere n'ebe ahụ. **40** "Mgbe onye nwe ubi vajinị ahụ unu na-ejighị kwenye na ya?" **26** Ma ọ buru na lọtara, gini ka unu chere na ọ ga-eme ndị ahụ o anyị asi, 'Na o sitere n'aka mmapadụ,' anyị na-atụ tinyere ilekotara ya ubi ya?" **41** Ha zara ya si, "Ọ igwe mmapadụ ndị a egwu, n'ihi na mmapadụ niile ga-egbu ndị ajo omume ahụ, laa ha n'iyi n'ụzo kwenyere na Jọn bụ onye amuma." **27** Ya mere di njo. Ọ ga-ewerekwa ubi vajinị ya tinye n'aka ha zara Jisos si ya: "Anyị amaghị." Jisos zakwara ndị nlekoṭa ọzọ, ndị ga-enyekwa ya mkpuru ubi ha si, "Mụ onwe m agaghị agwakwa unu ikike ruuru ya n'oge ya." **42** Jisos sıri ha, "Ọ ga-abu m ji na-eme ihe ndị a. **28** "Gini ka unu chere na unu agütabeghi ihe e dere n'akwukwọ nsø banyere ihe a? Otu nwoke nwere ụmụ nwoke si, "Nkume ahụ ndị na-ewu ụlo jụrụ, aburula abu, gwara nwa ya nke okenyi si ya, 'Nwa m nkume isi ntọla ụlo. Nke a bụ ọrụ nke Onyenwe nwoke, gaa rụo ọrụ n'ubu vajinị m taa.' **29** "Ọ zara anyị rụrụ, ọ bükwa ọrụ itunanya n'anya anyị." ya si, 'Agaghị m aha.' Ma o mesiri gbanwe obi **43** "Ya mere, ana m eme ka unu ghọta, na a ga-ya gaakwa rụo ọrụ ahụ. **30** "Nna ha bịakwutere anapụ unu alaeze Chineke, were ya nye ndị mba nwa ya nke nta gwakwa ya otu ihe ahụ. Nwa ọzọ, ndị ga-amiputa ezi mkpuru. **44** Onye ọbuła ahụ zakwara si, 'Aga m aha, onyenwe anyị.' Ma nke dakwasiri n'elu nkume a ga-etiwasị, ma ọ n'ikpeazụ ọ gaghị. **31** "Onye n'ime ha abu, mere ga-egwepia onye ọbuła nke ọ dakwasiri." **45** ihe nna ya chọro?" Ha zara si ya, "Onye nke Mgbe ndịsi nchüaja na ndị Farisii nṛurụ ilu ya mbụ." Jisos kowaara ha si, "N'ezie agwa m unu, ndị a, ha ghọtarị na ọ na-ekwu banyere ha. **46** ndị ọna ụtụ na ụmụ nwanyị akwuna ga-ebu Ha chọro ụzo ha ga-esi jide ya, ma oke egwu unu ụzo banye n'alaeze Chineke. **32** N'ihi na igwe mmapadụ ahụ türü ha, n'ihi na ha gürü ya Jọn bịakwutere unu igosi unu ụzo ezi omume, n'onye amuma.

22 Jisós gwara ha okwu ọzọ n'ilu sị, 2 “Alaeze sị ha, “Ndị ihu abụ! Gịnị mere unu ji anwa m eluigwe dị ka otu eze, nke kwadoro oke ọnwụnwa? 19 Gosinụ m ego e ji akwụ ugwo oriri ọlụlụ di na nwunye, n'ihi nwa ya nwoke. 3 ụtụ.” Ha wetaara ya otu mkpuru ego. 20 O jụrụ O zipuru ndị ohu ya ka ha gaa chetara ndị ahụ a ha ajụjụ sị, “Onye ka e sekwasirị onyinyo ya kpọrọ ka ha bịa. Ma ha niile achoghi ibia. 4 “O n'elu ego a? Aha onye kwa dị n'okpuru onyinyo zipükwara ndị ohu ya ọzọ na-ejere ya ozi ka ha a?” 21 Ha zara sị ya, “Ọ bụ nke Siza.” Mgbe gaa gwa ndị ahụ a kpọrọ oriri sị, ‘E dozichaala ahụ ọ gwara ha sị, “Ọ dị mma. Nyenụ Siza ihe ihe oriri ubgu a, egburu m oke ehi, na anụ ọzọ ruuru Siza, ma nyekwanụ Chineke ihe niile bụ gbara abuba. Edoziela ihe niile. Bịanụ n'oriri nke ruuru Chineke.” 22 Mgbe ha nṣụ nke a, ọlụlụ di na nwunye.’ 5 “Ma ndị ahụ niile a kpọrọ ọ gbagwojuru ha anya, n'ihi ya, ha hapurụ ya oriri gawaara mkpa ha n'ihi na ha akpoghi ya pụo. 23 N'ubochị ahụ kwa, ụfodụ ndị Sadusii, ihe ọbụla. Otu onye gara n'ala ubi ya, nke ọzọ ndị na-asị na mbilite n'ọnụ adighị, biakwutere n'ụlo ahịa ya. 6 Ndị fofodụrụ jidere ndị ohu ya, ya ighụ ya ọnụ. 24 Onye ozizi, “Mosis kwuru mee ha ihe ihere ma gbukwaa ha. 7 Onye eze sị, ọ bürü na nwoke ọbụla anwụ na-amụtaghị ahụ were iwe nke ukwuu, zipụ ndị agha ya ka ha nwa, nwanne ya nwoke ga-alụrụ nwanyị ahụ di gaa laa ndị ogbu mmadụ ahụ n'iyi, rechapukwa ya nwụrụ, ka ọ mütara nwanne ya nwoke ahụ obodo ha n'okụ. 8 “Mgbe ahụ ọ gwara ndị ohu nwụrụ anwụ nwa. 25 Ugbu a, e nwere ụmụnne ya sị, ‘E doziela m oriri ọlụlụ di na nwunye, ma nwoke asaa n'etiti anyị. Onye nke mbụ lụru ndị a kpọrọ oku ekwesighị ekwesi. 9 Ugbu a, nwunye, nwụo, ma ebe ọ dighị ụmụ ọ mütara, ọ gaanụ n'akụkụ ụzọ niile, kpobatanụ ndị niile hapurụ nwanne ya nwunye ya. 26 Otu a ka nke unu hụru, ka ha bịa n'oriri ọlụlụ di na nwunye abụ mekwara, ma nke ato, ruo na nke asaa. 27 a.’ 10 Ndị ohu ahụ pürü gaa n'okporo ụzọ niile N'ikpeazu, nwanyị ahụ n'onwe ya nwükwara. 28 kpobata mmadụ niile ha hụru. Ha kpobatara Ugbu a, n'oge mbilite n'ọnụ, nwunye onye ka ndị bụ ezi mmadụ na ndị bụ ajo mmadụ. Ụlo nwanyị a ga-abụ, ebe ọ bụ na ụmụnne nwoke oriri ahụ juputakwara na ndị a kpọrọ. 11 “Ma asaa ndị a lụtuchara ya mgbe ọ no n'ụwa?” mgbe eze ahụ batara iletu ndị niile nọ na nri, 29 Jisós zara ha sị, “Unu na-ejehie ụzọ n'ihi ọ hụru otu nwoke nke na-eyighị uwe ọlụlụ na unu aghotaghị ihe akwükwo nsọ na-ekwu. nwunye. 12 O jụrụ ya ajụjụ sị, ‘Enyi m, i si ańaa Unu aghotakwaghị ụdị ike Chineke nwere. 30 bata n'ebe a mgbe i na-eyighị uwe ọlụlụ di na N'ihi na mbilite n'ọnụ, ịlụ di na nwunye nwunye?’ O mechiri ọnụ ya n'ihi na o nweghi agaghị adịkwa, kama ha ga-adị ka ndị mmụo ozi ihe ọ ga-asa. 13 “Eze ahụ nyere ndị ozi ya iwu sị n'eluiigwe. 31 Ma n'ihe banyere mbilite n'ọnụ ha, ‘Keenụ ya eriri, aka na ụkwụ, tüpükwanụ nke ndị nwụrụ anwụ, ọ bụ na unu agutabeghị ya n'ezi, n'ime ochichiri, ebe ikwa akwa na ịta ihe Chineke gwara unu sị, 32 Mụ onwe m bụ ikikere eze ga-adị.’ 14 “N'ihi na akporo otụtụ Chineke nke Ebrahim, Chineke nke Ajzik na mmadụ oku, maobụ mmadụ ole na ole ka a Chineke nke Jekob. Ọ bughi Chineke nke ndị hoqoro.” 15 Mgbe ahụ ndị Farisii zukötara na- nwụrụ anwụ, kama ọ bụ nke ndị dị ndụ.” 33 achọ ụzọ ha ga-esi mee ka o kwuhie ọnụ ka ha Mgbe igwe mmadụ ahụ nṣụ nke a, ozizi ya site na ya jide ya. 16 Ha zigara ndị na-eso ụzọ juru ha anya. 34 Ma mgbe ndị Farisii nṣụ na ha na ndị n'otu Herod ka ha juo ya sị, “Onye ọ emeela ka ndị Sadusii mechie ọnụ ha, ha ozizi, anyị maara nke oma na i bụ onye eziokwu, gbakötara otu ebe. 35 Otu onye n'ime ha, bụ na i na-ezikwa ụzọ Chineke n'ezikwu. I dighị onye ozizi iwu bijara juo ya ajụjụ iji nwaa ya: 36 asokwa onye ọbụla anya, n'ihi na i dighị ele “Onye ozizi, olee iwu nke kachasi mkpa n'ime mmadụ anya n'ihi n'agbanyeghị ndị ha bụ. 17 iwu niile?” 37 O zara sị ya, “Hụ Onyenwe gi bụ Ugbu a gwa anyị, gịnị bụ uche gi? O ziri ezi Chineke gi n'anya site n'obi gi niile na site na n'iwu ịtụ nye Siza, ka ọ bụ na o zighị ezi?” mkpuruobi gi niile, na site n'uche gi niile.’ 38 18 Ebe Jisós maara ihe ojọọ ha bu n'obi, ọ zara Nke a bụ iwu nke mbụ, bùrükwa iwu kachasi

iwu niile. **39** Iwu ọzo na-eso nke a n'idi mkpa onwe ya ala, ka a ga-ebuli elu.” **13** “Ahụhụ ga-bụ nke a, ‘Hụ onye agbataobi gi n’anya dị ka i adịrị unu ndị Farisii na ndị ozizi iwu, ndị ihu si hụ onwe gi n’anya.’ **40** Iwu ndị ọzo niile na abụo! N’ihị na unu na-emechibido ndị ọzo ụzo ihe niile ndị amụma kwuru dabeere n’ebẹ iwu ha ga-esi bata n’alaeze eluigwe, ma unu onwe abụo ndị a no.” **41** Mgbe ndị Farisii gbakorọ unu adighị abata. Unu adighikwa enye ndị ọzo n’otu ebe, Jisos jụrụ ha, **42** “Gịnị ka unu na-ohere ịbata. **14** “Ahụhụ ga-adịrị unu ndị ozizi eche banyere Kraist? Nwa onye ka ọ bụ?” Ha iwu na ndị Farisii, ndị ihu abụo! N’ihị na unu zara sị ya, “Ọ bụ nwa Devid.” **43** O sıri ha, “Gịnị na-eripịa ụlo ndị inyom di ha nwụrụ, o bụladi mekwaranụ Devid site na ntụziaka nke Mmụo mgbe unu na-ekpe ogologo ekpere ka mmadụ Nsọ jiri kpọ ya ‘Onyenwe m?’ N’ihị na ọ sıri, **44** hụ unu. Unu ga-anata ikpe ọmụma di ukwuu. “Onyenwe anyị gwara Onyenwe m sị ya, “Nodu ala n’aka nri m ruo mgbe m ga-edede ndị iro gi n’okpuru ụkwụ gi abụo.” **45** O bụrụ na Devid kpọ ya ‘Onyenwe anyị’, olekwanụ otu o si bùrùkwa nwa ya?” **46** O dighị onye pürü isa ya okwu. Sitekwa n’ubochị ahụ, o dighị onye ọbụla nwere anya ike ijụ ya ajụju ọzo.

23 Mgbe ahụ Jisos gwara igwe mmadụ ahụ niile na ndị na-eso ụzo ya sị, **2** “Ndị ozizi iwu na ndị Farisii na-anọ n’oche Mosis. **3** Ya mere, meenụ ma na-edebekwanụ ihe niile ha na-agwa unu. Ma unu esokwala omume ha. N’ihị na ha adighị eme ihe ha na-ekwusa. Ha na-ekwu otu ihe ma na-eme ihe ọzo. **4** Ha na-ekwu ibu dị arọ díkwa ike obubu bokwasị ndị ọzo n’ubu, ma ha onwe ha agaghị eweli o bụladi otu mkipisiaka i buli ha. **5** “Ihe niile ha na-eme bụ ka ndị mmadụ hụ ha. Ha na-eme ka igbe ntae tinyere iwu ndị dị mkpa e depatara nke ha na-ekekwasị n’egedege ihu na n’aka dị obosara na-emekwa ka ọnụnụ uwe ha buo ibu. **6** Ha hụrụ ịnụ n’isi oche n’oge mmemme oriri ọbụla na ịnọkwasị n’oche kachasị elu n’ụlo ekpere n’anya. **7** O na-amasi ha mgbe a na-ekele ha ekele pürü iche n’oma ahịa, ndị ọzo a na-akpokwa ha, ‘Onye ozizi.’ **8** “Unu ekwela ka onye ọbụla kpọ unu ‘Onye ozizi,’ n’ihị na unu nwere naanị otu Onye ozizi. Unu niile bükwa ụmụnne. O dighị onye ka ibe ya ukwuu. **9** Unu akpokwala onye ọbụla n’ụwa a ‘Nna,’ n’ihị na unu nwere otu Nna nke bi n’eluigwe. **10** Unu ekwela ka a kpọ unu ndị ndu, n’ihị na ọ bụ naanị otu onyendu ka unu nwere, ya bụ Kraist. **11** Onye dị ukwuu n’etiti unu ga-abụ onye na-ejere unu ozi. **12** N’ihị na onye ọbụla ga-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda n’ala. Ma onye ọbụla wedara

15 “Ahụhụ ga-adakwasị unu ndị ozizi iwu na ndị Farisii, ndị ihu abụo! N’ihị na unu na-agafe oke osimiri na mba dị iche iche, ime ka otu onye chegharịa, bụrụ onye na-eso ụzo unu. Ma mgbe unu mesiri nke a, unu na-alaghachi mee ya okpukpu abụo ka ọ bụrụ nwa ọkụ ala mmụo karịa onwe unu. (**Geenna g1067**) **16** “Ahụhụ ga-adịrị unu ndị ndu kpuru ịsị! N’ihị na unu na-asị, Onye ọbụla jiri ụlọnsö ịnụ iyi, iyi ọ hụrụ bụ ihe efu. Ma onye ọbụla jiri ọlaedo dị n’ime ụlọnsö ịnụ iyi kwenesi imezu iyi ahụ ọ hụrụ. **17** Ndị nzuzu kpuru ịsị! Olee nke karịri ukwuu? O bụ ọlaedo ahụ, ka ọ bụ ụlọnsö nke doro ọlaedo ahụ nso? **18** Unu na-ezikwa ndị mmadụ sị, ‘O bụrụ na mmadụ ejiri ebe ịchụ aja ịnụ iyi, iyi ahụ ọ hụrụ bụ ihe efu. Ma onye ọbụla ga-eji onyinye dị n’elu ebe ịchụ aja ịnụ iyi ga-emezu iyi ahụ ọ hụrụ.’ **19** Leenụ ka unu si bụrụ ndị ịsị! Olee nke karịri ukwuu? O bụ onyinye dị n’elu ebe ịchụ aja ka ọ bụ ebe ịchụ aja na-edo onyinye ahụ nso? **20** Ya mere, mgbe onye ọbụla ji ebe ịchụ aja ịnụ iyi, o bụ ebe ịchụ aja ahụ na onyinye dị n’elu ya ka o ji ịnụ iyi ahụ. **21** Otu a kwa, onye ji ụlọnsö ahụ ịnụ iyi jikwa ụlọnsö ahụ na onye bi n’ime ya na-aiịn iyi. **22** Mgbe mmadụ jikwa eluigwe ịnụ iyi, o bụ ocheeze Chineke na onye noddụrụ n’elu ocheeze ahụ ka o ji ịnụ iyi. **23** “E, ahụhụ ga-adakwasị unu ndị Farisii na ndị ozizi iwu. Ndị ihu abụo! N’ihị na unu na-asị anya unu mmiri nye, o bụladi onyinye otu ụzo n’ime ụzo iri unu ruo n’akwukwọ nri díkarịsiri nta dị n’ubi unu, díka mint, diil na kumin, ma unu akpoghi ikpe ziri ezi na ebere, na okwukwe ihe dị mkpa. Ihe ndị a ka unu kwenesi ibu ụzo mee ma gharakwa ileghara iwu ndị ọzo anya. **24** Ndị ndu kpuru ịsị! Unu na-azapụ ijiji site na

mmanyia unu na-añu, ma unu na-eloda iñyinya ası, Onye a góziri agozi ka onye ahü bu nke na-kamel. 25 “Ahüñu ga-adakwası unu, ndi Farisii abia n’aha Onyenwe anyi.”

na ndi ozizi iwu, ndi ihu abu! N’ihı na unu na-elezi anya nke oma mee ka azu iko mmiri unu, na azu efere unu di ocha, ma ime ha juputara na ipunari mmadu ihe n’ike na ochichø ojø niile. 26 Gị onye Farisii kpuru isi! Buru üzø mee ka ime iko di ocha, mgbe ahü azu ya ga-adıkwa ocha. 27 “Ahüñu ga-adırı unu ndi Farisii na ndi ozizi iwu, ndi ihu abu! N’ihı na unu yiri ili e tere nzu, nke na-egosi onwe ya di ka ihe mara mma, ma ime ya juputara n’okpukpu ndi nwuru anwü, na ihe niile na-adighi ocha. 28 N’üzø di otu a, unu na-egosi onwe unu di ka ndi ezi omume, ma n’ime unu, unu juputara n’ihu abu na ndi ajo omume. 29 “E, ahüñu ga-adırı unu ndi Farisii na ndi ozizi iwu, ndi ihu abu! N’ihı na unu na-ewu ili ndi amuma na-ewerekwa ihe içhø mma na-edozi nkume ncheta ndi ezi omume. 30 Unu na-asıkwa, o buru na anyi n’o ge nna anyi ha, anyi agaraghı eso ha wufuo obarra ndi amuma. 31 Site n’üzø di otu a, unu na-agba akaebe megide onwe unu na unu bu ümu ndi gburu ndi amuma. 32 Gaanu sorokwa nzø ükwu nna unu ha, ka unu ruzuo oru ahü ha malitere. 33 “Umụ agwo! Umụ ajuala! Unu si aña chee na unu ga-agbanari ikpe nke ija n’oku ala mmuo? (Geenna g1067) 34 Ya mere, aga m ezitere unu ndi amuma, ndi amamihe na ndi nkuzi. Ufodu n’ime ha ka unu ga-egbu, ufodu ka unu ga-akpogide n’obe, ndi ozokwa ka unu ga-apia ihe n’ülö nzukö unu. Unu ga-achikwa ha oqso site n’otu obodo gaa n’obodo ozo. 35 Ka oqbo a buru ndi ikpe mara n’ihı obarra nke ndi ezi omume niile e gburu n’uwa, site n’obarra Ebel ruo na nke Zekaraya nwa Berekaya, onye unu gburu n’etiti ülönsö n’ebi içhü aja unu. 36 N’ezie agwa m unu, ihe ndi a niile, ga-abıakwası oqbo a. 37 “O Jerusalem, Jerusalem! Gị obodo na-egbu ndi amuma, na nke na-atu ndi niile e ziteere gị nkume. Ugboro ole ka m chørø içhikota ümu gị di ka nne okukü si achikota ümu ya n’okpuru nku ya ichebe ha? Ma i choghi ka m mee otu al! 38 Lee, a hapurula unu ulø unu ka o togborø n’efu. 39 N’ihı na ası m unu, unu agaghı ahü m anya ozo tutu ruo mgbe unu ga-

ası, Onye a góziri agozi ka onye ahü bu nke na-kamel. 25 “Ahüñu ga-adakwası unu, ndi Farisii abia n’aha Onyenwe anyi.”

24 Mgbe Jisos si n’ülönsö ahü na-apu, ndi neso üzø ya biakwutere ya na-achø igosi ya akukü di iche iche nke ülönsö ukwu ahü. 2 Ma o zara ha sị, “Unu hürü ihe ndi a niile? N’ezie agwa m unu, oge na-abia mgbe o buladı otu nkume na-agaghı adigidekwa n’elı ibe ya, nke a na-agaghı akwatu n’ala.” 3 Mgbe o nodürü ala n’elı Ugwu Oliv, ndi na-eso üzø ya biakwutere ya iche, sị, “Gwa anyi, olee mgbe ihe ndi a gemedeu? Gini ga-abükwa ihe ırıbama nke oge i ji aloghachi na nke ogwugwu ıwa a?” (aiōn g165) 4 Jisos zara ha sị, “Lezienü anya ka onye ıbula ghara iduhie unu üzø. 5 N’ihı na ıtutu ga-abia n’aha m, na-ekwu sị, ‘Abu m Kraist ahü.’ Ha gadeuhiekwa ıtutu ndi üzø. 6 Mgbe unu nüru üzü agha, na akukü agha di iche iche, unu atıla egwu, n’ihı na ihe ndi a aghaghı ime. Ma ha anaghı egosi na ogwugwu oge eruola. 7 Mba ga-ebili megide mba ibe ya, alaeze ga-ebilikwa megide alaeze ozo; oke ünwü, na ala oma jijiji ga-adıkwa n’ıtutu ebe di iche iche. 8 Ma ihe ndi a niile bu naanı mmalite ita ahüñu nke ga-abia. 9 “Mgbe ahü ha ga-arara unu nyefee n’aka ndi ga-ata unu ahüñu. Ha ga-egbukwa unu. Mba niile ga-akpö unu ası n’ihı m. 10 ıtutu ga-ada site n’okwukwe ha n’oge ahü. Ha gademekwa ka ibe ha ma n’onya, kpoókwa ibe ha ası. 11 Mgbe ahü ıtutu ndi amuma ügha gapapta. Ha ga-eduhiekwa ıtutu mmadu. 12 N’ihı na ajo omume bara ıba n’ebi niile, iñunanya ıtutu ndi mmadu n’ebi ibe ha n’o ga-ajü oyi. 13 Ma onye ga-eguzosi ike ruo ogwugwu ka a ga-azoppta. 14 A ga-ekwusa ozioma nke alaeze ahü nye ıwa niile ka o buru ihe ama nye mba niile. Emesia ogwugwu oge ahü ga-abia. 15 “Ya mere, mgbe unu hürü ihe arı nke na-eweta mbibi, nke e kwuru okwu ya site n’onu Daniel onye amuma, ka o na-eguzo n’ebi nsø (onye na-agü ya nwee nghota ihe o pütara). 16 Mgbe ahü, ka ndi n’o na Judıa were oso gbalaga n’elı ugwu. 17 Ka onye n’o n’elı ulø ghara ırıdata ka o banye n’ime ulø ya, ikwaptopa ngwongwo di n’ime ulø ya. 18 Ka onye n’o n’ubi ghara iloghachi n’ulø ya içhırı uwe ya. 19 Ma ita ahüñu ga-adırı ndi

nwanyị di ime, na ndị na-enye ụmụaka ara ahụ ga-abụ. O bụladị ndị mmuo ozi n'oeluigwe n'ubochị ahụ. 20 Kpesienụ ekpere ike ka unu amaghị ya. Okpara ahụ amakwaghi. O bụ naanị ghara ịgba ọso a n'oge oke oyi, maqbụ n'ubochị Nna maara ya. 37 Obiịa Nwa nke Mmadụ gaizuike. 21 N'ihi na oke mkpagbu ga-adị, ụdị adị ka o dị n'ubochị Noa. 38 N'oge ahụ tupu iju nke ụwa na-ahụbeghi mbụ, na nke anya na-mmiri ahụ abịa, ndị mmadụ nō na-eri na ańu, agaghị ahukwa ọzọ site na mmalite ụwa ruo na-emekwa mmemme ọlụlụ di na nwunye, ruo mgbe ahụ. 22 "O bürü na-emeghị ka ubochị ubochị Noa banyere n'ime ụgbọ mmiri ya. 39 Ha ndị ahụ dị mkpumkpụ, o nweghi onye a ga-amataghị ihe ga-eme tutu oke mmiri ahụ abịa azopụta, ma n'ihi ndị ya o hopütara, ubochị ndị kpochapụ ha niile. Otu ahụ ka obiịa Nwa nke ahụ ga-adị mkpumkpụ. 23 Mgbe ahụ, o bürü Mmadụ ga-adị. 40 Mmadụ abụ ga na-arükọ orụ na onye ọbụla asị unu, 'Lee, Kraist nō n'ebe n'ubi ha, a ga-ewepụ otu hapukwa onye nke a,' maqbụ, 'Lee ya n'ebe ahụ,' unu ekwela. 24 ọzọ. 41 Umụ nwanyị abụ ga na-akwọ nri na N'ihi na ndị nzopụta ụgha na ndị amụma ụgha nkume igwe nri, a ga-ewere otu, ma hapukwa ga-apụta. Ha ga-eme ihe oke iribama na orụ nke ọzọ. 42 "N'ihi nke a, na-echenụ nche, n'ihi ebube dị iche iche. O bürü na o ga-ekwe mee, ha na unu amaghị ubochị Onyenwe unu ga-abịa. 43 ga-esite n'orụ ebube ha ga-arụ duhie, o bụladị Ma għoṭanu nke a: O bürü na nna nwe ụlo mara ndị ahụ a hopütara. 25 Lee, agwala m unu ihe oge onye ohi ga-abịa n'ụlo ya n'abalị, o ga-anọ ndị a, mgbe ha na-emebeghi. 26 "Ya mere, o na nche n'oge ahụ. O gagħi ekwe ka onye ohi bürü na ha asị unu, 'Lee, o nō n'ime ọzara,' kūwaa ụlo ya. 44 Otu a ka unu onwe unu pürü unu agakwala. O burukwa na ha asị unu, 'Lee, isi nogide na nche oge niile, n'ihi na Nwa nke o nō n'ime ime ụlo,' unu ekwela. 27 N'ihi na Mmadụ ga-abịa n'oge awa unu na-atughị anya obiịa Nwa nke Mmadụ ga-adị ka amụma na-ya. 45 "Onye bụ ohu ahụ nke kwasiri ntukwasị egbu n'owụwa anyanwu nke a na-ahụ anya obi ma nwekwa uche, nke onyenwe ya mere n'odida anyanwu. 28 Matakwani na ebe ọbụla onyeisi ndị ohu nō n'ezinaulọ ya, ka o na-enye ozu dị, n'ebe ahụ ka udele na-ezukota. 29 ha nri n'oge ya? 46 Ngozi na-adirị ohu ahụ, "Ngwangwa mgbe mkpagbu nke ubochị ndị ahụ onye, mgbe onyenwe ya ga-alogħachi hụ na o niile gabigasiri, "anyanwu ga-agba oħiħiżiż, na-eme otu a. 47 N'ezie asị m unu, o ga-eme ya Ọnwa agaghị enyekwa īħe, kpakpando ga-esi na onyeisi nke ihe niile o nwere. 48 Ma o bürü na mbara eluigwe daa, ike niile nke eluigwe ga-ama ohu ahụ bụ onye ajoq omume na-asị onwe ya, jijiji.' 30 "N'oge ahụ akara ngosi nke Nwa nke 'Nna m ukwu anqola ogologo oge,' 49 o burukwa Mmadụ ga-apụta ihe na mbara eluigwe. Agbürü na o bido iti ndị ohu ibe ya ihe, sorokwa ndị niile nke ụwa ga-anqwa na-eru ụjụ. Ha ga-ahụ ọnụ oke mmanya na-eri, na-ańu. 50 Nna ukwu Nwa nke Mmadụ ka o na-abịa n'igwe ojii, n'ike ohu ahụ ga-alotা n'ubochị o na-atughị anya, nakwa oke ebube. 31 O ga-ewerekwa olu opि ike n'oge awa o na-amakwaghi. 51 O ga-egburisikwa zipụ ndị mmuo ozi ka ha gaa kpoktaa ndị niile ya, nye ya ọnqdụ n'etiti ebe ndị ihu abụ no. a hopütara site n'akukụ anọ niile nke eluigwe Ebe e nwere ikwa akwa na īta ikitere eze.

na ụwa. 32 "Ugbu a mutanụ ihe site n'osisi fiig. Mgbe ọbụla alaka ya malitere iwepụta ome dị nro, na-epupütakwa akwukwọ ndị maranụ na ọkochị na-abịa nso. 33 Otu a kwa, mgbe unu na-ahụ ihe ndị a niile ka ha na-eme marakwanu na o nō nso, o bụladị n'onụ ụzọ unu. 34 N'ezie agwa m unu, ihe ndị a niile aghaghị imezu tupu ọgbọ a agabiga. 35 Eluigwe na ụwa ga-agabiga, ma okwu m enweghi ike igabiga. 36 "Ma o nweghi onye ọbụla maara ubochị ahụ, maqbụ oge awa

25 "A ga-eji alaeze eluigwe tħunyere akukọ umu agħoġo iri ndị weere oriqa ha pūta izute onye na-alu nwunye əħħar. 2 Ise n'ime ha maara ihe, ma ise ndị ọzọ bụ ndị nzuzu. 3 Ise ndị nzuzu ahụ weere oriqa ha, ma ha ejighi mmanu ək. 4 Ise ndị maara ihe, wujuru mmanu ək na karama, tinyekwa oriqa ha. 5 Mgbe onye na-alu nwunye əħħar ahụ nōrō ədū n'obiịa ya, ura tħwara ha, ha dinara ala rahu ura. 6 "N'etiti abalị e tiri mkpu n'oke olu

si, ‘Onye na-alu nwunye oħħru na-abja, pütanu n’ebi i ga-elekota oħtutu ihe. Bata n’oħni nke nna gaa zute ya! ’ 7 “Mgbe ahu umu aqboqho niile gi ukwu.’ 24 “Onye e nyere otu talenti batara si, ahħabili ri munye orionha ha. 8 Ise ndi nzuzu ahu ‘Nna anyi ukwu, amaara m onye i bii. I bii onye riżor ise ndi maara ihe si, ‘Biko, wuñyeturunu aka nttagide. I na-ewe ihe ubi n’ebi i na-akuġhi anyi unctioni n’ime mmanu oku unu, lee na orionha mkpuru. I na-achikkotakwa n’ebi i na-agħasagħi, anyi na-anyu anyu.’ 9 “Ndj maara ihe zara 25 N’ihi nke a, atħru m egwu, a gara m liere gi ha si, ‘Mba! Q għażi ezru anyi na unu. Kama ego talenti gi n’ala. Lee ihe gi werekwa.’ 26 “Nna gaanu zuru nke unu n’aka ndi na-ere ya.’ 10 Ya ukwu zara ya si, ‘Ohu ojøo na onye umengwui. “Ma mgħe ha pūru iz-żuta mmanu oku ahu, onye i maara na m na-ewe ihe ubi n’ebi m na-akuġhi na-alu nwunye oħħru bjarutere. Ndj jikeere mkpuru, na-achikkotakwa n’ebi m na-agħasagħi, ejikere soro ya banye n’oriri qliżi di na nwunye 27 I gaara etinye ego m n’aka ndi na-echekwa ahu. E mechikwara qnun uzo. 11 “Emesja, ise ego, ndi gaara akwugħiċċi ya na qmarrunwa ndi nzuzu aħluogħachiri na-ekwu si, ‘Onyenwe ya, nke m gaara anata mgħe m l-ogħad. 28 anyi, Onyenwe anyi, meghere anyi uzo! ’ 12 “Napūtanu ya talenti ahu o ji, were ya nye onye “Ma q zaghachiri ha si, ‘N’ezie, n’ezie, agwa m ji talenti iri. 29 N’ihi na onye obula nwere ka unu, amaghix m ndi unu bii.’ 13 “Ya mere, na- a ga e tinyekwuru ka o nwebigakwa oke. Ma anogidenu na nċhe, n’ihi na unu amaghix uħočċi onye ahu o na-adighi nke o nwere, a ga-anapu ahu, maqbūl oge awa ahu. 14 “Ozzi, o ga-adji ka ya o büladi nke nta o nwere. 30 Tupunu ohu a otu nwoke chiqro iga njem. Q kpoqotara ndi na-abaghix uru n’ezzi, n’ime oħiġi, ebe ikwa ohu ya niile nyefee ha akunuba ya n’aka. 15 O akwa na ita ikikere eze ga-adji.’ 31 “Mgħe Nwa nyere onye nke mbu talenti ise, nke abu qo ka o nke Mmadu ga-abja n’ebube ya na ndi mmuq nyere talenti abu. O nyere onye nke ikpeazu ozi niile, mgħe ahu ka o ga-anu n’elu oħċeexx otu talenti. O nyere ha n’otu n’otu dì ka ike ha ebube ya. 32 Mba niile nke uesta ga-ezukkotakwa ha. Mgħe ahu o hapurha ha għadha ije ya. 16 Onye n’ihi ya. Q ga-ekewapuha ha, otu obodo site ahu natara talenti ise weere ego ahu malite n’ibe ya, dì ka onye ozużu atħru si ekewapuha iż-żu ahja. Ngwangwa o retara talenti ise ozzo umu atħru site n’umu ewu. 33 Q ga-eddebe umu n’ur. 17 Otti a kwa, onye nke e nyere talenti atħru ahu n’akukku aka nri ya, ma umu ewu ga-abu zupputakwara talenti abu ozzo n’ur. 18 anu n’aka ekpe ya. 34 “Mgħe ahu, eze ga-asu ndi Ma onye ahu natara otu talenti gara gwuo ala no n’aka nri ya, ‘Batanu n’ime alaeze, unu ndi lie ego nna ya ukwu, n’ihi iċhezi ya nke qma. 19 Nna m goziri agozi, batanu n’ime alaeze nke e “Mgħe ogologo oge gasiżi, nna ukwu ndi ohu doziiri unu site na mgħe e kere uesta. 35 N’ihi ahu lotara site n’iġi ya. Q kpoqotara ha niile ka na mgħe aguġi għarri m unu nyere m nri. Mgħe ha għażi aku ya. 20 Onye ahu natara talenti ise akpiri kporo m nkun unu nyere m ihe oħni. Mgħe batara wetakwa ise ozzo. Q gwara nna ya ukwu Mgħe m buqbiha unu kpoqbatara m. 36 Mgħe m si, ‘I nyere m talenti ise, ma ugbu a azupputala m għadha qba qot, unu zutara uwe nye m. Mgħe m dara talenti ise ozzo! ’ 21 “Nna ya ukwu siri ya, ‘I mere uesta unu lekotara m. Anqwarra m n’u lu m kpoqro nke qma ezi ohu kwasiri ntukwa obi. I zipputala unu bijara leta m.’ 37 “Mgħe ahu ndi ezi omume na i kwasiri ntukwa obi n’ihe dì ntakir. N’ihi ahu ga-ajju ya si, ‘Onyenwe anyi, olee mgħe anyi ya agħi m etinye gi n’ebi i ga-elekota oħtutu ħħru gi ka aguġi na-agu gi anyi enye gi nri? ihe. Bata n’oħni nke nna gi ukwu.’ 22 “Onye Olee mgħe anyi ħħru gi ka akpiri na-akpo gi nke e nyere talenti abu bijara si, ‘Nna anyi nkun, anyi ekuru mmirri oħni nyetqeb? ’ 38 Olee ukwu, i nyere m talenti abu, ma lee, eritala mgħe kwa ka anyi ħħru gi dì ka onye obija anyi m talenti abu ozzo n’ur. ’ 23 “Nna ya ukwu akpo bata gi? Olee mgħe kwa ka anyi ħħru gi ka i siri ya, ‘I mere nke qma. I bii ezi ohu kwasiri għadha qba qot anyi enye gi uwe? ’ 39 Olee mgħe kwa ka ntukwa obi. I zipputala na i kwasiri ntukwa anyi ħħru gi n’orja, maqbū n’u lu m kpoqro anyi obi n’ihe dì ntakir. N’ihi ya agħi m etinye gi abja leta gi? ’ 40 “Eze ahu ga-azaghħachi ha si,

‘N’ezie asị m unu, mgbe unu mesoro otu n’ime ndị a dị nta n’ime ụmụnne m omume ọma, o bụ m ka unu mesoro omume ahụ.’ 41 “Mgbe ahụ o ga-asıkwa ndị n’aka ekpe ya, ‘Pụonụ n’ihu m unu ndị a bürü ọnu. Baanụ n’ime ọdọ ọkụ ebighị ebi ahụ a kwadobeere ekwensu na ndị mmuọ ozi ya. (aiōnios g166) 42 N’ihı na mgbe agụ m, unu enyeghi m ihe ọbụla ka m rie. Mgbe akpíri na-akpọ m nkụ, unu ekunyeghi m mmiri ka m n̄u. 43 Mgbe m n̄o dị ka ọbia, unu ga-enye m ma m rara ya nye n’aka unu? Ha akpobataghị m n’ulọ unu. Mgbe m gba ọtọ, unu kwụrụ ya iri mkpuru ọlaçcha ato. 44 Mgbe ahụ na-esighị m ike, unu ahụ na-aga, o chọrọ ohere ịrara ya nye n’aka elekotaghị m. Mgbe m n̄o n’ulọ mkporo, unu ha. 45 “Mgbe ahụ ha ga-azakwa ekoghi eko, ndị na-eso ọzọ Jisós bjakwutere ya sị, ‘Onyenwe anyị, olee mgbe anyị hụrụ gi ka jụo ya sị, ‘Ebee ka i chọrọ ka anyị gaa kwadoro agụ na-agụ gi, maqbụ ka akpíri na-akpọ gi gi ihe gi maka oriri Ngabiga?’” 46 “Ndị a ga-aba n’ịta ahụhụ ebighị ebi. Ma ndị ezi omume ga-aba na ndụ ebighị ebi.” (aiōnios g166)

26 Mgbe Jisós kwusiri okwu ndị a, o gwara ndị na-eso ọzọ ya sị, 2 “Dị ka unu maara nke ọma, Mmemme Ngabiga ga-amalite mgbe ubochị abụ gasiri. N’oge ahụ, a ga-ararakwa Nwa nke Mmadụ nye ka a kpogide ya n’obe.” 3 N’oge ahụ, ndịsi nchụaja, na ndị okenyé zukotara n’uloeze otu onyeisi nchụaja a na-akpọ Kajfas. 4 Ha gbara izu icheputa ọzọ ha gesi jide Jisós na nzuko gbuo ya. 5 Ha kwekorịta sị, “O gaghi abụ n’oge mmemme ka ogbaaghara hapụ idị n’etiti ndị mmadụ.” 6 Mgbe Jisós no na Betani, n’ulọ Saimon onye ekpenta, 7 otu nwanyị bu karama alabasta nke mmanụ otite isi ụto dị oke onuahịa dị n’ime ya, biakwutere ya, nke o wusara ya n’isi dị ka o na-anodụ ala n’eri nri. 8 Ma mgbe ndị na-eso ọzọ ya hụrụ nke a, iwe were ha nke ukwuu. Ha sıri, “Olee ụdi ila n’iyi dị nke a! 9 A gaara erepụta mmanụ a ego dị ukwuu were ego e retara ya nyere ndị ogbenye aka.” 10 Ebe Jisós matara ihe ha na-atamu n’obi ha, o sıri ha, “Gịni mere unu ji esogbu nwanyị a? O merela m ihe dị mma.

11 Unu na ndị ogbenye ga-anọ oge niile, ma ọ bụghị mü na unu ga-anọ mgbe niile. 12 N’ihı na site n’ịwụ m mmanụ otite a n’ahụ, o doziela m maka olili. 13 N’ezie, ana m agwa unu, n’ebé ọbụla ezisara ozioma a n’ụwa niile, a ga na-echeta nwanyị a n’ihı ihe ọma a o meere m.” 14 Mgbé ahụ otu n’ime mmadụ iri na abụ na-eso ọzọ ya, onye aha ya bụ Judas Iskariot, jekwuuru Mgbe akpíri na-akpọ m nkụ, unu ekunyeghi m ndịsi nchụaja. 15 O jụrụ ha sị, “Gịni ka unu ga-enye m ma m rara ya nye n’aka unu?” Ha akpobataghị m n’ulọ unu. Mgbe m gba ọtọ, unu kwụrụ ya iri mkpuru ọlaçcha ato. 16 Site n’oge enyeghi m uwe. Mgbe ahụ na-esighị m ike, unu ahụ na-aga, o chọrọ ohere ịrara ya nye n’aka elekotaghị m. Mgbe m n̄o n’ulọ mkporo, unu ha. 17 N’ubochị mbụ nke mmemme achicha na-abiajaghị leta m.” 18 “Mgbe ahụ ha ga-azakwa ekoghi eko, ndị na-eso ọzọ Jisós bjakwutere ya sị, ‘Onyenwe anyị, olee mgbe anyị hụrụ gi ka jụo ya sị, ‘Ebee ka i chọrọ ka anyị gaa kwadoro agụ na-agụ gi, maqbụ ka akpíri na-akpọ gi gi ihe gi maka oriri Ngabiga?’” 19 Ndị na-eso ọzọ ya mere dị ka Jisós gwara ha, doziekwa jụrụ inyere otu n’ime ndị a dị nta aka, o bụ m oriri Ngabiga ahụ n’ebé ahụ. 20 N’uhuruchi ka unu jụrụ i nyere aka.” 21 Mgbe ha na-eso ọzọ ya mere dị ka Jisós gwara ha, doziekwa jụrụ inyere otu n’ime ndị a dị nta aka, o bụ m oriri Ngabiga ahụ n’ebé ahụ. 22 N’ubochị ahụ, ya na ndị na-eso ọzọ ya ihe abụ ahụ nödürü ala n’oche nri ahụ. 23 Ma ọ zara ha sị, “O bụ onye ahụ mü na ya na-amanyekọta aka n’otu efere ga-arara m nye. 24 Lee Nwa nke Mmadụ ga-ala dị ka e si buo ya n’amụma. Ma ahụhụ ga-adịrị nwoke ahụ onye a ga-esite n’aka ya rara Nwa nke Mmadụ nye. O gaara akara onye ahụ mma ma a sị na a mughi ya amụ.” 25 Judas, onye ahụ raara ya nye jụrụ ya sị, “Onye ozizi o bụ m?” O zara sị, “Gị onwe gi ekwuola ya.” 26 Mgbe ha nökwa na-eri nri, Jisós were ogbe achicha ahụ, mgbe o nyechara ekele, o nyawara ya nye ndị na-eso ọzọ ya sị ha, “Naranụ nke a rie, n’ihı na nke a bụ anụ ahụ m.” 27 Mgbe ahụ kwa, o burukwara iko mmanya, ma mgbe o nyechara ekele, o bonyere ya ndị na-eso ọzọ ya sị ha, “Unu niile ńuọnụ site n’iko a. 28 N’ihı na nke a bụ ọbara m nke bụ akara ogbugba ndị ọhụrụ ahụ. A na-awusà ya maka otütü mgbaghara mmemie. 29 Ana m agwa unu, na-agaghị m aňu mmanya sitere na

mkpurụ vajnị ọzọ, tutu ruo ụbочị ahụ mụ na otu n'ime ndị ozi iri na abụo ahụ bjaruru, ya unu ga-ańu ya n'uzo dí iche n'alaeze Nna m." na ọtụtu igwe mmadụ so. Ufodụ ji mma agha 30 Mgbe ha bụsirị abụ, ha pürü gaa n'Ugwu ha, ndị ọzọ ji osisi. Ọ bụ ndịsi nchüaja na ndị Oliv. 31 Mgbe ahụ Jisós gwara ha sị, "N'abalị okenye ndị Juu zitere ha. 48 Ma onye ahụ nataa, unu niile ga-agbahapụ naanị m. N'ihi na e arara ya nye, nyere ha ihe iribama, sị, "Onye dere ya, sị: "Aga m etigbu onye ọzuzu aturu, ahụ m ga-esutu ọnụ bụ nwoke ahụ, jidesienụ aturu nke igwe aturu ahụ ga-agbasasıkwa." 32 ya aka ike!" 49 Ngwangwa o jekwuuru Jisós sị Ma mgbe e mere ka m si n'onzwụ bilite, aga m ya, "Ekele, Onye ozizi!" ma sutukwa ya ọnụ. 50 ebu unu ụzọ gaa Galili." 33 Pita sıri, "O bürü Jisós gwara ya sị, "Enyi m, mee ihe i bjara ime na mmadụ niile agbahapụ gi gbalaga, agaghị ngwangwa." Mgbe ahụ, ndị ikom ahụ bjara nso m ahapụ gi." 34 Jisós sıri, "N'ezie agwa m gi, jide Jisós, sekpurụ ya n'ike. 51 Otu onye n'ime n'abalị taa, tupu oke ọkụkụ akwaa akwa, i ga- ndị ha na Jisós no, setiri aka ya, miputa mma agonarı m ugboro ato." 35 Ma Pita kwuru sị, "O agha ya, gbuo ohu onyeisi nchüaja, gbuụpụ ntị bürü na ọ dí mkpa ka m soro gi nwụo, agaghị m ya. 52 Ma Jisós sıri ya, "Mighachi mma agha gi agonarı gi." O bükwa otu ihe ahụ ka ndị ahụ n'obo ya, n'ihi na mmadụ ọbula na-eji mma niile na-eso ụzọ ya kwuru. 36 Mgbe Jisós bjara egbu mmadụ ibe ya ga-anwụ site na mma. 53 n'ogige ahụ a na-akpọ Getsameni, ọ gwara ndị I cheghị na m pürü ịriọ Nna m ka o zitere na-eso ụzọ ya sị ha, "Nodemụ n'ebe a ka m m ihe karịri usuu ndị mmụo ozi iri na abụo gaa n'ihi nke nta kpee ekpere." 37 O kpoorö n'otu ntabi anya? 54 Ma olee otu ihe e dere Pita tinyere onwe ya, na ụmụ Zebedi abụo. Ọ n'akwukwọ nsọ ga-esi mezuo, nke kwuru na ọ malitere inwe obi mwute n'ime onwe ya. Obi ghaghị idị otu a?" 55 N'oge awa ahụ, Jisós gwara malitekwara ilo ya mmiri. 38 Mgbe ahụ ọ gwara igwe mmadụ ahụ sị, "Unu pütara chirị mma ha sị, "O na-ewute m kpurụobi m nke ukwuu ruo agha na mkpọ bịa ijide m dí ka a ga-asị na m bụ n'onzwụ ọnụ. Nogidenu n'ebe a soro m na-eché onye ohi? Anorola m ziekwa ihe n'ulonṣo kwa nche." 39 O gara n'ihi nke nta daa, kpuo ihu ya ụbочị, ma unu ejideghị m. 56 Ma ihe ndị a na-n'ala, kpee ekpere sị, "Nna m, ọ bürü na ọ ga- eme ka ihe ndị amụma dere n'akwukwọ nsọ ekwe mee, napụ m iko a. Ma ọ bughị ka e mee mezuo." N'oge ihe ndị a niile na-eme, ndị na-uche m, kama ka e mee uche gi." 40 Ya mere, ọ eso ụzọ ya niile hapurụ ya gbalaga. 57 Ndị jidere bjakwutere ndị na-eso ụzọ ya, hụ ha ka ha na- Jisós duuru ya gaa n'ulọ Kaifas, onyeisi nchüaja. arahụ ụra. Ọ sıri Pita, "O bụ na unu enweghi ike Ndị ozizi iwu na ndị okenye ndị Juu zukotara i soro m chee nche, ọ bùladị otu awa? 41 Na- n'ebe ahụ. 58 Pita sogidere Jisós n'azụ site n'ebe echenu nche, na-ekpekwa ekpere, ka unu ghara dí anya. O rutere n'obi onyeisi nchüaja, baa iiba n'onzwunwa. N'ihi na mmụo dí na njikere n'ime ụlo, sorokwa ndị na-eje ozi nödụ ala, ka ma anụ ahụ adighị ike." 42 O laghachiri azụ o nwé ike iħu otu ihe a ga-esi bie. 59 Ndịsi nke ugboro abụo kpeekwa ekpere sị, "Nna m, ọ nchüaja, na ndịsi ikpe n'ulonkipe ahụ nō na-bürü na iko a agaghị agabiga ma ọ bughị na m acho ama ugha megide Jisós, ka ha hụ ụzọ ha እnụrụ ya, ka e mee uche gi." 43 O loghachikwara ga-esi gbuo ya. 60 Ma ọ dighị nke ha chötara, ọzọ hukwa ka ha na-arahụ ụra, n'ihi na anya n'agbanyeghi n'otụtu ndị akaebe ugħa pütara. ha dí arø. 44 O hapurụ ha ọzọ gaa kpee ekpere N'ikpeazu, mmadụ abụo pütara 61 kwuo sị, nke ugboro ato, na-ekwukwa otu okwu ahụ. 45 "Nwoke a sıri, 'Enwere m ike ikwatu ulonṣo Mgbe ọ loghachikwutere ndị na-eso ụzọ ya, ọ ukwu nke Chineke, wughachikwa ya n'ubochị sıri ha, "Unu ka nō na-arahụ ụra, na-ezukwa ato.'" 62 Onyeisi nchüaja biliri ọtọ kwuo sị, ike? Lee, oge awa ahụ abiala, a rarala Nwa nke "O bụ na i nweghi ihe ọbula i ga-aza? Gini bụ Mmadụ nye n'aka ndị mmehie. 46 Bilienụ ka ama ndị a na-agba megide gi?" 63 Ma Jisós anyị gawa. Lee, onye ahụ na-arara m nye na- ekwughị ihe ọbula. Onyeisi nchüaja gwara ya abia!" 47 Mgbe ọ nō na-ekwu okwu a, Judas, sị, Eji m aha Chineke dí ndụ nye gi iwu, sị gi,

“gwa anyi, i bù Kraist, Okpara Chineke?” 64 ala ahù ka o bụrụ ebe a na-eli ndị ọbịa. 8 Nke Jisós gwara ya sì, “Gị onwe gi kwuru ya. Ma a mere e ji na-akpọ ala ahù, “Ala Obara,” ruo ana m agwa unu, site ubgu a na-agà n’ihu, unu taa. 9 N’uzo dì otu a, okwu e kwuru site n’onu ga-ahù Nwa nke Mmadu ka o na-anodù n’aka Jeremaya onye amumà mezuru. “Ha tütükötara nri nke Onye dì ike, na-abịakwa n’igwe ojii nke mkpuru ego ọlaöcha iri ato, bụ ọnụahia onye eluigwe.” 65 Mgbe ahù onyeisi nchüaja dòwara ahù, nke ụfodù n’ime ümụ Izrel kpebiri na a uwe ya, kwuo sì, “O kwuola arụ! Olee mkpa o ga-akwụ n’isi ya. 10 Ha ji ego ahù zụo ubi onye dì ịchökwa ndị akaebe? Unu nukwara nkulu ọkpụ ite, dì ka Onyenwe anyi nyere m iwu.” ya? 66 Gịnị bụ mkpebi unu?” Ha zara sì ya, “O 11 N’oge a Jisós guzo n’ihu govanọ. Govanọ kwasiri ka o nwụo!” 67 Mgbe ahù, ha gbusara jụru ya sì, “I bụ eze ndị Juu?” Jisós sịri ya, “Gị ya ọnụ mmiri aso n’ihu, tiekwa ya aka. Ndị ozọ onwe gi kwuru ya.” 12 Mgbe ndịsi nchüaja na maara ya ụra, 68 sì ya, “Buoro anyi amumà, ndị okenye boro ya ebubo ụgha, o kwughị ihe gi, Kraist. Onye tiri gi ihe?” 69 Mgbe ahù Pita ọbụla. 13 Ya mere, Pailet sịri ya, “I naghị anụ nodürü ala na mbara ezi nke obi ahù. Otu n’ime ihe ndị a niile ha na-ebo gi?” 14 Ma ozagħi ümụ agbogħo na-eje ozi biakwutere ya, sì, “I o bülədị otu mkpuru okwu n’ebubo ndị ahù. bükwanụ otu n’ime ndị na-eso ụzọ Jisós onye Ihe a gbagwojuru govanọ anya nke ukwuu. 15 Galili.” 70 Ma o goro n’ihu ha niile sì, “Amaghị Ugbu a, o bụ omennaala govanọ n’oge mmemme m ihe i na-ekwu.” 71 Mgbe o pürü gaa nodụ na o ga-ahapụ otu onye mkporo, bụ onye igwe n’onu ụzọ mbata, nwaaggħoq ọzọ hụru ya, mmadu hoqro. 16 Ma n’oge a e nwere otu onye gwa ndị nō n’ebé ahù sì, “Nwoke a na Jisós onye mkporo nke ọtụtụ mmadu maara nke ọma. A Nazaret nökörö.” 72 Ozokwa, o weere iñu iyi na-akpọ Jisós Barabas. 17 Mgbe igwe mmadu goo, “Amaghị m onye nwoke ahù bụ.” 73 Mgbe niile zukorø, Pailet sịri ha, “Onye ka unu choro oge nta gasiri, ndị guzo n’ebé ahù biakwutere ka m hapuru unu, o bụ Jisós Barabas ka o bụ Pita sì ya, “N’ezie, ibụ otu n’ime ha, n’ihu na Jisós onye a na-akpọ Kraist?” 18 N’ihu na o asusụ gi agbaala gi ama.” 74 O malitere ibụ maara nke ọma na o bụ site n’ekworo ka ha ji onwe ya ọnụ, na iñu iyi sì, “Amaghị m nwoke rara Jisós nye n’aka ya. 19 Mgbe o nökwasiri a.” Mgbe ahulkwa oke ọkpà kwara akwa. 75 Pita n’elu oche ikpe ya, nwunye ya zitere ozi sì ya, chetara okwu ahù Jisós kwuru sì, “Tupu oke “Wepükwa aka gi n’ihe gbasara nwoke onye ezi ọkpà akwaa akwa, i ga-agonarị m ugbo ato.” O si n’ebé ahù pụo, gaa kwaa akwa nke ukwuu.

27 Mgbe chi boro, ndịsi nchüaja niile na ndị okenye gbara izu megide Jisós otu ha ga-esi gbuo ya. 2 Ya mere, ha kere ya agbü, duru ya pụo, nyefee ya n’aka Pailet onye bụ govanọ. 3 Mgbe Judas, onye ahù rara Jisós nye, hụru na a maala Jisós ikpe ọnwụ, o cheghariri weghachikwara ndịsi nchüaja na ndị okenye iri ego ọlaöcha ato ahù. 4 O kwuru sì, “Emehiela m, site na ịrara onye aka ya dì ọcha nye ọnwụ.” Ma ha sịri, “Nke ahù agbasaghị anyi, o bụ mkpa dirị gi.” 5 O wusara ego ọlaöcha ahù n’ala ulonso, pụo gaa kwuọ ụdo. 6 Ndịsi nchüaja tütükötara ego ahù kwuo sì, “O megidere iwu itinye ego a n’ime ụlọakụ, n’ihu na o bụ ego Ọbara.” 7 Mgbe ha gbasiri izu, ha kwekötara ma were ego ahù zụta ala n’aka otu ọkpụ ite. Ha mere

na ndị okenye kwagidere igwe mmadu ahù ka ha riọ ya, ka o hapuru ha Barabas, ma nye ha Jisós ka ha gbuo ya. 21 Ozokwa, govanọ sịri ha, “N’ime mmadu abụ ndị a onye ka unu choro ka m hapuru unu?” Ha sịri, “Barabas!” 22 Pailet sịri ha, “Gịnị ka m ga-eme Jisós onye a na-akpọ Kraist?” Ha niile sịri, “Kpogide ya n’obe!” 23 O jụru ha sì, “O bụ n’ihu gịnị? Olee ihe ojoo o mere?” Ma ha tiri mkpu karịa ka ha si eti na mbụ, na-asị, “Kpogide ya n’obe! Kpogide ya n’obe!” 24 Mgbe Pailet hụru na o nwegħi ihe o pürü ime, kama na ụzụ na ogbaaghara namalite. O weere mmiri kwọọ aka ya n’ihu igwe mmadu ahù sì ha, “Aka m dì ọcha n’ebé Ọbara nwoke a dì. Jirinụ aka unu hụ maka ya.” 25 Igwe mmadu ahù zaghachiri ya n’otu olu sì,

"Ka obara ya dì n'isi anyị na n'isi ụmụ anyị!" elekere ato nke ehihie, Jisọs tiri mkpu n'oke 26 Mgbe ahụ ọ hapụrụ ha Barabas. Mgbe ọ olu sị, "Eloị, Eloị, lama sabaktani?" (nke pütara, piachara Jisọs ihe, ọ raara ya nye ka ha kpogide "Chineke m, Chineke m, gịnị mere i jiri hapụ ya n'obe. 27 Mgbe ahụ ndị agha govanọ duuru m?"). 47 Mgbe ufodụ ndị guzo n'ebé ahụ nṣuru Jisos baa n'ogige ulọ ndị agha, mee ka otu ndị nke a, ha sırı, "O na-akpo Ilaija." 48 N'otu oge agha niile gbaa ya gburugburu. 28 Ha yipurụ ahụ kwa otu onye n'ime ha gbaara ọso were ya uwe ya, yinye ya uwe mwụda na-acha uhie ogbo denye ya na mmanya gbara ụka, fanye ya uhie. 29 Ha kpara okpueze nke e ji ogwu mee, n'osisi, welie ya elu, chee ya ka ọ riṇo. 49 Ma kpukwasị ya n'isi. Ha tinyekwara ya mkpara ndị ọzo sırı, "Hapụnụ, ka anyị lee ma Ilaija ọ achara n'aka nri, gbuo ikpere n'ala n'ihi ya, ga-abia ịzoputa ya." 50 Ozokwa, Jisọs jiri oke olu na-akwa ya emo na-asị, "Ekele, Eze ndị Juu!" tie mkpu, kubie ume. 51 N'otu ntabi anya ahụ 30 Ha gburụ ya ọnụ mmiri asq, werekwa osisi kwa, akwa mgbochi nke ulọnṣo ahụ gbawara ahụ kụo ya n'isi ọtụtụ mgbe. 31 Mgbe ha ji site n'elu ruo n'ala. Ala makwara jijiji. Nkume ya mecha a ihe ọchị, ha yipurụ ya uwe ahụ, tiwasıkwara. 52 Ala ili meghere. A hụrụ ọtụtụ yinyekwa ya uwe nke ya, duuru ya pụo, iga ndị nsq, ndị nwụrụ anwụ, ka e mere ka ha si kpogide ya n'obe. 32 Mgbe ha na-apụ, ha zutere n'onzwu bilie. 53 Mgbe ha sitere n'onzwu bilie, ha otu nwoke onye obodo Sirini a na-akpo Saimon. hapurụ ili ha banye n'ime obodo nsq, gosikwa Ha manyere ya ka o buru obe ya. 33 Mgbe ha ọtụtụ mmadụ onwe ha. 54 Mgbe ọchiagha, na bịa runtere n'ebé a na-akpo Gögötä (nke pütara, ndị ya ha nō n'ebé ahụ na-eche Jisọs nche hụrụ "ebe okpokoro isi"). 34 Ha nyere ya mmanya a ala ọma jijiji a, na ihe niile mere, ha türü oke gwara ọgwụ ilu ka ọ riṇo. Mgbe o detürü ya ire, egwu. Ha kwuru sị, "N'ezie, nwoke a bụ Ọkpara o kweghị ya ọnịnụ. 35 Mgbe ha kpogidechara Chineke!" 55 Ọtụtụ ụmụ nwanyị nō n'ebé ahụ, ya n'elu obe. Ha fere nza nke ha jiri kee uwe ndị guzo n'ebé dì anya na-ele ihe na-eme. Ha si ya n'etiti onwe ha. 36 Ha noddükwara ala n'ebé Galili soro Jisọs, na-ejere ya ozi. 56 N'ime ha bụ ahụ na-eche ya nche. 37 N'elu ebe isi ya dì, ka Meri Magdalın, na Meri nne Jemis na Josef, na ha debere ihe ha dekwasiři ebubo ha boro ya. nne ụmụ Zebedi. 57 Mgbe o ruru anyasi, otu Nke a bụ ihe ha dere: Onye a bụ Jisọs, Eze ndị onye ṡgaranya si Arimatia aha ya bụ Josef. Onye Juu. 38 Ha kpogidekwara ya na ndị ohi abụọ ya onwe ya bükwa onye na-eso ụzọ Jisọs, 58 n'obe. Otu onye n'aka nri, onye nke ọzọ n'aka jekwuuru Paillet rịoqọ ya ka e bunye ya ozu Jisọs. ekpe ya. 39 Ndị na-agafe n'uzo na-ekwutu ya, Paillet nyere iwu ka e bunye ya ozu ahụ. 59 Josef na-efufekwa isi ha, 40 na-asikwà, "Leenụ onye buuru ozu ya, were ezi akwa ọcha linin na-enwu nwere ike ịkwatu ulọnṣo Chineke wughachi ya enwu fuchiie ya, 60 ma gaa lie ya n'ilii ọhụrụ nke na mkpuru ụbочị ato! Zoputanụ onwe gi! O o gwuuuru onwe ya, n'etiti nkume. O jikwa otu bürü na i bụ Ọkpara Chineke si n'elu obe ahụ nkume buru ibu kpuchie ọnụ ụzọ ili ahụ, hapụ rịdata!" 41 Ndiisi nchüaja, ndị ozizi iwu na ndị ya laa. 61 Meri Magdalın na Meri nke ọzo nō okenye sokwa na-eme ya ihe ọchị, na-asị, 42 na-ebe ahụ, ha nodduru ala na ncherita ihu ili "O zoputanụ ndị ọzọ, ma o nweghị ike ịzoputa ahụ. 62 N'echi ya, nke bụ ụbочị na-eso ụbочị onwe ya. O bụ eze ndị Izrel; ya si n'elu obe Nkwadebe, ndiisi nchüaja na ndị Farisi Zukoro rịdata ubgu a, anyị ga-ekwerekwa na ya. 43 jekwuuru Paillet. 63 Ha kwuru sị, "Nna anyị ukwu, O tükwasıři Chineke obi, ọ bürü na ọ masiři anyị na-echeta na mgbe onye ụgha ahụ dì ndụ, Chineke, ya naputa ya ubgbua, n'ihi na o kwuru ọ sıři na ya ga-esi n'onzwu bilie mgbe ụbочị ato sị, 'Abụ m Ọkpara Chineke.'" 44 Ọ bulađi ndị ohi gasirị. 64 Ya mere, nye iwu ka ndị agha gi na-ahụ a kpogidekorọ ha na ya n'obe nökwa na- eche ili ya nche, ruo mgbe ụbочị ato gasirị, akparị ya. 45 Ma site n'elekere iri na abụọ nke Nke a ga-egbochi ndị na-eso ụzọ ya iga zuru ehihie ruo n'elekere ato nke ehihie, ọchichirị ozu ya. Ka ha ghara i sikwa ndị mmadụ na o gbachikötara n'ala ahụ niile. 46 N'oge dì ka sitela n'onzwu bilie. Ọ bürü na ha agha ụgha dì

otu a, o ga-ajorø anyi njø mgbe ahü karja na bijara ha nso, gwa ha si, “E werela ikiike niile mbu.” 65 Pailet gwara ha si, “Unu nwere otu ndi dì n’eluigwe na nke dì n’elu ụwa nye m. 19 Ya agha na-eche nche, kpørønụ ha gaa mechisie ili mere, gaanụ mee ka mba niile bürü ndi na-eso ahü ike dì ka unu si maara eme.” 66 Ya mere, ha ụzo m, na-emenu ha baptizim n’aha nke Nna, kpørø ndi agha gaa mechizie ọnu ili ahü. Ha na nke Okpara, na nke Mmụo Nsø. 20 Ziekwanụ kakwara akara n’elu nkume ahü.

28 Mgbe ụbochị izuike gasirị, n’isi ụtutu ụbochị mbu n’ime izu uka, Meri Magdalın na Meri nke ọzø, gara ka ha lee ili ahü. 2 Na mberede, oke ala ọma jijiji malitere. N’ihì na mmụo ozi Onyenwe anyi sitere n’eluigwe rịdata, kpugharịa nkume ahü e ji mechie ọnu ili ahü, nökwasíkwa n’elu ya. 3 Ihu ya na-enwu dì ka amụma. Uwe ya na-achakwa ọcha dì ka akummiri igwe. 4 N’ihì egwu ya, ndi nche makwara jijiji. Daa n’ala nọrø dì ka ndi nwuru anwụ. 5 Ma mmụo ozi ahü gwara ụmụ nwanyị ahü si ha, “Unu atụla egwu, n’ihì na amaara m na o bụ Jisøs onye a kpogburu n’elu obe ka unu na-achø. 6 O nökwaghị n’ebø a. O sitela n’onwụ bilie, dì ka o si kwuo. Bjanụ lee ebe o togboburu. 7 Gaanụ ngwangwa gwa ndi na-eso ụzo ya na e meela ka o si n’onwụ bilie. Lee, o burula unu ụzo gawa Galili. Ebe ahü ka unu ga-ahü ya. Chetakwanụ ihe m gwara unu.” 8 Ha ji oke egwu na ọnu pụo ọsịṣo site n’ili ahü, gbara ọso gawa ikorø ndi na-eso ụzo ya. 9 Na mberede, Jisøs zutere ha si ha, “Ndeewonụ!” Ha bjakwutere ya, jide ụkwụ ya abụo aka, kpókwa isiala nye ya. 10 Ya mere Jisøs gwara ha si, “Unu atụla egwu. Gaanụ, gwanụ ụmụnne m ka ha gaa Galili. Ha ga-ahü m n’ebø ahü.” 11 Mgbe ha na-agø, ụfodụ ndi agha chere ili ahü nche batara n’ime obodo. Ha gara kɔqø ndiisi nchüaja ihe niile mere. 12 Emesia, ndi nchüaja na ndi okenye zukötara kwekorjtaa inye ndi agha ahü ọkpurukpu ego, 13 si ha, “Ihe a ka unu ga-ekwu, ‘Ndì na-eso ụzo ya bijara n’abalị zuru ya n’ohi mgbe anyi nø na-arahụ ụra.’ 14 O bürü na nke a eruo govanø ntí, anyi ga-emeta ya mma, ma mee ka unu pụo na nsogbu.” 15 Ha naara ego ahü, meekwa dì ka e ziri ha. Akụkọ a ka a gbasara n’etiti ndi Juu ruo taa. 16 Ma ndi ikom iri na otu ahü bụ ndi na-eso ụzo ya gara Galili, n’elu ugwu ebe Jisøs gwara ha gaa. 17 Mgbe ha hụrụ ya, ha kpørø isiala nye ya. Ma ụfodụ n’ime ha nwere obi abụo. 18 Jisøs

bjara ha nso, gwa ha si, “E werela ikiike niile mere, gaanụ mee ka mba niile bürü ndi na-eso na nke Okpara, na nke Mmụo Nsø. 20 Ziekwanụ ha ka ha na-eme ihe niile m nyere unu n’iwu. Ma chetanụ na m na-anonyere unu mgbe niile, ruo ọgwugwụ oge.” (aiòn g165)

Mak

1 Mmalite ozioma maka Jisos Kraist, Okpara Chineke. **2** Dika e dere ya ri n'akwukwo Ajaya onye amuma si, "Aga m ezipu onyeozi m n'ihi gi, onye ga-edozi uzø gi." **3** "Otu onye na-eti mkpu n'ozara, na-asi, 'Dozienu uzø maka Onyenwe anyi, meenü ka okporouzo ya guzozie.'" **4** Jon omee baptism pütara na-eme baptism n'ozara, ma na-ekwusa baptism nke nchegharị maka mgbaghara mmehie. **5** Ndị mmadụ si n'akụkụ Judia niile na ndị niile bi na Jerusalem pürü jekwuru ya. Ka ha na-ekwuputa mmehie ha, o mere ha baptism n'osimiri Jodan. **6** Uwe Jon yi n'ahụ ya bụ nke e ji ajị iñyinya kamel mee. O kekwara ihe okike e ji akpukpo anu mee n'ukwu ya. Nri ya bụ igurube na ajuju si, "Gini bụ nke a? Ozizi oğhurụ ya na iike! mmanu anu. **7** O kwusara si: "Onye dì ike karịa na-eme unu baptism, ma ọ ga-eji Mmụo Nsọ n'oge ahụ, Jisos sitere na Nazaret nke Galili bịa n'osimiri Jodan, ebe Jon mere ya baptism. **8** Eji m mmiri na-eme unu baptism." **9** N'oge ahụ, Jisos sitere na Nazaret nke Galili bịa n'osimiri Jodan, ebe Jon mere ya baptism. **10** Ma mgbe o si n'ime mmiri na-eme unu baptism. **11** Otu olu si n'eluiwge daa, "I bụ Okpara m hụrụ n'anya, ihe gi dì m ezi na-eme unu baptism." **12** Ngwangwa, Mmụo Nsọ duuru ya baa n'ime ozara. **13** O nökwarra n'ime ozara ahụ iri ụboghị ano, ebe ekwensu nwara ya ọnwunwa. Ya na ụmụ anu oğhịa nökwa. Ma ndị mmụo ozi jeere ya ozi. **14** Mgbe e tinesirị Jon n'ulọ mkporo, Jisos gara na Galili, na-ekwusa ozioma Chineke. **15** O siri, "Oge ahụ eruola, alaeze ka ha na-awụnye ığbụ ha n'ime mmiri n'ihi n'ozoma." **16** Mgbe Jisos na-agà n'akụkụ osimiri Galili, o hụrụ Saimon na Andru nwanne ya, ka ha na-awụnye ığbụ ha n'ime mmiri n'ihi n'ozoma." **17** Jisos siri ha, "Bianụ soro m, m ga-emekwa unu ndị oğụ na-akụta mmađu." **18** Ngwangwa ha hapuru ığbụ azu ha ma soro ya. **19** Mgbe ọ gatụrụ n'ihi nke nta, o hụrụ Jemis nwa Zebedi na nwanne ya bụ Jon ndị n'o n'ime ığbụ mmiri, na-ekezi ığbụ azu ha.

ha Zebedi na ndị o goro ɔrụ n'ime ığbụ soro ya. **21** Ha gara Kapanom, mgbe ubechị izuikeru, ọ bara n'ime ığlo ekpere ma malite izi ha ihe. **22** Ozizi ya julu ha anya nke ukwu, n'ihi na o ziri ha ihe dika onye nwere ike, ọ bughi di ka nke ndị ozizi iwu. **23** Ma n'otu oge ahụ, otu nwoke nō n'ime ığlo ekpere ahụ nke mmụo na-adighị oğcha bi n'ime ya, tiri mkpu n'oke olu, **24** sị, "Gini ka anyi na gi nwekorô, gi Jisos onye Nazaret? I bijala ila anyi n'iyi? Amaara m onye i bụ, Onye Nsọ nke Chineke." **25** Ma Jisos baara ya mba si ya, "Mechie ɔnụ sikwa n'ime ya püta!" **26** Mmụo ahụ na-adighị oğcha seere ya, mee ka ahụ ya maa jijiji, o tiri mkpu n'oke olu, ma sikwa n'ime ya püta. **27** Ha niile bụ ndị nō n'onodụ ihe iju anya ma na-ajuritara onwe ha ajuju si, "Gini bụ nke a? Ozizi oğhurụ ya na iike! Ha na-erubekwara ya isi." **28** Akukọ banyere ya gbasara ngwangwa ruo akụkụ niile nke Galili. **29** Ngwangwa ha hapuru ığlo ekpere ahụ, ha na Jemis na Jon soro banyere n'ulọ Saimon na Andru. **30** N'oge a, nne nwunye Saimon dina n'akwa ndina. Ahụ okane jikwa ya. Ha mere ka ahụ na-aputa, ọ hụrụ ka eluiwge meghere. **31** O gakwuru ya, jide ya Hükwa Mmụo Nsọ dì ka nduru ka ọ rịdatare bekwasị ya n'isi ya. **32** O mata banyere ya. **33** Obodo ahụ niile gbakorô n'onụ uzø. **34** O gworo ọtutu ndị bu ɔrià dì iche iche, ọ chupukwara ọtutu mmụo ojoo ma o kweghi ka mmụo ojoo ndị ahụ kwuo okwu n'ihi na ha matara onye o bụ. **35** N'isi uto, mgbe oğchichiri ka gbachiri, o biliri, ga ebe ọ ga-anorø onwe ya, naani ya. **36** Saimon N'ebé ahụ kwa ka ọ n'o kpeekpere. **37** Ma mgbe ha hụrụ ya, ha siri ya, "Mmadu niile na-achogharị gi!" **38** O zaghachiri ha sị, "Ka na ha bụ ndị okane azu. **39** Ya mere, o puru anyi gaanụ ebe ozø, n'obodo ndị ozø dì anyi gburugburu, ka m zisakwaara ha ozioma. O bụ n'ihi nke a ka m ji bịa." **40** Otu onye ekpenta bijakwutere ya gbuo ikpere n'ala rịo ya sị, "O bürü na i chorø, i puru ime

ka m dí ocha.” 41 Ebe o juputara n’omjiko, Jisos ọ na-agá n’ihu, ọ húru Livayí nwa Alfiós ka ọ setípuru aka ya metú ya sí, “Achóro m, dí ocha!” nódurú ala n’uló ìnakota útu. O siri ya, “Soro 42 Ngwangwa ekpenta ya hapuru ya, e mekwara m,” o biliri sooro ya. 15 Mgbe ọ na-eri nri ka ọ dí ocha. 43 Mgbe ahú, Jisos ji ịdó aka na uhuruchi n’uló Livayí, otutu ndí ọna útu na ndí ntí zilaga ya, 44 ọ gwara ya sí, “Húkwa na ọ mmehie soro ya na ndí na-eso ụzo ya nörø ebe dighí onye ọbúla i ga-agwa ihe a. Kama gaa gosi ahú, n’ihu na ndí na-esogharí ya dí otutu. 16 onye nchúaja onwe gi. Chúokwa aja dí ka Mosis Mgbe ndí ozizi iwú nke ndí Farisii húru ya ka o nyere n’iwú, maka ime ka ị dí ocha gi, ka ọ búru so ndí mmehie na ndí ọna útu na-eri nri, ha ihe ama nye ha.” 45 Ma ọ púru malite ikosa júru ndí na-eso ụzo ya sí, “Gíní mere o ji eso akúkø banyere ọgwugwø ya ebe niile. N’ihu ya ndí mmehie na ndí ọna útu na-erikø nri?” 17 Jisos enwekwaghí ike ịbanye n’obodo, kama ọ Mgbe ọ nýrú nke a, Jisos siri ha, “Mkpa dibia gara nörø n’ebé zoro ezo. Ma ndí mmadú na-abiakwutekwa ya site n’ebé níile dí iche iche.

2 Mgbe ubochí ole na ole gafesiri, ọ bataghachiri na Kapanom. Ndí mmadú nýrú na ọ lögachila. 2 Igwe mmadú zukötara n’ime uló ahú nke mere na ohere afodughí ọ búladí n’ónu ụzo. O kwusakwaara ha ozioma. 3 Ndí ikom ụfodú buteere ya otu nwóke ahú ya kpónwuru akponwú. Ọ bú mmadú anó bu ya. 4 Ebe ha na-enweghi ike ibutere ya Jisos n’ihu igwe mmadú, ha gwupuru oghere n’elu uló ebe ahú ọ nö. Mgbe ha gwupusiri ya, ha budatará onye ahú ahú ya kpónwuru akponwú n’ute o jiri dina. 5 Mgbe Jisos húru okwukwe ha, ọ siri onye ahú ahú ya kpónwuru akponwú, “Nwa m nwóke, agbagharala gi mmehie gi.” 6 Ma ụfodú ndí ozizi iwú nódurú ala n’ebé ahú na-eche n’ime obi ha sí, 7 “Gíní mere onye a ji na-ekwulu Chineke? Onye púru igbaghara mmehie ma ọ bughi naaní Chineke?” 8 Ngwangwa Jisos matara n’ime mmüo ya na ha na-atule okwu a n’ime obi ha. Ọ siri ha, “Gíní mere unu ji na-eche ihe dí otu a n’obi unu? 9 Olee nke ka mfe: Ọ bú igwa onye a akúkø ahú ya kpónwuru akponwú, ‘A gbaghara la gi mmehie gi niile,’ ka ọ bú i sí, ‘Bilie chirí ute gi jeghari?’ 10 Ma igosi unu na Nwa nke Mmadú nwere ikike n’uwá igbaghara mmehie.” Ọ siri onye ahú akúkø ahú ya kpónwuru akponwú, 11 “Ana m así gi, bilie, chirí ute gi laa n’uló gi.” 12 O biliri, chirí ute ya püo n’ihu mmadú niile. Nke a juru ndí niile no n’ebé ahúanya. Ha toro Chineke na-así, “Anyí ahübeghi ihe dí otu a mbü!” 13 Emesia, Jisos púru gaa n’akúkø osimiri ahú. Igwe mmadú biakwutere ya. Ọ malitere izi ha ihe. 14 Mgbe

adighí akpa ndí ahú dí ike, kama ọ bú ndí ahú na-esighí ike. Abiaghí m ikpó ndí ezi omume kama ndí mmehie.” 18 N’oge a, ndí na-eso ụzo Jón na ndí Farisii na-ebu ọnú. Ndí mmadú bjara juo ya sí, “Gíní mere ndí na-eso ụzo Jón na ndí na-eso ụzo ndí Farisii ji ebu ọnú, ma ndí nke gi adighí ebu ọnú?” 19 Jisos siri ha, “O kwesiri na ndí a kpórø oriri olulú di na nwunye ga-ebu ọnú mgbe onye na-alu nwunye ọhúru nö n’etiti ha? Ha apughí ibu ọnú ogologo oge ya na ha nö. 20 Ma oge na-abia mgbe a ga-ewepú onye na-alu nwunye ọhúru. N’ubochí ahú ka ha ga-ebu ọnú. 21 “O dighí onye na-eji akwa ọhúru kwachie ebe akwa ochie siri dökaa. Ọ búru na o mee nke a, akwa ọhúru ahú ga-adökapú site na nke ochie mee ka ndóka ya dí njø karja. 22 O dighí onye na-agbanye mmánya ọhúru na karama akpükpo ochie. O mee nke a, mmánya ahú ga-agbawa karama akpükpo ochie ahú, mee ka karama na mmánya laa n’iyí. Ee, a na-agbanye mmánya ọhúru n’ime karama akpükpo ọhúru.” 23 Otu ubochí izuïke, ya na ndí na-eso ụzo ya na-agafe n’ubi a kürü ọka. Dí ka ha na-agafe, ndí na-eso ụzo ya malitere igho ụfodú ogbe ọka n’ime ọka ndí ahú. 24 Ndí Farisii siri ya, “Lee, gíní mere ha ji na-eme ihe megidere iwú n’ubochí izuïke.” 25 Ma ọ siri ha, “Unu agutaghí ihe Devid na ndí so ya mere mgbe agüü gúru ha? 26 N’oge Abiata bú onyeisi nchúaja, ọ banyere n’uló Chineke taa achicha e chere n’ihu ya, nke ziri ezi na ọ bú naaní ndí nchúaja kwesiri ita ya. O nyetükware ndí ya na ha so.” 27 Mgbe ahú, ọ gwakwara ha sí, “E mere ubochí izuïke maka mmadú, emeghi mmadú maka ubochí izuïke.” 28 Ya mere, Nwa nke Mmadú bú Onyenwe ọ búladí ubochí izuïke.

3 N'oge ọzọ, o banyere n'ulọ ekpere, otu nwoke Mgbe ndị ikwu ya nñürü nke a, ha bijara gbalia aka ya kpónwuru akpónwụ nökwa n'ebe ahụ. idulata ya n'ulọ ha, n'ihi na ndị mmadụ na-
2 Ụfodụ ha nọ na-achọ ụzọ ha ga-esi boo ya asị, "Isi adighị ya mma." 22 Ma ndị ozisi iwu si ebubo, ya mere ha lekwasíri ya anya iħụ ma o Jerusalem bịa siri, "Mmụ Belzebub bi n'ime ga-agwọ ya ọrija n'ubochị izuike. 3 Ma o gwara ya! O bükwa n'ike onyeisi ndị mmụo ojoo ka o nwoke ahụ aka ya kpónwuru akpónwụ sị, "Bilie ji achụpụ mmụo ojoo." 23 Ma o kpọro ha jiri guzoro n'etiti ebe a." 4 Mgbe ahụ o jụrụ ha sị, ilu gwa ha okwu sị, "Ekwensu o pürü ichụpụ "Olee nke ziri ezi n'iwu ime n'ubochị izuike: o ekwensu? 24 O burụ na alaeze ekewa megide bụ ime ezi ihe ka o bụ ime ihe ojoo, iżopụta onwe ya alaeze ahụ apụghị iguzo. 25 O burụ ndụ ka o bụ iла ndụ n'iyyi?" Ma ha gbachiri nkịtị. na ezinaulọ ekewa megide onwe ya, ezinaulọ 5 O lere ha anya n'iwe, o wutere ya n'ihi na ahụ apụghị iguzo. 26 O burukwa na ekwensu obi ha kpọro nkụ. O siri nwoke ahụ, "Setipụ ebilie megide onwe ya si otu a nwee nkewa, o aka gi." O setipụrụ aka ya, aka ya dizikwara nweghị ike iguzo; kama ogwugwụ oge ya abịa nke ọma. 6 Ngwangwa, ndị Farisii sitere n'ebe nso. 27 N'ezie, o dighị onye nwere ike iħanye ahụ pụo n'iwe. Gaa soro ndị otu Herod gbaa n'ulọ nwoke di ike kwakorọ ngwongwo ya niile, izu otu ha ga-esi laa ya n'iyyi. 7 Ma Jisós na ma o bughi ụzọ kee nwoke ahụ siri ike agbü. ndị na-eso ụzọ ya sitere n'ebe ahụ pụo gaa Mgbe ahụ o ga-enwe ike iħanye n'ulọ ya, zukorọ nödụ n'akukụ osimiri. Igwe mmadụ ndị sitere ngwongwo ya niile. 28 N'ezie agwa m unu, na a na Galili sooro ya. 8 Mgbe ha nñürü ihe niile o ga-agbaghara ụmụ mmadụ mmechie na nkulu na-eme, ọtụtụ mmadụ bjakwutere ya site na niile nke ha kwuru. 29 Ma onye ọbụla ga-ekwulu Judia, na Jerusalem, na Idumia na obodo ndị di Mmụo Nsọ, enweghị ike igbaghara ya. O bụ n'ofo Jodan, na gburugburu Taja na Saídọn. 9 onye ikpe mmechie ebighị ebi mara." (aiōnios g165, N'ihi jidị ukwuu nke igwe mmadụ ahụ, o gwara aiōnios g166) 30 O kwuru nke a n'ihi na ha na-asi, ndị na-eso ụzọ ya ka ha debere ya ụgbọ mmiri "Mmụo na-adighị ocha bi n'ime ya." 31 Mgbe nta nso ka o banye, iji gbochie igwe mmadụ ahụ, nne ya na ụmụnne ya ndị nwoke bijara, ahụ iķpagbu ya. 10 N'ihi na o gwọla ọtụtụ ndị guzoro n'ezie. Ha ziri ozi ka a kpọro ya. 32 Igwe ọrija, nke mere na ndị bu ọrija dị iche iche na- mmadụ gbara ya gburugburu mgbe ahụ gwara agbalisi ike ịmetụ ya aka. 11 Mgbe ọbụla kwa ya sị, "Lee, nne gi na ụmụnne gi ndị nwoke na ndị mmụo na-adighị ocha bi n'ime ha hñürü ya, ndị nwanyị guzo n'ezie. Ha chọro iħụ gi." 33 O ha na-ada n'ala n'ihi ya na-eti mkpu na-asi, "I zara sị, "Onye bụ nne m, ndị ole bükwa ụmụnne bụ Okpara Chineke!" 12 Ma o na-enyesi ha iwu m ndị nwoke?" 34 Mgbe ahụ, o lere ndị nō ya ike ka ha hapụ iķowa onye o bụ. 13 O rigooro gburugburu anya ma sị, "Ndị a bụ nne m, na n'elu ugwu ma kpọro ndị o chọro nye onwe ya. 14 O hopütara mmadụ Ha bjakwutekwara ya. 15 O hopütara mmadụ iri na abụ ndị ya na ha ga-anọ, mee ha ndị ozi. Ndị o ga-ezipụ ikwusa ozioma, 15 nakwa ndị ga-enwe ike iħụpụ mmụo ojoo. 16 Ndị a bụ mmadụ iri na abụ ndị o hopütara. Saimon (onye o kpọro Pita). 17 Jemis nwa Zebedi na Jon nwanne ya (ndị o gugharịrị aha Boaanajis, nke pütara "ụmụ egbe eluiigwe"), 18 Andru, Filip, Batalomi, Matiu, Tomaś, Jemis nwa Alfios, Tadios, Saimon onye a na-akpọ Zilöt, 19 na Judas Iskariot, onye raara ya nye. 20 Emesia, o lotara n'ulọ, ma igwe mmadụ gbakotakwara ọzọ nke mere na ha enweghị ohere iri nri. 21

4 N'oge ọzọ, o malitere izi ihe n'akukụ osimiri. Igwe mmadụ di ukwuu gbara ya gburugburu, nke mere na o banyere n'ime ụgbọ nödụ ala n'ime ya n'elu mmiri ahụ, ma igwe mmadụ ahụ nökwa n'akukụ osimiri ahụ. 2 O bidoro i kuziri ha ọtụtụ ihe n'ilu, ma n'ozisi ya, o siri ha, 3 "Geenụ ntị! Otu onye oru ubi pürü gaa iķụ mkpụrụ ya. 4 Mgbe o na-agha mkpụrụ, ụfodụ mkpụrụ dara n'akukụ ụzọ, ụmụ nnñụnụ bijara tuturiha. 5 Ụfodụ mkpụrụ dara n'ala nkume, ebe aja ntakirị di. Ha puputara ngwangwa n'ihi

na ala dí n'ebé ahú emighí emí. **6** Ma mgbe enye karja; onye na-enweghi, o búladí nke o anwú wara, o chagburu ha, ha kpónwú n'ihi nwere ka a ga-anapú ya.” **26** O síkwara, “Alaeze na ha enweghi mgborogwu. **7** Mkpúru ndí ozo Chineke yiri ihe dí otu a. O díka mgbe otu onye dara n'etiti ogwu; ogwu ahú tolitere kpabgu ghara m kpúru n'ala ubi. **27** Ehíhie na abalí, ma ha. Ha amíkwaghí m kpúru. **8** Mkpúru ndí ozo o n'íra ma o tetara, m kpúru ahú na-epupúte nke dara n'ezi ala, puru, tolite, ma mia m kpúru na-etokwa, ma o maghí ka o si na-eme. **28** Ala na mmúba iri ato, iri isii, o búladí otu narí.” ahú n'onwe ya na-eme ka m kpúru ahú puo. O **9** O sıri ha, “Onye óbula nwere ntí inú ihe, ya na-epupúte na mbu, too oko, emesia isi ọka, nürü. **10** Ma mgbe o no naaní ya, ndí ozi iri na n'íkpeazu o míkwara m kpúru kara aka n'oko ya. abuò ahú na ndí ozo no ya gburugburu júru ya **29** Mgbe oka ahú chara igho ya, o na-eji mma ajuyú banyere ilu ahú. **11** O gwara ha sí, “Enyela iwe ubi ya bia gbutuo ọka ahú, ghoro kwá unu ihe omimi nke alaeze Chineke. Ma ndí no ogbe ọka laa, n'ihi na oge iwe ihe n'ubi eruola.” n'ezi, a na-agwa ha ihe niile n'ilu, **12** nke mere **30** Ozókwa, o sıri, “Giní ozo ka anyí púru işi na na, “Ha ga na-ele anya, hukwa, ma ha agaghí alaeze Chineke yiri? Uđi ilu dí ańaa ka anyí ga-ahú ihe óbula, ha ga na-anú, nükwa, ma ha eji kowaa ya? **31** O dí ka m kpúru mostaadí, nke agaghí agho ta ihe óbula, ma o bughí ya, ha bu m kpúru díkarisíri nta nke a na-akú n'ala. **32** nwere ike chigharíja búru ndí a gbaghaara.” **13** Ma mgbe a kuru ya, o na-eto bukarja ihe niile Mgbe ahú, o júru ha sí, “O bu na unu agho ta ihe óbula, ha kuru n'ubi, o na-enwe alaka dí ukwuu nke ilu a? Unu ga-esika ańaa gho ta ilu ndí ozo? bu na umú anú ufe nke eluigwe na-ezukwa ike **14** Ogha m kpúru ahú na-agha okwu Chineke. n'okpuru ya.” **33** O jiri otutu ilu yiri ndí a gwa **15** Mmadú ụfodú dí ka m kpúru ndí ahú dara ha okwu dí ka ha púru igho ta. **34** O nweghi oge n'akukú ụzo, ebe a kuru okwu ahú. Ngwangwa óbula o gwara ha okwu hapu jji ilu. Ma ya na ha nürü ya, ekwensu na-abia napú ha okwu ahú ndí na-eso ụzo ya naaní nödú, o na-akówara nke a kuru n'ime ha. **16** Ndí ozo dí ka m kpúru a ha ihe niile. **35** N'ubochí ahú n'oge uhuruchi, kuru n'ala nkume. Ha nürü okwu ahú, were ọriú o gwara ndí na-eso ụzo ya sí, “Ka anyí gafee nabata ya n'otu mgbe ahú. **17** Ma ebe ha na- n'ofe nke ozo.” **36** Ha hapuru igwe mmadú ahú enweghi mgborogwu n'ime ha, ha na-anó nwa ma kpóro ya, otu o dí, ya na ha banyere n'ime oge nta. Mgbe nsogbu maobu m kpabgu bijara ugbo. Ugbo ndí ozo díkwa na-eso ya. **37** Oke n'ihi okwu ahú, ngwangwa ha na-adachapú. ifufe dí ike bidoro ife, ebili mmiri na-awubakwa **18** Ndí nke ozokwa, dí ka m kpúru dara n'etiti n'ugbo ahú ruo na ugbo ha fodúrū ntakirí ka ogwu, nürü okwu ahú; **19** ma nchekasí nke ndú mmiri mie ya. **38** Ma Jisós no n'azú azú ugbo a, na nghogbu nke akunuba, na oke ochichó, ahú na-arahu ura n'elu ohiri isi. Ndí na-eso ụzo nakwa ihe ndí ozo na-abata, kpabgu okwu ya kpótere ya sí ya, “Onye ozizi, o metughí gi ahú, mee ka o ghara imí m kpúru. (aión g165) **20** n'obi na anyí n'ala n'iyi?” **39** O bilirí oto, baara Ndí ozo, dí ka m kpúru a kuru n'ezi ala, nürü ifufe ahú mba síkwa osimiri ahú, “Kwusí! Dere okwu ahú, nabata ya ma mia m kpúru dí iri ato, jii!” Ifufe ahú kwusíri, ebe niile dajuru deere jii. iri isii, maobu otu narí.” **21** O sıri ha, “A na- **40** O sıri ndí na-eso ụzo ya, “Giní mere unu ji atu ebute orioná ka e jiri efere kpuchie ya maobu oke egwu? O bu na unu enwebeghi okwukwe?” donye ya n'okpuru akwa ndina? O bughí ka a **41** Ha niile türü egwu, juri ta onwe ha sí, “Onye doba ya n'elu ihe idoba iheokwu? **22** N'ihi na bu onye a? O búladí ifufe na ebili mmiri na-ihe niile e zoro ezo ga-aputa ihe ma ihe niile e erubere ya isi!”

kpuchiri ekpuchi ka a ga-emesia kpughee. **23** Onye óbula nwere ntí inú ihe, ya nürü. **24** O sıri ha, “Kpacharanú anya ihe unu na-anú. O bükwa ihe unu ji tuqoro ndí ozo ka a ga-eji tuqoro unu, maobu karja. **25** Onye nwere ihe ka a ga-

5 Ha gafere n'ofe ozo nke osimiri ahú n'akukú obodo Gerazin. **2** Mgbe Jisós sitere n'ugbo ahú püta, otu nwoke mmuo na-adighí ocha si n'ebé a na-eli ozu bia zute ya. **3** Nwoke a bi n'etiti ili ndí ahú. O díkwaghí onye óbula púru

ike ya agbü, o büladi iji eriri igwe kee ya. 4 N'ihi jiri ugbo mmiri gafee n'akukü nke ozø, otutu na e keela ya agbü ükwü n'aka otutu oge ma o igwe mmadu zukorø gbaa ya gburugburu mgbe dobisiri eriri igwe ndí ahü, gbajisiekwa mkporø o no n'akukü osimiri. 22 Ma otu n'ime ndísi igwe dí ya n'ükwu. O dikwaghị onye nwere ike ulø ekpere nke aha ya bu Jairoş bijara, mgbe o ijidel i ya. 5 O na-agaghari n'etiti ili ahü ehihe hürü ya, o dara n'ala n'ükwu ya, 23 riosie ya na abalı na n'ugwu dí ya gburugburu, na-eti arırı̄o ike si, "Ada m nwanyi nke nta no n'onu mkpu, na-eji nkume di nkø na-egbukasi onwe onwu ubu a. Biko, bija ka i bikwası ya aka gi ya ahü. 6 Mgbe o sitere n'ebi di anya hu Jisos, o ka agwo ya, ka o dikwa ndu." 24 Ya mere, Jisos gbaara qosaa gbaa ikpere n'ihu ya. 7 O tiri soro ya gawa. Oke igwe mmadu sokwa ya namkpu n'oke olu si, "Gini ka mu na gi nwekorø, apkagbu ya. 25 Ma otu nwanyi nokwa n'ebi Jisos, Okpara Chineke Onye kachasi ihe niile ahü, onye norii na-arı̄a orı̄a oruru obara afi iri elu? Eji m aha Chineke na-arı̄o gi, biko, atala na abuø. 26 O taala ahuhu di ukwuu n'aka ndí m ahuhu." 8 N'ihi na o nyela ya iwu si, "Si dibija, mefukwaa ihe niile o nwere. Ma kama n'ime nwoke a püta, gi mmuo na-adighi ocha!" orı̄a ya idí mma, o na-aga n'ihu idí njø. 27 Ebe 9 Mgbe ahü Jisos jürü ya si, "Gini bu aha gi?" o nüruula akukö banyere Jisos, o sooro igwe Mmuø ojøø ahü zaghachiri ya si, "Aha m bu mmadu ndí ahü, sitere n'azü metü uwe ya aka. Lijion, n'ihi na anyi di otutu." 10 Ma o riosiri 28 N'ihi na o kwuoları n'ime obi ya si, "O buru ya arırı̄o ike ka o ghara ichupu ha site n'obodo nnøø na m enwe ike metü naanı uwe ya aka, ahü. 11 Igwe ezi no nso n'ebi ahü na-apka nri, a ga-agwókwa m." 29 Ngwangwa oruru obara na ndida ugwu di n'ebi ahü. 12 Mmuø ojøø ya kwusirı. O matakwara n'ime onwe ya na ya ndí a rı̄orø ya si, "Biko ziga anyi n'etiti igwe enwerela onwe ya site n'orı̄a ya. 30 N'otu oge ezi ndí a, ma hapu anyi ka anyi banye n'ime ahü Jisos matara na ike esitela ya n'ahü püø ha." 13 O hapuru ha; mmuo ndí ahü na-adighi O tuğharırı gburugburu n'etiti igwe mmadu ocha pütara baa n'ime igwe ezi ndí ahü. Igwe ahü juø si, "Onye metü uwe m aka?" 31 Ndí ezi ahü niile, onuogugu ha ruru puku abuø, na-esø uzø ya sıri, "Lee otutu igwe mmadu gbaara qosaa site na mkputamkpu ala onu mmiri gbara gi gburugburu, i sickwa añaña na-ajü, 'Onye dakpu n'ime osimiri ebe mmiri riri ha niile. metü uwe m aka?'" 32 Ma Jisos gara n'ihu 14 Ndí na-elekota igwe ezi ahü gbaara qosaa laa, na-ele anya gburugburu ihü onye mere ya. 33 kosaai ihe mere n'ime obodo nakwa n'ala ahü Ma nwanyi ahü, ebe o matara ihe mere n'ahü niile. N'ihi nke a, otutu mmadu pütara ilere ya, bijara n'egwu n'ima jijiji daa n'ükwu ya, gwa ihe mere. 15 Ha bijawutere Jisos, hu nwoke ya eziokwu niile. 34 O sıri ya, "Ada m nwanyi, ahü nke igwe mmuo ojøø bibu n'ime ya. O yi okwukwe gi agwoqla gi. Laa n'udo nwerekwa uwe, nödü ala, burukwa onye uche ya zuruoke; onwe gi site n'orı̄a gi." 35 Mgbe o ka no na-ekwu egwu jidere ha. 16 Ndí hürü ihe mere kɔrø ihe okwu, ıfodü ndí mmadu sitere n'ulø onyeisi ulø ha n'akukü ala ha. 18 Dí ka o na-acho ibanye ekpere bijara si, "Ada gi nwanyi anwüqla, olee ya. Ha kókwaara ihe mere igwe ezi ndí ahü. ihe mere i ji esogbu onye ozizi a ozø?" 36 Ma ka 17 Mgbe ahü, ha bidoro ıriø Jisos ka o püøra o nüru ihe ha kwuru, Jisos gwara onyeisi ulø ha n'akukü ala ha. 19 Ma Jisos Pita, na Jemis na Jon nwanne Jemis. 38 Mgbe ha ekweghi, kama o sıri ya, "Laa n'ulø, lakuwuru bijarutere n'ulø onyendu ulø ekpere ahü, o nüru ndí enyi gi, kɔrø ha ihe oma Onyenwe anyi üzü hukwa otutu mmadu ka ha no na-akwa meere gi, na otu o si meere gi ebere." 20 Ya akwa na-etikwa mkpu akwa. 39 Mgbe o batara, mere, o si n'ebi ahü püø, malitekwa ikosa n'ime o sıri ha, "Gini mere unu ji na-akwa akwa nampaghara Dekapolis ihe oma Jisos meere ya. etikwa mkpu akwa? Nwatakiri a anwüghı anwu, ihe a juru mmadu niile anya. 21 Mgbe Jisos o na-arahu ıra!" 40 Ma ha chirı ya ochı. Mgbe o

chupusirị ha niile n'ezi, o kpɔqo nne na nna bu "Jon omee baptism; na e meela ka o site na nwantakiri ahụ, na ndị ya na ha so, banye n'ime ndị nwụrụ anwụ bilie. O bükwa nke a mere ka ụlo ebe nwantakiri ahụ dina. 41 O jidere ya ike օru ebube ji dị n'ime ya." 15 Ndị օzo na-n'aka sị ya, "Talita koum!" (nke pütara, "Nwa asị, "O bụ llaija." Ma ndị օzokwa kwuru na o agbogho nta, asị m gi bilie!). 42 Otu mgbe ahụ bu onye amumma dị ka otu n'ime ndị amumma nwaagbogho nta ahụ biliri օtọ bido ijegharị (o mgbe ochie. 16 Ma mgbe Herod nṣụrụ nke a, o gbara afọ iri na abụo). Nke a jụrụ ha niile anya sịri, "Jon onye ahụ m bipurụ isi, emeela ka o nke ukwuu. 43 Ma o dösiri ha aka na ntị ike, ka site n'onzwu bilie!" 17 N'ihi na Herod n'onwe ha ghara igwa onye օbụla ihe mere. O sịri ha, ya nyereri iwu ka e jide Jon kee ya agbu tuba "Nyenụ ya nri ka o rie."

6 O sitere n'ebé ahụ pụo laghachi n'obodo nke a mṣụ ya. Ndị na-eso uzo ya sooro ya gaa. 2 N'ubochị izuike, o banyere n'ulọ ekpere bido izi ihe. Ozizi ya juru օtụtụ ndị gere ya ntị anya. Ha kwuru sị, "Ebee ka nwoke si mṣụta ihe ndị a niile? Gini kwà bu amamihe nke a e nyere ya? Lekwa օru ebube nke a o rụrụ? 3 Onye a o bughị onye kapinta ahụ? O bughị nwa Meri, burukwa nwanne Jemis, Josef, Judas na Saimon? Umunne ya ndị inyom ha esoghị anyị nṣor o n'ebé a?" Iwe were ha n'ebé o nṣo. 4 Ma Jisós zara ha sị, "Onye amumma adighị enwe nsopurụ օbụla n'obodo a mṣụ ya, na n'etiti ndị ikwu ya na n'ezinailo o siri püta." 5 O rugħi օru ebube օbụla n'ebé ahụ. Ihe o mere bu naanị ibikwasị mmadụ ole na ole ahụ na-esighị ike aka n'isi gwọ ha. 6 Enwegħi okwukwe ha juru ya anya. O jegħarjkwara n'obodo nta niile gburugburu na-ezi ihe. 7 O kpɔro mmadụ iri na abụo ahụ na-eso ya, nye ha iki ke zipu ha, abụo abụo. O nyere ha iki ke icheputu mmuq na-adighị ocha. 8 Ndị a bụ iwu o nyere: "Unu ewerekwala ihe օbụla maka njem a, karikwa mkpanaka. Unu ewela achichà, maqbụ akpa, unu etinyela ego օbụla n'ime belit unu. 9 Yirinu apkukpoukwu unu, unu eyikwala karịa otu uwe. 10 Mgbe օbụla unu banyere n'ulọ օbụla, nogidenụ n'ebé ahụ ruo mgbe unu hapurụ obodo ahụ. 11 Ma o buru na obodo օbụla anabataghị unu maqbụ egeghị unu ntị, kuchapunụ aja dị n'ukwu unu mgbe unu na-apụ, ka o buru ihe ama megide ha." 12 Ha pürü kwusara ndị mmadụ ka ha chegharja. 13 Ha chupurụ օtụtụ mmuq ojoo, teekwa օtụtụ ndị ahụ na-esighị ike mmanu, gwọ ha. 14 Eze Herod nṣụrụ akukọ banyere ya, n'ihi na ala Jisós aghoqla okwu a kpụ n'onzwu. Ufodụ na-asị, na o

"Jon omee baptism; na e meela ka o site na nwunye Filip nwanne ya, onye o kpɔro dika nwunye ya. 18 N'ihi na Jon gwara Herod sị, "O bughị ihe ziri ezi n'iwu ka i kpɔro nwunye nwanne gi nwoke." 19 N'ihi ya Herodias bu iro n'obi megide Jon na-achokwa uzo igbu ya, mana o pugħi ime nke a, 20 n'ihi na Herod natatụ egwu ma na-echekwa Jon, ebe o maara na o bụ onye ezi omume na onye dị nsø. Mgbe o nṣụrụ okwu ya, o nwiegħi udo n'obi ma ige ya ntị na-amasiż ya. 21 N'ikpeazu, ohere bijara mgbe Herod kpɔro oriri n'ubochị ncheta օmumụ ya ne ndị օkwa ha dị elu n'okpuru օchichị ya, ndịsi ndị օchijagħha na ndị bụ ndu n'obodo Galili. 22 Mgbe ada Herodias bijara tee egwu, obi toro Herod na ndị niile o kpɔro oriri uto. Eze gwara nwaagbogho ahụ sị, "Riżo m ihe օbụla i chorò aga m enyekwa gi ya." 23 O kwere ya nkwa nħukwa iyi sị, "Ihe օbụla i riżor m aga m enye gi, o bulađi օkara alaeze m." 24 O jekwuru nne ya juo ya sị, "Gini ka m ga-arij??" O zara ya sị, "Isi Jon omee baptism." 25 Ngwangwa, o biakwutere eze riżo ya sị, "Achoro m ka i nye m, ugbu a, n'ime efere, isi Jon omee baptism." 26 O wutere eze nke ukwuu, ma n'ihi iyi o nħur, na n'ihi ndị o kpɔro oriri, o chogħi iju inye ya ihe o riżor ya. 27 Ngwangwa o zipurụ onye agha na-echi nche nye ya iwu ka o gaa bute isi Jon. O gara, bipu isi Jon n'ulọ mkpɔro, 28 tinye isi ahụ n'ime efere butere nwaagbogho ahụ onye nara ya bunye nne ya. 29 Mgbe ndị na-eso uzo ya nṣụrụ nke a, ha bijara buru ozu ya gaa lie. 30 Ndị ozi Jisós gbara ya gburugburu koqro ya ihe niile ha mere, na ihe niile ha kuziri. 31 N'oge ahụ, n'ihi na օtụtụ ndị mmadụ na-abia na-apukwa nke mere na ha enwegħi ohere iri nri, o sịri ha, "Soronu m, unu niile, ka anyị ga ebe dị juu, zuo

ike nwa oge nta.” 32 Ya mere ha pürü baa n’ime atufughị oge, o gwara ha sị, “Nweenụ obi ike! O ugbo mmiri gaa n’ebe ha ga-anodurụ naanị bụ m. Unu atula egwu.” 51 Emesịa, o rigokwuru onwe ha. 33 Ma ọtụtu mmadụ ndị hụrụ ha mgbe ha n’ime ugbo mmiri ahụ, otu mgbe ahụ ikuku ha na-apụ matara ha, sitekwara n’obodo niile dị ahụ dara juu. Ihe ndị a jukwara haanya nke ebe ahụ gburugburu gbara ọsọ gbaruo ebe ahụ ukwuu. 52 Obi ha mechiri emechi n’ihii na ha tupu ya na ndị na-eso ụzọ ya abịaruo. 34 Mgbe aghotaghị ihe banyere ọru ebube ogbe achịcha o sitere n’ugbo mmiri rịdata, o hụrụ oke igwe ndị ahụ. 53 Mgbe ha gafere n’ofe nke ọzọ, ha mmadụ a ka ha zukoro. O nwere ọmịkọ n’ebe rutere n’ala Genesaret ebe ha kedoro ugbo ha. ha nọ, n’ihii na ha dị ka atụru na-enweghi onye 54 Ma ngwangwa ha pütara n’ugbo, ndị nọ n’ibe na-azụ ha. O malitekwara izi ha ọtụtu ihe. 35 ahụ matara onye o bụ. 55 Ha gbaara ọsọ gaa N’oge a, ochichịri ebidola ịgba, n’ihii ya, ndị na- n’obodo nta niile dị ebe ahụ gburugburu butere eso ụzọ ya bijara gwa ya, “Ebe a bụ ọzara, chi ya ndị ọriịa n’ute ebe ọbụla ha nñụ na o nọ. ejiekwala. 36 Zilaga ndị a, ka ha gaa n’obodo 56 Ebe ọbụla o bara, n’obodo ukwu maobụ na nta ndị dị gburugburu ebe a, zutara onwe ha obodo nta, maobụ n’ubi, ndị mmadụ na-ebute ihe ha ga-eri.” 37 Ma o zara sị ha, “Nyenü ha ndị ọriịa nibe ha n’ahia. Ha riọro ya ka o kwere ihe ha ga-eri.” Ha sıri ya, “Anyị ga-eje ịzụta ka ha metụ o buladi ọnụnụ uwe ya aka; ndị niile ogbe achịcha nke narị denari abụo, iji nye ha metụrụ ya aka nwetara ogwugwo.

ka ha rie?” 38 Ma o jụrụ ha sị, “Ogbe achịcha ole ka unu nwere? Gaanụ chọputa.” Mgbe ha chọputasịri, ha sıri, “Ogbe achịcha ise na azụ abụo.” 39 Mgbe ahụ o nyere ha iwu ka ha mee igwe mmadụ ahụ ka ha nọdụ ala n’otu n’otu n’elu ahịhịa ndị. 40 Ya mere, ha nọdürü ala, iri mmadụ ise n’otu ebe, narị mmadụ n’ebe ọzọ. 41 O naara ogbe achịcha ise na azụ abụo ndị ahụ, welie anya ya elu, nye ekele. O nyawara achịcha ahụ nye ya ndị na-eso ụzọ ya ka ha kee ndị mmadụ ahụ. Otu aka ahụkwa o nyawakwara azụ abụo ahụ nyekwa ha niile. 42 Ha niile riri rijuo afọ. 43 Ha tütükötara iberibe achịcha na azụ tütujuo nkata iri na abụo. 44 Ọnụogugu ndị nwoke riri ogbe achịcha ahụ dị puku mmadụ ise. 45 Ngwangwa, o mere ka ndị na-eso ụzọ ya banye n’ugbo mmiri buru ya ụzọ gafee n’ofe nke ọzọ nke osimiri Betsaida, ebe ya onwe ya nọdürü izilaga igwe mmadụ ahụ. 46 Mgbe ndị a niile lachara, o rigoro n’elu ugwu ikpe ekpere. 47 Mgbe uhuruchi bijara, ugbo mmiri ahụ nọ n’etiti osimiri, ma naanị ya onwe ya nọ n’elu ala. 48 Mgbe o hụrụ na ha nọ na nsogbu n’ihii na ikuku na-emegide ha, n’ihe dị ka elekere ato nke ụtụtu, o bidoro ịga ije n’elu mmiri ibjawkute ha, ma o mere dị ka o chọro ịgafe ha. 49 Ma mgbe ha hụrụ ya ka o na-agị ije n’elu osimiri, ha chere na o bụ mmịo, tie mkpu akwa. 50 N’ihii na ha niile hụrụ ya, oke ụjọ tükwara ha. Na-

7 Mgbe ndị Farisii na ụfodu ndị ozizi iwu sitere Jerusalem bia gbara ya gburugburu, 2 ha hụrụ na ụfodu ndị na-eso ụzọ ya ji aka na-adighị ọcha, ya bụ aka a na-akwoghi akwụ, na-eri nri. 3 Ndị Farisii na ndị Juu niile adighị eri nri ma o bürü na ha akwoghi aka, n’ihii na ha na-ejigidesi aka ike n’ozizi na omenaala nke ndị okenye. 4 Mgbe ọbụla ha si n’ahịa lọta, ha adighị eri nri ma o bughị ma ha sachara onwe ha. Ha na-edebekwa ọtụtu omenaala ndị ọzọ dị ka ịsacha iko, na ite mmiri na ketụlụ. 5 Ya mere ndị Farisii na ndị ozizi iwu jụrụ ya sị, “Gịnjị mere ndị na-eso ụzọ gị adighị ebi n’usoro omenaala ndị okenye. Karịa iji aka na-adighị ọcha rie nri ha?” 6 O sıri ha, “Amuma ahụ Ajzaya buru banyere unu ndị ihu abụo bụ eziokwu; dị ka e dere ya sị, “Ndị a ji egbugbere ọnụ ha na-asopụrụ m, ma obi ha dị anya n’ebe m nọ. 7 Ofufe ha na-efe m bụ ihe efu, ozizi ha bükwa ihe mmadụ nyere n’iwu.” 8 Unu atufuola iwu Chineke ma jidesiekwa aka ike n’omenaala nke mmadụ.” 9 Ma o gwakwara ha sị, “Unu nwere ụzọ dị mma n’anya unu nke unu ji wezuga iwu Chineke ma were omenaala unu dochie n’onodụ ya. 10 N’ihii na Mosis sıri, ‘Sopụrụ nne gị na nna gị, na, ‘onye ọbụla kwujorọ nne maobụ nna ya ka e gbuo ya.’ 11 Ma unu na-asị, na o bürü na mmadụ asị nne ya maobụ nna ya, ‘Ihe ọbụla bụ nke i gara erite n’aka m bụ kɔban,’

(nke pütara onyinye dırı Chineke). **12** N'uzo n'ihi ọsisa gi, laa, mmuo ojoo ahụ ahapula nwa di otu a, unu na-akwagide ndị mmadu ka ha gi nwanyi ugbu a.” **30** O laghachiri n'ulọ ya, hụ hapu inyere nne na nna ha aka. **13** N'uzo dì nwantakirị ahụ ka o dina n'elu ihe ndina, mmuo otu a, unu na-eme okwu Chineke ka o buru ojoo ahụ apụokwala. **31** Emesia, o hapurụ akukụ ihe efu, site n'omenala unu nke unu nyefere Taịa gabiga Saidon biaruo n'osimiri Galili ruo n'aka ndị ozoo. O díkwa ọtụtu ihe ndị ozoo dì ka n'obodo ndị dì na Dekapolis. **32** Ha duteere ya nke a unu na-eme.” **14** Ozokwa, o kporo igwe otu nwoke ntị chíri, nke na-asukwa oke nsu. Ha mmadu ahụ sị ha, “Geeṇu m ntị onye ọbula, ma rịorị ya ka o bikwasị ya aka. **33** O duuru ya pụo ghọtakwanu nke a. **15** O díghị ihe ọbula banyere n'ebé igwe mmadu ahụ nō, rụnye ya mkpiṣiaka n'ime mmadu puru imeru mmadu, kama ihe n'ime ntị ya abu. Mgbe ahụ o gbupukwara onu na-emeru mmadu bụ ihe ahụ na-esite n'ime mmiri metükwa ya aka n'ire. **34** O leliri anya ya na-aputa.” **16** Onye ọbula nwere ntị iṇu ihe, n'eluiwge sụo ude sị ya, “Ef fata,” nke pütara ya nṣu. **17** Mgbe o hapurụ igwe ndị mmadu “Meghee!” **35** Ngwangwa, ntị ya meghere, a ahụ banye n'ime ulo, ndị na-eso uzo ya jụru ya topukwara ire ya, o malite ikwu okwu nke ọma. maka ilu a. **18** O sıri ha, “Unu o ka dì ka ndị na- **36** Jisọs nyere ha iwu ka ha ghara ịgwa onye enweghi nghoṭa? O bụ unu aghoṭaghị na ihe ọbula, ma mgbe o na-eme nke a ha gara n'ihu ọbula banyere n'ime mmadu apụghị imeru ya. na-akosa ya ebe niile. **37** O türü ha n'anya nke **19** N'ihi na ihe dì otu a anaghị abanye n'obi ha, ukwu, ha kwuo si, “O meela ihe niile nke ọma. kama o na-abanye n'ime afọ ha, si n'ebé ahụ a **Q** na-eme ka o bulađi ndị ntị chiru nụ ihe, ma nyupụ ya n'ulọ nsi.” (Site n'ikwu otu a, o mere mee ka ndị ogbi kwuo okwu.”

ka ihe oriri niile dì ọcha.) **20** O sịkwara, “O bụ ihe sitere n'ime mmadu püta na-emeru ya. **21** N'ihi na o bụ n'ime obi mmadu ka echiche ojoo niile sị apụta, ya na ikwa iko niile dì iché iche, izu ohı, igbu mmadu, **22** ikwa iko nke ndị nwere di na nwunye, ọchichọ ịdọtara onwe gi ihe ndị ozoo nwere, ekworo, aghugho niile, adighị ọcha niile, inwe anya ụfụ n'ebé ndị ozoo nō, nkulu niile, nganga na enweghi uche ọbula. **23** Ihe ojoo ndị a niile na-esite n'ime mmadu a püta. Ha bükwa ihe na-emeru mmadu.” **24** O hapurụ ebe ahụ gaa n'akukụ obodo Taịa. N'ebé ahụ o banyere n'ime otu ulo. Ma o nwekwaghị ike izo onwe ya, n'agbanyeghi na o choghi ka a mata na o nō ebe ahụ. **25** Ngwangwa, otu nwanyi nwere otu nwa nwanyi ntakirị nke mmuo na-adighị ọcha bi n'ime ya nṣu maka ya, o bjara daa n'ukwu ya. **26** Nwanyi a bụ onye Griek a mürü n'akukụ Sairo-Fonisia. O rịorị ya ka o chupurụ ya mmuo ojoo ahụ bi n'ime nwa ya nwanyi. **27** O sıri ya, “Hapụ ka ụmuntakirị buru uzo rie ihe, n'ihi na o zighi ezi na a ga-ewere nri ụmuntakirị tупurụ nkịta.” **28** Ma o zgaghachiri ya sị, “Onyenwe m, ma ụmu nkịta na-erikwa iberibe nri ụmuntakirị si na tebul tупu n'ala.” **29** Mgbe ahụ, o sıri ya, “Nwanyi, i zara nke ọma,

8 N'oge ahụ, igwe mmadu ozoo Zukor. Ebe ha na-enweghi ihe ha ga-eri, o kporo ndị na-eso uzo ya sị ha, **2** “Enwere m ọmịkọ n'ebé igwe mmadu ndị a nō. Nke a na-eme ya ụboghị ato anyị na ha nō. Ugbu a, ha enweghi ihe ha ga-eri. **3** O buru na m ezilaga ha n'ulọ ha, ụfodụ n'ime ha ga-ada n'uzo n'ihi agụ. N'ihi na ụfodụ ha si n'ebé dì anya bịa.” **4** Ndị na-eso uzo ya zara ya, “Ebee ka mmadu ga-achọta achịcha ga-ezuru ndị a n'ime ozara a?” **5** Jisọs jụru ha sị, “Ogbe achịcha ole ka unu nwere?” Ha zara sị, “Asaa.” **6** O gwara igwe mmadu ahụ ka ha nödụ ala. O weere ogbe achịcha asaa ahụ kpee ekpere. O nyawasịri ha, nye ha ndị na-eso uzo ya ka ha kee igwe mmadu ahụ niile. Ha kekwara ya nye igwe mmadu ahụ. **7** Ha nwekwara azụ ole na ole. O weere ya kpee ekpere, o gwara ha ka ha kesakwa ya. **8** Ha riri, rijuo afọ. Ha tütükötara iberibe achịcha dafuru n'ebé ndị a nō rie nri. Ha tütujuru nkata asaa. **9** Ndị riri nri a ruru ihe díka puku mmadu anọ. Mgbe ahụ o zilagara ha. **10** Ngwangwa, ya na ndị na-eso uzo ya banyere n'ugbo mmiri gaa n'akukụ obodo Dalmanuta. **11** Ndị Farisiị bjakwutere ya malite nruriتا ụka, na-achọ ihe ịrịbama si n'eluiwge, iji nwalee ya. **12** O sürü ude nke ukwu n'ime onwe ya sị, “Gini

mere ọgbọ a ji acho ihe ịrịbama? N'ezie, n'ezie, ọtụtu ahụhu dí iche iche, ndị okenye, na ndịsi agwa m unu, o nweghi ihe ịrịbama a ga-egosi nchujaja na ndị ozizi iwu ga-ajụ ya, na aghaghị ọgbọ a.” 13 O hapurụ ha n'ebe ahụ banyekwa igbu ya, ma ọ ga-ebili n'onwụ mgbe ụbọchị nke n'ugbọ mmiri ọzọ, ịgafe n'ofe ọzọ nke osimiri ato gasiri. 32 O gwaghore ha ihe ndị a ọnụ. Ma ahụ. 14 Ndi na-eso ụzọ ya chefuru iwere achịcha. Pita kpoorọ ya pụo n'otu akukụ, bido ibara ya O bụ naanị otu ogbe achịcha fodusuru ha n'ime mba. 33 Ma ọ tugharịri lee ndị na-eso ụzọ ya ụgbọ. 15 O doro ha aka na ntị sị, “Kpacharanụ anya, baara Pita mba sị ya, “Si n'ebe m nọ pụo anya. Lepụnụ anya maka ihe na-eko achịcha ndị ekwensu! Ihe i na-eche echiche ya abughị uche Farisii na nke Herod.” 16 Ha kparitara ụka n'etiti Chineke, ha bụ echiche mmadu.” 34 Mgbe ahụ, onwe ha na-asị, “O bụ n'ihi na anyị enweghi ọ kpọro ndị na-eso ụzọ ya na igwe mmadu ahụ. achịcha.” 17 Mgbe Jisós ghotara isi mkparita O gwara ha sị, “O bụru na onye ọbụla achọọ ụka ha, ọ juru ha sị, “Gini mere unu ji na-ekwu iso m, ya guo ndụ ya dí ka ihe furu efu. Mgbe okwu maka enweghi achịcha? O pütara na unu ahụ, ya buru obe ya soro m n'azụ. 35 N'ihi na adighị ahụ maọbu aghoṭa? Obi unu o siri ike? onye na-azọ ndụ ya ka ọ ga-efunari, ma onye 18 Unu nwere anya nke na-adighị ahụ ụzọ? Unu ọbụla gurụ ndụ ya dí ka ihe furu efu n'ihi m, nwere ntị ma unu adighị anụ ihe? O ga-abụ na na n'ihi ozioma m, ga-azoputa ya. 36 Uru gini unu adighị echeta? 19 Mgbe m ji ogbe achịcha ka ọ ga-abara mmadu, iritecha ụwa niile n'uru ise zuo puku mmadu ise, iberibe achịcha juru ma tufuo ndụ ha? 37 O dí ihe ọzọ dí n'ụwa nkata ole ka unu tutuksötara?” Ha zara sị ya, mmadu nwere ike iji gbanwere ndụ ya? 38 O “Nkata iri na abuọ.” 20 “Mgbe m ji ogbe achịcha bụru na ihere na-eme onye ọbụla n'ihi m na asaa zuo puku mmadu anọ, iberibe achịcha n'ihi okwu m n'ụwa ojọ a, na n'ụwa mmehie a, juru nkata ole ka unu tutuksötara?” Ha zara sị ihere onye ahụ ga-emekwa Nwa nke Mmadu, ya, “Nkata asaa.” 21 O sıri ha, “Unu ka nọ na-enweghi nghoṭa?” 22 Mgbe ha ruru Betsaida, na ndị mmụo ozi dí nsọ.”

ufodu mmadu kpotaara ya otu onye isị riọọ ya ka o metụ ya aka, 23 O duuru onye isị ahụ n'aka pụo n'azụ obodo. Mgbe ahụ, ọ gbüsara ọnụ mmiri n'anụ ya metükwa ya aka n'anụ. O juru ya sị, “[I] na-ahụ ihe ọbụla?” 24 Nwoke ahụ leliri anya elu ma sị, “Ana m ahụ ndị mmadu ma ha dí ka osisi na-agaghịrị agaghịrị.” 25 Nke ugboro abuọ Jisós metükwa ya aka n'anụ, mgbe ahụ anya ya meghere. O bidoro iḥụ ihe niile nke ọma. 26 O zilagara ya ulọ ya sị ya, “Abanye kwalla n'ime obodo.” 27 Mgbe ahụ Jisós na ndị na-eso ụzọ ya gara n'obodo nta ndị ọzọ dí gburugburu Sizaria Filipai. Mgbe ha na-aga n'ụzọ, ọ juru ndị na-eso ụzọ ya sị, “Onye ka ndị mmadu na-asị na m bụ?” 28 Ha zara ya sị, “[U]fodu na-asị na i bụ Jọn omee baptism, ndị ọzokwa sị na i bụ Ilaija maọbu otu n'ime ndị amụma.” 29 Ma ọ juru ha sị, “Ma unu onwe unu, ọ bụ onye ka unu na-asị na m bụ?” Pita zara sị, “[I] bụ Kraist ahụ.” 30 O doro ha aka na ntị sị ha agwakwalla onye ọbụla ihe banyere ya. 31 Emesịa, o bidoro izi ha ihe na Nwa nke Mmadu aghaghị iḥụ

9 Ma ọ gwara ha sị, “N'ezie asị m unu, ufodu n'ime ndị guzo n'ebe a, agaghị edetu ọnụ iре tupu ha ahụ alaeze Chineke mgbe ọ ga-abia n'ike.” 2 Mgbe ụbọchị isii gasiri, Jisos kpooro Pita na Jemis na Jọn, duru ha rigor o'elu ugwu dí elu. N'ebe ahụ ka ha nödürü naanị ha. N'ebe ahụ, a gbanwere ọdịdị ya n'ihu ha. 3 Uwe ya na-enwu ọcha karịa ụdị ọcha ọbụla anya húrụla. O díkwa ọcha karịa nke onye ọbụla n'ụwa nwere ike ime ka ihe dí ọcha. 4 Ha húrụ Ilaija na Mosis ka ha putara soro Jisós na-ekwu okwu. 5 Pita gwara Jisós sị, “Onye ozizi, ọ dí mma ka anyị nödụ n'ebe a. Ka anyị wuo ulọ ikwu ato. Otu ga-abụ nke gi, otu a bụru nke Mosis, nke ọzokwa a bụru nke Ilaija.” 6 (O makwaghị ihe ọ ga-ekwu n'ihi na oke egwu türü ha.) 7 Mgbe ahụ, igwe ojii pütara kpuchie ha. Olu sitere n'igwe ojii ahụ daa sị, “Onye a bụ Ọkpara m, onye m húrụ n'anụ. Geenụ ya ntị.” 8 Na mberede, mgbe ha lere anya gburugburu, o díkaghị onye ọzọ ha húrụ, karịa naanị Jisós. 9 Mgbe ha si n'elụ ugwu ahụ na-arịdata, Jisós nyere

ha iwu ka ha ghara īgwa onye ọbụla ihe ha na ịda ogbi, ana m enye gi iwu, site n'ime nwata hụrụ, tutu ruo mgbe Nwa nke Mmadụ ga-esi a püta! Abanyekwala n'ime ya ozqo!” 26 O tiri n'onzu bilie. 10 Ha zobere ihe a n'etiti onwe mkpu n'oke olu, nugharja nwata ahụ nke ukwuu ha, na-ekwuritara okwu na-atule ihe isi n'onzu ma site n'ime ya püta. Nwata ahụ togborø n'ala bilie putara. 11 Ma ha jụrụ ya sị, “Gịnị mere ndị dí ka onye nwụrụ anwụ nke mere na ndị niile n'ozi iwu jiri sị na ॥laija aghaghị ibu ụzọ bịa?” n'ebé ahụ sịri, “O nwụqo! 27 Ma Jisọs jidere ya 12 O gwara ha sị, “O bụ ezie, ॥laija ga-ebu ụzọ n'aka selite ya elu, mee ka o guzo n'ükwu ya. O bịa, na-emekwa ka ihe dí ka ọ dí na mbụ. Ma guzokwara. 28 Ma mgbe ọ banyere n'ime ụlo ndị gịnị mere e jiri dee na Nwa nke Mmadụ ga-ahụ na-eso ụzọ ya jụrụ ya na nzuzo sị, “Gịnị mere o ọtụtu ahụhụ, bùrụkwa onye a jụrụ aju? 13 Ka m jiri siere anyị ike ichupụ ya?” 29 O sịri ha, “O bụ gwara unu, ॥laija abịaleari. Ma ha mesokwara ya naanị site n'ike ekpere ka a pürü ichupụ ụdi a.” mmeso otu ha chorø dí ka e dere banyere ya.” 30 Ha siri n'ebé ahụ puo gafee Galili. O choghi 14 Mgbe ha bijarutere n'ebé ndị na-eso ụzọ ya ka onye ọbụla mata maka ya, 31 n'ihi na ọ na-nø, ha hụrụ oke igwe mmadụ ka ha gbara ha ezi ndị na-eso ụzọ ya ihe. O sịri ha, “A ga-arara gburugburu, hụkwa ụfodụ ndị ozizi iwu ka ha Nwa nke Mmadụ nye n'aka ụmụ mmadụ, ha gana ha na-aruriita ụka. 15 Ngwangwa, mmadụ egbukwa ya ma ọ ga-ebili n'onzu mgbe mkpụru ahụ niile hụrụ ya, ụdidi ya juru ha anya. Ha ụbøchị ato gasiri.” 32 Ma ha aghotaghị ihe ọ na-gbaara ọso gaa kelee ya. 16 O jụrụ ha sị, “Unu agwa ha. Egwu tükwarra ha i jụ banyere ya. 33 na ha ọ na-aruriita ụka banyere gịnị?” 17 Otu Emesia, ha bijaruru Kapanom. Mgbe ọ banyere onye n'ime igwe mmadụ ahụ zara ya sị, “Onye n'ulø, ọ jụrụ ha sị, “Gịnị ka unu na-aruriita ụka ozizi akpotaara m gị nwa m nwoke, nke mmuo banyere ya n'okporo ụzọ?” 34 Ma ha gbara nkịti, ọjọp bi n'ime ya, nke mekwara ka ọ daa ogbi. 18 n'ihi na ha ruriṭara ụka n'okporo ụzọ banyere Mgbe ọbụla mmuo ọjọp ahụ malitere isogbu onye dí ukwuu karịa ibe ya. 35 O nodürü ala ya, ọ na-atüda ya n'ala. Mgbe ahụ, ọ na-agbø kpoo mmadụ iri na abụ ahụ, sị ha, “O bùrụ na ụfụfụ n'onzu ya, na-ata ikitere eze, anụ ahụ ya onye ọbụla chorø ịbụ onye mbụ, ọ ghaghị ibụ na-esikwa ike. Arịorø m ndị na-eso ụzọ gị ka onye ikpeazụ, bùrụkwa onye na-ejere mmadụ ha chupụ mmuo ọjọp a, ma ha enweghi ike.” niile ozi.” 36 Mgbe ahụ o kuuru otu nwantakiri 19 O zaghachiri ha sị, “Unu ọgbø na-enweghi mee ka o guzoro n'etiti ha. O kuuru nwata ahụ okwukwe. Ruo ole mgbe ka m na unu ga-anø? n'aka ya sị ha, 37 “Onye ọbụla nabatara otu Ruo ole mgbe ka m ga-anagide unu? Kpotaranụ n'ime ụmụntakiri ndị a n'aha m, na-anabata m ya!” 20 Ya mere, ha kpotaara ya nwata ahụ. m. Ma onye ọbụla nabatara m, ọ bughị m ka ọ Mgbe mmuo ọjọp ahụ hụrụ ya, ngwangwa, o nabatara, kama ọ na-anabata onye zitere m.” 38 nugharịri nwata ahụ nke ukwuu, ọ daa n'ala na- Jọn sịri ya, “Onye ozizi, anyị hụrụ otu onye natụrụ onwe ya n'ala, na-agbøkwa ụfụfụ n'onzu achupụ mmuo ọjỌp n'aha gị, ma anyị gbalirị ya. 21 Jisọs jụrụ nna nwata ahụ sị, “Olee mgbe igbochi ya n'ihi na ọ bughị otu onye n'ime ihe a bidoro?” O zara sị, “Site na mgbe ọ bụ anyị.” 39 Ma Jisọs gwara ha sị, “Unu egbochila nwata nta. 22 O na-eme ya ka ọ daba n'okụ, ya, n'ihi na onye ọbụla ji aha m na-arụ ọru maobụ na mmiri, ka ọ laa ya n'iyi. O bùrụ na ọ ebube agaghị ekwu okwu ọjỌp megide m. 40 dí ihe i nwere ike ime, biko meere anyị ebere, N'ihi na onye ọbụla na-adighị emegide anyị nyere anyị aka.” 23 Jisọs sịri ya, “O bùrụ na i dinyeere anyị. 41 N'eziokwu asị m unu, onye nwere ike? Ihe niile pürü ime n'ebé onye kwere ọbụla ga-ekunye unu otu iko mmiri n'aha m, ekwe nq.” 24 Ngwangwa, nna nwata ahụ tiri n'ihi na unu bu ndị nke Krajst, ga-anatakwa mkpu sị, “Ekweere m, biko nyere ekweghi ekwe ụgwø ọru ya. 42 “O bùrụkwa na onye ọbụla emee m aka!” 25 Mgbe Jisọs hụrụ na igwe mmadụ na- ka otu n'ime ndị a dí nta kweere na m jehie, ọ agba ọso na-abịa n'ebé ahụ, ọ baara mmuo ahụ ga-akara onye ahụ mma ma ọ bùrụ na e kenyere na-adighị ọcha mba sị, “Gị mmuo ọjỌp ntị ike nkume igwe nri buru ibu n'olu ya, tunye ya

n’ime oke osimiri. **43** O bürü na aka gi na-eme ka i jehie, gburu ya. O ga-akara gi mma inwe ọrụsi baa na ndu karịa inwe aka abụọ banye n’okụ ala mmuo, ebe okụ ya na-adighị anyu anyu; (*Geenna g1067*) **44** ebe “ikpuru ya na-adighị anwụ anwụ, okụ ya adighị anyukwa anyu.” **45** O bürü na ụkwụ gi na-eme ka i jehie, gburu ya, tufukwaa ya, n’ihi na o ga-akara gi mma iha na ndu na ngwurọ karịa inwe ụkwụ abụọ a tunye gi n’okụ ala mmuo; (*Geenna g1067*) **46** ebe “ikpuru ya na-adighị anwụ anwụ, okụ ya adighị anyukwa anyu.” **47** O bürü na anya gi na-eme ka i jehie, ghupu ya. O ga-akara gi mma na i nwere otu anya baa n’alaeze Chineke, karịa inwe anya abụọ a tunye gi n’okụ ala mmuo, (*Geenna g1067*) **48** ebe “ikpuru ya na-adighị anwụ anwụ, okụ ya adighị anyukwa anyu.” **49** A ga-eji okụ nuchaa onye obula dì ka nnu. **50** “Nnu dì mma, ma o bürü na o dighị atokwa ụtọ, olee ka i ga-esi mee ka o tọọ ụtọ ọzọ? Ya mere, nweenü nnu n’ime onwe unu. Unu na ibe unu biri n’udo.”

10 O hapurụ ebe ahụ gaa n’obodo ndị dì na mpaghara Judia ma gafeekwa n’ofe Jodan. Igwe mmadụ biakwutekwara ya, ọzọ, dì ka o si emekwa, o ziri ha ihe. **2** Ufodụ ndị Farisi bijara, ma n’ihi i nwalee ya, ha jụrụ ya sị, “O ziri ezi n’iwu ka nwoke gbaa nwunye ya alukwaghị m?” **3** Ma o zara ha sị, “Gini ka Mosis nyere unu n’iwu?” **4** Ha sịri, “Mosis kwenyere ka nwoke dee asambodo alukwaghị m, nye nwunye ya ma zilaga ya.” **5** Jisos sịri ha, “O bụ n’ihi na obi unu siri ike nke ukwuu ka o ji deere unu iwu a. **6** Ma na mmalite nke okike ụwa, Chineke ‘kere ha nwoke na nwanyị.’ **7** N’ihi nke a ka nwoke ga-eji hapụ nne ya na nna ya e jikọta ya na nwunye ya. **8** Ha abụọ ga-abụ otu anụ ahụ. ‘Ya mere, ha abukwaghị mmadụ abụọ ozọ, kama otu anụ ahụ. **9** Ya mere, ihe Chineke jikötara, ka mmadụ obula atosala ya.” **10** Mgbe ha banyere n’ulọ, ndị na-eso ụzọ ya jụrụ ya ọzọ ihe banyere okwu a. **11** O sịri ha, “Onye obula gbara nwunye ya alukwaghị m ma lụrụ nwanyị ọzọ na-eme mmehie ikwa iko megide ya. **12** Ma o bürü na nwanyị obula agbaa di ya alukwaghị m ma lụrụ nwoke ọzọ, o na-emekwa mmehie ikwa iko.” **13** Ndị mmadụ na-ekutere ya umuntakirị ka o

metụ ha aka, ma ndị na-eso ụzọ ya baara ha mba. **14** Ma mgbe Jisos hụrụ nke a, iwe were ya nke ukwuu, o sịri ha, “Hapunụ umuntakirị ka ha biakwute m. Unu egbochikwala ha. N’ihi na alaeze Chineke bụ nke ndị dì otu a. **15** N’eziooku asị m unu, onye obula nke na-agaghị anabata alaeze Chineke dì ka nwantakirị agaghị aba n’ime ya.” **16** Mgbe ahụ, o kuuru ha n’aka ya, bikwasị ha aka ya abụọ ma gozie ha. **17** Mgbe o na-ebili njem, otu nwoke gbaara ọsọ bia gbu ikpere n’ihi ya. O jụrụ ya sị, “Ezi onye ozizi oma, gini ka m ga-eme ka m keta ndu ebighị ebi?” (*aiōnios g166*) **18** Jisos sịri ya, “Gini mere i ji akpọ m ezi mmadụ? O dighị onye obula bụ ezi mmadụ ma o bughi naanj Chineke. **19** I maara ihe niile enyere n’iwu: ‘Egbula mmadụ, a kwala iko, e zula ohi, a gbala ama ugha, a onye obula dì ka nnu. **20** “Nnu dì mma, ma o ghogbula mmadụ ibe gi, sọpụrụ nne na nna bürü na o dighị atokwa ụtọ, olee ka i ga-esi mee gi.” **21** O sịri ya, “E, onye ozizi, Edebezuchaala m ha niile siterị na mgbe m bụ nwata.”

Jisos lere ya anya, hụ ya n’anya. Mgbe ahụ, o gwara ya sị, “O fofdụrụ naanj otu ihe i gamente. Laa, ubgu a, ree ihe niile i nwere, nyekwa ndị ogbenye ego i retara. I mesịa nke a, i gan-enwe akụ n’eluiigwe. Mgbe ahụ biaghachị soro m.” **22** Mgbe o nụrụ okwu a, ihu ya gbarụrụ. O sitere n’ebé ahụ pụo na mwute, n’ihi na o bụ ọgaranya nke nwere ọtụtu akụnụba. **23** Jisos legharịri anya gwa ndị na-eso ụzọ ya sị, “Lee ka o si bürü ihe rara ahụ na onye ọgaranya gabanye n’alaeze Chineke.” **24** Okwu ya tịrụ ndị na-eso ụzọ ya n’anya, ma Jisos gwakwara ha ọzọ sị, “Umuntakirị, o bụ nnọq ihe rara ahụ ịbanye n’alaeze Chineke. **25** O dịrị ịnyịnya kamel mfe isite n’anya agiga gafee, karịa onye ọgaranya ịbanye n’alaeze Chineke.” **26** Okwu a jubigara ha anya oke. Ha jụritara ibe ha sị, “Onye kwanụ ka a ga-azopụta?” **27** Ma Jisos lere ha anya sị ha, “N’ebé mmadụ nọ, o bụ ihe rara ahụ. Ma n’ebé Chineke nọ, ihe niile dì mfe. O dighị ihe rara Chineke ahụ ime.” **28** Pita malitere igwa ya sị, “Anyị ahapula ihe niile soro gi!” **29** Jisos sịri, “N’ezie, n’ezie, agwa m unu, o dighị onye obula hapurụ ulọ ya, maobụ umunne ya ndị nwoke, maobụ umunne ya ndị nwanyị, maobụ nne ya, maobụ nna ya, maobụ umuntakirị ya,

maqbü ala ubi ya n'ihi m, na n'ihi ozioma a, **30** 46 Mgbe ha ruru Jeriko, dí ka Jisós na ndí na-eso nke na-agaghị anataghachikwa n'ụwa a, ulọ, uzo ya na otutu igwe mmadu sitere n'obodo umunne ndí nwoke, umunne ndí nwanyi, nne, Jeriko na-apụ, otu nwoke kpuru isì aha ya bụ umụaka na ala ubi, tinyere mkpagbu, ihe ruru Batimiós (aha ya pütara "nwa nwoke Timiós"), okpukpu narị karia ihe niile nke ọ hapurụ. Ọ ga-anatakwa ndú ebighị ebi n'ụwa ozọ. (**aion g165**, **aionios g166**) **31** Ma otutu ndí bu uzo ga-abu ndí onye aririọ nodürü ala n'akukụ uzo. **47** Mgbe ọ nñrụ na ọ bụ Jisós onye Nazaret na-agafe, o bidoro iti mkpu na-asị, "Jisós, nwa Devid, ikpeazụ, ma otutu ndí ikpeazụ ga-abukwa ndí meere m ebere!" **48** Otutu mmadu bara ya mba bu uzo." **32** Ha no n'uzo na-agà Jerusalem, ma ka o mechie ọnụ. Ma ọ nogidesirị ike na-eti Jisós no n'ihi ha, nke a juru ndí na-eso uzo ya mkpu na-asị, "Nwa Devid, meere m ebere!" **49** n'anaya. Otu a kwa, ndí mmadu niile na-abia Jisós kwusịri kwuo si, "Kpoṇu ya." Ya mere ha n'azụ tükwara egwu. Ozokwa, ọ kpopuru ha kpọrọ onye isì ahụ, si ya, "Mesaahu gi mmadu iri na abuọ ahụ n'akukụ, malite ịgwaa ha bilie n'ukwu gi, ọ na-akpọ gi." **50** Ọ tufuru uwe ihe gaje ịdakwasị ya. **33** Ọ sịri, "Leenụ, anyị na- mwuda ya, wulie n'ukwu ya, bjakwute Jisós. **51** aga Jerusalem, ebe a ga-arara Nwa nke Mmadu Jisós sịri ya, "Ginị ka i chorọ ka m meere gi?" nyefee n'aka ndiisi nchüaja na ndí ozizi iwu. Onye isì ahụ sịri ya, "Onye ozizi m, achorọ m ka Ha ga-ama ya ikpe ọnwụ, nyefekwa ya n'aka m hụ uzo." **52** Jisós sịri ya, "Laa, okwukwe gi ndí mba ozọ. **34** Ha ga-akwa ya emo, gbüsakwa azopütala gi." N'otu oge ahụ, o bidoro iñu uzo, ya ọnụ mmiri asụ, pịa ya ihe ma gbkwaa ya. sorokwa ya gawa n'uzo ahụ.

Ma mgbe ụbочị ato gasiri, ọ ga-esite n'onzu bilie." **35** Jemis na Jòn umụ Zebedi bjakwutere ya. Ha sịri ya, "Onye ozizi, anyị chorọ ka i meere anyị ihe ọbula anyị rịorọ." **36** Ọ sịri ha, "Ginị ka unu chorọ ka m meere unu?" **37** Ha sịri ya, "Kwere ka otu onye n'ime anyị noro n'aka nri gi, onye nke ozọ n'aka ekpe gi n'ime ebube gi." **38** Ma Jisós sịri ha, "Unu amataghị ihe unu na-arịo. Unu pürü iñu iko ahụ mü onwe m ga-añụ maqbü bürü ndí a ga-eme ụdi baptism a-ga-eeme m?" **39** Ha zaghachiri ya, "Anyị pürü." Jisós sịri ha, "Unu ga-añụ iko m ga-añụ, a ga-emekwa unu baptism nke a ga-eme m. **40** Ma inodụ n'aka nri m maqbü n'aka ekpe m abughị ihe dirị m inye, kama ọnodụ ndí a dijirị ndí a kwadooro ha." **41** Mgbe mmadu iri ndí ozọ nñrụ nke a, iwe jupütara ha obi n'ihi Jemis na Jòn. **42** Ma Jisós kpopkötara ha niile sị ha, "Dí ka unu onwe unu maara, ndí eze nke ndí mba ozọ, na ndí a maara aha ha, na-eji aka ike na-achị ndí no n'okpuru ha. **43** Ma n'etiti unu ọ gaghi adị otu a. Kama onye ọbula chorọ ịdị ukwuu n'etiti unu ga-abu onye na-ejere unu ozi. **44** Onye ọbula nke chorọ iñu onye mbụ n'etiti unu, ga-abu ohu mmadu niile. **45** N'ihi na Nwa nke Mmadu abiajaghị ka e jeere ya ozi. Kama ka o jee ozi ma nyekwa ndú ya ka ọ bürü ihe mgbaپta nke otutu mmadu."

11 Mgbe ha na-abiaju Jerusalem nso, ha rutere Betfeji na Betani n'Ugwu Oliv. Jisós zipuru mmadu abuọ n'ime ndí na-eso uzo ya. **2** Ọ gwara ha si, "Gaanụ n'ime obodo nta dí n'ihi unu. Mgbe unu na-abanye n'ime ya, unu ga-ahụ nwa inyinya e kedoro n'ebé ahụ nke onye ọbula na-arıkwasibeghị n'elu ya. Topụnụ ya n'agbü, kpütaranụ m ya. **3** Ọ bürü na onye ọbula asị unu, 'Ginị mere unu ji na-atopụ ya n'agbü?' sịnụ onye ahụ, 'O dí Onyenwe anyị mkpa, ọ ga-akpughachitekwa ya ngwangwa.' **4** Ha ruru ma hụ otu nwa inyinya e kedoro n'akukụ uzo, n'ihi otu ulọ nke dí n'ama. Dí ka ha na-atopụ ya, **5** ụfodụ mmadu guzo n'ebé ahụ sịri ha, "Ginị ka unu na-eme, unu na-atopụ nwa inyinya a?" **6** Ha gwara ha ihe Jisós kwuru, ha hapukwara ha ka ha tọrọ inyinya ibu ahụ. **7** Ha kpütara Jisós nwa inyinya ahụ, ma wükwasikwa uwe ha n'elu ya, ọ nokwasirị n'elu ya. **8** Otutu mmadu tüsara uwe ha n'okporouzọ, ma ndí ozọ tüsara alaka osisi ha gbutere n'ohia. **9** Ndí na-agà n'ihi na ndí na-esokwa n'azụ, tiri mkpu na-asị, "Hozanna!" "Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu nke na-abia n'aha Onyenwe anyị!" **10** "Ngozi dírị alaeze ahụ na-abia nke nna anyị Devid!" "Hozanna n'ebé kachasi ihe niile elu!" **11** Mgbe ọ batara na Jerusalem, ọ gara n'ime n'ulonṣo

isi ntqala ụlo. 11 O bụ Onyenwe anyị rụrụ nke a, Chineke si gwa ya, Abụ m Chineke Ebraham, ọ díkwa itụnanya n'anya anyị?" 12 Mgbe ahụ Chineke nke Aizik na Chineke nke Jekob. 27 ndịsi nchüaja, ndị nkuzi iwu na ndị okenyé Ọ bughị Chineke nke ndị nwụrụ anwụ kama chọro ụzọ ha ga-esi jide ya n'ihi na ha matara nke ndị dị ndụ. N'ebe ahụ ka unu dahiere nke na ilu ahụ ọ türü megidere ha. Ma ha türü egwu ukwuu." 28 Otu n'ime ndị ozizi iwu bjara n'oge igwe ndị mmadụ ahụ, ya mere ha hapurụ ya ahụ ha na-aruriتا ụka. Mgbe ọ hụrụ na o nyere pụo. 13 Emesia, ha zigara ụfodụ mmadụ site ha ezi ọsisa, ọ jụrụ ya sị, "N'ime iwu niile olee n'otu ndị Farisii na ndị otu Herod, ile ma ha ga- nke kachasi mkpa?" 29 Jisos zara ya sị, "Nke esite n'okwu ọnụ ya jide ya. 14 Ha bjakwutere kachasi mkpa bụ nke a, 'Nuru gị Izrel, Onyenwe ya, sị ya, "Onye ozizi, anyị maara na i bụ onye anyị bụ Chineke anyị, Onyenwe anyị bụ otu. eziokwu, i dighị asokwa onye ọbụla anya, n'ihi 30 Were obi gị niile na mkpuruobi gị niile na na i dighị ele mmadụ anya n'ihi n'agbanyeghi uche gị niile na ike gi niile hụ Onyenwe anyị bụ ndị ha bụ, kama i na-ezi ụzọ Chineke n'ụzọ Chineke gị n'anya.' 31 Nke abụ ya bụ nke a, eziokwu. O ziri ezi n'iwu itụ ụtụ nye Siza ka 'Hụ onye agbataobi gị n'anya dị ka onwe gi.' Ọ ọ bụ na o zighị ezi? 15 Anyị kwesiri jkwụ ya dighị iwu ọzọ dị nke kariri ndị a." 32 Onye ode ka ọ bụ anyị ekwesighi?" Ma ebe ọ maara ihu akwukwo ahụ sịri ya, "Onye ozizi, n'ezie, i zara abụ ha, ya mere ọ sịri ha, "Gịnị mere unu ji nke ọma na Chineke bụ otu, na enweghịkwa chi anwa m ọnwụnwa? Wetaranụ m otu mkpuru ọzọ dị karịa ya. 33 Ihụ ya n'anya site n'iji obi gị ego ka m lee ya anya." 16 Ha weputara otu niile, na nghọta gị niile, nakwa iji ike gị niile, mkpuru ego, O sịri, "Onye nwe onyinyo a? Aha n'jhulkwa onye agbataobi gị n'anya dị ka onwe onye ka e bikwasịri n'ego a?" Ha zara sị, "O gị, kachasi onyinye aja nsure ọkụ na ịchụ aja bụ nke Siza." 17 Mgbe ahụ Jisos gwara ha sị, niile." 34 Mgbe Jisos hụrụ na ọ zara nke ọma, "Nyenụ Siza ihe bụ nke ya, nyekwanụ Chineke ọ gwara ya sị, "I nọ alaeze Chineke nso." Site ihe bụ nke ya." Ọsisa ya jukwara ha anya. 18 na mgbe ahụ ọ díkwaaghị onye ọbụla nwere obi Ụfodụ ndị Sadusii bụ ndị sịri na mbilite n'ọnwụ ike iju ya ajụjụ ọzọ. 35 Mgbe Jisos nọ na-ezi ihe adighị bjakwutere ya juo ya sị, 19 "Onye ozizi, n'ulonṣo, ọ kwuru sị, "Gịnị mere ndị ozizi iwu ji Mosis nyere anyị iwu na ọ burụ na nwoke ọbụla sị na Kraist bụ nwa Devid? 36 Devid n'onwe ya anwụ na-amụtaghị nwa, na nwanne ya nwoke sitere n'ike Mmụo Nsọ kwuo sị, "Onyenwe anyị ga-alụrụ nwunye nwoke ahụ, mta ụmụ n'aha gwara Onyenwe m okwu sị, "Nodu ala n'aka nri nwanne ya nwoke ahụ nwụrụ anwụ. 20 Ugbu m ruo mgbe m ga-edede ndị iro gị n'okpuru a, e nwere ụmụnnne nwoke asaa, nke mbụ lụrụ ụkwụ gị abụ." 37 Devid n'onwe ya kporo ya nwunye ma ọ nwụrụ na-amụtaghị ụmụ ọbụla. Onyenwe anyị. Oleekwanụ ụzọ o si burụ nwa 21 Nke abụ lụrụ nwanyị ahụ di ya nwụrụ, ma ya ya?" Igwe mmadụ ahụ jiri obi ụtọ na-ege ya onwe ya nwukwara na-amụtaghị nwa. 22 O dighị ntị. 38 Dịka ọ na-ezi ihe, ọ siri, "Lezienụ anya onye ọbụla n'etiti ha asaa mta nwa ọbụla, n'ebe ndị ozizi iwu nọ. Ndị iyi uwe mwuda na-n'ikpeazu nwanyị ahụ nwukwara. 23 N'oge ejegharị ebe niile na-amasị, na ịnara ekele pürü mbilite n'ọnwụ, nwunye onye ka ọ ga-abụ, ebe iche bụ nke a na-ekele ha n'ọma ahịa. 39 Ndị ọ ụmụnnne asaa ndị a lụtuchara ya?" 24 Jisos zara na-amasikwa ịnokwasị n'oché kachasi elu n'ulo ha sị, "O bụ na unu adighị ejehie ụzọ n'ihi ekpere nakwa n'oché pürü iche na mmemem na unu aghogtaghị ihe e dere n'akwukwo nso, oriri ọbụla. 40 Ha na-eripiịa ihe niile dị n'ulo ndị maqbụ ike Chineke? 25 Mgbe ha ga-esite n'ọnwụ inyom ndị di ha nwụrụ anwụ, n'ekpe ogologo bilie, olụlụ di na nwunye agaghị a di; kama ekpere ka a hụta ha. Ndị dị otu a ka a ga-ata ha ga-adị ka ndị mmụo ozi n'eluiwge. 26 Ma ahụhụ dị ukwuu." 41 Ọ nodụrụ ala na ncherita n'okwu banyere ndị nwụrụ anwụ isite n'ọnwụ ihu ebe igbe onyinye dị, sị ebe ahụ na-ahụ otu bilie, ọ bụ na unu agütabeghi n'akwukwo Mosis igwe mmadụ ahụ si etinye ego ha n'ime igbe ebe e dere maka ọhịa ahụ na-ere ọkụ, na otu onyinye. Ọtụtụ ndị ọgaranya tụnyere ego buru

ibu. 42 Otu nwanyị bụ ogbenye, nke di ya nwụrụ 14 “Mgbere unu hụrụ ihe arụ nke na-eweta mbibi anwụ, bijara tīnye mkpuru ego ọla abụọ nke ka ọ na-eguzo n’ebē ọ na-ekwesighị(onye na-pütara otu peni. 43 O kporo ndị na-eso ụzo ya sị agụ ya nwee nghọta), mgbe ahụ, ka ndị nō na ha, “N’ezie agwa m unu, nwanyị a di ya nwụrụ Judia were ọsọ gbalaga n’elu ugwu 15 Onye anwụ, bükwa ogbenye, etinyela ego n’ime igbe ọbụla nō n’elu ụlo ya ghara irjdata maọbụ baa onyinye a karịa ndị ọzọ. 44 N’ihī na ndị ọzọ n’ime ụlo ya iwepụta ihe ọbụla. 16 Ka onye sitere n’ịba ụba nke ego ha nwere tīnye, ma ọbụla nō n’ubi ghara iloghachi ichirị uwe ya. nwanyị a sitere n’ogbenye ya tīnye ihe niile o 17 Ma ahụhụ ga-adịrị ndị dị ime, na ndị na-enye ụmụaka ara, n’ubochị ahụ. 18 Kpeenụ ekpere ka ihe ndị a hapụ ime n’oge oke oyi. 19 N’ihī na oke mkpagbu nke ụbochị ahụ ga-abụ nke na adịbeghi na mbụ site na mgbe Chineke kere ụwa ruo ugbu a. O díkwa ghị ihe ga-adịkwa ka ya ọzọ ruo mgbe ebighị ebi. 20 “O bụrụ na Onyenwe anyị emeghi ka ụbochị ndị ahụ dị mkpumkpụ, ọ díghị onye a ga-azopụta. Ma n’ihī ndị ya, ndị o hopütara, o meela ka ụbochị ndị ahụ dị mkpumkpụ. 21 N’oge ahụ, o bụrụ na onye ọbụla asị unu, ‘Lee, Kraist nō n’ebe a,’ maọbụ, ‘Lee, ọ nō n’ebe ahụ,’ unu ekwela.

13 Mgbe o sitere n’ulonṣo ukwu ahụ na-apụ, otu n’ime ndị na-eso ụzo ya siri ya, “Onye ozizi, i hụkwara otu ụlo a si maa mma. Lee ụdị nkume buru ibu e ji wuo ha.” 2 Jisọs zara ha, “I hụrụ ụlo ukwu ndị a? Oge na-abịa mgbe ọ na-adịghị nkume ga-atukwasị n’elu ibe ya, n’ihī na a ga-ala ha niile n’iyi.” 3 Mgbe ọ nódụrụ ala n’elu Ugwu Oliv, na ncherita ihu ulonṣo ukwu, Pita na Jemis, na Jọn na Andru bjakwutere ya na nzuko juo ya sị, 4 “Gwa anyị, olee mgbe ihe ndị a ga-emezu? Gịnị ga-abükwa ihe ịribama izi na o ruola mgbe ha niile ga-emezu?” 5 Jisọs malitere ịgwa ha sị, “Lezienụanya ka onye ọbụla ghara iduhie unu. 6 N’ihī na ọtụtụ ga-abịa n’aha m sị, ‘Abụ m ya.’ Ha ga-eduhiekwa ọtụtụ ndị ụzo. 7 Mgbe unu nñụ maka agha na akụkọ agha dị iche iche, unu atula egwu. Ihe ndị a aghaghị ime ma oge ọgwugwụ ihe niile erubeghi. 8 Mba ga-ebili megide mba ibe ya. Alaeze ga-ebilikwa megide alaeze ibe ya. Ala ọma jijiji na ụnwụ ga-adị n’ebe dị iche iche. Ihe ndị a bụ mmalite nke oke ihe mgbu. 9 “Unu aghaghị ịbụ ndị nō na nche. A ga-enye fe unu n’aka ndị na-achị achị, piákwa unu ihe n’ulọ ekpere. N’ihī m, unu ga-eguzo n’ihī ndịsi ọchichị na ndị eze dị ka ndị ama nye ha. 10 Aghaghị ibu ụzo kwusaa ozioma a nye mba niile. 11 Ma mgbe ha jidere unu kpüta unu n’uloiķpe, unu echegbula onwe unu banyere ihe unu ga-ekwu, kwoonu naanị ihe batara unu n’onụ unu ikwu n’oge ahụ. N’ihī na ọ bughị unu ga-ekwu okwu, kama ọ bụ Mmụo Nsọ ga-esite n’onụ unu kwuo okwu. 12 “Nwanne ga-arara nwanne ya nye ka e gbuo ya. Nna ga-ararakwa nwa ya nye. Ụmụ ga-ebili megide ndị mürü ha mee ka e gbuo ha. 13 Mmadu niile ga-akpo unu asị n’ihī m, ma onye ga-eguzosi ike ruo ọgwugwụ ka a ga-azopụta.

14 “Mgbere unu hụrụ ihe arụ nke na-eweta mbibi anwụ, bijara tīnye mkpuru ego ọla abụọ nke ka ọ na-eguzo n’ebē ọ na-ekwesighị(onye na-pütara otu peni. 15 Onye anwụ, bükwa ogbenye, etinyela ego n’ime igbe ọbụla nō n’elu ụlo ya ghara irjdata maọbụ baa onyinye a karịa ndị ọzọ. 16 N’ihī na ndị ọzọ n’ime ụlo ya iwepụta ihe ọbụla. 17 Ma ahụhụ ga-adịrị ndị dị ime, na ndị na-enye ụmụaka ara, n’ubochị ahụ. 18 Kpeenụ ekpere ka ihe ndị a hapụ ime n’oge oke oyi. 19 N’ihī na oke mkpagbu nke ụbochị ahụ ga-abụ nke na adịbeghi na mbụ site na mgbe Chineke kere ụwa ruo ugbu a. O díkwa ghị ihe ga-adịkwa ka ya ọzọ ruo mgbe ebighị ebi. 20 “O bụrụ na Onyenwe anyị emeghi ka ụbochị ndị ahụ dị mkpumkpụ, ọ díghị onye a ga-azopụta. Ma n’ihī ndị ya, ndị o hopütara, o meela ka ụbochị ndị ahụ dị mkpumkpụ. 21 N’oge ahụ, o bụrụ na onye ọbụla asị unu, ‘Lee, Kraist nō n’ebe a,’ maọbụ, ‘Lee, ọ nō n’ebe ahụ,’ unu ekwela.

22 N’ihī na ndị nzopụta ụgha na ndị amụma ụgha, ga-apụta ma rụokwa ọrụ ebube na ọrụ ịribama dị iche iche ịji duhie ndị a hopütara ma ọ bụrụ na ọ ga-ekwe mee. 23 Ya mere, unu nñorø na nche; n’ihī na agwala m unu ihe niile mgbe ha na-emebeghi. 24 “N’ubochị ndị ahụ, nke na-esote oge mkpagbu ahụ, “anyanwụ ga-agba ọchichịri, ọnwa agaghị enyekwa iħe ya; 25 kpakpando ga-esi na mbara eluigwe na-ada, ike niile di na mbara eluigwe ga-amakwa jijiji.” 26 “N’oge ahụ, ha ga-ahụ Nwa nke Mmadu, ka ọ na-abịa n’igwe ojii n’oke ike na ebube. 27 Mgbe ahụ, ọ ga-ezipụ ndị mmụo ozi ya ka ha kpokota ndị a hopütara site n’akụkụ anọ niile nke ụwa. Site na nsotụ niile nke ụwa ruo na nsotụ niile nke eluigwe. 28 “Ugbu a, mütanụ ihe site n’osisi fig. Mgbe ọbụla alaka ya dị nro malite iwepụta akwukwọ ndụ, unu maara na ọ nō nso, ọ nökwa n’onụ ụzo. 29 N’uzo dị otu a, mgbe unu hụrụ ihe ndị a niile ka ha bidoro ime, matanụ na ọ nō nso, ọ nökwa n’onụ ụzo. 30 Ana m agwa unu eziokwu na ọgbọ a agaghị agabiga tupu ihe ndị a niile emezuo. 31 Eluigwe na ụwa ga-agabiga ma okwu m ga-adigide. 32 “Ma banyere ụbochị ahụ, maọbụ oge awa ahụ, o nweghi onye ọbụla maara, ọ büladi ndị mmụo ozi nke eluigwe, maọbụ Okpara ahụ,

kama naanị Nna ahụ maara ya. **33** Ebe ọ bụ achịcha na-ekoghị eko, mgbe ha na-achụ aja na unu amaghị mgbe ha ga-emezu, nɔrɔnụ aturu ngabiga, ndị na-eso ụzọ ya bịakwutere ya na nche! Mụrụkwanụ anya! **34** O dị ka nwoke sị ya, “Ebee ka i chorọ ka anyị gaa kwadoro gi hapurụ ụlo ya na-agà njem, tiniye n’aka ndị ihe, maka oriri ngabiga?” **13** O zipurụ mmadụ ohu ya ilekota ihe, onye ọbụla n’ime ha ka o abụo n’ime ndị na-eso ụzọ ya, sị ha, “Gaanụ nyere ọru ọ ga-arụ ma nyekwa onye nche ọnụ n’ime obodo, otu nwoke bu ite mmiri ga-ezute ụzọ iwu ka ọ nọ na nche. **35** “Ya mere nɔrɔnụ unu. Soronụ ya. **14** Ebe ọbụla ọ banyere, sịnụ na nche, n’ihi na unu amaghị mgbe Onyenwe onyenwe ụlo ahụ, Onye ozizi sịri, Olee ụlo ọbia ụlo ga-alota. Ma ọ bụ n’uhuruchi maobụ n’etiti a kwadoro m, ebe mü na ndị na-eso ụzọ m ga-abali. Maobụ mgbe ọkụkụ kwara akwa, maobụ anọ rie oriri ngabiga? **15** O ga-egosi unu otu n’isi ụtụtụ. **36** O bürü na ọ lọta na mberede, unu ọnụnlọ buru ibu n’elu ụlo ahụ, ebe e dozichara ekwela ka ọ lòkwute unu mgbe unu nọ n’ura. ihe niile. Kwadoonụ ihe anyị n’ebé ahụ.” **16** Ndị **37** Ihe m gwara unu ka m na-agwakwa mmadụ na-eso ụzọ ya pürü baa n’ime obodo, ha hụrụ niile. ‘Nɔrɔnụ na nche.’

14 Abalị abụo tupu e mee Mmemme Ngabiga

na mmemme achịcha na-ekoghị eko, ndịsi nchịaja na ndị ozisi iwu nökwa na-achọ ụzo aghughị ha ga-esi jide Jisọs gbuo ya. **2** Ma ha kwuru sị, “O gaghi abụ n’oge mmemme a, ka ọgbaaghara ghara idị.” **3** Ka ọ nödürü n’oche nri na Betani n’ụlo Saimon onye ekpenta, otu nwanyị bu karama alabasta mmanụ otite dị oke ọnụahịa, nke e jiri ezigbo naad mee, batara. O kụwara karama ahụ, wusa ya mmanụ otite ahụ n’isi. **4** Ufodụ ndị nọ n’ebé ahụ were iwe nke ukwuu. Ha sırtara onwe ha, “Gịnjị mere e jiri laa mmanụ otite nke a n’iyi otu a? **5** A gaara ere mmanụ otite a ihe karirị narị denari ato, were ego e retara ya nye ndị ogbenye.” Ha baara ya mba n’olu ike. **6** Ma Jisọs sịri, “Hapụnụ ya aka. Gịnjị mere unu ji esogbu ya? Ọ bụ ezi ọru ka ọ rürü n’ebé m nọ. **7** Unu na ndị ogbenye na-anọ oge niile, unu nwekwara ohere inyere ha aka mgbe ọbụla unu chorọ. Ma mü na unu agaghi anọ tee anya. **8** O mere ihe o nwere ike, ọ na-ete m mmanụ otite a ubgu a iji kwado ahụ m maka olili a ga-eli ya. **9** N’ezie, ana m agwa unu, n’ebé ọbụla a ga-ekwusa oziom a n’uwa niile, ọru a ọ rürü ka a ga-akokwa akukọ ya, iji cheta ihe ọma a o mere.” **10** Mgbe ahụ Judas Iskarịot, otu n’ime ndị ozisi iri na abụo ahụ jekwuuru ndịsi nchịaja igba izu otu ọ ga-esi rara ya nye ha n’aka. **11** Mgbe ha nürü nke a, ha nüriị ọriụ kwee ya nkwa inye ya ego. Site n’ubochị ahụ, o bidoro ịchogharị ụzọ ọ ga-esi rara ya nye ha. **12** N’ubochị mbụ nke Mmemme

ihе niile dị ka ọ gwara ha. Ma kwadokwa nri ngabiga ahụ. **17** Mgbe o ruru uhuruchi, ya na ndị ozi ya iri na abụo ahụ so bịa. **18** Mgbe ha nọ na-eri nri, Jisọs gwara ha sị, “N’ezie agwa m unu, otu onye n’ime unu ga-arara m nye. E, otu onye so m ubgu a na-eri nri!” **19** Ha bidoro inwe obi mwute, na-asị ya n’otu n’otu, “O bụ m? Ọ bụ m?” **20** O sịri ha, “O bụ otu onye n’ime mmadụ iri na abụo a. Onye mü na ya na-amanyekọta aka n’ime otu efere. **21** Nwa nke Mmadụ gala dị ka e dere banyere ya. Ma ahụga ga-adịri nwoke ahụ onye a ga-esite n’aka ya rara Nwa nke Mmadụ nye. Ọ gaara akara onye ahụ mma ma a sị na a mughị ya amụ.” **22** Dị ka ha na-eri nri, o weere achịcha, nye ekele, nyawa ya, nye ha sị, “Rienụ ya, nke a bụ ahụ m.” **23** Mgbe ahụ, o buuru iko, nye ekele bunyekwa ha. Ha niile nürü site n’otu iko ahụ. **24** O sịri ha, “Nke a bụ ọbara m nke ogbugba ndị ọhụrụ, nke a na-awụfụ n’ihi ọtụtụ mmadụ. **25** N’ezie, n’ezie, agwa m unu, agaghi m arụ mmanya vajinị ọzo tutu ruo ụbочị ahụ, mgbe m ga-anụ ya ọhụrụ n’alaeze Chineke.” **26** Mgbe ha bụsịri abụ, ha pürü gaa n’Ugwu Oliv. **27** Jisọs sịri ha, “Unu niile ga-agbahapụ m, n’ihi na e dere ya otu a sị, “Aga m etigbu onye ọzuzụ aturu, igwe aturu ga-agbasasikwa.” **28** Ma mgbe e mesịri ka m si n’onwụ bilie, aga m ebu unu ụzọ gaa Galili.” **29** Pita kwuru, “O bürü na mmadụ niile agbahapụ gi, agaghi m eme otu a.” **30** Jisọs sịri ya, “Igwa gi eziokwu, n’ubochị taa, n’abalị taa, tupu oke okukụ akwaa akwa ugboro abụo, i ga-agonari m ugboro ato.” **31** O kwusịri ike sị, “O bürükwa na

ihe Ọnwụ adapụta, aga m eso gị nwụọ. Agaghị aghaghị imezu.” 50 Mgbe ahụ, ha niile hapụrụ m agonari gi!” Ọ bụkwa otu ihe ahụ ka ha ya gbalaga. 51 Ọ dị otu nwokorobịa na-eso ya, niile kwuru. 32 Ha pụrụ garuo ebe a na-akpọ ọ ji naanị akwa ọcha linin kpuchie onwe ya. Getsameni. N’ebé ahụ, o sıri ndị na-eso ụzo ya, Mgbe ha jidere ya, 52 ọ hapụrụ ha akwa ọcha “Nodụnụ n’ebé a ka m gaa kpee ekpere.” 33 Ọ linin ya, gbara ọtọ gbalaga. 53 Ha duuru Jisọs kpọqọ Pita, na Jemis na Jọn tinyere onwe ya. Ọ gakwuru onyeisi nchüaja, ha niile bụ ndịsi malitere inwe ihe mwute dị ukwuu nakwa obi nchüaja, na ndị okenye na ndị ozizi iwu zukorọ ilo mmiri. 34 O sıri ha, “O na-ewute mkpuruobi n’ebé ahụ. 54 Pita sooro ha, ma ọ nọ n’ebé dị m nke ukwuu ruo n’onụ Ọnwụ. Nodụnụ n’ebé anya. O sooro ha bata n’obi onyeisi nchüaja. a na-eche nche.” 35 Ọ gatụrụ n’ihu daa n’ala N’ebé ahụ, o sooro ndị nche nодु ọdụ na-anyia kpee ekpere, sị, ọ burụ na ọ ga-ekwe mee ka ọkụ. 55 Ndịsi nchüaja na ndịsi ikpe n’uloikpē oge awa ahụ gabiga ya. 36 O kwuru sị, “Abba, ukwu nọ na-achọ ama megide Jisọs, ka ha nwee Nna, i pụrụ ime ihe niile. Napụ m iko a, ma otu ike gbuo ya. Ma ọ dighị nke ha chotara. 56 ọ dị, ọ bughị ka e mee uche m, kama ka e mee Ọtụtụ bjara gbaa ama ụgha megide ya, ma ama uche gi.” 37 Ọ bjara hụ ha ka ha na-arahụ ụra. ha abughị otu. 57 Mgbe ahụ ụfodụ biliri gbaa Ọ sıri Pita, “Saimon, i na-arahụ ụra? Ọ bụ na i ama ụgha megide ya, sị, 58 “Anyị nụrụ mgbe nweghị ike nche otu awa? 38 Nörtö nra o kwuru sị, ‘Aga m akwatu ụlọnsö ukwu a nke nche, na-ekpekwanụ ekpere ka unu ghara ịdaba e ji aka wuo, n’ubochị ato aga m ewukwa ụlo n’onwunwa. Mmụo dị ike ma anụ ahụ adighị ọzọ, nke a na-ejighị aka wuo.” 59 Ọ buladị na ike.” 39 Ọ pükwara ọzọ, gaa kpee ekpere, na- nke a, ama ha niile adakotakwaghị n’otu. 60 ekwukwa otu okwu ahụ. 40 Mgbe ọ loghachiri Mgbe ahụ, onyeisi nchüaja biliri ọtọ n’ihu ha, azụ ọ hụrụ na ha na-arahụ ụra, n’ihii na anya ha juo Jisọs ajuijụ sị, “O bụ na i nweghị ihe obụla i dị arọ nke ukwuu. Ha amakwaghị ihe ha ga- ga-aza? Gini ka i nwere ikwu banyere ama ndị a agwa ya. 41 Mgbe ọ loghachiri nke ubgoro ato, a na-agba megide gi?” 61 Ma ọ gbakwara nkịtị, ọ sıri ha, “Unu ka nọ na-arahụ ụra na-ezukwa ọzaghi ihe obụla. Ozokwa, onyeisi nchüaja jurụ ike? O zuola! Oge awa ahụ abịala. Lee, a rarala ya sị, “I bụ Kraist, Okpara Onye a goziri agozi?” Nwa nke Mmadụ nye n’aka ndị mmehie. 42 62 Jisọs sıri, “Abụ m ya, unu ga-ahụkwa Nwa nke Bilienụ! Ka anyị gawa! Lee, onye na-arara m Mmadụ ka ọ na-anodụ ala n’aka nri nke Onye ji nye nọ nso.” 43 Mgbe ọ ka kpụ okwu n’onụ, ike niile, na-abịakwa n’igwe ojii nke eluigwe.” Judas, otu n’ime ndị ozi iri na abụ ahụ batara, 63 Onyeisi nchüaja dowara uwe ya kwuo sị, “Gini ya na igwe mmadụ, ndị ji mma agha na mkpọ. mere anyị ji achọ ndị akaebe ọzọ? 64 Unu anụla Ọ bụ ndịsi nchüaja, na ndị ozizi iwu, na ndị okwu nkwalu si ya n’onụ pụta! Gini bụ mkpebi ode akwụkwọ, na ndị okenye ndị Juu zitere ha. unu?” Ha niile mara ya ikpe sị, “O kwesiri ka ọ 44 Ma onye na-arara ya nye, nyere ha rị ihe nwụọ!” 65 Mgbe ahụ ụfodụ bidoro ịgbụ ya ọnụ irịbama sị, “Onye ahụ nke m ga-esutu ọnụ bụ ya; mmiri aso, jiri akwa kechie ya anya, tiekwa ya jidenu ya, kpuruṇu ya gawa, ma jidesiekwanụ aka na-asị, “Buo amumal!” Ndị nche kpuputara ya ike.” 45 Ngwangwa o jekwuuru Jisọs, sị ya, ya tiekwa ya ihe. 66 Dịka Pita nọ n’obi ahụ, otu “Onye ozizi!” ma sutukwa ya ọnụ. 46 Ndị ikom n’ime ụmụ agbogho na-ejere onyeisi nchüaja ahụ jidere Jisọs ma sekpụrụ ya n’ike. 47 Ma otu ozi bjara nso ebe ọ nọ. 67 Mgbe ọ hụrụ Pita ka ọ onye n’ime ndị guzo n’ebé ahụ, mịpụtarị mma na-anyia ọkụ, o leziri ya anya nke ọma, sị, “I bụ agha ya, gbuo ohu onyeisi nchüaja, gburụ ntị otu n’ime ndị na-eso Jisọs onye Nazaret ahụ.” 68 ya. 48 Jisọs sıri ha, “Abụ m onyendu nke ndị na- Ma ọ gorọ ago sị, “Amaghị m, maqbụ għoġġakwa enupu isi nke mere unu ji were mma agha na ihe i na-ekwu.” Ma ọ pụrụ gaa n’uzo e si abata. mkpọ bịa ijide m? 49 Ubochị niile ka mụ na Mgbe ahụ oke ọkukụ kwara akwa. 69 Mgbe unu nọ mgbe m na-ezi ihe n’ulōnsö ukwu, ma nwaagbogho ahụ hụrụ Pita ọzọ, o gosiri ya ndị unu ejideghị m. Ma ihe akwụkwọ nsọ kwuru ọzọ nọ n’ebé ahụ sị ha, “Nwoke a bükwanụ otu

n'ime ha.” 70 Ma ọ gokwara agò ọzọ. Mgbe oge 19 Ha ji osisi kụọ ya n'isi ọtụtu mgbe, na-agbü nta gasiri, ndị guzo Pita nso sịri ya, “N'ezie, i bụ ya ọnụ mmiri aso. Ha gburkwarai ikpere n'ihi otu n'ime ha, n'ihi na i bụ onye Galili.” 71 Mgbe ya, na-akpọ isiala na-enye ya. 20 Mgbe ha ji ya ahụ o bidoro ịbụ onwe ya ọnụ, na iñu iyi na-asị, mechaa ihe ọchị, ha yipurụ ya uwe odo odo “Amaghị m onye nwoke a unu na-ekwu okwu ya ahụ, yinyekwa ya uwe nke ya. Emesia, ha duuru bụ.” 72 N'otu oge ahụ, oke ọkụkụ kwara akwa ya pụo gawa ịkpogide ya n'obe. 21 Ha zutere nke ugboro abụo. Mgbe ahụ Pita chetara okwu otu onye na-agata n'uzo, aha ya bụ Saimon, Jisos gwara ya sị, “Tupu oke ọkụkụ akwaa akwa onye Sirini, bụ nna Alegzanda na Rufos. Ha ugboro abụo, i ga-agonarị m ugboro ato.” Obi manyere ya ka o buru obe ya. 22 N'ikpeazụ, ha duuru Jisos ruo ebe a na-akpọ Gologota (nke pütara “ebe okpokoro isi”). 23 Ha nyere ya mmanya a gwara máá, ma ọ jurụ iñu ya. 24 Emesia, ha kpogidere ya n'obe, ma kee uwe ya n'etiti onwe ha site n'ife nza onye ga-enwe nke ọ ga-ewe. 25 Ha kpogidere ya n'obe n'elekere itoolu nke ọtụtu. 26 Ha depütara ebubo ha boro ya kwuba ya n'elu obe ahụ, nke bụ: Eze ndị Juu. 27 Ha kpogidekware ya na ndị ohi abụo n'obe, otu n'aka nri ya, nke ọzọ n'aka ekpe ya. 28 A gukötara ya na ndị na-emebi iwu. 29 Ndị mmadụ si n'ebé ahụ gafee fusere isi ha na-ekwuto ya, na-asị, “Leenü gi! Onye ga-akwada ulonso ma wugharia ya n'abalị ato. 30 Zoputanu onwe gi! Si n'elu obe ahụ rịdata.” 31 O bulađi ndịsi nchüaja, na ndị ozizi iwu na ndị ode akwükwo nō na-akwa ya emo n'etiti onwe ha na-asị, “O zopütara ndị ọzọ, ma ọ pughi izopütta onwe yal. 32 Ka Kraist a, bụ Eze Izrel, si n'elu obe a rịdata ka anyị hụ ma kwerekwa.” Ndị ahụ a kpogidekorö ha na ya n'obe noķwa na-akparị ya. 33 Mgbe ọ kuru elekere iri na abụo nke ehihie, ọchichịri gbachikötara n'ala ahụ nile. Ọchichịri a digidere ruo n'elekere ato nke ehihie. 34 N'elekere ato nke ehihie, Jisos tiri mkpu akwa n'oke olu sị, “Eloji, Eloji, lama sabaktani!” (nke pütara, “Chineke m, Chineke m, gịnị mere i jiri hapụ m?”). 35 Ma ụfodụ ndị guzo nso n'ebé ahụ, mgbe ha nṣụ nke a, sịri, “Lee, ọ na-akpọ !laija!” 36 Ya mere, otu onye gbaara ọsọ gaa weta ogbo, denye ya n'ime mmanya gbara ụka, fanye ya na okporo osisi, nye ya ka ọ iñu, ma na-asị, “Hapụnụ ya, ka anyị lee ma !laija ọ ga-abịa tötuo ya.” 37 Ma Jisos tiri mkpu n'olu ike, kubie ume. 38 Akwa mgbochi nke ulonso ukwu sitere n'elu gbawaa abụo ruo n'ọnụ ala ala ya. 39 Mgbe ọchịagha guzo n'ihi

15 N'ezigbo isi ọtụtu, ndịsi nchüaja na ndị

okenye na ndị ozizi iwu, na ndị nzukọ ndị okenye niile, nwere mkpebi. Ha kere Jisos agbü, duru ya nyefee n'aka Pailet. 2 Pailet jurụ ya sị, “I bụ eze ndị Juu?” Ọ zara sị ya, “Gi onwe gi kwuru ya.” 3 Mgbe ahụ ndịsi nchüaja boro ya ebubo banyere ọtụtu ihe. 4 Pailet jurụ ya ajuju ọzọ sị, “Ọ bụ na i nweghi osisa obula? Lee ọtụtu ebubo ha na-ebo gi.” 5 Ma Jisos azaghị ihe ọzọ. Nke a juru Pailetanya. 6 Ugbu a, ọ bụ omenaala n'oge mmemme, na a ga-ahapụ otu onye mkporo, bụ onye ha rịorị ka a hapụ. 7 N'oge ahụ kwa, otu nwoke a na-akpọ Barabas nō n'ulọ mkporo, ya na ụfodụ ndị biliri megide isi ọchichị, ndị gburkwarai mmadụ n'oge ogbaaghara ahụ. 8 Igwe mmadụ gbakorö na-arịo Pailet ka o mezuoro ha omenaala ha. 9 Mgbe ahụ ọ jurụ ha sị, “Unu choro ka m hapurụ unu eze ndị Juu?” 10 Ebe o maara na ọ bụ n'ihi ekworo ka ndịsi nchüaja ji nyefee Jisos n'aka ya. 11 Ma ndịsi nchüaja kpaliri igwe mmadụ ahụ ka ha kwagide ya ka ọ hapurụ ha Barabas. 12 Pailet jurụ ha ọzọ sị, “Gịnị ka m ga-eme nwoke a unu kporo eze ndị Juu?” 13 Ma ha tiri mkpu ọzọ sị, “Kpogide ya n'obel!” 14 Ma Pailet jurụ ha sị, “Ọ bụ n'ihi gịnị? Olee ihe ọjọ o mere?” Ma ha tiri mkpu karịa ka ha si eti na mbụ, na-asị, “Kpogide ya n'obel!” 15 Ma ebe Pailet choro ime ihe ga-ato igwe mmadụ ahụ ụtọ, ọ hapurụ ha Barabas, nyefee ha Jisos n'aka ka ha pịa ya ihe ma kpogidekwa ya n'obe. 16 Ndị agha ahụ duuru ya pụo baa n'ime ụlœze a na-akpọ Pritoriom. Ha kpokotakwara ndị agha ndị otu ha ndị ọzọ. 17 Ha yinyere ya uwe mwụdụ na-acha odo odo, kpukwasiķwa ya okpueze nke e ji ogwu kpaa n'isi. 18 Emesia, ha malitere na-ekele ya sị, “Ekele, eze ndị Juu.”

ya, hụrụ otu o si kubie ume, o kwuru sị, “N’ezie, Meri Magdalin, onye ahụ o siri n’ahụ ya chụpụ nwoke a bụ Ọkpara Chineke.” 40 O nwere ụfodụ mmuo ojọq asaa. 10 Ọ lara gaa kọrọ ndị ya na ha ụmụ nwanyị guzo n’ebe dị anya na-ele ihe na-na-anọ na mbụ, bụ ndị norij na-ebe akwa ma eme, n’etiti ha bụ Meri Magdalin, Meri nne na-erukwa uju. 11 Mgbe ha nṣụ na ọ dị ndụ, Jemis nke nta, na Josef, na Salomi. 41 Ndị a na ọ hụkwala ya, ha ekweghi. 12 Mgbe ihe ndị bụ ndị naara eso ya na-ejekwara ya ozi, mgbe a gasirị, o gosiri mmadụ abụo n’ime ha onwe ọ no na Galili. Ọ dịkwa ndị inyom ọzọ nökwa ya n’udị ọzọ, mgbe ha na-abanye n’ime obodo. n’ebe ahụ, bụ ndị sooro ya bịa na Jerusalem. 42 13 Ndị a laghachiri bịa kọrọ ndị nke ọzọ ma N’oge uhuruchi (ya bụ ụbọchị na-abota ụbọchị ha ekwetakwaghị. 14 Emesịa, Jisós gosiri ndị izuike), ebe ọ bụ Ụbọchị Nkwadebe, 43 Josef na-eso ụzọ ya iri na otu ahụ onwe ya, mgbe onye Arimatia, otu n’ime ndị otu n’ulọ nzukọ, ha nökorọ na-eri nri. Ọ baara ha mba n’ihi onye a na-asopụrụ, onye na-echere ọbịbịa nke enweghi okwukwe ha nakwa mkpochi obi ha, alaeze Chineke, ji obi ike jekwuru Pailet riọ ya n’ihi na ha jụrụ ikwenye n’ihe ndị ọzọ hụrụ ka o bunye ya ahụ Jisós. 44 O juru Pailet anya ya gwara ha mgbe e mesiri ka ọ si n’onwu ịnụ na ọ nwụọla. Ọ kpọrọ ọchịaghị ahụ juo ya bilite. 15 O gwara ha sị, “Gaanụ n’ime ụwa niile ma ọ nwụọla. 45 Mgbe ọchịaghị ahụ gwara ya kwusaara ihe niile e kere eke ozioma. 16 Onye na ọ nwụọla, o kwere ka Josef buru ahụ ya. 46 ọbụla kweerenụ na onye e mekwara baptizim Josef zütara akwa ọcha linin, wedata ahụ ya ka a ga-azopụta. Ma a ga-ama onye ọbụla na-jiri akwa ahụ füchie ya. O buuru ya buba ya ekwerekhi ikpe. 17 Ihe ịrịbama ndị a ga-esokwa n’ime ili nke o gwuru n’ime nkume. Emesịa o ndị kwerenụ. Site n’aha m, ha ga-achụpụ mmuo nuketara otu nkume buru ibu, jiri ya mechie ọjọq; kwuokwa okwu n’asusụ ọhụrụ dị iche ọnụ ụzọ ili ahụ. 47 Meri Magdalin na Meri nne iche. 18 Ha ga-eji aka ha abụo atutụlie agwọ, Josef hụkwara ebe e bubara ahụ ya.

16 Mgbe ụbọchị izuike gafere, Meri Magdalin na Meri nne Jemis na Salomi zütara ụda dị iche ihe ha ga-eji tee ahụ ya mmanụ. 2 N’isi ụtụtụ ụbọchị mbụ nke izu, mgbe anyanwu wara, ha biliri gawa n’ili ahụ. 3 Ha juriłara onwe ha na-asị, “Onye ga-enupuru anyị nkume ahụ dị n’onụ ụzọ ili ahụ?” 4 Ma mgbe ha leliri anya, ha hụrụ na e nupụla nkume ukwu ahụ. 5 Mgbe ha banyere n’ime ili ahụ, ha hụrụ otu nwokorobịa yi uwe ọcha ka ọ nödürü ala n’akụkụ aka nri nke ili ahụ. Ha tịrụ oke egwu. 6 Ma ọ sıri ha, “Unu atụla egwu. Unu na-achọ Jisós onye Nazaret a kpogidere n’obe. E meela ka o site n’onwu bilie! Ọ nökwaghị n’ebe a. Lee ebe e nibere ya. 7 Ma gaanụ gwa ndị na-eso ụzọ ya nakwa Pita, ‘O burula unu ụzọ gawa Galili. Ebe ahụ ka unu ga-ahụ ya dị ka ọ gwarariịj unu.’” 8 Ha gbapụtara site n’ili ahụ, n’onodụ mgbagwoju anya na ahụ ịma jjiji. Ha akoroghị onye ọbụla ihe ọbụla, n’ihi na egwu jupụtara ha obi. 9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Mgbe Jisós biliri n’onwu n’isi ụtụtụ n’ubọchị mbụ nke izu, onye mbụ o gosiri onwe ya bụ

nökwa nsi ma ọ gaghi emerụ ha ahụ ma otu. Ha ga-ebikwasị ndị ọriạ aka, ahụ ga-adikwa ha mma.” 19 Mgbe Onyenwe anyị Jisós gwasirị ha okwu ndị a, e weliri ya elu, baa n’eluigwe, ebe ọ nödụ ala n’akụkụ aka nri Chineke. 20 Ha pụrụ kwusaa ozioma n’ebe niile. Onyenwe anyị nonyekwaara ha, mee ka okwu ya guzosie ike site n’ihe ịrịbama dị iche ihe nke na-eso ya.

Luk

1 Ebe o bụ n'otụtụ mmadụ agbaljalala otu ha nwere ike i detu n'usoro ihe niile mezuru n'etiti anyị. **2** Dị ka e nyefere ha n'aka anyị idebe bụ ndị ahụ sitere na malite jiri anya ha bụ ihe niile, ndị jikwa okwu a eje ozi. **3** Ekpebikwara m, ebe mụ onwe m nyocharala ihe niile nke ọma site na mmalite, ka m dere gị ihe niile n'usoro, Tiofilos, gị onye dị elu a na-asopụrụ. **4** Nke a ga-eme ka i mata nke bụ eziokwu banyere ihe ndị ahụ e ziri gi. **5** N'oge Herod bu eze Judia, ọ dị otu onyeisi nchüaja aha ya bụ Zekaraya, onye si n'otu ndị nchüaja nke Abija. Elizabet bụ nwunye ya, site n'agbụrụ Eron. **6** Ha abụọ bụ ndị ezi omume n'ihu Chineke. Ha debere iwu na ụkpuru niile Onyenwe anyị nyere na-enweghi ntụpo ọbụla. **7** Mana ha amụtaghi nwa, n'ihii na Elizabet bụ nwanyị agaa, ha abụọ emeela nnqo agadi. **8** O ruru mgbe o bụ ndị otu Zekaraya ga-eje ozi, ọ nqo dika onye nchüaja na-eje ozi n'ihu Chineke. **9** A hopütara ya site n'ife nza dị ka omenaala ndị nchüaja si dị ka ọ bụru ya ga-abanye n'ime ime ụlọnṣo Onyenwe anyị ịchụ aja nsure ọkụ nke e ji ụda na-esi isi ụtọ achụ. **10** Mgbe oge ịchụ aja ụda na-esi isi ụtọ ruru, igwe ndị mmadụ bjara nqo n'ezi na-ekpere. **11** Mgbe ahụ, mmuq ozi Onyenwe anyị, onye guzo n'aka nri nke ebe ịchụ aja nke ihe na-esi isi ụtọ mere ka ọ hụ ya anya. **12** Mgbe “Zekaraya atụla egwu, Chineke anụla ekpere gi. Elizabet nwunye gị ga-atụrụ ime mütara gi”.

13 Ma mmuq ozi ahụ gwara ya sị, “Ekele! Gị onye ihuoma dıkwasırı. Onyenwe Zekaraya hụru ya, obi fepụrụ ya, ọ tukwara onye guzo n'aka nri nke ebe ịchụ aja nke ihe na-esi isi ụtọ mere ka ọ hụ ya anya. **14** O ga-abụ onye dị ukwuu n'anya Onyenwe anyị. Ọ gaghi arụkwa mmanya ọbụla, maobụ ihe ọnụri ọbụla na-egbu egbu n'ihii na site n'afọ nne ya o ga-abụ onye emejupütara na Mmuq. **15** N'ihii na o ga-abụ onye dị ukwuu n'anya Onyenwe anyị. Ọ gaghi arụkwa mmanya ọbụla, maobụ ihe ọnụri ọbụla na-egbu egbu n'ihii na site n'afọ nne ya o ga-abụ onye emejupütara na Mmuq. **16** O ga-apkogachite otutụ umu Izrel nye Onyenwe ha bụ Chineke ha. **17** Ma ọ ga-agaa n'ihu Onyenwe anyị n'ike mmuq na ike nke nne ya o ga-abụ onye emejupütara na Mmuq. **18** Ma ọ ga-agaa n'ihu Onyenwe anyị n'ike mmuq na ike nke nne ya o ga-abụ onye emejupütara na Mmuq. **19** Mmuq ozi aha, “Olee otu m ga-esi mata na nke a ga-adị otu a? Aburụla m agadi. Nwunye m akawaala nka.” **20** Mmuq ozi zara ya sị, “Abụ m Gebrel. Ana m eguzo n'ihu Chineke. Ezitere m ka m bịa gwa gị okwu ma wetara gị ozioma a. **21** Ma lee, i ga-ada ogbi, i gaghi ekwukwa okwu ọbụla, tutu ruo mgbe ihe ndị a ga-emezu n'ihii na i kwenyeghi n'okwu m, nke ga-emezu mgbe oge ya ruru.” **22** Mgbe ihe ndị a niile na-eme, mmadụ ndị ahụ nqo na-eche Zekaraya ka o püta. O juru ha anya na ọ noqo ọdu n'ime ime ụlọnṣo ukwu ahụ. **23** Mgbe o mesirị püta, o nwekwaghi ike ikwuru ha okwu. Ha ghötara na bụ hụru ọhụ n'ime ụlọnṣo ahụ n'ihii na o bụ aka ka o ji gwa ha okwu. **24** Mgbe oge iru oru ya gwsisirı, ọ laghachiri n'ulọ ya. **25** O zoro onwe ya n'ime ulo ọnwa ise. **26** Ma n'onwa isii m ihere n'etiti ndị nke m.” **27** Ma o jekwuru otu nwaagbogho na-amaghị nwoke bụ onye otu nwoke aha ya bụ Josef, ekpere. **28** O jekwuru ya si na-esi isi ụtọ mere ka ọ hụ ya anya. **29** Ma obi lọrọ ya mmiri onye sitere n'agbụrụ Devid, kwere nkwa ilụ. **30** Ma mmuq ozi ahụ siri ya, “Atụla egwu Meri, n'ihii na i nwa nwoke. I ga-apkowka aha ya Jọn. **31** Ma lee i abụrụ gi ihe oke ọnụ na obi ụtọ, otutụ mmadụ ga-atụrụ ime, muq nwa nwoke. I ga-apkowka aha ya Jisos. **32** O ga-abụ nnukwu mmadụ onye a ga-apkowka Onye kachasi ihe niile elu. Onyenwe anyị Chineke ga-enye ya ocheeze nna ya Devid. **33** O ga-achị ulo Jekob ruo ebighị ebi, alaeze ya agaghị enwekwogwugwu.” (aión g165) **34** Meri siri mmuq ozi ahụ, “Olee otu nke a ga-esi mee ebe m bụ nwaagbogho na-amaghị nwoke?” **35** Mmuq ozi ahụ siri ya, “Mmuq Nso Ilaija, tugharija obi ndị bụ nna n'ebé umu ha nqo. ga-abịakwasị gi, ike nke Onye kachasi ihe niile Meekwa ka ndị isiike tugharija obi, lekwasị anya elu ga-ekpuchikwa gi. Ya mere onye nsq ahụ a

ga-amụ, a ga-akpọ ya Ọkpara Chineke. **36** Lekwa Jọn.” **61** Ha sıri ya, “O dighị onye ọbuła n’etiti Elizabeth onye ikwu gi aturułla ime nwa nwoke ndị ikwu gi na-aza aha ahụ.” **62** Ya mere, ha n’agadi ya. Nke a bụ ɔnwa isii ya, bụ onye ahụ jiri ife aka juo nna ya, ihe ọ chọrọ ka akpọ ha na-akpọ nwanyị aga. **37** N’ihı na ọ dighị nwata ahụ. **63** O rịorị ka e nye ya mbadamba okwu sitere na Chineke nke na-agaghị ere.” **38** ihe e ji ede ihe, o deere “Aha ya bụ Jọn.” Nke a Meri zaghachiri sị, “Abụ m ohu Onyenwe anyị, jukwara mmadụ niile anya. **64** Ngwangwa, ɔnụ ka ọ dīri m dī ka i kwuru.” Mgbe ahụ mmuọ ya meghere, atopụkwara ire ya. Ya ebido ikwu ozi ahụ hapurụ ya laa. **39** N’oge ahụ, Meri biliri okwu ma na-etokwa Chineke. **65** Ibulu wuru ndị gaa ọsisi n’otu obodo dī n’ugwu Juda. **40** N’ebé agbataobi ha niile n’ahụ, ndị mmadụ kókhwara ahụ, o banyere n’ulọ Zekaraya, kelee Elizabeth. akụkọ banyere ihe ndị a niile ruo obodo niile dī **41** Mgbe Elizabeth nṣuru ekele Meri, nwa nọ ya n’akukọ ugwu Judia. **66** Ndị niile nṣuru akụkọ a n’afọ meghariji ahụ. E mere ka Elizabeth juputa chere n’obi ha na-ajụ sị, “Ginikwa ka nwa nke a na Mmuọ nsọ. **42** O tiri mkpu n’oke olu sị, gaje ịbü?” N’ihı na aka Onyenwe anyị dinyere “Onye a goziri agozi ka i bụ n’etiti ụmụ nwanyị ya. **67** E mere ka Zekaraya bụ nna ya juputa na niile. Onye a goziri agozi ka nwa ahụ i bu n’afọ Mmuọ Nsọ. O buru amumà sị, **68** “Ngozi dīri bükwa. **43** Onye kwanụ ka m bụ na ihuoma dī Onyenwe anyị bụ Chineke nke Izrel, n’ihı na otu a kpọrọ m na nne Onyenwe m ga-abịa ileta ọ bijala leta ma gbaputakwa ndị nke ya. **69** O m? **44** Ngwangwa m nṣuru olu ekele gi, nwa welielara anyị Onye nzoputa site n’ulọ odibo nọ m n’afọ wuliri elu n’oṇu. **45** Ngozi ga-adirị ya bụ Devid. **70** (Dị ka o kwuru na mgbe ochie, onye ahụ kwere na Onyenwe anyị ga-emezu site n’oṇu ndị amumà ya dī nsọ). (**aión g165**) **71** ihe o kweere ya na nkwa ime.” **46** Ma Meri sıri, Na ọ ga-azoputa anyị site n’aka ndị iro anyị “Mkpurụobi m na-ebuli Onyenwe anyị elu **47** na sitekwa n’aka ndị niile kpọrọ anyị asi. **72** O mmuọ m na-anụri ọnụ n’ime Chineke bụ Onye meere ndị nna nna anyị ha ebere site n’icheta nzoputa m, **48** n’ihı na o ledatala anya, lekwasị ọgbugba ndị ya dī nsọ. **73** Iyi nke ọ nṣuru nna m, bụ odibo ya dī ala. Site ugbu a gaa n’ihu, anyị bụ Ebrahim, kwekwa nkwa: **74** Na ọ ga-ogbọ niile ga-akpọ m onye a goziri agozi. **49** anaputa anyị site n’aka ndị iro anyị, nyekwa N’ihı na Onye dī ike emeelara m ihe dī ukwuu. anyị ike ife ya ofufe na-atughị egwu. **75** N’idị Aha ya dīkwa nsọ. **50** Ebere ya na-erute ndị nsọ na ezi omume n’ihu ya ụboghị niile nke niile na-atụ egwu ya site n’ogbọ ruo n’ogbọ. **51** ndị anyị. **76** “Ma gị nwa m, a ga-akpọ gi onye O gosila ike aka ya; ọ chusasiala ndị dī mpako amumà nke Onye kachasi ihe niile elu; n’ihı na i n’ime echiche obi ha. **52** O sitela n’ocheeze ndị ga-aga n’ihu Onyenwe anyị kwadoro ya ụzọ. **77** eze dī ike kwatuo ha, buliekwa ndị dī umeala Ime ka ndị nke ya nwee amamihe nke nzoputa n’obi elu. **53** O jirila ihe dī mma nyejuo ndị agụ site na igbaghara mmehie ha. **78** N’ihı oke obi na-agụ afọ ma ndị ọgaranya ka o zipụrụ n’aka ebere Chineke anyị, nke ọwụwa anyanwụ ga-efu. **54** O nyerela odibo ya bụ Izrel aka, ọ na-echetakwa imere ya ebere. **55** Dị ka ọ gwara nna ebetara anyị site n’igwe. **79** Ka ọ chakwasị ndị nna anyị ha, nye Ebrahim na ụmụ ụmụ ya ruo bi n’ochichirị na n’onyinyo nke ọnwụ, na iduzi mgbe ebighị ebi.” (**aión g165**) **56** Meri nonyeere uko anyị site n’igwe. **80** Nwata ahụ toro, ọzara tutu ruo mgbe oge zuru igosi ụmụ Izrel ya. **57** Mgbe oge zuru ka Elizabeth mọ nwa, ọ onwe ya.

mụrụ nwa nwoke. **58** Ndị agbataobi ya na ndị ikwu ya, ndị nṣuru otu Chineke si gosi ya ebere dī ukwuu, bijara soro ya riñrija ọnụ. **59** N’abalị nke asato ha bijara ibi nwata ahụ ugwu na ịgụ ya aha. Ha na-achọ ịgụ ya Zekaraya bụ aha nna ya, **60** ma Nne ya sıri, “Mba, a ga-agụ ya

2 N’oge ahụ, Siza Ogostos nyere iwu ka a gụo ɔnụ, detuoaha mmadụ niile bi n’uwā dum. **2** (Nke a bụ ịgụ ɔnụ na ide aha nke mbụ e mere mgbe Kvirinus bụ onye na-achi Siria.) **3** Onye ọbuła gara n’obodo ya, ka e denye aha ya n’akwukwọ. **4** Ya mere Josef hapurụ Nazaret

nke dí na Galili, gaa Betlehem nke dí na Judja, mbu ọbüla nke bụ nwoke ka a ga-edo nsø nye nke bükwa obodo Devid, n'ihi na o si n'ülö na Onyenwe anyi"), 24 ha chürü aja dí ka e nyere agbụrụ Devid püta. 5 Ya na Meri, nwaagbogho n'iwu Onyenwe anyi: "Umụ kpalakwukwu abụo o kwere nkwa ilụ, nke díkwa ime, soro gaa ka o maqbụ umụ nduru abụo." 25 Ma lee, e nwere otu denye aha ha. 6 Mgbe ha nö ebe ahụ, oge o ga- nwoke bi na Jerusalem aha ya bụ Simion, onye ejí muo nwa ya zuru. 7 O mürü nwa nwoke mbu juputara na Mmụo Nsø. O bụ onye ezi omume ya. O ji akwa kee ya, nibe ya n'ime ebe a na-enye bùrùkwa onye ji obi ya niile na-efe Chineke. anụ ụlọ nri, n'ihi na ha enwetaghị ebe ndina O bükwa onye na-ele anya maka nkasiobi nke n'ülö ndí ije. 8 Ma e nwere ndí ozuzu atụru ndí Izrel. 26 Ma Mmụo Nsø Chineke mere ka o bi n'ohia n'akukụ ebe ahụ, ndí na-eche igwe mata na o gaghị anwụ ruo mgbe o hụrụ Kraist atụru ha nche n'abalị. 9 Mmụo ozi nke Onyenwe nke Onyenwe anyi. 27 Site n'odudu nke Mmụo anyi pütaraihe nye ha. Ebube Onyenwe anyi Nsø, o batara n'ülönsö ukwu, ma mgbe nne mupwara gburugburu ha, oke egwu tñru ha. 10 na nna nwata ahụ bụ Jisós kubataraihe dí ka Ma mmụo ozi ahụ sịri ha, "Unu atüla egwu. omenala iwu si dí, 28 Simion kuuru ya n'aka, Ana m ewetara unu ozioma nke oke oři nke kelee Chineke sị, 29 "Gị, Onye kachasi ihe niile ga-adịri mmadu niile. 11 N'ihi na taa, n'obodo elu, bụ Onyenwe dí ka i kwere na nkwa, ugbu Devid ka a mürü Onye nzoputa nye unu; o bụ a zilaga nwaodibo gi n'udo. 30 N'ihi naanya Kraist, Onyenwe anyi. 12 Nke a ga-aburụ unu m ahụla nzoputa gi, 31 nke i kwadoro n'ihu ihe ịribama, unu ga-ahụ nwata oħurụ e kechiri mba niile. 32 Ihe nke ga-egosi ndí mba ozo ụzø, n'akwa, dina n'ime ebe a na-enye anụ ụlọ nri." na ebube nke ndí gi Izrel." 33 O juru nne na 13 Na mberede, igwe ndí mmụo ozi nke eluigwe nna nwantakirị ahụ anya iñu ihe ndí a e kwuru putara soro mmụo ozi a, bido na-eto Chineke banyere ya. 34 Mgbe ahụ, Simion goziri ha, na-asị, 14 "Otuto dírị Chineke n'ebé kachasi elu sìkwa Meri nne ya, Lee, "Nwatakirị a bụ onye nke eluigwe. Udo n'elu ụwa nye ndí niile ihe ha e zitere ka o bùrụ ọdida na mbili nye ọtụtu dí Chineke ezi mma." 15 Mgbe ndí mmụo ozi mmadu n'Izrel, o ga-abukwa ihe ama nke ọtụtu ahụ hapurụ ha, laghachi n'eluiigwe, ndí ozuzu ga-ekwujo. 35 O bükwa site n'uzo dí otu a ka a atụru ahụ sịritara onwe ha, "Bianụ ka anyi ga-ekpughe echiche nke dí ọtụtu n'obi. Mma jeruo Betlehem, ka anyi jiri anya anyi hụ ihe agha ga-aduwakwa mkpuruobi nke gi onwe gi." ndí a merenü, nke Onyenwe anyi mere ka anyi 36 O nwekwara onye amuma nwanyi, aha ya mara." 16 Ha gara osiịsö hụ Meri na Josef, na bụ Ana, ada Fanuel nke si n'ebi Asha. O bụ nwata ahụ ka o dina n'ime ebe a na-enye anụ ezigbo agadi nwanyi na-enweghi di, n'ihi na ụlọ nri. 17 Mgbe ha hụrụ nke a, ha mere ka a di ya nwụrụ mgbe ha biri naanị afo asaa. 37 O mata ihe niile a gwara ha banyere nwantakirị a. noqla dí ka nwanyi na-enweghi dí iri afo asato 18 Ihe ndí ozuzu atụru a kwuru juru ndí niile na anq. O hapughi ulonso, kama o nogidere nñru ya anya. 19 Ma Meri debere ihe ndí a niile n'efe ofufe ehiihe na abalị, na-ibu ɔnụ na-n'obi ya, na-atugharị ihe banyere ha n'obi ya. 20 ekpe ekpere. 38 N'oge ahụ o bjarutere n'ebé Ndí ozuzu atụru ahụ laghachiri, na-eto Chineke ha nö, nye Chineke ekele, kwuo okwu banyere na-ebulikwa aha ya elu n'ihi ihe niile ha nñru nwantakirị ahụ nye ndí niile na-ele anya maka ma hukwa, nke díkwa ka a gwara ha. 21 Mgbe mgbapta Jerusalem. 39 Mgbe ha mesiri ihe ụboghị asato gasiri, mgbe oge ruru ibi nwata niile otu o dí n'iwu Onyenwe anyi, ha laghachiri ahụ ugwu, ha gukwara ya aha. Aha ha nyere obodo ha bụ Nazaret nke dí n'ime Galili. 40 Ma ya bụ Jisós, aha ahụ mmụo ozi nyere tupu a dí nwata ahụ toro bùrụ onye dí ike; o juputara ime ya. 22 Mgbe oge zuru maka mmemme nke n'amamihe, amara Chineke dinyekwaara ya. 41 idí ocha dí ka iwu Mosis siri dí, ha kutere ya N'afø niile, ndí mürü ya na-agà Jerusalem n'ihi na Jerusalem iche ya n'ihi Onyenwe anyi 23 Mmemme Ngabiga. 42 Mgbe o ruru afo iri na (díka e dere ya n'iwu nke Onyenwe anyi, "Nwa abụo, ha gara maka mmemme dí ka omenala si

dị. 43 Mgbe e mesirị mmememe ahụ, ka ndị mürü nwere Ebrahim dika nna.’ N’ihị na agwa m unu ya na-alaghachi, nwata ahụ bụ Jisọs nödürü na na Chineke pürü isite na nkume ndị a meputara Jerusalem. Ndị ha amataghị na o soghi ha na- Ebrahim ụmụ. 9 O bùladị ubgu a, atukwasila alota. 44 Ha chere na o sonyere n’etiti njem. anyuike na mgborogwu osisi, osisi ọbula nke Ha gara ije otu ụbuchi tupu ha a malite ịchọ ya na-adighị amị ezi mkpuru ka a ga-egbutu tuba n’etiti ndị ikwu na ibe, na ndị enyi ha. 45 Ma ya n’ime oku.” 10 Ma igwe mmadụ ahụ jürü mgbe ha na-ahụghị ya, ha laghachiri Jerusalem ya sị, “Gịnị ka anyị kwasiri ime?” 11 O zara na-achokwa ya. 46 Ka ụbuchi ato gasiri, ha hụrụ ha sị, “Onye ọbula nwere uwe abụo, ya nye ya n’ulonṣo ukwu ebe ọ nödürü n’etiti ndị ode onye ọ na-adighị nke o nwere otu. Onye nwere akwukwo, na-ege ha ntị na-ajukwa ha ajuju. 47 nri ya meekwa otu ahụ.” 12 O bùladị ndị ọna Nghọta na ọsịsa ya juru ndị niile nürü okwu ya ụtụ bjakwara ka e mee ha baptizim. Ha sıri ya, anya. 48 Mgbe ndị mürü ya hụrụ ya, ọ türü ha “Onye ozizi, gịnị ka anyị kwasiri ime?” 13 O sıri n’anya, ma nne ya sıri ya, “Nwa m, gịnị mere i ha, “Unu anatala karịa otu unu kwasiri ịnata.” ji mesoo anyị mmeso dị otu a? Mụ na nna gi nō 14 Ndị agha bjakwara juo ya sị, “Gịnıkwa ka na-achogharị gi?” 49 O jürü ha sị, “Gịnị mere anyị kwasiri ime?” O sıri ha, “Unu ejikwala ike unu ji na-achọ m? Unu amaghị na aghaghị m apụnara ndị mmadụ ego ha; unu ebokwala ndị ịnọ n’ulọ Nna m?” 50 Ma ha aghotaghị ihe ọ mmadụ ebubo ụgha, ka afọ ju unu n’ugwọ a naghara ha. 51 Mgbe ahụ, o sooro ha laghachiri akwụ unu.” 15 Ndị mmadụ ji olileanya na-eché Nazaret ma na-erubekwara ha isi. Ma nne ya na-atulekwa n’obi ha ma Jọn ọ bụ Kraist ahụ. 16 dobere ihe ndị a niile n’obi ya. 52 Jisọs na-agha Ma Jòn zara sị ha, “Eji m mmiri na-emē unu n’ihu n’amamihe na ogologo, ya na ihuoma baptizim, ma otu onye dị ike karịa m ga-abia, onye m na-erughị itopụ eriri akpukpoikwu ya. O ga-eji Mmụo Nsọ na oku mee unu baptizim. 17 Ihe ifucha ọka ya dị n’aka ya, iji zachaa ebe izocha ọka ya nke oma, ka e kponye ezi mkpuru ọka wiiti n’ime ọba, ma kpoba igitbugbo ọka n’ime oku nke a na-apughị imenyü emenyü.” 18 O ji ọtụtụ okwu ozo dị iche iche dudu ha ọdu ma kwusaakwara ha ozioma. 19 Ma Eze Herod, onye ọ taro ụta maka Herodias nwunye nwanne ya nwoke, nakwa maka ihe ojọq dị iche iche ndị o mere, 20 tükwasikwara ihe n’elu ihe ndị a niile, site na ịtụnye Jòn n’ulọ mkporo. 21 Mgbe e mechara ndị niile baptizim, ma mechakwa Jisọs baptizim, mgbe ọ na-ekpe ekpere, eluigwe meghere. 22 Mmụo Nsọ sikwa n’elu rịdata dị ka nduru, bekwasị ya, mgbe ahụ, otu olu sitere n’eluigwe daa si, “I bụ Ọkpara m, onye m hụrụ n’anya, ihe gị dị m ezi mma.” 23 Jisọs agbaala ihe dị ka iri afọ ato mgbe o bidoro ọru ya. O bụ nwa (dika ndị mmadụ chere) Josef, onye bụ nwa Heli; 24 Heli abụrụ nwa Matat, nwa Livayị, nwa Meliki, nwa Janayị, nwa Josef; 25 nwa Matatiyas, nwa Emos, nwa Nehum, nwa Esili, nwa Nagayị; 26 nwa Maat, nwa Matatiyas, nwa Semein, nwa Josek, nwa Joda; 27 nwa Joanan, nwa Resa, nwa unu. Unu amalitekwa na-asị onwe unu, ‘Anyị

3 N’afọ nke iri na ise nke ochichị Tiberios

Siza, mgbe Pontiós Pailet bụ onye na-achi Judia, ebe Herod bükwa onye na-achi akukụ Galili, ma nwanne ya nwoke bụ Filip na-achi akukụ Iturịa na Trakona, Laisania bükwa onye na-achi akukụ Abilin, 2 mgbe ahụ Anas na Kaifas bụ ndịsi nchụaja, okwu Chineke bjakwutere Jòn nwa Zekaraya n’ime ọzara. 3 O gara n’ime obodo niile gbara Jodan gburugburu na-ekwusa banyere baptizim nke ncheghari maka mgbaghara mmehie. 4 Dịka e dere ya n’akwukwo Aizaya onye amuma sị, “Otu onye na-eti mkpu n’ozara na-asị, ‘Dozienụ uzọ maka Onyenwe anyị, meenụ ka okporoụzọ ya guzozie. 5 A ga-ekpoju ndagwurugwu ọbula, ugwu ọbula na ugwu nta ọbula ka a ga-emekwa ka ọ dị ala. Uzọ gbagorị agbagorị ka a ga-eme ka o guzozie nke oma, meekwa ka uzọ ojọq niile dị larịjị. 6 Mmadụ niile ga-ahụkwa nzoputa Chineke.” 7 Jòn sıri igwe mmadụ ndị na-apuṭa ka o mee ha baptizim sị, “Unu ụmụ ajụala! Onye doro unu aka na ntị sị unu gbanari ọnụma nke na-abia? 8 Mianụ mkpuru na-egosiputa ncheghari unu. Unu amalitekwa na-asị onwe unu, ‘Anyị

Zerubabel, nwa Shealtiel, nwa Neri; **28** nwa niile na-etokwa ya. **16** Mgbe o rutere Nazaret Meliki, nwa Adi, nwa Kosam, nwa Elmadam, ebe ọ noro too, n'ubochi izuike, ọ gara n'uło nwa Er, **29** nwa Joshua, nwa Elieza, nwa Jorim, ekpere di ka ọ di mbu eme. O guzoro otu igu nwa Matat, nwa Livayi; **30** nwa Simion, nwa akwukwo nsø. **17** E nyere ya akwukwo nke onye Juda, nwa Josef, nwa Jonam, nwa Eliakim; **31** amuma Aizaya dere. O meghere ya choṭa ebe e nwa Melea, nwa Mena, nwa Matata, nwa Netan, dere si, **18** “Mmø nke Onyenwe anyi di n'ahụ nwa Devid; **32** nwa Jesi, nwa Obed, nwa Boaz, m, n'ihi na o teela m mmanu ka m kwusaa nwa Salmon, nwa Nashon; **33** nwa Aminadab, ozioma nye ndi ogbenye. O zitela m ikwuputa nwa Ram, nwa Hezron, nwa Perez, nwa Juda; inwere onwe nye ndi mkporo, ya na ihu uzø nye **34** nwa Jekob, nwa Ajzik, nwa Ebrahim, nwa ndi kpuru isì, ime ka ndi a na-emegbu emegbu Tera, nwa Nahø; **35** nwa Serug, nwa Reu, nwa nwere onwe ha. **19** Ikwuputa afø Onyenwe anyi Peleg, nwa Eba, nwa Shela; **36** nwa Kenan, nwa ga-eme amara.” **20** O mechiri akwukwo ahụ Aafaksad, nwa Shem, nwa Noa, nwa Lamek; nyeghachi ya onye ahụ na-eje ozi, nodu ala. Ndị **37** nwa Metusela, nwa Enök, nwa Jared, nwa mmadu niile nø n'uło nzukø ahụ legidere ya Mahalalel, nwa Kenan; **38** nwa Enosh, nwa Set, nnoq anya. **21** Ma o bidoro igwa ha si, “Taa ka ihe ndi a e dere n'akwukwo nsø a mezuru na ntị unu.” **22** Mmadu niile kwuru okwu ọma banyere ya n'ihi okwu amara niile si ya n'onu püta nke mere na ha juriṭara onwe ha si, “Onye a, o bughi nwa nwoke Josef?” **23** O sıri ha, “N'ezie, amaara m na unu ga-atürü m ilu a: ‘Dibja, gwoq onwe gi!’ Sikwa m, ‘Ihe ndi ahụ niile anyi nṣru i na-emē na Kapanom mee ha n'ebé a bụ obodo gi.’” **24** O gara n'ihu si, “Ma i gwa unu ezioku, o nweghi onye amuma obula a na-anabata nke ọma n'obodo a mṛu ya. **25** N'ezie, chetakwanu na e nwere otutu ụmu nwanyi di ha nwurụ anwụ n'oge Ilaija onye amuma. N'oge oke ụnwụ dara n'ala ahụ dum, mgbe e mechiri eluigwe na mmiri ezoghi n'ala Izrel afø ato na ọnwa isii. **26** Ma e zigaghị Ilaija ka o jekwuru onye obula n'ime ha karjakwa nwanyi di ya nwurụ anwụ n'obodo Zarefat n'akukụ Saïdon. **27** N'oge Ilaisha onye amuma, e nwere otutu ndi ekpenta n'ala Izrel, ma o nweghi onye e mere ka ọ di ocha n'etiti ha karjakwa Neeman onye Siria.” **28** Mgbe ndi nø n'uło ekpere ahụ nṣru nke a, iwe were ha nke ukwuu. **29** Ha biliri, kwapu ya site n'obodo ahụ, dokpuru ya gaa n'elu ugwu nke e wukwasirị obodo ahụ ka ha nwee ike tụpụ ya site n'ugwu ahụ. **30** Ma o sitere n'etiti igwe mmadu ahụ puo, gawara onwe ya. **31** O sitere n'ebé ahụ gaa Kapanom, obodo díkwa na Galili. N'ubochi izuike, o bidoro izi ha ihe. **32** Ozizi ya juru ha anya, n'ihi na okwu ya nwere ikike. **33** Otu nwoke nø n'ime ụlo ekpere ahụ,

4 Jisøs, onye juputara na Mmø Nsø, sitere na Jodan lọta. Mmø nsø duuru ya baa n'ozara. **2** Ebe ahụ ka ekwensu nwara ya Ọnwunwa iri ubochi anø. N'ubochi ndi ahụ niile o righi nri obula. N'ikpeazu aguụ gurụ ya. **3** Ekwensu sıri ya, “Ọ buru na i bụ Okpara Chineke, gwa nkume a ka ọ ghø achichcha.” **4** Jisøs zara ya si, “E dere ya, ‘Ọ buru naanị site na achichha ka mmadu ga-eji di ndu.’” **5** Ekwensu duuru ya rigoo n'ebé di elu, gosi ya alaeze niile nke ụwa, n'otu ntabi anya. **6** O gwara ya si, “M ga-enye gi ike nile ndi a na ebube ha. Ọ bụ m ka e nyere ha, e nwere m ike inye ha onye obula m chørø inye ha. **7** Ya mere, ọ buru na i kpoo isiala nye m, ha gagabu nke gi.” **8** Jisøs zara ya si, “E deela ya: ‘I ga-akpø isiala nye Onyenwe anyi Chineke gi, naanị ya ka i ga-efekwa.’” **9** Ekwensu duuru ya gaa Jerusalem, mee ka o guzo n'ebé dikarışiri elu nke ulosø ukwu ahụ. O sıri ya, “Ọ buru na i bụ Okpara Chineke, si n'ebé a tuda onwe gi n'ala. **10** N'ihi na e dere ya, “Ọ ga-enye ndi mਮø ozi ya iwu banyere gi, ichekwa gi nke ọma; **11** ha ga-ebuli gi elu n'aka ha, ka i ghara ikpobi ụkwu gi na nkume.” **12** Jisøs zara ya si, “E kwuola ya, Anwala Onyenwe anyi Chineke gi Ọnwunwa.” **13** Mgbe ekwensu nwasiri ya Ọnwunwa ndi a niile, ọ hapuru ya ruo mgbe ohere ozo daputara. **14** Jisøs lögħachiri na Galili n'ike nke Mmø Nsø. Akukụ banyere ya gbasara ruo akukụ obodo niile. **15** O ziri ihe n'otutu ụlo ekpere ha, mmadu

onye mmuo na-adighi ocha bi n'ime ya. O tiri m awunye ugbu azu niile.” 6 Mgbe ha mere nke mkpu n'oke olu, 34 “Hapu anyi! Gjin ka i na-a, ha gbutere otutu azu nke mere na ugbu azu acho n'ebi anyi no, gi, Jisos onye Nazaret? I ha malitere idokasi. 7 Ha kporo ndi oku azu ibe bijara ka i laa anyi n'iyi? Ama m onye i bu, Onye ha no n'ugbo mmiri ozø ka ha bija nyere ha aka. Nso nke Chineke!” 35 Jisos baara ya mba si, Ha bijara kpojuo azu n'ugbo mmiri abu ahu “Noro jii! Si n'ime ya püta.” Mgbe ahu mmuo nke malitere imikpu. 8 Ma mgbe Saimon Pita ojoo ahu tñdara ya n'ala n'ihu ha niile, o sikwa hñru nke a, o dara n'ukwu Jisos si, “Si n'ebi n'ime ya püo ma o merughi ya ahu. 36 Ihe ndi a m no püo, Onyenwe m, n'ihu na abu m onye juru ha niile anya, ha juriñtara ibe ha si, “Gjin bu mmehie.” 9 N'ihu na o juru ya na ndi ya na ha so ozizi nke a? O ji ichi isi na ike na-enye mmuo anya ihu otutu azu ndi a ha gbutere. 10 O buladi na-adighi ocha ndi a iwu, ha na-aputakwa!” 37 Jemis na Jon ümu Zebedi, ndi ha na Saimon na-Akukö banyere ya gbasara jeruo obodo niile arukö oru, ka ihe a jukwara anya. Mgbe ahu di ebe ahu gburugburu. 38 Mgbe o hapuru ulø Jisos gwara Saimon si, “Atula egwu, n'ihu na site ekpere ahu gaa n'ulø Saimon. Nne nwunye ugbu a gaa n'ihu, i ga na-akuta mmadu.” 11 Saimon nwere ahu oku, ha rioro ya ka o nyere Mgbe ha kwoputara ugbo mmiri ha n'elu ala, ha ya aka. 39 O guzoro n'ihu ya, ma baara ahu oku hapuru ihe niile soro ya. 12 Mgbe Jisos no n'otu ahu mba, o hapuru ya n'otu ntabi anya ahu. obodo, otu nwoke onye ekpenta juru ahu, bijara O bilikwara lee ha obia. 40 Mgbe anyanwu na-daa, kpudo ihu ya n'ala mgbe o hñru ya, riø ya ada, otutu ndi nwere ndi na-arìa orìa di iche si, “Onyenwe m, o buru na i chorø, i puru ime iche kporo ha bjakwute Jisos. O bikwasirì ha ka m di ocha.” 13 Jisos setipuru aka ya metu ya niile aka n'otu n'otu, gwøø ha. 41 Mmuo ojoo si, “Achorø m, buru onye di ocha!” Ngwangwa di iche ihe si n'ime otutu mmadu püta na-ekpenta ahu hapuru ya. 14 O nyere ya iwu, eti mkpu na-asì, “I bu Okpara Chineke.” Ma “A gwakwala onye obula, kama gaa gosi onye o baara ha mba, o kweghi ka ha kwuo okwu, nchua ja onwe gi, chukwka aja di ka Mosis nyere n'ihu na ha matara na o bu Kraist. 42 Mgbe chi n'iwu maka ime ka i di ocha, ka o buru ihe ama borø, o puru gaa ebe naanì ya no. Ndị mmadu nye ha.” 15 Ma akukö banyere ya gbasara karìa, no na-achogharì ya; mgbe ha bijaruru ebe o no, nke mere na igwe mmadu bijara inñru ihe o na-ha gbalisirì ike ime ka o ghara iñhapu ha. 43 ekwu, na ka a gwoñkwa ha nrìa nrìa. 16 Ma site Ma o sıri ha, “Aghaghì m ikwusa ozioma alaeze n'oge ruo n'oge, Jisos na-evezuga onwe ya gaa Chineke n'obodo ndi ozø, n'ihu na o bu n'ihu n'ebi o ga-anø naanì ya ikpe ekpere. 17 Otu ya ka e zitere m.” 44 O gara n'ihu na-ekwusa übuchi, mgbe o no na-ezi ndi mmadu ihe, ndi ozioma n'ulø ekpere niile di na Judìa.

5 Otu oge, ka Jisos guzo n'akukö odo mmiri Genesaret. Igwe mmadu gbara ya gburugburu ka ha nñru okwu Chineke. 2 O hñru n'ónu mmiri ahu, ugbo mmiri abu nke ndi oku azu nwe ha hapuru gaa ìsa ugbu ha ji egbu azu. 3 O banyere n'ime otu ugbo mmiri ndi ahu, nke bu nke Saimon, o rioro ya ka o kworø ya banyetu ntakirì n'ime mmiri. O noduru ala n'ime ya bido na-ezi igwe mmadu ihe. 4 Mgbe o kwusiri okwu, o gwara Saimon si, “Banyetukwu n'ime mmiri, tñye ugbu gi ka i gbute azu.” 5 Saimon zara si, “Nna anyi ukwu, anyi rüñri oru ike abalì niile na-egbutaghi ihe obula, ma otu i sıri kwuo, aga

Farisii na ndi ozizi iwu (sitere n'obodo nta niile di na Galili na Judìa na Jerusalem bija nödükwa ebe) ahu. Ike Chineke dñyekwaara ya igwo ndi orìa. 18 N'oge ahu ndi ikom ụfodù bu otu nwoke akukö ahu ya kpónwuru akpónwù n'ihe ndina ya, bijara gbalìa isite n'ónu ụzø ulø ahu bubata ya togbo ya n'ukwu ya. 19 Mgbe ha na-enweghi ike ime nke a n'ihu igwe mmadu, ha rigoro n'elu ulø, site n'oghore wetuo nwoke ahu n'ute ya n'etiti igwe mmadu n'ihu Jisos. 20 Mgbe Jisos hñru okwukwe ha, o sıri, “Enyi m, a gbagharala gi mmehie gi.” 21 Ndị Farisii na ndi ozizi iwu malitere iche n'ime obi ha si, “Onye bu onye a na-ekwulu Chineke? Onye puru igbaghara mmadu mmehie, ma o buñgi naanì Chineke?”

22 Mgbe Jisos matara ihe ha na-ajụ, o zara ha si, **6** N'otu ụboghị izuike, mgbe Jisos na-agafe “Gịnị mere unu ji na-eche ihe ndị a n'obi unu? n'ubi a kürü ọka. Ndị na-eso ụzọ ya malitere 23 Olee nke ka mfe ikwu: O bụ a gbagharala gi ighorọ ụfodụ n'ime ogbe ọka ndị ahụ, na-amazu mmehie gi niile, ka o bụ i si, Bilie jee ije? **24** ha n'aka, ma na-ata ha. **2** Ụfodụ ndị Farisii siri, Ma ka unu mata na Nwa nke Mmadụ nwere “Gịnị mere unu ji na-eme ihe megidere iwu ikike n'ụwa igbaghara mmehie.” O siri onye ahụ n'uboghị izuike?” **3** Jisos zara ha si, “O bụ na akụkụ ahụ ya kpọnwuru akpọnwụ, “Asị m gi, unu agutaghị ihe Devid mere mgbe agụụ gurụ bilie, chiri ute gi laa n'ulọ gi!” **25** Ngwangwa, o ya na ndị so ya? **4** Otu o si banye n'ulọ Chineke, biliri otọ n'ihi mmadụ niile, chiri ihe ndina ya were achicha a na-eche n'ihi ya, nyetukwa bido na-eto Chineke na-ala n'ulọ ya. **26** Ihe ndị a ndị ya na ha so, achicha nke onye ọbụla na-juru onye ọbụla anya, ha tokwara Chineke. Oke ekwesighị ita ma o bughị naanị ndị nchịaja.” **5** egwu juputakwara ha n'ahụ, ha siri, “Anyị ahụla Mgbe ahụ o gwara ha si, “Nwa nke Mmadụ bụ ihe ebube taa.” **27** Mgbe nke a gasiri, o purụ hụ Onyenwe Ụboghị Izuike.” **6** N'uboghị izuike ozọ, otu onye ọna ụtụ aha ya bụ Livayị, ka o nódürü o banyere n'ulọ ekpere na-ezi ihe. Otu nwoke ala n'ulọ ịnakota ụtụ ya. O siri ya, “Soro m.” **28** nökwa n'ebé ahụ onye aka nri ya kpònwuru Ngwangwa, o biliri, hapụ ihe niile soro ya. **29** akpònwụ. **7** Ndị Farisii na ndị ode akwükwo Emesia, Livayị kwadooro Jisos oke oriri n'ulọ ya, na-achọ ụzọ ha ga-esi boo ya ebubo, ya mere ọtụtụ igwe ndị ọna ụtụ na ndị ozọ soo ha n'oriri ha lekwasiri ya anya ịhụ ma o ga-agwọ ọriịa ahụ. **30** Ma ndị Farisii na ndị ozizi iwu tamuru n'uboghị izuike. **8** Ma ebe o maara ihe ha nantamu na-ajụ ndị na-eso ụzọ ya si, “Gịnị mere ezube n'obi ha, o kpọro nwoke ahụ nke aka unu ji soro ndị ọna ụtụ na ndị mmehie na-erikọ ya kpònwuru akpònwụ si ya, “Bilie bịa guzoro nri na-añukọkwa ihe ọñụñụ?” **31** Jisos zara si, n'etiti ebe a. Nwoke ahụ pütara bịa guzoro ebe “Mkpa dibia adighị akpa ndị ahụ dị ike, kama o ahụ. **9** Mgbe ahụ Jisos siri ha, “Ka m juo unu, bụ ndị ahụ na-esighị ike. **32** Abiaghị m ikpọ ndị gịnị ziri ezi n'iwu ime n'uboghị izuike; o bụ ime ezi omume, kama abiara m ikpọ ndị mmehie ka ihe ọma ka o bụ ime ihe ojọọ; ịzoputa ndị ka ha chegharia.” **33** Ha siri, “Ndị na-eso ụzọ Jọn o bụ ịla ndị n'iyi?” **10** Mgbe o lesiri ha niile na ndị na-eso ụzọ ndị Farisii na-ebu ọnụ, na-anya gburugburu, o siri ya, “Setịpụ aka gi.” O ekpe ekpere oge niile, ma ndị na-eso ụzọ gi na- mere nke a, aka ya díkwarara mma ọzo. **11** Ha eri, na-añukwa.” **34** Jisos siri ha, “Ndị a kpọro were iwe nke ukwuu ma malite na-ekwuritara oriri n'olulụ di na nwunye, ha ga-ebu ọnụ mgbe n'etiti onwe ha ihe ha nwere ike ime Jisos. **12** ha na onye na-alụ nwunye ọhụrụ no? **35** Ma oge N'uboghị ndị ahụ, o gara rigoro n'elu ugwu ikpe na-abia mgbe a ga-ewepụ onye na-alụ nwunye ekpere. O nɔrọ abalị ahụ niile na-ekpe ekpere n'etiti ha, mgbe ahụ ka ha ga-ebu ọnụ.” **36** O nye Chineke. **13** Mgbe chi boro, o kpọro ndị tụtụ ha ilu a, “O nweghi onye na-adokara akwa niile na-eso ụzọ ya, site n'ime ha ḥorọ mmadụ ọhụrụ were ya kwachie akwa ochie. O burụ na e iri na abụ ndị o kpọro ndị ozi ya. **14** Saimon mee nke a, o pütara na a dowaala akwa ọhụrụ (onye o kpọro Pita) na Andru nwanne ya, Jemis ahụ n'ihi na nke ahụ ejị kwachie ya agaghị Jọn, Filip Batalomi. **15** Matiu Toma, Jemis nwa adaba. **37** N'uzo dị otu a kwa, mmadụ adighị Alfios, Saimon onye a na-akpọ Zilot. **16** Judas agbanye mmanya ọhụrụ dị ike n'ime karama nwa Jemis na Judas Iskariot onye raara ya nye. akpükọpụ ochie. N'ihi na ike si na mmanya ọhụrụ **17** Ya na ha rịdodata ga n'ebé ala dị lari. Igwe ahụ ga-eme ka karama ahụ gbawaa. Mmanya ndị na-eso ụzọ ya na oke igwe mmadụ sitere na ahụ ga-awufukwa, karama ahụ a laa n'iyi. **38** Judia, na Jerusalem nakwa obodo dị na nsọtụ Ma o dị mma igbanye mmanya ọhụrụ n'ime mmiri nke Taja na Sajdon. **18** Ndị bịa ịnụrụ karama akpükọpụ ọhụrụ. **39** O nweghi onye nusiri okwu ya na ka a gwọọ ha ọriịa ha. A gwókwara mmanya ochie ga-achọ ịnụ mmanya ọhụrụ, ọtụtụ ndị mmuo na-adighị ocha na-esogbu. **19** n'ihi na o ga-asị, ‘Nke ochie ahụ ka mma.’” Igwe mmadụ ahụ gbalịri ịmetụ ya aka, n'ihi na

ike dì ukwuu si ya n'ahụ na-apụ na-agwọ ha akwughachi unu. Mgbe ahụ, ugwo օրு unu ga-niile. 20 O weliri anya lee ndị na-eso ụzo ya, sị adị ukwuu, unu ga-egosikwa na unu bù ụmụ ha, "Ngozi na-adịrị unu bù ndị ogbenye, n'ihi nke Onye kachasi ihe niile elu, n'ihi na ebere na alaeze Chineke bù nke unu. 21 Ngozi na-adịrị ya na-adịrị ndị ajo omume na ndị na-enweghi unu ndị agu na-agu ugbu a, n'ihi na afọ ga-eju mmuo ekele n'ime ha. 36 Nweenu obi ebere dì unu. Ngozi na-adịrị unu ndị na-ebe akwa ugbu ka Nna unu si nwee obi ebere. 37 "Unu ekpela a, n'ihi na unu ga-achị ọchị. 22 Ngozi na-adịrị ndị ọzọ ikpe, ka a ghara ikpekwa unu ikpe. Unu unu mgbe ndị mmađu na-akpọ unu asi, mgbe amala ndị ọzọ ikpe ka a ghara jma unu ikpe. ha na-achụpụ unu, na-akparị unu, na-ajụ aha Gbagharanụ ndị ọzọ, a ga-agbagharakwa unu. unu, n'ihi Nwa nke Mmadụ. 23 "Nuriyan ọnụ ma 38 Nyenü, n'ihi na a ga-enyekwa unu. Onyinye wuliekwanụ elu n'ihi ọnụ n'ubochị ahụ, n'ihi unu ga-anata ga-abụ nke juru eju, nke a bijadara na ugwo օրु unu dì ukwuu n'eluwigwe. N'ihi na nke օma, yokotakwa ayokota nke na-ejubiga otu a ka ndị nna nna ha mesoro ndị amuma. 24 oke ka a ga-adokwasị gị n'ahụ; n'ihi na օ bụ "Ma ahụhụ na-adịrị unu ndị ogaranya, n'ihi na ihe i na-eji atụ ihe ka a ga-eji tukọro gị." 39 Ọ unu eketala nkasiobi unu. 25 Ahụhụ na-adịrị tukwaara ha ilu a, "Onye isì օ puru idu onye isì ndị afọ juru ugbu a, n'ihi na agu ga-agukwa ibe ya? Ha abụ օ gaghi adaba n'ime olulu? 40 unu. Ahụhụ na-adịrị ndị na-achị ọchị ugbu a, Onye na-eso ụzo onye ozizi anaghị akarị onye n'ihi na unu ga-eru ụjụ, bee akwa. 26 Ahụhụ nkuzi ya, kama mgbe օ muntasir օ ga-amata na-adịrị unu mgbe ndị mmađu niile na-ekwu ihe dì ka onye nkuzi ya. 41 "Gini mere i ji elee okwu օma gbasara unu, n'ihi na otu a ka ndị ntakirị ahịhịa dì nwanna gị n'anya, ma ị dighị bù nna ha mesoro ndị amuma ụgha." 27 "Ma ahụta obodobo osisi dì gị onwe gị n'anya? 42 I a na m agwa unu ndị na-ege m ntị: hụnụ ndị ga-esi ahaa sị nwanna gị, 'Nwanna a, ka m wepụ iro unu n'anya, mekwaaranụ ndị kpọro unu gị ntakirị ahịhịa dì gị n'anya,' mgbe gị onwe gị asi ihe օma. 28 Gozienu ndị na-abụ unu ọnụ, na-ahụhụ obodobo osisi dì gị n'anya? Gị onye ma kpekwaaranụ ndị na-akparị unu ekpere. 29 ihu abụ, buru ụzo wepụ obodobo osisi dì gị Ọ burụ na onye ọbụla a maa gị ụra n'otu ntị, n'anya ka i nwee ike iħużi ụzo nke օma wepụ tugharjara ya ntị gị nke ọzọ. Ọ burukwa na ntakirị ahịhịa dì nwanna gị n'anya. 43 "Ezi osisi onye ọbụla anara gị uwe ahụ gị, nyekwa ya uwe adighị amị mkpuru ojoo. Ọ díkgwaghi osisi ojoo ime ahụ gị. 30 Nye onye ọbụla rịjorø gị ihe. Ọ na-amị mkpuru օma. 44 Ọ bụ mkpuru osisi miri burukwa na mmađu ewere ihe bù nke gị, agala ka e ji ama ụdị osisi օ bù. Ndị mmađu adighị ĩnaputa ya. 31 Dịka unu si chọp ka ndị mmađu aghoṭa fiig site n'osisi ogwu, otu a kwa o nweghi mesoo unu, sitekwanụ otu a na-emeso ha. 32 onye na-aghoṭa mkpuru grepu n'obi ogwu. 45 "Ọ burụ naanị ndị hụrụ unu n'anya ka unu Ezi mmađu na-esite n'akụ օma juru ya obi na-na-ahụ n'anya, gini ga-abụ uru unu? N'ihi na aruputa ezi օrụ, otu a kwa, ajo mmađu na-esite ọbuladi ndị mmehie, օ bù ndị hụrụ ha n'anya n'obi ojoo ya na-aruputa ajo օrụ. N'ihi na ihe ka ha na-ahụkwa n'anya. 33 Ọ burukwa naanị ọbụla dì mmađu n'obi bù ihe na-aputa n'ọnụ ndị na-emere unu ihe օma ka unu na-emere ya. 46 "Gini mere unu ji na-akpọ m, 'Onyenwe ihe օma, gini ga-abụ uru unu? N'ihi na ndị anyi, Onyenwe anyi,' ma unu adighị eme ihe m mmehie na-enyekwara ndị na-enyere ha aka kwuru? 47 Achorø m igosi unu ihe onye ọbụla aka. 34 Ọ burukwa na unu agbazinye naanị ndị na-abịakwute m nke na-anụ okwu m, ma na-nwere ike ịkwughachi unu ihe, gini ga-abụ uru ejikwa ihe օ na-anụ akpotor ihe, yiri. 48 Onye unu? N'ihi na ndị mmehie na-agbazinyekwa ndị ahụ yiri nwoke wuru ụlo, onye gwumiri ala, mmehie ibe ha na-atụ anya ka a kwughachikwa doo ntọala ụlo ahụ n'elu oke nkume. Mgbe idee ha n'oziuzu oke. 35 Hụnụ ndị iro unu n'anya, na-mmiri bijara were ike ya tie n'ulọ ahụ, o nweghi emekwa ezi ihe nye ha, gbazinyenụ ndị nọ na ike ime ka o maa jijiji n'ihi na e wusiri ya ike. 49 mkpa ihe ha chørø, na-eleghị anya na ha ga- Ma onye ahụ nṣụ okwu m, nke na-ejighị ihe օ

nuru mee ihe, di ka nwoke wukwasirị ulo ya abiala inyere ndị ya aka!” 17 Akụkọ a banyere n’elu ala, nke na-enweghi ntqala obu. Mgbe ya ruru Judia niile na obodo nta niile gbara ya idee mmiri bjara were ike ya tie n’ulọ ahụ, ulo gburugburu. 18 Ndị na-eso ụzo Jọn kporo ya ahụ dara daruo ala, ọdịda ya di ukwu.”

7 Mgbe o kwusiri okwu ndị a nye ndị na-ege ya ntị, o banyere na Kapanom. 2 Ma e nwere otu ochiaghị nke nwere otu ohu nwoke o huru n’anya. Onye nō n’orịa na n’onu onwu. 3 Mgbe o nuru ihe banyere Jisos, o zipurụ ufodụ ndị okenye ndị Juu ka ha gaa riọro ya ka o bia gwọ ohu ya. 4 Mgbe ha bjakwutere Jisos, ha riọsiri ya aririọ ike sị, “O kwesiri ka i mere ya ihe a. 5 N’ihi na o huru obodo anyị n’anya. O wukwaara anyị ulo ekpere.” 6 Jisos sooro ha gawa. Ma mgbe o nō nso n’ulọ ya, onye ochiaghị ahụ zipurụ ndị enyi ya ka ha ga si ya, “Onyenwe anyị, esogbukwala onwe gi, n’ihi na etorughị m ka i bata n’okpuru ulo m. 7 O bụ ya mere na-echehị m na m toruru iputa bia zute gi. Ma kwuo okwu, o ga-agwokwa odibo m. 8 N’ihi na mu onwe m bükwa onye nō n’okpuru ike ochichị, nwee ndị agha nō n’okpuru m. Ana m asị onye nke a ‘gaa,’ o gaa, sikwa onye nke ọzo ‘bia,’ O bia. Ana m asị ohu m, ‘mee nke a,’ o na-emekwa ya.” 9 Mgbe Jisos nuru okwu niile a, o juru ya anya nke ukwu. O tugharịri gwa igwe mmadụ ndị na-eso ya sị, “Asị m unu, ahụbeghi m okwukwe dị otu a o bulađi n’Izrel.” 10 Mgbe ndị ozi ahụ laghachiri n’ulọ, ha choputara na ahụ adịla ohu ahụ mma. 11 O ruo mgbe nwa oge gasiri, o gara n’obodo a na-akpọ Nain. Ndị na-eso ụzo ya na ọtụtụ igwe mmadụ ndị ọzo sooro ya gaa. 12 Mgbe o na-abịaru nso n’onu ụzo e si abata n’obodo ahụ, o nwere otu nwoke nwụrụ anwụ nke a na-ebupụ, otu nwa nke nne ya mürü. Nne ya ahụ bụ nwanyị di ya nwụrụ, oke igwe mmadụ si n’obodo ahụ sonyekwara ya. 13 Mgbe Onyenwe anyị huru ya, o mere ya obi ebere ma sị ya, “Ebela akwa.” 14 Mgbe ahụ o gara nso metụ igbe ozu ahụ aka, ndị bu ya kwusirị. O sıri, “Nwokorobia, asị m gi bilie!” 15 Nwoke ahụ nwụrụ anwụ biliri, nọdu ala, bido ikwu okwu, o kponyere ya nne ya. 16 Egwu turu ha niile, ha tokwara Chineke sị, “Onye amụma dị ukwu apụtala n’etiti anyị, Chineke

maka ihe ndị a niile. Jọn kporo mmadụ abụ n’ime ndị na-eso ụzo ya, 19 zie ha ka ha jekwuru Onyenwe anyị juo ya ajuju sị, “O bụ gi bụ onye ahụ ga-abịa. Ka anyị ga-ele anya ọbịbịa onye ọzo?” 20 Mgbe ụmụ nwoke ahụ bjakwutere ya, ha sıri, “Jọn ome baptizim ziri anyị ka anyị juo gi sị, ‘O bụ gi bụ onye ahụ ga-abịa ka anyị ga-ele anya ọbịbịa onye ọzo?’” 21 Mgbe ahụ o gworo ọtụtụ ndị nwere orịa, na nrịa nrịa di icheiche, na mmuọ ojoo. O mekwara ka ọtụtụ ndị kpuru isị hụ ụzo ọzo. 22 O zaghachiri ndị ozi ahụ sị, “Laghachinu azu gaa koro Jọn ihe unu huru na nke unu nuru; ndị kpuru isị na-ahụ ụzo, ndị ngwụrụ na-agaije, ndị ekpenta ka a na-eme ka ha di ọcha, ndị ntị chirin na-anu ihe, a na-eme ka ndị nwụrụ anwụ si n’onwu bilie, a na-ezisara ndị ogbenye ozioma. 23 Ngozị na-adịri onye ahụ na-enweghi ihe mkpasu iwe n’ihi m.” 24 Mgbe ndị na-eso ụzo Jọn pürü, Jisos bidoro igwa igwe mmadụ ahụ okwu banyere Jọn sị, “Gini ka unu gara n’ozara ihu? O bụ ahijia achara nke ikuku na-ebugharị? 25 Ma gini ka unu pürü iha ihu? O bụ nwoke yi uwe mara mma? E e, ndị na-eyi uwe dì oke ọnụahịa, ndị na-ebikwa n’oke oriri na oke ọnụnu bi n’uloeze. 26 Ma gini ka unu pürü ka unu ga-ahụ? O bụ onye amụma? E, ana m a gwa unu, unu huru onye karirị onye amụma. 27 O bụ onye a bụ onye ahụ e dere ihe banyere ya sị, “Aga m ezipu onyeozi m n’ihu gi, onye ga-edozi ụzo gi n’ihu gi.” 28 Agwa m unu, n’etiti ndị nwanyị mürü, o dighị onye dị ukwu karịa Jọn, ma onye dikarışırı nta n’alaeze Chineke dị ukwu karịa ya.” 29 (Ndị mmadụ niile nuru nke a, tinyekwara ndị ọna ụtụ, nabatara n’uzo Chineke bụ nke ziri ezi, n’ihu na Jọn emela ha baptizim. 30 Ma ndị Farisi na ndị ozizi iwu jürü imezu ebumnobi Chineke nye ha onwe ha, n’ihi na ha anabataghị ka Jọn mee ha baptizim.) 31 O gara n’ihu sị ha, “Ma gini ka m ga-eji tonyere ndị bi n’ogbo a? Gini ka ha yiri? 32 Ha di ka ụmuntakirị nọ n’oma ahịa na-akpọ ibe ha oku na-asị, “Anyị gburu unu oja, ma unu adighị ete egwu. Anyị bürü abụ ikwa

ozu, ma unu ebeghi akwa.’ 33 N’ihi na Jön omee baptism bijara na-erighi achicha maqbü n’uqo ihe ənūn’u ma unu sıri, ‘Mmuo ojoo bi n’ime ya.’ 34 Nwa nke Mmadu bijara na-eri ihe oriri na-ənukwa ihe ənūn’u, ma unu sıri, ‘Lee, onye oke oriri na onye oke aňumauň, enyi ndi əna ụtu na ndi mmechie.’ 35 Ma e sitela n’umü ya niile nwaputa amamihe n’onye ziri ezi.” 36 Otu onye n’ime ndi Farisii kporo ya oriri. O gara n’ulø onye Farisii ahü, ma nödü ala n’oche nri. 37 Ma otu nwanyi nke bi n’obodo ahü, onye birila ndi mmechie, mgbe ə matara na ə no n’ulø onye Farisii ahü na-eri nri, o jiri otu karama alabasta mmmanü otite bata n’ulø ahü. 38 Ka o guzoro n’azü uko ya na-ebe akwa, ə malitere iji anya mmiri ya na-awusa n’ukwu ya. O jiri agiri isi ya hichaa anya mmiri ahü, sutu uko ya ənūn’u, ma wusa mmmanü otite isi uto ahü na ha. 39 Mgbe onye Farisii ahü kporo ya oriri hürü ihe nke a, o kwuru n’obi ya sị, “A sị na nwoke a bu onye amüma, ə gaara amata ụdi mmadu nwanyi a na-emetu ya aka bu, na ə bu onye mmechie.” 40 Jisos zara ya sị, “Saimon, e nwere m ihe m choro igwa gi.” O sıri ya, “Onye ozizi gwa m ya.” 41 “Ndị ikom abuoj iji onye na-ebinye ndi mmadu ego n’omurunwa ugwo. Otu onye ji ya narị ego ise, onye nke əzö ji ya iri ego ise. 42 Mgbe ha na-enweghi ike ikwughachi ugwo ha ji ya, ə gbaghara ha ugwo ahü. Ugbu a, onye n’ime ha ga-ahü ya n’anya karja?” 43 Saimon zara sị, “O di m ka ə bu onye nke ə gbaghara ugwo di ukwuu.” O sıri ya, “I kpeziri.” 44 Mgbe ahü ə tuğharirị n’ebi nwanyi ahü no gwa Saimon sị, “I hürü nwanyi a? A batara n’ulø gi, i kunyeghi m mmiri ka m saa uko m, ma nwanyi a ejirila anya mmiri ya sachaa uko m, jirikwa agiri isi ya hichaa ha. 45 I sutughị m ənūn’u, ma kemgbe m batara n’ulø a, o zubeghi ike isutu uko m ənūn’u. 46 I teghi m mmam əbula n’isi, ma lee, o werela mmmanü otite isi uto wukwası m n’ukwu. 47 Ya mere, ana m agwa gi sị, a gbagharala ya mmechie ya niile o mehiere, n’ihi na ə nwere iħunanya di ukwuu. Ma onye nweetara mgbaghara di nta, na-enwe iħunanya di nta.” 48 Mgbe ahü ə gwara ya sị, “A gbagharala gi mmechie gi.” 49 Ma ndi əzö soro ya nödü na-eri nri bidoro iku n’etiti onwe ha na-asị, “Onye bu onye a nwere ike ə bulađi igbaghara mmechie?” 50 O sıri nwanyi ahü, “Okwukwe gi azopatala gi, laa n’udo.”

8 Mgbe ihe ndi a gasirị, ə gara n’obodo ukwu niile na n’obodo nta niile na-ekwusa ma na-ewetakwara ndi mmadu ozioma nke alaeze Chineke. Ndị ozi iri na abuoj ahü sokwa ya, 2 na umü nwanyi uto ndi a chupuru mmuo ojoo site n’ime ha, gwokwa ha nría nría: Meri Magdalın onye e sitere n’ime ya chupuru mmuo ojoo asaa, 3 na Joana nwunye Chuza onye na-elekota uloeze Herod na akü ya niile, na Suzana, na ətutu ndi əzö ndi ji akü ha na-enyere ha aka. 4 Mgbe oke igwe mmadu gbakorø ha na ndi mmadu si n’obodo dì iche ike bjakwute ya. O tuijru ha ilu a sị, 5 “Ogha mkpuru pürü iku mkpuru ya, mgbe ə no na-agha mkpuru ndi a, uto n’ime mkpuru ahü dara n’akukü əzö ebe ndi mmadu zoro ha uko, umü nnunụ bjakwara turiha ha loo. 6 Əfodu n’ime ha dakwasirị n’elu nkume. Mgbe ha puputara choro ito, ha kpónwuru n’ihi na mgborogwu ha enweghi ike imita mmiri mkpuru ahü ga-eji dì ndu. 7 Əfodu dara n’etiti ogwu, ogwu ndi a sooro ha puo ma kpagbuo ha. 8 Əfodu n’ime mkpuru dara n’ezí ala. Ha puputara, too, mia mkpuru dì otu narị n’omugogu.” Mgbe o kwusiri nke a, ə sıri ha, “Onye obula nwere ntí inu ihe, ya nṛu.” 9 Ndị na-eso əzö ya jürü ya ihe ilu a pütara. 10 O sıri, “O bu unu ka e nyere imata ihe omimi niile nke alaeze Chineke, ma ndi əzö ga-anu ya naanị n’ilu. Site n’uzo dì otu a, “ha ga na-ele anya, ma ha agaghị ahü ihe obula. Ha ga na-anu ntí ma ha agaghị aghoṭa ihe obula.” 11 “Nke a bu nkowa ilu ahü. Mkpuru ahü bu okwu Chineke. 12 Mkpuru dara n’akukü əzö nochiri anya ndi nṛu okwu Chineke, ma ekwensu bijara napu ha okwu ahü n’obi ha, ka ha ghara ikwere ma nwetakwa nzoputa. 13 Mkpuru ndi ahü dara n’elu nkume nochiri anya ndi nṛu okwu Chineke jiri ənūn’u nabata ya, ma ha enweghi mgborogwu n’ime ha. Ha na-ekwere naanị nwa oge nta, ma mgbe ənūn’u bijara ha na-adachapu. 14 Mkpuru nke dara n’etiti ogwu nochiri anya ndi nṛu okwu Chineke, ma mgbe ha na-agha n’uzo ha, echiche banyere akü na ihe uto nke əwa na-akpagbu

okwu ahụ, mee ka ha ghara ịmjị mkpụru. **15** Ma iwu ka o site n'ime ya pụta. Ọtụtu oge, mmuo mkpụru ndị ahụ dara n'ezi ala nochiri anya ndị ojọ a na-ejidesi ya ike, n'agbanyeghi na ejị jiri obi ghere oghe na mmuo ziri ezi nabata ụdọ igwe kee ya aka na ụkwụ, debe ebe a na-okwu ahụ ma werekwa ndidi mịpụta mkpụru. eche ya nche, ọ na-adobisi ụdọ igwe e ji kee **16** “O dighị onye ọbụla, nke na-amunye oriọnụ ya, mmuo ojọ a na-eduru ya gaa n'ime ozara. zoo ya n'ime igbe maqbụ donye ya n'okpuru **30** Jisọs jụrụ ya sị, “Gịnị bụ aha gi?” O zara sị, ihé ndina. Kama, ọ na-adokwasị ya n'elu ihe “Lijion,” n'ihi na igwe mmuo ojọ bi n'ime ya. ịdoba ọkụ ka ndị ọbụla na-abata n'ụlo ahụ jiri **31** Ha rịosiri ya arịriọ ike ka ọ ghara inye ha ya hụ ụzo. **17** O dighị ihé ọbụla zoro ezo nke na-**iwu** ka ha banye n'Abis. **(Abyssos g12)** **32** Igwe ezi agaghị emesia pụta ihè, ọ dijkwaghị ihé ọbụla dị nọ n'akukụ ugwu dị ebe ahụ nso na-akpa nri. nzuzo nke a na-aghaghị eme ka ọ pụta ihè. **18** Mmuo ojọ ndị a rịorọ Jisọs ka o nye ha ike ka Ya mere, kpacharanụ anya otu unu si ege ntị. ha banye n'ime ha. Jisọs nyere ha ike. **33** Mmuo N'ihi na ọ bụ onye ahụ nwere ihe ka a ga-enye ojọ ndị ahụ sitere n'ime nwoke a pụo banye karịa, ma onye ahụ na-enweghi, ọ bulađi nke o n'ime ezi ndị ahụ, igwe ezi ahụ niile sitere na nwere, ka a ga-anapụ ya.” **19** N'oge a, nne ya mkputamkpu ala ọnụ mmiri ahụ gbara ọso na ụmụnne ya nwoke bjakwutere ya. Ma ha dabanyechaa n'ime mmiri ebe osimiri riri ha. **34** enweghi ike ịbịaru ya nso n'ihi igwe mmađu. **20** Mgbe ndị na-elekọta ezi ahụ hụrụ ihé mere, ha Otu onye gwara ya sị, “Nne gi na ụmụnne gi gbara ọso gaa n'ime obodo na n'obodo nta niile ndị nwoke guzo n'ezi, ha chọrọ ihu gi.” **21** O dị gburugburu ebe ahụ kosaah ihe mere. **35** Ndị zara sị, “Nne m na ụmụnne m ndị nwoke bụ mmađu pütara ihu ihé mere. Mgbe ha rutere ndị ahụ na-anụ okwu Chineke ma jiri ya mere ebe Jisọs nọ, ha hụrụ nwoke ahụ e si n'ime ya ihé.” **22** Otu ụbochị, ya na ndị na-eso ụzo ya chụpụ mmuo ojọ ndị ahụ, ebe ọ nödürü ala banyere n'ugbo mmiri, ọ sıri ha, “Ka anyị gafee yiri uwe ma nörökwa n'ezi uche ya. Egwu türü n'ofe nke ọzọ nke osimiri.” Nke a mere ha ji ha. **36** Ndị hụrụ ka ihe a si mee kqorọ ha ka e nupụ ugbo, **23** ma mgbe ha na-agà, ọ rahụrụ siri gwo'o onye ahụ mmuo ojọ na-esogbu. **37** ụra. Oke ifufe malitere ife n'elu ọdọ mmiri ahụ, Mgbe ahụ, ndị niile bi na Gerazin na n'obodo nke mere na mmiri na-awubanye n'ime ugbo gbara ebe ahụ gburugburu rịorọ Jisọs ka ọ ha, mee ka ha nörö n'oke nsogbu. **24** Ha gara hapụrụ ha obodo ha, n'ihi na egwu dị ukwuu kpötée ya na-eti mkpu, “Nna anyị ukwu! Nna türü ha. Ọ banyekwara n'ime ugbo mmiri ahụ anyị ukwu! Lee na anyị n'ala n'iyi!” O biliri, laghachi. **38** Nwoke a e sitere n'ime ya chụpụ baara ifufe na ebili mmiri ahụ mba. Ha dara mmuo ojọ rịorọ ya ka o soro ya ma o zilagara jụ, ebe niile dekwara jii. **25** O sıri ha, “Ebee ya, sı ya, **39** “Laghachi n'ezinaulọ gi kqorọ ha ka okwukwe unu dị?” Ha ji oke egwu na oke ihe niile Chineke meere gi.” Nwoke ahụ lara, iju anya juriتا onwe ha sị, “Onye bụ onye a? Ọ gbasaakukọ ihe Jisọs meere ya n'obodo ahụ na-enye ọ bulađi ifufe na ebili mmiri iwu, ha niile. **40** Mgbe Jisọs loghachiri, igwe mmađu na-ahakwa ya ntị.” **26** Ha kworọ ugbo mmiri nabatara ya n'ihi na ha niile na-eche ya. **41** rute n'ala Gerazin, nke dị n'ofe mmiri Galili. **27** Mgbe ahụ otu nwoke nke aha ya bụ Jairós, onye Mgbe o si n'ugbo mmiri rịpụta n'elu ala, otu bụ onyeisi n'ụlo ekpere, biara daa n'ala n'ukwu nwoke obodo ahụ onye mmuo ojọ bi n'ime ya Jisọs na-arịọ ya ka ọ bịa n'ụlo ya. **42** N'ihi na otu zutere ya. Nwoke a ebighị n'ụlo maqbụ yie uwe nwata nwanyị ọ mütara naanị ya, nke gbara ogologo oge, ma ebe obibi ya bụ ebe a na-eli afọ iri na abụo nọ n'ọnụ ọnwụ. Mgbe ọ na-agà, ozu. **28** Mgbe ọ hụrụ Jisos, ọ biara daa n'ihi igwe mmađu ahụ na-akpabgu ya. **43** O dị otu ya, tie mkpu n'oke olu sị, “Gịnị ka mụ na gi nwanyị n'etiti ha nke nörịj na-arịa ọrià oruru nwekqorọ Jisos, Okpara Chineke Onye kachasi ọbara afọ iri na abụo, onye mefurụ ihe niile o ji ihe niile elu? Biko arịọ m gi, atala m ahụhụ.” n'aka ndị dibia, ma ọ dighị onye nwere ike igwo **29** N'ihi na o nyela mmuo ahụ na-adighị ọcha ya. **44** O sitere n'azụ ya metụ ọnụ uwe ya aka.

Ngwangwa, ọrịa oruru ọbara ahụ kwusíkwara. omee baptism esitela na ndị nwụrụ anwụ bilie. **45** Jisọs sıri, “Onye metürü m aka?” Mgbe ọ **8** Ndị ọzọ na-asị na Ilaija apütala, ebe ndị ọzọ na-na-enweghi onye pütara kwuo sị na ọ bụ ya. asị na otu n’ime ndị amụma ochie apütakwala Pita gwara ya sị, “Nna anyị ukwu, igwe mmađu ndụ ọzọ. **9** Ma Herod sıri, “Mụ onwe bipuru gbara gi gburugburu na-adakwasíkwa gi.” **46** isi Jọn. Onye bükwa onye a nke m na-anụ ihe Ma Jisọs sıri, “Otu onye metürü m aka; amatara banyere ya?” O gurụ ya agụụ iħu ya. **10** Mgbe m na ike esitela n’ime m pụo.” **47** Mgbe nwanyị ndị ozi a lötara, ha kóqoro ya ihe niile ha mere. ahụ hụrụ na ọ díkweghi ihe o nwere ike ime iji O kpoqoro ha gaa n’obodo a na-akpọ Betsaida zoo onwe ya, o ji ima jijiji bịa daa n’ukwu ya. ebe ha ga-anq naanị ha. **11** Ma mgbe igwe N’ihu mmađu niile, ọ kóqoro ihe mere o ji metü mmađu matara nke a, ha sooro ya. O nabatar ya aka na otu e sị gwọ ya n’otu ntabi anya. ha ma gwakwa ha okwu maka alaeze Chineke. **48** O gwara ya sị, “Ada m nwanyị, okwukwe gi. O gwókwara ndị niile ọ dì mkpa na-emere ka agwoqola gi. Laa n’udo.” **49** Mgbe ọ ka nọ na- ahụ dì ha mma. **12** Mgbe anwụ bidoro ịda, ndị ekwu okwu, otu onye si n’ulọ Jairós bụ onyeisi na-eso ụzọ ya iri na abụọ biákwtutere ya sị ya, ụlọ ekpere, bịa sị, “Ada gi nwanyị anwụqola, “Zilaga igwe mmađu a ka ha gaa n’ime obodo enyekwala onye ozizi nsogbu ọzọ.” **50** Ma mgbe na n’obodo nta ndị gbara ebe a gburugburu, ka Jisọs nṣrụ ozi a, ọ zara ya sị, “Atụla egwu, naanị ha chọtara onwe ha nri na ebe ndina n’ihi na kwere, a ga-agwókwa ya.” **51** Mgbe o rutere ebe a anyị nọ bụ ọzara.” **13** O zara ha sị, “Unu n’ulọ Jairós, o kweghi ka onye ọbụla soro ya nye ha nri ka ha rie.” Ha zaghachiri ya sị, “Anyị baa n’ime ụlọ ahụ ma ọ bughị naanị Pitta, Jọn, nwere naanị ogbe achichà ise na azụ abụọ. Ma Jemis, nne na nna nwata ahụ. **52** N’oge ahụ, ha ọ bughị na anyị ga aga zuora mmađu ndị a niile niile nọ na-ebe akwa na-eru uju maka nwata nri.” **14** Ndị nọ n’ebe ahụ ruru puku ndị nwoke ahụ. O sıri ha, “Unu ebezila akwa, n’ihi na ọ ise. O gwara ndị na-eso ụzọ ya sị, “Meenụ ka nwụghị anwụ kama ọ nọ n’ura.” **53** Ha chirị ha nódụ ala n’igwe n’igwe, iri mmađu ise, iri ya ọchị, n’ihi na ha matara na ọ nwụrụ anwụ. mmađu ise.” **15** Ha mere otu ahụ, mee ka ha **54** Ma o jidere ya n’aka, sị, “Nwa m, bilie!” **55** niile nódụ ala. **16** O weere ogbe achichà ise na Mmụ ya loğhachiri, o bilitekwaru mgbe ahụ. O azụ abụọ ndị ahụ, lelie anya n’eluigwé, gozie ma gwakwara ha ka ha chọqoro ya nri ka o rie. **56** nyawaa ha, nye ndị na-eso ụzọ ya ka ha keere ihe a gbara ndị nṣrụ ya gharịj ma ọ nyere ha igwe mmađu ahụ. **17** Ha niile riri rijuokwa afò, a iwu ka ha ghara ikorø onye ọbụla ihe mere. tütükötara ihe fodụrụ, tütujuo nkata iri na abụọ n’iberibe achichà fodụrụ. **18** Otu ụbochị mgbe ọ nọ naanị ya na-ekpe ekpere, ndị na-eso ụzọ ya biákwtutere ya. O jürü ha sị, “Onye ka igwe mmađu na-asị na m bụ?” **19** Ha zara sị, “Ufodụ na-asị na i bụ Jọn omee baptism, ndị ọzọ sị na i bụ Ilaija, ndị ọzokwa, sị na i bụ otu n’ime ndị amụma ochie ahụ si n’onwụ bilie.” **20** Ma ọ jürü ha, “Unu onwe unu, ọ bụ onye ka unu na-asị na m bụ?” Pita zara sị, “I bụ Kraist nke Chineke.” **21** Ma o dörö ha aka na ntị, nyesiekwa ha iwu ike ka ha ghara ığwa onye ọbụla nke a, **22** na-asị, “Nwa nke Mmađu aghaghị iħu oтуtụ ahụhụ dì ihe ihe. Ndị okenyé na ndịsi nchuaja, na ndị ozizi iwu ga-ajụ ya. Aghaghị iga bụ ya, ma n’ubochị nke ato, a ga-eme ka o site n’onwụ bilie.” **23** Mgbe ahụ ọ sikhwara ha, “O bürü na anya n’ihi na ụfodụ mmađu na-asị, na Jọn

onye ọbụla achoqo iso m n'azụ, o ghaghị ijụ ka ha chụpụ ya, ma ha enweghi ike.” 41 Jisos onwe ya ma buru obe ya kwa ụbøchị na-eso m. zara sị, “Leenụ ogbo rürü arụ, nke na-enweghi 24 N'ihi na onye ọbụla chọrọ izopụta ndụ ya ga- okwukwe! Ruo olee mgbe ka mụ na unu ga-anq, atụfụ ya. Ma onye ọbụla nke tufuru ndụ ya n'ihi ruokwa olee mgbe ka m ga-anagide ekweghi m, ga-azopụta ya. 25 Uru gini ka mmapadụ nwere ekwe unu? Kpotara m nwa gi nwoke ahụ n'ebe ma o bụrụ na o ritechaa ụwa niile n'uru ma a!” 42 Mgbe o na-abịa, mmuq ojoo ahụ kwadara tufuo ndụ ya, maqbụ bụrụ onye a napurụ ndụ ya n'ala sesie ya ike, ma Jisos baara mmuq ojoo ya? 26 Onye ọbụla ihere m na ihere okwu m na- ahụ mba. O gworo nwata ahụ kponyekwa ya eme, ka ihere ya ga-emekwa Nwa nke Mmadụ nna ya. 43 Ebube ukwu nke Chineke turụ ha mgbe o ga-abịa n'ebube ya, na n'ebube nke Nna n'anya. Ma mgbe onye ọbụla nọ na mgbagwoju ya, ya na ndị mmuq ozi dị nsọ. 27 “N'ezie asị anya n'ihi ọrụ o rürü, o sịri ndị na-eso ụzọ ya, m unu, ụfodụ n'ime ndị guzo n'ebe a agaghị 44 “Geeṇu ntị nke ọma banyere ihe m chọrọ edetu ọnwụ ire tupu ha ahụ alaeze Chineke.” 28 ịgwá unu. A ga-arara Nwa nke Mmadụ nye n'aka Mgbe ụbøchị asato gasiri, o kpotoro Pita na Jọn ụmụ mmapadụ.” 45 Ma ha aghotaghị okwu a. E na Jemis gaa n'elu ugwu ikpe ekpere. 29 Mgbe zonarịri ya n'ebe ha nọ ka ha ghara ighota ya. o nọ na-ekpe ekpere, ụdịdị ihu ya gbanwere. Egwu tükwarra ha ijụ ya ihe o pütara. 46 Ịru Uwe ya bidoro ịchaa ọcha nke ukwu. 30 N'otu ụka dapütara n'etiti ha banyere onye karịri ibe ntabi anya, ha hụrụ ndị ikom abụọ ka ha na ya ukwu. 47 Ebe Jisos ma ihe ha na-eche, o ya na-ekwu okwu. Ha bụ Mosis na ॥laija. 31 kpotara otu nwantakịri mee ka o guzo n'akụkụ Ha pütara n'ebube eluigwe dị ukwu na-ekwu ya. 48 O gwara ha sị, “Onye ọbụla nabatara banyere nlaghachi ya, nke o na-agà imezu na nwata a n'aha m, nabatara m. Onye o bùlakwa Jerusalem. 32 Pita na ndị ya na ha nọ na-arahụ nabatara m, nabatara onye zitere m. O bùkwa ụra. Mgbe ha tetara, ha hụrụ ebube ya na ndị onye dikarịsiri nta n'etiti unu bụ onye kachasi ikom abụọ ya na ha nọ na-ekwuriṭa okwu. 33 ukwu.” 49 Jọn a zaa sị, “Nna anyị ukwu, anyị Mgbe ha na-ahapụ ya, Pita sịri Jisos, “Nna anyị hụrụ otu onye ka o ji aha gi na-achụpụ mmuq ukwu, o ga-adị mma ka anyị nɔrọ ebe a ka anyị ojoo. Ebe o na-esoghị anyị, anyị gbochiri ya.” 50 wuo ụlo ikwu ato, otu ga-abụ nke gi, otu ga-abụ Jisos sịri ya, “Unu egbochila ya. N'ihi na onye nke Mosis, otu ga-abùkwa nke ॥laija.” O mataghị ọbụla na-adighị emegide unu dinyeere unu.” 51 ihe o na-ekwu. 34 Mgbe o ka kpụ okwu n'ọnụ, Mgbe oge o ji alaghachi na-abịaru nso, o chere igwe ojii pütara kpuchie ha. Egwu tükwarra ha ihu ya iga Jerusalem. 52 O zipuru ndị ozi, ka dì ka ha na-aba n'igwe ojii ahụ. 35 Olu sitere ha buru ya ụzọ gawa. Ka ha na-agà ha batara n'igwe ojii ahụ daa sị, “Onye a bụ Ọkpara m, n'otu obodo nta nke ndị Sameria ịkwado ihe onye m hopütara; geenụ ya ntị.” 36 Mgbe olu niile tupu o bịa; 53 ma ha jụrụ ịnabata ya n'ihi ahụ kwusiri okwu, ha chọpütara na Jisos nọ na o chere ihu iga Jerusalem. 54 Mgbe Jemis na naanị ya. Ndị na-eso ụzọ ya kpuchiri ọnụ ha, Jọn ndị na-eso ụzọ ya hụrụ nke a, ha sịri ya, debe ihe niile n'obi ha, o díkweghi onye ọbụla “Onyenwe anyị, i chọrọ ka anyị nye iwu ka ọkụ ha gwara ihe ha hụrụ. 37 N'echi ya, mgbe ha si site n'eluigwe bịa laa ha n'iyi?” 55 O tugharịri n'ugwu ahụ rịdata, oke igwe mmapadụ bijara zute bara ha mba. 56 Ma ha pürü banye n'obodo nta ya. 38 Otu nwoke si n'etiti igwe mmapadụ ahụ jiri ọzọ. 57 Mgbe ha nọ na-agà ije a, otu nwoke sịri oke olu tie mkpu sị, “Onye ozizi, arịo m gi ka i ya, “Aga m eso gi gaa ebe ọbụla i na-agà.” 58 lee nwa m nwoke anya, n'ihi na naanị ya bụ Jisos zara, sị, “Nkịta ọhịa nwere ọnụ ebe ha na-nwa m nwere. 39 Mmuq ojoo na-ejide ya mee ka edina, ụmụ nnunụ nke igwe nwekwara akwu, o na-eti mkpu. O na-atụda ya n'ala, na-ese ya ma Nwa nke Mmadụ enweghi ebe o na-atùkwasị ese, na-adokwa ya ado mee ka o na-agbo ụfụfụ isi.” 59 O gwara onye ọzọ sị, “Soro m.” Ma o sịri n'ọnụ. O dighị mgbe o na-ahapụ ya kama o na- ya. Onyenwe anyị, “Biko, nye m ohere ka m gaa echihiasị ya ahụ. 40 Arịorọ m ndị na-eso ụzọ gi buru ụzọ lie nna m.” 60 Ma o sịri ya, “Hapụ ndị

nwụrụ anwụ ka ha lie ndị nwụrụ anwụ ibe ha. jụrụ ịnabata unu, o bụ mụ ka o jụrụ ịnabata. Ma gi gaa kwusaa alaeze nke Chineke.” **61** Ma Onye ọbụla jụrụ ịnabata m jụrụ ịnabata onye onye ozokwa, sịri ya, “Aga m eso gi, Onyenwe zitere m.” **17** Iri mmadụ asaa na abụo ahụ jiri m, ma kwere ka m buru ụzọ gaa si ndị ezinaulo ọnụ lọta si, “Onyenwe anyị, n’aha gi, o buladi m noddunụ nke ọma.” **62** Jisos sịri ya, “Onye ndị mmuo ojoo rubeere anyị isi.” **18** O sịri ha, ọbụla jidere aka n’ogu anu ụlo na-adokpu ma na-ele anya n’azụ ekwesighị alaeze Chineke.”

10 Mgbe nke a gasirị, Onyenwe anyị hoputara

iri mmadụ asaa na abụo ndị ozø, zipu ha mmadụ abụo abụo ka ha buru ya ụzọ gaa n’obodo niile nakwa ebe niile o na-achø iga. **20** sịri ha, “Owuwe ihe ubi dì ukwuu ma ndị orụ dì naanị ole na ole. Ya mere, riqonu Onyenwe owuwe ihe ubi ka o zite ndị orụ n’owuwe ihe ubi ya. **3** Gaanụ! Ma lee, ana m ezipu unu dì ka ụmụ atụrụ n’etiti agụ. **4** Unu ewerekwala ego maqbụ akpa maqbụ akpukpoqụkwu. Unu ekelekwala onye ọbụla n’uzo. **5** “Mgbe unu banyere n’ulọ ọbụla, burunu ụzọ si, ‘Udo dirị n’ulọ a.’ **6** O bụrụ na mmadụ udo bi n’ulọ ahụ, udo unu ga-adịnyekwara ya. O bụrụkwanụ na onye bi n’ulọ ahụ abụghị onye udo, udo unu ji bịa ga-aloghachitekwara unu. **7** Nogidenu n’ebé ahụ, na-erimụ ma na-anukwanụ ihe ọbụla ha nyere unu, n’hi na onye orụ kwasiri ịnata ụgwọ orụ ya. Unu esitela n’otu ụlo gaa n’ulọ ozø. **8** “O bụrụ na ndị bi n’obodo unu batara anabata unu, rienụ ihe ọbụla ha nyere unu. **9** Gwoçonu ndị ọrija nọ n’ebé ahụ, gwakwanụ ha si, ‘Alaeze Chineke adịla unu nso.’ **10** Ma mgbe unu banyere n’obodo ọbụla ha jụ ịnabata unu, pụonu gaa n’okporouzo ya kwuo si, **11** ‘O buladi aja si n’obodo a nke nyapagidere n’ukwu anyị, anyị na-ehichapụ ya ka o bụrụ ihe ịdọ aka ntị nye gi. Otu o dì, matakwanụ nke a, na alaeze Chineke dì nso.’ **12** Ana m agwa unu na n’ubochi ahụ, ga-akara Sodom mma karia obodo ahụ. **13** “Ahụhụ ga-adịri gi Korazin. Ahụhụ ga-adịri gi Betsaida. N’hi na o bụrụ na orụ ebube a rụrụ n’ime unu ka a rụrụ na Taja na Sajdọn ha gaara echegharị ogologo oge, noddụ n’akwa mkpe na ntụ. **14** O ga-akara Taja na Sajdọn mma n’ubochi ikpe karịa unu. **15** Ma gi Kapanom! ! na-eché na a ga-ebuli gi elu ruo eluigwe? Mba! ! ga-arịda n’ala mmuo! (**Hadés g86**) **16** “Onye ọbụla gere unu ntị, o bụ mụ ka o gere ntị. Onye ọbụla

ahụ, hụ ya, ma o sitere n'akukụ ụzọ nke ọzọ 8 Agwa m unu, o bụ ezie na o gaghị ebili nye gafeekwa. 33 Ma otu onye Sameria na-agị njem, ya ihe ọbụla n'ihi na o bụ enyi ya, kama n'ihi mgbe o bịa runtere nso n'ebe ahụ; hụ ya, o nwere nsogbu ya, o ga-ebili nye ya ihe ọbụla dị ya ọmịkio n'ahụ ya. 34 O gara nso n'ebe o nọ, jiri mkpa. 9 “Ya mere, agwa m unu, rịỌṇu, unu gammari na mmanụ wusa n'onya ya, were akwa arịta, chọṇu, unu ga-achọta, kụokwanụ aka, a kechie ya. O tükwasirị ya n'elu ịnyinya ibu ya, ga-emeghekware unu ụzọ. 10 N'ihi na onye nabuba ya n'ulọ ndị ije ebe o lekötara ya anya arịta na-arịta, onye na-achọta, onye nke ọma. 35 N'echi ya, o weputara mkpuru ego na-akụ aka n'uzọ ka a ga-emeghekware ụzọ. 11 ọlaočha abụo nye onye na-elekọta ulọ ndị ije “Onye n'ime unu bụ nna, ka nwa ya ga-arịta ya ahụ sị ya, ‘Lezie ya anya nke ọma. M lọta aga azụ, o nye ya agwo? 12 Maọbụ rịỌṇ ya akwa, m akwụghachi gị ihe ọbụla ọzọ i mafuru.’ 36 o ga-enye ya akpi? 13 O bürü na unu bụ ndị “Onye n'ime mmadụ ato ndị a ka i chere bụ ojoo, maara otu esi enye ụmụ unu onyinye dị onye gosiri onwe ya dị ka onye agbataobi nye mma, karịa nke a, Nna unu nke bi n'eluigwé nwoke ahụ nke dabara n'aka ndị ohi?” 37 O sıri, aghaghị inye ha Mmụo Nsọ bụ ndị niile na-arịta “O bụ onye ahụ meere ya ebere.” Jisọs sıri ya, ya.” 14 Otu mgbe, o na-achụpụ mmụo ojoo nke “Laa, gaa mee otu ahụ.” 38 Mgbe ha na-agị dara ogbi, mgbe mmụo ojoo ahụ pürü, onye n'uzọ, o banyere n'otu obodo nta ebe nwanyị a ogbi ahụ kwuru okwu. Nke a juru igwe mmadụ na-akpo Mata nabatara ya n'ulọ ya. 39 O nwere ahụ anya. 15 Ma ụfodụ n'ime ha sıri, “O bụ nwanne nwanyị a na-akpo Meri nke nōdụrụ ala site n'ike Belzebub eze ndị mmụo ojoo ka o ji n'ukwụ Onyenwe anyị na-ege ntị n'ihe o na-achụpụ mmụo ojoo.” 16 Ndị ọzọ, iji nwalee ya, ekwu. 40 Ma uche Mata gbasasirị agbasa ebe o sı ya gosi ha ihe ịrịbama nke si n'eluigwé. 17 na-akwado maka ile ọbia. O bịa küttere ya sı ya, Ma ebe o bụ na o maara ihe ha na-eche, o sıri “Onyenwe anyị, o bụ na o metuğhi gị n'obi na ha, ‘Alaeze ọbụla kewaranụ megide ibe ya, ganwanne m nwanyị hapurụ naanị m ije ozi niile? atogborọ n'efu, ezinailo ọbụla nke kewakwara Gwa ya ka o bia nyere m aka.’” 41 Ma Onyenwe megide ibe ya ga-adakpo. 18 O bürü na ekwensu anyị zara ya sı, “Mata, Mata, i na-echegbu onwe ekewa megide onwe ya, alaeze ya o ga-esi ahaa gị ma na-adogbukwa onwe gị banyere ọtụtụ ihe, guzosie ike? Unu na-asị na m na-achụpụ mmụo 42 maọbụ naanị otu ihe dị mkpa, Meri ahọrla ojoo site n'ike Belzebub. 19 Ugbu a, o bürü na m nke ka mma, nke a na-agaghị anapukwa ya.”

11 O nọ n'otu ebe na-ekpe ekpere, mgbe o kpesiři ekpere, otu n'ime ndị na-eso ụzọ ya sıri ya, “Onyenwe anyị, kuziere anyị ikpe ekpere, dị ka Jọn kuziri ndị na-eso ụzọ ya.” 2 O sıri ha, “Mgbe unu na-ekpe ekpere, sınu: “Nna, ka e doo aha gị nsọ ka alaeze gị bia. 3 Nye anyị taa nri nke ụboghị anyị. 4 Gbaghara anyị mmehie anyị, n'ihi na anyị na-agbaghara onye ọbụla mehiere megide anyị. Ekwela ka anyị daba n'ime ọnwunwa.”” 5 O sıri ha, “Onye n'ime unu nwere enyi, ga-agakwuru ya n'etiti abalị sı ya, ‘Enyi m, biko gbazinye m ogbe achịcha ato, 6 n'ihi na otu enyi m bjara n'ulọ m, ma enweghi m nri ọbụla n'ulọ m nke m ga-enye ya.’ 7 Ma o ga-esi n'ime ulọzagħachi sı, ‘Enyela m nsogbu, emechiela m ụzọ, mụ na ụmụ m alakpuola, enweghi m ike ibili ugbu a inye gị ihe ọbụla.’”

11 O bürü na onye ọzọ ka ya ike aluso ya ogu merie ya, o ga-anara ya ngwa agha niile bụ ihe ntükwasirị obi ya, kesakwaa ihe o kwatarà n'ulọ dike ahụ. 22 Ma o bürü na onye ọzọ ka ya ike aluso ya ogu merie ya, o ga-anara ya ngwa agha niile bụ ihe ntükwasirị obi ya, kesakwaa ihe o kwatarà n'ulọ dike ahụ. 23 “Onye ọbụla na-adịnyeghịri m na-emegide m. Onye o bula kwara na-adighị eso m ekpokota, na-ekposa ekposa. 24 “Mgbe ọbụla mmụo na-adighị ocha sı n'ime mmadụ pụo, o na-ejegharị n'ala kpọro nkụ na-achogharị ebe izuike. O bürü na o chotaghị ya, mgbe ahụ, o ga-asị, ‘Aga m alaghachi n'ulọ m hapurụ.’ 25 Mgbe o loghachiri, o ga-achoputa na a zachaala

ya dozie ya nke ọma. 26 Mgbe ahụ, ọ ga-apụ “Ahụhụ ga-adịrị unu ndị Farisii, n’ihi na unu ga chọta mmuọ ọjọọ asaa ọzọ ndị dị nịo karịa na-enye otu ụzo n’uzo iri n’ihi mint, na mkpa ya. Ha niile na-abata biri n’ime onye ahụ, mee akwụkwọ na-esi isi ụtọna mkpa akwụkwọ niile ka ọnodụ ya dị nịo karịa ka ọ dị na mbụ.” 27 dị iche iche nke ubi, ma leghara ikpe ziri ezi Mgbe ọ kpụ okwu a n’ọnụ, otu nwanyị sitere na ịhụnanya nke Chineke anya. Ihe niile ndị a n’ime igwe mmadụ ahụ tie mkpu sị, “Ngozi na- ka unu kwesiri ime n’elegharaghị ihe ndị ọzọ adịrị afọ mṛụ gị na ara nke e jiri zụo gi.” 28 anya. 43 “Ahụhụ ga-adịrị unu ndị Farisii! N’ihi Ma ọ sıri, kama, “Ngozi na-adịrị ndị na-anụ na unu na-ahụ ịnọ n’isi oche niile n’ụlo ekpere okwu Chineke, na-emekwa ha.” 29 Dị ka igwe na ekele pürü iche a na-ekele unu n’oma ahịa mmadụ ahụ na-amụba, o bidoro na-ekwu sị, n’anya. 44 “Ahụhụ ga-adịrị unu, n’ihi na unu “Ogbọ a bụ ọgbọ ọjọọ. Ọ na-achọ ihe ịrịbama dị ka ili na-apụtaghị ihe, nke ndị mmadụ na-ma ọ dighị ihe ịrịbama a ga-ezi ya karịa ihe agafe n’elu ha n’ihi na ha amaghị na ọ bụ ili.” ịrịbama Jona. 30 N’ihi na dị ka Jona si bürü 45 N’otu oge, otu onye ozizi iwu sıri ya, “Onye ihe ịrịbama nye ndị Ninive, otu a ka Nwa nke ozizi, mgbe ị na-ekwu ihe ndị a, anyị sokwa Mmadụ ga-esi burukwa ihe ama nye ọgbọ a. na ndị ị na-akocha.” 46 Ma ọ sıri, “Ahụhụ ga- 31 N’ụbọchị ahụ, eze nwanyị ndị ndịda ga-ebili adịrị unu bụ ndị ozizi iwu. N’ihi na unu na-soro ndị ọgbọ a guzo n’ikpe, maa ha ikpe, n’ihi ebo ndị mmadụ ibu ha na-enweghị ike ibuli, na o sitere na nsotụ nke ụwa bịa nṣụrụ okwu ma unu onwe unu adighị eweli ọ buladi otu amamihe Solomon, ma lee, onye karịri Solomon mkpiṣiaka unu, ịmetụ ibu ahụ aka. 47 “Ahụhụ nọ n’ebe a. 32 Ndị ikom Ninive ga-eso ọgbọ a ga-adịrị unu n’ihi na unu na-ewu ili ndị amụma bilie n’ụbọchị ikpe maa ya ikpe, n’ihi na ha bụ ndị nna nna unu ha gburu. 48 Ya mere, unu chegharịri mgbe ha nṣụrụ nkwsa Jona, ma lee, bụ ndị akaebe ma kwenyekwa n’ihe ndị nna onye karịri Jona ukwuu nọ n’ebe a.” 33 “Ọ dighị nna unu ha mere, n’ihi ha gburu ha, ma unu onye na-amụnye oriọnà dònje ya n’ebe zoro e wuo ili ha. 49 Ọ bụ n’ihi nke a ka Chineke ezo maqbụ n’okpuru efere, kama, ọ na-adokwasị n’amamihe ya ji kwuo si, Aga m ezigara ha ndị ya n’elu ihe ịdoba ọkụ ka ndị na-abata n’ụlo amụma na ndị ozi, ụfodụ ka ha ga-egbu ma ahụ jiri ya hụ ụzo. 34 Anya bụ oriọnà nke anụ ndị ọzökwa ka ha ga-akpagbu. 50 N’ihi nke a, ahụ. Ọ bürü na anya gị dị mma, ahụ gị niile ga- ọgbọ a ga-aza ajụụ banyere ọbara ndị amụma ejupụta n’ihè. Ọ burukwanụ na anya gị dị nịo, ị niile a wufuru, site na mmalite nke ụwa, 51 ga-anụ n’ochichịri. 35 Ya mere, lezie anya ka ị site n’obara Ebel ruo na nke Zekaraya, onye e mara ka ihè dị n’ime gi, ọ bughị ochichịri. 36 gburu n’etiti ebe ịchụ aja na ebe nsọ. E, agwa m N’ihi nke a, ọ bürü na ahụ gị niile ejupụta n’ihè, unu, a ga-ajụ ihe banyere ha n’aka ọgbọ a. 52 Ọ burukwa na akụkụ ọbụla agbaghị ochichịri, “Ahụhụ ga-adịrị unu bụ ndị ozizi iwu, n’ihi na mgbe ahụ, ahụ gị niile ga-ejupụta n’ihè dị ka unu wepuru ọtughe igodo nke amamihe. Unu mgbe ihè oriọnà na-achakwasị gị n’ahụ.” 37 onwe unu abanyeghị, ma unu gbochikwara ndị Mgbe ọ na-ekwu okwu, otu onye Farisii kpọro na-abata ịbata.” 53 Mgbe o si n’ebe ahụ pụo, ya ka ọ bịa soro ya rie nri. Ọ banyere nọrọ ndị ode akwụkwọ na ndị Farisii bidoro isogbu n’oche nri. 38 O juru onye Farisii ahụ anya na ya, na ịkpasi ya ikwu ọtụtụ okwu, 54 na-esiri ya mgbe ọ bidoro iri nri ọ kwoghị aka ya tupu ya ọnya, ka ha mara ma ọ ga-ekwuhię ọnụ, ka ha ebido. 39 Ma Onyenwe anyị sıri ya, “Unu ndị hụ ihe ha ga-eji jide ya.

Farisii na-asacha azụ iko mmiri na efere, mee ka ọ dị ọcha, ma ime unu juputara n’anya ukwu na n’ihe ọjọọ dị iche iche. 40 Ndị nzuzu! Ọ bụ na ọ bughị onye ahụ mere azụ iko mekwara ime ya? 41 Kama werenụ ihe ndị ahụ dị n’ime ruo ọrụ ebere, ihe niile ga-adịkwara unu ọcha. 42

12 N’oge ahụ, mgbe ọtụtụ puku ndị mmadụ gbakotara, nke mere ka ha na-azọ ibe ha ụkwụ. O buuru ụzo bido igwa ndị na-eso ụzo ya sị, “Kpacharanụ anya unu banyere ihe na-eko achịchà ndị Farisii, nke bụ ihu abụo ha. 2 N’ihi na ọ dighị ihe ọbụla zoro ezo nke na-

agaghị apụta iħè, o díkwaghị ihe e kpuchiri ‘Onye nzuzu, n’abalị a ka a ga-achọ mkpuruobi ekpučhi nke a na-agaghị ekpughe. 3 Ihe ọbụla gi n’aka gi. Ihe niile i kpakötara nke onye ka ha unu kwuru n’ochichịri, a ga-anụ ya n’ihe, ihe ga-abụ?’ 21 “Otu a ka o ga-adịrị onye ọbụla na-ọbụla unu gbara n’izu n’ime ụlo ka a ga-ekwusa akpadoro naanị onwe ya akụ, ma o baghị ụba n’elu ụlo. 4 “Ana m agwa unu, ndị enyi m, unu n’ebe Chineke nō.” 22 O gwara ndị na-eso ụzo atula egwu maka ndị na-egbu anụ ahụ ma e ya, “Ya mere, asị m unu, unu echegbulu onwe mesịa, ha apughị ime ihe ọzọ. 5 Ma aga m ezi unu banyere ndị unu, ihe unu ga-eri, maobụ unu onye unu ga-atụ egwu. Tuonụ egwu Onye banyere ahụ unu, ihe unu ga-eyi. 23 N’ihi na ahụ nwere ike igbu anụ ahụ ma tħabkwa ya ndị dì mkpa karịa ihe oriri, anụ ahụ díkwa n’okụ ala mmuo. E, asị m unu tuonụ ya egwu. mkpa karịa uwe. 24 Tuleenụ ugoloma. Ha adighị (Geenna g1067) 6 O bughị mkpuru ego abụo ka a akụ maobụ ghoro mkpuru ọbụla. Ha enweghị na-ere ụmụ nza ise? Ma o nweghị nke ọbụla ụloakụ maobụ ọba, ma Chineke na-azụ ha nri. n’ime ha Chineke chefuru. 7 N’ezie a gurụ o Unu o dighị oke ọnụahịa karịa anụ ufe ndị a. 25 bùladi agirị isi dì n’isi unu ọnụ. Unu atula egwu, Onye n’ime unu pürü itinye otu nkeji n’ogologo n’ihi na unu dì oke ọnụ karịa otutu ụmụ nza. ụbochị nke ndị ya site n’ichegbu onwe ya? 26 8 “Ma asị m unu, na onye ọbụla kwupütara Ebe unu na-apughị ime ihe nta dì otu a, gini m n’ihu ụmụ mmadụ, onye ahụ ka Nwa nke mere unu ji echegbu onwe unu banyere ihe Mmadụ ga-ekwuputa n’ihu ndị mmuo ozi nke ndị ọzọ? 27 “Tuleenụ otu okoko ọhịa lili si eto. Chineke. 9 Onye ọbụla na-agonarị m n’ihu ndị Ha adighị arụ ọrụ ọbụla maobụ tħo ogħo. Ma mmadụ, a ga-agonarikwa ya n’ihu ndị mmuo ozi asị m unu, o bùladi Solomon n’ebube nke ibu nke Chineke. 10 Onye ọbụla nke ga-ekwu okwu eze ya niile, eyighị uwe ọbụla mara mma dì ka megide Nwa nke Mmadụ, a ga-agbagħara ya, otu n’ime okoko osisi nke ọhịa ndị a. 28 Ma o ma onye ọbụla na-ekwulu Mmụo Nso, agaghị bħuru na Chineke si otu a chọq ahijha efu nke agbagħara ya. 11 “Mgbe ha ga-akpobata unu ubi mma, nke pürü idị ndị taa ma echi atuba n’ihu ụlo nzukò, ndị ochichị na ndijsi, unu ha n’ite okụ, o bu na o pughị i si otu a chọq echegbulu onwe unu otu unu ga-esi zaghach, unu mma karịa? Unu ndị okwukwe nta. 29 Ya maobụ ihe unu ga-aza, maobụ ihe unu ga-ekwu. mere, unu adogħula onwe unu maka ihe unu ga- 12 N’ihi na Mmụo Nso ga-ezi unu n’oge awa ahụ, eri maobụ ihe unu ga-arị. Unu echegbukwala ihe unu kwesti ikwu.” 13 Otu onye n’ime igwe onwe unu. 30 N’ihi na o bu ihe ndị a ka ndị mmadụ ahụ siri ya, “Onye ozizi, gwa nwanne mba nke ɿwa na-achuso, ma Nna unu makwara m nwoke ka o kenyem oke n’ihe nketa anyị.” na ha dì unu mkpa. 31 Kama chiqonu alaeze 14 O siri ya, “Nwoke, onye mere m onye ikpe ya, a ga-atükwasikwara unu ihe ndị a niile. 32 maobụ onye ndozi okwu n’etiti unu?” 15 Ma “Unu atula egwu, igwe atutu nta, n’ihi na o toro o siri ha, “Kpachapunụ anyal Nørönü na nche Nna unu ɣu inye unu alaeze ahụ. 33 Reenụ ihe banyere oke ochichị niile, n’ihi na ndị mmadụ unu nwere nyekwanu ndị ogbenye. Meerenụ adabereghị n’otutu ihe o nwere.” 16 O tħuri onwe unu akpa na-agaghị aka nka, n’obà akụ ha ilu a sị, “Otu ḥagaranya nwere ala mịri nnqo n’eluiġwe, ebe onye oħi na-adighị abja nso, nla mkpuru dì ukwuu. 17 O chere n’ime onwe ya adighị eriċha pükwa ya. 34 N’ihi na ebe ọbụla sị, “Gini ka m ga-eme n’ihi na enweghị m ebe akụ unu dì ka obi unu ga-adikwa.” 35 “Keenụ aji m ga-echekwa mkpuru m?” 18 “Ya mere o siri, n’ume, meenụ ka oriqa unu na-enwu enwu. ‘Ihe m ga-eme bu nke a, aga m akwatu ọba m, 36 Dịnụ ka ndị ohu na-echere nloġħachi nke wuo nke ka ya ukwuu, bu ebe m ga-echekwa mna ha ukwu, onye gara oriri agbamakwukwo, mkpuru m na ihe ndị ọzọ. 19 Ya mere aga m bu onye ha ga-emegħere ụzo ngwangwa mgħbe agwa mkpuruobi m, “I nwere otutu ezi ihe ga- ọ lötara kqo aka. 37 Ndị ohu ahụ ga-abụ ndị ezuru gi otutu afo, n’ihi ya zuru ike, rie, nnu ma a goziri agozi, bu ndị onyenwe ha ga-ahụ na nweekwa obi ɣu.” 20 “Ma Chineke gwara ya sị, ha no na nche mgħbe o ga-alogħachi. N’ezie asị

m unu na o ga-eke belit ya n'ukwu ya, mekwa nwanyi, nwa nwanyi megidekwa nne ya, nne di ka ha nodu ala na tebul iri ihe, o ga-abjekwa megide nwunye nwa ya, nwunye nwa megide jere ha ozi. **38** Ngozi ga-adirij ndi ohu ahu onye nne di ya.” **54** O gwakwara igwe mmadu ahu nwe ha ga-ahu ka ha no na njikere, o buladi si, “Mgbe unu huru urukpu ojii ka o na-ebili ma o loghachiri n'etiti abali, maobu n'ezigbo n'odida anyanwu, unu na-eme ngwangwa si, isi ute. **39** Maranu nke a: o buru na onyenwe ‘Mmiri ga-ezo,’ o na-ezokwa. **55** Mgbe unu huru ulo maara oge awa onye ohi ga-eji abia n'ulo na ifufe na-esite na ndida na-efe, unu na-asi, ya, o gaghị ekwe ka onye ohi ahu tiwaa ulo Oke okpomokwu ga-adị, o na-emekwa otu ahu. **40** Unu kwesiri ino na njikere n'ihi na Nwa **56** Ndị ihu abu! Unu matara ikowa ihu ala na nke Mmadu ga-abia n'oge awa unu na-atughị mbara eluigwe. Ginị mere unu apughị ikowa oge anya ya.” **41** Pita siri ya, “Onyenwe anyi, i turi di ugbu a? **57** “Ginị mere unu adighị ekpebiri ilu a n'ihi anyi, ka o bu maka onye obula?” **42** onwe unu ihe ziri ezi? **58** O buru na gi na onye Ma Onyenwe anyi siri, “Onye bu ohu ahu nke na-ebo gi ebubo esoro na-agu n'ihu ọkaikpe, kwesiri ntukwasị obi ma nwekwa uche, nke gbalisie ike ka gi na ya kpezie n'uzo, ma o bughị onyenwe ya mere onyeisi umudido ya niile, ka otu a, o ga-akporu gi n'ihu onye ọkaikpe, ma o na-enye ha nri mgbe o kwesiri? **43** Ngozi na- eleghị anya ọkaikpe ahu ga-arara gi nye n'aka adirij ohu ahu nke onyenwe ya ga-ahu ka o na- ọkaikpe ukwu, ọkaikpe ukwu ga-ararakwa gi aru oru ahu mgbe o ga-aloghachi. **44** N'ezie asi nye n'aka onye na-eje ozi n'ulokpe, bu onye m unu, o ga-eme onye nke ahu onyeisi nke ihe ga-etinye gi n'ulo mkporo. **59** Asi m gi, i gaghị niile o nwere. **45** Ma o buru na ohu ahu asi n'obi e si n'ebi ahu puta ruo mgbe i kwughachiri o ya, ‘Onyenwe m na-anoyi odu ilota,’ o burukwa buladi otu kobo nke ikpeazu.”

na o malite itigbu umudido ndi ozq, bu ndi ikom na ndi inyom na-eje ozi, na iri ihe oriri, na iñukwa ihe oñiñu na iñubiga mmanya oke. **46** Nna ukwu ohu ahu ga-alotu n'ubochi o na-atughị anya, n'oge awa o na-amakwaghị. O ga-egburisikwa ya, nye ya onodu n'etiti ndi na-ekweghi ekwe. **47** “Ohu ahu maara ihe nna ya ukwu choro ma hapu ino na njikere, maobu imo ya, ka a ga-apiasi utarị ike. **48** Ma onye na-amaghị ama ma mee ihe kwesiri ka a pia ya utarị, a ga-apia ya utarị ole na ole. N'ihi na o bu onye e nyere ihe hiri nne ka a ga-ele anya inata ihe hiri nne n'aka. Onye e nyekwara ihe ukwu n'aka idebe, n'aka ya ka a ga-achị ihe nke kachaşinu. **49** “A bijara m iwebata ọku n'elu ụwa, o gaara adirij m no mma ma o buru na o malitelari inwu! **50** Enwere m baptizim nke m na-aaghaghị imo, ma aga m anogide n'oke ihe mgbu tutu e mezuo ya **51** Unu chere na m bijara iweta udo n'uwu? Asi m unu mbaa, kama nkewa. **52** Site ubu a gawa, mmadu ise si n'otu ezinaul o ga-ekewa megide onwe ha, ato megide abu, abu megide ato. **53** Ha ga-ekewa; nna megide nwa ya nwoke, nwa nwoke ga-emegidekwa nna ya, nne megide nwa ya

13 Mgbe ahu, ufodu ndi no n'ebi ahu gwara ya banyere ndi Galili ahu Pailet jiri obara ha gwakota n'aja ha chürü. **2** O zara si ha, “Unu chere na ndi Galili a tara ụdi ahuhu a bu ndi mmechie karja ndi Galili niile? **3** Mba! Asi m unu, o buru na unu echeharighi, unu niile gasei otu ahu laa n'iyi. **4** Ka unu chere na mmadu iri na asato ahu, ndi mgbidi aja ulo elu Sailom dagburu bu ndi ikpe mmechie mara karja ndi niile bi na Jerusalem? **5** Mba! Asi m unu, o buru na unu echeharighi, unu niile ga-ala n'iyi di ka ha.” **6** Ya mere, o tñurị ha ilu a si, “Otu nwoke kuru osisi fiig n'ubi vajin ya, ma mgbe o bijara choro n'elu ya, ma o hughị mkpuru obula. **7** Ya mere, o gwara onye oru ubi ya si, ‘Nime afo ato ndi a ka m bijara ka m ghoro mkpuru site n'osisi fiig a, ma ahughị m mkpuru obula. Gbutuo ya! Ginị mere o ga-eji na-erikị nri di n'ala ubi a?’ **8** “O zara si ya, ‘Nna m ukwu, hapukwa ya n'afø a, ka m gwuo ala gburugburu, hinye ya aja nri ala n'ukwu. **9** O buru na o mja mkpuru n'afø ozq, o di mma, o burukwa na o mighị, i nwere ike gbutuo ya.” **10** N'ubochi izuike ndi Juu, o banyere n'ime otu ulo ekpere na-ezi ihe. **11** Otu nwanyi nökwa n'ebi ahu, onye mmuo nrịa nrịa

mere ka ahụ ghara i dí ya ike afọ iri na asatọ. Ọ n'alaeze Chineke; ma unu onwe unu abụrụ ndí a na-ehu ehu, o nwekwaghị ike iguzo ọtọ kwem. chüpürü n'ezí. 29 Ndí mmadụ ga-esite n'owụwa 12 Mgbe Jisós hụrụ ya, o kpóro ya sị ya, "Nwanyị anyanwụ, nakwa ọdịda anyanwụ, na n'ugwu na emeela ka i nwere onwe gị site n'oria gi." 13 ndída nke ụwa bịa nódụ n'oriri n'ime alaeze Mgbe o bikwasịri ya aka, ngwangwa, o guzoro Chineke. 30 Ma lee, ndí bu ụzọ ga-aghọ ndí kwem malite na-eto Chineke. 14 Ma onyendu ikpeazụ, ma ndí ikpeazụ ga-aghọ ndí bu ụzọ." ụlo ekpere ahụ were iwe nke ukwuu n'ihi na 31 N'oge awa ahụ, ụfodụ ndí Farisiị bjakwutere Jisós gworị oria n'ubochị izuike. Ọ gwara igwe ya sị ya, "Si n'ebe a pụo, n'ihi na Herod na-achọ mmadụ ahụ okwu sị, "E nwere ubochị isii n'ime ịgbu gi." 32 O sıri ha, "Gaa gwaranụ m nkita ọhia izu ụka mgbe mmadụ kwasiri iju ọrụ. Ya mere, ahụ, lee, ana m achüpụ mmuo ojoo, gwoökwa bijanụ ka a gwọ unu n'ubochị ndí a, o bughị ndí oria taa na echị, ma n'ubochị nke ato ka n'ubochị izuike." 15 Ma Onyenwe anyị zara ya m ga-arucha ọrụ m. 33 Ma otu ọ dí, aga m aga si, "Unu ndí ihu abụo! Ọ dí onye n'ime unu na- n'ihi n'uzo m taa, na echị na nwanne echị, n'ihi adighị atopụ oke ehi ya maqbụ ịnyinya ibu ya, na n'ezie, o dighị onye amumà ga-anwụ n'ebé site n'ulọ anumana, kpupụ ya ebe ọ ga-ańu ọzọ na-abughị na Jerusalem. 34 "O Jerusalem! mmiri n'ubochị izuike? 16 O kwestighị ka a tọpụ Jerusalem! Gị onye na-egbu ndí amumà ma na-nwanyị a bụ ada Ebrahim n'agbụ ekwensu kere ejikwa nkume atugbu ndí e ziteere gi. Otụtu ya ogologo afọ iri na asatọ, n'ubochị izuike, mee mgbe ka m gbalịri ịchikota ụmụ gi dí ka nne ka o nwere onwe ya?" 17 Mgbe o kwuru nke a, ọkukụ sị achikota ụmụ ya n'okpuru nku ya, ma ihere mere ndí iro ya niile, ma ndí mmadụ nō unu ekweghi. 35 Lee, a hapurula unu ụlo unu. n'ebé ahụ ńhuriị ọnụ n'ihi ọrụ ebube niile ọ na- Ma agwa m unu, unu agaghị ahụ m anya ọzọ arụ. 18 Ya mere, ọ na-ekwu sị, "Gịnị ka alaeze ruo mgbe oge ahụ ga-abịa, mgbe unu ga-asị, Chineke yiri? Gịnịkwa ka m ga-eji tñnyere ya? 19 'Onye a góziri agozi ka onye ahụ bụ nke na-abịa O yiri mkpụru moständi nke mmadụ kụrụ n'ubi n'aha Onyenwe anyị." ya a gbara ogige. O toro ghoq osisi, nke ụmụ nnunu na-ezukwa ike n'alaka ya." 20 Ọzọ, ọ sıri, "Gịnị ka m ga-eji tñnyere alaeze Chineke? 21 Ọ dí ka ihe na-eko achichanke nwanyị gwakotara na otụtu ato nke ụtụ ọka, tutu ruo mgbe o koro ụtụ ọka ahụ niile." 22 O jegharịri n'obodo ukwu na n'obodo nta niile na-ezi ihe, ka ọ na-agà Jerusalem. 23 Otu onye sıri ya, "Onyenwe m, ndí a ga-azopụta ha ga-adị ole na ole?" Ọ sıri ha, 24 "Gbalisienụ ike banye site n'onụ ụzọ dí warawara, n'ihi na ana m a gwa unu na otụtu ga-achọ ịbanye ma ha agaghị enwe ike. 25 Ọ búru na nna nwe ụlo ebilie mechie ọnụ ụzọ, unu gagugozu na-ezi na-akụ aka n'ụzọ na-asị, 'Onyenwe anyị meghere anyị ụzọ.' 'Na nzaghachi, ọ ga-asị, 'Amaghị m ebe unu si bịa.' 26 "N'oge ahụ, unu ga-asị, 'Anyị na gị rikorọ, nükökwa, i kuzikwara nkuzi n'ogbe anyị.' 27 "Ma ọ ga-asị, 'Amaghị m ebe unu siri bịa. Pụonụ n'ihi m, unu ndí ajọ omume.' 28 "Ikwa akwa na ịta ikitere eze ga-adịkwa mgbe unu ga-ahụ Ebrahim, na Aizik na Jekob na ndí amumà niile ka ha no

14 Otu ubochị izuike, mgbe o gara iri ihe n'ulọ otu onyendu ndí Farisiị, ha nō na-ele ya anya nke ọma. 2 Ma lee, otu nwoke ahụ ya zaraaza nökwa n'ihi ya ebe ahụ. 3 Jisós juru ndí Farisiị na ndí ozizi iwu sị, "O ziri ezi n'iwu ịgwọ oria n'ubochị izuike ka ọ bụ na o zighị?" 4 Ma ha e kwughi okwu ọbụla. Ya mere ọ kpóro ya, gwoq ya ma sị ya laa. 5 O sıri ha, "Ọ búru na otu n'ime unu nwere nwa nwoke maqbụ oke ehi nke dabara n'ime olulu mmiri n'ubochị izuike, ọ bụ na ọ gaghi eme ngwangwa dopụta ya?" 6 Ma ha enweghi ike ịza ajụjụ a. 7 Mgbe ọ hụrụ otu ndí a kpóro oriri si ọpụ naanị oche ndí a na-asopụ, oche ndí a na-asopụ, o turu ha ilu sị, 8 "Mgbe mmadụ ọbụla kpóro gị oriri n'olulụ di na nwunye, abatala nódụ n'oche ndí a na-asopụ, n'ihi na eleghị anya, onye kpóro gị oriri kpókwara onye ka gị nwe nsopụ. 9 N'ihi na onye ahụ kpóro unu oriri nwere ike bjakwute gị si gị, nye nwoke a ọnódụ gị. Mgbe ahụ, i ga-ebili n'anya ihere gaa nódụ n'oche dikarışırı ala. 10 Ma mgbe a kpóro gị, nódụ

n'ochē dī ala, ka o ga-abū na onye kpōrō gī oriri sī ha: 26 “Onye ọbula chōrō iso m, ma o bughī bia, o ga-asī gī ‘Enyi m, rigota n'ebe a ka elu.’ ụzō kpō nne na mna ya, na nwunye ya, na ụmụ Mgbe ahū, i ga-enwekwa ugwu n'anya ndī niile ya, na ụmụnne ya ndī nwoke na ndī nwanyị a kpōrō gī na ha oriri. 21 N'ihi na onye ọbula tinyekwara ndū nke ya onwe ya asī, apughī ibu ga-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda n'ala, ma onye na-eso ụzō m. 27 Onye ọbula na-eburughi onye ọbula na-eweda onwe ya ala ka a ga-ebuli obe ya soro m, enweghi ike ibu onye na-eso ụzō elu.” 28 O gwara onye ahū kpōrō ya oriri sī, m. 28 “O dī onye ọbula n'ime unu chōrō iwu “Mgbe i na-akpō oriri nke nri ehhie maqbū ụlō elu, na-agaghī ebu ụzō nōdū ala, gbakō nke nri anyasị, akpōla naanị ndī enyi gī maqbū ihe o ga-efu ya, iji chōpūta ma o nwekwara ego ụmụnne gī ndī nwoke maqbū ndī ikwu na ibe ga-ezu iwucha ya? 29 N'ihi na o burū na o tōgī, maqbū ndī agbataobi gi bara ọgaranya, n'ihi ntōala ma o nwekwaghī ike wuchaa ya, onye ma eleghī anya, ha pürü ikpokwa gī na mgbe ọbula hūrū ya ga-achī ya ochī, 30 na-asī, ‘Nwoke nke ha, sī otu a kwugħachi gī ugħwø. 31 Kama a malitere iwu ụlō, ma o nwegħi ike wuchaa ya.’ mgbe i na-akpō oriri, kpō ndī ogbenye na ndī 31 “Maqbū olee eze chōrō iluso eze ibe ya օgū, əlusi na ndī ngwurō na ndī isī. 32 A ga-agozikwa օ gagħi ebu ụzō nōdū ala tulee ma puku ndī gī, n'ihi na ha enwegħi ike jkwugħachi gī, a ga- agha iri ya o ga-ezuru ya iji luso onye ji iri puku akwugħachikwa gī mgbe ndī ezi omume ga-ebili ndī agħha abu abjakkute ya օgū? 32 O burū n'onzwū.” 33 Mgbe otu n'ime ndī a kpōrō oriri na o nwegħi ike, o ga-ezipu ozi riżo ka e kpee nūrū nke a, o sīri ya, “Ngozi ga-adīrī onye ga- udo mgbe onye nke օzō ka nō n'ebe dī anya. 33 eso rie oriri n'alaeze Chineke.” 34 Ma o sīri ya, N'uzō dī otu a, onye ọbula na-ajugħi ihe niile o “Otu onye na-akwado oke oriri kpokwa ətutu nwere, apughī ibu onye na-eso ụzō m. 34 “Nnu mmađu oku. 35 Mgbe oge oriri ahū ruru, o dī mma, ma o burū na o dighi atokwa ụtq, a ga- zipurū ohu ya ka o ga gwa ndī ahū o kpōrō sī, ejj ġinj mee ka o tōgī ụtq օzō? 35 O bakwaghī uru ‘Bianu, n'ihi na e dozichaala ihe niile.’ 36 Ma ha nye ala maqbū iji mee nri ala. Kama o bu itufu niile n'otu n'otu malitere inye osisa. Onye nke ya. “Onye ọbula nwere ntī inu ihe, ya nūrū.”

mbu sīri, ‘Azurū m iberibe ala əħħarū, o dikkwa mkpa na m ga-eje hū ya, biko gbaghara m, agaghī m abja.’ 19 “Onye nke օzō sīri, ‘Azurū m ehi e ji aru օrū ubi, iri e jikqor abu abu. Ana m aga ugbu a ka m nwalee ha, biko gbaghara m, agaghī m abja.’ 20 “Ma onye օzō sikkwara, ‘Alurū m nwunye əħħarū, n'ihi nke a agaghī m abja.’ 21 “Ohu ahū lötara, kqorō nna ya ukwu ihe ndī ahū a kpōrō oriri kwuru. Mgbe ahū, iwe dī ukwu were mna ya ukwu, nke a mere ka o zipu ohu ya sī ya, ‘Gaa ngwangwa n'okporouzō ukwu na n'okporouzō nta dī n'obodo a, kpobata ndī ogbenye, na ndī ukkan rūrū, na ndī isī na ndī ngwurō.’ 22 “Ohu ahū sīri, ‘Nna m ukwu, emeela m ihe i kwuru, ma ohere ka fōdūrū.’ 23 “Nna ukwu ahū sīri ohu ahū, ‘Gaakwa n'okporouzō ukwu na okporouzō nta, mee ka ndī mmađu bata n'ulō m, ka ulō m jupūta na mmađu. 24 N'ihi na agwa m unu, o dighi otu onye n'ime ndī ahū a kpōrō oriri ga-edetū nri m օnū.’” 25 Ugbu a, oke igwe mmađu na-eso ya ma o tħuġħarī

15 Ugbu a, ndī qna ụtū na ndī mmehie na-abja ya nso inuṭa ihe o na-ekwu. 2 Ndī Farisii na ndī ozizi iwu tamuru ntamu na-asī, “Nwoke a na-anabata ndī mmehie sorokwa ha na-eri nri.” 3 Ya mere, o turu ha ilu a sī, 4 “O burū na otu onye n'ime unu enwee narī aturu ma otu n'ime ha akpafuo. O bu na o gagħi ahapū iri aturu itoolu na itoolu ahū fōdūrū n'ozara, puo ċichogħar iotu ahū kpafuru ruo mgbe o chotara ya? 5 Mgbe o chotara ya, o ga-eji օnū tukwasiż ya n'ubu ya. 6 Mgbe o lötara n'ulō ya, o ga-akpokqota ndī enyi ya na ndī agbataobi ya sī ha, ‘Soronu m nūrja օnū n'ihi na achotala m aturu m furu efu.’ 7 Asī m unu, n'uzō dī otu a, օnū dī ukwu ga-adī n'eluigwe n'ihi otu onye mmehie nke cheħħarī, karja iri itoolu na itoolu ndī ezi omume bu ndī ncħegħarī nadidħiġi mkpa. 8 “Maqbū olee nwanyị nke nwere mkpūrū əla oħra iri, o burū n'otu n'ime ha adafuo. O gagħi amuñye oriġona, zaa imē ụlō ya īchō otu mkpūrū ego ahū tutu o chotā ya? 9

Mgbe o chötara otu mkpuru ego ahü, o ga-akpo jüru ibata n'ime ulö. Nna ya pütara n'ezí riö ya ndí enyi ya na ndí agbataobi ya si ha, 'Soronu m aríriö. 29 Ma o zara nna ya si, 'Lee otütu afó niile ñürja öñü n'ihi na achötala m ego m furu efu.' ndí a ka m noq na-ejere gi ozi, enupukwaghí 10 N'uzo dí otu a, así m unu, öñü ga-adí n'ihi m isi n'iwu gi n'uzo obula. Ma o nweghi oge i ndí mmuo ozi Chineke n'ihi otu onye mmehie nyere m o büladi nwa ewu si mu na ndí enyi m nke cheghariri." 11 O kwukwaara si, "Otu nwoke jiri ya mee oriri. 30 Ma ubgu a, nwa gi a, onye mütara ümu nwoke abuö. 12 Nwa ya nke nta ya na ndí akwuna mefur akü gi alotala, ya ka i sıri nna ya, 'Nna, kenyé m oke ruuru m n'ihe gburu nwa ehi gbara abuba.' 31 "Ma o sıri ya, niile i nwere.' Ya mere, o kenyere ya oke nke ya 'Nwa m, mu na gi no mgbe niile, ihe niile m site n'ihe o nwere. 13 "Mgbe ubochí ole na ole nwere bükwa nke gi. 32 Ma anyi kwesiri ñürji gasirí, nwokorobia ahü kwakötara ihe niile o öñü, kpögökwa oriri, n'ihi na nwanne gi nwoke a nwere gaa biri n'otu obodo dí anya. N'ebé ahü, nwüru anwu ma o dila ndú ozö. O fukwara efu o mefuchara ihe niile o nwere n'ibi ndú ojoö. 14 ma a chötala ya."

Mgbe o mefuchara ihe niile o nwere, oke ünwü dara n'ala ahü. O malitere jinö n'uko. 15 N'ihi nke a, o gara binyere otu onye obodo ahü nyere ya örü ilekota ezi ya na inye ha nri. 16 Ma o na-agü ya ka o site na nri o na-enye ezi rijuo afó, ma o dighi onye nyere ya üdi nri ahü. 17 "Mgbe o ghotara onwe ya, o sıri, 'Mmadü ole bu ndí örü e goro ego nna m nwere, ndí nri na-ezuru ma mapütkawa, ma agüü na-egbu m n'ebé a. 18 Aga m ebili lakwuru nna m, si ya, Nna, emehiela m megide eluigwe na gi onwe gi. 19 Ekwesikwaghí m ka a kpoo m nwa gi ozö, were m dij ka otu n'ime ndí i goro örü.' 20 Ya mere, o biliri laghachikwuru nna ya. "Ma mgbe o norij n'ebé dí anya, nna ya hürü ya, nwee ömijiko n'ahü ya, gbaara oso ga makü ya, sutukwa ya öñü. 21 "Nwa ya nwoke ahü sıri ya, 'Nna, emehiela m megide eluigwe na gi onwe gi. Ekwesighí m ka a kpoo m nwa gi ozö.' 22 "Ma nna ya gwara ndí ohu ya si, 'Meenü ngwangwa weta uwe kachasi mma yikwası ya. Gbanye ya olaaka n'aka, yinyekwanü ya akpukpoukü n'ükü. 23 Gaanü kpüpüta nwa ehi gbara abuba, gbuo ya, ka anyi rie ma ñürjakwa. 24 N'ihi na nwa m a, nwüru anwu ma o dila ndú ozö. O fukwara efu ma a chötala ya.' Ha bidoro na-eri, na-anü na-anürükwa öñü. 25 "O dighi anya, nwa ya nke okenye, onye jere jü örü n'ubi, mgbe o na-abiaru ulö nso, o ñürü üda egwu na igba egwu. 26 O kpörö otu n'ime ndí ohu juö ya ihe na-eme. 27 O sıri ya, 'Nwanne gi nwoke alotala. Nna gi egbuola nwa ehi gbara abuba n'ihi na o lötara n'udo na ahü ike.' 28 "Iwe were ya, o

16 O gwara ndí na-eso uzö ya si, "Otu ogaranya nwere otu onyeisi örü nke e boro ebubo na o na-alá akü ya n'iyi. 2 Ya mere o kpörö ya si ya, 'Gini bü ihe a m na-anü banyere gi? Gbakörö m otu i si na-elekota akü m, n'ihi na achökwaghí m ka i bürü onyeisi örü ozö.' 3 "Onyeisi örü ahü sıri onwe ya, 'Gini ka m ga-eme ubgu a nna m ukwu na-acho jkwüsü m örü? Ike igwu ala adighi m, ihere agakwaghí ekwe m irio aríriö. 4 Amatala m ihe m ga-eme, nke a ga-enyere m aka ma o bürü na a chüpü m n'örü n'ebé a, aga m enweta ndí ga-anabata m n'ulö ha.' 5 "Ya mere o kpörö ndí niile ji nna ya ukwu ugwo n'otu n'otu. O jüru onye nke mbu si, 'Ego ole bu ugwo i ji nna m ukwu?' 6 "O sıri ya, 'O bu puku karama mmanü oliv ka m ji ugwo ya.' "Onyeisi örü ahü gwara ya si, 'Ngwangwa, were akwükwo degharia ya narí karama ise.' 7 "Mgbe ahü, o jüru onye nke abuö si, 'Ego ole bu ugwo i ji?' "O sıri ya, 'O bu narí akpa oka wiiti.' "O sıri ya, 'Ngwangwa degharia ya iri akpa oka wiiti asato.' 8 "Nna ya ukwu toro onyeisi örü ahü na-ekwesighí ntükwası obi n'ihi na o kpara agwa dí ka onye nwere uche. N'ihi na ümu, nke ogbo a, ji akonuche na-eso ndí ogbo ha karia ümu nke ihè. (aiön g165) 9 Agwa m unu, jirinü akünuba nke ajo omume metara onwe unu ndí enyi, ka o ga-abü na mgbe o na-adighikwa akü unu nwere, ha ga-anabata unu n'ulö obibi ha ebighi ebi. (aiönios g166) 10 "Onye obula kwesiri ntükwası obi n'ihe dí ntakirí, ga-ekwesikwa ntükwası obi n'ihe dí ukwuu. Onye na-ekwesikwaghí ntükwası obi n'ihe dí ntakirí,

agaghịkwa ekwesi ntukwasị obi n'ihe dì ukwuu. n'ahụhụ. 26 A sikhari na anyị achoqị inyere gi

11 O bürü na unu abugị ndị kwasiri ntukwasị aka, o gaghị ekwe mee n'ihi na e nwere olulu obi n'akụ mmehie nke ụwa, onye ga-enye kewara anyị na unu. Mmadụ ọbụla ezi akụ n'aka unu na ntukwasị obi idebe? 12 O enwekwaghị ike isite n'ebe a bịa n'ebe unu nō, bùrùkwa na unu abugị ndị kwasiri ntukwasị o dìkwaghị onye nwere ike isite n'ebe ahụ unu obi n'akụ onye ọzọ, onye ga-enye unu ihe nke nō bịa n'ebe a.' 27 "O sıri, 'Ya mere, arịo m gi bụ nke unu? 13 "O dighị onye ọbụla pürü ife nna nna, ziganụ ya n'ulọ nna m, 28 n'ihi na enwere ukwu abụ, n'ihi na o ga-acho iħu otu n'ime ha m umunne nwoke ise. Ka o dọp ha aka na ntị n'anya, kpoķwa nke ọzọ asị, maqbụ, sopořu otu ka ha ghara iħja n'ebe a mmeķpa ahụ dì.' 29 ma lelija nke ọzọ anya. Otu a kwa i nweghị ike "Ebraham sıri, 'Ha nwere Mosis na ndị amuma, ife Chineke na akụ otu mgbe ahụ.' 14 Mgbe ndị ha gee ha ntị.' 30 "Ma o kwuru, 'Nna Ebraham, Farisi, bụ ndị hụrụ ego n'anya nñru ihe ndị a, nke ahụ agaghị ezu! A sị na otu onye ga-esi n'ala ha jiri ya mee ihe očhi. 15 O sıri ha, "Unu na- ndị nwñru anwụ gakwuru ha, ha ga-echegharị.' egosi onwe unu dì ka ndị ezi omume n'ihu ndị 31 "O sıri ya, 'O bürü na ha egeghị Mosis na ndị mmadụ ma Chineke maara obi unu. N'ihi na amuma ntị, ha agaghị ekwenye ma a sikhari na ihe ndị mmadụ na-akpo ihe dì oke mkpa bụ ihe rürü arụ n'anya Chineke. 16 "Iwu na ndị amuma nō na-achị ruo oge Jòn bijara. Site n'oge ahụ, a na-ekwusa oziomma nke alaeze Chineke, onye ọbụla na-ejikwa ike na-abanye n'ime ya.

17 O dì mfe ka eluigwe na ụwa gabiga karịa na a ga-ewepụ otu kpom, site n'ihe niile dì n'iwu. 18 "Onye ọbụla gbara nwunye ya alukwaghị m ma lürü nwanyị ọzọ na-eme mmehie ikwa iko. Onye o bùlakwa lürü nwanyị di ya jurụ na-eme mmehie ikwa iko. 19 "O dì otu ogaranya na-eyi uwe odo odo na ezi akwa ọcha, na-erikwa nri dì mma ụbochị niile. 20 N'onu ụzọ ulọ ya, otu nwoke onye ogbenye nke ọnya juru ahụ ya na-edina n'ebe ahụ. Aha ya bụ Lazaros. 21 O na-agusị ya agusị ike iri iberibe nri si na tebul ogaranya ahụ daa n'ala. O bùladi ụmụ nkita na-abia na-aracha ọnya dì ya n'ahụ. 22 "Mgbe onye ogbenye ahụ nwñru, ndị mmuo ozi bijara buru ya gaa n'ebe Ebraham nō. Onye ogaranya ahụ nwukwara, e lie ya. 23 N'okụ ala mmuo ebe onye ogaranya ahụ nō n'oke ihe mgbu, o hụrụ Ebraham ka o nō n'ebe dì anya, hukwa Lazaros n'akukụ ya. (Hadès g86) 24 O kpokuru Ebraham sị ya, 'Nna m Ebraham, meere m ebere n'ihi na anō m n'oke ihe mgbu n'ime ọkụ a. Biko zienụ Lazaros ka o denye mkipiṣjaka ntakirị ya na mmiri bịa mejọ ire m.' 25 "Ma Ebraham sıri ya, 'Nwa m, chetakwa na i nara ezi ihe gi mgbe i di ndụ, ebe Lazaros nara ihe ojọq. Ma ugbu a, a na-akaşı ya obi n'ebe a ma gi onwe gi nökwa

17 O sıri ndị na-eso ụzọ ya, "Ihe ndị nke na-eme ka mmadụ jehie aghaghị idị, ma ahụhụ ga-adịrị onye ọbụla ọnọdụ ndị a ga-esi n'aka ya bịa. 2 O ga-akara gi mma ka e kenye gi nkume igwe nri n'olu, tñye gi n'ime oke osimiri, karịa na i ga-eduhie otu n'ime umuntakirị ndị a ụzọ. 3 Kpachapürünum onwe unu anya! "O bürü na nwanna gi e mejọgi, baara ya mba. O bürü na o chegharịa, gbaghara ya. 4 O bùrùkwa na o mejọgi ugboro asaa n'otu ụbochị, rịokwa gi ugboro asaa sị, 'E chegharịala m,' i ghaghị igbaghara ya." 5 Ndị ozi ya sıri ya, "Onyenwe anyị, mee ka okwukwe anyị dì ukwuu!" 6 Onyenwe anyị zara, "O bürü na unu nwere okwukwe nke ha ka mkpürü moṣtaadi, unu nwere ike i sị osisi ukwu a, Ka e site na mgborogwu hopu gi ma kukoķwa gi n'ime oke osimiri, o ga-erubere unu isi. 7 "O bụ onye n'ime unu nke nwere ohu onye si ebe o gara rụo ọru maqbụ iżu atụrụ lobata, ga-asị ya, 'Mee ngwangwa nōdụ ala rie nri?' 8 O gaghi asị ya, 'Siere m nri ọsiịṣo, kwadoo onwe gi jere m ozi ka m na-eri na arụkwa ihe ọnụnụ; emesia i ga-eri nri ma ịnụ ihe ọnụnụ nke gi?' 9 O gakele ohu ahụ n'ihi na o rürü ọru o kwasiri ịru? 10 N'otu aka ahụ, mgbe unu ruchara ọru niile unu kwasiri ịru, ihe unu ga-ekwu bụ, 'Anyị bụ ụmụ ohu na-ekwesighị ekwesi, anyị emeela ihe anyị kwasiri ime.'" 11 Ka o na-agà Jerusalem, o sitere n'uzo dì n'agbata Sameria na Galili. 12

Mgbe ọ banyere n'otu obodo nta, ndị ekpenta ahụ mmadụ abụ ga-edina n'otu akwa, a ga-iri sitere n'ebe dị anya zute ya. **13** Ha tiri mkpu ewepụ otu n'ime ha hapụ onye nke ozọ. **35** Umụ n'oke olu sị, "Jisọs nna anyị ukwuu, mere anyị nwanyị abụ ga na-akwọ ọka n'otu ebe, a ga-ebere." **14** Mgbe ọ hụrụ ha, ọ sıri ha, "Gaanụ ewere otu ma hapụ nke ozọ." **36** Umụ nwoke gosi ndị nchüaja onwe unu." Dị ka ha na-agas, abụ ga-anọ n'ubi, a ga-ewere otu onye hapụ e mere ka ha dị ọcha. **15** Mgbe otu n'ime ha nke ozọ. **37** Ha jụrụ ya sị, "Olee ebe, Onyenwe chọputara na a gwọqola ya, ọ laghachiri azụ, jiri anyị?" Ọ sıri ha, "Ebe ọbụla ozu dị, ka udele na-oke olu na-eto Chineke. **16** Ọ dara n'ala n'ukwu ezukọta."

ya, kelee ya. Ọ bụ onye Sameria. **17** Jisọs jụrụ sị, "Ọ bughị mmadụ iri ka e mere ka ha dị ọcha, ebeekwanụ ka itoolu ndị ozọ nọ? **18** Ọ bu naanị onye mba ozọ a loghachiri inye Chineke ototo?" **19** Mgbe ahụ, ọ sıri ya, "Bilie, laa, okwukwe gi agwoqola gi." **20** Ma mgbe ndị Farisii jụrụ ya sị, Olee mgbe alaeze Chineke ga-abịa? O kwuru, "Obịbịa alaeze Chineke agaghị a bụ n'uzo a ga-eji anya efu hụ ya. **21** Ha agaghịkwa asị, 'Lee, ọ no n'ebe a,' maqbụ, 'n'ebe ahụ,' n'ihi n'ezie, alaeze Chineke nọ n'etiti unu." **22** Mgbe ahụ, ọ gwara ndị na-eso ụzo ya, "Oge na-abia mgbe ọ ga-agusi unu agụ ike iħụ otu n'ime ụbochị nke Nwa nke Mmadụ, ma unu agaghị ahụ ya. **23** Ha ga-asị unu, 'Lee, n'ebe ahụ,' maqbụ, 'Lee, n'ebe a,' unu agala, unu esokwala ha. **24** N'ihi na Nwa nke Mmadụ n'ụbochị ya ga-adị ka amụmụ nke eluigwe nke na-enye ihè na mbara eluigwe site n'otu ebe ruo n'ebe nke ozọ. **25** Ma ọ ghaghị ibu ụzo hụo ọtụtụ ahụhụ, ọgbọ a ga-ajukwa ya. **26** "Dị ka ọ dị n'ụbochị Noa, otu a ka ọ ga-adịkwa n'ụbochị Nwa nke Mmadụ. **27** Ha nọ na-eri na-añụ, na-alụ nwunye na-ekekwa umụ ha di, ruo mgbe Noa banyere n'ugbọ mmiri. Oke iju mmiri ahụ biakwara laa ha n'iyi. **28** "Otu a ka ọ díkwa n'oge Lot. Ha nọ na-eri, na-añụ, na-azuriñtakwa ahia, na-akụ mkpuru, na-arukwa ụlo. **29** Ma n'ụbochị ahụ Lot si n'obodo Sodom pütä, oku na nkume dị ọkụ sitere n'eluigwe zoo ka mmiri, laa ha niile n'iyi. **30** "Otu a ka ọ ga-adịkwa n'ụbochị a ga-eme ka Nwa nke Mmadụ pütä ihè. **31** N'ụbochị ahụ, onye ọbụla nọ n'elụ ụlo, ma ihe ya dị n'ime ụlo, arịtukwala ịba n'ime ụlo iburu ngwongwo ndị ahụ. N'otu aka ahụ, onye ọbụla nọ n'ubi, ya ghara iloghachita. **32** Chetakwanụ nwunye Lot. **33** Onye ọbụla chọro iche ndị ya nche ka ọ ga-efunari, ma onye ọbụla na-atufu ndị ya ga-echebe ya. **34** Asị m unu, n'anyasi

18 Mgbe ahụ o tụtụ ha ilu a iji gosi ha mkpa o dị ikpe ekpere na-esepughị aka, **2** ọ sıri, "O nwere otu ọkaikpe bi n'otu obodo ma ọ naghị atụ egwu Chineke. Ọ naghị asopukwara mmadụ. **3** N'obodo ahụkwa, e nwere otu nwanyị di ya nwụrụ anwụ nke na-abịakwute ya, na-asị ya, 'Kpepụta m n'aka ndị na-emegide m.' **4** "Nammalite, ọ choghi, ma n'ikpeazụ, ọ gwara onwe ya sị, 'Ọ bụ eziokwu na anaghị m atụ egwu Chineke maqbụ sopurụ mmadụ. **5** Ma n'ihi na nwanyị a di ya nwụrụ anwụ nogidere na-enye m nsogbu, aga m ahụ na o nwetara ikpe ziri ezi, ka ọ kwụsi inye m nsogbu site na ọbịbịa ọ na-abịa.'" **6** Ya mere Onyenwe anyị sıri, "Gerenụ ihe ọkaikpe nke na-eme ajo omume na-ekwu. **7** Ọ bụ na Chineke agaghị ekpepụta ndị ahụ o hopyutara, bụ ndị na-akpoku ya ehihie na abal? Ọ ga-anọ tee anya n'inyere ha aka? **8** Asị m unu, ọ ga-eme ngwangwa hụ na ha nwetara ikpe ziri ezi. Ma otu ọ dị, mgbe Nwa nke Mmadụ ga-abịa, ọ ga-ahụkwa ndị nwere okwukwe n'ime ụwa?" **9** Ọ tükwarra ilu a n'ihi ndị tükwasịri obi n'onwe ha na ha bụ ndị ezi omume ma na-eleda ndị ozọ anya. **10** "Umụ nwoke abụ rigoro n'ulonso ukwu ikpe ekpere, otu onye n'ime ha bụ onye Farisii, onye nke ozọ bụ onye ọna ụtụ. **11** Onye Farisii ahụ guzoro ọtọ kpée ekpere banyere onwe ya sị, 'Chineke nna m, ana m ekele gi n'ihi na adighị m ka mmadụ ndị ozọ ndị na-apụnara mmadụ ihe ya n'ike, maqbụ ndị ajo omume, maqbụ ndị na-akwa iko, ma ọ bükwanụ dị ka onye ọna ụtụ a. **12** Ana m ebu ọnụ ugboro abụ n'izu ụka ọbụla. Ana m akwụkwa otu ụzo n'uzo iri nke ihe niile m nwetara.' **13** "Ma onye ọna ụtụ ahụ guzo n'ebe dị anya, o nwekwaghị ike iweli ihu ya elu lee anya n'eluigwe. Kama, ọ na-eti aka n'obi ya na mwute na-asị, 'Chineke, biko mere m ebere n'ihi na abụ m onye mmechie.' **14**

"Asị m unu, na nwoke a lara n'ụlo ya bürü onye gbukwaa ya; ma n'ubochị nke ato, o ga-esite a gürü n'onye ezi omume n'ihi Chineke karịa n'onzu bilie ozọ." 34 Ma ha aghotaghị ihe obula onye nke ozọ. N'ihi na onye obula ga-ebuli onwe n'okwu ndị a. E mere ka nkowa okwu ndị a bürü ya elu ka a ga-eweda, ma onye obula na-eweda ihe e zoro ezo n'ebe ha no, ha aghotakwaghị ihe onwe ya ala ka a ga-ebuli elu." 15 Ndị mmadu o kwuru. 35 O rwoo ka o bijaruru Jeriko nso, otu na-ekutere ya umuntakiri ka o bikwasị ha aka. nwoke kpuru isị no n'akukụ uzoz na-arịo aririo. Mgbe ndị na-eso uzoz ya hụru nke a, ha baara ha 36 Mgbe o nñru uzu igwe mmadu ka ha na-agafe, mba. 16 Ma Jisós kporo ha ka ha bijakwute ya, si, o jürü ihe na-eme. 37 Ha gwara ya, "Jisós onye "Kweenị ka ha bijakwute m, unu egbochikwala Nazaret na-agafe." 38 O tiri mkpu si, "Jisós nwa ha, n'ihi na alaeze Chineke bụ nke ndị di ka ha. Devid, meere m ebere!" 39 Ndị bu uzoz baara ya 17 N'ezie, agwa m unu, onye obula na-agaghị mba ka o mechie onu. Ma o tisiri mkpu ike si, anara alaeze Chineke di ka nwantakiri agaghị "Nwa Devid, meere m ebere!" 40 Jisós kwusiri, aba n'ime ya." 18 Otu onye ọchichị jürü ya si, nye iwu ka a kpotara ya nwoke ahụ. Mgbe o "Ezi onye ozizi, o bụ gini ka m ga-eme keta ndu rutere nso, o jürü ya, 41 "Gini ka i chorò ka m ebighị ebi." (aiōnios g166) 19 Jisós siri ya, "Gini meere gi?" O siri, "Onyenwe anyi, ka e mee ka m mere i ji akpo m ezi mmadu? O dighị onye obula hụ uzoz ozọ." 42 Jisós siri ya, "Hụ uzoz, okwukwe bụ ezi mmadu ma o bughi naanị Chineke. 20 I gi agwoqla gi." 43 Ngwangwa, o bidoro ihu uzoz maara ihe niile enyere n'iwu, akwala iko, egbula ma soro Jisós, na-etokwa Chineke. Ndị mmadu mmadu, ezula ohi, agbala ama ụgha, soperu niile, mgbe ha hụru ya tokwara Chineke.

19 O banyere Jeriko mgbe o na-agafe. 2 Otu nwoke no ebe ahụ, aha ya bụ Zakios; o bụ onyeisi ndị ona ụtụ burukwa ogaranya. 3 O chorò ihu onye Jisós bụ ma ebe o bụ onye mkpumkpu, o dirighị ya mfe n'ihi igwe mmadu. 4 Ya mere, o gbaara ọsọ gaa n'ihu rigor n'otu osisi sikamọ, ka o nwee ike ihu ya di ka o na-agafe n'uzoz ahụ. 5 Mgbe Jisós rutere n'ebe ahụ, o lere anya n'elu si ya, "Zakios, ridata ngwangwa. Aga m abụ ọbia n'ụlo gi taa." 6 O rijdata n'otu mgbe ahụ jirikwa obi ụtọ nabata ya. 7 Mmadu niile hụru nke a, ma bido na-atamu si, "O gaala ibu ọbia onye mmehie." 8 Ma Zakios biliri oto gwa Onyenwe anyi, "Lee, Onyenwe anyi, aga m enye ndị ogbenye ọkara ihe niile m nwere. O burukwa na o nwere onye m ghogburu nara ya ihe obula, aga m akwughachi ya okpukpu anō." 9 Jisós gwara ya, "Taa nzoputa abiala n'ụlo a, n'ihi na onye a bukwa nwa Ebrahim. 10 N'ihi na Nwa nke Mmadu bjara ịchọ na ịzoputa ndị furu efu." 11 Dị ka ha na-ege ya ntị n'okwu a, o gara n'ihu tujorị ha ilu, n'ihi na o no Jerusalem nso, ha chekwara na o ruola mgbe alaeze Chineke ga-aputa ihe. 12 O siri, "Otu nwoke a mürü n'ọnodị di elu gara obodo di anya ka echie ya eze, ka o lọtakwa ma e mesia. 13 Ya mere, o kporo ndị ohu ya iri nye ha mkpuru ego iri si

ha, ‘Werenü ego ndị a zuo ahịa ruo mgbe m ga- zipürü gara hụ ya dị ka o gwara ha. **33** Mgbe ha alota.’ **14** “Ma ndị o na-achi kpọrọ ya asị, ha bidoro iቶpụ ya, ndị nwe ya jụru ha sị, “Gịnị zipükwara ndị ụkwụ ozi n’azụ ya na-asị, ‘Anyị mere unu ji atopụ nwa ịnyinaya ahụ?’” **34** Ha achokwaghị ka onye a chịa anyị.” **15** “Mgbe o sıri, “O dị Onyenwe anyị mkpa.” **35** Ha kputaara natachara ike ịbü eze, o loghachiri, kpọrọ ndị Jisos nwa ịnyinaya ahụ, wukwasikwa uwe ha ohu ya ahụ o nyere ego mgbe o na-apụ, ka ha n’elu ya, nyere Jisos aka ka o rigor n’elu ya. bịa piaziere ya ego ole ha ritere n’uru. **16** “Onye **36** Dị ka o na-agà, ndị mmadụ tüsara uwe ha nke mbụ bjara sị, ‘Onyenwe m e jiri m mkpürü n’okporouzo. **37** Mgbe o rutere n’uzo e si arigo ego i nyere m rite uru mkpürü ego iri ozo.’ Ugwu Oliv, igwe mmadụ ndị ahụ na-esu ụzọ ya **17** “Nna ya ukwu sıri ya, ‘I mere nke oma, ezi malite iji oñu na-eto Chineke n’oke olu n’ihi odibo. N’ihi na i gosiri onwe gi onye kxesiri ọrụ ebube niile ha hụru, **38** na-asị, “Onye a ntukwasị obi n’ihe dikarişiri nta, i ga-achi mba goziri agozi ka eze ahụ bụ nke na-abia n’aha iri.” **18** “Onye nke abụo bjara sıkwa, ‘Onyenwe Onyenwe anyị.’” “Udo n’eluigwé, ebube dikwa m, otu mkpürü ego gi amutala mkpürü ego n’ebé kachasị elu.” **39** Ụfodụ n’ime ndị Farisii so ise ozo.” **19** “O sıri ya, ‘I ga-achi obodo ise.’ **20** igwe mmadụ ahụ gwara ya, “Onye ozizi, gwa “Onye nke ozo bjakwara sị, ‘Onyenwe m, lee ndị na-esu ụzọ gi ka ha mechie oñu!” **40** O zara mkpürü ego gi. Ekechiri m ya n’akwa, zoo ya. **21** sị, “Ka m gwa unu, o bürü na ha agbaa nkịtị, Atụrụ m egwu gi, n’ihi na i bụ onye afọ tara nkume ndị a ga-eti mkpu.” **41** Mgbe o rutere mmiri, bjurukwa onye na-ewe ihe na-abughi Jerusalem nso, ebe o nọ hụzie obodo ahụanya nke gi, na-aghorokwa mkpürü i na-akughi.” **22** nke oma. O bere akwa n’ihi ya, **42** sị, “O bürü “O sıri ya, ‘O bụ okwu si gi n’oñu ka m ga-eji na i maara taa, o bùladị gi onwe gi, ihe ndị kpeえ gi ikpe, gi bụ ohu ojoo! I maara na afọ tara na-eweta udo! Ma ugbu a, ezofuola ha n’anya m mmiri, matakwa na m na-ewe ihe na-abughi gi. **43** Oge na-abia mgbe ndị iro gi ga-agba gi nke m, na-aghorokwa mkpürü m na-akughi?” **23** gburugburu, mechie ụzọ mgbabụ niile, sitekwa Gịnị mere na i wereghị ego m tinye n’ulọakụ? n’uzo niile dị iche iche bjakwasị gi. **44** Ha ga-Nke o ga-abụ mgbe m lötara, m ga-anara ya na egwepia gi n’ala, gi na ụmụ gi nọ n’ime mgbidi ọmụrunwa ya.” **24** “Mgbe ahụ, o gwara ndị guzo a, o dikwaghị nkume ọbụla ha ga-ahapụ n’elu n’ebé ahụ, ‘Napütanụ ya mkpürü ego ahụ, were ibe ya, n’ihi na i mataghị oge nleta Chineke ya nye onye ji mkpürü ego iri.’ **25** “Ha sıri ya, nye gi.” **45** Mgbe ahụ, o banyere n’ime ulọnso ‘Nna anyị ukwu, o nwelarị mkpürü ego iri.’ **26** ukwu bido ičhụpụ ndị nọ ebe ahụ na-ere ahịa. “O zara, ‘Asị m unu, onye ọbụla nwere ihe ka a **46** O sị ha, “E dere ya n’akwukwọ nsọ ‘na a ga-ga-enyekwa ihe ozo, ma onye na-enweghi ihe akpọ ulọ m ulọ ekpere”; ma unu emeela ya ‘ogba ka a ga-anapụ o bùladị ihe ahụ o nwere. **27** Ma ndị na-apụnara mmadụ ihe n’ike.” **47** Ụboghị ndị iro m ahụ, ndị na-achoghi ka m bürü eze niile, o na-anọ na-akuzi ihe n’ulọnso ukwu ahụ. ha, kpupütanụ ha n’ebé a, gbukwaanụ ha n’ihu Ma ndịsi nchüaja na ndị ozizi iwu na ndị ndu m.” **28** Mgbe o kwusiri nke a, o gakwara n’ihu n’etiti ndị mmadụ, nọ na-achọ ụzọ ha ga-esi n’ije ya iga Jerusalem. **29** Mgbe o na-abiaru gbuo ya. **48** Ma ha achotaghị ụzọ ọbụla ime ya, Betfeji na Betani nso, n’Ugwu a na-akpọ Oliv, n’ihi na mmadụ niile sogidere ya kwenyekwara Jisos zipürü mmadụ abụo n’ime ndị na-esu ụzọ n’okwu ya.

ya, **30** sị, “Gaanụ n’ime obodo nta ahụ dị n’ihu unu. Mgbe unu na-abanye n’ime ya, unu ga- ahụ nwa ịnyinaya e kenyere n’ebé ahụ nke onye ọbụla na-anokwasibeghi n’elu ya, topụnụ ya, kputara m ya. **31** O bürü na onye ọbụla ajụo unu, ‘Gini mere unu ji atopụ ya?’ Gwanụ onye ahụ sị, ‘O dị Onyenwe anyị mkpa.’” **32** Ndị ahụ o

20 Otu ụboghị, ka o nọ n’ulọnso ukwu na-ezi ndị mmadụ ihe na-ekwusakwa ozioma. Ndịsi nchüaja, na ndị ozizi iwu na ndị okenye bjakwutere ya. **2** Ha sıri ya, “Gwa anyị, olee ike i ji na-eme ihe ndị a niile? Onye nyekwara gi ike a?” **3** O zara ha sị, “Aga m ajukwa unu otu ajuju. Gwanụ m, **4** baptizim nke Jọn, o si

n'eluigwe ka o si n'aka mmadu?" 5 Ha kparitara ha site na nke a nyefee ya n'aka ochichị na ike ụka n'etiti onwe ha ma sị, "O bürü na anyị onyeisi ala. 21 Ya mere ndị nnyoputa ahụ jürü asị na o sitere n'eluigwe, ọ ga-asị, 'Gịnị mere ya sị, "Onye ozizi, anyị mara na i na-ekwu ma unu na-ejighị kwenye na ya?" 6 O burukwanụ na-ezikwa ihe ziri ezi, matakwa na i dighị ele na anyị asị na, 'o sitere n'aka mmadu,' ndị mmadu anya n'ihu, kama i na-ezi uzọ Chineke mmadu ga-atụ anyị nkume, n'ihu na ha niile dị ka eziokwu si dị. 22 O ziri ezi n'iwu ka anyị kweere na Jọn bụ onye amụma." 7 Ya mere, tọọ ụtụ isi nye Siza, ka ọ bụ na o zighị ezi?" ha zara, "Anyị amaghị ebe o si bịa." 8 Jisos sıri 23 Ma ọ matara na nke a bụ ajụju aghugho, ya ha, "Enwekwaghi m ike igwa unu ikeke m ji mere ọ sıri ha, 24 "Gosinụ m otu mkpuru ego na-eme ihe ndị a." 9 O gara n'ihu tọorị ndị denari. Isi onye ka e sere n'elu ya, aha onye ka mmadu ilu a sị, "Otu nwoke nwere ubi vajinị, e dekwasikwara ya?" Ha sıri, "O bụ nke Siza." nke o nyefere n'aka ndị ga-elekota ya anya ma 25 O sıri ha, "Ya mere, nyenụ Siza ihe bụ nke pụo gaa njem n'ala ozọ ebe ọ nọro ogologo Siza, nyekwanụ Chineke ihe bụ nke Chineke." oge. 10 Mgbe oge iwe ihe ubi ruru, o zigara otu 26 Ha enweghi ike ijide ya n'ihu ihe o kwuru n'ime ndị ohu ya ka ọ bjakwute ndị ahụ na- n'ebé ahụ, n'ihu ọha mmadu. Osisa ya juru ha elekotara ya ubi, ka ha nyekwa ya ụfodụ n'ime anya, ha mechikwara onụ. 27 Ụfodụ ndị Sadusii, mkpuru ubi vajinị ahụ. Ma ndị na-elekotara ya ndị sị na mbilite n'onzwụ adighị, bjakwutere ya ubi jidere ya, tie ya ihe, zilaga ya n'aka efu. 11 28 ma juo ya sị, "Onye ozizi, Mosis deere anyị O zigakwara ohu ya ozọ. Ma ha tikwara ya ihe na ọ bürü na nwanne nwoke mmadu anwụo mee ya ihe ihere, zilakwaa ya n'aka efu. 12 O hapụ nwunye ya na-amụtaghi nwa, na nwoke zigakwara onye nke ato, ma ha merụrụ ya ahụ, dị otu a ga-alurụ nwunye nwanne ya nwoke chọlala ya. 13 "Mgbe ahụ, onyenwe ubi vajinị ahụ, sị otu a, mọtara nwanne ya umụ. 29 Ugbu ahụ sıri, 'Gịnị ka m ga-eme? Aga m ezigara ha a, e nwere umunne nwoke asaa, onye nke mbụ ọkpara m, nke m hụrụ n'anya, ma eleghị anya lụrụ nwanyị, nwụo na-amụtaghi nwa. 30 Nke ha ga-asopuru ya.' 14 "Ma mgbe ndị na-elekota abụo kwa 31 na onye nke ato lürükwara ya. ubi ahụ hụrụ ya, ha kwuritara n'etiti onwe ha, N'otu aka ahụ ha asaa lüchara ya ma nwụo sị, 'Onye a bụ onye nketa ihe niile a, ka anyị na-amụtaghi nwa. 32 N'ikpeazụ nwanyị ahụ gbuo ya, ka ihe nketa a bürüzia nke anyị.' 15 n'onwe ya nwükwara. 33 Ya mere, n'oge mbilite Ya mere, ha kpufere ya n'azụ ubi vajinị ahụ, n'onzwụ nwunye onye ka ọ ga-abụ? N'ihu na gbuo ya. "Gịnị ka onye nwe ubi ahụ ga-eme ha asaa lüchara ya?" 34 Jisos gwara ha, "Ndị ha? 16 O ga-abịa, laa ndị ahụ na-elekota ubi ahụ nke ọgbọ a na-alụ nwunye, ma na-enyekwa n'iyi, were ubi vajinị ahụ nye ndị ozọ." Mgbe umụ ha ka a lụrụ ha. (aiōn g165) 35 Ma ndị ahụ a ndị ahụ nṣụ nke a, ha sıri, "Chineke ekwela." gurụ dị ka ndị kwestiri isoro keta oke n'ogbọ 17 O legidere ha anya sị, "Gịnịkwa ka unu chere ahụ, nakwa na mbilite n'onzwụ agaghị alụ di na ihe e dere n'akwukwo nso pütara, "Nkume na nwunye. (aiōn g165) 36 N'ezie, ha apughikwa ahụ ndị na-ewu ulọ jürü aghołla nkume nke isi ịnwụ ozọ, n'ihu na ha dị ka ndị mmụo ozi. Ha bụ ntọala ụlo? 18 Onye ọbụla nke dakwasiri n'elu umụ Chineke, n'ihu na ha bụ umụ nke mbilite nkume ahụ, ka a ga-etiwasị, ma onye ọbụla ọ n'onzwụ. 37 O buladị Mosis n'onwe ya zipütara dakwasiri, ka ọ ga-egwepia." 19 Ndị ozizi iwu na mbilite n'onzwụ dị, n'akukọ banyere ọhia na ndị iusi nchüaja chọro ụzọ ha ga-esi jide ya ahụ na-ere ọkụ, mgbe ọ na-akpọ Onyenwe anyị n'otu oge ahụ n'ihu na ha matara na ọ bụ ha 'Chineke nke Ebraham, Chineke nke Ajizik na ka o bu n'obi tọọ ilu ahụ, ma ha türü egwu Chineke nke Jekob.' 38 O bughị Chineke nke ndị ndị mmadu. 20 Ya mere, ha chere ya nche nke nwụrụ anwụ, kama ọ bụ nke ndị dị ndụ, n'ihu ọma, ma zipụ ndị nnyoputa, ndị mere onwe ha n'ebé ọ nọ mmadu niile dị ndụ." 39 Ụfodụ ndị dika ndị ezi omume, ka ha chọputa ma o nwere ozizi iwu zara ya sị, "Onye ozizi, i kwuru nke uzọ ha ga-esi jide ya site n'ihе ọ ga-ekwu, ka ọma." 40 O nwekwaghi onye ọbụla jürü ya ajụju

ozø. 41 Ma o sıri ha, "Olee otu ha si kwuo na ukwuu. Ụnwụ na ọrịa ojọq dí iche iche ga-Krajst ahụ bù nwa Devid? 42 Devid n'onwe ya adịkwa n'ebé dí iche iche. A ga-ahụ ihe dí egwu kwupütara n'akwukwọ Abụ Ọma, sị: "Onyenwe na ihe ịribama dí ukwuu site na mbara eluigwe, anyị gwara Onyenwe m, "Nodụ ala n'aka nri m 12 "Ma tupu ihe ndị a niile emezuo, ha ga-ejide 43 ruo mgbe m ga-eme ndị iro gi ihe mgbakwasị unu, kpagbukwaa unu. Ha ga-enyefe unu n'aka ụkwu nye ụkwu gí." 44 Devid n'onwe ya kporo ọtụtu ụlo ekpere. Ha ga-atükwa unu mkporo. Ha ya 'Onyenwe anyị.' Oleekwanụ otu o si bürü nwa ga-akpopukwa unu n'ihi ndị eze na ndị ọchichị ya?" 45 Mgbe ndị mmadụ na-ege ntị, o sıri ndị n'ihi aha m. 13 Nke a ga-abụru unu ohere iji na-eso ụzo ya, 46 "Kpacharanụ anya n'ebé ndị gbaa akaebe. 14 Ma burunu ụzo kpebie n'obi ozizi iwu nọ. Ndị iyi uwe mwụda na-ejegharị unu na unu agaghi echegbu onwe unu maka ebe niile na-amasi, ndị hụrụ ekele pürü iche ihe unu ga-aza. 15 N'ihi na aga m enye unu ụdị bụ nke a na-ekele ha n'ọma ahịa n'anya. Ndị o okwu na amamihe nke ndị na-ebo unu ebubo na-amasikwa inokwasị n'uche kachasi elu n'ụlo na-enweghi ike iguzogide maqbụ kwuo okwu ekpere nakwa n'uche pürü iche na mmemme megide. 16 O bulađi ndị mṛurụ unu, ụmụnne oriri obụla. 47 Ha na-eripiä ihe niile dí n'ụlo ndị unu ndị nwoke na ndị nwanyị, ndị ikwu unu na inyom ndị di ha nwụrụ anwụ, n'ekpe ogologo ndị enyi unu, ha ga-arara unu nye n'aka ndị ekpere ka a hụta ha. Ndị dí otu a ka a ga-ata ọchichị, ndị ga-egbukwa ụfodụ n'ime unu. 17 ahụhụ dí ukwuu."

21 O leliri anya elu hụ ka ndị ọgaranya si

etinye onyinye ha n'ime igbe onyinye. 20

hükwara otu nwanyị di ya nwụrụ anwụ ka o bijara tanye naanị mkpuru ego kopa abuọ. 3 O sıri, "N'ezie, agwa m unu, nwanyị ogbenye a di ya nwụrụ etinyela ego karịa ndị ozo niile.

4 N'ihi na ndị ozo niile nyere onyinye ha site n'ego mapuṭaara ha n'akunụba ha, ma ya onwe ya sitere n'ogbenye ya tanye ihe niile o ji biri."

5 Mgbe ụfodụ na-ekwu okwu banyere otu e si were nkume mara mma na onyinye e chere n'ihi Chineke, chọọ ụlọnsö ukwu ahụ mma, o sıri, 6 "Ma banyere ihe ndị a, oge na-abia

mgbe ihe ndị a niile unu na-ahụ na-agaghi adịkwa. O dighị otu nkume a ga-ahapụ n'elu ibe ya, a ga-akwatuṣi ha niile." 7 Ha jụrụ ya si,

"Onye ozizi, olee mgbe ihe ndị a ga-emezu? Gịní ga-abukwa ihe ịribama ga-egosi na ha na-agaghi imezu?" 8 O sıri, "Lezienụ anya ka a ghara iduhie unu n'ihi na ọtụtu ga-abia n'aha m si,

'Abụ m ya,' na-asikwa na 'Oge ahụ dí nso.' Unu esokwala ha. 9 Mgbe obụla unu nṛurụ akuko agha dí iche iche na ogbaaghara, ka ụjo ghara iṭu unu, ihe ndị a aghaghị ibu ụzo mezuo, ma

ogwugwụ oge erubeghi." 10 Mgbe ahụ, o sıri ha, "Mba ga-ebili megide mba, alaeze ga-ebilikwa megide alaeze. 11 A ga-enwe ala ọma jijiji dí

Mmadụ niile ga-akpọ unu asị n'ihi m. 18 Ma

otu agirị isi dí n'isi unu agaghi ala n'iyi. 19 Unu ga-azoputa ndị unu site na ntachiobi unu. 20

"Mgbe unu hụrụ ka ndị agha gbara Jerusalem gburugburu, matanụ na oge e ji ala ya n'iyi eruola. 21 N'oge ahụ ka ndị nọ na Judia gbalaga n'ugwu, ka ndị nọ n'ime obodo si na ya püta, ka ndị na-anoghị n'obodo gharakwa ịba n'ime ya.

22 N'ihi na oge a ga-abụ oge ịbọ ọbọ ka e mezuo ihe niile akwukwọ nsọ kwuru. 23 Ma ahụhụ ga-adịrị ndị dí ime, na ndị na-enye ụmụaka ara, n'ubochị ahụ! A ga-enwe oke ihe mgbu n'ala a, iwe ga-adakwasikwa ụmụ mmadụ. 24 Mma agha ga-egbu ha, mba niile ga-adorökwa ha n'agha.

Ndị mba ozo ga na-azotosi Jerusalem n'ukwụ ruo mgbe oge nke ndị mba ozo ahụ zuru. 25 "A ga-enwe ihe ịribama n'anyanwụ, n'ọnwa, na kpakpando. N'elu ụwa, mba niile ga-anọ n'oke ahụhụ na mgbagwoju anya dí ka oke osimiri na-eme m kpottedu, ebili mmiri ga na-ebilikwa. 26 Ndị mmadụ ga-adakwa mba n'obi n'ihi ụjo mgbe ha ghötara ihe gaje ịbjakwasị ụwa, n'ihi na a

ga-eme ka ike niile nke dí n'eluiwge maa jijiji. 27 N'oge ahụ, a ga-ahụ Nwa nke Mmadụ ka o na-abia n'ike na ebube n'igwe ojii. 28 Mgbe ihe ndị a malitere ime, guzoronu ọtọ welie isi unu elu, n'ihi na oge mgbaputa unu dí nso." 29 O tütü ha ilu a, "Leenụ osisi fiig na osisi ndị ozo niile anya. 30 Mgbe ha bidoro ipuputa ahịhịa

oğhuru, unu na-amata na oğochị adıla nso. **31** ahụ. **14** Mgbe oge awa ahụ ruru, ya na ndị na-N'uzo dì otu a kwa, mgbe unu hụrụ ihe ndị a eso uzo ya gara ebe ahụ nödụ ala iri ihe. **15** O niile ka ha na-eme, matanụ na alaeze Chineke sıri ha, “O gurụ m nnöq agü ka mü na unu rie adıla nso. **32** “N’ezie agwa m unu, ögbo a agaghị nri Ngabiga a tupu mü ataa ahụhụ. **16** N’ihı na agabiga tupu ihe ndị a niile emezuo. **33** Eluigwe asị m unu, agaghị m erikwa ya ozọ tutu ruo na ụwa ga-agabiga, ma okwu m enweghi ike mgbe a ga-emezu ya n’alaeze Chineke.” **17** O igabiga. **34** “Kpacchapukwanụanya, unu ekwela buru iko, mgbe o nyechara ekele o sıri, “Burunu ka e bogbuo obi unu site n’oke oriri na ọnụnụ nke a kesaa n’etiti unu. **18** N’ihı na asị m unu, na nchekaşı nke ndụ a, site otu a mee ka ụboghị site ugbu a ga n’ihı, agaghị m ańu mmanya ahụ bịa kwasi unu na mberede, dì ka onya. **35** sitere na mkpuru vajin’ozø, ruo mgbe alaeze N’ihı na ọ ga-abia kwasi ndị niile bi n’elu ụwa. Chineke ga-abia.” **19** O werekwara otu ogbe **36** N’oronụ na nche oge niile ma na-ekpekwanụ achịchà, mgbe o nyechara ekele, o nyawaa ya ekpere ka unu nwhee ike igbanarị ihe niile gaje nye ha si, “Nke a bụ ahụ m nke e nyere n’ihı ịbia, ka unu nweekwa ike iguzo n’ihı Nwa nke unu. Na-emenụ nke a iji na-echeta m.” **20** N’otu Mmadu.” **37** Kwa ụboghị, ọ na-ezi ihe n’ulonṣo ụzo ahụ, mgbe ha risiri nri anyasị o buuru iko ukwu ahụ, ma n’uhuruchi, ọ na-arịgoro n’elu si, “Iko a bụ iko nke ögbugba ndụ oğhuru n’obara Ugwu Oliv i ga noq ọnödụ abalị. **38** Ndị mmadu m, nke a na-awụpụ n’ihı unu. **21** Ma lee, onye niile na-abia kwute ya n’isi ụtụtụ niile n’ulonṣo ahụ nke ga-arara m nye nonyeere m, o sokwa m na-eri nri. **22** Nwa nke Mmadu na-agà inwu dì ka e kpebiri ya, ma ahụhụ ga-adịrị nwoke ahụ a ga-esi n’aka ya rara ya nye.” **23** Ha bidoro ijirịta onwe ha onye o bụ n’etiti ha ga-eme nke a. **24** Iru ụka malitere n’etiti ha banyere onye n’ime ha ka a na-agụ na ọ dì ukwu karịa ibe ya. **25** Ma ọ sıri ha, “Ndị eze ndị mba ozø najeji aka ike na-achị ndị n’okpuru ha. Otu aka ahükwa, a na-akpọ ndị na-achị achị enyi ndị mmadu. **26** Ma unu onwe unu agaghị adị otu a. Kama onye kachasi ibe ya ịdị elu dịrị ka onye díkarisirị nta. Ka onyeisi dịrị ka onye na-eje ozi. **27** Onye dì elu karịa ibe ya? O bụ onye nödürü ala rie nri na tebul ka o bụ onye sıri nri dozie ya na tebul? O bughị onye nödürü ala rie nri na tebul? Ma adị m ka onye na-eje ozi n’etiti unu. **28** O bụ unu onwe unu bụ ndị nonyeere m n’oge ọnwunwa m niile. **29** Ana m enye unu alaeze dì ka Nna m nyere m ya. **30** Ka unu nwe ike isoro m rie ma rięokwa n’alaeze m. Sorokwa m nödụ n’ocheeze na-ekpe ebo iri na abụo nke Izrel ikpe. **31** “Saimon, Saimon, lee ekwensu arıoła ike iyocha unu dì ka ọka wiiti. **32** Ma ekpeelara m gi ekpere ka okwukwe gi ghara ịda. Mgbe i kwudosiri ike, gbaakwa ụmụnna gi umé.” **33** Ma ọ sıri ya, “Onyenwe anyị, ejikeere m isoro gi gaa mkporo, ma sorokwa gi nwụo.” **34** Jisos zara, “Agwa m gi Pita, tupu oke ọkụkụ akwaa akwa

22 N’oge a, Mmemime Achịchà na-ekoghị eko nke a na-akpọ Ngabiga na-eru nso. **2** Ndịsi nchịaja na ndị ozizi iwu nökwa na-achị ụzø ha ga-esi gbuo ya, n’ihı na ha na-atụ egwu ndị mmadu. **3** Mgbe ahụ, ekwensu banyere n’ime Judas, onye a na-akpọ Iskariot, otu n’ime mmadu iri na abụo na-eso ụzø ya. **4** O gakwuru ndịsi nchịaja, na ndịsi ndị nlekota nke ulonṣo ukwu ahụ, ya na ha akparita ụka otu o ga-esi rara ya nyefee ya n’aka ha. **5** Ha n’uriñi ọnụ ma kwekwa nkwa inye ya ego. **6** O kwenyere, na-achịkwa ohere ga-adị mma o ga-eji nyefee ya n’aka ha mgbe igwe mmadu na-agaghị an. **7** O ruo n’uboghị Mmemime Achịchà na-ekoghị eko ahụ bụ ụboghị a na-eji atụrụ Ngabiga achị aja. **8** O zipurụ Pita na Jon si, “Gaanụ kwadoo maka oriri Ngabiga nke anyị ga-eri.” **9** Ha sıri ya, “Ebee ka i chọro ka anyị gaa kwadoo maka ya?” **10** O sıri ha, “Lee, ka unu na-abata n’obodo, otu nwoke bu ite mmiri ga-ezute unu, soronụ ya baa n’ulọ obụla o banyere. **11** Sịnụ onyenwe ụlọ ahụ, ‘Onye ozizi sıri, Olee ụlọ ndị ọbịa ebe mü na ndị na-eso ụzø m ga-anị rie oriri Ngabiga?’ **12** O ga-egosi unu otu ọnụlọ buru ibu dì n’elu ụlọ nke e dozicharala ihe niile, kwadoonụ nri anyị n’ebé ahụ.” **13** Ha gara choputa ihe niile dì ka ọ gwara ha. Ha kwadokwara nri Ngabiga

taa, i ga-agonarı m ugboro ato, si na i maghi kwa ubochi n'ime ulonso ukwu ahü, ma unu onye m bụ.” 35 O gwara ha, “Mgbe m zipuru unu emetughi m aka. Ma ugbu a bụ oge awa unu na mbu sị unu ewerekwala ego, maobụ akpa bùrùkwa mgbe ike ochichiri na-achị achị.” 54 maobụ akpukpokwu, o nwere ihe kɔrɔ unu?” Mgbe ahü ha jidere ya duru ya puo, gaa n'ulo Ha sıri, “O nweghi ihe kɔrɔ anyi.” 36 O sıri ha, onyeisi nchüaja. Pita sokwara ha n'azu kama “Ugbu a, o bùrù na i nwere akpa ego, were ya, o no n'ebe di anya. 55 Mgbe ha kwanyere oku ma werekwa akpa ije. O bùrùkwa na i nweghi n'etiti mbara ezi obi ahü, ma nodu ala gba oku mma agha ree uwe mgbokwasi gi zutara onwe gi ahü gburugburu, Pita sokwara ha nodu ala. 56 otu. 37 N'ihi na agwa m unu, na a ga-emejuputa Ka o na-anya oku ahü, otu nwaagboğho na-ihe ndi a e dere n'akwukwo nso n'ime m, A eje ozi huru ya, o leruru ya anya nke ɔma, si, gukotara ya na ndi na-emebi iwu. N'ezie, ihe e “Onye a na Jisos nokoro.” 57 Ma o goro ago dere banyere m eruwela mgbe o ga-emezu.” si, “Nwanyi, amaghhi m onye o bụ.” 58 Mgbe 38 Ha sıri, “Onyenwe anyi, lee mma agha abuo oge nta gasiru, onye ozo hukwara ya kwukwaa di ebe a.” O sıri ha, “Nke ahü ezuola.” 39 Jisos si, “Gi onwe gi bukwa otu onye n'ime ha.” Ma puru gaa n'Ugwu Oliv di ka o na-eme mgbe Pita kwuru si, “Nwoke m, abughi m.” 59 Mgbe dum, ndi na-eso uvwxyz ya sokwa ya gaa. 40 Mgbe ihe di ka otu awa gafere, onye ozo biakwara o ruru n'ebé ahü, o sıri ha, “Kpeenu ekpere ka kwusie okwu ike, “N'ezie, nwoke a so ya n'ihi unu ghara ıdaba n'onzunwa.” 41 O hapuru ha na o bụ onye Galili.” 60 Pita sıri, “Nwoke m, gaa ihe ha ka nzo ulkwu ole na ole noro n'ebé amaghhi m ihe i na-ekwu maka ya?” Di ka o kpu ahü gbuo ikpere n'ala kpee ekpere, si, 42 “Nna o okwu ahü n'onzu, oke okpa kwara akwa. 61 Mgbe bùrù na i choro, nara m iko a, ma otu o di, o ahü, Onyenwe anyi tughariru lee Pita anya. Pita bughhi ka e mee uche m, kama ka e mezuo uche chetakwara okwu Onyenwe anyi gwara ya nke gi.” 43 Otu mmuo ozi si n'eluiwe biakwutere bụ, “Tupu oke okpa akwa akwa taa, i ga-agonarı ya, gbaakwa ya ume. 44 Site n'oke ihe mgbu, o m ugboro ato.” 62 Ma o puru n'ezu gaa bee akwa kpere ekpere kpesie ike, nke mere na ɔsuso si na mwute. 63 Ndi ahü na-eche ya nche bidoro ya n'ahü na-adapu n'ala di ka okpuruukpu ɔbaru. na-akwa ya emo na-etikwa ya ihe. 64 Ha jiri 45 Mgbe o kpechara ekpere bilie, o biakwutere akwa kechie ya anya, si ya, “Buo amuma, onye ndi na-eso uvwxyz ya hu ha ka ha na-arahu ʊra tiri gi ihe?” 65 Ha kwukwara ɔtutu okwu ojo na n'ihi ihe mwute nke obi. 46 O sıri ha, “Gini mere nke mkparu megide ya. 66 Mgbe chi boro, nzuko unu ji na-arahu ʊra? Bilienu kpee ekpere ka ndi okenye na ndiisi nchüaja, na ndi ozizi iwu unu ghara ıdaba n'onzunwa.” 47 Mgbe o ka kpu zukotara, a kpotakwara Jisos n'ihi ha. 67 Ha na-okwu n'onzu, igwe mmadu bijara, onye du ha bụ ekwu, “O bùrù na i bụ Kraist, gwa anyi.” O sıri onye a na-akpo Judas, bụ otu n'ime mmadu iri ha, “O bùrù na m agwa unu, unu agaghhi ekwe. na abuo ahü na-eso uvwxyz ya. O bijaruru Jisos no, 68 O bùrùkwa na m ajuo unu ajuu, unu agaghhi isutu ya onu. 48 Ma Jisos sıri ya, “Judas, o bụ aza m. 69 Ma site ugbu a gawa, Nwa nke Mmadu site n'isutu onu ka i ji arara Nwa nke Mmadu ga-anodu ala n'aka nri nke ike Chineke.” 70 Ha nye?” 49 Mgbe ndi no ya gburugburu huru ihe niile sıri, “Gi onwe gi, i bụ Ọkpara Chineke?” O gaje ime, ha sıri, “Onyenwe anyi, o bụ anyi were sıri ha, “Unu kwuru na Abu m.” 71 Mgbe ahü mma agha gbuo?” 50 Otu n'ime ha ji mma gbuo ha sıri, “Gini mere anyi ji na-acho onye akaebe ohu onyeisi nchüaja, gbuupu ntu aka nri ya. 51 ozo? Anyi ejirila ntu anyi nuru ya site n'onzu Ma Jisos sıri, “O zuolal!” O metukwara ntu nwoke ya.”

ahü aka gwoo ya. 52 Mgbe ahü, Jisos sıri ndiisi nchüaja, na ndi nlekota nke ulonso ukwu na ndi okenye, “Gini mere unu ji chiru mma agha na m kpo bia ijide m, di ka a ga-asu na m bụ onye ohu o ji egbe ezu? 53 Mgbe mu na unu na-ano

23 Mgbe ahü, oha mmadu ahü niile biliri duru ya gakwuru Paillet. 2 Ha malitere ibo ya ebubo na-asi, “Anyi choputara na nwoke a na-eduhie ndi obodo anyi niile, na-egbochikwa ha itu ʊtu isi nye Siza, ma na-ekwukwa na ya bụ

Kraist, Eze.” 3 Ya mere Pailet jüru ya si, “I bụ na-eti mkpu n’oke olu ka a kpogide ya n’obe, eze ndị Juu?” O zara ya si, “Gị onwe gi kwuru n’ikpeazu olu iti mkpu ha kariri. 24 Ya mere otu a.” 4 Mgbe ahụ Pailet gwara ndịsi nchüaja Pailet kpebiri imere ha ihe ha chọro. 25 O na igwe mmadụ ahụ, “O nweghi ihe ojoo ọbula hapuru nwoke ahụ ha chọro nke a tübara n’ulọ m chọputara nwoke a mere.” 5 Ma ha gara mkporo n’ihi ọgbaaghara na igbu mmadụ, ma n’ihu na-asị, “O na-apkasu ọgbaaghara n’ala ndị nyefee ha Jisos n’aka. 26 Dị ka ha duu ya na-agà, Judia niile site n’ozizi ya. O malitere na Galili, ha jidere Saimon onye Sirini bụ onye si n’ime ọ biakwala ebe a ugbu a.” 6 Mgbe Pailet nüru otu obodo nta na-alobata; ha boro ya obe ahụ, nke a, ọ jüru ma nwoke a ọ bụ onye Galili? 7 manye ya ka o buru ya na-eso Jisos na-azụ. 27 Mgbe ọ matara na o si n’ebe Herod na-achị, o Igwe mmadụ dị ukwuu soro ya tinyekwara ụmụ nyere iwu ka e dugara ya Herod, onye nökwa na nwanyị bụ ndị tiri mkpu akwa ma ruokwara Jerusalem mgbe ahụ. 8 Obi toro Herod ụtọ nke ya ụjụ. 28 Ma Jisos tughariri si ha, “Umụada ukwuu, mgbe ọ hụru Jisos n’ihi na ọ no na-achị Jerusalem, unu eberela m akwa, kama beerenụ ihi ya anya n’oge dị anya gara aga. Sitekwa onwe unu na ụmụ unu. 29 N’ihi na oge na-abia n’akukọ ọ nüru banyere ya, o lere anya na ọ mgbe unu ga-asị, ‘Ngozi na-adirị ụmụ nwanyị ga-arụ ọrụ ebube ụfodụ. 9 Ya mere ọ jüru ya aga, akpanwa ndị na-amughi nwa, na ara ndị ọtụtụ ajụjụ, ma ọ zaghi ya ihe ọbula. 10 Ndịsi na-enweghi onye nüru ha.’ 30 Mgbe ahụ, “ha nchüaja na ndị ozizi iwu guzo n’ebé ahụ gara ga-asị, ugwu ukwu niile, ‘Dakwasị anyị!’” Síkwa, n’ihu bosie ya ebubo ike. 11 Emesịa, Herod na ugwu nta, ‘Kpuchite anyị!’” 31 Ya mere, ọ bụrụ ndị agha ya jiri ya mee ihe ochị, ma kwaakwa na ha mee ọhịa otu a mgbe ahịhịa dị ndị dị na ya emo. Ha yikwasịri ya uwe mwudża mara mma ya, gịnị ga-emekwanụ mgbe ọ kpọro nkụ?” 32 ma zighthachikwara ya Pailet. 12 N’ubochị ahụ ka Ha dukwaara mmadụ abụọ bụ ndị ohi gaa igbu Herod na Pailet ghọrọ enyi, maka n’oge gara ha na ya. 33 Mgbe ha bịa runtere n’ebe a na-apkọ aga ha bụ ndị iro. 13 Pailet kpokotara ndịsi Okpokoro Isi, ebe ahụ ka ha kpogidere ya n’obe nchüaja, na ndị ndu, na ndị mmadụ ndị ozọ ya na ndị ohi abụọ ahụ. Otu n’aka nri ya nke ozọ 14 si ha, “Unu kpotaara m nwoke a dị ka otu n’aka ekpe ya. 34 Jisos sıri, “Nna gbaghara ha onye n’ime ndị na-apkali ndị mmadụ inupu isi. n’ihi na ha amataghị ihe ha na-eme.” Ha ji ife Ajụola m ya ajụjụ n’ihu unu ma achọputaghị nza kee uwe ya n’etiti onwe ha. 35 Ndị mmadụ m ihe ọbula nke unu kwsiri iji boo ya ebubo. guzoro ebe ahụ na-ele anya, ka ndị ochichị ji 15 O buladị Herod achọputaghị ihe ojoo ọbula ya na-eme ihe ochị, na-asị, “O zoputara ndị n’aka ya, nke a mere o jiri kpughachitere anyị ozọ, ya zoputanụ onwe ya, ma ọ bụrụ na ọ bụ ya. Leenu, o nweghi ihe ọbula o mere e kwsiri Kraist nke Chineke, bụ Onye a hoputara.” 36 iji maa ya ikpe ọnwụ. 16 Ya mere aga m apia ya Ndị agha biakwara chịa ya ochị. Ha nyere ya ihe hapụ ya ka ọ laa.” 17 Ma ọ dị mkpa na a ga- mmanya gbara ụka, 37 ma na-asị, “O bụrụ na ahapụ otu onye mkporo n’oge mmapemme. 18 Ma ị bụ eze ndị Juu, zoputanụ onwe gi.” 38 Ihe e igwe mmadụ ahụ tiri mkpu n’otu olu si, “Gbuo dere n’elu isi obe ahụ bụ: Onye a bụ Eze ndị Juu. nwoke a, hapuru anyị Barabas.” 19 (Onye a 39 Otu onye n’ime ndị ohi ahụ a kpogidekwara tübara n’ulọ mkporo n’ihi ọgbaaghara dapütara n’obe n’ebé ahụ kparikwara ya si, “O bughi gi n’obodo ahụ, nakwa n’ihu igbu mmadụ.) 20 Dị ka bụ Kraist? Zoputanụ onwe gi ma zoputakwa ọ gbalisịri ike ịhapụ Jisos, Pailet gwakwara ha anyị.” 40 Ma onye nke ozọ a makwara ikpe okwu ozọ. 21 Ma ha niile tiri mkpu si, “Kpogide ọnwụ baara ya mba si, “I naghi atụ Chineke ya n’obe! Kpogide ya n’obe!” 22 O sıri ha na egwu, i hughị na a mara gi ikpe dị ka e si maa nke ugboro ato, “O bụ n’ihu gini? Olee ihe ojoo ya. 41 Anyị na-ata ahụkụ kwsiri anyị, n’ihu na nwoke a mere? O nweghi ihe ọbula m chọputara a na-ata anyị ahụkụ n’ihu ihe anyị mere, ma n’aka ya kwsiri iwtara ya ọnwụ. Ya mere aga nwoke a emeghi ihe ojoo ọbula.” 42 Mgbe ahụ ọ m ata ya ahụkụ, hapụ ya.” 23 Ma ha nogidere sıri, “Jisos, chetakwa m mgbe ị bara n’alaeze

gi.” 43 O sıri ya, “N’ezie a agwa m gi, taa, i ga- ihe o gwara unu mgbe unu na ya no na Galili anonyere m na paradajs.” 44 Mgbe o na-eru ihe si, 7 ‘A ghaghị inyefe Nwa nke Mmadu n’aka dị ka elekere iri na abụ nke ehihie, ochichiri ndị mmehie, a ga-akpogidekwa ya n’obe ma gbachikotara n’ala ahụ niile ruo elekere ato n’ubochị nke ato o ga-esi n’onwụ bilie.” 8 Mgbe nke ehihie. 45 N’ihı na anyanwụ kwusırı inye ahụ ha chetara okwu ya. 9 Mgbe ha sitere n’ili ihe ya. Akwa mgbochi dị n’ulonṣo ukwu sitere ahụ loghachi, ha kɔqo mmadu iri na otu ahụ na n’elu gbawaa abụ. 46 Jisós tiri mkpu n’oke olu ndị ọzọ niile ihe ndị a. 10 O bụ Meri Magdalın, si, “Nna, n’aka gi ka m na-enyefe mmuq m.” na Joana, na Meri nne Jemis na ụmụ nwanyị ndị Mgbe o kwusırı nke a, o kubiri ume. 47 Mgbe ọzọ so ha kɔqo ndị na-eso ụzọ ya ihe a. 11 Ma ochiagha na-achi otu narị ndị agha huru ihe ha ekweghi ihe ha gwara ha, n’ihı na okwu ha merenụ, o nyere Chineke otuto ma kwookwa si, dị ha ka o bụ ihe efu. 12 Ma otu o dị, Pita gbaara “N’ezie nwoke a bụ onye ezi omume.” 48 Mgbe ọsọ ruo n’ili ahụ, hulata ala hụ ka akwa ozu ndị igwe mmadu niile gbakotara ilere anya huru ihe ahụ togboqoro onwe ha; o lara na-atugharị uche mere, ha laghachiri n’ulọ ha na-eti aka n’obi. n’ime onwe ya ihe ihe ndị a pütara. 13 N’otu 49 Ma ndị niile maara onye o bụ, tinyekwara ụbочị ahụ, mmadu abụ n’ime ha gaje n’obodo ụmụ nwanyị ndị soro ya si Galili bịa, guzokwara nta a na-akpọ Emaus, nke dị ihe ruru kilomita n’ebé dì anya na-ele ihe ndị a. 50 O nwere otu iri na abụ site na Jerusalem. 14 Ha na-ekwurịta nwoke aha ya bụ Josef, onye so n’otu ndịsi n’etiti onwe ha banyere ihe niile mere. 15 Dị ka ulọ nzukọ. O bụ ezigbo mmadu na onye aka ya ha na-ekwu na-akparita ụka banyere ihe ndị a, kwụ otó. 51 O kwadoghi mkpebi ha na omume Jisós n’onwe ya bijara soro ha na-agà ije. 16 Ma ha. Onye sitere Arimatia, n’otu obodo ndị Juu, e mechiri anya ha ịmata na o bụ ya. 17 O sıri onye na-echere ọbjibịa nke alaeze Chineke. 52 ha, “Gịnị ka unu na-ekwurịta n’etiti onwe unu Nwoke a gakwuru Pailet rịoq ka e bunye ya dị ka unu na-agà n’uzo.” Ha kwusırı ebe ahụ, ahụ Jisós. 53 Ya mere, o budatara ya fuchie ya gbaro ihu ha. 18 Otu onye n’ime ha a na-akpọ n’akwa ocha linin, tanye ya n’ili e gwuru n’ogba Kleopas, sıri ya, “I bụ onye ọbia na Jerusalem nkume, nke a na-etinyebeghi mmadu na mbụ. nke mere na i maghi ihe mere n’ime ya n’ubochị 54 O bụ Ụbочị Nkwadebe maka ụbочị izuike ndị a?” 19 O sıri ha, “Gịnị bụ ihe mere?” Ha nke na-abịa nso. 55 Ndị nwanyị ahụ sitere Galili sıri ya, “Banyere Jisós onye Nazaret! O bụ onye soro ya huru ili ahụ, hukwa otu e si nibe ahụ ya amuma bùrukwa onye dì ike, ma n’okwu ma n’ime ya. 56 Emesịa ha laghachiri ga kwadoo n’omume n’ihu Chineke na mmadu niile. 20 Na mmanụ otite nke e tinyere ọtụtụ ụda. N’ubochị otu ndịsi nchüaja na ndị ochichị anyị nyefere izuike ha zukwara ike dika o dì n’iwu.

24 N’ubochị mbụ nke izu ụka, n’ezigbo isi ụtụtụ, ha weere mmanụ otite ahụ ha tinyere ọtụtụ ụda nke ha kwadoro gawa n’ili ahụ. 2 Ha choputara na e nupula nkume e ji dochie n’onụ ili ahụ. 3 Ma mgbe ha banyere n’ime ya, ha ahughi ahụ Onyenwe anyị Jisós. 4 Dị ka ha no na mgbagwoju anya banyere nke a, n’otu ntabi anya, ha huru mmadu abụ yi uwe na-egbu ka amuma guzo ha nso. 5 Ha kpudoro ihu ha n’ala n’ihı oke egwu, ma mmadu abụ ahụ gwara ha, “Gịnị mere unu ji na-achọ onye dì ndị n’etiti ndị nwuru anwụ? 6 O nökwağıhi n’ebé a, o biliela n’onwụ, chetakwanu ya ka a maa ya ikpe ọnwụ, ma kpogbukwaa ya n’obe. 21 Anyị nwereriị olileanya na o bụ ya gagabaputa Izrel. Nke ka nke, taa mere ya abalị ato kemgbe ihe ndị a mere. 22 Tukwası ihe ndị a, ụfodụ ụmụ nwanyị anyị mere ka anyị nwee ihe itunanya. Ha gara n’ili ahụ n’isi ụtụtụ a. 23 Ma ha ahughi ahụ ya. Ha bijara kɔqo anyị na ha huru ohụ nke ndị mmuq ozi, bụ ndị gwara ha na o dì ndị. 24 Ya mere ụfodụ n’ime ndị otu anyị gara n’ili ahụ choputa na ihe niile ụmụ nwanyị a kwuru mere otu ahụ ha siri kwuo ya. Ma ha ahukwaghị ya.” 25 O sıri ha, “Unu bụ nnögị ndị nzuzu! Leenụ ka o si siere unu ike ikwere ihe niile ndị amuma kwuru. 26 O bụ na o kwasighị ka Kraist taa ahụndị a tupu o banye

n'ebube ya?” 27 Ya mere, o kowaara ha ihe e agaje m izitere unu ihe ahụ Nna m kwere na dere n'akwukwọ nsø banyere ya onwe ya malite nkwa. Ya mere, nörönü n'ime obodo ruo mgbe na nke Mosis ruo na ndị amụma niile. 28 Mgbe a ga-eyikwasị unu ike nke si n'elu.” 50 O duuru ha na-eru obodo nta ahụ ha na-agà, o mere dì ha garuo na Betani, chilie aka ya abụọ elu gozie ka o na-agà n'ihi na njem ya. 29 Ma ha riọ ya ha. 51 Dì ka o na-agozi ha, o sitere n'ebe ha nō n'ebe o dì ukwu si, “Nonyerenụ anyị n'ihi na pụo, e weliri ya elu, baa n'eluiwge. 52 Mgbe chi ebidola iji, ụboghị agamiekwala ubgu a.” ahụ, ha fere ya ofufe jiri oke ọṇụ laghachi na N'ihi ya o banyere iga nonyere ha. 30 Mgbe ya Jerusalem. 53 Ha nogidere n'ulonṣo ukwu ahụ na ha nödürü na tebul iri nri, o were achịcha, na-eto Chineke oge niile.

kelee Chineke ekele, nyawaa ya were ya nye ha. 31 Mgbe ahụ, e meghere anya ha, ha amata

onye o bụ, ha ahụkwaghị ya anya ọzọ. 32 Mgbe ahụ, ha gwara onwe ha sị, “O bụ na o dighị ka ọkụ o na-enwu n'obi anyị mgbe anyị na ya nō n'uzo, ya na-ekpughere anyị akwukwọ nsø?”

33 Ha biliri ngwangwa laghachi Jerusalem. Ebe ahụ, ha hụrụ mmadụ iri na otu ahụ na ndị so ha ka ha nökötara n'otu ebe, 34 na-asị, “O bụ eziokwu, Onyenwe anyị ebiliela, o gosila Saimon onwe ya.” 35 Mgbe ahụ, ha kỌqoṛo ha ihe mere n'uzo, ya na otu ha siri mata ya mgbe o nyawara achịcha. 36 Mgbe ha ka na-ekwu banyere nke a, ya onwe ya guzoro n'etiti ha sị ha, “Udo dịrị unu.” 37 Oke egwu türụ ha, obi lókwara ha mmiri n'ihi na ha chere na ha ahụla mmuọ. 38 Ma o sıri ha, “Gịnị mere uịjọ ji atụ unu, gịnị mere unu ji nwee obi abụọ? 39 Leenụ m anya n'aka na n'ukwu. O bụ mụ onwe m! Metụnụ m aka ka unu hụrụ, n'ihi na mmuọ adighị enwe anụ ahụ na ọkpukpụ dì ka unu hụrụ m nwere.” 40 Mgbe o kwuchara nke a, o gosiri ha aka ya na ụkwụ ya. 41 Ma dì ka o siiri ha ike ikwere n'ihi ọṇụ na oke mgbagwoju anya, o sıri ha, “O dì ihe oriri unu nwere ebe a?” 42 Ha nyere ya otu ntakịrị azụ a mịkpọro amịkpọ.

43 Ma o naara ya rie ya n'ihi ha. 44 Mgbe ahụ, o sıri ha, “Okwu ndị a ka m gwara unu mgbe mụ na unu nō, na ihe niile e dere n'iwu Mosis na ndị Amụma na n'Abụ Ọma banyere m ga-emezucha.” 45 Mgbe ahụ, o meghere akonuche ha ka ha ghọta akwukwọ nsø. 46 O sıri ha, “Nke a bụ ihe e dere na, Kraist ahụ ga-ahụ ahụlụ ma sitekwa n'ọnwụ bilien'ụboghị nke atọ. 47 Na a ga-ekwusa nchegarị na mgbaghara mmehie site n'aha ya nye mba niile, malite na Jerusalem. 48 Unu bụ ndị akaebe nke ihe ndị a. 49 Ma lee,

Jon

1 Na mbu okwu ahu dírij, okwu ahu na Chineke nō, okwu ahu bükwa Chineke. **2** Ya na Chineke nō site na mbu. **3** E sitere na ya kee ihe niile, o díghíkwa ihe ọbula e kere eke nke a na-ekéghí site na ya. **4** N'ime ya ka ndu dírij, ndu ahu bükwa ihè nye mmadu niile, **5** ihè ahu na-enwu n'ime ochichiri, ma ochichiri ahu emenyughi ya. **6** O dí otu nwoke Chineke zitere, aha ya bu Jón. **7** O bijara dí ka onye akaebe igba ama banyere ihè ahu, ka mmadu niile site n'aka ya kwere. **8** Ya onwe ya abughí ihè ahu, o bijara naaní igba akaebe banyere ihè ahu. **9** Ezi ihè ahu nke na-enye mmadu ọbula ihè na-abia n'ime ụwa. **10** O bijara n'ụwa, ma ụwa bu ihe e kere site n'aka ya, ma ụwa amataghí onye o bu. **11** O bijakwutere ihe ndí ahu bu ndí nke ya, ma ndí ahu bu ndí nke ya anabataghí ya. **12** Ma ndí ahu niile nabatara ya, ndí ahu niile kweere n'aha ya ka o nyere ike igho ụmụ Chineke. **13** Ụmụ a na-amughí site n'obara, maqbú site na mkpebi nke anu ahu, ma o bükwanu mkpebi nke mmadu, kama site na Chineke. **14** Okwu ahu ghoro anu ahu birikwa n'etiti anyi. Anyi ahula ebube ya, ebube nke onye naaní ya bu Okpara Nna mürü, onye si n'ebi Nna nō bia, onye juputara n'amara na eziokwu. **15** Jón gbara ama banyere ya mgbe o na-eti mkpu na-así, "Onye a bu onye ahu m kwuru banyere ya, 'Onye na-abia m n'azú dí ahu birikwa n'etiti anyi. Anyi ahula ebube ya, ebube nke onye naaní ya bu Okpara Nna mürü, onye si n'ebi Nna nō bia, onye juputara n'amara na eziokwu. **16** Site n'iba uba nke amara ya, anyi niile anatala amara a tükwasíri n'amara. **17** N'ihi na e nyere iwu site n'aka Mosis, ma amara na eziokwu bijara site n'aka Jisós Kraist. **18** O dibeghi onye ya bu Okpara Nna mürü. Onye ya na Nna dí ya bu igba ama Jón mgbe ndí ndu ndí Juu nō na Jerusalem zipürü ndí nchüaja na ndí Livayi ka ha bia juo ya onye o bu? **20** O mechighí onu ya, kama o kwuputara sì, "Abughí m Kraist ahu." **21** Mgbe ahu ha juru ya sì, "I bükwanu onye? I bu ihe?" **22** Ha sì ya, "Abughí m ya." **23** O díbeghi onye ya, "I bükwanu onye? I bu ihe?" **24** Ma ndí Farisii ahu ezitere **25** jürü ya, sì, "Giní mere i ji na-eme baptizim o búru na i bughí Kraist maqbú llajia, maqbú onye amuma ahu?" **26** Jón zara ha sì, "Eji m mmiri na-eme baptizim, ma o dí otu onye n'etiti unu nke unu na-amaghí. **27** Onye ahu nke na-abia n'azú m, onye m na-erughí itopu eriri akpukpókpwu ya." **28** Ihe a mere na Betani n'ofe osimiri Jódan bu ebe Jón nō na-eme baptizim. **29** N'echi ya, o húru ka Jisós na-abíakwute ya sì, "Leekwa, Nwa Aturu Chineke, onye na-ebupu mmechie ụwa. **30** O bu onye a kam kwuru okwu ya mgbe ahu m sìri, 'otu nwoke na-abia n'azú m, onye dí ukwuu karja m, n'ihi na o bukwa m ụzo díri.' **31** Mụ onwe m amataghí ya, ma a bijara m were mmiri na-eme baptizim n'ihi nke a, ka e kpughee ya nye ndí Izrel." **32** Mgbe ahu Jón gbara ama a sì, "Ahúru m ka Mmụo Nsó sitere n'eluijwe rídata dí ka nduru, nökwasí ya. **33** Mụ onwe m amabughí ya, ma onye ahu zitere m ka m jiri mmiri mee baptizim kwuru, 'Onye ahu i ga-ahu, onye Mmụo Nsó ga-ebekwasí, ma nogidekwa, o bu ya ga-eji Mmụo Nsó mee baptizim.' **34** Mụ onwe m ahula ya, na-agbakwa ama na onye a bu Okpara Chineke." **35** N'echi ya, Jón na mmadu abu ndí na-eso ụzo ya guzoro n'ebi ahu ọzo. **36** Mgbe o húru Jisós ka o na-agafe, o sìri, "Leenú, Nwa Aturu Chineke." **37** Mgbe mmadu abu ahu na-eso ụzo ya nuru nke a, ha tugharíri soro Jisós. **38** Mgbe Jisós tugharíri hú ka ha na-eso ya, o sìri ha, "Giní ka unu choro?" Ha sìri ya, "Rabbi" (nke ọbula húru Chineke, ma Chineke, onye naaní ya) pütara "Onye ozizi"), "olee ebe i bi?" **39** O sìri ha, "Bianu, unu ga-ahu." Ha sooro ya ga hú ebe na mma, emeela ka anyi mata ya. **40** Nke a o na-an. Ha nonyekwara ya ụboghí ahu niile. O bu n'ihe dí ka elekere an o nke mgbede. **41** Otu n'ime mmadu abu ahu nuru ihe Jón kwuru, nke sooro ya bu Andru nwanne Saimon Pita. **42** Ihe mbu o mere bu içhota Saimon nwanne ya Onye amuma ahu?" "Mba." **43** Ha sìri ya, "I bu ya anya sì, "I bu Saimon nwa Jón. A ga-akpo gi Sefas" (nke nsüghari ya, pütara Pita). **44** N'echi

ya, o kpebiri iga Galili. Mgbe ọ hụrụ Filip, ọ sịri ụtọ n'ikpeazụ, mgbe ndị mmađu nujuchara afọ, ya, "Soro m." 44 Filip bụ onye obodo Betsaida dị ma i chebere mmanya dị ụtọ buputa ya ubgu a." ka Andru na Pita. 45 Filip chọtara Nataniel sị 11 Nke a bụ mmalite ihe ama Jisós mere na Kena ya, "Anyị achọtala onye ahụ Mosis dere banyere nke Galili, o sitere na nke a kpughee ebube ya, ya n'iwu, onye ndị amụma dekwara banyere ya, ndị na-eso ụzọ ya kwenyekwara na ya. 12 Mgbe Jisós onye Nazaret, nwa Josef." 46 Nataniel sịri nke a gasirị, ọ gara Kapanom, ya na nne ya na ya, "Ihe ọma ọbụla ọ pürü i si na Nazaret püta?" umunne ya, nakwa ndị na-eso ụzọ ya. Ha nọro Ma Filip sịri ya, "Bịa ka ị hụrụ." 47 Mgbe Jisós ụbochị ole na ole n'ebe ahụ. 13 Mgbe mmemme hụrụ ka Nataniel na-abịaru ya nso, o kwuru oriri Ngabiga nke ndị Juu na-abịaru nso, Jisós sị, "Leenụ ezi nwa afọ Izrel onye aghuğhọ na-gara Jerusalem. 14 N'ime ụlọnsö ukwu, ọ hụrụ adighị n'ime ya." 48 Nataniel sịri ya, "Olee otu i ndị na-ere ehi, na atụrụ na nduru. Hükwa ndị si mata onye m bụ?" Jisós sịri ya, "Tupu Filip nodialụ na tebul na-agbanwe ego. 15 Ya mere, o akpọ gi, ahularị m gi ka ị n'o n'okpuru osisi jiri eriri mere ụtarị chupusia ndị niile n'o na-fiig." 49 Mgbe ahụ, Nataniel zaghachiri, "Onye ere ahịa n'ulọnsö ukwu ahụ, tinyekwara ehi na ozizi, i bụ Okpara Chineke; i bụ eze Izrel." 50 atụrụ ha. Ọ kwafusịri mkpuru ego ndị ahụ na-Jisós zara sị ya, "I kwere n'ihi na agwara m gi agbanwe ego, kpugharịkwa tebul ha ihu. 16 Ọ na ahụrụ m gi n'okpuru osisi fiig? I ga-ahụ ihe sịri ndị ahụ na-ere nduru, "Wepụnụ ihe ndị a dị ukwu karịa nke a." 51 Ọ sịkvara ya, "N'ezie, n'ebe a. Kwusinụ ime ụlo Nna m ka ọ bụrụ ebe n'ezie agwa m unu, unu ga-ahụ eluigwe ka o a na-azụ ahịa." 17 Ndị na-eso ụzọ ya chetara na meghere hükwa ndị mmuo ozi Chineke ka ha e dere ya rịj n'akwukwọ nso, "Ihe banyere ụlo na-arigokwuru, ma na-aridakwuru Nwa nke gi na-anụ m ọkụ n'obi." 18 Ma ndị Juu sịri ya, "Olee ihe ịribama i pürü igosi anyị na ikike i ji eme ihe ndị a." 19 Jisós zara sị, "Kwatuonụ ụlọnsö ukwu a, aga m ewughachikwa ya n'abalị ato." 20 Ndị Juu kwuru, "Ulọnsö ukwu a were anyị iri afọ anọ na isii ịrụ ya, i ga-ewughachi ya n'abalị ato?" 21 Ma ụlọnsö o kwuru maka ya bụ ahụ ya. 22 Ndị na-eso ụzọ ya chetara okwu ya a mgbe o siri n'onzu bilie. Mgbe ahukwa, ha kweere akwukwọ nso ya na okwu niile Jisós kwuru. 23 Mgbe ọ nọ na Jerusalem n'oge Mmemme Ngabiga, otutu mmađu hụrụ ihe ịribama o mere kweere na ya. 24 Ma Jisós atukwasighị ha obi n'ihi na ọ matara mmađu niile nke ọma. 25 Ọ dighị ya mkpa ka onye ọbụla gbaa akaebe banyere ụmụ mmađu, n'ihi na ya onwe ya maara ihe dị n'ime mmađu.

2 N'ubochị nke ato, o nwere mmemme agbamakwukwọ na Kena nke Galili, nne Jisós bịa kwara ebe ahụ. 2 A kpoķwara Jisós na ndị na-eso ụzọ ya oku na mmemme agbamakwukwọ a. 3 Mgbe mmanya ha gwürü, nne Jisós sịri ya, "Ha enweghi mmanya." 4 Jisós sịri ya, "Nwanyị, ginị gbasara mü na gi na nke a? Oge awa m erubeghi." 5 Nne ya gwara ndị na-eje ozi, "Ihe ọbụla ọ gwara unu, meenụ ya." 6 A dobara ite mmiri nkume isii buru ibu n'akukụ ebe ahụ, nke a na-eji agbanye mmiri ndị Juu na-eji asachasị onwe ha ma ha chọp ikpe ekpere. Otu n'ime ha na-eri ihe dị ka galoponụ iri abụ ma ihe ruru iri ato. 7 Jisós gwara ha, "Gbajouonụ ite ndị a mmiri." Ya mere, ha gbajupütara ha mmiri. 8 Mgbe ahụ, ọ gwara ha, "Ugbu a, gbaputanụ ụfodụ bugara onyeisi oche." Ha mekwara nke a. 9 Mgbe ahụ onyeisi oche ahụ detürü mmiri ahụ e mere ka ọ ghogho mmanya ọnụ. Ọ mataghị ebe o siri püta (ma ndị na-eje ozi, ndị kutere mmiri ahụ matara), onyeisi oche ahụ kpopütara onye ahụ na-alụ nwunye ọhụrụ ihe 10 sị ya, "N'oge mmemme ọbụla, a na-ebu ụzọ buputa mmanya dị ụtọ, ma bupütakwa nke na-adighị

3 O nwere otu nwoke onyeisi ndị Juu nke so n'otu ndị Farisii aha ya bụ Nikodimos. 2 Ọ bịa kwutere ya n'abalị sị ya, "Onye ozizi, anyị maara na i bụ onye ozizi sitere na Chineke, n'ihi na o nweghi onye ọbụla pürü ịrụ ọrụ ebube dị otu a ma ọ bụrụ na Chineke anonyereghị ya." 3 Jisós zara sị ya, "N'ezie, n'ezie agwa m unu, ọ bụrụ na amughi mmađu ọzọ, ọ pughi iħu alaeze Chineke anya." 4 Nikodimos sịri ya, "Olee otu a

ga-esi mugharija mmadu mgbe o mere okenye? nökwa n'önü mmiri Enon dí nso na Salim na-
Q ga-aba n'afq nne ya nke uboro abuq?" 5 Ma eme baptizim n'ihi na mmiri buru ibu n'eb
Jisos sıri, "N'ezie, n'ezie agwa m unu, o bürü na ahü, ndi mmadu gakwara n'ihu na-abıakwute
amughi mmadu site na mmiri na Mmụo Nsø, o ya, o na-emekwa ha baptizim. 24 E tinyebeghi
nweghi ike jba n'alaeze Chineke. 6 Ihe e si n'anụ Jón n'ulọ mkporo mgbe ahü. 25 N'oge a, ijrūta
ahü muo bụ anụ ahü, ma ihe a mürü site na ụka malitere n'etiti ndi na-eso ụzo Jón na otu
Mmụo bụ mmụo. 7 Ya ejula gi anya na m sıri gi, onye Juu banyere mmemme idjı ocha. 26 Ha
"Agaghi imụ unu ozø." 8 Ifufe na-efe n'ebé ọbụla biakwutere Jón sị ya, "Onye ozizi, onye ahü i
masirị ya. I nwere ike nü ụzü ya ma ịmataghị gbara ama banyere ya nö n'ofe Jodan na-eme
ebe o si abia maobụ ebe o na-agha. Otu a ka o baptizim, mmadu niile na-agakwukwara ya." 27
dikwara onye ọbụla a mürü site na Mmụo." 9 Jón zaghachiri sị, "Ihe mmadu nwere ike ịnata
Nikodimós zara sị ya, "Olee otu ihe ndi a ga- bụ naanị ihe ahü e nyere ya site n'eluiwge. 28
esi mee?" 10 Jisos zara sị ya, "I bụ onye ozizi Unu onwe unu ga-agbara m akaebe na m sıri,
ndi Izrel, ma i ghøtaghị ihe ndi a? 11 N'ezie, na abughi m Kraist ahü, kama e zitere m ka
n'ezie agwa m unu. Anyị na-ekwu banyere ihe m buru ụzo bịa. 29 Nwanyị a na-alụ ọhụru bụ
anyị maara, na-akowapütakwa ihe anyị hụru, nke di ya. Enyi onye na-alụ nwunye ọhụru na-
ma unu onwe unu adighị anabata akaebe anyị. eche ma na-egekwa ntị ịnụ olu ya, ọnụ na-
12 Ekuwola m banyere ihe dí n'ụwa ma unu ejupütakwa ya obi mgbe o nụru olu onye ahü
ekweghi ya, oleekwanụ otu unu ga-esi kwere, na-alụ nwunye ọhụru. Ya mere, ọnụ m e zuola
ma o bürü na mu agwa unu banyere ihe ndi dí oke ubgu a. 30 O ghaghị idjı elu, ma mu onwe m
n'eluiwge? 13 O nwебeghi onye ọbụla rigooro aghaghị idjikwa ala. 31 "Onye ahü si n'elu bịa dí
n'eluiwge ewezuga Nwa nke Mmadu bụ onye elu karịa ihe niile, onye ahü si n'ụwa bükwa nke
siri n'eluiwge rịdata. 14 Dí ka Mosis weliri agwo ụwa ma na-ekwukwa okwu dí ka onye si n'ụwa.
elu n'ime ọzara, otu a ka a ga-ewelikwa Nwa Onye ahü si n'eluiwge dí elu karịa ihe niile.
nke Mmadu elu. 15 Ka onye ọbụla kwere na ya 32 O na-agba ama banyere ihe o hụru nakwa
nwee ndu ebighị ebi." (aiōnios g166) 16 N'ihi na Chineke hụru ụwa n'anya, nke a mere o jiri nye
Okpara o mürü naanị ya, ka onye ọbụla kweere 33 Onye ọbụla nabatara akaebe ya ji nke a
na ya ghara ila n'iyi, kama ka o nwee ndu ebighị mere akara, na Chineke bụ eziokwu. 34 N'ihi na
ebi. (aiōnios g166) 17 N'ihi na Chineke eziteghị N'ihi na o na-enye Mmụo ya n'uju. 35 Nna hụru
Okpara ya n'ụwa ka o maa ụwa ikpe, kama ka e Okpara ya n'anya, o tinyekwala ihe niile n'aka
site n'aka ya zoputa ụwa. 18 Ikpe amaghị onye 36 Onye ọbụla kwere n'Okpara ahü nwere
ọbụla kwere na ya, ma onye ọbụla na-ekweghi ndu ebighị ebi, ma onye ọbụla jụrụ Okpara ahü
aghọollarị onye ikpe mara, n'ihi na o kweghi agaghị ahü ndu n'ihi na iwe Chineke ga-adiri
n'aha Okpara Chineke mürü naanị ya. 19 Nke a ya." (aiōnios g166)

4 Ugbu a, Jisos matara na ndi Farisii anụla na
o na-eme ka otutu mmadu bürü ndi na-eso
uzo ya na-emekwa baptizim karịa Jón. 2 Ma o
bükwaghị Jisos na onwe ya na-eme baptizim
kama o bụ ndi na-eso ụzo ya mere ha baptizim.
3 O hapuru Judia laghachi azu na Galili. 4 Ma
o ga-esite n'etiti Sameria gafee. 5 Ya mere, o
batara n'otu obodo nta dí na Sameria a na-akpọ
Saika, n'akụkụ ala ahü Jekob nyere Josef nwa ya
nwoke. 6 Olulu mmiri Jekob dí n'ebé ahü, ma
ebe o bụ na ike gwurụ Jisos n'ije ya, o nođuru

ala n'akukü olulu mmiri ahü. O bụ ihe di ka oge 25 Nwanyị ahü siri ya, "Amaara m na Mezaya" ehihie. 7 Otu nwanyị onye Sameria bijara idoro (onye a na-akpo Kraist) "na-abia. Mgbe o bijara, mmiri, Jisos siri ya, "Nyetu m mmiri ka m nụo." o ga-akowaziri anyi ihe niile." 26 Jisos siri ya, 8 (Ndị na-eso ụzo ya abaala n'ime obodo iga "Mu, onye na-agwa gi okwu, abu m ya." 27 zụta nri.) 9 Nwanyị ahü siri ya, "Olee otu gi bụ N'oge ahü ndị na-eso ụzo ya loghachitara. O onye Juu si ario m bụ nwanyị Sameria mmiri ka gbagwojukwara ha anya nke ukwuu ijụ na ya i nụo?" (N'ihi na ndị Juu na ndị Sameria anaghị na nwanyị na-ekwurita okwu. Ma o nweghi emekorita ihe ọbula.) 10 Jisos zara si, "O bürü onye n'ime ha juru nwanyị ahü si, "Gini ka i na i matara onyinye Chineke, na onye ahü na-chor?" ma o bukwanụ, "Gini kpatara gi na ya ario gi mmiri, i gaara ario ya, o gakwara enye gi ji na-ekwurita okwu?" 28 Mgbe ahü, nwanyị mmiri nke ndị." 11 Nwanyị ahü siri ya, "Nna ahü hapuru ite mmiri ya laghachi n'ime obodo anyi ukwu, o nweghi ihe ọbula i ji i ga-eji doro ga gwa ndị mmadụ, 29 "Bianụ lee otu nwoke mmiri, olulu a dikwa omimi. Oleekwanụ ebe onye gwara m ihe niile m merela. O ga-abu na o i ga-eweta mmiri ndị a. 12 O bụ na i ka nna bụ ya bụ Kraist ahü?" 30 Ha sitere n'obodo ahü nna anyi Jekob ukwuu, onye gwuuru anyi olulu gbaputasja soro ụzo ahü, ka ha gakwuru ya. 31 mmiri a? Ya onwe ya na ụmụ ya na igwe ehi Ma otu o dị, ndị na-eso ụzo ya rioro ya si, "Onye na atụru ya nükwara mmiri sitere na ya?" 13 ozizi rienu nri." 32 Ma o siri ha, "Enwere m nri Jisos zara si, "Onye ọbula nüeru mmiri a, akpiri m na-eri nke unu na-amaghị maka ya." 33 Mgbe ga-akpo ya nkụ ọzo. 14 Ma onye ọbula ga-anu ahü ndị na-eso ụzo ya siri tara onwe ha, "O ga-mmiri ahü m nyere ya, akpiri agaghị akpokwa ya nkụ ọzo. N'eziokwu, mmiri ahü m nyere ya ga-aghorø ya isi iyi nke na-asoputara ya ahü na o nwere onye butere ya nri?" 34 Jisos siri ha, "Nri m bụ ime uche onye ahü zitere m ndị ebighị ebi." (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Mgbe onwa ano ka igho mkpuru n'ubi ruo?" Ma ana ahü nwanyị ahü siri ya, "Onyenwe anyi nye m m agwa unu, megheenụ anya unu lee ubi ahü, mmiri a, ka akpiri ghara ikpo m nkụ ọzo, ka m ha achaala maka oghugho. 36 O bùladi ugbu a, gharakwa idị na-abia ebe a idoro mmiri." 16 onye na-agho mkpuru na-anata ugwo ọru, o na- 17 Nwanyị ahü zaghachiri ya si, "Enweghi m achikota mkpuru ahü maka ndị ebighị ebi, ka dī." Jisos siri ya, "I kwuru eziokwu mgbe i siri iñurikota ọnu. (aiōnios g166) 37 Ya mere okwu ahü na i nweghi di. 18 I nweela di ise, ma nwoke nke na-asị, 'Otu onye na-agha mkpuru, onye gị na ya bi ugbu a abughị di gi. Ihe kwuru bụ ọzo na-aghokwa ya bụ eziokwu.' 38 E zigara nnqo eziokwu." 19 Nwanyị ahü siri ya "Nna m unu ka unu gaa għota ihe unu na-arughị anyi ukwu, ahụ m na i bụ onye amuma. 20 ọru maka ya. Ndị ọzo ruru ọru a, ma unu ewe Nna nna anyi ha fere ofufe n'ugwu a, ma unu uru dị n'ọru ha." 39 Ọtụtụ ndị obodo Sameria na-ekwu n'ebé ndị mmadụ ga-eferrị ofufe bụ kweere na ya n'ihi ama ahü nwanyị ahü gbara, naanị na Jerusalem." 21 Jisos siri ya, "Nwanyị "O gwara m ihe niile m mere." 40 Ya mere mgbe kwere okwu m, oge na-abia mgbe i na-agaghị ndị Sameria bijakwutere ya, ha rioro ya ka o akpo isiala nye Nna, maqbụ n'ugwu a ma o nonyeturu ha, o nonyekwaara ha ubechị abu. bukwanụ na Jerusalem. 22 Unu na-efe ihe unu 41 Ọtụtụ ndị ọzo kwerekwara na ya n'ihi okwu na-amaghị ma anyi na-efe ihe anyi matara, n'ihi ya. 42 Ha gwara nwanyị ahü, "Ihe anyi jiri kwere na nzoputa sitere n'aka ndị Juu. 23 Ma oge na-ugbu a abughị ihe i kwuru, kama o bụ n'ihi abia, ugbu a o bijala, mgbe ndị na-efe Nna ahü na anyi onwe anyi anụla olu ya, matakwa na n'eziokwu ga-efe ya n'ime mmuo na n'eziokwu. onye a bụ Onye nzoputa nke ụwa n'eziokwu." N'ihi na o bụ ndị dị otu a ka Nna chorø ka ha 43 Mgbe ubechị abu ahü gasir, o hapuru ebe na-efe ya. 24 Chineke bụ mmuo ndị niile na-ahü gawa Galili. 44 (Jisos n'onwe ya ekwu na efe ya ga-eferrị ya n'ime mmuo na eziokwu.) onye amuma anaghị enwe ugwu n'obodo ya.) 45

Mgbe o bıaruru Galili, ndị Galili nabatara ya ebe chilie ute gi jegharı.” 9 N’otu oge ahụ, ahụ ha onwe ha gara mmemme na Jerusalem, ma díri nwoke ahụ mma, o chiliri ute ya, malite hukwa otụtụ ɔrụ ebube o rurụ n’oge mmemme ijegharı. Ihe a mere n’ubochị izuike. 10 Ma ndị ahụ. 46 Ozokwa, o bıaruru Kena nke Galili bụ Juu gwara nwoke ahụ a gworø ɔrịa, “Taa bụ ebe ahụ o mere mmiri ka o ghoq mmanya. E ubochị izuike, o megidere iwu na i ga-ebu ute nwekwara otu onye na-arụ ɔrụ n’uløeze no gi.” 11 Ma o zaghachiri ha, “Nwoke ahụ mere ka n’ebé ahụ, nke ahụ na-adighị nwa ya nwoke ike ahụ dí m mma sịrị m, ‘Chilie ute gi laa.’” 12 Ha na Kapanom. 47 Mgbe o nṣuru na Jisós esitela jụrụ ya, “Onye bụ onye ahụ gwara gi ka i chilie na Judia bıarute na Galili, o jekwuuру ya rịo ya laa?” 13 Ma nwoke ahụ a gworø amataghị ya ka o bịa gworø nwa ya, n’ihı na o nọ n’onụ onye o bụ n’ihı na Jisós zoro onwe ya banye ɔnwụ. 48 Jisós sịrị ya, “O bürü na unu ahughi n’etiti igwe mmadụ. 14 Emesia, Jisós hụru ya ɔrụ ebube na ihe ịribama, unu agaghị ekwe n’ime ulønsø ukwu si ya, “Lee, e mela ka ahụ dí ma ɔli.” 49 Onye a na-arụ ɔrụ n’uløeze sịrị ya, gi mma, emehiekwala ɔzø ka nke dí nịo karịa “Nna m ukwu, biko bịa tupu nwa m a nwuo.” 50 nke a hapụ ibiąkwası gi.” 15 Nwoke a siri n’ebé Jisós sịrị ya, “Laa, nwa gi nwoke ga-adị ndụ.” ahụ pụo gaa gwa ndị Juu na o bụ Jisós gworø Nwoke ahụ kweere n’ihe Jisós kwuru laa. 51 ya. 16 Ya mere, n’ihı na Jisós na-eme ihe ndị a Mgbe o ka nọ n’uzø, ndị ohu ya zutere ya kɔorø n’ubochị izuike, ndị Juu malitere isogbu ya. 17 ya na ahụ adịla nwa ya nwoke mma. 52 Mgbe Jisós sịrị ha, “Nna m na-arụ ɔrụ mgbe niile ruo o jụrụ ha oge nwa ya jiri gbakee, ha sịrị ya, ugbu a, mụ onwe m kwa, ana m arụ ɔrụ.” 18 “Oke ahụ ɔkụ ahụ kwusirị ya ünyahụ n’elekere N’ihı nke a, ndị Juu chosirị ike igbu ya. O bughi mbụ nke ehihiie.” 53 Nwoke ahụ ghofara na o bụ naanị na o mebirị ubochị izuike, kama o na-kpomkwem n’oge awa ahụ Jisós gwara ya, “Nwa apkokwa Chineke Nna ya, sitekwa otu a na-gi nwoke ga-adị ndụ.” Ya mere ya na ezinaulo eme ka ya na Chineke hara. 19 Jisós zara ha sị, ya niile kwenyere. 54 Nke a bụ ihe ịribama nke “N’ezie, n’ezie agwa m unu, o nweghi ihe o ɔbụla abụ Jisós rurụ na Galili mgbe o siri Judia bija.

5 Mgbe nke a gasirị, otu mmemme ndị Juu ruru, Jisós agaa Jerusalem. 2 Ma otu ɔdø mmiri nta dí n’ime Jerusalem n’akukụ ɔnụ uzo ama Aturu. Aha ɔdø mmiri ahụ n’asusụ Hibru bụ Betsaida, nke nwere mgbe ɔnụ uzo ise. 3 N’ime ya ka igwe ndị ahụ na-esighị ike na-edina; ndị ịsi, ndị ngwuro, na ndị akukụ ahụ ha kpónwuru akponwụ, ha na-eche mgbe mmiri ahụ ga-enugharị. 4 N’ihı na mmuo ozi Onyenwe anyị na-agbadata site na mgbe ruo na mgbe gbaruq mmiri ahụ. Onye ɔrịa ɔbụla buru uzo daba n’ime mmiri ahụ ma a gbaruq ya, ka a na-agwo ihe ɔbụla bụ ɔrịa ya. 5 Otu nwoke nọ n’ebé ahụ bụ onye nɔrọla n’ɔrịa iri afọ ato na asato. 6 Mgbe Jisós hụru ya, matakwa na o nɔola n’onodụ a ogologo oge, o jụrụ ya sị, “I chọro ka a gworø gi ɔrịa?” 7 Onye ɔrịa ahụ zara, “Nna m ukwu, enweghi m onye ɔbụla ga-enyere m aka kuba m n’ime ɔdø mmiri a ma a gbaruq ya, mgbe o ɔbụla m chọro ka m danye, onye ɔzo na-eburu m uzo danye.” 8 Jisós gwara ya, “Bilie,

Okpara pürü ime n’onwe ya; naanị ihe o nwere ike ime bụ ihe o hụru Nna ya na-eme, n’ihı na ihe ɔbụla Nna ahụ na-eme ka Okpara ya na-emekwa. 20 N’ihı na Nna ahụ hụru Okpara ya n’anya ma na-egosikwa ya ihe niile o na-eme. N’ezie o ga-agbagwoju unu anya n’ihı na o gageosi ya ihe karịri ndị a. 21 N’ihı na dí ka nna ahụ si apkotे ndị nwurụ anwụ na-enyekwa ha ndụ, otu ahụ ka Okpara ya si enye onye ɔbụla o masirị ya ndụ. 22 Nna anaghị ekpe onye ɔbụla ikpe, kama o nyefere ikpe niile n’aka Okpara. 23 Ka mmadụ niile nye Okpara ahụ nsopuru dí ka ha na-asopuru Nna ahụ. Onye ɔbụla nke na-adighị asopuru Okpara ahụ adighị asopuru Nna nke zitere ya. 24 “N’ezie, n’ezie agwa m unu, onye ɔbụla na-anụ okwu m ma kwerekwa n’onye zitere m nwere ndụ ebighị ebi, a gaghi amakwa ya ikpe, o gafeela site n’onwụ banye na ndụ. (aiōnios g166) 25 N’ezie, n’ezie agwa m unu, oge na-abia, o biakwala ugbu a mgbe ndị nwurụ anwụ ga-anụ olu Okpara Chineke, ndị ahụ nṣuru ya ga-adịkwa ndụ. 26 Dí ka Nna ahụ

nwere ndu n'ime onwe ya, otu a ka o nyekwara
Okpara ahụ ike inwe ndu n'ime onwe ya. 27 O
nyekwala ya ikiike ikpe ikpe n'ihi na ọ bụ Nwa
nke Mmadụ. 28 "Ka nke a hapụ iju unu anya,
n'ihi na oge na-abia, mgbe ndị niile nō n'ilí
ha ga-anụ olu ya 29 ma püta, ndị mere ihe dí
mma ga-ebili díri ndu. Ma ndị mere ihe ojoo
ga-ebili bürü ndị a ga-ama ikpe. 30 Enweghi m
ike ime ihe ọbüla n'onwe m, ikpe m na-ekpe
bụ naanị dí ka m nürü, ikpe m bükwa nke ziri
ezi, n'ihi na anaghị m eme ihe ga-amasi m,
kama ọ bụ ihe ga-amasi onye ahụ zitere m. 31
"Ọ bürü na m na-agba ama banyere onwe m,
ama m abughi eziokwu. 32 Enwere m onye ozø
na-agbara m ama, amatakware m na ama ya
banyere m bụ eziokwu. 33 "Unu zigaara Jọn ndị^{ozi}, ọ gbakwaala ama maka eziokwu ahụ. 34 Ọ
bughi na m na-anabata ama nke mmadụ, kama
a na m ekwu ya ka enwe ike ịzoputa unu. 35
Ọ bụ orionà nke na-enwu na-amukekwa, unu
horokware iñhuri ọñu n'lhé ya n'oge nta. 36 "Ma
e nwere m ama dí ukwuu karịa nke Jọn, n'ihi
na ọñu ahụ ya bụ Nna nyere m ka m rüchapụ,
bükwa nke m na-arụ, na-agbara m ama na ọ bụ
Nna ahụ zitere m. 37 Ya bụ Nna ahụ zitere m
na-agbakwa ama n'onwe ya banyere m. Unu
anụbeghi olu maɔbu hụ ụdidi ya. 38 Okwu ya
anókwaighị n'ime unu n'ihi na unu ekweghi
n'onye o zitere. 39 Unu na-enyocha akwukwo
nsø n'ihi na unu chere na unu ga-esite na ha
nwee ndu ebighị ebi maɔbu ha na-agba ama
banyere m. (aiónios g166) 40 Ma unu jürü ibjakwute
m ka unu nwee ndu. 41 "Anaghị m anabata
otuto nke ụmụ mmadụ. 42 Ma amatara m na
unu enweghi iñhunanya Chineke n'obi unu. 43
Abiala m n'aha Nna m ma unu anabataghị m.
Ma ọ bürü na onye ozø abia n'aha nke onwe
ya, unu ga-anabata ya. 44 Olee otu unu ga-esi
kwere ebe unu na-anara otuto site n'aka ibe
unu, ma unu adighị achọ otuto nke si n'aka
onye naanị ya bụ Chineke? 45 "Unu echela na m
ga-ebo unu ebubo n'ihu Nna ahụ. Onye ga-ebo
unu ebubo bụ Mosis, bụ onye unu tükwasirị obi
na ya. 46 Ọ bürü na unu kweneere Mosis, unu
gakwara ekwere na m, n'ihi na o dere banyere

m. 47 Ma ebe unu na-ekweghi n'ihe o dere, olee
otu unu ga-esi kwere n'ihe m kwuru?"

6 Mgbe nke a gasiri, Jisós gafere n'ofe nke ozø
nke osimiri Galili (nke a na-akpokwa osimiri
Tiberias). 2 Oke igwe mmadụ sooro ya, n'ihi na
ha hụru ọrụ ebube ọ na-arụ n'ahụ ndị ọrija. 3
Jisós rigoro n'elu ugwu nödụ ala ya na ndị na-
eso ụzø ya. 4 N'oge a, mmemme oriri Ngabiga
ndị Juu na-abia nso. 5 Mgbe Jisós leliri anya
elu hụ oke igwe mmadụ na-abjawkwute ya, ọ
siri Filip, "Olee ebe anyị ga-azụta achịcha ndị a
ga-ata?" 6 Ọ jürü nke a naanị iji nwalee ya, ya
onwe ya marari ihe ọ ga-eme. 7 Filip zara ya,
"Ugwọ ọrụ ọnwa isii agaghị ezu ịzüta achịcha
nke onye ọbüla n'ime ha ga-atatụ naanị ihe
ntakiri." 8 Onye ozø n'ime ndị na-eso ụzø ya
bụ Andru, nwanne Saimon Pita, kwuputara, 9
"Otu nwantakiri nwoke nō n'ebe a nwere ogbe
achịcha balị ise, na azụ abụo, ma gịnị ka ha
bụ n'etiti igwe mmadụ ha otu a?" 10 Jisós siri,
"Meenụ ka ndị mmadụ ndị a nödụ ala." E nwere
ötütü ahịhịa n'ebe ahụ, ụmụ nwoke nödürü ala,
ha dí ihe ruru puku mmadụ ise. 11 Ya mere, Jisós
weere achịcha ahụ nye ekele, kee ha ndị niile
nödürü ala dí ka ha siri cho. O jikwa azụ ahụ
mee otu ihe ahụ. 12 Mgbe ha niile rijuchara afo,
ọ siri ndị na-eso ụzø ya, "Tütükötanụ iberibe
niile fodürü, ka ihe ọbüla hapụ ila n'iyi." 13
Ya mere, ha tütükötara ha, kpojuo nkata iri
na abụo, bụ iberibe si n'ogbe achịcha balị ise
nke ndị ahụ riforø. 14 Mgbe ndị mmadụ ahụ
hụru ihe irübama ahụ, o mere ha bidoro na-
asị, "N'eziovwu, onye a bụ onye amuma ahụ
nke ga-abia n'ime ụwa." 15 Mgbe Jisós matara
na ha chorø ibia dökpuụrụ ya n'ike chie ya eze,
ọ hapurụ ha ga n'ugwu naanị ya, n'onwe ya.
16 Mgbe o ruru n'uhuruchi, ndị na-eso ụzø ya
rídara gaa n'ọnụ mmiri, 17 ebe ha banyere
n'otu ugbø mmiri, malite ịgabiga osimiri gawa
n'ofe Kapanom. N'oge a ọchichiri agbaala ma
Jisós aloghachikwutebeghi ha. 18 Ebili mmiri
maliri elu n'ihi n'oke ifufe bidoro na-efe. 19 Ha
akwokołla ugbø ihe díka kilomita ise maɔbu isii,
mgbe ha hụru Jisós ka ọ na-aga ije n'elu mmiri
ahụ na-abia nso n'ugbø mmiri ha. Oke egwu
tükwara ha. 20 Ma ọ siri ha, "Unu atüla egwu. Ọ

bü m.” 21 Mgbe ahü, ha nabatara ya n’ime ụgbọ rịdata n’ụwa ime uche onye ahü zitere m, o ahü, o dikwaghị anya ụgbọ ha bịa runu n’elu ala bụaghị ime uche nke m. 39 Nke a bükwa uche ebe ha na-agha. 22 N’echi ya, igwe mmadụ ahü onye ahü zitere m, na o nweghi onye ọbụla o nodurụ n’ofe ozø nke ony় mmiri ahü chọputara nyere m ga-efunari m, kama m ga-eme ka ha na o bụ naanị otu ụgbọ mmiri nta bjara n’ebé site n’onwu bilie n’ubochị ikpeazu. 40 Nke a bụ ahü, na Jisós esoghị ndị na-eso ụzo ya banye uche nke Nna m, na onye ọbụla lere Okpara ahü n’ime ya, kama na o bụ naanị ndị na-eso ụzo anya, kwerekwa na ya ga-enweta ndụ ebighị ya ka ụgbọ mmiri ahü buuru pụo. 23 Mgbe ebi, m ga-emekwa ka o bilie n’ubochị ikpeazu.” ahü ụfodụ ụgbọ mmiri si Tiberias bjara kwusị (aiónios g166) 41 N’ihi nke a, ndị Juu bidoro itamu nso nso ebe ahü ndị mmadụ n’o rie achicha ntamu megide ya n’ihi na o siri, “Abu m achicha mgbe Onyenwe anyị nyechara ekele maka ya. ahü siri n’eluiwge rịdata.” 42 Ha siri, “Onye a o 24 Ma mgbe igwe mmadụ ahü ghötara na Jisós bụaghị Jisós, nwa Josef, bụ onye anyị matara nne na ndị na-eso ụzo ya anoghi n’ebé ahü, ha na nna ya? Oleekwanụ otu o si ekwu ugbu a si, banyere n’ugbọ mmiri nta ndị ahü kwofee gawa ‘Esi m n’eluiwge rịdata?’” 43 Jisós zara sị ha, Kapanom ịchọ Jisós. 25 Mgbe ha hụrụ ya n’ofe “Unu atamula n’etiti onwe unu. 44 O nweghi ozø nke osimiri ahü, ha siri ya, “Onye ozizi, olee onye nwere ike ịbjakwute m ma o bụaghị na Nna mgbe i jiri bịa n’ebé a?” 26 Jisós siri ha, “N’ezie, ahü zitere m kpötara ya, aga m akpolitekwa n’ezie agwa m unu, ihe unu ji na-achọ m abughị ya n’ubochị ikpeazu. 45 E dere ya n’akwukwo n’ihi na unu hụrụ ihe ịribama m mere, kama na ndị amụma, ‘Ha niile ga-abu ndị Chineke ga-unu riri achicha rijuokwa afo. 27 Unu adogbulu ma mütakwa ihe site na ya na-abiakwute m. 46 onwe unu maka nri nke na-emebi emebi, kama maka nri nke na-adigide ruo ndụ ebighị ebi, bụ nke Nwa nke Mmadụ ga-enye unu. N’ihi na Chineke Nna akakwasila ya akara nkwoado ya.” (aiónios g166) 28 Mgbe ahü, ha siri, “Gịnị ka anyị ga-eme iji rụo ọru Chineke?” 29 Jisós zara sị ha, 46 Abu m achicha nke ndụ. 49 Nna nna unu “Ọru Chineke bụ nke a, ikwere n’onye ahü o ha riri mánà ahü n’ime ọzara ma mecha nwụo. zitere.” 30 Ya mere ha siri ya, “Olee ihe ịribama 50 Ma nke a bụ achicha ahü nke si n’eluiwge bịa, i ga-egosi anyị nke anyị ga-ahü ma kwere na gi? 51 Kedụ ọru i ga-arụ? 31 Nna nna anyị ha riri mánà 50 Ma nke a bụ achicha di ndụ nke siri n’eluiwge bịa. n’ozara; dị ka e dere ya n’akwukwo nso sị, ‘O 52 Abu m achicha di ndụ nke siri n’eluiwge bịa. sitere n’eluiwge nye ha achicha ka ha rie.’” 32 53 Jisós siri ha, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, onye obula kwerenụ nwere ndụ ebighị ebi. (aiónios g165) 52 Mosis nyere unu achicha ahü site n’eluiwge, Mgbé ahü, ndị Juu bidoro na-arürüta ụka ike kama o bụ Nna m na-enye unu ezi achicha ahü n’etiti onwe ha si, “Olee otu nwoke a ga-esi nye site n’eluiwge. 33 N’ihi na achicha Chineke bụ anyị anụ ahụ ya ka anyị rie?” 53 Jisós siri ha, nke ahü si n’eluiwge rịdata, na-nyekwa ụwa “N’ezie, n’ezie agwa m unu, naanị ma unu riri ndụ.” 34 Ha siri ya, “Nna anyị ukwu, nye anyị anụ ahụ Nwa nke Mmadụ ma nụọkwa ọbara ụdi achicha a site ugbu a gawa.” 35 Jisós siri ha, ya, unu agaghị enwe ndụ n’ime onwe unu. 54 “Abu m achicha ahü na-enye ndụ. Onye ọbụla Onye ọbụla riri anụ ahụ m, nụọkwa ọbara m na-abijkwute m, agụụ agaghị agụ ya. Onye nwere ndụ ebighị ebi. A ga m akpolitekwa ya ọbụla kwa kweere na m, akpirị agaghị akpo ya n’ubochị ikpeazu ahụ. (aiónios g166) 55 N’ihi na nkụ. 36 Ma agwa m unu, unu ahụla m ma unu anụ ahụ m bụ ezigbo nri, ọbara m bükwa ezigbo ekweghikwa. 37 Onye ọbụla Nna ahụ nyere m ihe oñụnụ. 56 Onye ọbụla na-eri anụ ahụ m ga-abijkwute m, onye ọbụla na-abijkwute m, na-añukwa ọbara m na-anogide n’ime m mụ agaghị m achụpụ ya. 38 N’ihi na esi m n’eluiwge onwe m kwa n’ime ya. 57 Dị ka Nna ahụ dị ndụ

zitere m, ana m adıkwa ndü n'ihi Nna ahụ, otu enweghi ike ikpo unu asị, ma o kpọrọ m asị n'ihi a ka onye na-eri m ga-adıkwa ndü site na m. **58** na ana m agba ama megide ya n'orụ ya joro njo. Nke a bụ achicha ahụ si n'eluiwge bịa. Nna nna **8** Unu onwe unu gaanụ na mmemmem ahụ, agaghị unu ha riri mánà ma nwukwaa, ma onye ọbula m aga mmemmem a n'ihi na oge m erubeghi." **9** na-eri achicha a ga-adị ndü ruo mgbe ebighi Mgbẹ́ kwusiri nke a, o nogidere na Galili. **10** ebi." (*aioñ g165*) **59** O kwuru ihe ndị a mgbe o na- Ma otu o dị, mgbe ụmụnne ya gawara mmemmem akụzi ihe n'ụlo ekpere dị na Kapanom. **60** Mgbe ahụ ya onwe ya gakwara. O gaghi ebe mmadụ ọtụtu n'ime ndị na-eso ụzo ya ha nṣụ nke a, niile ga-ahụ ya kama o gara na nzuzo. **11** Na ha sịri, "Nke a bụ ozizi siri ike, onye nwere ike mmemmem ahụ ndị Juu nọ na-ele anya ma na- ịnabata ya?" **61** Ebe Jisós matara na ndị na-eso ajughari sị, "Olee ebe o nọ?" **12** E nwere oke ụzo ya na-atamu ntamu maka nke a o sịri ha, ntamu n'etiti igwe mmadụ ahụ banyere ya. Ndị "Nke a o na-ewute unu? **62** Gịnjị ka unu ga-ekwu ụfodụ na-asị, "O bụ ezigbo mmadụ." Ndị ọzo ma o bürü na unu ahụ Nwa nke Mmadụ ka o na-asị, "Mba, o na-eduhie igwe mmadụ." **13** na-arigo ebe o nɔrijị na mbụ. **63** O bụ Mmụo Ma o nweghi onye ọbula kwulitere okwu maka ahụ na-enye ndü; anụ ahụ abaghị uru ọbula, ya n'ihi ọha n'ihi egwu ndị Juu. **14** Mgbe o okwu ndị m gwara unu bụ mmụo bürükwa ndü. ruru n'etiti mmemmem ahụ, Jisós banyere n'ime **64** Ma n'etiti unu, o dị ụfodụ na-ekwenyeghi." ụlọnsö ukwu ma bido ikuzi ihe. **15** Site n'oke N'ihi na Jisós maara site na mmalite ndị ahụ mgbagwoju anya, ndị Juu juritara onwe ha sị, n'ime ha na-ekwenyeghi, matakwa onye ahụ "Olee otu nwoke a sịri nweta amamihe dị otu nke ga-arara ya nye. **65** O sịri, "O bụ nke a mere a ebe o bụ na o nwebeghi onye kuziri ya ihe m jiri gwa unu na o nweghi onye ọbula nwere ọbula?" **16** Jisós zara ha, "Ozizi m abaghị nke m, ike ibjákwute m ma o bürü na Nna m enyeghi kama o bụ nke onye ahụ zitere m. **17** Onye ọbula ya ike." **66** N'ihi nke a, ọtụtu ndị na-eso ụzo ya na-achọ ime uche Chineke, o ga-achopụta ma laghachiri azụ, kwusị iso ya. **67** Jisós sịri mmadụ ozizi m o bụ nke m ma o sikwanụ na Chineke. iri na abụ ahụ, "Unu chokwara iso ha pụo?" **68** **18** Ndị ahụ na-ekwu nke onwe ha na-eme nke a Saimon Pita zara ya sị, "Onyenwe anyị, onye iji wetara onwe ha ugwu, ma onye ahụ na-achọ ka anyị ga-agakwuru? O bụ gi ji okwu nke ndị ugwu nke onye zitere ya bụ onye eziokwu; o ebighị ebi. (*aioñios g166*) **69** Anyị kweere marakwa nwekwaghị ihe ọbula bụ ugħa banyere ya. **19** na i bụ Onye Nsọ nke Chineke." **70** Jisós zara ha, Mosis o nyeghi unu iwu? Ma o nweghi onye "O buğhị m hoptulara unu mmadụ iri na abụ? ọbula n'ime unu na-edede iwu ahụ. Gịnjị mere Ma otu onye n'ime unu bụ ekwensu!" **71** O na- unu ji achọ igbu m?" **20** Igwe mmadụ ahụ zara, ekwu banyere Judas nwa Saimon Iskariot, onye "Mmụo ojọq bi n'ime gi, onye chorø igbu gi?" **21** n'agbanyeghi na o bụ otu n'ime mmadụ iri na Jisós zara sị ha, "Arụru m otu ọrụ, ma unu niile abụ ahụ, bụ onye ga-arara ya nye.

7 Mgbe nke a gasiri, Jisós gaghariị na Galili, ma o kpachapuru anya hapụ iga Judia n'ihi na ndị Juu na-achọ ụzo igbu ya. **2** Mmemmem Ụlo ikwu ndị Juu dị nso, **3** ya mere, ụmụnne ya ndị nwoke sịri ya, "Si n'ebe a pụo, gaa Judia, ka ndị na-eso ụzo gi nwe ike iħu ọrụ i na-arụ. **4** N'ihi na o nweghi onye ọbula chorø ibụ onye ọha mmadụ ma, nke na-eme ihe na nzuzo. Ebe o bukwanụ na i na-eme ihe ndị a, gosi ụwa onwe gi." **5** N'ihi na o buladị ụmụnne ya ekwenyeghi na ya. **6** Jisós sịri ha, "Oge nke m erubeghi, ma oge nke unu nọ n'ebe a mgbe niile. **7** Ụwa

enweghi ike ikpo unu asị, ma o kpọrọ m asị n'ihi a ka onye na-eri m ga-adıkwa ndü site na m. **58** na ana m agba ama megide ya n'orụ ya joro njo. **8** Unu onwe unu gaanụ na mmemmem ahụ, agaghị m aga mmemmem a n'ihi na oge m erubeghi." **9** Ma otu o dị, mgbe ụmụnne ya gawara mmemmem akụzi ihe n'ụlo ekpere dị na Kapanom. **60** Mgbe ahụ ya onwe ya gakwara. O gaghi ebe mmadụ ọtụtu n'ime ndị Juu nọ na-ele anya ma na- ịnabata ya?" **61** Ebe Jisós matara na ndị na-eso ajughari sị, "Olee ebe o nọ?" **12** E nwere oke ụzo ya na-atamu ntamu maka nke a o sịri ha, ntamu n'etiti igwe mmadụ ahụ banyere ya. Ndị "Nke a o na-ewute unu? **62** Gịnjị ka unu ga-ekwu ụfodụ na-asị, "O bụ ezigbo mmadụ." Ndị ọzo ma o bürü na unu ahụ Nwa nke Mmadụ ka o na-asị, "Mba, o na-eduhie igwe mmadụ." **13** na-arigo ebe o nɔrijị na mbụ. **63** O bụ Mmụo Ma o nweghi onye ọbula kwulitere okwu maka ahụ na-enye ndü; anụ ahụ abaghị uru ọbula, ya n'ihi ọha n'ihi egwu ndị Juu. **14** Mgbe o okwu ndị m gwara unu bụ mmụo bürükwa ndü. ruru n'etiti mmemmem ahụ, Jisós banyere n'ime **64** Ma n'etiti unu, o dị ụfodụ na-ekwenyeghi." ụlọnsö ukwu ma bido ikuzi ihe. **15** Site n'oke N'ihi na Jisós maara site na mmalite ndị ahụ mgbagwoju anya, ndị Juu juritara onwe ha sị, n'ime ha na-ekwenyeghi, matakwa onye ahụ "Olee otu nwoke a sịri nweta amamihe dị otu nke ga-arara ya nye. **65** O sịri, "O bụ nke a mere a ebe o bụ na o nwebeghi onye kuziri ya ihe m jiri gwa unu na o nweghi onye ọbula nwere ọbula?" **16** Jisós zara ha, "Ozizi m abaghị nke m, ike ibjákwute m ma o bürü na Nna m enyeghi kama o bụ nke onye ahụ zitere m. **17** Onye ọbula ya ike." **66** N'ihi nke a, ọtụtu ndị na-eso ụzo ya na-achọ ime uche Chineke, o ga-achopụta ma laghachiri azụ, kwusị iso ya. **67** Jisós sịri mmadụ ozizi m o bụ nke m ma o sikwanụ na Chineke. iri na abụ ahụ, "Unu chokwara iso ha pụo?" **68** **18** Ndị ahụ na-ekwu nke onwe ha na-eme nke a Saimon Pita zara ya sị, "Onyenwe anyị, onye iji wetara onwe ha ugwu, ma onye ahụ na-achọ ka anyị ga-agakwuru? O bụ gi ji okwu nke ndị ugwu nke onye zitere ya bụ onye eziokwu; o ebighị ebi. (*aioñios g166*) **69** Anyị kweere marakwa nwekwaghị ihe ọbula bụ ugħa banyere ya. **19** na i bụ Onye Nsọ nke Chineke." **70** Jisós zara ha, Mosis o nyeghi unu iwu? Ma o nweghi onye "O buğhị m hoptulara unu mmadụ iri na abụ? ọbula n'ime unu na-edede iwu ahụ. Gịnjị mere Ma otu onye n'ime unu bụ ekwensu!" **71** O na- unu ji achọ igbu m?" **20** Igwe mmadụ ahụ zara, ekwu banyere Judas nwa Saimon Iskariot, onye "Mmụo ojọq bi n'ime gi, onye chorø igbu gi?" **21** n'agbanyeghi na o bụ otu n'ime mmadụ iri na Jisós zara sị ha, "Arụru m otu ọrụ, ma unu niile abụ ahụ, bụ onye ga-arara ya nye.

nọ na mgbagwoju anya. **22** Mosis nyere unu iwu ibi ugwu (n'agbanyeghi na o siteghị na Mosis, kama na nna nna anyị ha), n'ubochị izuiké unu na-ebikwa mmadụ ugwu. **23** O bürü na e nwere ike bie mmadụ ugwu n'ubochị izuiké ka a ghara imebi iwu Mosis, gịnjị mere o ji na-ewute unu na m mere ka ahụ mmadụ zuo oke n'ubochị izuiké? **24** Kwusinụ ikpe ikpe site n'ihe anya na-ahụ, kama na-ekpenụ ikpe ziri ezi." **25** N'oge ahụ, ụfodụ n'ime ndị Jerusalem bidoro na-asị, "Onye a o buğhị nwoke ahụ ha chorø igbu? **26** Lee ka o no na-ekwu okwu n'ihi mmadụ niile ma o nwekwaghị onye na-agwa ya ihe ọbula.

Ọ pütara na ndịji amatala n'eziokwu na ọ bụ n'etiti igwe mmadụ ahụ n'ihi ya. **44** Ụfodụ chọro Kraist? **27** Ma anyị matara ebe nwoke a siri ijide ya ma ọ dighị onye ọbüla metụrụ ya aka. püta, mgbe Kraist ahụ ga-abịa, o nweghi onye **45** Mgbe ahụ, ndị nche ụlọnsö ukwu loghachiri ga-amata ebe o siri püta.” **28** Ma dị ka Jisós na- n'ebe ndịji nchüaja na ndị Farisii nō, ndị siri ezi ihe n'ime ụlọnsö ukwuu ahụ, o tiri mkpu ha, “Ginị mere unu akpütaghị ya?” **46** Ha zara, sị, “N'ezie, unu maara m, matakwa ebe m siri “Anyị ahụbeghi onye kwuru okwu dị ka nwoke püta. Anoghi m n'ebe a na nke onwe m, ma a.” **47** Ndị Farisii zara ha, “Unu esorola bürü ndị onye ahụ zitere m bụ eziokwu. Unu amaghị a ghogburu? **48** Ọ dị onye ọbüla n'ime ndịji ya. **29** Ma amara m ya, n'ihi na esitere m na maqbụ n'ime ndị Farisii tükwasịri ya obi? **49** E ya bịa. Ọ bükwa ya zitere m.” **30** Mgbe ahụ ha e! Kama igwe mmadụ ndị a na-amaghị iwu bụ chọro ijide ya, ma o nweghi onye ọbüla metụrụ ndị a bürü ọnụ.” **50** Nikòdimos, otu n'ime ha ya aka n'ihi na oge ya erubeghi. **31** Ma otu ọ bụ onye bjakwutere ya na mbụ siri ha, **51** “Iwu dị, ọtụtụ n'ime igwe mmadụ ahụ kweere na anyị ọ na-ama mmadụ ikpe, ma ọ bürü na o ya. Ha siri, “Mgbe Kraist ahụ ga-abịa, o ga-arụ bughị uzọ nüta okwu n'ọnụ ya, ichopütua ihe ọnụ ebube ozọ karịri ndị a nwoke a rürüla?” **32** onye ahụ na-eme?” **52** Ha zaghachiri ya sị, “Gị Ndị Farisii nñụ ka igwe mmadụ ahụ na-atamu ntamu n'olu nta banyere ya. Mgbe ahụ ndịji nke ọma, i ga-achopütua na onye amụma ọbüla nchüaja na ndị Farisii zigara ndị na-eche nche agaghị esi na Galili püta.” **53** Mgbe ahụ, onye n'ulọnsö ukwuu ahụ ka ha gaa jide ya. **33** Jisós ọbüla n'ime ha lara n'ulọ ya.

siri, “Naanị nwa oge ka mụ na unu ga-anị, aga m alakwurukwa onye zitere m. **34** Unu ga-achọ m ma unu agaghị achọta m. Ebe m na-agakwa unu enweghi ike ibjaru ya.” **35** Ndị Juu sırtara onwe ha, “Olee ebe nwoke a chọro iجا anyị na-agaghị achọta ya? Ọ ga-eje ebe ndị nke anyị a chusasịri achusasi bi n'etiti ndị Griik, kə ọ ga kuziere ndị Griik ihe? **36** Kedụ ụdị okwu bụ nke a ọ na-ekwu sị, ‘Unu ga-achọ m ma unu agaghị achọta m,’ na ‘Ebe m na-agakwa unu enweghi ike ibjaru?’” **37** N'ubochị ikpeazu bükwa ubochị kacha ibe ya nke mmemme ahụ, Jisós guzoro ọtọ jiri oke olu tie mkpu si, “Ọ bürü na akpiri na-akpọ onye ọbüla nkụ, ya bjakwute m bịa nñụrụ mmiri. **38** Onye ọbüla kweere na m, dị ka akwükwo nsø kwururi, isi iyi mmiri nke ndu ga na-asopütua site n'ime afọ ya.” **39** O kwuru nke a banyere Mmụo ahụ ndị kwere na ya ganata. Tutu ruo oge ahụ, e nyebeghi Mmụo ahụ, n'ihi na e nyebeghi Jisós otuto. **40** Mgbe ha nñụrụ nke a, ụfodụ n'ime igwe mmadụ ahụ siri, “N'eziokwu onye a bụ onye amụma ahụ.” **41** Ndị ozọ siri, “Ọ bụ Kraist ahụ.” Ma ndị nke ozọ sikkwara, “N'ezie Kraist ahụ, ọ ga-esi na Galili püta? **42** Ọ bụ na akwükwo nsø ekwughi na Kraist ga-esi n'agbụrụ Devid püta, na Betlehem bụ obodo Devid?” **43** Ya mere nkewa dapütara

8 Ma Jisós rigooro n'Ugwu Oliv. **2** N'isi ụtụtụ echị ya, ọ bijara ozọ n'ulọnsö ukwuu ebe ọtụtụ mmadụ bjakwutere ya. Ọ nñđurụ ala malite ikuziri ha ihe. **3** Ndị ozizi iwu na ndị Farisii dökputara otu nwanyị ha jidere n'íkwa iko. Ha mere ka o guzo n'ihu igwe mmadụ ahụ niile. **4** Ha siri ya, “Onye ozizi, anyị jidere nwanyị a ka ọ na-akwa iko. **5** N'iwu, Mosis nyere anyị ike ka e jiri okwute tugbuo onye mere ihe dị otu a. Ginị ka i nwere ikwu banyere nke a?” **6** Ha kwuru nke a iji nwalee ya, iji nweta ihe ha ga-eji ebo ya ebubo. Ma Jisós hulatara ala were mkpísäka ya dee ihe n'ala. **7** Mgbe ha nogidere na-ajụ ya ajuju, o biliri sị ha, “Onye ọbüla n'ime unu na-emebeghi mmechie ọbüla, ya buru uzọ tuọ ya nkume.” **8** Ozq, o hulatakwara ala malite ide ihe ọ na-edè n'ala. **9** Mgbe ha nñụrụ nke a, ha niile n'otu n'otu, malite n'onye okenyi ha, sitere n'ebé ahụ puo. N'ikpeazu, o ụfodụ naanị Jisós na nwanyị ahụ, ebe o guzoro n'ihu ya. **10** Jisós guzoro ọtọ juo ya sị, “Nwanyị, oleekwanụ ha? Ọ dighị onye mara gi ikpe?” **11** O siri, “O nweghi onye ọbüla Onyenwe anyị.” Jisós siri ya, “Mụ onwe m amakwaghi gi ikpe: Gawa, kama emehiekwala ozq.” **12** Ozq, Jisós gwara ha sị, “Abụ m ihe nke ụwa. Onye ọbüla na-eso m agaghị ejegharị n'ochichirị, kama ọ

ga-enwe ihe nke ndu.” 13 Ndị Farisii sịri, “I na- ndị a, ọtụtu kwenyere na ya. 31 Jisọs gwara ndị agbara onwe gị ama! Ya mere ama i na-agbara Juu ndị kwere na ya, “O bụrụ na unu anogide onwe gị abughi ezie.” 14 Ma Jisọs zara sị, “A n’okwu m n’ezie unu ga-abụ ndị na-eso ụzọ m. sịkwarị na mụ na-agbara onwe m ama, ama 32 Unu ga-amatakwa eziokwu ahụ, eziokwu ahụ m na-agba bụ eziokwu. N’ihi na-amara m ebe ga-emekwa ka unu nwere onwe unu.” 33 Ha m si bịa, marakwa m ebe m na-aga. Ma unu zara ya, “Anyị bụ ụmụ Ebraham, o nwebeghi aghotaghị ebe m si bịa, maqbụ ebe m na-aga. 15 oge anyị ji bụrụ ohu onye ọbụla. Olee otu i si Unu na-ekpe ikpe dị ka mmadụ; ma ekpeghị na-asị na a ga-eme ka anyị nwere onwe anyị?” m onye ọbụla ikpe. 16 Ma ọ bụrụ na m ekpe 34 Jisọs zara ha, “N’ezie, n’ezie asị m unu, onye ikpe, ikpe m bụ eziokwu n’ihi na ọ bughị naanị ọbụla na-eme mmehie bụ ohu mmehie. 35 Ohu m nọ, kama ọ bụ mụ na Nna m, onye zitere enwekwaghị ọnọdu mgbe ọbụla n’ezinaya, ma m. 17 E dere n’iwu unu sị, ‘ama mmadụ abụọ ọkpara nwere ọnọdu ruo ebighị ebi. (aiōn g165) gbara bụ eziokwu.’ 18 Ana m agba ama banyere 36 Ya mere, ọ bụrụ na Ọkpara ahụ emee ka onwe m. Nna m, onye zitere m, na-agbakwa unu nwere onwe unu n’ezie, unu ga-abụ ndị ama banyere m.” 19 Mgbe ahụ ha jurụ ya, “Olee nwere onwe unu. 37 Ama m na unu bụ ụmụ ebe Nna gị nọ?” Jisọs zara, “Unu amaghị m, unu ụmụ Ebraham, ma unu na-achọ igbu m n’ihi amakwaghị Nna m. Ọ bụrụ na unu matara m na okwu m enweghi ọnọdu n’ime unu. 38 Ana unu ga-amatakwa onye Nna m bụ.” 20 Okwu m ekwu ihe m hụrụ n’ebi Nna m nọ, ma unu ndị a niile ka o kwuru n’ulọnsọ ukwu ha, mgbe na-eme ihe unu nṣụ site n’aka nna unu.” 39 ọ na-akuzi ihe na mpaghara ụlo ahụ ebe a na- Ha zara ya, “Ebraham bụ nna anyị.” Jisọs sịri adobà onyinye. Ma ọ dighị onye ọbụla jidere ya ha, “O bụrụ na unu bụ ụmụ Ebraham, unu gara n’ihi na oge ya erubeghi. 21 Ozọ ọ gwara ha, na-arụ orụ Ebraham rụrụ. 40 Ma unu na-achọ “Aga m ahaṇụ unu, unu ga-achọ m, ma unu ga- igbu m, bụ onye gwara unu eziokwu ahụ m anwụ n’ime mmehie unu. Ma unu apughi ibia nṣụ n’ebi Chineke nọ. Ebraham emeghi otu a. n’ebi m na-aga.” 22 Nke a mere ka ndị Juu na- 41 Unu na-arụ orụ nna unu rụrụ.” Ha sịri ya, asị, “O ga-egbu onwe ya? Ọ bụ ya mere o ji sị, “Anyị abughi ụmụ a mṣụ site n’ikwa iko; naanị ‘Ebe m na-aga unu apughi ibia?’” 23 Ma ọ sịri Chineke ya onwe ya bụ otu Nna anyị nwere.” 42 ha, “Unu si n’ala ma esi m n’elu bịa. Unu bükwa Jisọs gwara ha, “O bụrụ n’ezie na Chineke bụ ndị ụwa, ma abụkwaghị m nke ụwa a. 24 A sịri Nna unu, unu ga-ahụ m n’anya, n’ihi na ọ bụ m unu na unu ga-anwụ n’ime mmehie unu, Chineke zitere m. Abịaghị m site n’ike aka m. 43 naanị na unu kwenyere na mụ onwe m, bụ onye Gịnjị mere unu adịghị aghotaghị ihe m na-ekwu? ahụ.” 25 Ha jurụ ya, “Onye ka i bụ?” Jisọs zara sị Ọ bụ na unu enweghi ike ịnabata okwu m. 44 ha, “Abụ m onye ahụ m gwara unu na m bụ na Unu bụ ụmụ nke nna unu ekwensu. Uche unu mbụ. 26 E nwere m ọtụtu ihe m ga-ekwu n’ikpe bụ imezu ihe nke nna unu na-achọ. Ọ bụ ogbu unu ikpe. Ma matanụ na onye ahụ zitere m bụ ọchụ site na mbụ. Ọ dighị ejigide eziokwu n’ihị onye eziokwu. N’ihi nke a, ihe niile m nṣụ site na eziokwu adịghị n’ime ya. Mgbe ọ na-ekwu n’ọnụ ya ka m gwara ụwa.” 27 Ọ bụ ihe banyere okwu ugha, ọ na-ekwu dị ka ọdịdi ya sịri di, Nna ya ka ọ na-agwa ha, ma ha aghotaghị ya. 28 n’ihi na ọ bụ onye ugha burukwa nna nke ugha. Ya mere Jisọs sịri, “Mgbe unu weliri Nwa nke 45 Ma n’ihi na m na-ekwu eziokwu, ọ bụ ya mere Mmadụ elu, mgbe ahụ ka unu ga-ama na mụ unu ekwenyeghi na m. 46 O nwere onye n’ime onwe m bụ ya. Unu ga-amatakwa na ọ dighị ihe unu pürü ịtụ m mmehie m n’ihụ? Ọ bụrụ na m m na-eme n’orwe m, kama, dị ka Nna m ziri na-ekwu eziokwu, gịnjị mere unu ekwenyeghi m ka m na-ekwu ihe ndị a. 29 Onye ahụ nke na m? 47 Onye ọbụla sitere na Chineke na-anụ zitere m na-anonyekwara m. Ọ hapughi kwara m ihe Chineke na-ekwu. Ihe kpatara unu adịghị mgbe ọbụla, n’ihi na ọ bụ ihe na-amasi ya ka m anụ bụ maka unu abughi ndị nke Chineke.” 48 na-eme mgbe niile.” 30 Mgbe ọ na-ekwu ihe Ndị Juu zara sị, “Anyị e kwughi eziokwu mgbe

anyi sıri na i bu onye Sameria, na mmuo ojoo ndi ozø na-asikwa, “O bughi ya. O bu onye yiri bikwa n’ime gi?” 49 Jisos zaghachiri, “Mmuo ya.” Ma o na-ası, “Abu m nwoke ahü.” 10 Ha ojoo obula adighi n’ime m, kama ana m asopuru na-ası ya, “Olee otu anya gi sıri meghee?” 11 O Nna m, ma unu adighi asopuru m. 50 Anaghị m zara, “Nwoke a na-akpo Jisos gwakotara ụro tee acho otuto nke onwe m, kama o di onye nke m n’anya. O gwara m si, ‘Gaa saa ihu gi n’odo na-achọ ya. O bukwa ya bu onye ikpe. 51 N’ezie, mmiri Sailom.’ A gara m saa onwe m, malitekwa n’ezie, agwa unu, onye obula na-edede okwu m agaghị anwụ ozø.” (aiōn g165) 52 Mgbe ahü ndi Juu sıri ya, “Anyi maara ubgu a na mmuo ojoo bi n’ime gi. Ebrahim nwurụ anwụ ya na ndi amuma, ma gi onwe gi na-ası na onye obula kwere na gi agaghị anwụ ruo mgbe ebighi ebi. (aiōn g165) 53 I dì ukwuu karịa nna anyi Ebrahim? aja tee m n’anya, a sakwara m ihu ma ubgu O nwurụ, ma ndi amuma nwukwara. Onye ka i a ana m ahü uzø.” 16 Ufodù ndi Farisiı sıri, na-eche na i bụ?” 54 Jisos zara, “O burụ na m “Nwoke a esiteghị n’ebe Chineke no bija, n’ihi etoo onwe m, otuto m bu ihe efu, Nna m, onye na o dighi edebe ụboghị izuike.” Ma ndi ozø unu na-ası na o bu Chineke unu, bu onye na-eto na-ası, “Olee otu onye mmehie ga-esi rụo ọru m. 55 Amaara m onye o bu n’agbanyeghi na unu ịribama ndi di otu a?” Nkewa dirị n’etiti ha. 17 amaghị ya. Aga m abu onye ugħa ma o burụ na Ya mere, ha sıri nwoke ahü kpuru iṣi, “Gini ka m ga-ası na-amaghị m onye o bu. Amaara m ya i nwere ikwu banyere ya? O bu anya gi ka o na-edebekwa okwu ya. 56 Nna unu Ebrahim meghere.” O sıri, “O bu onye amuma.” 18 Ma ńuriq qonu mgbe o chetara na o ga-ahü ụboghị ndi Juu ahü ekweghi na nwoke a bu onye kpuru m; o hṛu ya ma ńuriakwa onu.” 57 Ndị Juu sıri iṣi na mbu, nke e mere ka o hụ uzø, tutu ruo ya, “I gbabeghi iri afo ise ma i hula Ebrahim?” mgbe ha kpọrọ ndi mṛu ya. 19 Ha jürü ha si, 58 Jisos sıri ha, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, tupu “Onye a o bu nwa unu, onye unu na-ası na o amuo Ebrahim, mü onwe m no ya.” 59 Ya mere, kpuru iṣi site n’oge a mṛu ya? O si añaah ahü ha tütülitere nkume ịtu ya, ma Jisos zoro onwe uezø ubgu a?” 20 Ndị mṛu ya zara, “nke a bu ya, sitekwa n’ulonsö ukwuu ahü pụo.

9 Mgbe o na-agafe, o hṛu otu nwoke kpuru iṣi site n’afø nne ya. 2 Ndị na-esi uezø ya jürü ya si, “Onye ozizi, onye mehiere? Nwoke a ka o bu ndi mṛu ya, nke mere e ji muo ya n’is?” 3 Jisos sıri, “Nwoke a emehieghị, ndi mṛu ya emehiekwaghị, kama o kpuru iṣi ka ọru Chineke pütä ihé na ndu ya. 4 Anyi aghaghị ịru ọru onye ahü zitere m, mgbe chi ka di, anyasi na-abia mgbe o nweghi onye pürü ịru ọru. 5 Dị ka m no n’uwa, Abu m ihé nke uwa.” 6 Mgbe o kwusiri nke a, o busara onu mmiri asu n’ala gwakota ya na aja, werekwa aja ahü tee nwoke ahü n’anya. 7 O gwara ya, “Gaa n’odø mmiri Sailom saa ihu gi” (nke a pütara “Zitere”). O gara saa ihu ya, loghachita na-ahü uzø. 8 Ndị agbataobi ya na ndi n’ahü ya n’oge gara aga ka o na-arịo arịo sıri, “Nke a, o bughi nwoke ahü na-anqdụ ala na-arịo arịo?” 9 Ufodù na-ası, “O bu ya.” Ma

mmiri Sailom.’ A gara m saa onwe m, malitekwa iħu uzø.” 12 Ha sıri ya, “Olee ebe nwoke ahü no?” O sıri, “Amaghị m.” 13 Ha dutere nwoke ahü kpuru iṣi na mbu n’ihu ndi Farisiı. 14 Ma o bu n’uboghị izuike ka Jisos gwakotara aja, jiri ya meghe anya ya. 15 Ya mere, ndi Farisiı jürü ya otu o si bido iħu uzø. O sıri ha, “O gwakotara aja tee m n’anya, a sakwara m ihu ma ubgu O nwurụ, ma ndi amuma nwukwara. Onye ka i a ana m ahü uzø.” 16 Ufodù ndi Farisiı sıri, na-eche na i bụ?” 54 Jisos zara, “O burụ na m “Nwoke a esiteghị n’ebe Chineke no bija, n’ihi etoo onwe m, otuto m bu ihe efu, Nna m, onye na o dighi edebe ụboghị izuike.” Ma ndi ozø unu na-ası na o bu Chineke unu, bu onye na-eto na-ası, “Olee otu onye mmehie ga-esi rụo ọru m. 55 Amaara m onye o bu n’agbanyeghi na unu ịribama ndi di otu a?” Nkewa dirị n’etiti ha. 17 amaghị ya. Aga m abu onye ugħa ma o burụ na Ya mere, ha sıri nwoke ahü kpuru iṣi, “Gini ka m ga-ası na-amaghị m onye o bu. Amaara m ya i nwere ikwu banyere ya? O bu anya gi ka o na-edebekwa okwu ya. 56 Nna unu Ebrahim meghere.” O sıri, “O bu onye amuma.” 18 Ma ńuriq qonu mgbe o chetara na o ga-ahü ụboghị ndi Juu ahü ekweghi na nwoke a bu onye kpuru m; o hṛu ya ma ńuriakwa onu.” 57 Ndị Juu sıri iṣi na mbu, nke e mere ka o hụ uzø, tutu ruo ya, “I gbabeghi iri afo ise ma i hula Ebrahim?” mgbe ha kpọrọ ndi mṛu ya. 19 Ha jürü ha si, 58 Jisos sıri ha, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, tupu “Onye a o bu nwa unu, onye unu na-ası na o amuo Ebrahim, mü onwe m no ya.” 59 Ya mere, kpuru iṣi site n’oge a mṛu ya? O si añaah ahü ha tütülitere nkume ịtu ya, ma Jisos zoro onwe uezø ubgu a?” 20 Ndị mṛu ya zara, “nke a bu ya, sitekwa n’ulonsö ukwuu ahü pụo.

nwa anyi. Anyi matakwara na o kpuru iṣi site n’oge anyi mṛu ya. 21 Ma otu o si ahü uezø ubgu a maqbụ onye meghere anya ya, anyi amaghị. Juonu ya. O bu dimkpa, ya zara onu ya.” 22 Ihe a ka ndi mṛu ya kwuru n’ihi na ha na-atu egwu ndi Juu. Ndị kpəbirila na o burụ na onye obula ekwo na Jisos bu Kraist ahü, ha ga-achupụ onye ahü site n’ulø ekpere ha. 23 Nke a mere ndi mṛu ya jiri si, “O bu dimkpa, unu juo ya.” 24 Ha kpọrọ nwoke a nke ugboro abu, bu onye ahü kpuburu iṣi, si ya, “Nye Chineke otuto. Anyi maara na nwoke a bu onye mmehie.” 25 O zara, “Amaghị m maqbụ onye mmehie ma o bughi. Ma otu ihe ka m maara, ekpuru m iṣi na mbu ma ubgu a ana m ahü uzø.” 26 Ha sıri ya, “Gini ka o mere gi? Olee otu o si meghe anya gi?” 27 O zara ha, “Agwala m unu ihe niile, ma unu acohaghị ikwera. Gini mere unu ji choq ịnu ya oze? Unu choqwara igho ndi na-esi uezø ya?” 28

bigbɔ̄ọ ya sị, "Gị onwe gị bùrùkwa onye na-
eso ụzọ ya! Anyị bụ ndị na-eso ụzọ Mosis. 29
Anyị mara na Chineke gwara Mosis okwu, ma
gbasara nwoke a, anyị amaghị ebe o siri bịa." 9 Mụ onwe m bụ ụzọ. Onye ọbụla sitere na m
30 Nwoke ahụ zaghachiri sị ha, "Ma otu ọ dị, banye, a ga-azopụta ya. Ọ ga na-apụ na-abata
nke a bụ ihe itụnanya! Unu amaghị ebe o siri na-achọtakwa nri. 10 Onye ohi na-abịa naanị ka
bia ma o meghere anya m. 31 Anyị mara na o zuo ohi, gbuo ma bibiekwa; abjara m ka ha
Chineke adighị ege ndị mmehie ntị, ma ọ na-
ege ntị onye na-atụ egwu ya na onye na-eme
uche ya. 32 Site na mgbe e kere ụwa, ọ dìbeghi
onye a nñuru na o meghere anya onye kpuru isì.
(aiōn g165) 33 Ọ bùrụ na nwoke a esiteghị n'ebé
Chineke nọ, ọ gaghi enwe ike ime ihe ọbụla." 34 gbaa ọsọ mgbe ọ hñuru agu ka ọ na-abịa; mgbe
Ha zara sị ya, "Gị onye a mñru n'ime mmehie, i
na-achọ ikuziri anyị ihe?" Ha chụpụta ya n'ezi. 35 Jisọs nñuru na ha achụpula ya n'ezi, ma mgbe
ọ chọtara ya, ọ siri ya, "I kweere na Nwa nke
Mmadụ?" 36 Ọ zara sị, "Onyenwe m, ọ bụ onye?
Gwa m ka m nwe ike ikwere na ya." 37 Jisọs siri m. 38 Ọ siri, "Onyenwe m, atụru ahụ.
" 39 Jisọs siri, anoghị n'ogba atụru a. Aghaghị m ikpobatakwa
"Ọ bụ n'ihi ikpe ka m ji bia n'ụwa, ka ndị na-
adighị ahụ ụzọ bido iñụ ụzọ, na ka ndị na-ahụ
otu igwe atụru na otu onye ọzuzu atụru. 17
ụzọ ghøø ndị kpuru isì." 40 Mgbe ụfodụ ndị
Jisọs siri ha, "Ọ bùrụ na unu kpuru isì, ikpe
ebe unu sị na unu na-ahụ ụzọ ikpe ọmụma unu
na-adigide."

onu ụzọ ogba atụru ahụ. 8 Ndị niile bijara tupu
mụ onwe m abịa bụ ndị ohi na ndị na-apụnara
mmadụ ihe n'ike. Ụmụ atụru aňakwaghị ha ntị.
o zuo ohi, gbuo ma bibiekwa; abjara m ka ha
nwe ndụ ma nwebigakwa ya oke. 11 "Mụ onwe
m bụ onye ọzuzu atụru oma. Ezi onye ọzuzu
atụru na-atogbø ndụ ya n'ihi atụru ya. 12 Onye
e goro orụ, nke na-abughị onye nche atụru,
onye atụru na-abughị nke ya, ọ na-abapụ ha
ahụ agu na-achịso atụru ahụ chusasia ha. 13
Onye e goro orụ na-agbapụ, n'ihi na ọ bụ onye
atụru ndị ahụ. 14 "Abụ m onye ọzuzu atụru
atụru ndị ahụ. 15 Dị ka Nna ahụ maara m, mụ onwe m
ya, "I hñula ya ubgu a; onye gị na ya na-ekwuriha
okwu bụ onye ahụ." 16 Enwere m ụmụ atụru ozø ndị na-
ekwela m." 17 Jisọs siri m. 18 Ọ siri, "Onyenwe m, atụru ahụ.
" 19 Jisọs siri, anoghị n'ogba atụru a. Aghaghị m ikpobatakwa
"Ha. Ha onwe ha ga-anụ olu m, a ga-enwekwa
ha. Ha onwe ha ga-anụ olu m, a ga-enwekwa
adighị ahụ ụzọ bido iñụ ụzọ, na ka ndị na-ahụ
otu igwe atụru na otu onye ọzuzu atụru. 17
"Anyị onwe anyị, anyị bükwa ndị kpuru isì?" 20 O nweghị onye ọbụla puru inara m ya, kama
Jisọs siri ha, "Ọ bùrụ na unu kpuru isì, ikpe
ebe unu sị na unu na-ahụ ụzọ ikpe ọmụma unu
na-adigide."

21 Ozokwa, nkewa batara n'etiti ndị Juu n'ihi

10 “N’ezie, n’ezie, agwa m unu, onye ọbụla na-adighị esite n’onụ ụzo aba n’ogba aturu kama ọ na-arị elu ka o site n’elu ulọ ahụ wufee, bụ onye ohi bùrụkwa onye na-apụnara mmadụ ihe. **2** Onye na-esite n’onụ ụzo abanye bụ onye ozuzụ aturu. **3** Onye nchे onụ ụzo na-emeghere ya ụzo, aturu ya na-anukwa olu ya. Ọ na-akpo aturu nke ya aha, ma duru ha pụo. **4** Mgbe ọ kpoputasịri ndị niile bụ nke ya, ọ na-agà n’ihu ha. Aturu ya na-esokwa ya n’azụ n’ihi na ha maara olu ya. **5** Ha agaghị eso onye ọbịa, kama ha gbaara ya ọso. N’ihi na ha amaghị olu onye ọbịa.” **6** Jisọs ji ihe yiri ihe gwa ha okwu. Ma ha aghọtaghị ihe ọ nọ na-agwa ha. **7** Ozọ, Jisọs siri, “N’ezie, n’ezie, ana m agwa unu, mu onwe m bu

onu uzо ogba aturу ahу. 8 Ndj niile bijara tupu mu onwe m abia bu ndj ohi na ndj na-apunara mmadu ihe n'ike. Umу aturу aňakwaghij ha ntj. 9 Mu onwe m bu uzо. Onye obula sitere na m banye, a ga-azoputa ya. O ga na-apu na-abata na-achotakwa nri. 10 Onye ohi na-abia naanij ka o zuo ohi, gbuo ma bibiekwa; abijara m ka ha nwe ndj ma nwebigakwa ya oke. 11 "Mu onwe m bu onye ozuzu aturу oma. Ezi onye ozuzu aturу na-atogbo ndj ya n'ihi aturу ya. 12 Onye e goro oru, nke na-abughij onye nche aturу, onye aturу na-abughij nke ya, o na-ahapu ha gbaa qos mgbe o hury agu ka o na-abia; mgbe ahу agu na-achuso aturу ahу chusasia ha. 13 Onye e goro oru na-agbaru, n'ihi na o bu onye e goro oru, o naghij echegbu onwe ya banyere aturу ndj ahу. 14 "Abu m onye ozuzu aturу oma; amara m aturу m, aturу nke m makwaara m. 15 Dij ka Nna ahу maara m, mu onwe m makwa Nna ahу. Ana m atogbo ndj m n'ihi aturу ahу. 16 Enwere m umу aturу ozо ndj na-anoghij n'ogba aturу a. Aghaghij m ikpobatakwa ha. Ha onwe ha ga-anu olu m, a ga-enwekwa otu igwe aturу na otu onye ozuzu aturу. 17 Maka nke a ka Nna jiri hу m n'anya, n'ihi na ana m atogbo ndj m, ka m wereghachikwa ya ozо. 18 O nweghi onye obula puru inara m ya, kama ana m atogbo ya n'ike nke onwe m. Enwere m irike itogbo ya, nweekwa irike iwereghachi ya ozо. Anatara m iwu a site n'aka Nna m." 19 Ozokwa, nkewa batara n'etiti ndj Juu n'ihi okwu ndj a. 20 Otutu n'ime ha na-ekwu, "O bu onye mmuo ojoo na-achij ya, onye isi mebir. O bara uru ige ya ntj?" 21 Ma ndj ozо na-ekwu, "Okwu ndj a adighij ka nke onye mmuo ojoo bi n'ime ya. Mmuo ojoo o nwere ike ime ka anya onye kpuru isи meghee?" 22 N'oge ahу, mmemme icheta mgbe e doro ulonso ukwu ahу nsо ruru na Jerusalem. O bu oge oke oyи, 23 ma Jisos no na-ejegharị n'ulonso ukwu, n'iba Solomon. 24 Ndj Juu gbara ya gburugburu si ya, "Ruo ole mgbe ka i ga-edede anyi n'onodу olileanya? O buru na i bu Kraist ahу, gwaghee anyi onu." 25 Jisos zara ha, "Agwara m unu, ma unu ekweghi. Oru m na-arу n'aha Nna m na-agba ama banyere m. 26 Ma unu ekwenyeghi,

n’hi na unu esoghị n’igwe aturu m. **27** Aturu ya nwanyị na Lazaros n’anya. **6** Mgbe o nụrụ na m na-anụ olu m. Amaara m ha, ha-na-esokwa Lazaros nọ n’orịa, o nokwuru mkpuru ubochị m. **28** Ana m enye ha ndu ebighị ebi. Ha agaghị abụo n’ebé ahụ o nọ. **7** Ya mere, o gwara ndị ala n’iyi. Mmadụ obụla enwekwaghị ike ipunari na-eso ụzo ya, “Ngwanụ ka anyị laghachị azu ha n’aka m. (**aiōn g165, aiōnios g166**) **29** Nna m onye na Judia.” **8** Ma ndị na-eso ụzo ya siri ya, “Onye nyere m ha dị ukwu karịa ihe niile. O nweghi ozizi, n’oge nta gara aga ka ndị Juu choro ițu gi onye nwere ike ịnapụ ha site n’aka Nna m. **30** nkume. I na-agakwa ebe ahụ ozoz?” **9** Jisọs zara, Mụ na nna m bụ otu.” **31** Ndị Juu tutulitekwar “O bughị awa iri na abụo dị n’otu ehihi nke nkume ozoz ițu ya. **32** Ma Jisọs zara ha, “E zila m ubochị? Onye na-ejegharị n’ehihi anaghị asụ unu ọtụtu orụ oma nke sitere n’aka Nna m, olee ngongo, n’hi na o na-eji ihè nke ụwa a ahụ ụzo, nke unu na-achọ ițu m nkume n’hi ya?” **33** Ndị **10** Ma ndị na-ejegharị n’abalị na-azohie ụkwụ, Juu zara ya, “Anyị achoghi ițu gi nkume n’hi n’hi na ihè adighị n’ime ha.” **11** Mgbe o kwusiri orụ oma ndị a, kama n’hi nkwalu na n’hi na gi nke a, o gwakwara ha, “Enyi anyị Lazaros na-bụ mmadụ efu, ma i na-eme onwe gi Chineke.” arahụ ụra, ma ana m aga ikpote ya n’ụra.” **12** **34** Jisọs zara ha, “Edeghị ya n’iwu unu, sị, ‘Mụ Ndị na-eso ụzo ya siri ya, “Onyenwe anyị, o onwe m siri na unu bụ chi?’ **35** O bụrụ na a bụrụ na o na-arahụ ụra, o ga-adị mma.” **13** Ihe kporo ndị ahụ nabatara okwu Chineke ‘chi,’ Jisọs na-ekwu bụ banyere ọnwụ ya ma ha chere apụghịkwa imebi ihe e dere n’akwukwọ nsọ. **36** na o na-ekwu banyere ịrahụ ụra efu. **14** Mgbe Unu na-ekwu na onye ahụ Chineke doro nsọ ahụ, Jisọs gwaghene ha ọnụ, “Lazaros anwụola, ma zitekwa ya n’ime ụwa na-ekwulu Chineke **15** Ma n’hi unu, obi dị m ụtọ na anoghị m n’hi na m siri, ‘Abụ m Ọkpara Chineke?’ **37** Unu n’ebé ahụ, ka unu nwe ike kwere. Ma bịaị ka ekwenyela na m, ma o bụrụ na o bughị orụ Nna anyị gakwuru ya.” **16** Toma, onye a na-akpo m ka m na-arụ. **38** Ma o bụrụ na m na-arụ ya, a Didimos, gwara ndị na-eso ụzo ibe ya, “Ka anyị sikhari na unu ekweghi na m, kwerenụ n’orụ gakwanụ ka anyị soro ya nwụo.” **17** Mgbe Jisọs ndị a, ka unu nwee ike mata ma ghatakwa na rutere, o choputara na Lazaros anoloarı n’ili Nna ahụ nọ n’ime m, mụ onwe m noķwa n’ime ubochị anọ. **18** Betani dị Jerusalem nso, ihe dị Nna ahụ.” **39** Ozokwa, ha gbaliri ijide ya ma ka kilomita ato. **19** Ma ọtụtu ndị Juu bịaķutere o siri n’aka ha pio. **40** Mgbe ahụ o laghachiri Mata na Meri ikaşı ha obi n’hi ọnwụ nwanne azu n’ofe osimiri Jodan, bụ ebe Jon nɔrọ na ha nwoke. **20** Mgbe ozi obiịa Jisọs ruru Mata mbụ mee baptism, ebe ahụ ka o nödürü. **41** ntị, o gara izute ya, ma Meri nödürü n’ulọ. **21** Ọtụtu ndị mmadụ bịaķutere ya. Ha na-asị, Mata siri Jisọs, “Onyenwe m, a sị na i nọ n’ebé “Jon arughị orụ ihe ịriabama obụla, ma ihe niile a, nwanne m nwoke agaraghị anwụ. **22** Ma ugbu Jon kwuru banyere nwoke a bụ eziokwu.” **42** a, amara m na Chineke ga-enye gi ihe obụla Ọtụtu mmadụ kwenyekwara na ya n’ebé ahụ. **23** Jisọs siri ya, “Nwanne gi nwoke ga-ebili ozoz.” **24** Mata siri ya, “Amara m na o ga-ebili ozoz n’ubochị mbilite n’onwụ n’oge ikpeazu.” **25** Jisọs gwara ya, “Mụ onwe m bụ mbilite n’onwụ na ndu. Onye obụla kwere na m, a sikhari na o nwụrụ anwụ, o ga-adị ndu ozoz.” **26** Ma onye obụla dị ndu nke na-ekwere na m agaghị anwụ. I kwere nke a?” (**aiōn g165**) **27** O siri ya, “E, Onyenwe m, ekwere m na i bụ Kraist ahụ, Ọkpara Chineke, onye ga-abia n’ụwa.” **28** Mgbe o kwuchara nke a, o gara kpoo nwanne ya nwanyị bụ Meri, jiri nwayo sị ya, “Onye ozizi abiala, o na-akpo gi.” **29** Mgbe o

nuru nke a, o biliri ọsịịso ga zute ya. **30** Ruo ha bụ Kaifas, onyeisi nchüaja n'afọ ahụ siri ha, mgbe a, Jisọs abiarutebeghi n'obodo nta ahụ, "Unu amaghị ihe ọbụla. **50** O bụ na unu amaghị ma o ka nọ n'ebe ahụ Mata zutere ya. **31** Ndị Juu na o ka mma ka otu onye nwụo n'ihi mmadu nọ n'ụlo na-akası Meri obi hụru ya ka o pürü niile, karịa n'obodo anyị niile ga-ala n'iyi." **51** ngwangwa. Ha sochiri ya n'azụ n'ihi na ha chere Dị ka onyeisi nchüaja nke afọ ahụ, o kwughị na o na-agà n'ili ibe akwa n'ebe ahụ. **32** Mgbe nke a site n'echiche ya, kama o buru amụma Meri rutere n'ebe Jisọs nọ, o dara n'ükwu ya si, na Jisọs ga-anwụ n'ihi mba ndị Juu. **52** O buğhi "Onyenwe m, o bürü na i nọ n'ebe a, nwanne m n'ihi mba ahụ naanị, kama, ka o kpokota ụmụ nwoke agaraghị anwụ." **33** Mgbe Jisọs hụru ya Chineke ndị gbasara n'ebe niile. **53** Ya mere, site ka o na-ebe akwa ya na ndị Juu ahụ so ya ka ha n'ubochị ahụ, ha malitere igba izu otu ha gana-ebekwa akwa, o metụrụ ya n'ime mmụo ya. esi gbuo ya. **54** Ya mere, Jisọs kwusirị igaghari O nwere ọmịjiko dị ukwuu. **34** O siri, "Olee ebe ebe ndị Juu ga-ahụ ya. O siri n'ebe ahụ pụo unu liri ya?" Ha siri ya, "Onyenwe anyị bia ka i gaa n'akukụ ozara n'otu obodo nta a na-apko hụ." **35** Jisọs ebee akwa. **36** Mgbe ahụ ndị Juu Ifrem. Ya na ndị na-eso ụzọ ya noddurụ n'ebe na-asị, "Lee ka o si hụ ya n'anya." **37** Ma ụfodụ ahụ. **55** Mmemme Ngabiga ndị Juu díkwa nso. n'ime ha siri, "Nwoke a meghere anya onye Ọtụtụ ndị mmadu si n'akukụ ala ndị Juu niile kpuru ịsì, o garaghị enwe ike mee ka nwoke a bia Jerusalem. Ha bijara tutu mmemme ahụ hapụ inwụ?" **38** Ozokwa, Jisọs suru ude n'ime ebido ka ha mee onwe ha ka ha dị ocha. **56** Ha onwe ya nke ukwuu, bijarute n'ili ahụ nso. Ili na-achọ Jisọs na-ajurịta onwe ha n'ime ulọnso ahụ bụ ọgba e jiri nkume dị ukwuu mechie ọnụ ukwu ahụ, "Gịnị ka unu chere? O bụ na o gaghi ya. **39** Jisọs siri, "Bupunụ nkume ahụ!" Ma Mata, abịa na mmemme a?" **57** Ma n'oge ahụ, ndịsi nwanne nwanyị onye ahụ nwụru anwụ, siri ya, nchüaja na ndị Farisi enyela iwu ka onye ọbụla "Onyenwe anyị, o ga na-esi isi ugbu a, n'ihi hụru ya bia gwa ha ka ha gaa jide ya. na nke a bụ abalị anọ o nwụru." **40** Ma Jisọs siri ya, "O bụ na m agwaghị gi si na o bürü na i kwere i ga-ahụ ọrụ ebube Chineke?" **41** Ya mere, ha bupụrụ nkume ahụ. Jisọs lere anya n'elu si, "Nna, ana m ekele gi n'ihi na i nula olu m. **42** Amaara m na i na-anụ olu m mgbe niile. Ana m ekwu nke a n'ihi ndị a gbara m gburugburu n'ebe a, ka ha kwere na o bụ gi zitere m." **43** Mgbe o kwusirị nke a, o jiri oke olu tie mkpu, "Lazaros, pụta!" **44** Onye ahụ nwụru anwụ pütara, e jikwa akwa ozu kekota aka ya na ükwu ya, werekwa akwa ịchafu kechie ihu ya. Jisọs siri ha, "Töpụnụ ya, hapụ ya ka o laa." **45** Ọtụtụ ndị Juu bijakwutere Meri bụ ndị hụru ihe a o mere, kwere na ya. **46** Ma ụfodụ n'ime ha lara gaa kóropọ ndị Farisi ihe o mere. **47** Mgbe ahụ, ndịsi nchüaja na ndị Farisi kpọrọ nzukọ ndị Sanhedrin. Ha na-asị, "Gịnị ka anyị ga-eme? N'ihi na nwoke a na-eme ọtụtụ ihe ịrigbama. **48** O bürü na anyị ahapụ ya ka o gaa n'ihi, mmadu niile ga-ekwere na ya. Ndị Rom ga-abịakwa, kwaituo ulọnso ukwu ma napụ anyị obodo anyị." **49** Ma otu onye n'ime

12 Ụbochị ịsì tupu e mee Mmemme Ngabiga, Jisọs gara Betani bụ obodo Lazaros, onye ahụ o mere ka o site n'ọnụwụ bilie. **2** N'ebe ahụ, ha siiri Jisọs nri, o bụkwa Mata na-eje ozi si nri ahụ, Lazaros bụ otu onye n'ime ndị sooro ya noddụ na nri ahụ. **3** Mgbe ahụ, Meri weere mmanụ otite dị ọkara lita nke ezigbo naad, mmanụ isi ụtọ dị oke ọnụahịa, o wukwasara ya Jisọs n'ükwu, jirikwa agiri ịsi ya hichaa ükwu ya. Nke a mere ka ụlo ahụ juputa n'isi ụtọ nke mmanụ otite ahụ. **4** Ma Judas Iskarịot, otu n'ime ndị na-eso ụzọ ya, onye ahụ ga-arara ya nye, kwuru, **5** "Gịnị mere na-ereghị mmanụ otite a narị denarị atọ, were ego ya nye ndị ogbenye?" **6** O kwughị nke a n'ihi na ihe banyere ndị ogbenye na-emetụ ya n'obi kama n'ihi na o bụ onye ohi; dị ka onye na-ejide akpa ego ha, mgbe ụfodụ, o na-amanye aka n'ego ahụ Zubiri ego. **7** Jisọs siri, "Hapụ ya aka, o zütara ya ka o na-akwado maka ụbochị olili m. **8** Unu nwere ndị ogbenye n'etiti unu mgbe niile, ma mụ na unu agaghị anọ mgbe niile." **9** Ma mgbe igwe ndị Juu nuru na o nọ n'ebe ahụ, ha bijara, o buğhi

naanị ka ha hụ ya, kama ka ha hükwa Lazaros Ọzo.” 29 Igwe ndị mmadụ guzo n’ebe ahụ, ndị onye o mere ka o si na ndị nwuru anwụ bilie. 10 nṣụ ya na-ekwu, “Ọ bụ egbe eluigwe gbara.” Ya mere, ndịsi nchüaja gbakwara izu igbukwa Ndị Ọzo na-asị, “Ọ bụ mmuọ ozi na-agwa ya Lazaros. 11 N’ihị na ọ bụ n’ihị ya ka ọtụtụ ndị okwu.” 30 Jisọs zara ma sị, “Olu a abịaghị n’ihị m Juu ji na-apapụ ha ma na-ekwerekwa na Jisọs. kama ọ bjara n’ihị unu. 31 Ugbu a bụ oge a ga- 12 N’echi ya oke igwe mmadụ ahụ ndị bjara ekpe ụwa a ikpe. Ugbu a ka a ga-achụpụ onye mmemme nṣụ na Jisọs na-abịa Jerusalem. 13 ahụ na-achị ụwa a. 32 Ma mụ onwe m, mgbe Ha weere igu nkụpụ pụo izute ya na-eti mkpu, e si n’ụwa welie m elu, aga m adọta mmadụ “Hozanna!” “Onye a goziri agozi ka onye ahụ niile nye onwe m.” 33 O kwuru nke a iji gosi bụ nke na-abịa n’aha Onyenwe anyị!” “Ngozi ụdi ọnwụ nke ọ gaje ịnwụ. 34 Igwe mmadụ ahụ dịrị eze Izrel!” 14 Jisọs hụru nwa ịnyinaya ibu, zara ya, “Anyị anụla site n’akwukwọ iwu na nökwasị n’elụ ya, dị ka e dere ya, 15 “Atụla Kraist ahụ ga-adị ndị ruo mgbe ebighị ebi. Ma egwu, gị ada Zayon! Lee, eze gị ka ọ na-abịa. Ọ gịnị mere i ji asị na, ‘A ghaghị iweli Nwa nke nökwasịrị n’elụ nwa ịnyinaya ibu.’” 16 Na mbụ Mmadụ elu? Onye bụ ‘Nwa nke mmadụ a?’?” ndị na-eso ụzọ ya aghotaghị ihe ndị a nile. Ma (aión g165) 35 Jisọs sıjị ha, “Ihè ga-enwuru unu mgbe e nyesịri Jisọs otuto, ka ha chetara na- naanị nwa oge nta. Jegharịanụ n’ihè a, ugbu a edererị ihe ndị a banyere ya, na e mekwara unu nwere ya, tupu ọchichirị abịakwasị unu. ya rịj ihe ndị a. 17 Igwe mmadụ ahụ bụ ndị Onye na-ejegharị n’ochichirị amaghị ebe ọ na-ya na ha nọ mgbe o si n’ili kpopụta Lazaros, aga. 36 Kwerenụ n’ihè ahụ ugbu a unu nwere ya mee ka o sị n’ọnwụ bilie, gara n’ihu na-agba ka unu għoq ụmụ nke ihè.” Mgbe Jisọs kwusiri ama ya. 18 Ọtụtụ mmadụ pürü izute ya n’ihị nke a ọ hapụrụ ha pụo ga zoo onwe ya. 37 na ha nṣụ akụkọ ọrụ ihe ịribama niile ọ rụrụ. N’agbanyeghi ọrụ ịribama niile ọ rụrụ n’etiti 19 Ya mere, ndị Farisii sıjịtara onwe ha, “Unu ha, ha ekwerekhị na ya. 38 Nke a bụ imezu ihe ahụla na o nweghi ihe unu pürü ime, leenụ ka Aizaya onye amụma kwuru, “Onyenwe anyị, ụwa niile na-eso ya.” 20 Ma ụfodụ ndị Griki so onye kweere ozi anyị ọ bùkwa n’ahụ onye ka e n’ime ndị ahụ bjara ife ofufe n’oge mmemme kpugheere ogwe aka Onyenwe anyị?” 39 Ma ha ahụ. 21 Ha bìakwutere Filip onye si Betsaida enweghi ike kwere, n’ihị na Aizaya kwukwara dị na Galili, gwa ya sị, “Nna anyị ukwu, anyị n’ebe Ọzo, sị, 40 “O meela ka ha kpuo ịsị, mekwa chọrọ iḥụ Jisọs.” 22 Filip pürü gaa gwa Andru, ka obi ha kpochie Ka ha ghara iji anya ha hụ ya na Andru sooro gaa gwa Jisọs. 23 Jisọs zara sị, ụzọ maqbụ jiri obi ha għoṭa ihe ọbula Ka ha “Oge awa ahụ eruola mgbe a ga-enye Nwa nke għarakwa ichigharị, ka m gwop ha.” 41 Aizaya Mmadụ otuto. 24 N’ezie, n’ezie, agwa m unu, ọ kwuru ihe ndị a n’ihị na ọ hụru ebube ya, ma bürü na mkpürü ọka wiiti adaghị n’ala nwụo, ọ kwuo banyere ya. 42 Otu ọ dị, ọtụtụ n’ime ndịsi ga-anụ naanị ya. Ma ọ bürü na ọ nwụo, ọ ga- kweere na ya, ma ha ekwuputaghị nke a. N’ihị amị ọtụtụ mkpürü. 25 Ndị ọbula hụru ndị ha na ha tħruż egwu na ndị Farisii ga-achụpụ ha site n’anya ga-atụfụ ya, ebe ndị ọbula kpɔrɔ ndị n’ułqo ekpere. 43 N’ihị na ha hụru otuto mmadụ ha asị n’ụwa a, ga-edebé ya ruo mgbe ebighị n’anya karja otuto Chineke. 44 Jisọs tiri mkpu ebi. (aiónios g166) 26 Onye ọbula na-ejere m ozi sị, “Onye ọbula kwere na m, ọ bugħi na m ka o aghaghị iso m; ebe m nọ ka onye na-ejere m kwere, kama ọ bụ na onye nke zitere m. 45 N’ihị ozi ga-anokwa. Onye ọbula na-ejere m ozi ka na onye ọbula hụru m ahụla onye nke zitere m. Nna m ga-asopurụ. 27 “Ugbu a, mkpürüobi m 46 Abịara m n’ime ụwa dị ka ihè ka onye ọbula juputara n’ihe mgbu. Għiñikwa ka m ga-ekwu, nke kwere na m ghara īnq n’ochichirị. 47 “Ma ọ Nna, zopuṭa m n’awa nke a? Mba! Ọ bụ n’ihị bürü na onye ọbula anụ okwu m ma ju ime ya, nke a ka m ji bia n’oge awa a. 28 Nna, nye aha gị ọ bugħi m na-ekpe ya ikpe. N’ihị na abịara m otuto.” Mgbe ahụ, otu olu siri n’eluigwe bija, ịzopuṭa uwa, ọ bugħi ikpe ụwa ikpe. 48 Onye “Enyela m ya otuto, m ga-enyekwa ya otuto ọbula juri m ma jukwa okwu m, nwere onye

ga-ekpe ya ikpe. Okwu niile m kwuru ga-ama ya Ọ bụrụ na unu a mara ihe ndị a, ngozi ga-adịri ikpe n'ubochị ikpeazu. **49** Okwu ndị a esiteghị unu ma unu mee ha. **18** “Anaghị m ekwu maka n'aka m. Ha sitere n'aka Nna ahụ onye zitere m ma nyekwa m iwu ihe m ga-ekwu na otu m ga esi kwuo ya. **50** Ama m na iwu ya bụ ndụ ebighị ebi, n'ihi ya, ihe ọbụla Nna gwara m ka m na-ekwu.” (*aiōnios g166*)

13 Tupu oge Mmemme Ngabiga eruuo, Jisọs

amatala na oge ọ ga-ahapụ ụwa lakwuru Nna ya eruola. Ọ hụrụ ndị nke ya nọ n'ụwa n'anya, hukwa ha n'anya ruo ọgwugwu. **2** Mgbe a na-eri nri anyasi, ekwensu etinyelarị ya n'ime obi Judas Iskarịot, nwa Saimon ka ọ rara ya nye. **3** Jisọs matara na Nna enyefela ya ihe niile n'aka. Ọ maara na ya si n'ebi Chineke nọ bịa, matakwa na ya ga-alaghachikwuru Chineke. **4** Ya mere, o sitere n'oche ọ nokwasịrị bilie ọtọ, yipụ uwe nke elu ya, chiri akwa mmiri e ji ehicha ahụ kee n'ukwu ya. **5** Ọ wụnyere mmiri n'ime efere ịsa aka, bido ịsa ndị na-eso ụzọ ya uko, jirikwa akwa mmiri ahụ o kere n'ukwu ya na-ehicha uko ha. **6** Ọ bjakwutere Saimon Pita, onye sıri ya, “Onyenwe m, i ga-asा m uko?” **7** Ma Jisọs zara sı ya, “I ghøtagħi ihe m na-emē ugbu a, ma emesia i ga-agħoġta ya.” **8** Pita sıri ya, “I gagħi asaa m uko ma oli.” Jisọs zara ya, “Ọ búrụ na m asachaghị gi uko, mu na gi enwegħi oke ọbụla.” (*aiōn g165*) **9** Saimon Pita sıri ya, “Onyenwe m, o buġħi naanị uko m ka i ga-asा, kama saakwa aka m na isi m.” **10** Jisọs sıri ya, “Onye ọbụla sara ahụ agagħi asakwa ya oze, o bu naanị ịsa uko ya dīri ya n'ihi na ahụ ya niile dī ọcha. Unu dī ọcha, kama o buġħi unu niile.” **11** N'ihi na ọ maararị onye ahụ ga-arara ya nye. Ya mere o ji sı, “O buġħi unu niile dī ọcha.” **12** Mgbe ọ sachasirị ha uko, o yiiri uwe ya, nödükwa ala ozø, o sıri ha, “Unu ghøtara ihe m meere unu? **13** Unu na-akpo m Onyenwe unu na Nna unu ukwu, unu mere nke ọma n'ihi na nke a ka m bụ. **14** Ebe ọ bụ na mụ onwe m, bụ Nna unu ukwu na Onyenwe unu sachara unu uko, unu kwasikwara ịsachakwa uko ibe unu. **15** Nke a bụ ihe nħomni m nyere unu, meenū dī ka mụ onwe m mere unu. **16** N'ezie, n'ezie, ohu adilgħi adi ukwu karja mna ya ukwu, maqbū onye e ziri ozi a karja onye ziri ya ozi. **17** Ọ búrụ na unu a mara ihe ndị a, ngozi ga-adịri ikpe n'ubochị ikpeazu. **18** Anaghị m ekwu maka n'aka m. Ha sitere n'aka Nna ahụ onye zitere m ma nyekwa m iwu ihe m ga-ekwu na otu m ga esi kwuo ya. **19** Ama m na iwu ya bụ ndụ ebighị ebi, n'ihi ya, ihe ọbụla Nna gwara m ka m na-ekwu.” (*aiōnios g166*)

unu niile, amaara m ndị m hoputara. Ma nke a bụ imezu ihe e dere n'akwukwọ nsò, ‘Onye mụ na ya na-erikò nri ebiliela megide m.’ **19** “Ana m agwa unu ugbu a tupu ihe ndị a emee, ka unu kwere na mụ bụ ya mgbe ọ ga-emezu. **20** N'ezie, n'ezie, agwa m unu, onye ọbụla nabatara onye m zitere nabatara m. Onye ọbụla nabatara m nabatakwara onye zitere m.” **21** Mgbe Jisọs kwusiri ihe ndị a, o nwegħi udo n'ime mmujo ya. Ọ għara ama sı, “N'ezie, n'ezie, a sı m unu, na otu onye n'ime unu ga-arara m nye.” **22** Ndị na-eso ụzọ ya leritara onwe ha anya na-eche n'ime obi ha onye ọ na-ekwu maka ya. **23** Otu n'ime ndị na-eso ụzọ ya nke Jisọs hụrụ n'anya dabere ya nso. **24** Saimon Pita fufeere ya isi, ka ọ, Juo ya onye ọ na-ekwu maka ya. **25** Ebe ọ dabere Jisọs nso, o sıri ya, “Onyenwe anyi, onye ka ọ bụ?” **26** Jisọs zara, “Ọ bụ onye ahụ m ga-enye iberibe achijha a mgbe m sunyere ya n'ime efere nri.” Mgbe o sunyesirji achijha ahụ n'ime efere ahụ, o nyere ya Judas nwa Saimon Iskarịot. **27** Mgbe ọ narasirji iberibe achijha ahụ, ekwensu bara n'ime ya. Jisọs sıri ya, “Ihe ọbụla i chorġi imē, mee ya ngwangwa.” **28** Ma ọ dīghị onye ọbụla so noqro n'oche nri ghøtara ihe mere o ji gwa ya otu a. **29** N'ihi na ụfodù na-eche, ebe Judas ji akpa ego ha, Jisọs na-asị ya ka ọ gaa żuṭa ihe ndị dī mkpa maka mmemme, maqbū ka ọ gaa nye ndị ogbenye ihe. **30** Mgbe ọ nataħħara iberibe achijha ahụ, o pürü na-atufuġħi oge, oħċiċiři agħbaala. **31** Mgbe ọ pürü, Jisọs sıri, “Ugbu a ka a na-enye Nwa nke Mmadu otuto, a na-enyekwa Chineke otuto n'ime ya. **32** Ọ búrụ na e nye Chineke otuto n'ime ya, Chineke ga-enyekwa Okpara ya otuto n'ime onwe ya, ọ ga-enyekwa ya otuto ahụ ngwangwa. **33** “Umuntakirị m, enwere m oge ntakirị nke mụ na unu ga-ano. Unu ga-achò m, ma dī ka m gwara ndị Juu ka m na-agwa unu ugbu a. Ebe m na-aga unu enwegħi ike ịbia ya. **34** “Ana m enye unu iwu əħħarju: Huriżtanu onwe unu n'anya. Dī ka m hụrụ unu n'anya, otu a ka unu ga-esi huriżta onwe unu n'anya. **35** Ọ búrụ na unu ahħuri ta onwe unu n'anya, otu a ka mmadu niile ga-esi

mata na unu bụ ndị na-eso ụzọ m.” 36 Saimon bi n’ụwa agaghị anabata ya, n’ihi na ha adighị Pita siri ya, “Onyenwe anyị ebee ka ị na-agị?” ahụ ya anya, ha amakwaghị ya. Ma unu maara Jisos zaghachiri ya, “Ebe m na-agị, i nweghị ike ya n’ihi na unu na ya n)o, o bikwa n’ime unu. iso m gaa ya ugbu a. Ma ị ga-abia ma emesia.” 18 Agaghị m ahapụ unu dị ka ndị na-enweghị 37 Pita siri ya, “Onyenwe anyị, ginị mere na m nne na nna. Aga m abịakwute unu. 19 Mgbe apughị isoro gi ugbu a? Aga m atoḡbọ ndị m na-adighị anya, ụwa agaghị ahụkwa m anya. n’ihi gi.” 38 Jisos zaghachiri, “Ijikeere iṭogbọ Ma unu ga-ahụ m anya. N’ihi na m dị ndị, ndị gi n’ihi m? N’ezie, n’ezie, asị m gi, tupu oke unu ga-adịkwa ndị. 20 N’ubochị ahụ, unu ga-okukụ akwaa akwa, ị ga-agonarị m ugboro ato.”

14 “Ka obi ghara ịlo unu mmiri. Kwerenụ na Chineke; kwerekwanụ na m. 2 N’ulọ Nna m, e nwere ọtụtu ebe obibi. Ọ bürü na o sighthi otu a dịrị, agaara m agwa unu na m na-agị kwadoro unu ebe obibi? 3 Ọ bürü na m agaa dozichara unu ebe obibi, aga m aloḡachi bịa kpọrị unu, ka ebe m n)o bùrùkwa ebe unu gan)o. 4 Unu maara ụzọ ebe m na-agị.” 5 Tomos siri ya, “Onyenwe anyị, anyị amaghị ebe ị na-agị, olee otu anyị ga-esi mata ụzọ ya?” 6 Jisos siri ya, “Mụ onwe m bụ ụzọ, na eziokwu, na ndị. O nweghị onye na-abịakwute Nna m ma ọ bughị site na m. 7 Ọ bürü na unu maara onye m bụ, unu gaara amatakw Nna m. Site ugbu a, unu amatala ya. Ma hukwa ya.” 8 Filip siri ya, “Onyenwe anyị, zi anyị Nna ahụ, afọ ga-ejukwa anyị.” 9 Jisos siri ya, “Otụtu oge ndị a mụ na unu nọrọ ọ bụ na ị matabeghị onye m bụ, Filip? Onye ọbula hụrụ m ahụla Nna. Olee otu i si asị, ‘zi anyị Nna ahụ?’ 10 Ọ bụ na i kweghị na m n)o n’ime Nna, na Nna nökwa n’ime m? Okwu niile m na-agwa unu esitekwaghị n’ebẹ m n)o püta, kama ọ bụ Nna bi n’ime m na-arụ ọrụ ya. 11 Kwere ihe m kwuru na anị m n’ime Nna, na Nna nökwa n’ime m. Ma ọ bughị otu a, kwerenụ n’ihi ọrụ ebube ndị a. 12 N’ezie, n’ezie, agwa m unu, onye ọbula kwere na m ga-arụ ọrụ ndị m rụrụ, rụokwa ọrụ karịri ndị a, n’ihi na m na-alakwuru Nna m. 13 Ihe ọbula unu ga-arị site n’aha m, aga m enye unu ya, ka e nwe ike nye Nna ahụ otuto site n’Okpara ya. 14 Ihe ọbula unu rịorị n’aha m, aga m eme ya. 15 “Ọ bürü na unu hụrụ m n’anya unu ga-edede iwu m niile. 16 Aga m arịo Nna m, ọ ga-enye unu Onye Nkasiobi ọzọ, onye ga-enyere unu aka ma nonyekwara unu ruo mgbe niile ebigị ebi. (aiñ 165) 17 Onye bụ Mmụo nke eziokwu. Ndi

m, na mụ onwe m nökwa n’ime unu. 21 Onye ọbula nabatara iwu m ma na-edebekwa ha bụ onye hụrụ m n’anya. Onye hụrụ m n’anya ka Nna m ga-ahụ n’anya. Aga m ahụkwa ya n’anya gosikwa ya onwe m.” 22 Judas (ọ bughị Iskariot) siri ya, “Onyenwe anyị, olee otu ị ga-esi gosi anyị onwe gi ma hapụ igosi ụwa onwe gi?” 23 Jisos zara sị ya, “Onye ọbula hụrụ m n’anya, gadebe okwu m. Nna m ga-ahụkwa ya n’anya. Mụ na Nna m ga-abịakwa n’ebẹ onye ahụ n)o soro ya biri. 24 Onye na-ahughị m n’anya agaghị edebe okwu m. Okwu ndị a niile unu nụrụ abughị nke m. Ha bụ nke Nna ahụ, onye zitere m. 25 “Agwala m unu ihe ndị a niile ugbu a mụ na unu n)o. 26 Ma Onye Nkasiobi ahụ bụ Mmụo Nso, onye Nna m ga-ezite n’aha m, ga-akuziri unu ihe niile, ọ ga-echetakwara unu ihe niile m gwara unu. 27 Udo ka m na-ahapụrụ unu. Udo m ka m na-enyekwa unu. Ọ bughị dị ka ụwa si enye ka m na-enye unu. Unu ekwela ka obi loq unu mmiri, ka ujọ hapukwa iṭụ unu. 28 “Unu anụla na m gwara unu, ‘Ana m ala, ma loghachikwutekwa unu.’ Ọ bürü na unu hụrụ m n’anya, unu gaara anịrị ọnụ na m na-alakwuru Nna, n’ihi na Nna dị ukwuu karịa m. 29 Ugbu a, agwala m unu ihe a tupu o mezuo, ka ọ ga-abụ mgbe o mezuru, unu enwee ike kwere. 30 Agaghị m agwa unu ọtụtu okwu ọzọ n’ihi na eze na-achị ụwa a na-abia. O nwekwaghị ike ọbula n’ebẹ m n)o. 31 Ana m eme dika Nna m nyere m n’iwu, ka ụwa mara na m hụrụ Nna m n’anya. “Bilienụ ugbu a ka anyị si ebe a pụo.

15 “Mụ onwe m bụ ezigbo osisi vajnị ahụ. Nna m bükwa onye ọrụ ubi. 2Ọ na-egbuda alaka ọbula dị n’ime m nke na-adighị amị mkpuru. Ma alaka ọbula na-amị mkpuru ka ọ na-egbuchwa, ka o nwee ike mịa mkpuru dị ọtụtu. 3 Ugbu a, e

meela ka unu dīrị ọcha n'ihi okwu m gwara unu. adị ukwuu karịa Onyenwe ya.'Ya mere, ebe ha
4 Nogidenụ n'ime m, ka mụ onwe m nogidekwa kpagburu m, ha ga-akpagbukwa unu. Ọ bürü na
 n'ime unu. Dịka alaka ọbụla apughị ịmị mkpuru ha debere okwu m, ha ga-edebekwa nke unu. **21**
 n'onwe ya ma ọ bürü na ọ nogideghị n'osisi Ee, ha ga-eme unu ihe niile ndị a n'ihi aha m,
 vajinj. Otu a, unu apughikwa ịmị mkpuru ma ọ na n'ihi na ha amaghị onye ahụ zitere m. **22** Ọ
 bürü na unu anogideghị n'ime m. **5** "Mụ onwe bürü na abịaghị m, gwa ha okwu, ikpe mmehie
 m bụ osisi vajinj ahụ; unu bükwa alaka ya. Onye agaraghị ama ha. Ma ugbu a, ha enweghị ngopụ
 ọbụla na-anogide n'ime m, nke mụ onwe m na- ọbụla banyere mmehie ha. **23** Onye ọbụla kporo
 anogidekwa n'ime ya, na-amị ọtụtu mkpuru. m asị kpokwara Nna m asị. **24** A sị na ọru niile m
 N'ihi na ewezuga m, unu enweghị ike ime ihe rụru n'etiti ha akarighị ọru nke onye ọbụla ozọ
 ọbụla. **6** Onye ọbụla na-adighị anogide n'ime m rụru, ha agaraghị abụ ndị ikpe mmehie mara.
 dị ka alaka e gbutteru, tụpụ ya, ọ kpọnwụ. A ga- Ma ugbu a ha ahụzuola ọru ebube ndị a niile,
 achikọta ya, chịnye ya n'okụ, o repia. **7** O bürü ma ha nogidekware na-akpọ mụ na Nna m asị.
 na unu anogide n'ime m, okwu m anogidekwa **25** Nke a bụ imezu ihe e dere n'akwụkwọ iwu
 n'ime unu, riọqụn ihe ọbụla unu chọrọ, a ga- ha. 'Ha kporo m asị na-enweghị ihe m mere.' **26**
 emere unu ya. **8** Nke a ga-aburụ Nna m otuto na "Mgbe Onye Ndumodụahụ ga-abịa, onye m ga-
 unu mịri ọtụtu mkpuru hie nne, ọ na-egosikwa ezitere unu site n'aka Nna, bụ Mmụọ eziokwu
 na unu bụ ndị na-eso ụzọ m. **9** "Dị ka Nna sị ahụ sitere na Nna pụta, ọ ga-agba ama banyere
 hụ m n'anya, otu a ka m sị hükwa unu n'anya. m. **27** Ma unu onwe unu aghaghị igba ama, n'ihi
 Ya mere, nogidenụ n'ime ịhụnanya m. **10** Unu na mụ na unu anọqla site na mmalite.
 ga-anogide n'ihụnanya m ma ọ bürü na unu edebe iwu m. Dị ka m debere iwu Nna m ma
 nogidekwa n'ihụnanya ya. **11** Agwala m unu ihe ndị a ka ọnụ m dīrị n'ime unu ka ọnụ unu
 zukwaa oke. **12** Nke a bükwa iwu m, ka unu hụriṭa onwe unu n'anya dị ka m siri hụ unu
 n'anya. **13** Ọ dighị onye ọbụla nwere ịhụnanya karịri nke a na mmadụ tögborọ ndị ya n'ihi ndị
 enyi ya. **14** Unu onwe unu bükwa ndị enyi m ma ọ bürü na unu edebe ihe m nyere n'iwu. **15**
 Anaghị m akpokwa unu ndị ohu ozọ. N'ihi na ohu adighị amatazu ihe niile onyenwe ya na-
 eme. Ma ana m akpọ unu ndị enyi m n'ihi na agwala m unu ihe niile m nụrụ n'onụ Nna m.
16 Ọ bükwaghị unu onwe unu hoqoro m. Ọ bụ m hoqoro unu, weputakwa unu iche ka unu gaa
 mia ọtụtu mkpuru, mkpuru nke ga-adigidekwa. Ya mere, Nna m ga-enye unu ihe ọbụla unu ga-
 ariọ n'aha m. **17** Ihe ndị a ka m na-enye unu n'iwu, hụriṭanụ orwe unu n'anya. **18** "Ọ bürü na
 ụwa akpọ unu asị, chetaṇu na o buru ụzọ kporo m asị. **19** A sị na unu bụ nke ụwa, ụwa ga-ahụ
 unu n'anya dīka ndị nke ya. Ma otu ọ dị unu abughị nke ụwa. Kama, esi m n'ime ụwa hoqoro
 unu. Ọ bükwa n'ihi ya ka ụwa ji akpo unu asị. **20** Chetakwanụ ihe m gwara unu, 'Ohu adighị

16 "Ihe ndị a niile ka m gwara unu ka unu
 ghara ịda. **2** Ha ga-esite n'ụlọ ekpere ha
 chupụ unu. N'ezie, oge na-abịa mgbe onye ọbụla
 ga-egbu unu ga-echekwa na ọ na-efe Chineke
 mgbe ha na-eme nke a. **3** Ha ga-eme ihe ndị
 a n'ihi na ha amaghị Nna maqbụ m. **4** Ana m
 agwa unu ihe ndị a ka ọ ga-abụ na mgbe oge
 ga-eru, unu echeta na m gwara unu. Agwaghị
 m unu ihe ndị a na mbụ n'ihi na mụ na unu nọ
 mgbe ahụ. **5** Ma ugbu a, ana m alaghachikwuru
 onye ahụ zitere m. Ma ọ dighị onye ọbụla n'etiti
 unu jụrụ m, 'Olee ebe ị na-agị?' **6** Ma n'ihi na
 m gwara unu ihe ndị a, obi unu ejuputala na
 mwute. **7** N'agbanyeghị nke a, aga m agwa unu
 eziokwu, ọ bụ maka ọdịmmma unu ka m jị ala. Ọ
 bürü na m alaghị, Onye Ndumodụ ahụ agaghị
 abịa. Ọ bürü na m laa, aga m ezitere unu ya. **8**
 Mgbe ọ bjara, ọ ga-eme ka ụwa mata ezughị oke
 nke nghọta ya banyere mmehie, na ezi omume
 na ikpe, **9** maka mmehie n'ihi na ha ekwenyeghị
 na m; **10** ma gbasara ezi omume, n'ihi na ana m
 alakwuru Nna, ebe unu na-apughị ịhụ m ozọ,
11 maka ikpe, n'ihi na e kpeela onyeisi ụwa a
 ikpe. **12** "Enwere m ọtụtu ihe ozọ m ga-agwa
 unu. Ma ugbu a, unu agaghị anabatalị ha. **13**
 Ma mgbe Mmụọ eziokwu ahụ bjara, ọ ga-eduba

unu n'eziokwu niile. O gaghị ekwu ihe banyere doro anya. O bükwaghị ilu ka i na-atụ. **30** Ugbu onwe ya, kama o bụ ihe niile o nrụ ka o ga- a ka o doro anyị anya na i maara ihe niile. O ekwu. O ga-ezikwa unu ihe niile gaje ịbia. **14** O bakwaghị uru ka onye ọbụla jụo gi ihe ọbụla. ga-enye m otuto, n'ihi na o ga-esite n'aka m N'ihi nke a, anyị kwere na i si n'ebé Chineke nō nata ihe o ga-akorq unu. **15** Ihe niile Nna nwere bịa. **31** Jisọs zara ha, "Unu ekwerela ugbu a? **32** bụ nke m. O bụ ya mere m ji sị, na o ga-ewere Lee! Oge na-abịa, oge ahụ eruola, mgbe unu ga-site n'ihe bụ nkem, kowara ya unu. **16** "O fofdụrụ agbasacha. Onye ọbụla n'ulọ nke ya. Mgbe ahụ, nwantakirị oge unu agaghị ahụkwa m. Ma mgbe unu ga-ahapụ naanị m, ma o buğhị naanị m nō nwantakirị oge gasıkwara, unu ga-ahụkwa m n'ihi na mụ na Nna m nō. **33** "Agwala m unu anya ọzọ." **17** Ufodụ ndị na-eso ụzọ ya sırtara ihe ndị a niile ka unu nwee udo n'ime m. N'ime onwe ha, "Ginị ka o bu n'uche mgbe o na-asị, ụwa, unu ga-enwe nsogbu. Ma ka obi sie unu 'Nwa oge nta unu agaghị ahụkwa m ọzọ, ma ike, n'ihi na emeriela m ụwa."

mgbe nwa oge gasıkwara unu ga-ahụkwa m, na 'N'ihi na ana m alakwuru Nna?' **18** Ha na-asị, "Ginị ka okwu a pütara bụ 'nwa oge nta'? Anyị aghotaghị ihe o na-ekwu." **19** Jisọs matara na ha chọro iju ya ihe banyere nke a, n'ihi ya o sıri ha, "Unu na-ajurịta onwe unu ihe okwu m pütara mgbe m sıri, 'Na nwa oge nta unu agaghị ahụkwa m ọzọ, ma nwa mgbe nta unu ga-ahụkwa m? **20** N'ezie, n'ezie, agwa m unu, unu ga-akwa akwa ma nwekwa obi mwute, ma ụwa ga-anụrị ọnụ. Ma iru ụjụ unu ga-aghorọ unu ọnụ. **21** Mgbe ime na-eme nwanyị, o na-anị n'onodụ ihe mgbu. Mgbe o müşirị nwa ya, o dighị echetakwa ihe mgbu ya ọzọ. N'ihi ọnụ na a muputala nwa n'elu ụwa. **22** Unu nō n'onodụ iru ụjụ ugbu a, ma aga m ahụ unu anya ọzọ, obi unu ga-ejuputa n'ọnụ. Mmadụ ọbụla apughịkwa ịnapụ unu ọnụ unu. **23** Ma n'ubochi ahụ, unu agakwaghị arịo m ihe ọbụla. N'ezie, n'ezie, agwa m unu, ihe ọbụla unu ga-arịo Nna m n'aha m, o ga-enye unu. **24** Ruo ugbu a, o dibeghi ihe unu rịorị n'aha m. Rịorị, unu garịo, ka ọnụ unu zukwaa oke. **25** "Eji m ilu na-agwa unu okwu ugbu a, ma oge na-abịa mgbe m na-agaghị ejikwa ilu gwa unu okwu. Mgbe ahụ ka m ga-akowara unu niile ihe banyere Nna m n'uzo unu ga-aghotà ya. **26** N'ubochi ahụ, unu ga-arịo ihe n'aha m. Asighị m unu na m ga-arịo Nna ihe n'ihi unu. **27** N'ihi na Nna m n'onwe ya hụrụ unu n'anya, n'ihi na unu hụrụ m n'anya kwerekwa na m si n'ebé Chineke nō bịa. **28** Esi m n'ebé Nna nō püta, bịa n'ime ụwa. Ana m ahapukwa ụwa ilaghachikwuru Nna." **29** Ndị na-eso ụzọ ya sıri, "Lee, ugbu a ka okwu gi

17 Mgbe Jisọs kwusiri okwu ndị a, o leliri anya n'eluiwegwe sị, "Nna, oge ahụ a kara aka eruola, nye Ọkpara gi otuto, ka Ọkpara gi nyekwa gi otuto. **2** I nyela ya ike n'ebé mmadụ niile nō, na ike inye ndị niile i nyere ya ndụ ebighị ebi. (aiōnios g166) **3** Nke a bükwa ndụ ebighị ebi ahụ. Ka ha mata na naanị gi bụ Chineke n'ezie, matakwa Jisọs Kraist onye ahụ i zitere n'ụwa. (aiōnios g166) **4** Enyere m gi otuto n'ụwa site n'iruzu ọrụ niile i nyere m ka m rụo. **5** Ma ugbu a, Nna, nye m otuto n'ihi gi, ụdi otuto ahụ m nwere n'ihi gi tupu e kee ụwa. **6** "Emere m ka ndị ahụ i siri n'ụwa kponye m mara aha gi. Ha bụ ndị nke gi, i nyere m ha, ha debekwara okwu gi. **7** Ugbu a, ha amarala na ihe niile i nyere m si n'aka gi bịa. **8** Ma ugbu a, enyela m ha okwu ahụ i nyere m, ha nabatakwara ya, marakwa n'eziokwu na-esi m n'ebé i nō bịa. Ha kwenyekwara na o bụ gi zitere m. **9** Ana m ekpere ha ekpere, o buğhị n'ihi ụwa ka m na-ekpe ekpere. Kama ana m ekpe ekpere banyere ndị ahụ i nyere m, n'ihi na ha bükwa ndị nke gi. **10** Ihe niile m nwere bụ nke gi, ihe niile i nwere bükwa nke m. E sitere na ha mee ka otuto m pütä i hè. **11** Ugbu a, anoghiökwa n'ime ụwa, ma ha ka nō n'ime ụwa, ana m alaghachikwute gi. Ya mere, Nna dị nsø, chebe ha nke ọma site n'ike nke aha gi, bụ aha nke ahụ i nyere m, ka ha bürü otu díka anyị onwe anyị si bürü otu. **12** Mgbe mụ na ha nō n'ụwa, echebere m ha site n'aha gi nke i nyere m. Echebekwara m ha, o nwekwaghị onye ọbụla n'ime ha lara n'iyi, kariakwa onye ahụ bụ nwa nke ịla n'iyi, ka e mezuo ihe akwukwọ nsø kwuru. **13** "Ma ugbu a,

ana m aloghachikwute gi, ma ana m ekwu ihe sıri ha, “O bụ m” (Judas onye ahụ rara ya nye ndị a n’ụwa ugbu a ka ha nwee n’oňu m, n’ebe o so ha guzo n’ebe ahụ.) 6 Mgbe Jisós gwara ha, zuruoke n’ime ha. 14 Enyela m ha okwu gi. Ma “O bụ m,” ha laghachiri azụ, daa n’ala. 7 Ozó ọ n’ihi ya, ụwa akpóola ha asị. N’ihi na ha abughị jukwara ha, “Onye ka unu na-achọ?” Ha sıri, “O ndị nke ụwa di ka mụ onwe m na-abughị onye bụ Jisós onye Nazaret.” 8 Jisós zara, “Agwara nke ụwa. 15 Ekpeghị m ekpere ka iwepụ ha m unu na O bụ m. O bụrụ na unu na-achọ m, n’ụwa, kama ka ịnapụta ha site n’aka ajo onye hapụnụ ndị a ka ha laa.” 9 Nke a bụ iji mezuo ahụ. 16 Ha onwe ha abughị ndị nke ụwa di ka mụ okwu ahụ o kwuru na mbụ, “Etufughị m onye onwe m na-abukwaghị onye nke ụwa. 17 Were ọbuła n’ime ndị ahụ i nyere m.” 10 Ya mere eziokwu doo ha nsø, okwu gi bụ eziokwu. 18 Dị Saimon Pita, onye ji mma agha, miputara ya, ka i siri zite m n’ụwa, otu a ka m na-ezipükwa gbuo ohu onyeisi nchüaja, gbüpụ ntị aka nri ya. ha n’ụwa. 19 O bükwa n’ihi ha ka m jiri debe Aha ohu ahụ bụ Markus. 21 Ma Jisós gwara Pita, onwe m nsø, ka ha onwe ha bùrukwa ndị e doro “Mighachi mma agha gi n’obø ya! O bụ na mụ nsø n’ezioke. 20 “Ekpeghị m ekpere a n’ihi ndị agaghị arụ site n’iko ahụ Nna m nyere m ka m a naanị. Kama ana m ekpekwa ekpere a n’ihi nñọ?” 21 Ya mere ndị agha ahụ na očhịagha ha, ndị niile ga-ekwere na mụ, site n’okwu ha. 22 na ndị na-ejere ndị Juu ozi, jidere Jisós kee ya Ka ha niile bụrụ otu, Nna, dị ka i nọ n’ime m mụ agbụ. 23 Ha buru ụzọ duru ya jekwuru Anas, a nñọ n’ime gi. Ka ha nɔrökwa n’ime anyị ka onye bụ nna nwunye Kaifas. Onye bụ onyeisi ụwa kwere na ọ bụ gi zitere m. 22 Enyere m ha nchüaja n’afø ahụ. 24 Kaifas bükwa onye ahụ otuto nke i nyere m, ka ha bụrụ otu dị ka anyị dürü ndị ndu ndị Juu odata, sị na ọ ka mma ka onwe anyị si bụrụ otu; 23 Mụ onwe m n’ime otu onye nwuṇo n’ihi mmađu niile. 25 Saimon ha, gi onwe gi n’ime m. Ka e mee ka ha bụrụ Pita na otu onye ọzọ na-eso ụzọ ya sooro Jisós. otu n’ụzọ zuruoke, ka ụwa matakwa na ọ bụ gi N’ihi na onye nke ahụ na-eso ụzọ ya bụ onye zitere m, na i hukwara ha n’anya dị ka i si hụ m onyeisi nchüaja maara nke ọma, o sooro Jisós n’anya. 24 “Nna, achorø m ka ndị niile i nyere banye n’obi onyeisi nchüaja. 25 Ma Pita na-m soro m nñọ ebe m nọ. Ka ha hụ otuto m nke eguzo n’ezí n’oňu ụzọ. Onye ọzọ ahụ na-eso ụzọ i nyere m n’ihi na i hụrụ m n’anya tupu atqo ya, nke onyeisi nchüaja maara nke ọma, pürü ntqala nke ụwa. 26 “Nna onye ezi omume, ụwa n’ezí gwa nwaagbogho ahụ na-eche ọnụ ụzọ amaghị gi. Ma amaara m gi. Ndị a matakware okwu, ma kpobata Pita. 27 Nwaagbogho ahụ na ọ bụ gi zitere m. 28 Emekwara m ka ha mara sıri Pita, “O bụ na i bughị otu n’ime ndị na-eso aha gi. Aga m agakwa n’ihi ime ka ha mara ya. 29 ụzọ nwoke a?” Pita sıri, “Mba! Abughị m.” 28 Ka jhunanya ahụ i nwere n’ebé m nọ digide Ndị ohu na ndị nc̄he kwanyere ọkụ n’ihi na oyi n’ime ha, ka mụ onwe m noğidekwa n’ime ha.”

18 Mgbe Jisós kwusiri okwu ndị a, ya na ndị na-eso ụzọ ya rịdara ndagwurugwu iyi Kidron rigorokwa n’ofe nke ọzọ, ebe e nwere otu ogige, ya na ndị na-eso ụzọ ya banyere n’ime ya. 2 Judas, onye rara ya nye matakware ebe ahụ. N’ihi na Jisós na ndị na-eso ụzọ ya na-anq n’ebé ahụ ọtutu oge. 3 Ya mere, Judas duuru otu ndị agha, na ụfodụ ndị ozi sitere n’etiti ndịsi nchüaja na ndị Farisii bija n’ebé ahụ. Ha chikwa owaokụ, orionna na ngwa agha. 4 Ebe Jisós maara ihe niile na-akwado ịbjakwasị ya, ọ pütara sị ha, “Onye ka unu na-achọ?” 5 Ha zaghachiri ya, “O bụ Jisós onye Nazaret.” 6

ma ọ bụrụ na m kwuru eziokwu, gịnị mere i **19** Mgbe ahụ, Pailet kpụrụ Jisós, a pịa ya ji ama m ụra.” **24** Ya mere, Anas kere ya agbü ihe. **2** Ndị agha kpara okpueze nke e ji zigara ya Kaifas onyeisi nchüaja. **25** Ma díka ogwu mee, kpukwasị ya n’isi, yinyekwa ya uwe Saimon Pita ka guzo n’ebé ahụ na-anya ọkụ, ha mwúda na-acha odo odo. **3** Ha bijakwutere ya siri ya, “Ọ bụ na i bughi otu onye n’ime ndị na-otụtụ mgbe na-asị, “Ekele, gi Eze ndị Juu!” Ha eso uzor ya?” Ma ọ goror ago sị, “Abughi m ya.” na-amakwa ya ụra n’ihu. **4** Pailet pükwara n’ezí **26** Otu n’ime ndị ohu onyeisi nchüaja, bụ onye ọzọ sị ha, “Lee, ana m akpọputara unu ya, ka ikwu nwoke ahụ Pita bipuru ntí, siri, “Ọ bụ na unu mara na achopụtaghi m ihe ojọq ọbụla o m ahụghị gị na ya n’ime ogige ahụ?” **27** Ma Pita mere.” **5** Mgbe Jisós yi okpu ogwu na uwe odo gokwara ago ọzo. N’otu mgbe ahụ oke ọkụkụ odo püta, Pailet siri ha, “Lekwanụ nwoke ahụ!” kwara akwa. **28** Mgbe ahụ, ha sitere n’ulọ Kaifas **6** Ngwangwa, ndịsi nchüaja na ndị nche hụrụ duru Jisós gaa n’ulöeze Pailet. Ọ bụkwa n’isi ya, ha tiri mkpu sị, “Kpogide ya n’obe! Kpogide ụtụtụ, ma ha onwe ha abanyeghi n’ime ulöeze ya n’obe!” Pailet siri ha, “Kporonụ ya kpogbuo ahụ n’ihı na ha achoghi imerụ onwe ha, ka ha ya n’onwe unu. Achopụtaghi m ihe ojọq ọbụla o nwee ike isoro rie nri na Mmemme Ngabiga. **29** mere.” **7** Ndị Juu zara ya, “Anyị nwere iwu, dí Pailet gakwuru ha n’ezí sị, “Gịnị bụ ebubo unu ka iwu ahụ siri dí, ihe kwesiri ya bụ ọnwụ, n’ihı na-ebo nwoke a?” **30** Ha zara ma sị ya, “Ọ bụrụ na ọ kpɔrɔ onwe ya Okpara Chineke.” **8** Mgbe na onye a abughi onye arụruala, anyị agaraghị Pailet nṣuru nke a, oke egwu turu ya karịa. **9** akpötara gi ya.” **31** Pailet siri, “Durunụ ya püo Ọ laghachiri azu n’ime ulöeze ahụ, juo Jisós, kpee ya ikpe n’onwe unu dí ka iwu unu si dí.” “Olee ebe i siri bịa?” Ma Jisós azaghị ya ihe Ndị Juu siri ya, “Ma anyị enweghi iike igbu ọbụla. **10** Pailet siri ya, “I na-agba m nkịtị? Ọ bụ onye o bụla.” **32** Nke a mere iji mezuo okwu na i maghi na m nwere ike ikpogide gi n’obe, ahụ Jisós kwuru banyere ụdị ọnwụ ọ gaje ịnwụ. nweekwa ike ịhapụ gi ka i laa?” **11** Jisós zara **33** Mgbe ahụ Pailet baghachiri n’ime ulöeze ahụ, ya, “I garaghị enwe ike ọbụla n’ebé m nọ, ma ọ zie ozi ka a kpɔrɔ ya Jisós. Ọ juru ya, “I bụ eze bụrụ na o siteghị n’elu rute gi aka. Nke a mere ndị Juu?” **34** Jisós zara, “I na-ajụ nke a n’onwe mmehie onye duru m nye n’aka gi ji karịa.” **12** gi ka ọ bụ ihe ndị ọzọ gwara gi banyere m?” **35** Site na mgbe ahụ Pailet chosirị ike ịhapụ ya. Pailet zara, “Abụ m onye Juu? Ọ bụ ndị ala gi Ma ndị Juu tisiri mkpu ike sị, “I hapụ nwoke a na ndịsi nchüaja unu kpotaara m gi. Gịnị ka i ka ọ laa, i bụkwaghị enyi Siza. N’ihı na onye mere?” **36** Jisós zara, “Alaeze m abughi nke ụwa ọbụla na-eme onwe ya eze na-eleli Siza.” **13** a. A sị na alaeze m bụ nke ụwa a, ndị na-ejere m Mgbe Pailet nṣuru okwu ndị a, ọ kpogutara Jisós ozi gaara ịlụrụ m ọgu iji gbochie m jdaba n’aka n’ezí, nqdükwa ala n’oche ikpe ya dí n’ebé a na-ndị Juu. Ma ubgu a, alaeze m abughi nke ụwa akpɔ Pevumentị (maqbụ Gabata n’asusụ Hibru). a.” **37** Pailet siri ya, “Ya bụ na i bụ eze?” Jisós **14** Ọ bụ n’ihe díka n’oge ehiihie nke ụboghị zara, “Gị onwe gi kwuru na m bụ eze. Amurụ nk Wadebe maka oriri Ngabiga. Ọ siri ndị Juu, m n’ihı nke a, ọ bụkwa n’ihı nke a ka m ji bi a “Leenụ eze unu!” **15** Ma ha tiri mkpu, “Kpopụ n’ụwa ịgba ama banyere eziokwu. Onye ọbụla ya, Kpopụ ya! Kpogide ya n’obe.” Pailet juru hụrụ eziokwu n’anya na-ege m ntí.” **38** Pailet ha, “Unu chorop ka m kpogide eze unu n’obe?” siri ya, “Gịnị bụ eziokwu?” Mgbe o kwuchara Ma ndịsi nchüaja zara, “Anyị enweghi eze ọzo nke a, ọ pürü jekwuuru ndị Juu ọzọ sị ha, “Ọ karia Siza.” **16** Mgbe ahụ, o nyefere ya n’aka ha, dighị ihe ọbụla m choropтарa megidere ya. **39** Ma ka ha kpogide ya n’obe. Ha kpɔrɔ Jisós püo. **17** ọ bụ omenala unu, na m ga-ahapuru unu otu O buuru obe ya gaa n’ebé a na-akpɔ Okpokoro onye mkpɔrɔ n’oge Mmemme Ngabiga. Unu Isi (nke pütara Golgota n’asusụ Hibru). **18** N’ebé chorop ka m hapuru unu ‘eze ndị Juu?’” **40** Ha ahụ ka ha kpogidere ya n’obe, ya na mmadụ tiri mkpu ọzo sị, “O bughi nwoke a, ma hapuru abuoj ndị ọzo. Otu onye n’aka nri ya, onye nke anyị Barabas.” Barabas bụ onye abalị dí egwu. ọzo n’aka ekpe ya. **19** O nwere ihe Pailet dere

kupanye n'elu obe ahụ. Ihe o dere bụ nke a: na ihe ọ na-ekwu bụ eziokwu. **36** Ihe ndị a niile Jisós onye Nazaret, Eze ndị Juu. **20** Ọtụtụ ndị mere ka e mezuo ihe e dere n'akwukwọ nsọ, Juu gurụ ihe a o dere, n'ihi na ebe a kpogburu “Ọ dighị okpukpụ ya ọbụla nke a ga-agbajị.” Jisós dị nso n'obodo ahụ. E dekwara ya n'asusu **37** E dekwara n'ebé ọzọ n'akwukwọ sị, “Ha ga-Hibru, Griik na Latin. **21** Ndiisi nchüaja nke elegide onye ahụ ha mapuru ahụ anya.” **38** ndị Juu gwara Pailet sị, “Edela na ọ bụ Eze ndị Mgbe ihe ndị a gasiri, otu nwoke aha ya bụ Juu, kama dee na nwoke a siri, abụ m eze ndị Josef, onye sitere Arimatia, onye na-eso ụzọ Juu.” **22** Ma Pailet zara, “Ihe m dere, edeela m Jisós na nzuzo, n'ihi egwu ndị Juu, jekwuuru ya.” **23** Mgbe ndị agha kpogidechara Jisós n'obe, Pailet riọ ka o nye ya ikike iburu ahụ Jisós, ha kere uwe ya ụzọ anọ. Onye ọbụla n'ime ha Pailet kwere, ya mere ọ bijara buru ahụ ya. **39** nwetara otu ụzọ. Ha chíri uwe mwụda ya nke a Nikodimós, onye ahụ bijakwutere Jisós n'abalị na-adughi adu, kama a kpara ya akpa site n'elu na mbụ, bijakwara. O wetara máá na aloos a ya ruo n'ala ya. **24** Ha gwarịtara onwe ha, “Ka gwakötara agwakota, nke ọtụtụ ya ruru ihe díka anyị hapụnụ idøka ya, kama ka anyị fee nza kilogram iri ato na anọ. **40** Ha buuru ahụ Jisós, lee onye ọ ga-adanyere i were ya.” Nke a bụ tee ya ụda ndị ahụ, fuchikwaa ya n'akwa ọcha iji mezuo ihe e dere n'akwukwọ nsọ, “Ha kere linin díkaomenala olili ozu nke ndị Juu si dí, uwe m n'etiti onwe ha, feekwa nza banyere uwe **41** Ebe ahụ a kpogidere ya n'obe dí n'otu ubi a mwụda m.” Nke a bụ ihe ndị agha ahụ mere. **25** gbara ogige. N'ime ogige a, otu ili ọhụrụ dí na Nne ya, nwanne ya nwanyị, bụ Meri nwunye ya nke e jibeghi lie onye ọbụla. **42** N'ihi na ọ bụ Klopas, na Meri Magdalín guzo nso n'akukụ obe ụbøchị Nkwadebe nke ndị Juu, nakwa n'ihi na Jisós. **26** Mgbe Jisós hụrụ nne ya na onye na-eso ụzọ ya ọ hụrụ n'anya ka o guzo n'akukụ ya, o siri nne ya, “Nwanyị lee nwa gi nwoke.” **27** O siri onye ahụ nke na-eso ụzọ ya, “Lee nne gi.” Site n'oge ahụ, onye ahụ na-eso ụzọ ya kpoqoro ya laa n'ulọ nke ya. **28** N'ikpeazụ, mgbe Jisós matara na ihe niile emezuola. Ma iji mezuo ihe e dere n'akwukwọ nsọ, o siri, “Akpirị na-akpọ m nkụ.” **29** Otu ite mmanya ọra dørọ nso n'ebé ahụ. Ha were ogbo denye n'ime mmanya ahụ, kenye ogbo ahụ n'osisi hisop welie ya elu chee ya n'ọnụ. **30** Mgbe Jisós detürü mmanya ahụ ọnụ, o siri, “Ọ gwutchala.” O hulatara isi ya, kubie ume. **31** Ma ndị Juu achoghi ka ahụ ndị ahụ a kpogidere n'obe nogide n'ebé ahụ ka chi bọq, n'ihi na ọ bụ Ụbøchị Nkwadebe. Echi ya bụ ga-abụ ụbøchị izuike pürü iche. Ha riọqoro Pailet ka a gbajisie ha ükwụ ma bupukwa ahụ ha. **32** Ndị agha ahụ bijara gbajie ükwụ onye nke mbụ na onye nke ọzọ a kpogburu ha na ya. **33** Ma mgbe ha bijaruru n'ebé Jisós nọ, ha hụrụ na ọ nwụçolarị. N'ihi nke a, ha agbajighị ükwụ ya. **34** Kama otu onye n'ime ndị agha ahụ weere ûbe mapuo ya akukụ ya. Ngwangwa ọbara na mmiri gbapütara. **35** Onye hụrụ ihe ndị a gbara ama ka unu kwere, ama ya bụ eziokwu, ọ matakwara

20 N'isi ọtụtụ ụbøchị mbụ nke izu ụka, mgbe chi na-abozibeghi nke ọma, Meri Magdalín bijara n'ili ahụ, ma hụ na e wepụla nkume ahụ e jiri mechie ọnụ ili ahụ. **2** O ji ọsọ bijakwute Saimon Pita na onye ọzọ ahụ nke na-eso ụzọ ya, bụ onye Jisós hụrụ n'anya sị, “Ha esitela n'ili ahụ bupụ Onyenwe anyị. Anyị amaghị ebe ha dobere ya!” **3** Ya mere Pita na onye nke ọzọ ahụ na-eso ụzọ ya pürü gawa n'ili ahụ. **4** Ha abụjị jiri ọsọ na-agà, ma onye ọzọ ahụ na-eso ụzọ ya gbakarị Pita n'osọ buru ya ụzọ ruo n'ili ahụ. **5** O hulatara ala, nyoo anya n'ime ili, hụ akwa ọcha ahụ ebe ha wüsara n'ala, ma ọ baghị n'ime. **6** Ya mere Saimon Pita, onye na-eso ya n'azụ bijarutere banye n'ime ili ahụ. Ọ hụrụ akwa ozu ahụ ka ọ wüsara n'ala, **7** ya na akwa nke e ji kechie ya isi. Ichafọ a na akwa ọcha ahụ adịkotaghị n'otu ebe, kama a pjara ya apia dobe ya iche n'ebé ọzọ. **8** Onye ọzọ ahụ nke na-eso ụzọ ya, onye nke buru ụzọ bijaruo n'ili banyekwara n'ime ili ahụ. Ọ hụrụ ma kwerekwá. **9** (Ruo n'oge a, ha aghotabeghi site n'akwukwọ nsọ na ọ ghaghị i si n'ònwu bilie.) **10** Emesia ndị na-eso ụzọ ya laghachiri n'ulọ ha. **11** Ma Meri guzo n'akukụ ili ahụ na-ebe akwa. Mgbe ọ no

na-ebe akwa, o hulatara ala nyooanya n'ime ili 27 Mgbe ahụ ọ sịri Tömür, "Rụnye m kpisiịa ka ahụ 12 hụ ndị mmuo ozi abụo yi uwe ocha, ka gi n'ebe a, leekwa aka m abụo. Weputa aka gi ha nödürü ala otu n'isi, nke ozọ n'ukwu, n'ebe tinyekwa n'akukwu m. Abula onye na-enweghi ahụ atogboror ahụ Jisos. 13 Ha sịri ya, "Nwanyị, okwukwe, kama kwere." 28 Tömür zara sị ya, ginị mere i ji ebe akwa?" O sịri ha, "Ha ebupula "Onyenwe m na Chineke ml!" 29 Ma Jisos sịri ya, Onyenwe m, amaghị m ebe ha bujere ya." 14 "I kweere n'ihi na i hụla m? Ma ngozi dịri ndị N'oge a, ọ tughariri hụ ka Jisos guzo n'ebe ahụ. na-ahughi ma kwere." 30 O dị ọtụtụ ihe irjibama Ma ọ mataghị na ọ bụ Jisos. 15 Jisos sịri ya, ndị ozọ Jisos rụru n'ihi ndị na-eso ụzo ya. Ma "Nwanyị, ginị mere iji ebe akwa? Onye ka i na- edeghi ha n'ime akwukwo a. 31 Ma e dere ihe acho?" Ebe o chere na ọ bụ onye na-elekota ndị a niile ka unu kwere na Jisos bụ Kraist, ogige ahụ, ọ sịri ya, "Nna anyị ukwu, ọ buru Okpara Chineke. N'ihi na ọ bụ site n'ikwere ka na ọ bụ gi bupurụ ya, gwa m ebe i debere ya unu ga-eji nweta ndị ọhụru site n'aha ya.

ka m gaa buru ya." 16 Jisos sịri ya, "Meri." O

tughariri tie mkpu n'olu Hibru sị ya, "Raboni!" (nke pütara "Onye nkuzi.)" 17 Jisos sịri ya,

"Emetükwala m aka n'ihi na alakwurubeghi m Nna m. Kama gakwuru ụmụnna m gwa ha, 'Ana

m alakwuru Nna m na Nna unu. Chineke m na Chineke unu.'" 18 Meri Magdalın gara gwa

ndị na-eso ụzo ya, "Ahụla m Onyenwe anyị." O

kọqoro ha na ọ bụ ya gwara ya ihe ndị a niile. 19

N'uhuruchi nke ubochị ahụ, bụ ubochị mbụ nke izu ụka, mgbe ndị na-eso ụzo ya zukotara n'ime

otu ụlo. Ha mechiri ụzo niile n'ihi egwu ndị Juu. Jisos batara guzo n'etiti ha sị ha, "Udo dịri unu!"

20 Mgbe o kwusiri nke a, o gosiri ha aka ya na akukwu ya. Ọnụ juru ndị na-eso ụzo ya obi n'ihi

na ha ahụla Onyenwe anyị. 21 Ozokwa, Jisos

sịri ha, "Udo dịri unu! Dị ka Nna m si zite m,

otu a ka m na-eziga unu." 22 Mgbe o kwuchara

nke a, o kusara ha ume sị ha, "Naranụ Mmụo

Nsọ. 23 Ọ buru na unu agbaghara onye ọbụla

mmehie ya, a ga-agbaghara ya, ọ burukwa na

unu aju igbaghara ha, agaghị agbaghara ha."

24 Ma Tömür (onye a na-akpọ Didimós), otu

n'ime ndị ozi iri na abụo ahụ, anoghị ya mgbe

Jisos bjara. 25 Ya mere, ndị ozọ na-eso ụzo ya

gwara ya, "Anyị ahụla Onyenwe anyị!" Ma ọ

sịri ha, "O bụ naanị mgbe m jiri anya m hụ ebe

ahụ ntu kpopuru ya aka, tinye m kpisiịa ka m

n'apa ntu ndị ahụ, ma tinyekwa aka m n'akukwu

ya ebe ahụ a mara ya ùbe, ka m ga-ekwere."

26 Mgbe abalị asato gasiri, ndị na-eso ụzo ya

zukotara ozọ. Ugbu a Tömür nökwa n'etiti ha.

N'agbanyeghi na e mechisirị ụzo niile, Jisos

batara guzo n'etiti ha sị ha, "Udo dịri unu."

21 Mgbe ihe ndị a gasiri, Jisos gosiri ndị na-eso ụzo ya onwe ya ozọ. O mere nke a n'akukwu osimiri nke Tiberias, lee otu o si mee.

2 Ụfodụ n'ime ndị na-eso ụzo ya nökoro otu ebe. Ndị a bụ Saimon Pita na Tömür (onye a

na-akpọ Didimós), na Nataniel, onye Kena nke Galili na ụmụ Zebedi, na mmadụ abụo ndị ozọ

bukwa ndị ozi ya. 3 Saimon Pita sịri ha, "Ana m aga igbu azụ." Ha sịri, "Anyị ga-eso gi." Ha biliri

gaa, banye n'ime ụgbọ mmiri. Ma n'abalị ahụ

niile ha egbuteghi ihe ọbụla. 4 Mgbe chi na-

abọ Jisos guzoro n'akukwu mmiri. Ma ndị na-eso

ụzo ya amataghị na ọ bụ Jisos. 5 Jisos sịri ha,

"Umuntakirị, unu gbutere azụ ọbụla?" Ha zara

ya, "Mba." 6 O gwara ha, "Wụnyenụ ụgbu unu

n'akukwu aka nri nke ụgbọ. Unu ga-egbutekwa

azụ." Mgbe ha mere nke a, ha enwekwaghị ike

idoputa ụgbu ha, n'ihi ọtụtụ azụ nke dị n'ime

ya. 7 Mgbe ahụ onye ahụ na-eso ụzo ya Jisos

hụru n'anya gwara Pita, "O bụ Onyenwe anyị!"

Ngwangwa Saimon Pita nụrụ na "o bụ Onyenwe

anyị," ọ yiiri uwe ya (n'ihi na ọ gba ọtọ), wụba

n'ime mmiri ahụ. 8 Ndị ozọ ndị na-eso ụzo ya

bjara n'ụgbọ mmiri nta ahụ, na-adoputa ụgbu

ha nke azụ juru n'ime ya, n'ihi na ha n'o nso

n'alà ihe dị ka narị nzọ ukwu na ise. 9 Mgbe ha

pütara n'elu ala, ha hụru ọkụ a kwanyere, nke a

hukwasirị azụ n'elu ya na ogbe achịcha. 10 Jisos

gwara ha, "Wetanụ ụfodụ n'ime azụ ndị ahụ

unu gbutere ụgbu a." 11 Saimon Pita pürü gaa

dögota ụgbu azụ ahụ n'elu ala. Ihe juru ya bụ

azụ ndị ukwu nke ọnụögugu ya dị narị na iri

ise na atọ. Ma ụgbu ahụ adowaghị n'agbanyeghi

na azụ juru n'ime ya. 12 Jisos sịri ha, "Bianụ

rie nri ụtụtu.” O dighị onye ọbụla n’ime ndị ahụ na-eso ụzọ ya jụrụ ya, “I bụ onye?” N’ihị na ha maara na ọ bụ Onyenwe anyị. 13 Jisọs bjara were achịchà ahụ nye ha. Otu ahụ ka o mekwara azụ ahụ. 14 Nke a bụ ugboro ato Jisọs gosiri ndị na-eso ụzọ ya onwe ya mgbe e mere ka o si n’onwụ bilie. 15 Mgbe ha risiri nri ụtụtu, Jisọs sịrị Saimon Pita, “Saimon nwa Jọn, i hụrụ m n’anya karịa ndị a niile?” O sịrị ya, “E, Onyenwe anyị, i maara na m hụrụ gi n’anya.” Jisọs sịrị ya, “Na-azụ ụmụ aturu m.” 16 Jisọs sịrị ya nke ugboro abụo, “Saimon nwa Jọn, i hụrụ m n’anya?” O sịrị, “E, Onyenwe anyị, i maara na m hụrụ gi n’anya.” O sịrị ya, “Na-elekọta aturu m.” 17 O sịrị ya nke ugboro ato, “Saimon nwa Jọn, i hụrụ m n’anya?” O wutere Pita na ọ sịrị ya nke ugboro ato, “i hụrụ m n’anya?” O sịrị ya, “Onyenwe anyị, i mazuru ihe niile, i makwaara na m hụrụ gi n’anya.” Jisọs sịrị ya, “Na-azụ aturu m. 18 N’ezie, n’ezie asị m gi, mgbe i bụ okorobịa i na-eke ajị n’ukwu, gaa ebe i chọrọ iga. Ma mgbe i ghịrị agadi, i ga-esetipụ aka gi, onye ọzọ ga-ekee gi ihe okike n’ukwu ma duru gi gaa ebe i na-achoghị iga.” 19 O kwuru nke a iji gosi ụdị ọnwụ ọ ga-anwụ iji nye Chineke otuto. Mgbe nke a mesịri, ọ sịrị ya, “Soro m.” 20 Pita chigharịri hụ onye ahụ na-eso ụzọ ya nke Jisọs hụrụ n’anya ka ọ na-esokwa ha n’azụ. (Ọ bụ onyeozi ahụ dabeere ya n’obi na nri anyasị, nke sịrị, “Onyenwe anyị, onye ga-arara gi nye?”) 21 Mgbe Pita hụrụ ya, ọ sịrị Jisos, “Onyenwe anyị kedụ maka onye a?” 22 Jisọs sịrị ya, “Ọ bürü na m achọq ka ọ nogide ruo mgbe m ga-aloghachi gịnị ka nke a bụ nye gi? Soro m.” 23 Ya mere, akụkọ a gbasara n’etiti ụmụnnna na onye a na-eso ụzọ ya agaghị anwụ. Ma Jisọs asighị ya na ọ gaghi anwụ anwụ, kama, “Ọ bürü na m chọrọ ka ọ nogide ruo mgbe m ga-abia, ọ gbasara gi?” 24 Nke a bụ onye ahụ na-eso ụzọ ya onye na-agba ama ihe ndị a niile, ma deekwa ha n’akwụkwọ. Anyị makwaara na ama ya bụ eziokwu. 25 Ma ọ dị ọtụtụ ihe ndị ọzọ Jisọs mere. Ọ bürü na e dee ha niile n’akwụkwọ, ọ dighị m ka ụwa niile ọ ga-aba akwụkwọ a ga-ede banyere ha.

Ọrụ Ndị Ozi

na-anu okwu ha na-ekwu n'asusu ala anyi dì m ahụ Onyenwe anyi ka o na-anogide n'ihi m iche iche? 9 Ndị Patia, na ndị Midia, na ndị mgbe niile. N'ihi na o no n'aka nri m. Agaghị m Elam, ndị bikwa n'ime Mesopotamia, ndị Judia, ama jijiji. 26 Ya mere, oñu juputara m obi, ire na ndị Kapadosia, ndị Pontoş, na ndị Eshja, 10 m na-añurikwa oñu; anu ahụ m ga-ezukwa ike ndị Frigia, na ndị Pamfilia, na ndị Ijipt, na ndị n'olileanya, 27 n'ihi na i gaghi ahapu mkpuruobu akukụ Libiya nke dì Sirini nso, na ndị obia si na m'nala mmuo, i gakwaghị ahapu anu ahụ nke Rom bịa 11 (ndị Juu na ndị kwere n'okpukpe ndị Onye gi dì nsø ka o hụ ire ure. (Hadès g86) 28 I Juu). Ndị Kriit na ndị Arab; anyi na-anu okwu mere ka m mara ụzo nke ndụ; i ga-emekwa ka ha na-ekwu n'asusu anyi dì iche iche banyere m juputa n'oñu n'ihi gi.' 29 "Umunna m, ejị m oñu ebube Chineke." 12 O juru ha anya, gbaakwa nkuruwa okwu na-agwa unu banyere nna nna ha gharji. Ha sıritara onwe ha, "Ginị ka nke a anyi Devid, bụ onye nwụrụ anwụ e lie ya. Ili ya bụ?" 13 Ma ụfodụ ndị ozo na-akwa ha emo na-dikwa n'etiti anyi taa. 30 Ma o bụ onye amuma asị, "Ndị a bụ ndị mmanya na-egbu." 14 Pita marakwa na Chineke jiri iñu iyi kwee ya nkwa guzoro, ya na ndị ozi iri na otu ahụ welie olu na otu n'ime ụmụ ya ga-anokwasị n'ocheeze gwa ọgbakọ ahụ okwu, "Ndị Juu na unu ndị bi ya. 31 Ebe o buuru ụzo hụ ihe ga-eme n'oge na Jerusalem, matanụ nke a, geekwanụ ntị na dì n'ihi, o kwuru banyere mbilite n'onwụ nke ihe m na-ekwu. 15 O buighị mmanya na-egbu ndị Kraist, mgbe o siri, a hapughị ya n'ala mmuo; a dì ka unu chere. Lee, o bụ naanị elekere itoolu anu ahụ ya ahughikwa ire ure. (Hadès g86) 32 O bụ nke ụtụtu na-akụ. 16 Mba, nke a bụ mmezu Jisós a ka Chineke mere ka o dì ndụ ozo. Anyi ihe Juel onye amuma kwuru, 17 "Chineke siri, niile bukwa ndị akaebe banyere ya. 33 Ebe o bụ n'oge ikpeazụ, aga m awukwasị mmadu niile na e buliela ya elu n'aka nri Chineke. O natala Mmụ m. Umụ unu ndị ikom na umụ unu ndị Mmụ Nsø dika Nna ya kwere na nkwa. Ihe a inyom ga-ebu amuma, umụ okorobia unu ga-unu na-ahụ na nke unu na-anu bụ onyinye ya o ahukwa ọhụ, ndị okenye nwoke unu ga-arọ nrọ. wulkwasịrị anyi. 34 O dighị oge Devid jiri rigor 18 O bulađi ndị ohu m, nwoke ha na nwanyi n'eluiwge, ma ya onwe ya siri, "Onyenwe anyi n'ime ha, ka m ga-awukwasị Mmụ m. Ha ga-gwara Onyenwe m sị, "Nodụ ala n'aka nri m, 35 ebukwa amuma. 19 Aga m egosi ihe ituńanya na ruo mgbe m ga-eme ndị iro gi ihe mgbakwasị mbara eluigwe, gosikwa ihe iribama n'uwá na uko nyé uko gi.'" 36 "Ya mere, ana m eme ka n'okpuru uwá, obara na oku na alulu anwụru ezinaulọ Izrel niile mara nke oma, na Chineke oku. 20 Anyanwụ ga-agbanwe ghogho ọchichiri, emeela Jisós a onye unu kpogidere n'obe ka ọnwa ga-aghokwa ọbara, tupu ubočhi Onyenwe o bụrụ Onyenwe anyi na Kraist." 37 Mgbe ha anyi abịa, bụ ubočhi ahụ dì ukwu díkwa ebube. nṛu ihe ndị a, akonuche ha mara ha ikpe. Ha 21 O ga-erukwa, na onye ọbula nke na-apkoku siri Pita na ndị ozi ndị ozo, "Umunna, ginị ka aha Onyenwe anyi, ka a ga-azoputa." 22 "Ndị anyi ga-eme?" 38 Ma Pita siri ha, "Chegharjanu Izrel, geenụ ntị n'okwu a, Jisós onye Nazaret unu niile. Ka e mekwa unu baptizim n'aha Jisós bụ nwoke Chineke gosiri unu, site n'orụ dì Kraist, maka mgbaghara mmehie unu. Unu ga-ike, n'orụ ebube nakwa ihe iribama niile nke anatakwa onyinye nke Mmụ Nsø. 39 Nkwa a Chineke rürü n'etiti unu site n'aka ya, dika unu diri unu na umụ umụ unu na mmadu niile no ji anya unu hụ. 23 Onye a ka e weere nyefee n'ebé dì anya, díkwarà ndị niile Onyenwe anyi unu n'aka site na nzube nke Chineke buru ụzo Chineke ga-apko ka ha bjawkute ya." 40 O jiri tọ́ atumatu ya, na dika o siri mara na mbụ, ołutu okwu ndị ozo gbaa ama, ma dükwa ha o bụ ya ka unu gburu ma kpogidekwa n'obe ọdu sị, "Sitenü n'etiti ogbo a jorō njo zoputa site n'aka ndị na-amaghị iwu. 24 Ma Chineke onwe unu." 41 E mere ndị nabatara okwu ya emela ka o site n'onwụ bilie mgbe o topuchara baptizim, ha dì ihe ruru puku mmadu ato, a ihe mgbu nke onwụ, n'ihi na onwụ enweghi gunyere n'onuogugu ha. 42 Ha nyefere onwe ha ike ijide ya. 25 Devid kwuru banyere ya, "Ana n'ozizi nke ndị ozi, ya na ife ofufe na ịnyawa

achicha nakwa ikpe ekpere. **43** Onye ọbụla n'ime ebulela onye na-ejere ya ozi, bụ Jisós elu, onye ha juputara na egwu, n'ihi na ndị ozi na-arụ unu nyefere ka e gbuo, ma gonorikwa ya n'ihu otụtụ orụ ebube, na ihe ịrịbama dị iché iche. **44** Pailet, n'agbanyeghi na o kpebiri ihapụ ya ka ọ Ndị niile kwere ekwe nökötara onu, nwekókwa laa. **14** Unu gonoriri onye ahụ dị nsø bùrukwa ihe niile onu. **45** Ha rere ihe ha nwere na nke ha onye ezi omume, ma riọ ka a hapurụ unu ogbu kpatara, kenyé onye ọbụla díka mkpa ya siri dí. mmadu. **15** Unu gburu onye ahụ na-enye ndụ, **46** Ha gara n'ihu na-ezukọta n'ülönsø ukwu ikpe ma Chineke akpölitelə ya site n'önwụ. Anyị bụ ekpere kwa ụbōchị. Ha na-erikokwa nri n'ulø ndị akaebe ihe ndị a. **16** O bụ site n'okwukwe ha, n'obi ọnụ na ekele. **47** Díka ha gara n'ihu n'aha ya, ọ bụ aha ya naanị mere nwoke a ka na-eto Chineke, ha nwetara ihuomma n'aka ndị ọ dí ike onye nke unu na-ahụ ma marakwa. mmadu. Onyenwe anyị na-atükwasíkwara ha Okwukwe n'ime Jisós mere ka ahụ ya zuo oke ndị a na-azoputa kwa ụbōchị.

3 Otu ụbōchị Pita na Jọn na-agà n'ülönsø ukwu ikpe ekpere n'oge ekpere n'elekere ato nke ehiihe. **2** Ma otu nwoke dara ngwüro site n'afø nne ya ka a na-ebute n'onu uzø ama nke ülönsø ukwu ahụ ụbōchị niile ka ọ na-arịo ndị na-abà n'ime ülönsø ukwu ahụ arịo. Aha onu uzø ama ahụ bụ onu uzø ama ọma. **3** Mgbe ọ hụrụ Pita na Jọn ka ha na-achọ ịba n'ülönsø ukwu ahụ, o bidoro ịrịo ha arịo. **4** Ma Pita na Jọn legidere ya anya, Pita siri, “Lee anyị anya.” **5** O legidere ha anya chee na ha ga-enye ya onyinye. **6** Ma Pita siri, “Enweghi m ọlaocha maqbụ olaoed ma ihe m nwere ka m na-enye gi. N'aha Jisós Kraist onye Nazaret bilie ọtọ gawa ije.” **7** O jidere ya aka n'aka nri ya, nyere ya aka selite ya elu, ngwangwa, ụkwụ ya na nkwonkwo nke akwara ụkwụ ya nwetara ike. **8** O wuliri elu n'ukwụ ya, bido iga ije. O soro ha baa n'ülönsø ukwu ahụ, ya na-agà, ya ana-awulị elu, na-etokwa Chineke. **9** Mmadu niile hụrụ ya ka ọ na-agaghari na-eto Chineke, **10** ha għotara na ọ bụ ya bụ onye ahụ na-anq n'onu uzø ama ülönsø ukwu ahụ, nke a na-akpọ onu uzø ama ọma na-arịo arịo. O gbagwojuru ha anya nke ukwuu, gbakwa ha għarriż ihe mere ya. **11** Ma dí ka o jidere Pita na Jọn aka, ndị mmadu niile jiri mgħagħoju anya għbara osø bjaġkutte ha n'akukụ ülönsø ahụ ebe a na-akpọ mgħe үlø Solomon. **12** Mgbe Pita hụrụ nke a, ọ gwara igwe mmadu ahụ, “Ndị Izrel, ginj mere ihe a ji eju unu anya? Ginj mere unu ji ele anyị anya díka a ga-asị na ọ bụ site n'ike nke anyị maqbụ n'idi nsø anyị ka anyị jiri mee ka nwoke a gawa ije?” **13** Chineke nke Ebrahem, nke Aizik na nke Jekob, Chineke nke nna anyị ha, ihe, na-ekwusakwa na n'ime Jisós ka mbilit

4 Mgbe ha nō na-agwa ndị mmadu ahụ okwu, ndị nchua ja na onyeisi ndị agħa na-eche ülönsø ukwu ahụ na ndị Sadusii bjaġkutere ha. **2** Ha were oke iwe n'ihi na ha na-ezi ndị mmadu

n'onzu nke ndị nwụrụ anwụ dị. 3 Ha jidere ha banyere ihe ahụ anyị hụrụ na nke anyị nṣuru." 21 tinye ha n'ulọ mkporo, ruo n'echi ya. N'ihi na Mgbe ha batçhara ha mba, ha hapurụ ha ka ha oge e jidere ha bụ n'oge uhuruchi. 4 Ma ọtụtụ laa. O nweghi ụzọ ọbụla ha ga-esi taa ha ahụnụ ndị nṣuru okwu ahụ kwenyere. Onuogugu ha n'ihi na mmadụ niile nọ na-eto Chineke n'ihi ruru ihe di ka puku mmadụ ise. 5 N'echi ya, ndị ihe a mere. 22 N'ihi na nwoke a gworō n'uzo dị na-achị achị, na ndị okenye na ndị ozizi iwu ebube agafeela iri afọ anọ. 23 Mgbe ha hapurụ zukorø na Jerusalem. 6 Onyeisi nchüaja bụ Anas ha, ha lara kɔrø ndị ibe ha ihe ndịsi nchüaja nọ n'ebé ahụ, na Kaifas na Jòn na Alegzanda, na na ndị okenye gwara ha. 24 Mgbe ha nṣuru nke a, ndị ọzo bụ ndị ikwu onyeisi nchüaja. 7 Mgbe ha ha niile ji otu obi welie olu ha kpopkuo Chineke, kpopütara ha n'etiti ha, ha jụrụ ha, "Ọ bụ site sị, "Gị, Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe n'ike onye, na site n'aha onye, ka unu ji mee anyị, gi onwe gi kere eluigwe na ụwa, na oke ihe a?" 8 N'oge ahụ, Pita juputara na Mmụ osimiri, na ihe niile dị n'ime ha. 25 Ọ bụ gi sitere Nsọ. O gwara ha, "Unu ndị na-achị ala anyị, na n'aka Mmụ Nsọ site n'onzu nna anyị Devid, ndị okenye. 9 Ọ bürü na unu kpopütara anyị onye na-ejere gi ozi, sị: "Gini mere mba niile ichoputa otu nwoke ngwuro a si bürü onye ahụ ji eme oke mkpotu? Gini mere ndị mmadụ ji dị mma maqbụ otu e si gwọ ya, 10 ya mere na-apia ọpípi a nke na-abaghị uru? 26 Ndị eze maranụ nke a, unu na ndị Izrel niile, a gworō nke ụwa na-eguzokwa onwe ha, ndị na-achị nwoke a guzo n'etiti unu site n'aha Jisós Kraist achị na-agbakotakwa, imegide Onyenwe anyị onye Nazaret, onye unu kpogidere n'obe, ma na imegide Onye ya e tere mmanụ." 27 N'ezie Chineke kpolitere ya site n'onzu. 11 Jisós a n'obodo a, Herod na Pontios Pailet, na ndị mba bụ "nkume ahụ unu ndị na-ewu ulọ jụrụ, nke ọzo, nakwa ndị Izrel ezukotala imegide onye ghoro nkume isi ntqala ulọ." 12 Nzoputa adighị nsọ ahụ na-ejere gi ozi, bụ Jisós, onye i tere n'ime onye ọbụla ọzo, n'ihi na o nweghi aha ọzo mmanụ, 28 ha mere ihe i jiri ike gi na uche gi e nyere n'etiti mmadụ n'okpuru eluigwe nke e kwuo na ha aghaghị imezu. 29 Ugbu a, Onyenwe nwere ike isite na ya zoputa anyị." 13 Mgbe ha anyị, lee iba mba ha ma nye ndị ohu gi ike iji hụrụ nkwuwa okwu Pita na Jòn, na-atughị ujọ, gbasaa ozi gi na-atughị egwu ọbụla. 30 Setipu ma chọpütakwa na ha bụ ndị mmadụ nkịtị, na aka gi gwọ ndị ọriịa ma rụ ọtụtụ ọru ebube na ndị a na-azughị n'ulọ akwukwø, o juru ha anya. ọru iribama site n'aha onye nsọ ahụ na-ejere gi Ma ha għotara na ha bụ ndị ha na Jisós nqokro. ozi bụ Jisós." 31 Mgbe ha kpesirị ekpere, ulo ahụ 14 Ma mgbe ha hụrụ nwoke ahụ a gworō, ka ha zukorø n'ime ya mara jijiji. Ha juputara na o guzo n'akukụ ha, ha enweghi okwu ọbụla Mmụ Nsọ, ma jiri nkwuwa okwu kwusaakwa ha nwere ikwu megide nke a. 15 Ha nyere iwu okwu Chineke. 32 Ndị niile kwere ekwe nwere ka ha si n'uloike ahụ puo, ma bido igba izu otu obi n'otu mkpuruobi. O nweghi onye ọbụla n'etiti onwe ha banyere nke a. 16 Ha na-asị, gurụ ihe ọbụla o nwere dika nke aka ya, kama "Gini ka anyị ga-eme ndị a? Anyị apughị igo ha mere ka onye ọbụla n'ime ha keta oke n'ihé ago na ha rụrụ ọru iribama pürü iche. Ndị niile ibe ya nwere. 33 Ndị ozi sitere n'ike gaa n'ihi bi na Jerusalem maara ihe banyere nke a. 17 na-agba ama banyere mbilita n'onzu Onyenwe Ma iji mee ka akukọ ọru ebube a hapu igbasa anyị Jisós, oke amara bakwaara ha niile ụba. ruo ọtụtụ mmadụ ntị, ka anyị dọo ha aka na 34 O nweghi onye mkpa kpara n'ime ha, n'ihi ntị ka ha ghara igwa onye ọbụla okwu banyere na site n'oge ruo n'oge, ndị nwere ala maqbụ aha nwoke a." 18 Ha kporø ha nye ha iwu ka ulo na-ere ha, ma wetakwa ego ha retara na ha, ha kwusi ikwu okwu maqbụ izi ihe n'aha Jisós. 35 nye ndị ozi, a na-ekekwa ya nye onye ọbụla 19 Ma Pita na Jòn zara sị ha, "Kpeenụ ikpe a dị ka mkpa ya si dị. 36 Josef onye ikwu Livayi, n'onzu unu, maqbụ ihe ziri ezi n'anya Chineke onye sitere na Saipros, onye ndị ozi na-akpọ ige unu ntị karịa ige Chineke ntị? 20 N'ihi na o Banabas (nke pütara "nwa nke nkasiobi"). 37 bụ ihe rara ahụ na anyị ga-akwusi ikwu okwu

O rere ala o nwere, weta ego ya, ma togbo ya Sadusii ka ekworo juputara obi. 18 Ha jidere ndị ozi a tuba ha n'ulọ mkporo nke oha mmadu.

5 Ma otu nwoke a na-akpo Ananayas na nwunye ya bu Safajra rekwarala nke ha. 2 Na nkwekorita ya na nwunye ya, o zoro ufodu ego site n'ego ha retara n'ala ha ahụ, weta nke fofoduru bia togbo n'ukwu ndị ozi. 3 Pita siri, "Ananayas, gini mere ekwensu jiri juputa obi gi mee ka i ghaara mmuo nsø ugha mgbe i zopuuru onwe gi ego site n'ime ego i retara n'ala gi? 4 O bughi gi nwe ala ahụ tupu e ree ya? Mgbe e rechara ya, ego e retara ya o bughi nke gi, iji mee ka i chorɔ? Gini mere i ji chee echiche ime ihe dij otu a? O bughi mmadu ka i ghaara ugha kama o bu Chineke." 5 Mgbe Ananayas nru okwu ndị a, o dara n'ala nwụo, egwu jidekwara ndị niile nru ihe mere. 6 Umụ okorobia ndị no ebe ahụ batara jiri akwa kee ozu ya bupu ya ga lie. 7 Mgbe ihe dijka awa ato gasiri, nwunye ya batakware, ma o matabeghi ihe mere di ya. 8 Pita jiru ya, gwa m, "o bu ego ole a ka gi na di gi retara ala ahụ?" O siri, "E, o bu ego ole ahụ ka anyi retara ya." 9 Pita siri ya, "Gini mere unu jiri kpebie inwa Mmuo nke Onyenwe anyi onwunwa? Gee ntì, nzø ukwu ndị buuru di gi gaa lie no n'onu uzø. Ha ga-ebupukwa gi." 10 N'otu oge ahụ o dara n'ala n'ukwu ya, nwụo, umụ okorobia ahụ liri di ya batakware chọputa na o nwụola, buru ya puo gaa lie ya n'akukụ di ya. 11 Oke egwu turu nzukọ ahụ niile, tukwua ndị niile nru akyeku banyere ihe ndị a. 12 Ndị ozi ahụ rukwara oru ebube na oru iribama di ukwuu n'etiti ndị mmadu. Ha niile na-ezukọ na mgbe ulo Solomon. 13 O nweghi onye obula kwere iso ha ozø, n'agbanyeghi na ọtụtụ mmadu na-asopuru ha. 14 Ma otu o di, ọtụtụ ndị nwoke na ndị nwanyi kwere n'Onyenwe anyi sonyere ha. 15 N'ihi nke a, ndị mmadu buputara ndị ọrịa n'okporozi nibe ha n'ute na ihe ndina, ka o ga-abu mgbe Pita na-agafe onyinyo ya ga-adakwasị ufodu n'ime ha. 16 Igwe mmadu zukotara site n'obodo ndị di Jerusalem gburugburu. Ha butekware ndị nrịa nrịa, na ndị mmuo na-adighi ọcha na-enye nsogbu, a gwokwara ha niile. 17 Mgbe ahụ onyeisi nchüaja na ndị otu ya so n'otu ndị

Sadusii ka ekworo juputara obi. 18 Ha jidere ndị ozi a tuba ha n'ulọ mkporo nke oha mmadu. 19 Ma n'oge abalị mmuo ozi Onyenwe anyi meghere onu ụzo ulo mkporo ahụ kpoputa ha si, 20 "Gaanu, guzoronu n'ulonso ukwu ahụ gwa ndị mmadu ozi niile nke ndị ọhụrụ a." 21 Mgbe ha nru nke a, n'isi ụtụtụ, ha banyere n'ulonso ukwu malite izi ihe. Ma mgbe onyeisi nchüaja na ndị soo ya bijarutere, ha kporo nzukọ ndị Sanhedrin nke bu ogbakọ jikötara ndị okenye Izrel niile. Ha zipurụ ozi ka e site n'ulọ mkporo kpata ha. 22 Ma mgbe ndị ahụ ha zipurụ ruru n'ulọ mkporo, ha ahughị ndị ozi ahụ. Ha loghachiri azu kɔoro ndị ogbakọ ahụ ihe ha hụrụ, 23 "Anyi hụrụ ka a kpochiziri ulo mkporo ahụ nke oma, ndị nche guzokwa n'onu ụzo ya. Ma mgbe anyi meghere ulo mkporo ahụ, anyi ahughị onye obula n'ime ya." 24 Mgbe onyeisi ndị agha na-eche ulonso ukwu na ndị nchüaja nru okwu ndị a, o gbara ha gharị, ha na-eche ihe nke a ga-aputa. 25 N'otu oge ahụ, otu onye gbabatara gwa ha, "Leen! Ndị ahụ unu tubara n'ulọ mkporo guzo ugbu a n'ime ulonso ukwu na-ezi ndị mmadu ihe." 26 Ngwangwa, onyeisi agha na ndị agha ya gara n'ulonso ahụ jide ndị ozi ahụ ma kpata ha, ma ha ejighị ike mee nke a n'ihi na ha turu egwu na ndị mmadu ga-atu ha nkume. 27 Mgbe a kpütara ha, e mere ka ha guzoro n'ihu ogbakọ ndị Sanhedrin, onyeisi nchüaja jiru ha ajuju, 28 si, "O bu anyi adoghị unu aka na ntì ka unu kwisị ikuzi ihe n'aha a; ma unu emeela ka ozizi unu juputa Jerusalem niile kpebiekwa ime ka obara nwoke a dirị anyi n'isi." 29 Pita na ndị ozi ndị ozø zara si, "Anyi ga-erubere Chineke isi o bughi mmadu. 30 Chineke nna nna anyi a kpolutela Jisos site n'onwu bu onye ahụ unu gburu site n'ikpogide ya n'elu osisi. 31 Chineke ebuliela ya elu n'aka nri nke ya onwe ya di ka Okpara eze na Onye nzoputa, ka o nwee ike inye ndị Izrel niile nchegharị na mgbaghara mmechie. 32 Anyi bu ndị ama nke ihe ndị a, Mmuo Nsø onye Chineke nyere ndị na-erubere ya isi bükwa onyeama." 33 Mgbe ha nru nke a, o gwawara ha obi, ha choq igbu ha. 34 Ma otu onye n'ime ha bu onye Farisii, bürükwa onye

ozizi iwu a na-asopurū, aha ya bụ Gamaliel, ha ekpere, bikwasikwa ha aka n'isi. 7 Okwu biliri otø n'etiti ogbakø ahụ, nye iwu ka a kpopu Chineke gbasara nnqo. Onyogugu ndị na-eso ndị ozi ahụ n'ezi nwa oge nta. 35 O sıri ha, "Ndị ụzo ya na Jerusalem bakwara ụba. N'oge a, Izrel, leziekwanụ anya nke ọma ihe unu na- ọtụtụ ndị nchuaaja nabatara na-erubekwa isi acho ime ndị a. 36 N'oge gara aga Teodas pütara n'okwukwe. 8 Ugbu a, Stivin, nwoke juputara na-egosi na ya bụ onye pürü iche, ihe díka narị n'amara na n'ike Chineke rürü ọtụtụ orụ ebube mmadụ anq sokwara ya, mgbe e gburu ya, ndị na orụ ịribama dí ukwuu n'etiti ndị mmadụ. 9 niile sooro ya gbasasirị ihe niile a kwusikwa. 37 Mgbe ahụ ụfodụ ndị Juu si n'ulọ nzuko nke ndị Mgbe nke ya gasirị, Judas onye Galili pütakwara nweere onwe ha (dí ka e si akpø ya), na nke ndị gosi onwe ya n'oge a na-agụ onyogugu mmadụ, Sirini na Alegzandria nakwa ndị ozo sitere na o nwetakwara ndị sooro ya. Mgbe e gburukwara mpaghara Silisia na Eshia. Ha na Stivin malitere ya, ndị niile na-eso ya gbasasirị. 38 Ya mere, ịrughari ụka. 10 Ma ha enweghi ike iguzogide agwa m unu, hapunụ ndị a ka ha laara onwe amamihe na ike nke Mmụo Nso nke o ji ekwu ha. N'ihi na ọ bürü na orụ ha bụ orụ mmadụ, o okwu. 11 Mgbe ahụ, ha ji ụzo nzuko kpalie ụfodụ ga-akwusị mgbe na-adighị anya. 39 Ma ọ bürü ndị ikom ka ha sị, "Anyị nñuru ka ọ na-ekwujo na o sitere n'aka Chineke, unu agaghị enwe ike Mosis na Chineke." 12 Ha kpasuru ndị mmadụ, ịkwusị ndị ikom ndị a, unu ga-achopuṭa naanị ma ndị okenye ma ndị ozizi iwu. Ha bijakwutere na unu na-aluso Chineke oğu. 40 Ogbakø ahụ ya jide ya, kpuru ya gaa na nnoko ulọ ikpe. 13 nabatara ndumodụ ya. Ha kpotoro ndị ozi ahụ pịa Ha kpotakwara ndị bijara gbaa ama ụgha megide ha ihe, nyekwa ha iwu ka ha kwusị ikwu okwu ya sị, "Oge niile ka nwoke a na-ekwu okwu ojoo n'aha Jisos, hapukwa ha ka ha laa. 41 Mgbe ha banyere ebe a dí nsø na iwu anyị. 14 Anyị nñuru hapuru ogbakø ahụ, ha na-anluri ọnụ n'ihi na- ka o kwuru, na Jisos onye Nazaret a ga-akwatu agunyere ha na ndị kwesiri ịnara mkparị n'ihi ulọ a, gbanwekwa omenaala Mosis nyere anyị." aha ya. 42 Ụbочị niile, n'ime ụlonsø ukwu ma 15 Ndị niile nọ n'ulọkpe ahụ legidere ya anya. n'ulọ ndị mmadụ ha na-akuzi ma na-ekwusa Ha hñru ihu ya ka ọ na-enwu dí ka ihu mmụo ozioma na Jisos bụ Krajst ahụ.

6 N'oge ahụ mgbe onyogugu ndị na-eso ụzo 7 Onyeisi nchuaaja sıri ya, "I nñuru ihe ndị a, ọ ya bidoro ịmuba, ndị Juu na-asụ asusụ Griek bu eziokwu?" 2 O sıri, "Umụnna m na ndị mere mkpesa megide ndị Juu na-asụ asusụ nna, geenụ m ntị. Chineke onye dí ebube gosiri Hibru n'ihi na a na-elefuru ndị inyom ha, nna nna anyị Ebraham onwe ya mgbe ọ nọ na ndị di ha nwñuru anwụ anya na nri a na-eke Mesopotamia, tupu ọ gaa biri na Haran. 3 O kwa ụbочị. 2 N'ihi nke a, ndị ozi iri na abụo gwara ya, 'Site n'obodo gi na n'etiti ndị ikwu ahụ kpotoro ogbakø ndị niile na-eso ụzo ya sị, gi puo, gaa n'ala m ga-egosi gi.' 4 "Ya mere, "O zighị ezi na anyị ga-ahapụ ikwusa ozioma o sitere n'obodo ndị Kaldja puo, gaa biri na Chineke bido na-eke nri. 3 Umụnna anyị, sitenụ Haran. Mgbe nna ya nwñuru, Chineke zitere ya n'etiti unu hopuṭa ndị ikom asaa ndị a na- n'ala a ebe unu bi ugbu a. 5 O nyeghi ya ihe agbara ezi ama na ha juputara na Mmụo Nso nketa n'ebe a, o buladi ihe ruru otu nzo ụkву. na amamihe. Anyị ga-enyefe ha ọrụ a n'aka. Ma o kwere ya nkwa na ọ ga-enye ya na umu 4 Ebe anyị onwe anyị, ga-enyefe onwe anyị umu ya ala ahụ ka ọ bürü nke ha, n'agbanyeghi n'orụ ikpe ekpere, na ọrụ niile metụtara izisa na ọ mутaghị nwa. 6 Ma Chineke gwara ya otu ozioma." 5 Mmadụ niile nabatara atụmatu a a, na, 'Umụ umu ya ga-ebi díka ndị obia n'ala nke ọma. Ha hoputara Stivin, nwoke juputara na-abughị nke ha, ndị ga-eji ha mere ohu, ma n'okwukwe na Mmụo Nso. Ha hoputakwara mejoqkwa ha narị afo anq. 7 Mana aga m ata Filip, Prokoros, Nikano, Timon, Pamemas na mba ahụ ha na-efe díka ohu ahụ. Chineke Nikolas, onye Antiok na-eso ụzo ofufe ndị Juu. 6 kwukwara sị, 'Mgbe nke a gasirị, ha ga-esi na Ha chere mmadụ ndị a n'ihu ndị ozi, ndị kpeere mba ahụ pütä, bịa fee m ofufe n'ebe a.' 8 O

nyere ya oğbugba ndü nke obibi ugwu. Ebrahim ka udo dırı n'etiti ha, sị, ‘Unu bụ ụmụnna, gịnị mṛu Aizik bie ya ugwu n'ubochị nke asatọ. mere unu ji emejorịta onwe unu?’ 27 “Ma nwoke Aizik amụta Jekob, Jekob amụta ndịsi ebo iri ahụ nke na-emegbu nwanna ya nupuru ya sị, na abuọ nke Izrel. 9 “N’ihì na ndị nna ochie ‘Onye mere gị onyeisi na onye ikpe n'etiti anyi? ahụ nwere ekworo n’ebé Josef no. Ha resi ya 28 I na-achọ igbu m dị ka i si gbuo onye Ijipt ndị Ijipt dika ohu. Ma Chineke nonyeere ya, ụnyaahụ?” 29 Mgbe ọ nṛu nke a, Mosis gbara 10 zoputa ya na mkpagbu ya niile, mee ka o ọso, gaa biri dị ka ọbia n’ala Midia. N’ebé ahụ nwee ihuoma na amamihe n’ihu Fero eze Ijipt. ka ọ nọ mṛu umu nwoke abuọ. 30 “Mgbe iri Onye mere ya onye ochichị n’ala Ijipt na onye afọ anọ gafere, e mere ka Mosis hụ mmuo ozi nlekoṭa nke ezinawo ya niile. 11 “N’oge ahụ, n’ókụ na-ere ọhịa dị n’ozara, n’akukụ Ugwu ụnwụ dara n’ala Ijipt na n’ala Kenan. Ụnwụ Sajnai. 31 Ma mgbe ọ huru nke a, o juru ya a wetara ahụdị dí ukwuu. Nna nna anyi ha anya. Dị ka ọ na-agaru nso ka o leruo ya anya, ọ enwekwaghị ike iche nri. 12 Ma mgbe Jekob nṛu olu Onyenwe anyi ka ọ dara, sị, 32 ‘Abu m nṛu na nri ọka dị n’ala Ijipt, o zipurụ nna nna Chineke nna nna gi ha. Chineke nke Ebrahim, anyi ha ka ha gaa njem mbu ha n’Ijipt. Nke a bụ nke Aizik na nke Jekob.’ Ujọ mere ka Mosis maa oge nke mbu ha na-agá Ijipt. 13 Mgbe ha gara jijiji, na o nweghi ike ilegide ya anya. 33 “Ma Ijipt nke uboro abuọ, Josef mere ka ụmụnne Onyenwe anyi gwara ya, ‘Yipụ akpukpokwụ gi. ya mata ya, Fero matakwarা ụmụnne Josef. 14 N’ihì na ebe ahụ i guzo bụ ala dị nso. 34 Ahula Mgbe ahụ, Josef ziri ozi ka a kpoṭa nna ya bụ m otu e si apkagbu ndị m nọ n’ala Ijipt. Anụla Jekob na ndị ikwu ya, ndị dị iri mmadụ asaa m ịṣu ude ha biakwa ịzoputa ha. Ugbu a bia, na ise ka ha biakwute ya. 15 Jekob gara Ijipt. aga m ezighachi gị n’Ijipt.” 35 “Ọ bụ otu Mosis Ebe ahụ ka ya na nna nna anyi ha nökwa nwụo. ahụ ha jụrụ aju, mgbe ha sıri, ‘Onye mere gị 16 E budatara ozu ha na Shekem, ebe e liri ha onyeisi na onye ikpe?’ Ọ bükwa ya ka Chineke n’ili nke Ebrahim jiri ego olaocha zụta n’aka zigara i bụ onyeisi na onye nnaputa ha, site ụmụ Hamo n’ala Shekem. 17 “Ma mgbe oge ahụ n’inyeaka mmuo ozi ahụ mere ka ọ hụ ya n’ohịa Chineke kwere Ebrahim na nkwa na-abiaru nso, ahụ. 36 O duuru ha püta mgbe ọ rụsirị oru ndị Izrel nō n’Ijipt mubara nke ukwuu, 18 ruo ebube na ihe ịribama dị iche iche n’ala Ijipt, na mgbe eze ọzọ nke na-amaghị Josef, bidoro iche n’Osimiri Uhie na n’ozara iri afọ anọ. 37 “Onye ochichị n’ala Ijipt. 19 O megburu ndị agburu a bụ Mosis ahụ gwara ụmụ Izrel, sị, ‘Chineke anyi, kpabukwaa ha. Manye ndị nna nna anyi ga-eme ka onye amumaa nke dị ka m, biliere ha ka ha tufuo ụmụ ọhụru ha, ka ha ghara unu site n’etiti ụmụnne unu.’ 38 Ya onwe ya nọ idị ndü. 20 “Ọ bụ n’oge a ka a mṛu Mosis, ọ n’ogbakọ n’ozara, ya na mmuo ozi ahụ gwara mara mma nke ukwuu n’anya Chineke. A zụrụ ya okwu n’Ugwu Sajnai, na nna nna anyi ha; ya naanị ọnwa ato n’ulọ nna ya. 21 Mgbe e ebe ọ natakwara okwu dị ndü inye anyi. 39 “Ma tufuru ya, ada Fero kpօro ya, zụ ya dị ka nwa nna nna anyi ha jụrụ irubere ya isi. Kama ha nwoke nke aka ya. 22 A zụrụ Mosis n’amamihe nupuru ya n’akukụ, ma tughari laghachi azụ niile nke ndị Ijipt, ọ burụ dike n’okwu na n’orụ n’Ijipt n’obi ha, 40 na-asị Eron, ‘Meere anyi chi, itunanya. 23 “Mgbe ọ gbara iri afọ anọ, ọ batara ndị nke ga-edu anyi, n’ihì na anyi amaghị ihe ya n’uche iga ileta ụmụnna ya ndị Izrel. 24 Mgbe mere nwoke a bụ Mosis, onye sitere n’ala Ijipt ọ huru otu onye n’ime ha nke onye Ijipt na-duputa anyi.’ 41 Ha kpụrụ onwe ha arusi nke emegide ya, ọ lütara ya oğu, botakwara ya ọbo oyiyi nwa ehi, ha butere ihe ịchụ aja nye ya. site n’igbu onye Ijipt ahụ. 25 Mosis chere na Ha ńhuri ńhṇu n’orụ nke aka ha. 42 Ma Chineke ụmụnna ya ga-aghọta na Chineke akpolitelə chepuru ihu ya site n’ebé ha nọ. Ọ rara ha nye ya isite n’aka ya naputa ha. Ma ha aghoṭaghi. ikpere usuu ihe dị n’eluiwge. Nke a dabara n’ihe 26 N’ubochị ọzọ sonu, Mosis huru ụmụnna ya e dere n’akwukwụ ndị amuma, ““Unu ulo Izrel, ndị Izrel abuọ ka ha na-alu oğu. Ọ gbalịrị ime unu o wetara m onyinye anu e gburu egbu ka

o dí aja unu chüürü m irí afó anó unu nöro mmechie nke a!" Mgbe o kwusiri nke a, o dara n'özara? **43** Unu buliri ulø ikwu nke Molök na kpakpando nke chi unu bu Refan, bu arusi ndí ahü unu mere ikpø isiala nye ha. Ya mere, aga m ewezuga unu, burukwa unu gaa n'ofe obodo Babilon.' **44** "Ndí nna nna anyi ha nwere ulø ikwu nke iwu ogbugba ndú n'özara. E mere ya site na ntüziaka na usoro ihe atü Chineke gosiri Mosis. **45** Mgbe Joshua duuru nna nna anyi ha nweta ala ndí mba ozo ndí Chineke chüpürü. E butekwara igbe ogbugba ndú a n'ala ahü. O nogidekwara n'ala ahü tutu ruo n'oge Devid. **46** Onye chötara ihuoma n'ebé Chineke no, ma riø ka o wuore Chineke nke Jekob ebe obibi. **47** Ma o bu Solomón wuru ya ulø ahü. **48** "Otu o dí, Onye kachasi ihe niile elu adighi ebi n'ulø e ji aka wuo, diká onye amüma kwuru, **49** "Eluigwe bu ocheeze m. Üwa bükwa ebe mgbakwası ükvwü m. Üdí ulø dí aña ka unu ga-ewuru m? Maqbü ebee ka ebe izuike m ga-adí? Ka Onyenwe anyi kwuru. **50** O bughi aka m mere ihe ndí a niile?" **51** "Unu ndí isiike! Ndí obi ha, na ntí ha kpochiri akpochi inü ihe. Ndí na-ajü inabata Mmụo Nso diká nna nna unu ha mere. **52** O dí onye amüma ndí nna unu ha na-akpogbughi? Ha gburu o büladi ndí buru amüma banyere obibia nke onye ezi omume ahü, ma ubgu a unu bu ndí raara ya nye ma gbukwaa ya. **53** Unu bu ndí natara iwu Chineke diká e nyere ya site n'aka ndí mmüo ozi, ma unu edebeghi ya." **54** Mgbe ha nüru ihe ndí a, iwe were ha nke ukwu. Ha tara ikikere eze n'iwe na n'önümä n'ebé o no. **55** Ma ebe o juputara na Mmụo Nso, o lere anya n'eluigwe hụ ebube Chineke. O hükwara Jisós ka o guzoro n'aka nri Chineke. **56** O sıri, "Lee, ana m ahü ka eluigwe meghere, hükwa Nwa nke Mmadu ka o na-eguzo n'aka nri Chineke." **57** Ha mere üzü dí ukwu, were mkpişıaka ha rüchies ntí ha. Ha niile gbara qos gaa nükwası ya, **58** dökpurü ya puø n'azü obodo malite ijtü ya nkume. N'oge a, ndí akaebe wüsara uwe ha n'ükvwü otu nwokorobia a na-akpø Sol. **59** Mgbe ha na-atü Stivin nkume ahü, o kpere ekpere, "Onyenwe anyi Jisós, nara mmüo m." **60** O gburu ikpere n'ala werekwa oke olu tie mkpu, "Onyenwe anyi, biko agünyekwarala ha

8 Sol kwenyere ka e gbuo ya. N'ubochi ahü, oke mkpagbu bidoro megide nzukö dí na Jerusalem. Ndí niile kwere ekwe, ma ewezuga ndí ozi n'onwe ha gbasasirí n'ala Judia na Sameria. **2** Ndí ikom, ndí na-atü egwu Chineke, bijara buru ozu Stivin gaa lie ya. Ha ruru üju nke ukwu n'ihi ya. **3** Ma Sol bidoro ila nzukö n'ihi. O na-abanye site n'ulø ga n'ulø ndí kwere ekwe na-adopütä ha, nwoke na nwanyi, tinye ha n'ulø mkporø. **4** Ndí ahü a chusasirí zisara ozioma n'ebé niile ha gbagara. **5** Filip gara n'otu obodo dí na Sameria kwusaara ndí no n'ebé ahü ihe banyere Kraist. **6** Igwe mmadu gere ntí n'ihe Filip na-ekwu n'ihi na ha hürü orü ırıbama o rürü. **7** Mmụo ndí ahü na-adighi ocha ji iti mkpu site n'ime otutu mmadu puta. O gwókwara otutu ndí ahü ha kpónwurü akpónwü na ndí ngwurø. **8** N'ihi ya, oñü dí ukwu juputara n'obodo ahü. **9** Ugbu a, kemge otutu oge gara aga, otu nwoke aha ya bu Saimon bu onye mgbaasi. O jirila mgbaasi ya mee otutu ihe türü ndí niile bi n'obodo Sameria n'anya. O na-anyakwa isi na ya bu onye dí ukwu. **10** Onye obula, ma onye ukwu ma onye nta, na-ege ya ntí na-asikwa "Nwoke a bu ike Chineke ahü a na-akpø ike dí ukwu." **11** Ha na-ege ya ntí oge niile n'ihi na o na-eji ike mgbaasi ya na-emé ihe juru ha anya. **12** Ma mgbe ha kwenyere n'oziomä Filip diká o na-ekwusa ihe banyere ozioma alaeze Chineke na aha Jisós Kraist, e mere ha baptizim, ma nwoke ma nwanyi ha. **13** Saimon kwerekwara otu aka ahü. Mgbe e mechara ya baptizim, o bidoro iso Filip na-agagharı n'ihi ihe ırıbama na orü ebube niile Filip rürü, türü ya n'anya nke ukwu. **14** Mgbe ndí ozi no na Jerusalem nüru na ndí Sameria anabatala okwu nke Chineke, ha zigaara ha Pita na Jon. **15** Mgbe ha bijaruru, ha kpere ekpere ka ha nata Mmụo Nso. **16** N'ihi na Mmụo Nso abjakwasibeghi onye obula n'ime ha, kama ihe e mere ha bu baptizim n'aha Onyenwe anyi Jisós. **17** Mgbe Pita na Jon bikwasirí ha aka n'isi, ha natara Mmụo Nso. **18** Mgbe Saimon hürü na na-enye Mmụo Nso naanị site n'aka ndí ozi

bikwasịri ha n'isi, o chere ha ego n'ihu, **19** sị, mmiri. O dì ihe ga-egbochi ime m baptizim?" "nyekwanụ m ike a. Ka onye ọbụla m bikwasịri **37** Filip sịri, "O bürü na i ji obi gi niile kwere, aka n'isi nata Mmụo Nso." **20** Ma Pita sịri, "Gị e nwere ike ime gi baptizim." Onozi ahụ sịri, na ego gi laakwa n'iyyi. N'ihu na i chere na i "Ekwere m na Jisós Kraist bụ Okpara Chineke." ga-eji ego zuta onyinye Chineke. **21** I nweghi **38** O kwuru ka a kwusị ụgbọala ahụ. Mgbe ahụ, oke maọbu ihe nketa n'orụ a, n'ihu na obi gi onozi ahụ na Filip wudatara banye n'ime mmiri ezighị ezi n'ihu Chineke. **22** Si n'aịo omume gi ebe Filip nọ mee ya baptizim. **39** Mgbe ha chegharịa, rịo Onyenwe anyị arịrịo ma eleghị sitere n'ime mmiri ahụ pụta, ngwangwa Mmụo anya ọ ga-agbaghara gi echiche ojoo niile nke Onyenwe anyị sitere n'ebe ahụ wepụ Filip, onye obi gi. **23** N'ihu na ahụrụ m na i juputara n'obi ilu onozi ahụ ahụkweghi ya anya ozọ; kama ọ gara na i nökwa n'agbü nke aịo omume." **24** Saimon n'ihu n'ije ya na-anụrikwa ọnụ. **40** Ebe ozọ a zara Pita sị, "Biko, kpee ekpere rịrọ m Chineke, hụrụ Filip bụ n'Azotus. O jegharikwara n'obodo ka ihe ndị a niile i kwuru, hapụ ibiakwasị m." **25** niile dì n'ala ahụ, na-ekwusa ozioma ruo mgbe Mgbe ha gbachara akaebe, ma kwusaakwa okwu ọ bijaruru Sizaria.

nke Onyenwe anyị, ha loghachiri Jerusalem.

Ma mgbe ha na-ala ha zisara ozioma n'otụtu obodo ndị Sameria. **26** Mgbe ahụ mmụo ozi Onyenwe anyị gwara Filip sị, "Gaa na ndịda, n'uzo ọzara nke siri Jerusalem gawa Gaza, uzo ahụ bụ uzo ọzara." **27** O biliru gawa. Mgbe ahụ, otu onye Itiopia bụ onye onozi, bùrükwa onyeisi ozi dì mkpa, onye na-eche akụ nke Kandis, eze nwanyị ndị Itiopia, gara Jerusalem ife Chineke. **28** Mgbe ọ na-ala, ọ nödürü ala n'ugboala ya, nke iṇyinya na-adokpughari, na-agụ akwükwo Aizaya onye amuma. **29** Mmụo Nso gwara Filip, "Gaa ugbo ahụ nso, sonyekwara ya." **30** Filip gara nso, nükwa ka ọ na-agụ akwükwo Aizaya onye amuma. Ọ sịri, "I na-aghọta ihe i na-agụ?" **31** O sịri, "M ga-esi ariaa ghota, ma mmadụ ezighị m?" O rịrọ Filip ka ọ rigota n'ugboala ahụ, soro ya nödụ n'ime ya. **32** Mpaghara akwükwo nsọ ọ na-agụ bụ nke a, "E duuru ya dì ka atürü gaa n'ebé a ga-egbu ya. Dịka nwa atürü na-anó nwayoq n'ihu onye na-akpacha ya aji, otu a ka ọ na-emegheghị ọnụ ya. **33** N'önödụ idị ala ya, e meghị ka ikpe ziri ezi ruo ya aka. Onye ga-akó akukọ banyere agburụ ya? N'ihu na e sitere n'üwa wepụ ndụ ya." **34** Onozi ahụ jụrụ Filip, "Biko, gwa m, onye ka onye amuma a na-ekwu okwu ya? Ọ bụ ihe banyere onwe ya ka ọ na-ekwu, ka ọ bụ banyere onye ozọ?" **35** Mgbe ahụ, Filip malitere ikwu okwu, site n'akukọ akwükwo nsọ ọ na-agụ kqoro ya akukọ ozioma banyere Jisós. **36** Mgbe ha na-aga n'uzo, ha bijaruru ebe ọdụ mmiri nta dì. Onozi ahụ sịri, "Lee, nke a bụ

9 Ma ugbu a, Sol, onye ume niile ọ na-ekupụta bụ naanị ịba mba na igbu ndị na-eso ụzo Onyenwe anyị, gakwuuru onyeisi nchụaja, **2** rịo ya ka o nye ya akwükwo ozi nke ọ ga-eji jekwuru ndị ụlo nzukọ ndị Juu dì na Damaskos, nke ọ ga-abụ ọ hụ onye ọbụla na-eso Ụzo ahụ ma ha bụ nwoke ma ha bụ nwanyị, ka ọdokpuru ha n'agbü, kpugaa Jerusalem. **3** Mgbe ọ na-agá n'uzo, ọ bijaruru ebe dì Damaskos nso. Na mberede, ihe ihè nke sitere n'eluiwge chara ya gburugburu. **4** O dara n'ala, nụ olu na-akpọ ya oku, "Sol, Sol, gịnị mere i ji na-akpagbu m?" **5** O sịri, "I bụ onye, Onyenwe anyị?" Olu ahụ zagħachiri, "Abu m Jisós onye i na-akpagbu. **6** Ugbu a, bilie, baa n'ime obodo, a ga-agwa gi ihe i na-aghaghị imezu." **7** Ndị ikom ha na ya so aga guzoro n'ebé ahụ, ma ha enweghi ike ikwu okwu. Ha nṣụrụ olu ahụ, ma ha ahụghị onye ọbụla. **8** Sol si n'ala bilie, ma n'agbanyeghi n'anya ya megħiere emegħe, ọ dighi ihe o nwere ike iħu. Nke a mere na ha sekpuru ya n'aka dubata ya na Damaskos. **9** O hughị ụzo ụbocħi ato, o nwegħi ike iri nri maọbu nụo ihe ọnụnụ. **10** Otu onye nke na-eso ụzo ya nọ na Damaskos, a na-akpọ Ananayas. Onyenwe anyị gwara ya n'ohu, "Ananayas!" Ọ sịri, "Lee m, Onyenwe anyị." **11** Onyenwe anyị gwara ya, "Gaa n'ülo Judas nke dì n'okporożu Guoziri Eguzo, juo ajuju banyere onye a na-akpọ Sol, onye si Tasos, ọ nọ ugbu a na-ekpe ekpere. **12** O hula qli na otu nwoke a na-akpọ Ananayas na-abjawkute ya, ibikwasị ya aka n'isi ka ọ hụ ụzo." **13** Ma

Ananayas zara, "Onyenwe anyị, anụla m akụkọ ndị kwere ekwe nṣuru banyere nzube ha, ha ihe ejioqị niile nwoke a mere ndị nsqị bi na duuru ya gaa Sizaria site n'ebé ahụ zipụ ya ka ọ Jerusalem. **14** Ugbu a, o natara ike n'aka ndịsi laa obodo Tasos. **31** Mgbe ahụ, nzukọ niile ndị nchüaja bia n'ebé a ka o jide ndị niile na- no na Judia, Galili na Sameria, nōqoro n'udo, akpoku aha gi." **15** Ma Onyenwe anyị gwara ya, guzosiekwa ike. Ha na-amụba n'onuogugu site "Gaa, n'ihi na ahoputala m nwoke a ka o bürü n'ịtụ egwu nke Onyenwe anyị na igbaume nke ngwa ọrụ m, onye ga-ewegara mba ndị ọzọ, Mmụo Nsọ. **32** Pita na-ejegharị n'etiti ndị kwere ndị eze na ụmụ Izrel aha m. **16** Mu onwe m ga- ekwe, o gakwara leta ndị nsqị no n'obodo Lida. egosi ya udị ahụhụ o na-agaghị ita n'ihi aha **33** N'ebé ahụ, o hụrụ otu nwoke aha ya bụ m." **17** Ya mere, Ananayas garuru n'ulọ ahụ, Ainias. Nwoke a anọqla n'ute ọriịa afọ asato. O banyekwa n'ime ya. O bikwasirị aka ya n'isi bụ onye ahụ ya kpọnwụrụ akpọnwụ. **34** Pita Sol, si, "Nwanna Sol, Onyenwe anyị Jisos, onye siri ya, "Ainias, Jisos Krajst agwọqla gi. Bilie gosiri gi onwe ya n'uzo, zitere m ka i hukwa uzo mezue ute gi." Ngwangwa, Ainias biliri otọ. **35** ọzọ, ka i juputakwa na Mmụo Nsọ." **18** Otu mgbe Ndị niile bi na Lida na Sharon hụrụ ya. N'ihi ya, ahụ, ihe dika akpirikpa sitere n'anya ya daputa, ha nabatara Onyenwe anyị. **36** N'obodo Jopa, o bidokwara ihu uzo ọzọ. O biliri otọ, e mee ya e nwere otu onye nwanyị na-eso uzo ya, nke baptism. **19** Mgbe o richara nri, o nwetakwara aha ya bụ Tabita nke pütakwara Dökas na asusụ ike ya. Ya na ndị na-eso uzo Jisos nōqoro na Griik. O juputara n'orụ oma, na ọrụ obi ebere Damaskos otụtụ ubochị. **20** Ngwangwa, o bidoro n'ebé ụmụ ogbenye no. **37** N'oge a, o riara ọriịa, ikwusa Jisos n'ulọ nzukọ na-asị, O bụ Okpara nwụo. Mgbe ha sachara ya ahụ, ha nibere ya Chineke. **21** O juru ndị niile nṣuru ya anya, ha na n'otu ime ụlo dị n'ulọ elu. **38** Jopa dikwa nso asị, "O bughi nwoke a bụ onye ahụ na-emekpa na Lida. Mgbe ndị na-eso uzo ya nṣuru na Pita ndị niile na-akpoko aha ahụ na Jerusalem? O no n'ebé ahụ, ha ziri ụmụ nwoke abụo ozi ka bụ na o bughi maka nke a ka o ji bia ebe a a riọọ ya, si, "Biko, ahapula iibiakwute anyị ikpuru kwala ha kpu gara ndịsi nchüaja?" **22** Ma ngwangwa." **39** Pita biliri soro ha gawa, mgbe Sol gara n'ihu baa ụba n'ike karịa na ikwu okwu o ruru, ha duuru ya gbago n'ulọ elu n'ime ụlo nke gbara ndị Juu bi n'obodo Damaskos għarrij ahụ. Ụmụ nwanyị niile di ha nwṣuru anwụ no site n'uzo o siri gosi na Jisos bụ Krajst ahụ. **23** n'ebé ahụ na-ebe akwa, na-egosi uwe Dökas Mgbe otụtụ ubochị gasiri ndị Juu gbara izu igbu dñurụ ha mgbe o dị ndu. **40** Pita chupurụ ha ya. **24** Ma Sol chọputara ihe ha Zubere ime. niile n'ezi, gbuo ikpere n'ala, kpee ekpere. O Ehihie na abalị, ndị a no na-eche uzo niile e si tugharrij chee ozu ahụ ihu si, "Tabita, bilie." O apụ n'obodo ahụ nche, ka ha nwe ike gbuo ya. meghere anya ya, ma mgbe o hụrụ Pita, o biliri, **25** Ma ụmụazụ ya kunyere ya na nkata amanyere nodụ ala. **41** O nyeere ya aka ka o kwuru otọ. O ụdọ bufee ya n'ofe mgbidi nke obodo. **26** Mgbe kporo ndị nsqị niile no n'ebé ahụ, ha na ụmụ o rutere Jerusalem, o gbalịrị idinyere ndị na- nwanyị ahụ di ha nwṣuru gosi ha na o dị ndu. **42** eso uzo Jisos no n'ebé ahụ, ma ha tñru egwu. A nṣuru akụkọ ihe a mere n'ebé niile na Jopa, Ha ekwenyeghi na o ghqola ezi onye na-eso nke mere ka otụtụ kwere n'Onyenwe anyị. **43** O uzo Jisos dika ha. **27** Ma Banabas duuru ya nogidere na Jopa otụtụ ubochị. O nodurụ n'ulọ gaa n'ebé ndị ozi no. O kqorø ha akụkọ otu o siri hụ Onyenwe anyị na otu o siri gwakwa ya okwu. Na otu o siri kwusaa ozioma n'aha Jisos na Damaskos na-atughị egwu. **28** O soro ha na-agaghari na Jerusalem. O na-ekwusakwa okwu n'aha Onyenwe anyị na-atughị egwu. **29** Ya na ndị Juu na-asu asusụ Griik ruriñtakwara ụka. N'ihi ya ndị a gbara izu igbu ya. **30** Mgbe Saimon, onye ọrụ ya bụ idozi akpukpø anụ.

10 N'oge ahụ, o nwere otu nwoke bi na Sizaria, aha ya bụ Konyeliós. O bụ ochiagha na-elekota narị ndị agha si na mpaghara Itali. **2** Nwoke a na ezinaulọ ya bụ ndị na-asopuru ma na-atükwa egwu Chineke. O na-enyere ndị ogbenye aka na-ekpekware Chineke mgbe niile. **3** Otu ubochị, n'ihe dika elekere ato nke ehihie,

o hụrụ ọhụ ebe otu mmuo ozi nke Chineke onye ndị Juu niile na-asopụrụ. Mmuo ozi dị nsø bịa kwutere ya si ya, “Kọneliós!” 4 Kọneliós gwara ya ka ọ kpota gi n’ulọ ya, inụ ihe i nwere lekwasiri ya anya n’egwu jụo ya si, “Onyenwe ikwu.” 23 Ya mere, ọ kpobatara ha n’ulọ dika ndị m, ọ bụ gini?” O siri ya, “Ekpere gi na onyinye ọbia. Echi ya, o biliri soro ha gawa, ụfodụ ndị gi nye ndị ogbenye e rutela dika ihe ncheta kwere ekwe na Jopa sokwara ya gaa. 24 N’ubochi n’ihu Chineke. 5 Ugbu a, zie ndị ikom ka ha gaa na-esota ya, ha biajuru Sizaria. Kọneliós nɔriji n’obodo Jopa kpota otu onye aha ya bụ Saimon, na-eche ha, ya na ndị ezinaulọ ya, na ndị ikwu onye a na-akpokwa Pita. 6 Ọ bụ ọbia n’ulọ na ibe ya, na ndị enyi ya ọ kpọro. 25 Mgbe Pita otu nwoke a na-akpọ Saimon, onye na-edozi batara, Kọneliós zutere ya, daa n’ala n’ukwu ya, akpukpọ anụ. Onye ulọ ya dị n’akukụ osimiri.” kpọro ya isi n’ala. 26 Ma Pita selitara ya elu 7 Mgbe mmuo ozi ahụ gwara ya okwu pürü, ọ si, “Bilie ọtọ, mü onwe m bükwa mmadu.” 27 kpọro ndị ohu ya abụo na otu n’ime ndị agha Mgbe ha na-ekwuriتا okwu, ọ banyere n’ime na-eche ya nche nke na-atükwa egwu Chineke. ulọ ma hụ igwe mmadu ka ha zukotara. 28 O siri 8 Mgbe ọ kochara ha ihe niile, o zigara ha Jopa. ha, “Unu maara nke ọma na ọ bụ ihe megidere 9 N’echi ya, mgbe ha nō nso n’ebé ahụ, n’ihe iwu na onye Juu na onye mba ọzọ ga-enwe dika elekere iri na abụo nke ehihie, Pita rigooro mmekejita maobụ gaa leta onye mba ọzọ. Ma n’elu ulọ ahụ ikpe ekpere. 10 Agụ bidoro iğu Chineke ezila m na m ekwesighị ikpo mmadu ya, ọ chọq ihe ọ ga-eri. Ma mgbe a na-akwado ọbụla onye rürü arụ maobụ onye na-adighị nri, ọ hụrụ ọhụ. 11 O hụrụ ka eluigwe meghere, ọcha. 29 N’ihu nke a, ọ bụ ya mere m jiri bia hükwa ihe dika akwa ọcha dị obosara nke e mgbe akpọro m na-ajughị ajuju. Ma ka m juo sitere n’akukụ anọ ya na-ewedata n’ala. 12 Ihe ugbu a ihe mere unu ji kpọro m?” 30 Kọneliós dị n’ime ya: bụ ụmụ anụmanụ dị iche iche, ndị siri, “N’ubochi anọ gara aga, mgbe m nō na-nwere ụkwụ anọ, ma anụ ndị na-akpụ akpụ ekpe ekpere n’oge ehihie n’ulọ m, n’ihe dika n’ala na ụmụ nnunụ nke igwe. 13 Mgbe ahụ, ọ elekere ato, na mberede, ahụ m nwoke yi uwe nụrụ olu na-asị, “Pita bilie, gbuo ma riekwa.” na-enwu ọcha ka o guzoro n’ihu m. 31 O siri, 14 Ma Pita siri, “Mba, Onyenwe m. Ọ dibeghi Kọneliós, ‘Chineke anụla ekpere gi ma chetakwa mgbe m riri ihe ọbụla rürü arụ maobụ nke na-onyinye i na-enye ndị ogbenye. 32 Ziga n’obodo adighị ọcha.’” 15 Olu ahụ gwara ya nke ugboro Jopa n’ulọ otu nwoke a na-akpọ Saimon, onye abụo, “Akpolà ihe ọbụla ihe rürü arụ bụ nke na-edozi akpukpọ anụ. O bi n’akukụ osimiri.’ Chineke mere ka ọ dị ọcha.” 16 Ihe a mere N’ebé ahụ ha ga-ahükwa otu onye ọbia aha ya ugboro ato, ngwangwa, e weghachikwara ya bụ Saimon a na-akpọ Pita. 33 Ọ bụ n’ihu nke a n’eluiigwe. 17 Mgbe Pita nō na-atule ihe ọhụ ahụ ka m ji mee ngwangwa zie ka a kpọro gi. Ọ dị pütara bụ nke gbakwara ya għarriż, lee, ndị ikom mma na i bħara. Ugbu a, anyị niile ezukotala ahụ Kọneliós zipürü abjarutela kwusị n’onu n’ebé a n’ihu Chineke inyurụ ihe niile Onyenwe ụzo, na-ajụ ebe ulọ Saimon dị. 18 Ha kpọro oku anyị chọro ka i gwa anyị.” 34 Mgbe ahụ Pita iju ma Saimon onye a na-akpọ Pita ọ nō n’ulọ meghere ọnụ ya si, “Ugbu a, aghotala m n’ezie ahụ. 19 Ka Pita nɔriji na-atugharị uche n’ihe ọhụ na Chineke abughị onye na-ele mmadu anya ahụ pütara, Mmuo Nso gwara ya, “Lee, mmadu n’ihu. 35 Kama n’ime mba ọbụla, onye ọbụla ato guzo n’onu ụzo ugbu a. Ha chokwara iħu na-atu egwu ya na onye na-arụ ɔru ezi omume gi. 20 Bilie, rjda jekwuru ha ngwangwa, enwela ka ọ na-anabata. 36 Unu maara ihe banyere obi abụo i soro ha gawa, n’ihu na ọ bụ m zitere ozioma ahụ o zigaara ndị Izrel niile, nke na-ha.” 21 Pita jekwuru ndị ikom ahụ, si, “Ọ bụ m akọ akukọ ozioma nke udo site na Jisós Krait bù onye unu na-achọ, gini ka unu na-achorọ onye bụ Onyenwe anyị n’ihe niile. 37 Okwu m?” 22 Ha siri, “Ọ bụ Kọneliós onyeisi agha na- ahụ gbasara n’ala Judia niile, malite na Galili elekota narị ndị agha zitere anyi. Ọ bụ onye mgbe Jon kwusachara baptizim nke ya. 38 Otu ezi omume nke na-atu egwu Chineke, bjurukwa Chineke si were Mmuo Nso na ike wukwasị Jisós

onye Nazaret dika mmanu, na otu o si jegharịa n'eluigwe zaghachi nke ugboro abụo, 'Akpoła na-ememma na-agwókwa ndị niile ekwensu ihe ọbụla ihe rürü arụ bụ nke Chineke mere ka na-emekpa ahụ, n'ihi na Chineke nonyeere ya. ọ dí ocha.' 10 Nke a mere ugboro ato, ma emesia 39 "Anyị bụ ndị akaebe ihe niile o mere n'ala dolie ha niile laa n'eluigwe. 11 "N'otu oge ahụ, ndị Juu na n'ime Jerusalem. Ha gburu ya site ndị ikom ato ndị e zipuru site Sizaria ikpo m n'ikpogide ya n'elu obe. 40 Ma Chineke mere bịa runtere kwisị n'onụ uzor n'ulo ebe m no. 12 ka o si n'onwu bilite mgbe ụboghị ato gasiri. Mmụo Nsọ gwara m ka m ghara inwe obi abụo E mekwara ka ndị mmadụ hụ ya anya. 41 O isoro ha na-akpaghi oke ọbụla. Mmadụ isii ndị buğhi mmadụ niile kama ọ bụ naanị anyị ndị a n'etiti ụmụnna anyị sokwa m, bịa runtere n'ulo Chineke hoputara, dika ndị akaebe, ndị soro nwoke ahụ. 13 O gwara anyị otu o si hụ mmụo ya rie ma riugwka mgbe o si n'onwu bilie. 42 O ozi n'ulo ya, onye sıri, 'Ziga ndị ozi jee Jopa ka nyere anyị iwu ka anyị gaa zisaa ozioma n'ebe ha kpota Saimon onye a na-akpo Pita. 14 O ga-niile, ikowa na ọ bụ ya ka Chineke hoputara ibu ewetara gi ozi nke a ga-esite na ya zoputa gi onye ikpe nke ndị dí ndị na ndị nwurụ anwụ. n'ezinawo gi niile.' 15 "Mgbe m ka kpụ okwu 43 Ndị amụma niile gbara ama ihe banyere ya ahụ n'onụ, Mmụo Nsọ bjakwasịrị ha dika o siri na onye ọbụla nke kweere na ya ga-enweta bjakwasị anyị na mbụ. 16 Mgbe ahụ, echetara m mgbaghara mmehie site n'aha ya." 44 Mgbe Pita okwu ahụ Onyenwe anyị kwuru sı, 'Jon ji mmiri no na-ekwu okwu, Mmụo Nsọ bjakwasịrị ndị mee unu baptism, ma a ga-eji Mmụo Nsọ mee niile nṣụ okwu a. 45 Nke a juru ndị e biri ugwu unu baptism.' 17 Ya mere, ọ burụ na Chineke n'etiti ndị kwere ekwe soro Pita bịa anya otu e nyere ha otu onyinye ahụ o nyere anyị mgbe siri mee ka ndị mba ọzọ nata onyinye Mmụo anyị kweere n'Onyenwe anyị Jisós Krajst, onye Nsọ ahụ. 46 N'ihi na ha nṣụ ka ha na-ekwu ka m bụ iguzogide Chineke?" 18 Mgbe ha nṣụ okwu n'asusụ dí iché iché na-etokwa Chineke. nke a, ha agaghị n'ihi n'iru ụka kama ha toro Mgbe ahụ Pita juru, 47 "O dí onye pürü igbochi Chineke, na-asị, 'N'ezie, Chineke enyela ohere anyị ime ndị a baptism. Ndị natara Mmụo Nsọ ka ọ bùladị ndị mba ọzọ chegharịa baa na ndị." dí ka anyị onwe anyị?" 48 N'ihi nke a, o nyere iwu ka e mee ha baptism n'aha Jisós Krajst. Ha 19 Ugbu a, ndị ahụ niile gbasasịrị n'ihi mkpagbu ahụ bidoro mgbe a tüğburu Stivin na nkume, rịorị ya ka ọ nonyere ha ụboghị ole na ole. jeruru akukụ Fonia na Saipros na Antiok na-ekwusa ozioma ahụ naanị n'etiti ndị Juu. 20 Ma

11 Ndị ozi na ụmụnna ndị bi na Judia niile nṣụ na ndị mba ọzọ anabatala okwu Chineke. 2 Mgbe Pita ruru Jerusalem, ndị kwere ekwe e biri ugwu tara ya ụta, 3 na-asị, "Gịnj mere i ji gakwuru ndị a na-ebighị ugwu soro ha rie ihe?" 4 Pita kowaara ha ihe niile mere na otu o si mee, na-asị. 5 "Otu ụboghị, mgbe m no n'obodo Jopa, ahụrụ m ọhụ n'oge m na-ekpe ekpere. N'ime ọhụ a, ahụrụ m ihe yiri akwa ọcha dí obosara nke e sitere n'akukụ anoy ya na-ewedata site n'eluigwe. E budatara ya n'ihi m. 6 N'ime ya, ahụrụ m anụmanụ ndị nwere ụkwụ anoy, na anụ ọhịa, na anụ ndị na-akpu akpu n'ala na ụmụ nnunụ nke eluigwe. 7 Mgbe ahụ, anụrụ m olu gwara m si, 'Pita, bilie, gbuo ma riekwa.' 8 "Ma asịrị m, 'Mba, Onyenwe m, ọ dìbeghi mgbe ihe na-adighị ọcha maqbu ihe rürü arụ bara m n'onụ.' 9 "Olu ahụ siri

n'ülö chöchị na-aküziri otutu igwe mmadu kwuru, "Ugbu a, amatala m n'ezie, na Onyenwe ihe. O bụ n'ime Antiök ka e buru uzø kpoo ndị anyị ezitela mmuo ozi ya, ka ọ bịa zoputa m na-eso uzø ya ndị Kraist. 27 N'oge ahụ, ndị site n'aka eze Herod na ihe niile ndị Juu na-amuma sitere na Jerusalem bịa ruru Antiök. atu anya ya. Ugbu a ọ napütakwala m site 28 Otu onye n'ime ha a na-akpoo Agabos biliri n'ochichị ojo niile nke ndị Juu." 12 Mgbe ọ otu buo amuma site n'ike Mmụo Nsø banyere ghötara ihe merenụ, ọ gawara n'ülö Meri nne oke ụnwụ ga-abjäkwasị ụwa niile. Amuma a Jọn onye a na-akpokwa Mak, ebe otutu mmadu mezukwara n'oge Klodiós na-achi. 29 Ndị na-zukotarai na-ekpe ekpere. 13 Mgbe ọ kürü aka eso uzø ya kwekorịtara itükota na iziga onyinye n'onụ uzø ama, otu odibo nwanyị aha ya bụ dì iché iché nye ndị kwere ekwe nō na Judja. Roda bijara ka o zaa ya. 14 Mgbe ọ nñru olu Onye ọbula nyekwara ihe dika o nwere ike. 30 Pita, ọnụ juru ya obi nke mere na ọ gbaara qso Ha mere nke a, ha zigara ndị okenye ihe ha laghachi azu n'emegheghị uzø. Ọ gara tisaa, "O tükotara, site n'aka Banabas na Sol.

12 N'oge ahụ, eze Herod jidere ụfodu ndị so

na chöchị buru n'obi ikpabgu ha. 2 O jiri mma agha gbuo Jemis nwanne Jọn. 3 Mgbe ọ chöputara na omume ya törö ndị Juu ụtø, ọ gara n'ihu jidekwa Pita. Nke a mere n'oge mmemme Achicha Ekoghị eko. 4 Mgbe o jidere ya, o tinyere ya n'ülö mkporo ebe o mere ka ndị agha chee ya nche, ndị agha anq n'otu oge, ndị agha anq ozø n'oge nke ozø. Ebumnobi ya bụ ikpoputa ya n'ihu oha mmadu kpee ya ikpe mgbe Mmemme Ngabiga gasiri. 5 Mgbe e debere Pita n'ülö mkporo, nzuko esepughi aka n'ikpe ekpere n'ihu ya nye Chineke. 6 Ma n'abalị na-esota ụbuchi ahụ Herod ga-akpuputa ya, Pita nō n'ura n'etiti ndị agha abu, e jiri eriri igwe kee ya n'ükwu n'aka, ma ndị nche ozø nokwa n'onụ uzø na-eche ya nche. 7 Na mberede mmuo ozi Onyenwe anyị bijara guzoro n'ebi ahụ, ihè nwukwara n'ime ụlọ mkporo ahụ. Ọ kuturụ Pita aka n'akukụ sị, "Ngwangwa, bilie oto!" Eriri igwe ahụ dapuru n'aka ya. 8 Mmụo ozi ahụ siri ya, "Yiri uwe gi na akpukpoukwu gi." O mere otu ahụ, Mmụo ozi ahụ gwakwara ya, "Yirikwa akwa mbokwasị gi soro m." 9 Pita sooro ya n'azụ, o chere na ọ na-ahụ ọhụ, ma ọ mataghị na ihe mmuo ozi ahụ na-eme bụ ezie. 10 Ha gafere ndị nche nke mbụ na nke abu rute n'onụ uzø e si abanye n'ime obodo, nke bụ ọnụ uzø igwe. Ọnụ uzø igwe ahụ meghekwarra n'onwe ya, ha esite na ya gafee. Mgbe ha gara ije ruo ebe tere anya n'ama nke ozø, ngwangwa mmuo ozi ahụ hapuru ya. 11 Mgbe ahụ kwa ka Pita ghötara ihe niile mere. O

bu Pita nō n'onụ uzø!" 15 Ha siri ya na ọ na-ekwu okwu dika onye uche ya na-ezughị oke. Mgbe ọ nogidesirị ike na-ekwu otu ihe ahụ, ha siri, "O ghaghị i bụ mmuo ozi ya." 16 Ma Pita nogidere na-akụ aka n'uzø. Mgbe ha meghere uzø hụ ya, ọ gbagwojuru ha anya. 17 O feere ha aka ka ha mechie ọnụ. Ọ kɔrɔ ha otu Onyenwe anyị si duputa ya site n'ülö mkporo. Ọ gwara ha, "Meenụ ka Jemis na ụmụnna anyị niile mata ihe ndị a." Ọ puru gawa ebe ozø. 18 N'isi ụtụtụ echị ya, oke ọgbaaghara dì n'etiti ndị agha, ebe ha na-eche ihe mere Pita. 19 Mgbe Herod chogharichara ya ma ọ chotaghị ya, ọ jụrụ ndị nche ahụ ajuju dì iché iché. N'ikpeazu ọ nyere iwu ka e gbuo ha. Emesia ọ hapuru Judja gaa Sizaria niodu n'ebi ahụ. 20 N'oge ahụ Herod na-eweso ndị Taịa na Saïdòn iwe, ha zipuru ndị ozi ha izute ya. Ha buru uzø mee ka ha na Blastos bürü enyi, onye eze tükwasirị obi nke na-elekötakwa ime ụlọ ndina eze anya. Ha riɔrø ya ka udo dirị, n'ihu na a na-esi n'obodo eze na-enwetara ha ihe oriri. 21 N'ubochị nzuko ahụ, Herod gbokwasirị uwe ndị eze ya nokwasị n'ocheeze ya. O weere oke olu dì iché gwa nzuko ahụ niile okwu. 22 Igwe mmadu ahụ nō na-eti mkpu, "Nke a abughi olu mmadu, ọ bụ olu chil!" 23 N'otu oge ahụ, mmuo ozi Onyenwe anyị tiri ya ihe otiti dì egwu n'ihu na o nyeghị Chineke otuto ma otu. Ikpuru ripijara ya ahụ, nke mere ka ọ nwụ. 24 Ma okwu Chineke gara n'ihu naaba ụba na-agbasakwa. 25 Mgbe ha rüchara ọrụ ha, Banabas na Sol si Jerusalem lögħach. Ha kpoqoro Jọn onye a na-akpokwa Mak n'ije ha.

13 Ndị amumma na ndị nkuzi ụfodụ nökwa ya.” **16** Pöl guzoro ọtọ n’etiti ha feere ha aka na nzukọ dì n’Antiok. Ụfodụ n’ime ha ya, sị, “Unu ndị Izrel na unu ụmụnna m ndị bụ Banabas na Simion onye a na-akpọ nwoke mba ọzọ na-atụ egwu Chineke. Geenụ m ntị. **17** ojii, na Lusiós onye Sirini, na Manaen (onye Chineke nke Izrel hopyutara nna nna anyị ha azulitekọrọ ya na eze Herod), na Sol. **2** Mgbe mee ha mba dì ukwu n’oge ha nọ n’obodo Ijipt. ha nọ na-efe Onyenwe anyị ofufe na-ebukwa O ji ike aka ya duputa ha site n’ala ahụ. **18** O ọnụ, Mmụo Nsọ sıri, “Kewapütaranụ m Banabas nagidere ha iri afọ anọ n’ime ọzara. **19** O bibiri na Sol, n’ihi ọru ahụ nke m kpọrọ ha.” **3** Ya mba asaa dì ukwuu n’ime ala Kenan n’ihi ha, mere, mgbe ha busiri ọnụ kpekwa ekpere, ha nyekwa ndị ya obodo a ka ọ burụ nke ha. **20** Nke bikwasıri ha aka n’isi zipụ ha. **4** Ebe Mmụo Nsọ a bụ ihe dì ka narị afọ anọ na iri afọ ise. “Mgbe zipụrụ ha, ha gbadara Selusia, sitekwa ebe ahụ nke a gaşiri, o nyere ha ndị ikpe dì iché ruo gbadaa Saipros. **5** Mgbe ha bijaruru Salamis, oge Samuel onye amumma. **21** Mgbe ahụ ha rịorọ ha banyere n’ulọ nzukọ ndị Juu kwusaa okwu ka enye ha eze, Chineke nyekwara ha Sol, nwa Chineke. Jọn sokwa ha díka onye na-ejere ha ozi. Kish, onye si n’agbụrụ Benjamin pütä, onye **6** Mgbe ha gazuchara obodo niile ndị ahụ mmiri chirị iri afọ anọ. **22** Mgbe o wepusıri ya, o mere gbara gburugburu ruo Pafos, ha zutere otu onye Devid ka ọ burụ eze ha. O gbara ama banyere mgbaasi, onye Juu bụ onye amumma ụgha a na- ya sị, ‘Achotala m Devid nwa Jesi, nwoke nke dì akpọ Ba-Jisos. **7** Ya na otu onye ọchichị obodo, ka ọchichị obi m nke si dì. O bükwa onye gaaha ya bụ Sajios Pölos nọ. O bụ nwoke nwere eme ihe niile m chorọ ka o mee.’ **23** ‘Jisos onye ọguguisi n’ebi ọ dì ukwuu, ọ kpọrọ Banabas si n’ezinaulọ Devid pütä ka Chineke wetaara na Sol ka ha gwa ya okwu nke Chineke. **8** Ma Izrel Onye nzoputa ahụ bụ Jisos, díka o kwere onye mgbaasi ahụ, onye aha ya bükwa Elimas nkwa izite. **24** Ma tupu ọbiibia ya, Jọn ekwusala (n’ihi nke a bụ aha ya ma asughariya ya) malitere nye ndị Izrel banyere baptism nke ncheghari. igbochi ha site n’imegharị onyeisi ahụ anya **25** N’oge Jọn na-arusi ọru ya, ọ na-asị, ‘Onye ka ọ ghara ịnabata okwukwe ahụ. **9** Ma Sol, ka unu chere na m bụ? Abukwaghị m onye onye aha ya bükwa Pöl, onye juputara na Mmụo ahụ. Mba! Abukwaghị m ya. Ma otu onye ahụ na-Nsọ, legidere ya anya **10** sị, “Gị nwa ekwensu, abịa n’azụ m, onye m na-erughị ịtọpụ eriri juputara n’aghaghị na n’ihe ojọq dì iché iché. akpukpoukwụ ya.” **26** “Ya mere, ụmụnna m, ndị Gị onye iro nke ezi omume niile. O bụ na i gaghi si n’agbụrụ Abraham na ndị niile na-atụ egwu akwusi imerụ ụzo niile ziri ezi nke Onyenwe Chineke, ozi nke nzoputa a dírị anyị niile. **27** anyị? **11** N’ihi ya lee, iwe nke Onyenwe anyị Ndị bi na Jerusalem na ndị na-achị ha amataghị ga-adakwasị gi. I ga-ekpu isi nwa oge, i gaghi ya, nke ha ji aghọta okwu ndị amumma nke a na-enwe ike hụ ihè nke anyanwu.” N’otu oge ahụ, ọ aguputara ha kwa izu, bụ n’ubochị izuike. Ma hukwaghị ụzo ọzo. O malitere na-ebigharị aka, ha mere ka okwu ahụ mezuo, mgbe ha mara ya na-achokwa onye ga na-edugharị ya. **12** Mgbe ikpe ọnwụ. **28** O bụ ezie na ha achotaghị ihe onyeisi ahụ hụrụ ihe mere, o kweere, n’ihi na o kwesiri ọnwụ n’aka ya. Ma ha rịorọ Pailet ka juru ya anya bụ ozizi nke okwu Onyenwe anyị. o nye ike ka e gbuo ya. **29** Mgbe ha mezuru **13** Pöl na ndị otu ya ji ụgbọ mmiri site na Pafos ihe niile e dere banyere ya, ha budatara ya site garuo Pega nke dì n’ala Pamfilia. N’ebi a ka Jọn n’elu obe, lie ya. **30** Ma Chineke mere ka o si hapurụ ha laghachi Jerusalem. **14** Site na Pega n’onwụ bilie. **31** Ndị niile soro ya jeghariya site ha gara ruo Antiok obodo nke dì na Pisidia. na Galili ruo Jerusalem hukwara ya anya ọtụtụ N’ubochị izuike, ha banyere n’ulọ nzukọ ndị Juu ubochị. Ndị a bükwa ndị na-agba ama n’ihu ndị nödụ ala. **15** Mgbe a guputasıri site n’akwukwo mmadu banyere ya. **32** “Anyị na-ezikwa unu iwu na nke ndị amumma, ndịisi ụlo ekpere ahụ ozioma a, nke nkwa ahụ Chineke kwere ndị nna zigara ya ozi, sị, “Umụnna anyị, ọ burụ na unu nna anyị ha. **33** O mezuola ha nye anyị bụ umu nwere okwu ịgbaume nye anyị, biko kwuonụ ha, site na-ime ka Jisos site n’onwụ bilie, díka e

dere ya n'akwukwó Abú ọma, “I bù ọkpara m, bù ndí kwenyerenú. (aiónios g166) 49 Ya mere okwu taa abúrula m mna gi.’ 34 Ma banyere ime ka o Onyenwe anyí gbasara ruo ebe niile n’obodo site n’onwú bilie, ka ọ ghara ilaghachi n’ire ure ahụ. 50 Mgbe ahụ, ndí Juu kpálibi obi ọtụtu ọzọ. Nke a bù ihe o kwuru, “Aga m emezuru ụmụ nwanyị na-atu egwu Chineke ndí onođu gị nkwa nsø ahụ niile m kwere Devid.’ 35 E ha dí elu, na ndí ikom ndí nke ndu obodo ahụ. dekwara ya n’ebe ọzọ n’abú ọma, “I gakwaghị Ha kpásuru mkpabgu megide Pol na Banabas ahapụ anụ ahụ nke Onye gị dí nsø ka ọ hụ ire si otu a, chupụ ha site n’obodo ahụ. 51 Ha ure.’ 36 “Mgbe Devid rüzuru ọru Chineke chọro tichapurụ aja dí n’ukwụ ha ka ọ bürü ihe ịdọ aka ka ọ rụo n’ogbo ha, ọ nwụrụ, e likoọ ya na ndí na ntí mmegide ha. Ha hapurụ obodo ahụ gaa nna nna ya ha o rekwarra ure. 37 Ma onye ahụ Aikoniom. 52 Ma ndí na-eso ụzø ya juputakwara Chineke mere ka o site n’onwú bilite erekwaghị n’onụ na n’ike nke Mmụo Nsø.

ure. 38 “Ya mere, ụmụnna m, achọro m ka o doo unu anya na mgbaghara mmehie díkwa n’ime nwoke a, bù Jisos, anyí na-ekwusa nye unu. 39 A na-esite na ya guo onye ọbụla kwere n’onye ezi omume ọ bùladi site n’ihe ndí ahụ niile nke iwu Mosis na-apughị igü unu dí ka ndí ezi omume. 40 Lezienụ anya ka ihe niile ndí amụma kwuru ghara ịdakwasị unu. 41 “Lee, unu ndí na-akwa emo, noronụ na mgbagwoju anya ma lakwanụ n’iyi. N’ihi na agaje m ime otu ihe n’ubochị unu nke unu na-agaghị ekwe na o mere, ọ bùladi na mmadụ koro unu maka ya.” 42 Mgbe Pol na Banabas na-apụ, ndí mmadụ riore ha ka ha biakwa n’izu ụka ọzọ gwa ha okwu gbasara ihe ndí a. 43 Mgbe a gbasara nzukọ ahụ, ọtụtu ndí Juu na ndí mba ọzọ na-atu egwu Chineke sooro Pol na Banabas, ndí gwara ha okwu, riōsiekwara ha ike ka ha noigidere n’amara Chineke. 44 N’ubochị izuike ọzọ ahụ, ọtụtu ndí bi n’obodo ahụ pütfara ịnụrụ okwu Onyenwe anyí. 45 Mgbe ndí Juu hụrụ igwe mmadụ ndí a, obi ha juputara n’ekworo, ha bidokwara ikwu okwu ojoo megide okwu niile Pol na-ekwu. 46 Ma Pol na Banabas kwuru okwu na-asoghi anya sị, “Ọ dí mkpa na anyí buuru ụzø gwa unu okwu nke Chineke, ma ebe ọ bù na unu jụrụ ịnabata ya, na-echekwa na unu ekwesighi inweta ndú ebighị ebi, lee, anyí ga-agakwuru ndí mba ọzọ. (aiónios g166) 47 N’ihi na nke a bù ihe Onyenwe anyí nyere anyí n’iwu, “Emeela m ka unu bürü ihé nye ndí mba ọzọ, ka i nwhee ike weruo nzoputa n’ebe niile ụwa sotürü.” 48 Mgbe ndí mba ọzọ n’uru ihe ndí a, obi tóro ha ụtø, ha sòpukwara okwu nke Onyenwe anyí. Ya mere ndí niile a hoputara inweta ndú ebighị ebi

Onyenwe anyí gbasara ruo ebe niile n’obodo site n’onwú bilie, ka ọ ghara ilaghachi n’ire ure ahụ. 50 Mgbe ahụ, ndí Juu kpálibi obi ọtụtu ọzọ. Nke a bù ihe o kwuru, “Aga m emezuru ụmụ nwanyị na-atu egwu Chineke ndí onođu gị nkwa nsø ahụ niile m kwere Devid.’ 35 E ha dí elu, na ndí ikom ndí nke ndu obodo ahụ. dekwara ya n’ebe ọzọ n’abú ọma, “I gakwaghị Ha kpásuru mkpabgu megide Pol na Banabas ahapụ anụ ahụ nke Onye gị dí nsø ka ọ hụ ire si otu a, chupụ ha site n’obodo ahụ. 51 Ha ure.’ 36 “Mgbe Devid rüzuru ọru Chineke chọro tichapurụ aja dí n’ukwụ ha ka ọ bürü ihe ịdọ aka ka ọ rụo n’ogbo ha, ọ nwụrụ, e likoọ ya na ndí na ntí mmegide ha. Ha hapurụ obodo ahụ gaa nna nna ya ha o rekwarra ure. 37 Ma onye ahụ Aikoniom. 52 Ma ndí na-eso ụzø ya juputakwara Chineke mere ka o site n’onwú bilite erekwaghị n’onụ na n’ike nke Mmụo Nsø.

14 N’obodo Aikoniom, Pol na Banabas banyekwara n’ulø nzukọ ndí Juu, kwuo okwu n’uzø pürfi ihe nke mere n’otụtu mmadụ, ndí Juu na ndí mba ọzọ kwenyekwara. 2 Ndí Juu, ndí na-anabataghị okwu ahụ, kpálibi ndí mba ọzọ mee ka mkpúrụobi ha joq njo megide ụmụnna. 3 Otu ọ dí, ha noigidere n’ebe ahụ ogologo oge, na-ekwusakwa okwu nke Onyenwe anyí na-atughị egwu ọbụla. Onye nke gosikwara na ọ bù okwu amara ya ka ha na-ekwu site n’inye ha ike ịrụ ọru ịribama na ọru ebube dí ihe ihe. 4 Ma ndí obodo ahụ kewara abụo, ụfodụ n’ime ha dínyere ndí Juu. Ụfodụ dínyekwara ndí ozi. 5 Mgbe ndí mba ọzọ, na ndí Juu, ha na ndí ndu ha, gbara izu ime ha ihe ihere, tükwa ha nkume. 6 Ndí ozi ahụ matara nzube ha site n’ebe ahụ gbarup ọsø gbaruo n’akukụ Laikonia, gbaro n’ime obodo Listra na Debi na obodo nta ndí ọzọ ndí dí n’akukụ ebe ahụ. 7 N’ebe ahụ, ha gara n’ihu na-ekwusakwa ozioma ahụ. 8 N’obodo Listra, o nwere otu nwoke dara ngwụrọ site n’oge a mürü ya. Nwoke a ejibeghi ụkvwụ ya abụo gaa ije mgbe ọbụla. 9 O gere ntí mgbe Pol na-ekwu okwu. Onye legidere ya anya hụ na ọ nwere okwukwe nke a ga-eji mee ka a gwoq ya, 10 were oke olu sị, “Guzoro n’ukwụ gị abụo.” Nwoke ahụ wuliri elu malite iga ije. 11 Mgbe igwe mmadụ ahụ hụrụ ihe Pol mere, ha tiri mkpu n’asusu Laikonia sị, “Ndí a bù chi biakwutere anyí n’udidị mmadụ.” 12 Banabas ka ha kporø Zeus ma kporø Pol Hamis n’ihi na ọ bù ya bù onye ọka okwu. 13 Onye nchüaja Zeus, nke ulø arusi ya dí nso n’ihu obodo, kputara oke ehi wetakwara okoko osisi dí ihe ihe. Ya na igwe mmadụ ahụ chọro ichu aja nye ha n’onụ

üzə ama ha. **14** Mgbe ndị ozi ahụ, Banabas na díka Mosis nyere n’iwu, a pughị ịzopụta unu.” **2** Pöl nṣụ ihe ndị a, ha dqwara uwe ha, gbara Ha na Pöl na Banabas ruriṭara ụka nke ukwu. ọso jekwuru igwe mmadụ ahụ na-eti mkpu, **15** N’ihi nke a, ha kpebiri ka Pöl na Banabas, na na-asị, “Ndị ikom, gịnị ka unu na-achọ ime? ụfodụ ndị ọzo soro gaa Jerusalem hụ Lee, anyị bükwa mmadụ dị ka unu. Ọ bụ ozioma ndị ozi na ndị okenye nke nzukọ maka okwu ka anyị wetaara unu. Anyị chọro ka unu site a. **3** Nzukọ ahụ zipürü ha n’uzo ha, mgbe ha n’isopürü ihe ndị a na-abaghị uru, bịakwute sitere Fonisia na Sameria na-agafe, ha kqro otu Chineke dị ndụ. Onye kere eluigwe na ụwa, ndị mba ọzo siri chegharia. Nke a wetara ndị na oke osimiri na ihe niile dị n’ime ha. **16** niile kwere ekwe oke ọṇụ dị ukwu. **4** Mgbe N’oge gara aga, ọ hapürü mba niile ka ha na- ha biajuru Jerusalem, nzukọ, ndị ozi na ndị eme ihe masırı ha. **17** N’agbanyeghi nke a ọ okenye nabatara ha, ha kqkware ha ihe niile hapughi i debere onwe ya ihe ndị ga-agbara ya Chineke sitere n’aka ha mee. **5** Ma ụfodụ ndị akaebe, site n’ọṛụ ṽma ya niile. Dị ka inye unu kwere ekwe si n’otu ndị Farisii biliri na-ekwu si, mmiri ozuzu site n’eluigwe, na mkpürü nke ala “Na ọ dị mkpa ka e bie ha ugwu ma gwakwa n’oge ha. Ọ na-enyekwa unu nri na-emekwa ha ka ha dobe iwu Mosis.” **6** Mgbe ahụ, ndị ozi ka obi na-atọ unu ụtọ.” **18** N’agbanyeghi okwu na ndị okenye zukötara itule okwu a. **7** Mgbe ndị a, ọ rara ha ahụ igbochi igwe mmadụ ahụ ha nọ tulegide okwu ahụ ruo oge dị anya, Pita ichụrụ ha aja. **19** Ma ndị Juu sitere n’Antiök na guzoro ọtọ sị ha, “Umunna m, unu niile maara Aikoniom bijara kpalié obi igwe mmadụ ahụ. na site na mbụ Chineke hopütara m site n’etiti N’ihi ya, ha tịrụ Pöl nkume, dökpurụ ya pụo unu, ka m zisaa ozioma ahụ nye ndị mba ọzo n’obodo, chee na ọ nwụọla. **20** Ma mgbe ndị na- ka ha nṣụ, ma kwerekwa. **8** Chineke a, onye eso ụzọ bijara gbaa ya gburugburu, o bilitere, maara obi mmadụ niile gbaara ha akaebe site laghachikwa n’ime obodo ahụ. Ma n’echi ya, ya n’inye ha onyinye Mmụo Nṣo díka anyị si nata na Banabas sooro gaa Debi. **21** Ha zisásırı ozioma ya na mbụ. **9** O gosighị na o nwere ihe dị iche n’ime obodo ahụ, nke mere ka ọtụtu mmadụ n’etiti anyị na ha. N’ihi na o mere ka obi ha bürü ndị na-eso ụzọ ya. Ha lögħachiri n’obodo dị ọcha site n’okwukwe. **10** Ugbu a, ginị mere Listra site ya gaa Aikoniom na Antiök. **22** N’ebé unu ji anwa Chineke ọnwunwa site na-itinye ahụ ha gbara ndị na-eso ụzọ ume kasiekwa n’olu ndị na-eso ụzọ ya ibu arọ nke anyị maqbụ ha obi sị ha jidesie okwukwe ahụ ike. Ha sıri, nna nna anyị ha na-enweghi ike idokpụ? **11** “Anyị ga-agabiga ọtụtu mkpagbu dị iche iche Mba, anyị kwenyere na ọ bụ site n’amara nke tupu anyị abaa n’alaeze Chineke.” **23** Mgbe ha Onyenwe anyị Jisọs ka a ga-eji zopụta anyị, díka hopütachara ndị okenye n’ime nzukọ niile. Ha a ga-esi zoputakwa ha.” **12** Mmadụ niile nqdürü sitere n’obubu ọṇụ na ekpere tinye ha n’aka nwayọq, ha bidoro ige ntị n’akụkọ Banabas na Onyenwe anyị, bụ onye ha kwenyere na ya. **24** Pöl na-akorọ ha banyere ihe ịribama niile na Ha sitere n’akụkọ Pisidia garuo Pamfilia. **25** Ọṛụ ebube niile Chineke jiri ha rụo n’etiti ndị Mgbe ha zisachara ozioma n’obodo Pega, ha mba ọzo. **13** Mgbe ha kwusiri okwu ndị a, Jemis gbadara gaa Atalia. **26** Site n’ebé ahụ, ha sooro sıri, “Umunna m geenụ ntị. **14** Saimon akọolara ụgbọ mmiri jeruo Antiök bụ ebe a nọ nyefee ha anyị otu Chineke si buru ụzọ lekota ndị mba ọzo n’amara Chineke n’ihi ọṛụ ndị a ha rüzuru. **27** site na isite n’etiti ha hopütara onwe ya ndị ga-Mgbe ha biajuru, ha kpokötara nzukọ kowara ekwere na aha ya. **15** Nke a na okwu ndị amụma ha ihe niile Chineke sitere n’aka ha mee, na dakötara, díka e dere ya, **16** “Mgbe nke a gasiri, otu o siri meghe ọṇụ ụzọ nke okwukwe nye aga m aloghachi, aga m ewughachikwa ụlo ndị mba ọzo. **28** Ha na ndị na-eso ụzọ nogidere ikwu Devid nke dara ada. Ebe ya niile dakposiři n’ebé ahụ ruo oge dị anya.

15 Ụfodụ ndị ikom sitere Judia bia malitere izi umunna ozi, “Ọ bürü na e bighị unu ugwu

oゾ niile ndị a kpokwasirị aha m, ka Onyenwe anyị kwuru, onye na-emekwa ihe ndị a.’ **18** Nke ike. **33** Mgbe ha nonyesirị ha nwə oge nta, ndị a amaara site na mgbe ochie. (aiōn g165) **19** “N’ihi kwere ekwe ji ngozi nke udo zilaga ha ka ha nke a, mkpebi ikpe m bụ nke a, ka anyị ghara laghachikwuru ndị zitere ha. **34** Ma ọ masiri isogbu ndị mba ozo loghachikwutere Chineke, Sajelas iñotukwu n’ebə ahụ. **35** Pöl na Banabas **20** kama o kwasiri ka anyị degara ha akwukwo nogidere n’Antiök, ebe ha na ndị ozo kuziri ihe gwa ha sị ha hapụ iri nri ọbụla e ji chuoqo ma kwusakwa okwu Onyenwe anyị. **36** Mgbe aruṣi aja. Ka ha wezugakwa onwe ha site na ụbочị ole na ole gasiri, Pöl gwara Banabas, mmehie ikwa iko, ya na iri anụ a nyagburu “Ka anyị gaghachi n’obodo niile anyị kwusara anyagbu, maqbụ Ọbara. **21** Site na mbụ, Mosis okwu Onyenwe anyị n’otu n’otu, mata ka ndị nwere ndị na-ekwusa iwu n’obodo niile. A na-kwere ekwe si agbalị n’ebə ahụ.” **37** Banabas agukwa ya n’ulọ nzukọ n’ubochị izuike niile.” choro ka ha na Jọn onye a na-akpo Mak soro **22** Mgbe ahụ, ndị ozi na ndị okenye, ha na nzukọ gaa. **38** Ma Pöl echehgi na o ziri ezi iduru ya niile, kpebiri ka a hoputa ndị ikom a ga-eziga n’ihi na ọ hapụru ha na Pamfilia. O sokwaghị Antiök ha na Pöl na Banabas. Ha hoputara ha jezuo ozi ha. **39** Iru uka daputara n’etiti ha Judas onye a na-akpokwa Basabas, na Sajelas, siri ike nke mere na ha kewara. Banabas kporo ndị ndu so n’etiti umunna. **23** Ha nyekwara Jọn Mak banye n’ugbọ gawa Saipros. **40** Ma ha n’akwukwo ozi dị otu a, Akwukwo a sitere Pöl hqoro Sajelas, kporo ya gawa njem, mgbe n’aka ndị ozi, na ndị okenye ndị bụ umunna umunna kpesiri ha ekpere raara ha nye n’amara unu. A na-edetara ya unu ndị sitere na mba ozo Onyenwe anyị. **41** O jegharirị n’ime obodo Siria kwere bụ ndị n’o n’Antiök, Siria na Silisia. Ekele. na Silisia na-agba nzukọ n’o n’ebə ahụ ume.

24 E mere ka anyị mata na ụfodụ ndị otu anyị ebutterela unu nsogbu na ogbaaghara, mee ka obi lọq unu mmiri, na-emebi mkpuruobi unu. Ma n’ezie, ha anataghị ike n’aka anyị ime nke a. **25** N’ihi nke a, anyị Zukorø, sitekwa n’otu obi kpebie ihoputa ụfodụ ndị ikom na izitere unu ha, ha na ndị anyị hụrụ n’anya, bụ Pöl na Banabas, **26** ndị ikom werela ndụ ha tụnye n’aha Onyenwe anyị Jisos Krajst. **27** Ya mere, anyị na-ezite Judas na Sajelas ndị ga-akowara unu n’ihu n’ihu, ihe anyị dere n’akwukwo a. **28** N’ihi na ọ bụ ihe ziri ezi n’anya Mmụo Nsọ na n’anya anyị kwa, na o kwasighị ka anyị bokwasị unu ibu arọ karịa ihe ndị a dị mkpa. **29** Ma o kwasiri ka unu hapụ iri ihe ọbụla e jiri chuo aja nye aruṣi, ya na iri anụ ọbụla a nyagburu anyagbu, maqbụ Ọbara. Kewapukwanụ onwe unu site n’ikwa iko. O bürü na unu eme ihe ndị a, unu mere nke ọma. Nqonu nke ọma. **30** Ya mere, e zipurụ ha, ha jeruokwa Antiök. Mgbe ha kpokorø nzukọ ahụ, ha nyere ha akwukwo ozi ahụ. **31** Mgbe ndị otu ogbakọ ahụ gusiri ya, ha hụriri ọri nke ukwuu n’ihi agbamume ha natara. **32** Judas na Sajelas, ndị ha onwe ha bụ ndị amumma, kwuru ọtụtụ okwu, iji gbaa ha ume

na ime ka okwukwe ndị kwere ekwe guzosie na-eso ụzọ Jisos a na-akpo Timoti bi. Nne ya bụ onye Juu bürükwa onye kwere ekwe, ma nna ya bụ onye Griik. **2** Umunna ndị bi na Listra na Aikoniom gbara ezi ama banyere ya. **3** Pöl choro ka Timoti soro ya n’ije ya. Ma n’ihi ndị Juu bi n’akukụ ebe ahụ, o biri ya ugwu n’ihi na mmadụ niile maara na nna ya bụ onye Griik. **4** Dika ha na-eme njem site n’obodo ruo n’obodo, ha na-akowara ha ihe banyere mkpebi ndị ozi na ndị okenye kpebiri na Jerusalem ka ha nwe ike idebe ha. **5** Ihe ndị a niile mere ka nzukọ sie ike n’okwukwe ma baakwa ụba n’onuogugu kwa ụbочị. **6** Ha gara mpaghara Frigia na Galeshịa. Ma Mmụo Nsọ ekweghi ka ha kwusaa ozioma n’akukụ Eshia n’oge ahụ. **7** Mgbe ha ruru n’akukụ obodo Misia, ha chere ihu ịbanye n’akukụ obodo Bitinia. Ma Mmụo Nsọ nke Jisos akwagideghị ka ha gaa. **8** Ka ha si n’akukụ Misia gafee, ha batara Troas. **9** N’abalị ahụ, Pöl hụrụ ọhu ebe ọ hụrụ otu nwoke onye Masidonia ka o guzo na-arịọ ya sị, “Bia na Masidonia nyere anyị aka.” **10** Mgbe ọ huchara nke a, anyị jikeere ngwangwa iga Masidonia ebe anyị mara na Chineke akpọla anyị igbasara ha ozioma. **11**

Anyi banyere ugbo mmiri na Troas si ya gafee ha ntj. **26** Na mberede, oke ala oma jijiji bidoro, Samotres. N'echi ya, anyi bjaruru Niapolis. **12** nke mere ka ntqala ulo mkporo ahu maa jijiji. Site n'ebe ahu anyi jeruru Filipai nke bu isi Ngwangwa, onu uzo ya niile meghere, udo igwe obodo di n'akukwu mpaghara Masidonia burukwa niile e jiri kee ndi mkporo topukwara. **27** Mgbe otu akukwu n'ebe ndi Rom na-achị. Anyi nodluru onyeisi nche ulo mkporo tetara n'ura ma hu na n'ime obodo a otutu ubochi. **13** N'ubochi izuike, onu uzo niile ghore oghe. N'ihi ya, o chere na anyi sitere n'obodo ahu gaa n'akukwu osimiri ndi mkporo niile agbapula. Ya mere, o mijutara ebe anyi choputara na ulo ekpere di. N'ebe a mma agha ya choq igbu onwe ya. **28** Ma Pol tiri ka anyi no gwa umu nwanyi ndi gbakoronu mkpu n'oke olu, si, "Emerula onwe gi ahu. Anyi okwu. **14** Aha otu n'ime ndi inyom nru okwu niile no n'ebe a!" **29** Onyeisi nche ahu kporo anyi bu Lidia, onye obodo Tiatira, onye na-azu ka eweta oku, o gababara n'ime, daa n'ukwu Pol ahia akwa e sijiri odo odo. O bukwa nwanyi na na Sajlas na-ama jijiji. **30** O kpoputara ha n'ezu asopuru Chineke. Onyenwe anyi meghere obi si, "Ndị nwe m, gini ka m ga-eme ka a zoputa ya, ige ntj n'ihe Pol na-ekwu. **15** Ka e mesirị m?" **31** Ha siri, "Kwere n'Onyenwe anyi Jisos, ya na ezinaulọ ya baptizim, o rioro anyi na a ga-azoputa gi na ezinaulọ gi niile." **32** Mgbe asi, "O buru n'ezie na unu gurụ m dika onye ahu, ha gwara ya na ndi niile no n'ezinaulọ kwasiri ntukwasị obi nye Onyenwe anyi, batanụ ya okwu nke Onyenwe anyi. **33** N'otu elekere n'ulo m nro." Mgbe o kwagidesiri anyi ike, ahu, n'abalị ahu, o sachara onya ha. N'atufughi anyi sooro ya. **16** Otu ubochi, mgbe anyi na-agu oge, ha mere ya na ezinaulọ ya baptizim. **34** O n'ulo ekpere, anyi zutere otu nwaagbogho bu kpobatara ha n'ulo ya, nye ha ihe oriri. Ya onwe ohu, onye nwere mmuo igba afa. O na-ewetara ya na ezinaulọ ya nruiri onu n'ihi na o kwerela ndi nwe ya ezigbo ego site n'igba afa. **17** Ma na Chineke. **35** N'echi ya, ndi ikpe ahu zitere o sogidere anyi na Pol ebe obula anyi na-agu, ndi uweojii si, "Hapunụ umu nwoke ahu ka ha na-eti mkpu na-asi, "Ndị a bu ndi ohu Chineke laa." **36** Onyeisi ulo mkporo ahu gwara Pol, si, Onye kachasi ihe niile elu. Ha bijara ikwuputara "na ndi ikpe zitere ozi si ha laa. Ugbu a putanu. unu ihe banyere uzo nzoputa." **18** O mere nke Unu laanu n'udo." **37** Ma Pol siri ha, "Ha tiri a otutu ubochi. Ma site n'oke iwe, Pol baara anyi ihe n'ihu mmadu niile na-ebughị uzo kpee mmuo ojo ahu bi n'ime ya mba si, "Eji m aha anyi ikpe. Emesịa ha tinyere anyi n'ulo mkporo. Jisos Kraist na-enye gi iwu si gi site n'ime ya Anyi bu diala n'obodo Rom! Olee otu ha ga-esi puta!" Otu mgbe ahu o siri n'ime ya puta. **19** zipu anyi na nuzo. O kwasiri ka ha bija n'onwe Mgbe ndi nwe ya huru n'olileanya ha jji inweta ha kpoputa anyi." **38** Ndị uweojii ahu gara gwa ego akwusila, ha jidere Pol na Sajlas dокpuru ha ndi ikpe ahu ihe ha kwuru. Mgbe ha nru na jekwuru ndiisi obodo n'oma ahia. **20** Mgbe ha ha bu diala na Rom, ha turu egwu nke ukwu. dutara ha n'ihu ndi na-ekpe ikpe ha siri, "Ndị **39** Ha bijakwutere ha riosie ha aririo ike. Ha ikom a bu ndi Juu ma ha etinyela ogbaaghara kpoputakwara ha, rịo ha ka ha hapu obodo ahu. n'obodo anyi, **21** site n'ikuzi omemaala megidere **40** Mgbe ha sitere n'ulo mkporo puta, ha gara iwu anyi, nke anyi bu ndi Rom na-enweghi ike n'ulo Lidia. N'ebe ahu ka ha zutere umunna, inabata maobu mee." **22** Igwe mmadu sonyere gwa ha okwu mgbamume, emesịa ha si n'obodo imegide ha. Ndị ikpe nyere iwu ka a dowaue, ahu puo.

pjaka ha ihe. **23** Mgbe ha pjachara ha ihe nke oma, a tuyere ha n'ime ulo mkporo, nyekwa onye nche iwu ka o chee ha nke oma. **24** N'ihi nke a, o tinyere ha n'ime ime ulo mkporo, ebe o jiri qotsi kegide ha n'ukwu. **25** N'etiti abalị, mgbe Pol na Sajlas na-ekpe ekpere na-abukwa abu ito Chineke, ndi niile no n'ulo mkporo ahu na-ege

17 Mgbe ha gafechara obodo Amfipolis na Apolonia, ha bjaruru obodo Tesalonaika, ebe ulo nzuko ndi Juu di. **2** Pol bakwuu ha, dika o na-eme oge niile. O nonyere ha izu uka ato, ya na ha na-atughari uche n'Akwukwo Nso, **3** na-akowara ha na-edokwa ha anya na o di mkpa na Kraist ga-ahu ahuhu, ma sitekwa

n'onzwụ bilie. O siri, "Jisos a, nke m na-ekwusara n'oma ahịa na-agwa ndị niile o zutere okwu. unu bụ Krajst ahụ." 4 Ufodụ n'ime ndị Juu ahụ 18 Ya na ufodụ ndị Epikuri na ndị Stoijk bụ ndị ka e mere ka ha kwere ma sonyere Pol na Sajłas, ọkachamara na-aruriṭa ụka. Ndị ufodụ na-asị, otu aka ahụ, igwe mmadụ ndị na-atụ egwu "giṇi ka onye ekwurekwu a ga-ekwu?" Ndị ọzo Chineke n'etiti ndị Griik na ụmụ nwanyị ufodụ a siri, "o dika onye na-ekwusa ụmụ mmuo ndị maara aha ha. 5 Ma ndị Juu juputara n'ekworo, ala ọzọ." Ha kwuru nke a n'ihi na ọ na-ekwusa n'ihi ya, ha kpaliri obi ufodụ mmadụ efu n'etiti ozioma banyere Jisos na mbilite n'onzwụ ya. 19 ha n'oma ahịa. Ndị a malitekwara ọgbaaghara Ha kpobatara ya n'ebe ha zukorø, ebe a na-akpo n'uzo dị iche n'ime obodo. Ha tikasiri ụlo Jesin, Areopagos, ebe ha n'o si ya, "Anyị enwere ike n'ihi na ha choro ịdoputa ha nyefee ha n'aka ịmata ihe banyere ozizi ọhụrụ gi a? 20! na-ekwu ọha mmadụ. 6 Ma mgbe ha na-achotaghị ha ihe ndị na-agbagwoju anyị anya. Anyị choro n'ebe ahụ, ha doputara Jesin na ụmụnma anyị ịmata ihe ndị a nke ọma." 21 (Ndị Atens niile ufodụ, duru ha jekwuru ndị ikpe nke obodo na ndị ala ọzọ bi n'obodo ahụ, enweghi ohere ahụ, na-eti mkpu, "Ndị a kpuru ụwa ihu n'ala ime ihe ọbụla, ọ gwuchaala ọru ikwu na ịnụ abiala inye obodo ukwu anyị nsogbu. 7 Ma Jesin banyere ihe dị ọhụrụ.) 22 Mgbe ahụ Pol guzoro nabatara ha n'ulọ ya. Ha na-emebi iwu Siza na nzuko Areopagos si, "Unu ndị Atens, ahụla n'ihi na ha na-asikwa na ọ dị eze ọzọ dị nke a m na ọ na-anụ unu ọkụ n'obi ịsopụrụ mmuo na-akpo Jisos." 8 Okwu dị otu a wetara obi ịlo nke unu na-efe ofufe. 23 N'ihi na mgbe m na-mmiri n'etiti ndị ikpe na mmadụ niile. 9 Ha ejegharị n'obodo unu, ahụrụ m ụlo chi dị iche hapurụ Jesin na ndị ọzọ, naanị mgbe ndị akaebe iche, ahụrụ m otu ebe ịchụ aja nke e dekwasiři bijara kwuo ụgwọ e jiri gbaputa ha. 10 Ma n'abalị n'elu ya: Ihe e nyere chi nke amaghị ama. Ya ahụ, ndị kwere ekwe mere ngwangwa zipụ Pol mere, ihe ahụ unu na-efe ofufe n'amaghị ama na Sajłas ka ha gaa obodo Beria. Ma mgbe ha nke a ka m na-ekwusara unu. 24 "Chineke onye ruru n'ebe ahụ, ha banyere n'ulọ nzuko ndị kere ụwa na ihe niile dị n'ime ya. Ebe ọ bụ onye Juu. 11 Ma ndị bi na Beria jiri obi ghore oghe nwe eluigwe na ụwa, ọ dighị ebikwa n'ulonso nabata okwu a karịa ndị bi na Tesalonaiķa. e jiri aka wuo. 25 Otu aka ahụ, ọ dighị anara N'ihi na ha ji ịnụ ọkụ n'obi nara okwu ahụ, na- ije ozi site n'aka mmadụ, dika a ga-asị na o enyocha Akwukwọ Nṣo kwa ụbочji, ka ha mara nwere ihe koro ya. Ya onwe ya na-enye ndụ na ma ihe ha na-ekwu ọ bụ eziokwu. Ha mere nke ume na ihe niile. O na-egbokwa mkpa niile. 26 a ụbочji niile. 12 Ọtụtụ n'ime ha kweere, ufodụ O sitere n'aka otu onye, bụ mmadụ mbụ ahụ, ụmụ nwanyị na ụmụ nwoke ndị Griik a maara kee agburụ niile nke mmadụ n'otu n'otu, ka ha aha ha chegharịkwara. 13 Ma mgbe ndị Juu bi biri n'elu ụwa dum. O jiri aka ya kewachaa oge na Tesalonaiķa nṣụ na Pol na-ekwusa ozioma ọgbọ ọbụla ga-anụ na oke niile nke ebe obibi Chineke na obodo Beria, ufodụ ha gara n'ebe ha. 27 Ma nzube ya banyere ihe niile bụ ka onye ahụ na-akpali igwe ndị mmadụ n'ihi iwebata ọbụla chosie Chineke ike. Eleghị anya, mmadụ ọgbaaghara. 14 Ndị kwere ekwe mere ngwangwa nwere ike lezie ụzo ya anya, si otu a chọta ya. O zipụ Pol ka ọ gaa n'akukụ oke osimiri dị n'ebe nökwaghị mmadụ ọbụla n'ebe dị anya. 28 N'ihi ahụ. Ma ha hapurụ Sajłas na Timoti ka ha na ha n'ime ya ka anyị na-ebi, anyị na-ejegharịkwara nödụ. 15 Ma ndị dupuru Pol sooro ya ruo obodo n'ime ya na-adikwa ndụ. Dika ufodụ n'ime unu Atens. Ha lawara, hapurụ Sajłas na Timoti ozi ndị ode abụ na-ekwu si, 'Anyị onwe anyị bụ ka ha bijawute ya na-atufughi oge. 16 Mgbe Pol ụmụ ya.' 29 "Ebe anyị bụ ndị Chineke mürü, o n'o na-echere ha n'Atens, o wutere mmuo ya kwesighị ka anyị na-eche na ihe akporo Chineke nke ukwuu n'ihi aruṣi niile ọ hụrụ, nke juputara yiri ọlaočha maqbụ ọlaedo, maqbụ nkume, ihe n'obodo ahụ. 17 N'ihi nke a, ya na ndị Juu na apíri apí site na ńka na ihe dị n'obi mmadụ. 30 ndị na-atụ egwu Chineke, na-anogide n'ulọ Ma Chineke lefurụ enweghi nghota nke mmadụ nzuko na-aruriṭa ụka. Kwa ụbочji, ọ na-apukwa anya banyere ihe ndị a niile n'oge gara aga. Ma

ugbu a, o choro ka mmadu niile chegharia. **31** n'uzo megidere iwu.” **14** Ma mgbe Pol choro N'ihi na o debela otu ubochi mgbe o ga-ekpe ikwu okwu, Galio siri ndi Juu ahu, “Agaara m uwa niile ikpe n'uzo ezi omume, site n'aka otu enwe ndidi gee unu ntji ma o buru na okwu a nwoke o hoputara. O mekwara ka nke a guzosie gbasara mmejo mmadu mejoro ibe ya, maobu ike, mgbe o mere ka onye ahu si n'onwu bilie.” aru mmadu mere megide obodo. **15** Ma ebe **32** Mgbe ha nru ihe banyere mbilite n'onwu unu na-ekwu ihe banyere okwu na aha di iche nke ndi nwuru anwu, ha chirri ya ochi. Ma ufodu iche nakwa iwu unu, gaanu dozie ya n'onwe n'ime ha siri, “N'oge oz o anyi ga-ach o inu okwu unu. Agagh i m abu onye ikpe okwu ihe ndi ndi a.” **33** N'oge a, Pol hapuru ha. **34** Mmadu ole di otu a.” **16** O sitere n'ime ulo ikpe ya chupu na ole sooro ya, burukwa ndi kwere ekwe. Otu ha. **17** Ha jidere Sostenis, onye bu onyeisi ulo onye n'ime ha bu Dionisi os onye Areopagos. nzuk o ahu tie ya ihe nke ukwuu n'onu uz o ulo Onye oz o bu nwanyi a na-akpo Damaris na ndi ikpe ahu. Ma Galio emeghi dik a o maara ihe ozokwa.

18 Ka nke a mechara, Pol hapuru Atens gaa

Korint. **2** N'ebi ahu o zutere otu onye Juu a mru n'obodo Pontos, onye a na-akpo Akwila. Ya na nwunye ya Prisila sitere Itali Klodios nyere iwu ka a chupu ndi Juu site n'obodo Rom. Pol gara h u ha, **3** n'ihi na ha na-aru otu oru, o binyere ha, sokwara ha rukqo oru n'ihi na ha bu ndi na-akpa akwa e ji ama ulo ikwu. **4** Ubochi izuike niile, o na-aru uka n'ulo nzuko ha na-agbal i me ka ndi Juu na ndi Griik kwere. **5** Mgbe Saillas na Timoti sitere na Masidonia bia, Pol tinyere oge ya niile ikwusa okwu na ikowara ndi Juu na Jisos bu Kraist ahu. **6** Mgbe obula ha megidere ya ma kparia ya, o na-efecha uwe ya, si ha, “Obara unu di unu n'isi, aka m di ocha. Malite ubgu a, aga m agakwuru ndi mba ozo.” **7** O siri n'ebi ahu pu o, gaa n'ulo otu nwoke a na-akpo Taitos Jostus, onye na-asopuru na-efekwa Chineke ofufe. Ul o ya di nso n'ulo nzuko ndi Juu. **8** Krispos onyeisi n'ulo nzuko ahu na ezinaul o ya niile kweere n'Onyenwe anyi. Otutu ndi ozo bi na Korint nru okwu ahu, kwere, e mee ha baptizim. **9** Onyenwe anyi gwara Pol n'ohu n'otu abal si, “Atula egwu, kwsie okwu ike, emechikwala onu gi. **10** N'ihi na anonyeere m gi. O dikwagh i onye obula puru imeru gi ahu. Enwekwara m otutu mmadu n'ime obodo a.” **11** O nogidere ebe ahu otu afi na okara. O na-ezikwa ndi mmadu okwu Chineke. **12** Mgbe Galio malitere ichi ach i n'obodo Akaja, ndi Juu bidoro omume ojo megide Pol. N'ikpeazu, ha duputara ya, gaa n'uloi kpe. **13** Ha siri, “Nwoke a na-amanye ndi mmadu ka ha na-ekpere Chineke na-eme n'ebi ahu. **18** Mgbe o nosiri n'ebi ahu otutu ubochi, Pol siri ndi kwere ekwe no n'ebi ahu ka ha nodun nke oma, ma si n'ebi ahu banye n'ugbo mmiri ruo Siria. Prisila na Akwila sokwara ya gaa. N'obodo a na-akpo Senkria, o kpuchara agiri isi ya, n'ihi nkwa o kwere. **19** Mgbe ha rutere Efesos, o hapuru ha n'ebi ahu, ma o bu uz o banye n'ulo nzuko ebe ya na ndi Juu nwre mkparita uka. **20** Ma mgbe ha riyo ya ka o nonyetukwuoro ha ogologo oge, o kweghi. **21** Mgbe o na-ahapu, o siri ha, “O buru na Chineke kwe, aga m aloghachikwute unu ozo.” Emesia o banyere n'ugbo hapu Efesos. **22** Mgbe o kwusiri na Sizaria, o gara leta choch i di n'ebi ahu kelee ha. Emesia, o gara n'ihu ruo Antiok. **23** Mgbe o nosiri nwa oge nta n'ebi ahu, o sitere n'ebi ahu pu o jegharia n'akuk o obodo Galeshja na Frigia na-agba ndi na-eso uz o ahu ume. **24** Ma otu nwoke onye Juu, aha ya bu Apolos, onye Alegzandria bijara na Efesos. O bu onye oka okwu, burukwa onye maara ihe edere n'Akwukwo Nso nke oma. **25** Nwoke a natara ozizi banyere uz o Onyenwe anyi. O sitekwara n'inu oku nke obi kuzie nnog ihe ziri ezi banyere Jisos. Ma ihe o maara bu naani ihe gbasara baptizim Jon mere. **26** Ma o nogidesiri ike na-ekwuwa okwu n'ulo nzuko. Mgbe Prisila na Akwila nru okwu ya, ha jekwuru ya, duru ya gaa n'ulo, were nwayo kowaara ya ihe niile banyere uz o Chineke. **27** Mgbe o zubere iga obodo Akaja, ndi umunna gbara ya ume. Ha degaara ndi na-eso uz o Onyenwe anyi no n'ebi ahu akwukwo ka ha nabata ya. Mgbe o bijaruru, Onyenwe anyi sitere n'aka ya mee ka amara ya

baa uba n'ebé ndí kwere ekwe nō. 28 N'ihi na m onye Jisós bu, amakwaara m onye Pól bu, ma n'ihu ndí mmadú niile, o guzoro kwuo okwu unu onwe unu, unu bu ndí ole?" 16 Nwoke ahü megide ozizi ojoo na iṣu ụka niile nke ndí Juu. O mmuq ojoo na-achị makwasíri ha, tie ha ihe gosiri ha site n'akwukwo nsó na Jisós bu Kraist nke ukwu, mee ka ha gbaa qso. Ha gbara qto ahü.

19 Mgbe Apolos nō na Korint, Pól sitere ụzo nke n'ime elu ala biajute Efesos. N'ebé ahü, o huru ụfodú ndí na-eso ụzo ahü, 2 sị ha, "Unu natakwara Mmuq Nsó mgbe unu kweere?" Ha sịrị ya, "Mba, anyị anubeghị na o nwere ihe díka Mmuq Nsó." 3 Ya mere, o sịrị, "Gini ka unu kwenyere n'ime ya mgbe e mere unu baptizim?" Ha sịrị, "Baptizim nke Jón." 4 Mgbe ahü, Pól sịrị, "Baptizim Jón bu nke gbasara nchegharị site na mmechie, na-agwa ndí mmadú ka ha kwere n'onye ahü na-eso ya na-abia, nke bu, ikwere n'ime Jisós." 5 Mgbe ha nñru nke a, e mere ha baptizim n'aha Onyenwe anyị Jisós. 6 Mgbe Pol bikwasíri ha aka ya abuq n'isi, ha natara Mmuq Nsó. Ha kwukwara okwu n'asusụ dí iche iche, bukwaa amumá. 7 Ha niile ruru ndí ikom iri na abuq. 8 O banyere n'ulø nzukò ahü ma were nkluwa okwu, na iṣu ụka n'ebé o doro anya gwasiie ha okwu ike banyere alaeze Chineke. O bu ọnwa ato ka o were ya ime nke a. 9 Ma ụfodú n'ime ha mechiri obi ha; ha julu ikwenye, kama ha kwuru okwu ojoo megide Uzo ahü n'ihu ogbakó ahü niile. Ya mere, o sitere n'ebé ha nō püq, kpörökwa ndí na-eso ụzo ahü, ha na-akparíta ụka kwa ubochi n'ulø ogbakó Tiranos. 10 Ihe ndí a gakwara n'ihu afó abuq. Ndí niile bi na Eshia nukwara ozioma Onyenwe anyị. Ọtụtu n'ime ha bu ndí Juu, ma ndí ozo bu ndí Griik. 11 Chineke sitere n'aka Pól rụo Ọtụtu oru ebube puru iche. 12 Nke bu na-ewere ụfodú n'ime akisi maqbụ ịchafọ na akwa mgbochi nke metürü ya n'ahụ na-atükwasí n'ahụ ndí orịa, ahụ a dikwa ha ike. E sitekwarra na ya chupu mmuq ojoo. 13 Ụfodú ndí Juu díkwa ndí na-ejegharị n'obodo dí iche na-achupu mmuq ojoo n'ime mmadú. Ha chokwara ime nke a n'aha Onyenwe anyị Jisós na-asị, "E ji m aha Jisós, onye Pól na-ekwusa na-enye unu iwu ka unu site n'ime ya pütä." 14 Ndí na-eme ihe dí otu a bu ụmụ asaa nke Skiva, onyeisi nchüaja, bu onye Juu. 15 Mmuq ojoo ahü zara ha sị, "Amaara

m onye Jisós bu, amakwaara m onye Pól bu, ma unu onwe unu, unu bu ndí ole?" 16 Nwoke ahü mmuq ojoo na-achị makwasíri ha, tie ha ihe gbarapu n'ulø ahü. Ha merulkwara ahü. 17 Akukọ banyere ihe ndí a jezuru obodo Efesos niile. Mgbe ahü, ndí Juu na ndí Griik ụfodú nukwara ihe ndí a. Oke egwu jidekwara ha. N'ihi nke a, e mekwara ka aha Onyenwe anyị Jisós daa ụda n'ebé niile. 18 Ọtụtu ndí kwenyerenị bjara na-ekwuputa omume ojoo ha niile, n'ihu mmadú niile. 19 Ọtụtu n'ime ndí na-agwø ögwu mgbaasi buputara akwukwo niile ha ji na-eme mgbaasi, kpooq ha oku n'ihu mmadú niile. Akwukwo niile a kpooq oku n'ubochi ahü ga-eru ego ruru puku ọlaocha iri ise. 20 Ya mere, okwu Onyenwe anyị toro, na-agbasa n'ike n'ike na-adíkwa ire. 21 Mgbe ihe ndí a gasiri, Pól kpebiri n'ime mmuq ya na ya ga-eje ruo Masidonia na Akaia tupu o bjario Jerusalem. O sịkvara "na ya aghaghị ijeru Rom n'ögwugwu ije ya niile." 22 O zipürü ndí na-enyere ya aka, bu Timoti na Erastos ka ha buru ụzo jeruo Masidonia. Ma ya onwe ya nogidere n'ime Eshia nwa oge. 23 Ma o bu n'oge a ka oke nsogbu malitere megide Uzo ahü. 24 Ọtụtu onye üzü na-agbaze ọlaocha, aha ya bu Dimitrios, onye ji ọlaocha na-akpu ulø arusị ala ahụ a na-akpo Atemis. Ọ na-ewetara ya na ndí üzü ibe ya ego n'ebé o hiri nne. 25 Nwoke a kpokötara ndí oru ya niile, na ndí ya na ha na-arukö otu oru, sị, "Ndí ibe m, unu ma na o bu site n'orū nke a ka anyị si enweta akunuba anyị. 26 Unu niile ahula ma nukwa, otu nwoke a na-akpo Pól si rafuo Ọtụtu ndí mmadú site n'ime ka ha kwenye na chi obula e ji aka mee abughị chi. Ọ bụkwaghị naanị n'Efesos kama o fofdürü ihe nta ka o buru n'Eshia niile. 27 Ọ bụkwaghị naanị na ihe ize ndú dí banyere oru aka anyị nke a ga-eleli kama tinyere nke a, ulø nke oke chi nwanyị bu Atemis agaghị enwekwa nsopuru. Ya bu, chi nwanyị n'onwe ya bu onye a na-efe n'obodo Eshia niile nakwa n'elü ụwa niile ka a ga-anapu nkwaneye ugwu dírị ya díka chi." 28 Ma mgbe ha nñru ihe ndí a, ha were oke iwe tie mkpu na-asị, "Atemis ndí Efesos dí ukwu!" 29 Ogbaaghara ahụ gbasara, zuo obodo ahụ niile. Ha banyere

n'ebé a na-eme ihe ileleanya, kpóputa Gaiós na Juu agbaala ajó izu megide ya díka ọ na-ejikere Arıstakos ndí Masidonia, bù ndí ha na Pol na- iso ugbo mmiri gaa Siria, o kpebiri ka ya si ụzọ arukó ọru. 30 Pol choro jbakwuru igwe mmadu Masidonia laghachi. 4 Sopata onye Boria bù ahù, ma ndí na-eso ụzọ ahù ekweghi ya. 31 Otu okpara Pirós, na Arıstakos, na Sekundus ndí si aka ahù kwa, ufodú ndí enyi ya n'etiti ndí na- na Tesalonaika, na Gaiós onye Debi na Timoti, achi Eshia zigakwaara ya ozi na-arịo ya ka ọ na Taikikos na Trofimós, ndí Eshia sokwa ya hapu jbanye n'ebé ahù a na-eme ihe ileleanya. na-agá ije a. 5 Ndí a bu ụzọ gawa, na-eché 32 Ugbu a, nzuko ahù na-agba aghara, ufodú anyí na Troas. 6 Mgbe Mmemme Ngabiga ahù mmadu na-eti mkpu otu ihe, ndí ọzó na-eti ihe gwusíri, anyí banyere ugbo mmiri rute Filipi ọzo. N'ezie, otutu n'ime ha amatakwaghi ihe bjakwute ha na Troas n'ubochi nke ise. Anyí ha jiri nódú n'ebé ahù. 33 Ufodú ndí Juu n'ime nóró n'ebé ahù ubochi asaa. 7 N'ubochi mbu ogbakó ahù nupuru Alegzanda, sepúta ya, mee n'izu ụka, mgbe anyí zukoró ịnyawa achicha, ka o buru ụzó. Alegzanda feere ha aka ka ha Pol gwara ha okwu, ebe ọ na-akwado ila ma chi dere duu mgbe ọ choro ịgoro onwe ya n'ihu bög, o kwugidere okwu ruo n'etiti abalí. 8 Otutu ọha mmadu ahù. 34 Ma n'otu ntabianya ahù, orionna díkwa n'ime ọnụlu ahù dí n'uló elu mgbe ha matara na ọ bụ onye Juu, ha bidoro ebe anyí zukoró. 9 Otu nwokorobja a na-akpo iti mkpu ihe díka ogologo awa abuọ na-así, Yutikos nóduru ala n'oghereikuku, ọ bụ onye "Atemis ndí Efesos dí ukwuu!" 35 N'ikpeazú, ode oke ụra bidoro ițu díka Pol na-ekwu okwu ruo akwukwó nke obodo ahù kwusíri igwe mmadu oge dí anya. Mgbe ọ dara n'oke ụra a, o sitere ahù ime ụzú. O kwuru, "Ndí ikom Efesos, o na n'uló elu nke ato dapu, daa n'ala. Mgbe e nwere onye na-amaghị na obodo Efesos bụ buliri ya, ọ bụ onye nwụrụ anwụ. 10 Pol rituru obodo na-echekwa ụlo ofufe Atemis, na oyiyi ya n'ala selite ya elu jikọ ya. Ọ sıri ndí gbakoró nke si n'eluigwe daa? 36 Ebe ihe ndí a adighị na n'ebé ahù sì, "Ka obi hapu ịlo unu mmiri ọ dí ngopụ, ọ dí mkpa ka unu nódú nwayog, ghara ndú." 11 O laghachikwara n'uló elu ahù, mgbe ọ imebi ihe ọbula n'echeghi echiche. 37 Lee ugbu nyawachara achicha ma riekwa, o kwugidere a, ndí a unu kpotara n'ebé a abughị ndí ohi, okwu tutu chi abög, ọ hapurụ ha bilie ije ya. 12 ndí na-ezuru ihe n'ogige chi anyí, maqbü na- Ha kulitere nwokorobja ahù na ndú nke mere ekwuto eze nwanyị arusi anyí. 38 Ọ bürü na ka ọnụ juputa ha n'obi. Ọ gbakwara ha ume nke Dimitrios na ndí ọkpụ ụzú ibe ya nwere ihe ukwuu. 13 Anyí onwe anyí gara n'ihu banye ọbula megide ha, ha gaa n'ulókpe. Ndí na- n'ugbo mmiri chee ihu iga Asos. Ebe anyí Zubere ekpe ikpe ga-eleba okwu ha anya. Kama ha mee iburu Pol n'ugbo anyí. O soghi anyí n'ihi na o ya n'usoro iwu kwadoro. 39 Ma ọ bürü na o Zubere iji ụkwụ ruo ebe ahù. 14 Mgbe o zutere nwere ihe ọzó dí iche unu choro ka e mee, a anyí n'Asos, anyí bürü ya n'ugbo gaa Mitilen. 15 ga-edozi ya na nzuko nke ndí obodo na-eme N'ubochi nke ọzó ya, anyí rutere Kiç, n'ubochi n'uzo ziri ezi. 40 N'ihi na egwu dí, na-eleghị nke so ya, anyí gafere rute Samos. Ma mgbe anya a ga-eji ihe nke mere taa boo anyí ebubo otu ubochi ọzó gasíri, anyí rutere Melitós. 16 na anyí na-ebute ọgbaaghara. Anyí enweghi N'oge a, Pol kpebiri na ọ gaghi akwusí n'Efesos ọsisa ziri ezi banyere ọgbaaghara nke a." 41 ka ọ ghara itufu oge n'Eshia, n'ihi na ọ na-eme Mgbe o kwuchara nke a, ọ gbasara ha.

20 Mgbe ọgbaaghara ndí a kwusíri, Pol kpókwara ndí na-eso ụzọ ahù, gbaa ha ume, gwa ha ka ha nódú nke ọma, ọ pürü gawa Masidonia. 2 Mgbe ọ gagharichara n'akukú ala ahù niile, werekwa okwu nkasiobi gbaa ndí ụmumna ume, ọ bizaruru ala Griis. 3 Ọ nóró ọnwa ato n'ebé ahù. Mgbe ọ chropútara na ndí

Ha kulitere nwokorobja ahù na ndú nke mere ekwuto eze nwanyị arusi anyí. 38 Ọ bürü na ka ọnụ juputa ha n'obi. Ọ gbakwara ha ume nke Dimitrios na ndí ọkpụ ụzú ibe ya nwere ihe ukwuu. 13 Anyí onwe anyí gara n'ihu banye ọbula megide ha, ha gaa n'ulókpe. Ndí na- n'ugbo mmiri chee ihu iga Asos. Ebe anyí Zubere ekpe ikpe ga-eleba okwu ha anya. Kama ha mee iburu Pol n'ugbo anyí. O soghi anyí n'ihi na o ya n'usoro iwu kwadoro. 39 Ma ọ bürü na o Zubere iji ụkwụ ruo ebe ahù. 14 Mgbe o zutere nwere ihe ọzó dí iche unu choro ka e mee, a anyí n'Asos, anyí bürü ya n'ugbo gaa Mitilen. 15 ga-edozi ya na nzuko nke ndí obodo na-eme N'ubochi nke ọzó ya, anyí rutere Kiç, n'ubochi n'uzo ziri ezi. 40 N'ihi na egwu dí, na-eleghị nke so ya, anyí gafere rute Samos. Ma mgbe anya a ga-eji ihe nke mere taa boo anyí ebubo otu ubochi ọzó gasíri, anyí rutere Melitós. 16 na anyí na-ebute ọgbaaghara. Anyí enweghi N'oge a, Pol kpebiri na ọ gaghi akwusí n'Efesos ọsisa ziri ezi banyere ọgbaaghara nke a." 41 ka ọ ghara itufu oge n'Eshia, n'ihi na ọ na-eme ngwangwa irute Jerusalem n'ubochi mmemme Pentikosu, ma ọ bürü ihe ọ pürü ime. 17 Site na Melitós, ọ zipürü ọzi ka a kpóqorø ya ndí okenyé chöchí nke Efesos ka ha bija zute ya. 18 Oge ha bjakwutere ya, ọ gwara ha, "Unu maara nke ọma otu m si no n'etiti unu mgbe niile mụ na unu nóró, site n'ubochi mbu ụkwụ m zoķwasíri n'ala Eshia tutu ruo ugbu a. 19 Arurụ

m ɔrụ Onyenwe anyị site n'obi umeala na anya niile, abükwa m ihe ilere anya nye unu banyere mmiri n'etiti ntaramahụhụ dí ukwuu, site n'izu inyere ndị ogbenye aka, site n'iru ɔrụ n'uzo ojoo ndị Juu gbara maka m. **20** Unu hụru na dí otu a, na-echetara m okwu nke Onyenwe m ahapughị ime ka unu mara ihe ọbụla ga- anyị Jisós kwuru sị, ‘Ngozị kariri dí n'inye enye abara unu uru, mgbe ọbụla m na-akuziri unu karia inara anara.’” **36** Mgbe o kwusiri okwu ihe n'ulọ maqbụ n'ihi ọha. **21** E kwusaala m nye ndị a, o soro ha niile gbuo ikpere n'ala kpekwa ma ndị Juu ma ndị Griik okwu nchegharị n'ebekpere. **37** Ha bere akwa nke ukwuu, makụo Chineke nọ, na okwukwe n'ebé Onyenwe anyị Pol, sutukwa ya ọnụ. **38** O wutere ha karia na o Jisós nọ. **22** “Ma otu ọ dí, ana m aga Jerusalem kwuru na ha agaghị ahụ ya anya ọzọ. Emesia, díka iwu Mmụo Nsọ nyere m si dí, ma amaghị ha duru ya ruo ebe ọ banyere ugbo mmiri.

m ihe ọnọdu m ga-abụ n'ebé ahụ. **23** Kariakwa na Mmụo Nsọ na-agbara m ama n'ebé ọbụla na mkporo na ntaramahụhụ na-eche m n'ebé ahụ. **24** Ma akpoghi m ndụ m ihe ọbụla. Karia naanị ka m gbazuo ọsọ m ma jezuokwa ozi ahụ m natara n'aka Onyenwe anyị Jisós, nke bụ ịkowá banyere ozioma nke amara Chineke. **25** “Ma ugbu a, amaara m na o nweghi onye ọbụla n'ime unu, bụ ndị m jeghariri n'etiti ha na-ezisara ihe banyere alaeze a ga-ahụ m anya ọzọ. **26** Ya mere, ana m agwasị unu ike, taa, na abụ m onye aka ya dí ọcha n'ebé ọbara onye ọbụla n'ime unu dí. **27** N'ihí na-esepughi m aka ikwuputa nzoputa Chineke nye unu. **28** Ma ugbu a, kpacharanụ anya! Leziekwanụ onwe unu na igwe aturu nke Mmụo Nsọ mere unu ndị nlekota anya ya. Ka unu bjurụ ndị ọzuzu aturu nke ọchochị Chineke, bụ nke o ji ọbara ya zutara onwe ya. **29** N'ihí na amaara m na mgbe m lachara, agu jogburu onwe ya ga-abata n'etiti unu nke na-agaghị emere igwe aturu ebere. **30** Ụfodụ n'ime unu ga-ebili tugharía eziokwu ahụ ihi ka ha si otu a dọrọ ụfodụ ndị na-eso ọzọ ahụ nye onwe ha. **31** Ya mere, na-echenụ nche! Chetakwanụ na n'ime afọ ato m nọrọ n'etiti unu, ehihie na abalị, ejị m ịkwa akwa na anya mmiri na-adụ unu ọdụ. **32** “Ugbu a ana m etife unu n'aka Chineke na nlekota ya. Ana m etifekwa unu n'aka okwu amara ya nke pürü igba okwukwe unu ume na inyekwa unu akunụba ọ kwadobeere ndị ahụ e doro nṣo. **33** O dighị mgbe ọbụla agụ ịdotara onwe m ọlaocha maqbụ ọlaedo maqbụ uwe nke onye ọbụla ji guo m. **34** O bakwaghị uru igwa unu na ọ bụ aka m rüputara ɔrụ gbooro m mkpa niile, na nke gbokwara mkpa ndị ahụ mụ na ha so. **35** N'ihe

niile, abükwa m ihe ilere anya nye unu banyere anyị bjaruo Kos. N'echi ya, anyị rutere Rods. Anyị sitere n'ebé ahụ jeruo Patara. **2** Mgbe anyị hụru ugbo mmiri na-agba Fonisia, anyị banyere n'ime ya kwopụ. **3** Mgbe anyị kworuru ugbo anyị ebe anyị nwere ike ihi Saipros, anyị siri n'aka ekpe ya gafee, ruo Siria. Anyị rutere n'onụ mmiri Taja, ebe ugbo mmiri ga-akwapụ ibu dí n'ime ya. **4** Mgbe anyị chọtara ndị na-eso ọzọ ahụ, anyị nonyere ha abalị asaa. Ha gwara Pol site n'ike nke Mmụo Nsọ, ka ọ ghara ịga Jerusalem. **5** Mgbe anyị nōzuru ụbочị anyị, anyị hapurụ ha, bilie ije. Ha na nwunye ha na ụmụ ha so dupu ruo mgbe anyị si n'obodo ahụ puo. Anyị na ha gburu ikpere n'ala n'onụ mmiri kpee ekpere. **6** Mgbe ahụ, anyị kelere onwe anyị ekele ikpeazụ. Emesia, anyị banyere n'ime ugbo, ma ha laghachiri azu n'ulọ ha. **7** Mgbe anyị hapurụ Taja, anyị kwusịri na Tolomas. N'ebé a anyị kelekwarị ndị kwere ekwe nọ n'ime obodo a, nonyere ha naanị otu ụbочị. **8** N'ubochị nke ọzọ ya, anyị gara n'ihi n'ije anyị rute Sizaria. N'ebé ahụ, anyị nonyere otu nwanna anyị a na-akpọ Filip onye na-agbasa ozioma. Ọ bụ otu n'ime mmadụ asaa ahụ. **9** O nwere ụmụ agboghị anị ndị na-alubeghi di. Ha nwekwara onyinye ibu amumma. **10** Mgbe anyị nọrọ ọtụtụ ụbочị n'ebé ahụ, ka otu onye amumma a na-akpọ Agabos, si Judia bata. **11** Ọ bịakwutere anyị, chilite belit Pol na-eké n'ukwu, kee onwe ya n'ukwu na aka sị, “Díka Mmụo Nsọ kwuru, ‘otu a ka ndị ndu ndị Juu ga-eké onye nwe ihe a agbụ na Jerusalem. Ha ga-ararakwa ya nye n'aka ndị mba ọzọ.” **12** Mgbe anyị nṣụ nke a, anyị na ndị niile nọ n'ebé ahụ rịorị Pol ka ọ ghara ịga Jerusalem. **13** Ma Pol zaghachiri,

"Ginj ka unu na-eme, o bu akwa ka unu na- ahü gwüchaa, үfodü ndi Juu si Eshja bia hürü ebe, na-eme ka obi gbawaa m? N'hi na o bughı ya n'ülönsö ukwu ahü. Ha tikuru igwe mmadu naanı na m dı njikere ka e kee m agbü, kama ma kpaliékwa ha. Ha jidere ya, 28 na-eti mkpu, ejikekwara m iwere ndü m nye na Jerusalem "Ndı ikom Izrel, nyerenü anyi aka! Onye a bu n'hi aha Onyenwe anyi Jisos." 14 Ebe o na- nwoke ahü na-ejegharı n'ebi niile na-ezi ozizi ekweghı ege anyi ntı, anyi kwüsırı ma sı, "Ka megidere ndi nke anyi, iwu anyi nakwa ebe a. e mee uche Onyenwe anyi." 15 Mgbe үbochı Ma nke kachası nke, o meruçkwała ülönsö a site ndi a gasırı, anyi jikere bilie iga Jerusalem. 16 n'ıkpobata ndi Griik n'ime ya." 29 (N'hi na ha Üfodü ndi na-eso üzö ahü ndi no na Sizaria, ebula üzö hü ya na Trofimos onye Efesos n'ime duuru anyi gaa, ha kpöruru anyi n'ülö Mnasin, obodo, ha chere na Pöl kpobatara ya n'ülönsö onye Saipros ebe anyi ga-anö dika obıa, onye ukwu ahü.) 30 Ogbaghara jüpütara n'obodo sitere na mbü bürü onye na-eso üzö ahü. 17 ahü niile. Ndı mmadu gbakötara döküpüputa Mgbe anyi rutere Jerusalem, ndi ümunna jiri Pöl site n'ülönsö ukwu ahü. N'otu mgbe ahü, e obi ütö nabata anyi. 18 N'übochı nke so ya, anyi mechiri onı üzö niile. 31 Mgbe ha na-achı igbu na Pöl gara ileta Jemis, ndi okenye niile noıkwa ya, ozi ruru ochıagha ntı na Jerusalem niile no n'ebi ahü. 19 Mgbe o kelechara ha, o koçor ha n'ogbaaghara. 32 Otu mgbe ahü o duuru үfodü n'otu n'otu, ihe niile Chineke rürü n'etiti ndi ndıisi agha ya na ndi agha ya mee ngwangwa mba ozo site n'ije ozi ya. 20 Mgbe ha nuchara bıaruo n'ebi ha no. Mgbe ha hürü ndi agha ka nke a, ha nyere Chineke otuto. Emesıa, ha sırı ha-na-abıa, ha kwüsırı iti Pöl ihe. 33 Ochiagha Pöl, "Leenü nwanna, otu otutu puku ndi Juu si ahü bıara jide ya, nye iwu ka e were ütö igwe bürü ndi kwere ekwe, ha niile ka ihe banyere abıo kee ya agbü, o juıkwara onye o bu na ihe iwu a na-anı okı n'obi. 21 A koçorla ha ihe o mere. 34 Üfodü n'ime igwe mmadu ahü na-banyere gi, na ı na-ezi ndi Juu bi n'etiti ndi eti mkpu na-ekwu otu ihe, ebe үfodü na-eti mba ozo ka ha hapı ıgbasokwa iwu Mosis, na na-ekwu ihe ozo. Mgbe o na-apıgħi ıchopputa ka ha kwüsıkwa ibi ümę ha ugwu maqbı bie ihe bu isi mkpotu na ogbaaghara ahü, o nyere ndü n'usoro omenaala anyi. 22 Ginj ka anyi iwu ka e duru ya gaa n'ogige ndi agha. 35 Mgbe ga-eme ubu a? O doro anya na ha ga-amata o rutere na mgbagolite onı üzö ülö ahü, ndi na ı bıara n'ebi a. 23 Ya bu, jisie ike mee ihe agha bulitere ya elu n'hi ıgbaghara igwe ndi anyi ga-agwa gi ubu a. Anyi nwere mmadu mmadu dı ukwu. 36 Igwe mmadu ahü so ha anö n'ebi a, ndi no na nkwa ha kwere Chineke. no na-eti mkpu, "Wepunu ya! Wepunu ya!" 37 24 Soro ha mee omenaala ahü nke ndi no na Mgbe ha chorı iduba Pöl n'ime ogige ahü, o sırı nkwa ji edo onwe ha ocha. Kwıqor ha ıgwı ochiagha ahü, "I ga-ekwe ka m gwa gi okwu?" maka ıkpucha isi ha. I mee otu a, mmadu niile O sırı, "I maara ası asusı ndi Griik? 38 O pütara ga-amata na eziokwu adıghı n'ihe ndi a niile e na ı bughı onye Ijipt ahü malitere ogbaaghara kwuru maka gi, kama na gi onwe gi na-agazi ma duuru puku ndi ogbu mmadu ano gbalaa ma na-edebekwa iwu. 25 Ma n'ebi ndi mba ozo n'ozara?" 39 Pöl sırı, "Abu m onye Juu si Tasos, kwere ekwe no, anyi edegarala ha akwılkı gwa obodo dı na Silisia, nwa afo oke obodo amara ha kwüsırı iri ihe ıbula a chııurı n'aja nye aruşı, aha ya. Biko, kwee ka m gwa ndi mmadu okwu." na iri ıbara, maqbı anı a nyagburu anyagbu, 40 Mgbe o nyere ya irike, Pöl guzooro n'ihe ya na ıkwa iko." 26 Pöl kpıqor ndi ikom anö ndi nrigo nke onı üzö ahü fee aka ya ime ka ha ahü tinyere onwe ya, n'übochı so ya mee ka ya noq duu. Mgbe ha nodırı nwayo, o gwara ha na ha dı ocha. Mgbe ahü, o banyere n'ülönsö okwu n'asusı Hıbrı sı, ukwu ahü, maka ikwüpüta ıbochı ole mmemme ıdı ocha ahü ga-anö tupu e mechaaya, nakwa mgbe ıchı aja n'hi ha n'otu n'otu ga-abu. 27 Ma mgbe o foddıru nwa oge nta ka ıbochı asaa

22 "Ümunna m na ndi nna anyi, geenı m ntı mgbe m na-agorı onwe m n'ihu unu." 2 Mgbe ha nıru na o na-agwa ha okwu n'asusı Hıbrı, ha deere duu karıa. Mgbe o sırı, 3 "Abu m

onye Juu. Amurụ m na Tasos n'ime Silisia. Azuru aga n'ulọ nzukọ n'otu n'otu, na-atuba ndị kwere m na obodo a n'ulkwụ Gamaliel onye nkuzi m. na gi n'ulọ mkporo, na-etikwa ha ihe. **20** N'oge Anatara m ɔzuzu dị ike na ịsopuru iwu nke a na-awụfụ Ọbara onyeama gi bụ Stivin, eguzo nna nna anyị ha ejikwa m ịnụ ọkụ n'obi na-efe m nso na-akwado n'ihe emere dị mma, ma na-Chineke dika unu niile si eme taa. **4** Akgpagburu elekotakwa uwe ndị ahụ tughburu ya anya.' **21** m ndị niile na-eso ụzo ọhụrụ a, na-etinye ha "Mgbe ahụ, o sịri m, 'Gawa; n'ihi na aga m n'aka ọnwụ. Ejidere m ndị ikom na ndị inyom ezipu gi ebe dị anya ijekwuru ndị mba ọzọ." ha tughburu ha n'ulọ mkporo. **5** Ma dika onyeisi **22** Ha ịnara ya ntị ruo ugbu a. Mgbe ahụ, ha nchüaja na nzukọ ndị okene niile pürü igbara niile tiri mkpu n'otu olu sị, "Wepụnụ onye dị m akaebe. Anatakware m n'aka ha akwụkwọ ozi otu a n'ụwa! O kwasighị ka onye dị otu a dịrị e deere ụmụnnna anyị nọ na Damaskos. Agara m ndụ!" **23** Ha tiri mkpu na-atụli uwe mgbokwasị ebe ahụ ikpụta ha n'agbu bija Jerusalem maka ha elu, na-achilikwa aja n'ala na-efesasi ya ebe ịta ha ahụhụ. **6** "N'etiti ehhie, mgbe m na- niile, **24** Ọchịaghị ahụ nyere iwu ka a kpugaa ya aga n'uzo, n'ebé dí Damaskos nso, oke ihé nke n'ogige ndị agha, pia ya ụtarị, ka eziokwu püta si n'eluiwge, chara gburugburu m. **7** Adara m ya n'ọnụ. Ọ chorojimata ihe mere ha ji eti mkpu n'ala ma nükwa olu gwara m okwu sị m, 'Sól, otu a megide ya. **25** Ma mgbe ha chijịrị ụdọ Sól, gịnị mere i ji na-akpagbu m?" **8** "Onye ka i akpukpọ kechaa ya, Pól sịri onye agha guzo ya bụ Onyenwe m?" Ka m jụrụ. "O sịri m, 'Abu m nso, "O bụ ihe ziri ezi n'iwu na unu ga-eti nwa Jisós onye Nazaret onye i na-akpagbu." **9** Ndị afọ Rom ihe, onye na-enweghi ikpe a mara ya?" mụ na ha so hukwara ihé ahụ, ma ha anụghị olu **26** Mgbe onye agha a nñuru okwu a, o jekwuuru onye ahụ na-agwa m okwu. **10** "Asịrị m, 'Gịnị Ọchịaghị ahụ sị, "Gịnị ka i na-agwa ime? Nwoke a ka m ga-eme Onyenwe anyị?" "Onyenwe anyị bükwa onye Rom." **27** Ọchịaghị ahụ biakwutere sịri m, 'Bilie banye Damaskos; n'ebé ahụ a ga- sị ya, "Gwa m, i bụ onye Rom?" O sịri, "E." **28** agwa gi ihe niile a kwadobere na i ga-eme.' **11** Ọchịaghị ahụ zara, "ma o furu m ego dí ukwuu N'ihi na-enweghi m ike ihụ ụzo n'ihi ebube ihé iji bürü onye Rom." Ma Pól sịri, "Amurụ m dika ahụ chachiri m anya. Ya mere ndị mụ na ha so nwa afọ ala a." **29** Ndị ahụ chorojigba ya ajuju sekpụnụ m n'aka bata na Damaskos. **12** "N'ebé ọnụ mere ngwangwa wezuga onwe ha. Egwu ahụ ka Ananayas bi, bụ onye anyị pürü ịgụ tukwara Ọchịaghị n'onwe ya mgbe ọ matara na n'onye ezi omume n'ihi idebe iwu. O nwekwara ọ bụ nwa afọ Rom, n'ihi na o keela ya rịi agbu ọgbugba ama dí mma site n'ọnụ ndị Juu bi n'ebé na mbụ. **30** N'echi ya, ebe ọ chorojimata ihe bụ ahụ. **13** Ọ biakwutere m, guzoro n'akụkụ m sị, isi okwu na ihe mere ndị Juu ji ebo ya ebubo, 'Nwanna anyị Sól, ka emee ka i hụ ụzo!' Otu o nyere iwu ka ndịsi nchüaja na ndị ulọ ikpe mgbe ahụ, e nwetara m ike ijhụ ụzo, m hukwara ha Zukọ. Mgbe ahụ, o dupütara Pól, mee ka o ya. **14** "Mgbe ahụ, o sịri, 'Chineke nke nna nna guzo n'ihi ha. anyị ha ahopütala gi jmara uche ya na ijhụ Onye Ezi Omume ahụ na ịnụta okwu site n'ọnụ ya. **15** I ga-abụ onyeama ya nye ndị niile banyere ihe i hụru na ihe i nñuru. **16** Ma ugbu a, gịnị ka i na-eché? Bilie ọtọ, ka e mee gi baptizim, ka a sachakwa gi site na mmehie, na-akpokukwa aha ya.' **17** "Mgbe m loghachikwara na Jerusalem, nñorø na-ekpe ekpere n'ulonso ukwu ahụ, ahụru m ọhụ, **18** ebe ọ na-agwa m, 'Mee ngwa! Hapụ Jerusalem, n'ihi na ndị bi n'ala a agaghị anara ọgbugba ama gi banyere m.' **19** "Ma asịrị m, 'Onyenwe anyị, ndị a maara nke ọma na m na-

23 Mgbe Pól legidere ndị nzukọ a anya, o sịri, "Umụnnna m, mụ onwe m ejirila ezi akonuche bie ndụ m niile n'ihi Chineke ruokwa ụbochị taa." **2** Nke a mere, Ananayas onyeisi nchüaja nyere iwu ka ndị nọ ya nso tie ya aka n'ọnụ. **3** Ma Pól, sịri ya, "Otu a ka Chineke ga-esi tie gi, gi mgbidi e tere nzu. Ụdị onye ikpe dí ańaa ka i bụ i ji na-emebi iwu n'onwe gi site n'inye iwu ka e si otu a tie m ihe?" **4** Ndị guzo ya nso sịri, "I na-ekwutụ onyeisi nchüaja Chineke?" **5** Ma Pól sịri, "Aghotaghị m, umụnnna m na ọ bụ onyeisi nchüaja. N'ihi

na akwukwo nsø kwuru sị, ‘Ekwula okwu ojoo ṣe kwekoritala iṛio gị ka i kpoputa Pol echi na ọbụla megide onye na-achị ndị nke gị.’’’ 6 Mgbe nzukọ ulo ikpe. Ha ga-eme dika ha nwere ihe Pol choputara na otu uzø n’ime nzukọ ahụ bụ di mkpa ha chorø ijuta ya. 21 Ma ańala ha ntị. ndị otu Sadusii, ebe ndị ozø bükwa ndị Farisii, o N’ihi na ihe karịri iri mmadu anọ na-ezo onwe tiri mkpu n’ime mnokọ ahụ sị, ‘Umunnan m, abụ ha na-eche inwude ya. Ndị a gbara ndu na ha m onye Farisii na nwa ndị Farisii. A na-ekpe agaghị eri maqbụ n’u ihe ọbụla tutu ruo mgbe m ikpe taa n’ihi olileanya m nwere na mbilite ha gburu ya. Ha adila njikere, ihe a na-eche n’onwụ nke ndị nwụrụ anwụ.’’ 7 Mgbe o kwisiri bu mkpebi gị nye aririo ha.’’ 22 Ochiagha ahụ nke a esemokwu dapütara n’etiti ndị Farisii na zilagara nwokorobia ahụ site n’inye ya iwu, ndị Sadusii. Ogbakọ ahụ kewara. 8 N’ihi na ndị ‘Emekwala ka onye ọbụla mata na i bijara gwa m Sadusii na-asị na mbilite n’onwụ maqbụ mmuqo ihe di otu a.’’ 23 Mgbe e mesiri, o kporo mmadu ozi maqbụ mmuqo ọbụla adighị. Ma ndị Farisii abụ n’ime ndịsi agha nye ha iwu sị, ‘Gaanu kweere n’ihe ndị a niile. 9 Mkpotụ malitere na- jikere narị ndị agha abụ, na iri mmadu asaa ada ike ike. Ufodụ ndị ozizi iwu so n’otu ndị ndị na-agba iñyinya, tinyere narị ndị ikom abụ Farisii biliri ọtọ malite iṛu ụka n’oke olu sị, ‘Anyị ndị na-ama ùbe, ndị ga-agba Sizaria n’elekere ahụghị ihe ojoo n’ebé nwoke a nọ, ma ginikwa itoolu nke abalị a.’’ 24 Nyekwa Pol iñyinya nke o ma ọ burụ na ọ bụ mmuqo, maqbụ mmuqo ozi ga-agba, ka e nwee ike duru ya gakwuru Feliks gwara ya okwu?’’ 10 Esemokwu a bijara karịa, bu govanị n’udo.’’ 25 O dere akwukwo n’olu di nke mere na onyeisi ochiagha turụ egwu na otu a: 26 Klodios Lisisas, Na-edegara Feliks onye ha ga-adokasi Pol. O gwara ndị agha ya ka ha nsopurụ na-adịri, onye na-achị akukụ a. Ana m banye were ike kpoputa ya, ziga ya n’ogige ndị ekele gị. 27 Ndị Juu jidere nwoke a choq ịgbu agha. 11 N’abalị ya, Onyenwe anyị biakwutere ya, ma mgbe m nṣụ na ọ bụ onye Rom, mụ na ya sị, ‘Nwée obi ike, dika i si gbaa ama banyere ndị agha m bijara napuṭa ya n’aka ha. 28 Achorø m na Jerusalem, i ghaghị igbakwara m ama na m ịmata ihe mere ha ji ebo ya ebubo, n’ihi Rom.’’ 12 N’utụtụ echi ya ufodụ ndị Juu zukotara ya eduuru m ya gaa n’ogbakọ ndị okenye ha. gbaa izu, n’uokwa iyi na ha agaghị eri nri maqbụ 29 Ma achoputara m na ọ bụ ihe banyere iwu n’u ihe ọbụla tutu ruo mgbe ha gburu Pol. 13 ha. N’ezioke, o nweghi ihe ọbụla kwesiri iji Ndị zukotara gbaa izu ojoo a karịri iri mmadu tuq ya mkporo maqbụ onwụ n’ime ebubo ahụ. anọ. 14 Ha jekwuuru ndịsi nchüaja ha na ndị 30 Mgbe a gwara m banyere izuzu a na-agba okenye, sị ha, ‘Anyị kwekotara ịhapụ iri maqbụ megide nwoke a, ezitere m gị ya n’egbughi oge. ịnụ ihe ọbụla tutu ruo mgbe anyị gburu Pol. 15 Enyekwara m ndị niile na-ebo ya ebubo iwu, ka Ugbu a, unu na nzukọ zienụ onyeisi ochiagha ha bia n’ihu gi kpee ọnụ ha. 31 Ya mere, n’abalị ka ọ kpoputara unu ya. Meenụ ka unu na-achị ahụ, ndị agha dubatara Pol na Antipatris dika e ijuputasi eziokwu n’onụ ya nakwa itule ikpe ya nyere ha n’iwu. 32 N’echi ya, ha hapurụ ya na nke ọma. Anyị di njikere ịgbu ya n’uzø tupu ọ ndị na-agba n’elu iñyinya ka ha duru ya gawa, bijaruo unu nso.’’ 16 Ma nwa nwanne nwanyị Pol ebe ha laghachiri n’ogige ndị agha. 33 Mgbe ha nṣụ maka izuzu ojoo a. Ọ banyere n’ogige ndị bijarutere Sizaria, ha nyere onyeisi obodo ahụ agha kporo Pol. 17 Pol kporo otu n’ime ndịsi akwukwo ozi, ma kponeyewa ya Pol. 34 Govano agha ahụ gwa ya, ‘Biko kporo nwokorobia a gaa ahụ gurụ akwukwo ozi ahụ, juo ya akukụ ala o n’ebé ochiagha nọ, o nwere okwu di mkpa ọ si puta. Mgbe ọ matara na ọ bụ onye Silisia, 35 ọ chorø igwa ya.’’ 18 Ọ kpotoro ya jekwuru onyeisi sıri ya, ‘Aga m enye okwu gị ezigbo ohere mgbe agha, sị. ‘Pol, onye mkporo, kpotoro m riọ m ka ndị na-ebo gị ebubo bijara.’’ O nyekwara iwu ka m kpotoro gị nwokorobia a n’ihi na o nwere ihe e debe ya n’obi Herod n’aka ndị nche. ọ chorø igwa gi.’’ 19 Onyeisi agha ahụ duuru ya n’aka ya gaa n’akukụ ozø juo ya, ‘Gini bu 24 Mgbe ubochi ise gasiri, onyeisi nchüaja bu Ananayas na ufodụ ndị okenye ndị Juu ihe i chorø ikorø m?’’ 20 Ọ sıri, ‘Ndị Juu ufodụ na loya ha aha ya bụ Tatulos bijara. Ha dum

pütara iğbagide Pol ama n'ihu onye na-achi mgbe m na-eme nke a. O dıkwaghị igwe mmadụ obodo. 2 Mgbe a kpobatara ya, Tatulos pütara so m maqbụ na m sonyere ogbaaghara ọbụla. guzo boo ya ebubo si, "Onye a na-asopuru ka i 19 Ma enwere ụfodụ ndị Juu si Eshịa bịa, bụ ndị bụ. N'ihu gi, mmadụ niile enwela udo ogologo kwesiri ịnọ n'ebe a ma ọ burụ na ha nwere ihe mgbe. Idị nkọ nke uche gi emeela ka mgbanwe ọbụla megide m. 20 Maqbụ ndị nke no n'ebe a di n'obodo a. 3 Anyị ji ekele nke juputara n'ọnụ ugbu a, ka ha kwuo ajo omume ọbụla ha hụrụ na-anabata ihe ndị a nke ọma, n'ebe niile na n'ime m mgbe m guzoro n'ihu ndị nzukọ ndị n'uzo niile, gi Feliks, onye a na-asopuru. 4 okenye. 21 Karịa na m kwuru naanị otu ihe Achoghị m itufu oge gi. Ana m arịo ka i were mgbe m guzoro n'ihu ha tie mkpu, 'A na-ekpe ndidi na obiomma nṣuru nkenke okwu anyị ji m ikpe taa n'ihu okwukwe m na mbilite n'onzuwụ bịa. 5 "Anyị chọputara na nwoke a bụ onye na- nke ndị nwụrụ anwụ." 22 Mgbe ahụ, Feliks onye akpalikari ọgbaaghara, onye ọru ya bụ ịkwagide maara ihe banyere Ụzọ ahụ nke ọma yighariri ndị Juu no n'ebe niile n'ụwa a ka ha nupu isi. ikpe a. O gwara ha, "Aga m eleba anya n'ikpe gi O bụkwa onyeisi nke ajo otu ahụ a na-akpo a, mgbe Lisias onyeisi agha bijara." 23 O nyere Otu ndị Nazaret. 6 O chọkwara imerụ ulonṣo ochiaghaghị ahụ iwu ka e debe ya n'okpuru nlekota anyị, ya mere anyị ji jide ya. Ma anyị chọrọ ikpe ha. Ma ka ha nye ya ohere inwre onwe ya ime ya ikpe dika omenaala anyị siri di, 7 ochiaghaghị ụfodụ ihe, ka ha kwekwa ka ndị enyi ya bịa Lisias, bijara jiri ike napụ ya n'aka anyị. 8 O nyere ya aka gboo mkpa ya. 24 Mgbe ụboghị ole burụ na inyochaa ya, i ga-enwe ike ighoṭa ihe na ole gasirị, Feliks na nwunye ya Drusila, bụ niile banyere ebubo anyị na-ebo ya." 9 Ndị Juu onye Juu bijara, o kpọro Pol ka o gwa ha okwu kwadokwara okwu ya, na ihe niile e boro ya, banyere inwe okwukwe n'ime Jisós Krajst. 25 bụ ihe mere eme. 10 Mgbe govanq feere ya Ma mgbe o gara n'ihu na-ekwu ihe banyere ezi aka ka o kwuo okwu, Pol zara, "amaara m na omume na mkpa o dị mmadụ ijide onwe ya aka, i bụ onye ọkaikpe nke mba a ogologo mgbe. ya na ihe banyere ụboghị ikpe nke na-abia n'oge Nke a na-enye m obi ụtọ igoụ onwe m n'ihu ikpeazụ, egwu jidere Feliks. O siri, "I nwere ike gi. 11 I pürü ịchoputa na o rubeghi ụboghị iri ipụ ugbu a. Aga m akpokwa gi n'oge ozọ mgbe na abụ kemgbé m rigooro n'ulonṣo ukwu na m nwetara ohere." 26 O na-atukwa anya na Pol Jerusalem ife ofufe. 12 Ha ahughị m ka mü na ga-enye ya ego. Ya mere o jiri na-eziga ka a na-onye ọbụla na-aruriṭa ụka n'ulonṣo, maqbụ na akpo ya site n'oge ruo n'oge ka ya na ya na-o nwere ebe m kpatara ọgbaaghara n'ime ụlo akpariṭa ụka. 27 Mgbe afọ abụgasirị, onye a nzukọ, maqbụ ebe ọbụla n'ime obodo. 13 Ha na-akpo Poshioṣ Festos nochiri anya Feliks. Ma enwekwaghị ihe ọbụla ha ga-eji kwagide ama ebe o chọrọ inweta ihuoma n'aka ndị Juu, Feliks ha na-agba megide m. 14 Agaghị m ago ago hapurụ Pol n'ulọ mkporo.

n'ihu gi na m na-ekpere Chineke nke nna anyị ha, dika onye na-eso Ụzọ ahụ ha na-akpo otu. Ekwenyere m ihe niile dika usoro nke iwu si di, na nke e dere n'akwukwọ ndị amụma. 15 Ma enwere m olileanya n'eve Chineke nō dika ha onwe ha nwekwara, na mbilite n'onzuwụ nke ndị ezi omume na nke ndị ajo omume ga-adi. 16 N'ihu nke a, a na m agbalị inwe akonuche di ọcha n'ihu Chineke na n'ihu mmadụ niile. 17 "Ugbu a, mgbe ọtụtụ afọ gasirị, abiara m Jerusalem iwtara ndị nke m onyinye, nakwa ịchurụ Chineke aja. 18 Emezuola m omenaala idị ọcha mgbe ha hụrụ m n'ulonṣo ukwu ahụ

25 Mgbe ụboghị ato gasirị site n'oge Festos bijara na mpaghara ochichị ya, o sitere Sizaria garuo Jerusalem. 2 N'eve ahụ ka ndịsi nchukwu na ndịsi ndị Juu kowara ya ihe banyere Pol. 3 Ha rịjokwara ya n'amara o ga-emere ha bụ ime ka Pol bija na Jerusalem. N'ihu na ha agbaala izu igbu ya n'uzo. 4 Ma Festos zara, "Pol nō dika onye mkporo na Sizaria. Ebe ahụ ka mü onwe m ga-alaghachi na mgbe na-adighị anya. 5 Ya mere, ka ndịsi unu ji ikike soro m gaa, boo nwoke ahụ ebubo ma ọ burụ na o nwere ihe ojọ o mire." 6 O nonyeere ha ihe dika ụboghị asatọ maqbụ ụboghị iri, tupu o laghachi na Sizaria.

N'ubochị so ya, o nödürü n'oche ikpe, nye ike Siza.” 22 Agripa gwara Festos, “Achọro m ịnụ ka a kpoputa Pol. 7 Mgbe o bjaruru, ndị Juu okwu site n'onu nwoke a n'onwe ya.” O sıri, “I sitere Jerusalem bịa gbara ya gburugburu na-ga-anụ ya echị.” 23 Ya mere, n'echi ya, Agripa ekwu ọtụtu ihe megide ya nke ha na-enweghi na Benaisi rutere n'ulọ ọha na-anụ anụ ikpe ike ịkowa. 8 Ma Pol gooro onwe ya, na-asị, “O n'oke nganga. Ọtụtu ndịsi agha na ndị a maara dighị ihe ojoo ọbụla m mere megide iwu ndị Juu aha ha n'obodo a sooro ha. Festos nyere iwu ka maobụ ụlọnsø, maobụ Siza.” 9 Ma ebe Festos a kpobata Pol. 24 Festos sıri, “Eze Agripa na ndị na-achọ inwe ihuoma n'ebé ndị Juu nō, o sıri niile soro anyị nōrō n'ebé a, unu ahụla nwoke a Pol, “I chọro iga Jerusalem ka m kpee gị ikpe onye ọha ndị Juu niile, ma ndị nō n'ebé a ma n'ebé ahụ?” 10 Ma Pol sıri, “Eguzo m n'ulọikpe ndị nō na Jerusalem, wetara ikpe ya n'aka m Siza n'onwe ya, ebe e kwasiri ka a nödụ kpee m na-eti mkpu na o kwasighị idị ndị ọzọ. 25 Ma ikpe. O dighị ihe ojoo ọbụla m mere ndị Juu, achoputaghị m ihe ojoo o mere nke kwasiri ka díka i maara nke ọma. 11 O bụrụ na o dí ihe m o nwụo. Ma ebe o rịọrọ ka Siza lenye ikpe ya mere kwasiri ọnwụ, anaghị m arịo ka m gbanarị anya, ekpebiri m iziga ya. 26 Ma enweghi m ihe ọnwụ. Ma o bụrụ na o dighị eziokwu dí n'ebubo ọbụla doro anya m ga-edegara Siza banyere ya. ndị Juu a na-ebo m, mmadụ ọbụla agaghị e were Ya mere m jiri kpoputa ya n'ihu unu niile, ma m nyefee n'aka ha. Ya mere, o bụ Siza ka m karışja n'ihu gị onwe gị eze Agripa, ka o ga-abụ na-akpoku.” 12 Ya mere, mgbe Festos na ndị anyị tulesịa ihe banyere ya, ka m nwee ihe m na-adụ ya ọdu gbara izu, o zara, “I kpokuola ga-edede. 27 N'ihı na o bụ ihe na-ezighị ezi na m Siza, o bükwa Siza ka i ga-agakwuru.” 13 Mgbe ga-ezipụ onye mkporo na-egosighị n'ebubo e ụbочị ole na ole gasirị, eze Agripa na Benaisi boro ya.”

bjara Sizaria ịnabata Festos. 14 Mgbe ha nōrō ọtụtu ụbочị n'ebé ahụ, Festos kowara eze a ọnodụ Pol sı, “O dí nwoke Feliks hapurụ n'ulọ mkporo n'ebé a. 15 Mgbe m gara Jerusalem, ndịsi nchüaja na ndị okenyé ndị Juu gwara m banyere ya. Ha rịokwara ka m maa ya ikpe. 16 “Ma emere m ka ha ghọta na o megidere iwu ndị Rom ịrara mmadụ ọbụla nye tupu ekpee ya ikpe nyekwa ya ohere ịgoro onwe ya n'ihu ndị na-ebo ya ebubo. 17 N'ihı nke a, mgbe ha bjara n'ebé a, atufughị m oge ọbụla, kama n'ubochị nke ọzọ ya, anodürü m n'oche ikpe, nye ike ka a kpobata nwoke ahụ. 18 Mgbe ndị na-ebo ya ebubo biliri, o dighị otu n'ime ụru ala ndị m chere ha ga-akpọ aha nke ha gụputara na o mere. 19 Okwu ha niile bụ ịrụ ụka banyere okpukpe ha, na banyere otu onye ọzọ a na-akpọ Jisọs onye nwụrụ, onye Pol na-ekwuṣikwa ike na o dí ndị. 20 O rara m ahụ imedo okwu dí otu a. N'ihı ya, a jụrụ m ya ma o ga-amasi ya i ga n'ulọikpe dí na Jerusalem ka o nōrō n'ebé ahụ goror onwe ya. 21 Ma Pol rịorọ ka e debe ya n'ulọ mkporo ruo mgbe Siza n'onwe ya ga-ekpebi ikpe ya. Ya mere, ezighachiri m ya n'ulọ mkporo tutu ruo mgbe m jikeere izigara ya

26 Agripa gwara Pol, “I nwere ike i kwuru ọnụ gi.” Mgbe ahụ, Pol gbasara aka ya abụ bido ikwu okwu ịgoro onwe ya, 2 “Ana m agụ onwe m díka onye nwere ihuoma, eze Agripa, inwe ohere ọma dí otu a, ịzara ọnụ m n'ihu gị n'ihе niile metütara ebubo ndị Juu na-ebo m. 3 Nke ka nke, amatara m na omenaala ndị Juu na ịrụ ụka metütara iwu ha doro gị anya. Biko ana m arịo gị ka i jiri ndidi gee m ntị. 4 “Ndị Juu niile maara ibi ndị m site na nwata m. Ha makwa site na mbụ, otu m si bie ndị m niile n'obodo nke m, nakwa n'ime Jerusalem. 5 Ha matara kemgbe ogologo oge, ha ga-agbakwa ama, ma o bụrụ na ha chọro ikwu eziokwu, na site na mbụ e biri m ndị díka otu onye so n'ime otu ahụ nke iwu ya dí ike karichasịa n'ime okpukpe ndị Juu, nke bụ otu ndị Farisi. 6 Ma ugbu a, a na-ekpe m ikpe n'ihı na enwere m olileanya na nkwa ahụ Chineke kwere nna nna anyị ochie ha. 7 Nkwa nke ebo iri na abụ niile na-ele anya ịnata mgbe ha na-efe ofufe ehiihe na abalị. Eze Agripa, o bụ n'ihı olileanya a, gị onye a na-asopụrụ, ka ndị Juu ji na-ebo m ebubo. 8 Ginị mere unu jiri na-eche na o rara Chineke ahụ ime ka ndị nwụrụ anwụ site n'onwụ bilie? 9

“Na mbu, anara m eche na apurụ m imeso aha akukọ a, ndị ukwu na ndị nta. Ihe m na-ekwu Jisos onye Nazaret mmeso ọjọ niile. 10 Otu a bükwa ihe ndị amumna na Mosis kwuru na ọ gaga m mere na Jerusalem. Ọ bụghị naanị na m emeza, 23 na Kraist ahụ ga-ahụ ahụ, bùrụkwa natara ike n’aka ndịsi nchüaja jiri ya kpochie onye mbu ga-esi n’onwụ bilie, iwegara ndị Juu ọtụtu ndị nsọ n’ulọ mkporo, ewelikwara m aka na ndị mba ozọ ihè.” 24 Mgbe ọ na-agopụ onwe elu n’oge a na-ama ha ikpe ọnwụ. 11 Ọtụtu ya, Festos tiri mkpu, “Pol, i bụ onye isi mebiril mgbe ka m hụru na a tara ha ahụ, n’ulọ nzuko Oke mmüta gi emebiela gi isi.” 25 Ma Pol siri, niile. Agbalirị m ịkwagide ha ka ha kwuo aru “Isi emebighị m, ezigbo nna anyị Festos. Ihe m ma kwutokwa okwukwe ha. N’hi na iwe m dị na-ekwu n’anya udo bụ naanị eziokwu. 26 Eze ọkụ megide ha, esogburu m ha n’obodo dị iche n’onwe ya makwaara ihe ndị a niile, n’hi ya iche nke na-abụghị obodo ndị Juu. 12 “N’hi nke ejighị m egwu ọbula agwa ya okwu a. Ekwenyere a, a gara m Damaskos site n’ike na nkwenye m na ọ dighị ihe ọbula n’ime ihe ndị a merenụ nke ndịsi nchüaja. Anatakwara m ike n’aka nke ezonarịri ya, n’hi na o nweghi nke mere ndịsi nchüaja. 13 N’oge ehiihie, eze Agripa, na nzuzo. 27 Gi eze Agripa, i kwenyeghi na ndị mgbe mụ na ndị otu m na-aga n’uzo, gi onye a amumna? Amaara m na i kweere.” 28 Mgbe ahụ na-asopụrụ, ka m hụru ihè nke na-acha karịa Agripa siri, “Pol, i na-achọ n’ime ntakiri oge a anyanwụ ka o si n’eluigwe chaa m na ndị mụ na ịkwagide m ka m bùru onye kwere na Kraist?” ha so gburugburu. 14 Anyị niile dara n’ala. Ma 29 Ma Pol siri, “O gaara ato m ụtọ ma ọ bùru anụrụ m olu gwara m okwu n’asusụ Hibru, ‘Sọl! na Chineke ga-ekwe, mee ka gi na ndị niile nọ Sọl! Gịnj mere i ji na-akpagbu m? I na-emerụ n’abe a bùru ihe mụ onwe m bụ n’ime Kraist onwe gi ahụ site n’ikpọ ulkwu na ndudu e ji achị ma ewezuga agbu ndị a.” 30 Mgbe ahụ eze biliri ehi.’ 15 “Asiri m, ‘I bụ onye, Onyenwe anyị?’ ọtọ, ya na Festos na Benaisi nwunye ya na ndị “Onyenwe anyị kwuru, ‘Abụ m Jisos onye i na-ozọ niile ya na ha nọ n’oche. 31 Mgbe ha na-akpagbu. 16 Ugbu a, bilie, kwuru ọtọ N’hi na-apụ, ha kwuritara n’onwe ha, “Nwoke a emeghi emere m ka i hụ m anya, ka m hoputa gi ka i ihe ọbula kwasiri onwụ maobụ iga mkporo.” 32 bùru onyeozi m na onye akaebe m. I ga-emekwa Agripa gwara Festos, “A gaara a hapụ nwoke a ka ụwa niile mara ihe banyere nzute a i zutere m ma ọ bùru na o nyefeghi Siza ikpe ya.” taa, na ọtụtu mgbe ozọ m ga-ezute gi. 17 Aga m azopụta gi site n’aka ndị nke gi na sitekwa n’aka ndị mba ozọ, ndị m na-eziga gi ka i jekwuru. 18 Imeghe anya ha mee ka ha si n’ochichịri loghachi banye n’ihè, sikwa n’ike nke ekwensu loghachikwute Chineke. Ka ha site n’okwukwe ha nwere n’abe m nọ nata mgbaghara mmechie ha, ketakwa oke ahụ dị ngozi n’etiti ndị e doro nsọ.’ 19 “Ya mere, eze Agripa, enupughị m isi n’ohụ nke eluigwe ahụ. 20 Ebidoro m izisa ozioma a na Damaskos. Emekwara m otu a na Jerusalem na n’ime Judia niile na n’etiti ndị mba ozọ. Ana m ekwusa mkpa ọ di ka mmadu niile nwee nchegharị loghachikwute Chineke. Ka ha gosikwa nchegharị ha site n’ezị örụ nke ha narụ. 21 Ọ bụ n’hi nke a ka ndị Juu jiri nwuchie m n’ulonso ukwu ahụ ma chosiekwa ụzo ike inapụ m ndụ m. 22 Ma Chineke chebere m mee ka m bùru onye dị ndụ taa, ikorọ mmadu niile

27 Mgbe e kpebiri na anyị ga-eso ugbo mmiri gaa Itali, e nyefere Pol na ndị mkporo ozọ n’aka onyeisi na-elekota ndị mkporo aha ya bụ Julioṣ. Ọ bụ ochiaghị nke igwe ndị agha Ogostos. 2 Anyị banyere n’ugbo sitere Adramitiom nke na-ejikere iga n’onụ mmiri nke dị n’akukụ obodo Eshia. Anyị nupuru n’oke osimiri, Arıstakos, onye Masidonia sitere na Tesalonaika sokwa anyị n’ije a. 3 N’echi ya, anyị rutere Saídən. Julioṣ nwere obiomma n’abe Pol nọ. Ọ hapukwara ya ka o jegħarija onwe ya izute ndị enyi ya. Ndi a lekwara anyị obia nke oma. 4 N’igakwa n’ihu na mmiri ahụ, anyị zutere ifufe mmiri nke mere na anyị gara n’azụ ala Saipros. 5 Anyị gafero onụ mmiri obodo Silisia na Pamfilia. Anyị bjaruru Mira n’ime obodo Lisia. 6 N’abe ahụ ka onye ochiaghị hụru ugbo onye Alegzandria nke na-aga Itali. O mere ka anyị banye n’ime ya. 7 Ugbo anyị ji, gara nwayo ọtụtu ụbочị na o

siiri anyị ike irute Snidos. Ebe ọ bụ n’oke ifufe edozi ụgbọ mmiri na ọtụtu ihe ọbụla nke aka ekweghi ka anyị gaa n’ihu, anyị enwekwaghị ha ghötara n’ime osimiri. 20 Mgbe ọtụtu ụbọchị ike ịga n’uzo anyị, kama anyị si n’azụ Kriit gara ma ọ dighị anyanwụ maọbu kpakpando na ncherita ihu Salmone gafee. 8 Anyị jikwa wapütaranụ, ma oke ifufe ojoo ahụ gara n’ihu nwanyoq na-agba n’akukụ ọnụ mmiri ahụ tutu na-amaghari, n’ikpeazu olileanya anyị na a garuо mgbe anyị sitere n’oke nsogbu rute ebe a azopụta anyị gwusirị. 21 N’oge a niile, o nweghi na-akpo ọnụ mmiri ọma, nke dị nso n’obodo onye ọbụla nri ọbụla bara ọnụ. Ma n’ikpeazu. Lasia. 9 Anyị tufuru oge n’ebe ahụ. Ije ụgbọ Pöl kwụṣụrụ ọtọ n’etiti ha sị, “Ndị ikom ibe m, o mmiri abụrụkwa la nke juputakwara n’ihe ize bürü na unu gere ntị n’okwu m na mbụ, anyị ndụ ugbu a, n’ihu na mmemme Obubu ọnụ nke agaraghi ahapụ Kriit. Anyị gara agbanarị mbibi ndị Juu agafeela. N’ihu nke a, Pöl dürü mmadụ na ịla n’iyi nke a. 22 Ma otu ọ dị, ana m ariọ niile ọdu, 10 na-asị, “Ndị nwe m, a na m ahụta unu, nweenụ obi ike! N’ihu na o nweghi onye na njem a ga-abụ nke ihe egwu nke ga-eweta ọbụla n’ime unu a ga-atụfụ ndụ ya. Ọ bụ ezie oke ịla n’iyi. Ọ bughi naanị nke ụgbọ mmiri na ụgbọ a ga-emikpu. 23 N’ihu na n’abalị gara na ibu o bu, ma metutakwa ndụ anyị.” 11 Ma aga, mmuo ozi Chineke Onyenwe m, na onye ọchiagha ahụ kwenyere n’ihe onyeisi ụgbọ na m na-efekwa biakwutere m, 24 ọ sịri, ‘Atụla onye nwe ụgbọ kwuru karịa nke Pöl kwuru. 12 egwu Pöl, n’ihu na ị ghaghị iguzu n’ihu Siza. Ma ebe ọnụ mmiri a abụghị ebe dị mma iṇo Nke ọzokwa, Chineke emeela amara nye gi ndụ n’oge oyi, ndị ka n’onụogugu hoqoro ka ụgbọ ndị a niile gi na ha so n’ugbọ eme njem.’ 25 ahụ gaa n’ihu, n’olileanya na a ga-eru Fonikisi Ya mere, ndị ikom nweenụ obi ike! N’ihu na ebe ha ga-anodụ n’oge oyi. Nke a bụ ọnụ mmiri enwere m ntukwasị obi na Chineke ga-eme dị dị na Kriit, nke chere ihu n’owuwa anyanwụ ka o siri gwa m. 26 Ma otu ọ dị, a ga-eburu ụgbọ n’akukụ ugwu na akukụ ndịda. 13 Mgbe ikuku dị mmiri anyị buba ya n’otu agwa etiti.” 27 Ihe nwanyoq bidoro ifegharị site na ndịda, ha chere dika n’etiti abalị n’ubochị nke iri na anọ ebili na nke a bụ ohere dirị ha. N’ihu ya, ha kwopụrụ mmiri a, mgbe anyị na-erugharị n’osimiri a na-ugbọ nyara ya na-aga nso nso ọnụ mmiri Kriit. akpo Adratik, ndị na-anya ụgbọ chere na ala dị 14 Ma mgbe na-adighị anya, oke ifufe dị egwu nso. 28 Ha tñyere ụdọ e kenyere igwe n’onụ ya nke si n’agbata ugwu na ọwuwa anyanwụ kuru n’ime osimiri chopụta na omimi osimiri ahụ dị site n’agwa etiti ahụ rịdata. 15 Ndị na-anya ụgbọ narị nzọ ụkwụ na iri abụ n’ebé ahụ ha nọ. Ha ahụ gbalisirị ike na mbụ ichigharị ihu ụgbọ gakwara n’ihu tñokwa ụdọ ahụ ọzo chopụta na ahụ ka ọ gaa n’onụ mmiri, ma ọ pughị ime. omimi osimiri ahụ dị iri nzọ ụkwụ itoolu. 29 Anyị hapurụ ya ka o soro ikuku. 16 N’ikpeazu, Ma egwu juru ha obi n’ihu na ha amaghị ma ha anyị kwoporo ụgbọ anyị gaa n’azụ agwa etiti ga-ezute nkume n’akukụ ọnụ mmiri ahụ. Ha nta a na-akpo Kloda. N’ebé ahụ anyị jisiri ike tñputara arılıka anọ e ji ejide ụgbọ site n’azụ kekwasị ụgbọ nta nke ụgbọ mmiri anyị na- ụgbọ ahụ ma na-arịo chi ha maka chi ọbụbọ. adokpụ n’azụ n’elụ ụgbọ mmiri ahụ. 17 Emesịa, 30 Mgbe ndị na-eso ụgbọ ahụ kpebiri ihapụ anyị jiri ụdọ kee ụgbọ mmiri ahụ ime ka o sie ya. Ha wedatara ụgbọ epeepe e dobere maka ike karịa. Ndị na-anya ụgbọ ahụ tñru egwu na ihe mberede, mee dika ha na-aga itinye arılıka ikuku ga-eburu ụgbọ anyị gaa n’onụ mmiri na- n’onụ ụgbọ mmiri ahụ. 31 Ma Pöl gwara ndị achị ọku nke dị na Satis. Ha wedatara akwa e agha na ọchiagha ha okwu, “Ọ bürü na ndị a kobere n’elụ, nke na-enyere ikuku aka ibu ụgbọ anogideghị n’ime ụgbọ a, agaghị azopụta unu.” mmiri. Emesịa, ha sooro ikuku mmiri ahụ na- 32 N’ihu nke a, ndị agha ahụ gbubiri ụdọ e jiri aga. 18 Mgbe chi boro, dika osimiri ahụ na- kee ụgbọ epeepe ahụ hapu ụgbọ epeepe ahụ etonye etonye, ndị na-eso ụgbọ bidoro iñubasị ka ọ daba n’ime osimiri. 33 Mgbe chi bidoro ngwongwo ndị dị n’ugbọ ahụ n’ime osimiri. 19 ịbo, Pöl riñorø mmadụ niile ka ha rie nri, na- ụbọchị nke ato ha tñbakwara ngwongwo e ji asị, “Taa mere ya ụbọchị iri na anọ unu nọ na

nche, nogidekwa n'ibu ọnụ, n'erighi ihe ọbüla. ọ tūhikötara onwe ya n'aka ya, ha gwaritara
34 N'ihi ọdịmmma nke ndu unu, ana m ariọ unu onwe ha, "n'ezie a, nwoke a bù ogbu mmadu, a
ka unu rie ihe. N'ihi na o nweghi onye ọbüla naghi ejị ọkụ enyo ya. Ọ bụ ezie na azoputara
n'ime unu otu agiri isi ya ga-ala n'iyi." 35 Mgbe ya site oke mmiri, ma ikpe ziri ezi ekweghi ka ọ
o kwuchara nke a, o weere achịcha nye Chineke dì ndu." 5 Ma Pol fepuru agwọ ahụ n'aka ya,
ekele n'ihi ha niile, nyawaa ya, malitekwa iri mee ka ọ daba n'okụ, ọ dighikwa ihe mere ya. 6
ya. 36 Otu mgbe ahụ, obi ụtọ batara mmadu Ha na-ele anya ma aka ya ọ ga-aza, maobụ na ọ
niile n'obi, ha bidokwara iri nri. 37 Anyị niile ga-ada nwụo. Ma mgbe ha chegidere hụ na o
nō n'ugbọ ahụ dì narị mmadu abụo na iri asaa nweghi ihe mere ya, ha gbanwere obi ha bido
na isii. 38 Mgbe anyị richara nri, ha buuru akpa na-ekwu, na ọ bụ chi. 7 Na nso ọnụ mmiri a ebe
ọka niile dì n'ugbọ ahụ tuba ha n'ime osimiri anyị kwusịri, otu ubi dì ya. Ọ bụ ubi Pobilios
ime ka ụgbọ ahụ gbaa mfe. 39 Mgbe chi boro, otu nwoke onyeisi na-achi agwa etiti ahụ. Ọ
ha enwekwaghị ike ighoṭa akukụ mmiri nke ha nabataranyi nke ọma, lee anyị ọbia ụbochị
nō n'ime ya. Ma ha hụrụ obosara ala nta nke ato. 8 N'oge ahụ, nna Pobilios nwere ahụ ọkụ
nwere ọnụ mmiri. Ha gbara izu ịchoputa ma na afọ ọsisa, Pol banyere n'ime obodo gaa leta
ọ ga-ekwe mee ka ụgbọ mmiri ahụ site n'ebé ya, kpeere ya ekpere, bikwasıkwa ya aka. Ahụ
ahụ gafee. 40 Ha chabisiri arılıka niile ji ụgbọ díkwara ya mma. 9 Mgbe nke a mechara, ndị
ahụ, hapụ ha n'ime osimiri. Otu aka ahụkwa, niile nwere nrịa nrịa n'agwa etiti ahụ biakwara,
ha topuru ụdo ji ụmara e ji anyagharị ụgbọ. a gwókwara ha. 10 Ha wetaara anyị ọtụtụ ihe
Mgbe ahụ, ha weliri akwa ifufe nke ọnụ ụgbọ onyinye. Mgbe oge ịnyapụ ụgbọ anyị ruru, ha
nye ifufe, mekwa ka ụgbọ mmiri chee ihu n'elu nyere anyị ọtụtụ ihe dì anyị mkpa nke pürü idu
ala. 41 Ma ụgbọ mmiri ahụ gara maa isi na anyị n'ije ahụ. 11 Anyị nörö ihe díka ɔnwa ato
mkpumkpu aja mmiri, mikpoo n'aja. Ọnụ ụgbọ n'oge oyi, n'agwa etiti ahụ tutu anyị anyalie
ahụ mikpuru nke ukwuu mee ka isi ụgbọ ahụ ụgbọ. Ọ bụ ụgbọ ndị Alegzandria nke bu ihe
laa elu, nke a nyere ebili mmiri a ohere iji ike a turụ atu a na-akpo ejima, bụ chi Kastò na
tiwasia azu ụgbọ ahụ. 42 Ndị agha zubere igbu Polukus. 12 Anyị bịa runu obodo Sirakos ebe anyị
ndị mkporo niile, ka onye ọbüla ghara igwuru nörö ụbochị ato. 13 Site n'ebé ahụ, anyị gara
mmiri site ya gbafuo. 43 Ma onye ọchịaghị ahụ gburugburu tutu rute Rejiom. Mgbe otu ụbochị
na-ezube ịzoputa ndu Pol, n'ihi ya, o gbochiri gafere, ikuku bidoro ife site na ndịda. N'ụbochị
ha n'izuzu ha. Mgbe ahụ o nyere iwu ka ndị nke abuoy ya, anyị rutere Poteoli. 14 N'ebé a
niile maara igwu mmiri buru ụzo si n'ugbọ ahụ anyị ọtọputara ndị kwere ekwe ndị riọro ka
wụba n'ime mmiri, gwuru mmiri gaa n'elu ala. anyị nonyere ha ụbochị assaa. Site n'ebé a, anyị
44 Ma ndị fofdụ ga-eru n'elu ala site n'ighonye rutere Rom. 15 Mgbe ụmụnna anyị nō n'ebé ahụ
aka na obodobo osisi maobụ n'ihe ndị ozo dì nṣụ na anyị na-abia. Ha pütara zute anyị n'uzo
iche iche si n'ahụ ụgbọ ahụ daputa. N'uzo dì Apioş na n'ulọ ndị Ije ato. Mgbe Pol hụrụ ha,
otu ka mmadu niile ji bürü ndị rutere n'elu ala o kelere Chineke ma bürü onye a gbara ume.
n'udo.

28 Mgbe a pütara n'ònụ mmiri ahụ n'udo,

anyị ọtọputara na aha agwa etiti ahụ bụ Malta. 2 Ndị obodo ahụ gosiri anyị obiomma n'uzo
pürü iche. Ha kwanyere anyị ọkụ ma nabatakwa anyị n'ihi na mmiri nō na-ezo, oyi na-atükwa.
3 N'oge Pol na-achịkọta nkụ itinye n'okụ a, otu agwọ ajụala sitere n'ime nkụ na-enwu ọkụ
maputa n'ihi okpomokụ tūhikọ onwe ya n'aka ya. 4 Mgbe ndị obodo ahụ hụrụ agwọ ahụ ka

16 Mgbe anyị bịa runu Rom, e nyere Pol ohere
ibiri onwe ya díka o si choq n'ebé masiri ya.
Ma otu onye agha na-eche ya nche. 17 Mgbe
ụbochị ato gasiri, ọ kporo ndịsi ndị Juu. Mgbe
ha zukor, ọ gwara ha, "Umụnna m, ọ dighi ihe
ojoo ọbüla m mere megide ndị nke anyị, maobụ
megide omenala nna nna anyị ha, ha jidere m
na Jerusalem were m nyefee m n'aka ndị Rom.
18 Ndị ọchichị Rom lenyere anya n'ikpe m choq
ihapụ m ka m laa n'ihi na ha achọtaghi ihe

kxesiri īma m ikpe ọnwụ dīka ndị anyị chọro.

19 Ma mgbe ndị Juu jürü, ahụrụ m na ọ dī mkpa ibutere Siza ikpe m. Ma o nweghi ihe ojọq m bu n'uche megide ndị obodo m. 20 N'ihi nke a, ka m jiri rịoq ka mụ na unu hụ ma kwuritakwa okwu. Ọ bụ n'ihi olileanya nke Izrel ka e ji kee m n'agbụ igwe a.” 21 Ha sıri, “Anyị anataghị akwukwọ ozi ọbuła site na Judia banyere gi. Ọ dighikwa ụmụnna anyị ọbuła nke si ebe ahụ bịa nke koro maqbụ kwuo okwu ojọq ọbuła banyere gi. 22 Otu ọ dī, anyị ga-achọ īnụta ihe i chere, n'ihi na anyị maara na a na-ekwuoj otu a n'ebe niile.” 23 Ha yiri agba mgbe ha na ya ga-ezukọta n'ubochị ọzọ. Ọtụtụ mmadụ karịri bijara n'ulo ebe ọ na-anọ. Ọ gbara ama banyere alaeze Chineke site n'akwukwọ iwu Mosis na nke ndị amụma, ọ gbaliri ime ka ha kwenye n'ihe banyere Jisos. O bidoro izi ha ihe site n'ụtụtụ ruo anyasi. 24 Ụfodụ ka e mere ka ha kweere, ma ụfodụ mechiri ntị ha na obi ha. 25 Ha nwe nghotahie n'etiti onwe ha ma malite ịla mgbe Pol kwusiri okwu nke ikpeazu a, “Mmụo Nsọ Chineke kwuru eziokwu mgbe o sitere n'ọnụ Aizaya onye amụma kwuo okwu nye nna nna anyị ha, 26 “Jekwuru ndị a gwa ha okwu, “Unu ga na-anụ, nükwa, ma unu agaghị aghọta ihe ọbuła, unu ga na-ele anya, hükwa, ma unu agaghị ahụ ihe ọbuła.” 27 N'ihi na obi ndị a amaala abụba, díkwa arọ; ha adighị ejikwa ntị ha anụ ihe, ha mechikwara anya ha ka ha ghara iħụ üzø. Ma ọ bughị otu a, ha nwere ike iji anya ha hụ üzø, jirikwa ntị ha nụ ihe sitekwa n'obi ha nwe nghọta ma chigharịa bijakwute m, ka m gwọ ha.’ 28 “Ya mere, a chọro m ka unu ghọta na nzoputa a nke si n'aka Chineke bịa, díkwa nye ndị mba ọzọ, ha ga-egekwa ntị.”

29 Mgbe o kwusiri nke a, ndị Juu ahụ lara na-aruriita ụka nke ukwu n'etiti onwe ha. 30 O biri obi nke onwe ya afọ abụo n'ulo ọ na-akwụ ụgwọ ya. Ọ na-anabatakwa ndị niile bijara ileta ya, 31 o ji mkwuwa okwu na-ekwusa ihe banyere alaeze Chineke na-akuzikwa ihe banyere Onyenwe anyị Jisos Kraist. Ọ díkwaghị onye ọbuła gbaliri igbochi ya.

Ndị Rom

1 Pol, odibo Kraist Jisos, onye Chineke kporo ka ọ bụrụ onyeozi ya na onye o kewaputara ka o zisaa oziomma ya. **2** Ozioma a bụ nke ahụ Chineke kwere na nkwa n'oge gara aga site n'onu ndị amumma ya nke e dere ihe banyere ya n'akwukwo nsø. **3** Ozioma a metutara Okpara ya, onye bụ nwa Devid site n'omumụ nke anụ ahụ. **4** Onye esitere na Mmụo nke idị nsø hoputa i bụ Okpara Chineke, site n'ike nke mbilite n'onwu, bụ Kraist Jisos, Onyenwe anyị. **5** Onye anyị sitere n'aka ya nata amara na ọru i bụ onyeozi, ime ka ndị mba ozo nwee nrube isi nke okwukwe n'etiti ha n'ihi aha ya. **6** Tinyere unu onwe unu ndị ahụ a kporo ka ha bụrụ ndị nke Jisos Kraist. **7** Ya bụ, unu ndị Chineke huru n'anya bi na Rom, ndị ọ kporo ka ha bụrụ ndị nsø: Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisos Kraist dīri unu. **8** Na mbụ, ana m ekele Chineke ekele n'ihi unu niile, site n'aha Jisos Kraist. N'ihi na a na-ekwusa ihe banyere okwukwe unu n'uwu niile. **9** Chineke, onye m na-ejere ozi, n'ime mmụo site na ikwusa oziomma nke Okpara ya, bụ onye akaebe na m na-echeta unu mgbe niile n'ekpere m. **10** N'ekpere m oge niile, a na m arịo ka ọ bụrụ ihe ga-ekwe mee na site n'ike Chineke, aga m enwe ohere ịbia leta unu. **11** O na-agụ m agụ nke ukwuu ịbia hụ unu anya, n'ihi na achọro m ka unu keta oke n'onyinye Mmụo Nsø nke Chineke nyere m, nke ga-enyere unu aka iguzosi ike n'okwukwe. **12** O bụkwaghị naanj nke a, kama achọro m ka anyị gbaritaa onwe anyị ume site n'okwukwe anyị. **13** Umunna m, achọro m ime ka unu mata na atụola m atụmatu ịbia leta unu ọtụtu mgbe (ma tutu ruo ugbu a e gbochiri m ịbia), ka m nwee ike nweta mkpuru n'etiti unu, dīka m nwere n'etiti ndị mba ozo. **14** N'ihi na abụ m onye ji ugwo nye ndị Griik na ndị mba ozo, nyekwa ndị maara ihe na ndị nzuzu. **15** Ya mere m ji dī njikere ikwusa oziomma nyekwa unu bụ ndị bi na Rom. **16** N'ihi na ihere oziomma ahụ anaghi eme m, n'ihi na ọ bụ ike Chineke na-ewetara onye ọbụla kwere na ya nzoputa, nye onye Juu na mbụ nakwa nye onye

Griik. **17** N'ihi na ọ bụ n'oziomma ka e kpughere ezi omume Chineke, ezi omume nke na-esite n'okwukwe ruo okwukwe. Dīka e siri dee ya, "Onye ezi omume ga-esite n'okwukwe dī ndụ." **18** N'ihi na e sitela n'eluijwe kpughe ọnumma Chineke megide mmehie na ajọ omume niile nke ndị na-emebi iwu, ndị na-esite n'ajọ omume ha na-eguzogide eziokwu ahụ. **19** N'ihi na ndị a maara ihe ha kwasiri ịmata banyere Chineke. Ha maara ya n'ihi na Chineke n'onwe ya emeela ka o doo ha anya. **20** N'ihi na site n'oge Chineke kere ụwa na ihe niile dī n'ime ya, ụdịdị ya nke a na-apughị ihu anya na ike nke ebighị ebi ya na ụdịdị idị nsø ya ka e mere ka ọ püta ihè nye umụ mmadu. Umụ mmadu na-aghotà ihe ndị a site n'ihe ndị e kere eke. N'ihi nke a umụ mmadu enwekwaghị ngopụ. (**aiidos g126**) **21** O bụ eziokwu na ha maara Chineke, ma ha anaghị asopuru ya, ha anakwaghị enye ya ekele dīka Chineke. Echiche uche ha bụ ihe efu, nzuzu ha mere ka obi ha gbaa ochichirị. **22** Mgbe ha na-echie na ha bụ ndị maara ihe, ha amataghị na ha bụ ndị nzuzu. **23** Kama ife Chineke na-adighị anwụ anwụ ofufe, ha weere otuto ha kwasiri inye ya nye ihe ndị ahụ ha jiri aka ha kpụo. Ihe ndị a yiri mmadu na-anwụ anwụ, na nnunụ, na umụ anumanyi, na ihe na-akpụ akpụ n'ala. **24** N'ihi ya, Chineke hapurụ ha ka ha mee ihe ojọ ndị ahụ na-agụ obi ha agụ nye adighị ocha nke ikwa iko, ha jikwa ahụ ha emerita mpu n'etiti onwe ha. **25** Ha were okwu ugħa dochie n'onodu eziokwu banyere Chineke. Ha na-asopuru, na-efekwa ihe e kere eke, ma hapu Onye okike, onye a na-eto ruo ebighị ebi. Amen. (**aiōn g165**) **26** O bụ nke a mere Chineke jiri nyefee ha n'aka agụ anụ ahụ nke na-eme ihere. N'ihi ya, ọ bụladị ndị inyom na ndị inyom ibe ha nogidere na-enwe mmekorita n'uzo na-ezighị ezi. **27** Ozokwa, kama ha na ndị inyom inwe mmekorita; ndị ikom ha hqorop ka ha na ndị ikom ibe ha na-enwe ụdị mmekorita nke ha na ndị inyom kwasiri inwe. Nwoke na-edinakwuru nwoke ibe ya. N'uzo dī otu a, ha natakware ntaramahuhụ kwasiri ha n'ihi ihe ojọ ndị a ha na-eme. **28** Ya mere, ebe ha kpachapurụ anya jụ ịmata onye Chineke bụ, Chineke nyere ha

akonuche ndị nzuzu, nke mere ka ha na-eme ihe mmadụ anya n'ihu. **12** Ndị niile mehiere n'ọnodụ ojọq niile nke ajo echiche obi ha cheputara. **29** enweghi iwu ga-ala n'iyi n'ọnodụ enweghi iwu. Ha juputara n'ajọ omume na mmehie niile, anya Ma ndị niile mehiere megide iwu ahụ ha mara ukwu na aghugho. Ha juputakwara n'ekworo, ihe banyere ya ka a ga-ama ikpe dika iwu siri na igbu mmadụ, na esemokwu, na uche gbagor kwuo. **13** N'ihi na ọ bughi ndị ahụ na-anụ mgbe agbagó na ikpọ asị. Ha bụ ndị na-ekwu okwu a na-aguputa akwukwó iwu ka a na-agụ dika azụ, **30** na ndị nkwtuọ na ndị kpqr Chineke ndị ezi omume n'ihu Chineke, kama ọ bụ ndị asị, na ndị na-akpari mmadụ na ndị mpako na ahụ niile na-eme ihe iwu kwuru ka a ga-agụ ka ndị na-anja isi. Ha na-atuputa uzọ ọhụrụ ime ndị ezi omume. **14** N'ezie, mgbe ndị mba ọzọ ihe ojọq, ha adighị asopurụ ndị mürü ha. **31** Ha bụ ndị na-enweghi iwu sitere n'obi ha mee ihe bükwa ndị na-enweghi ngho, ndị na-enweghi iwu kwuru, o gosiri na ha bụ iwu nye onwe ha, okwukwe, ndị obi ojọq na ndị na-enweghi obi ọ bụ ezie na ha enweghi iwu ahụ e dere ede ebere. **32** Ha maa na Chineke nyere iwu dị ike **15** Ha na-egosiputa na edeela ihe ndị ahụ iwu na ndị na-ebi ndụ dị otu a kwasiri ọnwụ, ma ha kwuru n'obi ha. Akonuche ha na-egosikwa na gara n'ihu na-eme ihe ndị a, ma na-akwalikwa nke a bụ eziokwu, ebe ọ bụ na akonuche ha namma ndị ọzọ ka ha soro na-eme ha.

2 N'ihi ya, i nweghi ngopụ, onye ọbula i bụ, mgbe i na-ekpe ndị ọzọ ikpe. N'ihi na mgbe i mara onye ọzọ ikpe, ọ bụ onwe gi ka i na-ama ikpe maka na gi onwe gi na-emekwa ụdị ihe ndị ahụ. **2** Ma anyị maara na Chineke na-ekpe ndị na-eme ihe ojọq dị otu a ikpe n'uzo ziri ezi. **3** Gi bụ mmadụ, gịnị mere i ji na-ama ndị na-eme ihe dị otu a ikpe mgbe gi onwe gi na-eme otu ihe ahụ. I chere na i ga-agbanarị ikpe Chineke? **4** Ka i na-eleda obiqma Chineke, na nnagide ọ na-anagide ndụ ojọq gi, na ogologo ntachiobi ya anya? I maghị na obiqma Chineke nwere n'ebi i nọ kwasiri ime ka i site na mmehie gi chegharịa? **5** Ma n'ihi isiike gi na obi gi kpqr nkụ nke enweghi nchegharị, i na-akpakötara onwe gi ọnụma nke Chineke n'ubochị oke iwe ya, mgbe a ga-ekpughe ikpe ya ziri ezi. **6** Ọ ga-akwughachi onye ọbula dika ọru ya siri dị. **7** Chineke ga-enye ndị niile sitere na ntachiobi na ezi ọru na-achọ otuto na nsopurụ na ndụ ahụ na-adigide adigide bụ ndụ ebighi ebi. (aiōnios g166) **8** Ma ndị niile na-akpa iche ihe, ndị jukwara isoro eziokwu ahụ, ndị na-anogidekwa na-eme ihe ojọq, ka a ga-ata ahụhụ, gosi ha iwe ọkụ na ọnụma. **9** Nsogbu na iru uju ga-abịakwasị ndị niile na-eme ihe ojọq, mbụ, ọ ga-adịrị ndị Juu, emechaa, ọ ga-adịkwarra ndị mba ọzọ. **10** Ma otuto na nsopurụ na udo ga-abụ nke onye ọbula na-eme ezi ihe, malite n'onye Juu ruokwa na ndị mba ọzọ. **11** N'ihi na Chineke anaghị ele

ama ha ikpe mgbe ụfodụ, ma na-agopurụ ha mgbe ụfodụ. **16** Dika ozioma ahụ m na-ekwusa si kwuo, Chineke ga-ekpe ndụ nzuzu niile ụmụ mmadụ na-ebi ikpe, site na Kraist Jisós. **17** Ma ubgu a, gi onye na-akpọ onwe gi onye Juu, onye tukwasirị obi gi n'iwu ahụ, onye na-anyakwa isi na i maara Chineke, **18** Ọ burụ na i mara uche ya ma kwenyekwa n'ihe nke ka mma n'ihi na e ziri gi ihe site n'iwu; **19** Ọ burụ na o doro gi anya na i bụ onyendu nye ndị isị, burukwa ihè nye ndị nọ n'ochichịrị, **20** i na-agukwa onwe gi dika onye nkuzi nke ndị na-amaghị ihe, na onye nkuzi ụmuntakịri, n'ihi na i maara iwu nke ọma, juputakwa n'amamihe na eziokwu. **21** Gi onye na-akuziri mmadụ ibe gi ihe, i na-akuzikwara onwe gi? Gi onye na-ekwusa ka mmadụ ezula ohi, i na-ezu ohi? **22** Gi onye na-asị mmadụ akwala iko, i na-akwa iko? Gi onye na-akpọ arusị ihe arụ, i na-ezuru ihe dị n'ułọ arusị n'ohi? **23** Gi onye na-anja isi na i maara iwu, i na-emenyi Chineke ihere site n'imebi iwu ahụ? **24** Dika esi dee ya, "Ndị mba ọzọ na-ekwulu aha Chineke n'ihi unu." **25** Obibi ugwu bara uru n'ezie ma ọ burụ na i na-edede iwu, ma ọ burụ na i na-emebi iwu, obibi ugwu gi dika mgbe i bighi ugwu. **26** Ọ burụ na ndị e bighi ugwu na-edede ihe iwu kwuru, ọ bụ na a gaghi agụ ebighị ugwu ha dika obibi ugwu? **27** Ya bụ, ndị ahụ a na-ebighị ugwu n'anụ ahụ ma na-edede iwu ga-ama unu ikpe, bụ ndị nwere iwu ahụ e dere n'akwukwó na ndị e bikwara ugwu ma

na-emebi iwu. **28** ! bụ ezigbo onye Juu abughị agho aghugho. Elo ajuala dị n'egbugbere ọnụ nke elu ahụ. Ezigbo ibi ugwu abukwaghị ihe a ha. **14** Ọnụ ha juputara n'okwu na-akụ ilu na na-ahụ n'anụ ahụ. **29** Kama ezigbo onye Juu bụ ọbụbụ ọnụ. **15** Ụkwụ ha na-eme ọsịṣo ikwafu onye ọbụla nke bụ ya n'ime mmụo. Ezigbo obibi ọbara. **16** Mbibi na nhiju anya dị n'uzo ha niile. ugwu bükwa nke ime obi, nke mmụo, ọ bughị **17** Ha amaghị ihe bụ uzо udo. **18** Ha amatabeghi ihe ịtụ egwu Chineke pütara.” **19** Ugbu a, anyị kama o sitere n'aka Chineke.

3 O dị uru pürü iche mmadụ nwere n'ihi na ọ bụ onye Juu? Gịnị bükwa uru ahụ dị ukwuu nke dị na-ebiri mmadụ ugwu? **2** O bara uru n'uzo niile. Nke mbụ, ọ bụ ndị Juu ka e weere okwu Chineke nyefee n'aka. **3** Gịnị ga-emezi ma ọ bụrụ na ụfodụ n'ime ha ekwesighị ntükwasị obi? Chineke, ọ ga-eji n'ihi ekwesighị ntükwasị obi ha ghara ikwesi ntükwasị obi? **4** O pughị ịdị otu a! Kama ka ọ bụrụ ihe pütara ihe na Chineke bụ onye eziokwu, ma mmadụ niile bụ ndị okwu ugha, díka e dere ya, “Ka e nwe ike gosipütä na ị na-ekwu eziokwu mgbe ọbụla i kwuru okwu, na ekpegbukwa mgbe i na-ekpe ikpe.” **5** Ma ọ bụrụ na ajo omume anyị na-eme ka ezi omume Chineke pütä ihè, gịnị ka anyị ga-ekwu? Anyị ga-asị na Chineke adighị eme ihe ziri ezi ma ọ bụrụ na ọ taa anyị ahụhụ n'ihi ajo omume anyị? (Ana m ekwu okwu a dị ka ndị mmadụ.) **6** N'ezie, ọ bughị otu a, ọ bụrụ na ọ bụ otu a, oleekwanụ otu Chineke ga-esi kpee ụwa ikpe? **7** Otu onye nwere ike i sị, “na ọ bụrụ na a na-esite n'okwu ugha m, mee ka eziokwu nke Chineke pütä ihè karịa, na-ewetara Chineke otuto, gịnị mere e ji ama m ikpe díka onye mmehie?” **8** O pütara na anyị ga-asị, “ka anyị na-eme ihe ojọ ka ezi ihe si na ya pütä”? Ụfodụ ndị mmadụ ji nkwoṭo na-ebio m ebubo na m na-akụzi ihe dị otu a, ikpe a mara ha kwasiri ekwesi. **9** Gịnị kwanụ? Anyị ọ ka ha mma? Mba, ma e meela ya rịj ka o pütä ihè na mmadụ niile nọ n'okpuru mmehie, ma ndị Juu ma ndị mba ozọ. **10** Díka e dere ya, “O dighị onye ọbụla bụ onye ezi omume, ọ dighị ọ bụladị otu onye. **11** O dighị onye ọbụla na-aghọta, ọ dikwaghị onye ọ na-agụ ịchọ Chineke. **12** Mmadụ niile ewezugala onwe ha, ha niile, ọ dighị onye bara uru n'ime ha. Ọ dighị onye na-eme ihe ọma, a pughị ịchọta ọ bụladị otu onye. **13** Akpırị ha bụ ili ghore oghe, ha ji ire ha na-

maara na ihe ọbụla iwu kwuru, ọ bụ ndị nọ n'okpuru iwu ka ọ díjiri, ka esite otu a kpuchite ọnụ niile n'otu n'otu. Ma meekwa ka ụwa niile mata na ha bụ ndị ikpe mara n'ebé Chineke nọ. **20** N'ihi na o nweghị onye ọbụla a pürü igụ n'onye ezi omume n'ihu Chineke maka na ọ na-edebe iwu. Kama, ọ bụ site n'iwu ka anyị ji mata ihe banyere mmehie. **21** Ma ugbu a, emeela ka ezi omume Chineke pütä ihè, site n'iguzo iche n'ebé iwu dị, bụ nke iwu na ndị amụma gbakwara ama ya. **22** Ezi omume a na-esite n'ebé Chineke nọ abia, site n'okwukwe n'ime Jisós Kraist nye ndị niile kweere. O nweghị ihe ịdị iche ọbụla dị na ya. **23** N'ihi na mmadụ niile emehielia ha ekwesikwaghị otuto Chineke. **24** Ma ugbu a, aguola ha na ndị ezi omume site n'amara ya, site na mgba pütä nke si n'aka Kraist Jisós. **25** Onye Chineke hopütara ka o were ndụ ya chọ aja ikpuchi mmehie, site n'iwufu ọbara ya maka mgbaghara mmehie, nke a ga-anata site n'okwukwe. N'uzo dị otu a, ọ na-egosipütä ezi omume ya, maka oge gara aga, n'ihi nnagide ya, o jiri ndidi leghara mmehie ümụ mmadụ anya. **26** Ma n'oge taa, site n'igosi na ya onwe ya bụ onye ezi omume, na onye a na-agụnye díka onye ezi omume bụ onye nke kweere na Jisós. **27** Mgbe o si otu a díjiri, olee ebe ịnya isi anyị díkwa? Ajula ịnabata ya. Ọ bụ site iwu dị aña? Ọ bụ nke ọrụ? Mba, kama ọ bụ site n'okwukwe anyị nwere n'ime Kraist. **28** Ya mere, anyị na-agụnye mmadụ n'onye ezi omume n'ihi okwukwe o nwere, ọ bughị n'ihi na o mere ihe iwu kwuru. **29** Chineke ọ bụ naanị nke ndị Juu? Ọ bükwaghị nke ndị mba ozọ? N'ezie, ọ bükwa nke ndị mba ozọ. **30** N'ihi na Chineke dị naanị otu, ọ bụ site n'okwukwe ka ọ ga-anabata ndị ahụ ebiri ugwu, sitekwa n'otu okwukwe ahụ guo ndị a na-ebighị ugwu ka ndị ezi omume. **31** Ọ bụrụ na ọ dị otu a, anyị na-esite n'okwukwe

anyị mee ka iwu ghara ịdị ire? Mba! Kama anyị ebe iwu na-adighị, mmehie adighıkwa. **16** Ya na-enye iwu ọnqdụ kwesiri ya.

4 Gịnjị ka anyị nwere ikwu banyere Ebrahim, mere, nkwa ahụ na-abịa site n'okwukwe, ka ọ nna nna anyị na o nwetara ihe niile site bụrụ naanị site n'amara ka e ji mee ka ụmụ n'anụ ahụ? **2** A sị na a gurụ Ebrahim díka ya niile nweta ya, ọ bughị naanị nye ndị no onye ezi omume site n'orụ aka ya, ọ gaara n'okpuru iwu, kama ọ bükwa nye ndị nwere ụdị enwe ihe ọ ga-eji anya isi, ma na ọ bughị n'ihu Chineke. **3** Ma gịnjị ka akwụkwọ nsọ kwuru? Chineke. **17** Díka e dere ya, "Emeela m gi nna nke ọtụtụ "Ebrahim kweere na Chineke, a gurụ nke a nye mba." Ya mere, n'ihu Chineke ahụ bụ onye o ya dị ka ezi omume." **4** Mgbe mmadụ rürü orụ, kweenyere n'ime ya, bụ onye ahụ na-eme ka ndị ugwo orụ a kwürü ya abughi onyinye, kama ọ bụ ihe ruru ya n'ihu orụ ọ rürü. **5** Ma nye onye na-enweghi orụ ma tinity okwukwe ya na onye ahụ na-agụnye ndị ajọ omume díka ndị ezi omume, a ga-eji okwukwe ya gunyere ya díka ezi omume. **6** Devid n'onwe ya kwukwara banyere ọriụ díjirị onye ọbula Chineke gurụ n'onye ezi omume n'agbanyeghi orụ ya. **7** "Ngozị na-adịrị ndị a gbaghaara ajọ omume ha niile, ndị ekpuchikwara mmehie ha niile. **8** Ngozị na-adịrị nwoke ahụ, onye Onyenwe anyị na-adighị agụnyere mmehie ya." **9** Ngozị a ọ dírị naanị ndị e biri ugwu ka ọ bụ nyekwa ndị a na-ebighị ugwu? Ihe anyị na-ekwu bụ na a gurụ okwukwe Ebrahim dí ka ezi omume nye ya. **10** Olee mgbe a gurụ ya nye ya? Ọ bụ tupu e bie ya ugwu, ka ọ bụ mgbe e bichara ya ugwu? Ọ bughị mgbe e bichara ya ugwu kama ọ bụ tupu e bie ya ugwu. **11** Ọ natara ihe ịrịbama nke obibi ugwu díka akara nke ezi omume nke okwukwe o nwere mgbe ọ no na-ebighị ugwu. Nke a bụ ime ya nna ndị niile kweerenụ, ndị ahụ ọ gurụ díka ndị ezi omume, ọ bụ ezie na ha bụ ndị a na-ebighị ugwu. **12** N'uzo dí otu a kwa, ọ bụ nna ndị niile e biri ugbu a n'etiti anyị na Chineke site n'Onyenwe N'ihị na Chineke nabatara Ebrahim naanị site n'okwukwe o nwere tupu e bie ya ugwu. **13** Nkwa o kwere Ebrahim na agburụ ya na ha ga-eketa ụwa abughi site n'idebe iwu, kama ọ bụ site n'ezi omume nke okwukwe. **14** N'ihị na, ọ bụrụ na ndị a ga-enye ihe e kwere na nkwa bụ ndị na-edede iwu, inwe okwukwe abakwaghị ọnqdụ kwesiri ya na enwekaghị isi ọbula. **15** N'ihị uru, nkwa ahụ enwekaghị isi ọbula. **16** N'ihị na Chineke awụnyela iħunanya ya n'ime obi na iwu n'onwe ya na-eme ka ọnụma bia. Ma anyị site n'onyinye Mmụo Nso. **6** Mgbe ahụ

anyi na-enweghi ike ọbụla, mgbe oge ahụ ruru nnqo, Kraist bjara nwụo ọnwụ n'ihi anyi bụ ndị mmehie. 7 A sịkwarị na anyi bụ ndị ezi omume ọ gaara abụ ihe siri ike mmadụ ịbịa nwụo ọnwụ n'ihi anyi. Ma eleghị anya, a ga-ahụkwa onye nwere ike nwụo n'ihi ezi mmadụ. 8 Ma lee ka ịhụnanya Chineke siri püta ihé! Mgbe anyi ka norij na-eme mmehie, Kraist nwụrụ n'ihi anyi. 9 Ebe a gurụ anyi dika ndị ezi omume site n'obara ya, nke karịri nke a, a ga-esitekwa na ya zopụta anyi site n'ọnụma Chineke. 10 N'ihi na, ọ bụrụ na mgbe anyi bụ ndị iro Chineke, e mere ka anyi na ya dị n'udo site n'ọnụma Okpara ya, nke karịri nke a bụ, ebe ọ bụ na anyi na ya dizi na mma, anyi ga-enweta nzopụta site na ndu ya. 11 Ọ bükwaghị naanị nke a, kama anyi na-anụrikwa ọnu n'ime Chineke site na Onyenwe anyi Jisos Kraist, onye anyi sitere na ya nata idị na mma a ugbu a. 12 Dika o siri dị, ọ bụ site n'aka otu nwoke ka mmehie siri bata n'ụwa. Ọ bükwa mmehie a wetara ọnwụ. Ugbu a, ọnwụ erutela onye ọbụla aka n'ihi na mmadụ niile emehielia. 13 Ma tupu e nye iwu, mmehie dị n'ụwa. Ma a dighị agukọta mmehie mgbe iwu na-adighị. 14 Ma e mere ka ọnwụ rute onye ọbụla site n'oge Adam ruo n'oge Mosis. O metütara ọ bulađi ndị mmehie ha na-adighị ka nke Adam, onye bụ ihe atụ nke onye ahụ gaje ịbịa. 15 Ma onyinye a adighị ka njehie ya. N'ihi na ọ bụrụ na ọtụtu nwụrụ site na mmehie nke otu mmadụ, lee ka o siri bụrụ ihe dị ukwu karịa na amara Chineke na onyinye amara sitere n'otu onye bụ Jisos Kraist ga-ababiga ụba oke rute ọtụtu mmadụ. 16 Ozø, onyinye a adighị ka ihe mmehie mmadụ muputara. N'ihi na ikpe ahụ sooro mmehie otu onye weta ọmụma ikpe, ma onyinye ahụ sooro ọtụtu njehie weta ịgụ mmadụ n'onye ikpe na-amaghị. 17 Ya mere, ọ bụrụ na ọnwụ chirị ọchichị site na njehie nke otu onye, ọ buğhi ihe dị ukwu karịa na ndị nabatara onyinye amara Chineke bara ụba, ya na onyinye ezi omume, ga-achị achị na ndị site n'otu onye ahụ bụ Jisos Kraist. 18 Ya mere, dika otu njehie si weta ikpe ọmụma nye mmadụ niile, otu ahụ kwa ka e si guo mmadụ niile dika ndị ezi omume na ndị nwere ndị site n'otu ọru ezi omume. 19 N'ihi

na dika ọtụtu mmadụ si bụrụ ndị mmehie n'ihi nnupu isi nke otu nwoke, otu a kwa ka ọtụtu mmehie. 20 Iwu bjara mee ka mmehie na-aba ụba, ma dika mmehie na-aba ụba, amara na-abakwa ụba karịa. 21 Ya mere, dika mmehie si bụrụ eze n'ọnụ, otu a kwa ka amara ga-esi bụrụ eze site n'ezi omume iweta ndu ebighị ebi site n'aka Jisos Kraist, Onyenwe anyi. (alios 9:16)

6 Gịnj ọzökwa ka anyi ga-ekwu? Anyi ga-anogide n'ime mmehie ka amara na-aba ụba? 2 E e! O kwesighị! Olee otu anyi ga-esi na-adị ndu n'ime mmehie, mgbe anyi bụ ndị nwụrụ anwụ n'ebi mmehie dị? 3 Ọ bụ na unu amataghị na mgbe ahụ e jikötara anyi na Kraist Jisos na baptism ka e jikötakwara anyi na ya n'ọnụ. 4 Ya mere, esitere na baptism liko anyi na ya n'ọnụ, dika e mere ka Kraist site n'ọnụ bilie n'ebube nke Nna, ka anyi sikwa otu a keta oke na ndị ọhụrụ. 5 Ọ bùrükwa na e jikötala anyi na ya n'ọnụ, e jikötakwala anyi na ya na mbilite n'ọnụ. 6 N'ihi na anyi maara na a kpogidekötara ndu nke ochie anyi na Kraist n'elu obe, iji mee ka anụ ahụ nke mmehie ahụ bụrụ ihe a lara n'iyi, ka anyi bùrükwa ndị nwere onwe ha site n'ibụ ohu nke mmehie. 7 N'ihi na onye nwụrụ anwụ aguola ya dika onye nwere onwe ya site n'ebi mmehie dị. 8 Ọ bùrükwa n'eziokwu na anyi na Kraist nwükorø ọnwụ, anyi makwara na anyi na ya ga-adikokwa ndu ozø. 9 N'ihi na anyi maara na ebe e mere ka Kraist site n'ọnụ bilie, ọ gaghi anwükwa ozø. Ọnwụ enwekwaghị ike ọbụla n'ebi ọ n'ozø. 10 Ọ nwụrụ naanị otu mgbe n'ihi mmehie. Ma ndu ọ na-adị ugbu a bụ nke ọ na-adị nye Chineke. 11 Ya mere, guo onwe unu ugbu a dika ndị nwụrụ anwụ n'ebi mmehie dị. Guo kwonwe gi dika ndị dī ndu n'ebi Chineke nō n'ime Kraist, site na Kraist Jisos Onyenwe anyi. 12 Unu ekwela ka mmehie na-achị eze n'ahụ unu ozø, nke ga-eme ka unu na-erubere aguụ nke anụ ahụ isi. 13 Unu a nakwala eche akụkụ ahụ unu ọbụla ka ọ bụrụ ngwa ọru ajo omume. Kama cheenụ onwe unu n'ihi Chineke, dika ndị esi n'ọnụ kpopụta nyefee na ndu. Cheenụ akụkụ ahụ unu niile n'ihi Chineke dika ngwa ọru nke ezi omume.

14 N’ihî na unu ekwesighî i bụ ohu mmehie, n’ebé iwú dí site n’ahû Kraist, ka e nwe ike ebe ọ bụ na unu anókwaghî n’okpuru iwú ọzô, kenyé unu onye ọzô, bụ onye ahû e mere ka o si kama unu nô n’okpuru amara. **15** Gînjkwa? Anyî n’onwû bilie. Ka anyî site na ya mja mkpuru ga-eme mmehie n’ihî na anyî anoghî n’okpuru nye Chineke. **5** Mgbe anú ahû mmehie na-achî iwú kama n’okpuru amara? Mba! O kwesighî, anyî, ochichô ojoo nke iwú na-akpalí juputara **16** Ọ bụ na unu amataghî na mgbe unu weere n’ime anyî, nke mere na anyî na-amî mkpuru onwe unu nye mmadû irubere ya isi dika ohu, nye ọnwû. **6** Ugbu a, a toghapula anyî pô n’aka unu bụ ohu nye onye ahû unu na-erubere isi, iwú ebe anyî nwurụ nye ihe ndî kere anyî agbu maobu ohu nye mmehie nke na-eduba n’onwû, na mbu, anyî anaghî ebikwa ndû n’usoro iwú ma ọ bükwanu irube isi nke na-eduba n’ezî ochie nke e dere n’akwukwo, kama anyî na-eje omume? **17** Ma ekele dîrî Chineke n’ihî na ọ bụ ozi n’usoro ndû ọhûrû nke mmuo. **7** Ugbu a, ezie na unu buri ohu nye mmehie, ma ugbu gini ka anyî ga-ekwu? Iwu ahû ọ bụ mmehie? a, unu ejirila obi unu niile kpebie ịnabatara N’ezie, mbaa! Agaraghî m ama ihe mmehie bụ onwe unu ozizi ahû e nyefere n’aka unu. **18** Ma ọ bughi site n’iwu. Ọ buru na iwú asighî, Ugbu a, e meela ka unu nwere onwe unu site na “Enwelaanya ukwu,” agaraghî m ama na ọ bụ mmehie, unu aburulà ndî ohu ezi omume. **19** mmehie. **8** Ma mmehie sitere n’iwu a megidere Ana m ejî ihe ịmaatû site na ndû a na-ebi kwa ochichô ojoo, mee ka echiche m mgbe niile ụbôchî, n’ihî adighî ike nke anú ahû mmadû. Ya buru ihe gbasara ihe ojoo, na otu m ga-esi mee mere, dika unu si were ahû unu dí iche ha. A sî na iwú adighî, mmehie agaraghî adjî, nye ịbû ohu adighî ọcha na ajo omume nke na- **9** Na mbu, abu m onye dí ndû mgbe iwú na-abawanye ụba, sitekwanu otu a were ha nye adighî, ma mgbe iwú bijara, e mere ka mmehie ugbu a ka ha buru ohu ezi omume nke na- nwe ntute. **10** Anwurụ m, ma chôputa na iwú eduba n’idî nsô. **20** Mgbe unu bụ ohu mmehie, o ahû kwesiri iwetara m ndû ghoziri ihe wetara nweghi ihe megidere unu ime ezi omume. **21** Ma ọnwû. **11** N’ihî na mmehie jiri ohere ahû iwú gini bụ uru unu nwetara n’oge ahû site n’orù webatara ghogbuo m, sitekwa n’iwu ahû gbuo ahû niile unu rûrû, bụ ihe ndî ahû na-eme ka **12** N’ezie, iwú ahû dí nsô, ihe e nyere n’iwu ihere mee unu? Ihe ndî ahû na-eduba n’onwû. **13** dí nsô, burukwa ezi omume na ihe dí mma. **22** Ugbu a, e meela ka unu nwere onwe unu site Mgbé ahû, ọ pütarà na ihe ahû dí mma wetaara na mmehie. Unu aghołla ndî ohu Chineke. Uru m ọnwû? Mba! Kama ọ bụ mmehie sitere n’ihe unu na-erita bụ idî nsô, ogwugwu ya bükwa ndû ebighî ebi. (*aiōnios g166*) **23** N’ihî na ığwò orù mmehie bụ ọnwû, ma onyinye amara Chineke na-enye n’efu, bụ ndû ebighî ebi, site na Jisos Kraist Onyenwe anyî. (*aiōnios g166*)

7 Ọ bụ na unu amaghî ụmụnnâ m, unu ndî maara iwú nke ọma na ọ bụ oge mmadû dí ndû ka iwú na-ejide ya? **2** Dika ihe ịmaatû, iwú na-ejikôta nwanyi lûrû di na di ya mgbe di ya ka nô ndû, ma ọ buru na di nwanyi ahû anwûo, ọ nökwaghî n’okpuru iwú jikötara ha dika di na nwunye. **3** A ga-akpô ya nwanyi na-akwa iko ma ọ buru na ọ lakwuru nwoke ọzô mgbe di ya ka dí ndû. Ma ọ buru na di ya anwûo, ọ ga-abu onye nwere onwe ya site n’iwu ahû. Ọ kwaghî iko ma ọ buru na ọ lụo nwoke ọzô. **4** Ya mere, ụmụnnâ m, unu onwe unu kwa anwûola m na-eme si doo m anya. N’ihî na ihe m na-eme abughî ihe m chôrò ime, ọ bụ ihe m kpôrô asî bụ ihe na-agara m aka ime mgbe niile. **16** Ma ọ buru na m eme ihe m na-achoghî ime, ana m ekwenye na iwú dí mma. **17** Ma dika ọ dí, ọ bükwanu m onwe m na-eme ihe ndî a, kama ọ bụ mmehie bi n’ime m. **18** O doro m anya na o nweghi ihe ọma obuya dí n’ime m, ya bụ n’ime anú ahû m. N’ihî na ọ na-agu m agu ụ ime ezi ihe, ma ike ime ezi ihe adighî n’ime m. **19** Ihe m na-eme mgbe m chôrò ime ezi ihe abughî ezi ihe ahû m chôrò ime kama ọ bụ ajoo

ihe ahụ m na-achoghi ime ka m na-eme. **20** O n'ime unu. Onye ọbụla na-enweghi Mmụo nke bürü na m na-eme ihe ahụ m na-achoghi ime, o Kraist abughị nke ya. **10** O bürükwa na Kraist pütara na o bughị mü onwe m na-eme ihe ndị bi n'ime unu, anụ ahụ unu ga-abụ ihe nwụrụ ahụ. Kama o bụ mmehie bi n'ime m na-eme ha. anwụ n'ebé mmehie di, ma mmụo unu di ndụ **21** Achoputara m iwu nke na-arụ orụ n'ime m. n'ihi na a guola unu na ndị ezi omume. **11** O Mgbe m chọrọ ime ihe ọma, naanị ihe ọjọq bụ bürü na Mmụo onye mere ka Jisọs si n'ọnwụ ihe na-agara m aka ime. **22** N'ime ime onwe m, bilie, bi n'ime gi, onye ahụ nke mere ka Kraist o na-agụ m aguụ ime ihe iwu Chineke kwuru. si n'ọnwụ bilie ga-emekwa ka anụ ahụ gi di ndụ **23** Ma ana m ahụta iwu ọzọ di n'ime m nke na-site n'ike Mmụo Nsọ ahụ, onye bi n'ime gi. **12** agba mgba megide iwu nke di n'uche m, ime ka Ya mere, ụmụnna m, anyị ji ụgwọ ma o bughị m bürü ohu nye iwu nke mmehie na-arụ orụ anụ ahụ ka anyị ji ụgwọ idị ndụ dika ochichọ ya n'anụ ahụ m. **24** Lee ụdi ọnọdu ojọq nke m ya si di. **13** O bürü na unu na-ebi ndụ dika anụ hütara onwe m n'ime ya! Onye pürü ịnapụta m ahụ si chọq, unu ga-anwụ. Ma o bürü na unu site n'anụ ahụ a nke na-eduba m n'ọnwụ? **25** ga-eji ike nke Mmụo Nsọ mee ka omume niile Ma ekele díri Chineke, onye na-anapụta m site nke anụ ahụ nwụo, unu ga-adị ndụ. **14** N'ihi na na Kraist Jisọs Onyenwe anyị! Ya mere, n'ime ndị niile Mmụo nke Chineke na-achị bụ ụmụ mmụo m, abụ m odibo nye iwu Chineke, ma Chineke. **15** N'ihi na unu anataghị mmụo nke n'ime anụ ahụ mmehie m, abụ m ohu nye iwu na-eme unu ndị ohu ọzọ nye ịtụ ujo, kama unu nke mmehie.

8 Ya mere, ikpe ọmụma ọbụla adighikwa ubgu a nye ndị niile nō n'ime Jisọs Kraist. **2** N'ihi na site na Kraist Jisọs iwu nke Mmụo na-enye ndụ emeela ka m nwere onwe m site n'iwu nke mmehie na ọnwụ. **3** N'ihi na ihe iwu na-enweghi ike ime, n'ihi adighị ike nke anụ ahụ, ka Chineke mere, site n'izite Ọkpara ya, ka o bịa n'udịdị anụ ahụ mmehie, bürü aja mmehie, site otu a, maa mmehie ikpe na anụ ahụ. **4** Ka izu ezu nke ihe niile iwu chọrọ n'aka anyị bürü ihe e mezuru n'ime anyị, bụ ndị na-adighị ebi ndụ dika ochichọ anụ ahụ si díri, kama dika ochichọ Mmụo Nsọ si di. **5** Ndị niile na-ebi ndụ ha dika anụ ahụ siri chọq, na-ebi ya naanị imezu aguụ niile na-agụ anụ ahụ ha. Ma ndị niile na-agbaso ụzọ nke Mmụo na-achopụta na ha na-eme ihe Mmụo na-achọ. **6** Ịtükwasị uche n'ihe nke anụ ahụ na-eweta ọnwụ. Ma ịtükwasị uche n'ihe nke Mmụo Nsọ na-eweta ndụ na udo. **7** N'ihi na onye ọbụla tükwasịrị uche ya n'ihe nke anụ ahụ na-ebuso Chineke agha, o naghi edebe iwu nke Chineke. N'eziokwu, o gaghi enwe ike idebe ya. **8** Ya mere, ndị na-erubere anụ ahụ ha isi apughị ime ihe ga-atọ Chineke ụtọ. **9** Ma lee! Unu onwe unu anaghị ebizi ndụ n'usoro nke anụ ahụ, kama unu na-ebi n'usoro nke Mmụo Nsọ n'ihi na Mmụo nke Chineke bi Ya mere, ụmụnna m, anyị ji ụgwọ ma o bughị bụ ụmụ Chineke. **17** Ugbu a, o bürü na anyị bụ ụmụ, o pütara na anyị bụ ndị nketa oke, ndị gakeketa ihe Chineke nwere, na ndị ha na Kraist gakekọta ihe, ma o bürü n'ezie na anyị ga-esoro ya keta oke ahụhụ ya, ka anyị si otu a sorokwa ya keta oke n'ebube ya. **18** N'ikwu eziokwu, ahụhụ niile anyị na-ata ubgu a erughị ihe a ga-eji tonyere ebube niile a ga-ekpughe n'ime anyị. **19** Ihe niile e kere eke ji oke aguụ na-eche mgbe a ga-egosipụta ndị bụ ụmụ Chineke. **20** N'ihi na e tinyere ihe e kere eke n'ọnọdu ihe na-abaghị uru, ma o bughị site n'ochichọ nke onwe ya, kama n'ochichọ nke onye ahụ tinyere ya n'ọnọdu ahụ n'ime olileanya, **21** na otu ụboghị na ha ga-enwere onwe ha site n'agbu nke ire ure, sorokwa keta oke n'ebube ahụ ga-abụ nke ụmụ Chineke. **22** Anyị maara na ruo ubgu a, ihe niile e kere eke na-asụ ude n'ihi ihe mgbu ha nō n'ime ya, díka ihe mgbu nke ọmụmụ nwa. **23** O bughị naanị nke a, ma anyị onwe anyị, ndị nwere mkpuru mbụ nke Mmụo Nsọ, na-asukwa ude n'ime onwe anyị, na-echesi ike mgbe a ga-akpobata anyị díka ụmụ, mgbe a ga-agbapụta anụ ahụ anyị. **24** N'ihi na a zopütara anyị site

n'olileanya dì otu a. Ma olileanya a na-ahụ anya abughi olileanya. Onye na-enwe olileanya mgbe ihe ọ na-ele anya ya dì ya n'aka? 25 Ma ọ bụrụ ike ikewapụ anyị site n'iḥunanya Chineke, nke na olileanya anyị dabeere n'ihe ahụ anyị na-enwetabeghi, anyị ga-eji ndidi chere tutu ihe ahụ erute anyị aka. 26 Otu aka ahụ, Mmụo Nso na-enyere anyị aka n'ime adighị ike anyị. N'ihi na anyị amaghị ka esi ekpe ekpere díka o kwasiri. Ma Mmụo Nso n'onwe ya ji işu ude nke ọnụ apughị iko na-arịọrọ anyị arịọrọ. 27 Chineke, onye na-enyocha obi mmadụ, amarala ihe Mmụo Nso bụ n'uche. N'ihi na Mmụo Nso na-arịọrọ ndị nso niile arịọrọ díka Chineke si chọq. 28 Anyị maara na ihe niile na-arụkọta orụ maka ọdimma ndị hụrụ Chineke n'anya bụ ndị a kpọrọ díka uche nsọ ya siri dì. 29 N'ihi na ndị ahụ ọ maarari ka ọ kakwara akara ka ha nwe ụdịdị nke Okpara ya, ka ọ bụrụ nwa e buru ụzọ mụo n'etiti ọtụtụ umunna. 30 Ma ndị ahụ ọ kara akara, ka ọ kpokwara; ndị ọ kpọrọ, ka ọ gurụ na ndị ezi omume; ndị ọ gurụ na ndị ezi omume ka o nyekwara otuto. 31 Gịnị ozo ka anyị ga-ekwu banyere ihe ndị a. Ọ bụrụ na Chineke nonyere anyị, onye pürü imegide anyị? 32 Onye ahụ na-azoghị ndị Okpara ya, kama o weere ya nye n'ihi mmehie anyị niile, ọ dì ihe ozo anyị chorọ ọ na-agaghị enye anyị site na ya? 33 Onye pürü ibo ndị ahụ Chineke hoputara ebubo? Ọ bụ Chineke na-agụ mmadụ díka onye ezi omume. 34 Onye bụ onye ahụ nke ga-ama ikpe? Ọ bụ Krajst Jisós onye nwụrụ, ma karịa nke ahụ, onye e mere ka o si n'orwụ bilie, nō n'aka nri Chineke na-arịotakwara anyị arịọrọ. 35 Onye nwere ike ikewapụ anyị site n'iḥunanya Krajst? Ọ bụ nsogbu, ka ọ bụ ihe isi ike, ka ọ bụ mkpagbu. Ka ọ bụ ụnwụ, ka ọ bụ igba ọtọ, ka ọ bụ ihe egwu, ka ọ bụ mma agha? 36 Díka e dere ya, “Ọ bụ n'ihi gi ka anyị na ọnwụ ji na-agba mgba ụboghị niile. A na-ele anyịanya díka atụrụ a gaje igbu egbu.” 37 Mba, kama n'ime ihe ndị a niile, anyị karịri ndị mmeri site n'onye ahụ hụrụ anyị n'anya. 38 N'ihi na nke a bụ ihe mmaara nke ọma, na ọnwụ, maobụ ndị, maobụ ndị mmụo ozi, maobụ mmụo dì iche iche ndị na-achi n'elu na n'ụwa, maobụ ike ochichirị dì iche iche, maobụ ihe dì ugbu a, maobụ ihe gaje

ibia, 39 maobụ idị elu, maobụ idị omimi, ma ọ bụkwanụ ihe ọbula ozo e kere eke, agaghị enwe ihe ọ na-ele anya ya dì ya n'aka? 25 Ma ọ bụrụ ike ikewapụ anyị site n'iḥunanya Chineke, nke ndị n'ime Krajst Jisós Onyenwe anyị.

9 Ana m ekwu eziokwu n'ime Krajst. Anaghị m ekwu okwu ugħha. Akonuche m nke Mmụo Nso na-achị na-agbawara m ama. 2 A nō m n'ɔṇḍu oke ihe mwute na ihe mgbu dì ukwuu n'obi m. 3 A sị na ọ bụ ihe ga-ekwe mee, ejikeere m ịbụ onye a buru ọnụ na onye e wepuru site n'ebe Krajst nō n'ihi umunna m na ndị ikwu m, 4 bụ ndị Izrel. Ndị Chineke hoqoro ka ha buru umu ya, ndị o nyere ebube ya na ogbugba ndu ya. O nyekwara ha iwu na ife ofufe n'ulonso ukwu ahụ na ọtụtụ nkwa dì iche iche. 5 Ha si n'agburụ nna nna anyị ochie ha. Krajst n'onwe ya, n'udidị mmadụ, sikwa n'agburụ ha püta, onye bụ Chineke nke ihe niile, onye a na-eto ruo ebighị ebi. Amen. (aión g165) 6 Ọ bughi dì ka a ga-asị na okwu Chineke na-alà azụ. N'ihi na ọ bughi onye ọbula a mṛụ n'ezinaya ndị Izrel bụ onye Izrel. 7 Na ha sitere n'agburụ Ebrahim püta emeghi ka ha buru umu Ebrahim n'ezie. Ma n'akukụ nke ozo, “Ọ bụ site n'Aizik ka a ga-akpọ mkpụrụ gị aha.” 8 Nke a na-egosi na ọ bughi ndị niile a mṛụ na-anụ ahụ bụ umu Chineke, kama umu ndị ahụ e kwere na nkwa bụ ndị a na-agunye dì ka umu Ebrahim site na nkwa ahụ. 9 Lee ka e si kwee nkwa ahụ, “Mgbe oge ahụ a kara aka ruru, aga m aloghachi, Sera ga-amukwa nwa nwoke.” 10 Ọ bughi naanị nke a. Umụ Ribeka si n'otu nna, ya bụ nna nna anyị Aizik. 11 Ma tupu a mụ umu ejima ndị a, ma ọ bụkwanụ tupu ha emee ihe ọbula dì mma maobụ nke dì njo, iji mee ka ochichị Chineke banyere nhoputa ha guzoro, 12 Ọ bughi site n'orụ kama Ọ bụ site n'onye ahụ nke na-akpọ, n'ihi na a gwara ya si, “Nke okenye ga-ejere nke nta ozi.” 13 Díka e dere ya, “Jekob ka m hụrụ n'anya ma Isó ka m kpọrọ asị.” 14 Gịnịkwa ka anyị ga-ekwu? Chineke Ọ bụ onye ajo omume? Mba! 15 N'ihi na Ọ gwara Mosis, “Onye m chorò imere ebere ka m ga-emere ebere, Ọ bụkwa onye m chorò imere ọmịkọ ka m ga-enwere ọmịkọ.” 16 Ya mere, Ọ dabereghị n'ochichị nke

mmadu maqbü ijrüsü ɔru ike ya kama ɔ dabere n'ihi na ha agbasoghı ya site n'okwukwe. Kama n'ebere Chineke. 17 N'ihi n'akwukwø nsø gwara ha chere na ɔ bụ site n'ɔru. Ha zojhieri uke Fero, "Emere m ka i buru ihe i bù n'ihi nke a, ka n'oke nkume iṣo ngongo ahụ. 33 Dika e dere ya, m were gi ziputa ike m, ka e nwe ike kwusaa "Lee, ana m atogbo na Zayon nkume nke na-aha m n'uwu niile." 18 O pütara ihe na ɔ bụ eme ka ndị mmadu soq ngongo, oke nkume nke naanị ndị Chineke chorö ka ɔ na-emere ebere, na-eme ka ha daa. Ma onye nke kweere na ya, ndị ɔ chökwarra ka ɔ na-eme ka ha buru ndị obi agaghị eme ka ihere mee ya."

ha kpochiri akpochi. 19 Ma eleghị anya unu pürü igwa m, "Gini kwanu mere o ji ata anyi ụta? Onye kwanu pürü iguzogide ihe o zubere ime?" 20 Onye ka i bù gi mmadu efu, iji aju Chineke ajijụ? "Nkata mmadu na-akpa ɔ ga-ajụ onye na-akpa ya ajijụ, 'Onye si gi kpa m otu a?'" 21 Otu a kwa, onye ọkpụ ite o nweghi ike isite n'otu ụro ahụ o nwere kpụo ụdi ite ọbula masirị ya, ụfodụ ite pürü iche na ụfodụ e ji eje ozi n'ulọ? 22 O burukwanu na Chineke ekpebie igosi iwe ya na ime ka a mara ike ya site n'inwe oke ndidi banyere ndị oke iwe ya ga-adakwası bù ndị a kwadoro maka mbibị? 23 Ma ɔ burukwanu na o mere nke a iji mee ka ndị ahụ ɔ na-emere ebere mata iịa uba nke ebube ya, bù ndị o bururi ụzo kwadoo maka ebube a. 24 O bùladị anyi bù ndị ɔ kpokwara, ɔ bughi naanị site na ndị Juu kama site na ndị mba ozo? 25 Dika o kwuru n'akwukwø Hosiya, "Aga m akpo ha 'ndị m,' bù ndị na-abughi ndị m. Aga m akpokwa ya 'onye m hụrụ n'anụ' bù onye m na-ahughi n'anụ." 26 Ma, "N'otu ebe ahụ a nō si ha, 'Unu abughi ndị m,' bükwa ebe a ga-anụ kpọ ha, 'Umụ nke Chineke dì ndị.'" 27 Ajzaya bere akwa n'ihi ümụ Izrel, "O bù ezie na onuogugu ümụ Izrel dika uzuzu dì n'akụkụ osimiri, maqbü naanị mmadu ole na ole ka a ga-azoputa. 28 N'ihi na Onyenwe anyi na-agaikepue ụwa a ikpe. O ga-eme ọsịjụ n'ikpe ahụ ma kpебie ya." 29 O bükwa dika Ajzaya kwuru na mbụ, "O buru na Onyenwe anyi, Onye pürü imē ihe niile ahapuruighị anyi ümụ ümụ, anyi gara adị ka Sodom, anyi gaara adijkwa ka Gomora." 30 Gini kwa ka anyi ga-ekwu? Anyi ga-asị na o enyela ndị mba ozo na-enweghi oge ha gbasoro ezi omume, ma ha natara ya, bù ezi omume nke sitere n'okwukwe, 31 ma ndị Izrel na-agbaso iwu nke ezi omume, enwebeghi ike ime onwe ha ndị a ga-anabata. 32 Gini gbochiri ha? O bù

10 Umunna m, ihe na-agụ nnqo obi m agụ nke ukwu na ekpere m na-ekpe nye Chineke bù iju na a zopütara ha. 2 Ana m agba akaebe na ihe banyere Chineke na-anụ ha ọkụ n'obi nke ukwu. Kama iñu ọkụ n'obi ha abughi site na mmazu Chineke. 3 Ebe ha na-amaghị ezi omume nke si na Chineke bija kama ha chorö ihiwe nke onwe ha, ha ewedaghị onwe ha n'okpuru ezi omume nke Chineke. 4 Kraist bù ogwugwu iwu. Ya mere, ezi omume ga-adịri onye ọbula nke kwere. 5 Mosis si otu a dee banyere ezi omume nke sitere n'iwu, "Onye ọbula na-eme ihe ndị a ga-adị ndị site na ha." 6 Ma ezi omume ahụ nke sitere n'okwukwe nasa, "Asila n'ime obi gi, 'onye ga-arigo n'ime eluigwe?'" (nke bù, ikudata Kraist) 7 "maqbü, 'Onye ga-arında n'ime ili?'" (nke a bù, ikpolite Kraist site na ndị nwụrụ anwu). (Abysos g12) 8 Ma gini ka ɔ na-ekwu? "Okwu ahụ nō gi nso, o dì n'ọnụ gi dirijkwa n'obi gi," ɔ bụ ya, bụ okwu okwukwe ahụ anyi na-ekwusa. 9 Ma ɔ buru na i ga-eji ọnụ gi kwuputa, na "Jisọs bù Onyenwe anyi," kwerekwa n'ime obi gi na Chineke kpolidere ya site n'ònwu, a ga-azoputa gi. 10 N'ihi na ɔ bụ obi gi ka i ga-eji kwere; a gụo gi n'onye ezi omume, ɔ bükwa ọnụ gi ka i ga-eji kwuputa, a zoputa gi. 11 Dika akwukwø nsø kwuru, "Onye ọbula kweere na ya, agaghị eme ka ihere mee ya." 12 N'ihi na o nweghi ihe dì iche n'etiti onye Juu na onye mba ozo, otu Onyenwe anyi ahụ bù Onye nwe mmadu niile, ɔ na-agozibigakwa ndị na-akpoku ya oke. 13 N'ihi na, "Onye ọbula nke na-akpoku aha Onyenwe anyi, ka a ga-azoputa." 14 Ma ole otu ha ga-esi kpokuo aha ya ma ɔ buru na ha ekwereghị na ya? Olee otu ha ga-esikwa kwere n'onye ahụ ha anübeghi ihe gbasara ya? Olee otu ha ga-esi nükwa ma ɔ buru na ndị nkwsa adighị? 15 Oleekwanu otu ha ga-esi puo gaa

kwusaa, ma ọ bụrụ na o nweghi ndị zipürü ha? mere nke a ruo taa.” 9 Devid kwukwara, “Ka Dịka e dere ya n’akwukwọ nso, sị, “Lee, ka ha si tebul ha għoqṛha igħibdu na ɔnja, ha buriukwa maa mma bu ɻukwu ndị na-eweta ozioma.” 10 ihe iṣo ngongō na ntaramahuhu nye ha. 10 Ma ọ bughij mmađu niile nabatara ozioma ahu. Ka anya ha għbaa oħiċċiři, ka ha għarawka N’ihi na Aizaya kwuru, “Onyenwe anyi, onye īlh uzo. Mee ka azu ha buri ihe arojiri aroji kweere ozi anyi?” 11 Ma ọ bu ihe doro anya ruo mgħbe ebighi ebi.” 11 Ajūju ozo m na-aju na ọ bu site n’ige ntī n’ozioma a ka mmađu ji bu nke a: Ọ ga-abu na ha suru ngongō ka ha enweta okwukwe, ozioma ahu a na-anu bu site daa ma ghara ibilitे ozo? Ọ bughij otu al Kama n’okwu Kraiſt. 12 Ma ana m aju, Ọ ga-abu na ha n’ihi mmeħieha, nzoputa rutere ndị mba ozo anugħi? Ha nñu ya n’ezie. “N’uwa niile ka olu ka e sitekwa na nke a kpalie ekworo n’ime ha pürū gazuo, okwu ɔnqun ha niile erukwaala umu Izrel. 13 Ma ọ buri na mmeħieha wetara n’ebi uwa sotru.” 14 Qżokwa, ana m aju, ọ bu akunuba nye uwa, ọ buriukwa na ċbū ogbenye na Izrel aghoqtagħi? Na mbu, Mosis siri, “Aga ha wetara ngozi nye ndị mba ozo, ọ bu na ngozi m esite na ndị na-abugħi mba kpalie mmu babigara uba oke agaghij adi mgħbe a ga-aguġkota ekworo n’ime unu; aga m esitekwa n’obodo na- 15 Ọ buri na ozioma a ka e site n’ekworo ha zoputa unction n’ime olu ike.”

11 Mgħeġi ahu a na m aju, ọ ga-abu na Chineke ajula ndi ya? Mba, nke a apuġħi ime, n’ihi na mū onwe m bükwa onye Izrel. Abu m nwa nwa Ebrahim, onye si n’agħbur Benjamini pūta. 2 Chineke ajubegħi ndi ya bu ndi ọ hoputara site na mħaliex ihe niile. Ọ bu na unu amaghij ihe akwukwö nso na-ekwu banyere Ilaija, otu o siri riżi Chineke arirriżi megide umu Izrel? 3 “Onyenwe m, ha egħbuxala ndi amumha gi niile, mebisiekwa ebe ġiħu aja gi niile, maqbū naan i m fodur. Ha na-achòkwa uzo igħbu m.” 4 Għinji bu osisa Chineke nyere ya? “E nwere m puku mmađu asaa ozo ndi hħru m n’anya, ndi na-egħbubegħi ikpere ha n’ala nye Baal.” 5 Ottu a ka ọ dikkwa n’oge dì ugbu a, a hōrola mmađu ole na ole site n’amarayha. 6 Ọ buri na o sitere n’amar, o sħiġiżikwa n’orġu. N’ihi na ọ buri na o si n’orġu, amara ya abuġħi kwa amara n’ezio kwu. 7 Għinikwa? Ihe ndi Izrel jiri ike ha niile na-achò nke ha na-achotagħi ka ndi a hoputara chotara. Ndị nke ozo mechiri obi ha. 8 Dika e dere ya, “Chineke nyere ha mmu na-eme mmađu iberiibe. O nyela ha anya nke ha na-ejgħi ahu uzo, nyekwa ha ntī nke ha na-ejgħi anu ihe; o

obioma na aka ike Chineke, aka ike n'ebé ndí díka aja dí ndú, díkwa nsó, ma búrukwa nke dara ada nö, ma obioma n'ebé unu nö, naaní na-atö Chineke ütö, nke búlkwa ofufe nke ime mgbe unu na-anogideghí n'obi ebere ya, ma mmüo unu. **23** Ma ö búru na ha anogideghí na-ekweghí ekwe, a na-atö enwoghara site n'igbanwe uche unu. Mgbe ahü, unu ga-enwe ike nwapüta ihe bù uche ga-anyapagidekwa ha n'ihi na Chineke pürü Chineke na ihe ö na-achö, nke bù ezi ihe, nke inyapagide ha ozö. **24** N'ihi na asì na e gbupütará na-atö ya ütö na nke zukwara oke. (**aïön g165**) **3** unu site n'alaka osisi oliv öhja, nyapagide unu Díka onyinye amara e nyere m siri dí, ana m n'osisi oliv öma ahü n'uzö na-abughí usoro ndú, adö onye óbula n'ime unu aka na ntí sì, Unu gini kwanu ga-egbochi ınabata alaka ndí ya, bù atükwasila uche n'echiche banyere onwe unu ndí si na ya, mee ka ha laghachi azü n'osisi oliv karja ka o si kwesi. Kama, jirinu obi dí umeala ahü e si nyakapü ha. **25** Ümünna m, achöro m lee onwe unuanya díka okwukwe Chineke nyere ka unu mata ihe omimi a, ka unu ghara inya unu ha. **4** Díka anyi niile n'otu n'otu si nwe anu isi. Nnupu isi ufodü ümü Izrel agaghí adigide ahü nke nwere akukü dí iche iche, bù akukü ndí kama ö ga-adí ruo n'oge onyogugü ndí mba ozö na-arü orü dí iche iche, **5** n'otu aka ahü, n'ime a ga-anabata zuru. **26** Mgbe ahü, a ga-azopüta Kraist anyi bù otu, n'agbanyeghí na anyi bù Izrel niile. Díka e dere ya, "Onye nzopüta ga- akukü dí iche iche nke otu anu ahü. E jikötara esite na Zayon bia. Ö ga-eme ka Jeköb site na anyi niile n'otu n'otu nye ibe anyi. **6** Anyi nwere ndú asopurughí Chineke chigharia. **27** Nke a onyinye dí iche iche nke e sitere n'amara nye bù ögbugba ndú m nke dí n'etiti mü na ha, anyi, ö búru na onye óbula nwere onyinye mgbe m wepüru mmechie ha niile." **28** N'ihe ibu amüma, ya buo ya díka okwukwe o nwere banyere ozioma, ha bù ndí iro nke Chineke ha. **7** Ö búru ije ozi, ya jee ozi, ya búrukwanu n'ihi unu. Ma a bia n'ihe gbasara nhopüta, ha izi ihe, ya zie ihe. **8** Ka onye nwere onyinye bù ndí nke a hürü n'anya n'ihi ndí nna nna igbaume, gbaa ndí ozö ume, ya búrukwanu ha. **29** N'ihi na enye anarakwa adighí n'onyinye inyeaka, ka onye nwere onyinye a site n'afö nakwa ıkpukpö Chineke. **30** Unu onwe unu ndí ofufu mee ya, ö búru ibu onyendu, ka onye ahü na-enupuru Chineke isi na mbü, anatala ebere duo site n'ikpacchapü anya, ya búrukwanu ime ya ubgu a, n'ihi nnupu isi ha. **31** Otu a ka ö ebere, ka onye ahü jiri obi ütö na-eme ya. **9** Ka díkwa, ha bù ndí na-enupu isi ubgu a ka ha ihünanya búru nke ihu abuö n'adighí na ya, nwe ike soro unu keta oke site n'ebere Chineke kpoo ihe ojoo asì, jidesie ihe dí mma ike. **10** meree unu. **32** N'ihi na Chineke enyefela onye Huriitanu onwe unu n'anya, díka ümü nke otu óbula n'aka nnupu isi, ka o si otu a gosi mmapadü nna. Ka ihe ibe unu na-eme na-atö unu ütö. Na-niile obi ebere ya. (**eleesë g1653**) **33** Leenü ka o asopukwaranu ibe unu karja otu ha si asopuru si dí omimi bù akü ahü Chineke nwere! Lee unu. **11** Unu abula ndí umengwü n'orü unu. ka iba uba nke amamihe ya na ihe ömümä ya Kama werenü mmüo na obi na-anu ökü na-ejere siri dí ukwuu! Apughí ıchopüta ikpe ya niile, Onyenwe anyi ozi mgbe niile. **12** Nweenü obi uzö ya niile búlkwa ihe apughí ıchopüta. **34** anlıri n'ime olileanya, nweenü ntachiobi n'ime "Onye maara uche Onyenwe anyi? Ma ö bù nsogbu, na-ekpekwanu ekpere mgbe niile. **13** onye bù onye ahü na-enye ya ndümödö?" **35** Na enyetünu ufodü ndí nsö ihe site n'ihe unu "Onye burula uzö nye Chineke ihe, nke ga-eme nwere iji gboo mkpa díri ha. Na-elekötakwanu ka Chineke kwughachi ya?" **36** N'ihi na ihe niile ndí obia anya nke öma. **14** Gözienü ndí na-akpagbu unu, gözienü ha, unu abukwala ha önu. **15** Mgbe ndí ozö na-anlıri öñü, soronu ha riuria öñü. Mgbe ha no n'iru uju, soronu ha ruo Amen. (**aïön q165**)

12 Ya mere, umunna m, ejị m obi ebere
Chineke na-ario ka unu chee anu ahu unu

echekwala na i maara ihe niile. **17** Ejikwala ihe N'ihi na mgbe i na-ahụ ndị mmadu n'anya, i ojọọ akwughachi ihe ojọọ e mere gi. Kama, na- na-emezu ihe niile iwu chọro. **9** Iwu niile e echenụ otu unu ga-esi mee ihe dị mma n'anya nyere, "Gị akwala iko," "Egbula mmadu," "Ezula mmadu niile. **18** Dịka ike gị niile ha, mee ka gị ohi," "Enwelaanya ukwu n'ihe mmadu ibe gị na onye ọbụla biri n'udo. **19** Ndị enyi m, unu nwere," nakwa iwu ndị ọzọ niile e nyere ka abọla ọbọ, kama hapurụnụ Chineke ọrụ ịbọtara a chikötara n'otu nke a siri: "Hụ mmadu ibe unu ọbọ. N'ihi na e dere ya, "Ibọ ọbọ dịrị m, aga gị n'anya dika onwe gi." **10** Ihunanya adighị m akwughachi," ka Onyenwe anyị kwuru. **20** echere onye agbataobi ya echiche ojọọ, ya mere Ma otu o dị, "Ọ bụrụ na agụ na-agụ onye iro ihunanya bụ idebezu iwu niile. **11** Ihe ọzọ mere gi, were nri zụọ ya, ọ burukwa na akpirị na- o ji dị mkpa ibi ezi ndụ bụ nke a. Unu maara akpọ ya nkụ, nye ihe ọnụnụ ka ọ nụọ, mgbe i na oge ahụ anyị na-ele anya ya abịala nso. Ya na-eme nke a, i na-agukwasị ichetu ọkụ na-ere mere, sitenụ n'ura bilie, n'ihi na nzoputa anyị ere n'isi ya." **21** Unu ekwela ka ihe ojọọ merie adịla nso ugbu a karịa mgbe ahụ anyị kweere unu, kama werenụ ezi ihe merie ihe ojọọ.

13 Ka onye ọbụla doo onwe ya n'okpuru ndị na-achị achị, n'ihi na ikike ọchichị ọbụla agaghị adị ma ọ bụrụ na Chineke akwadoghi ya. Ọ bụkwa Chineke toro ntọala ikike ọchichị niile e nwere. **2** Ya mere, onye ọbụla na-enupu isi n'okpuru ọchichị, na-emegeide ihe Chineke hiwere, ndị na-eme nke a ga-ewetara onwe ha ikpe ọmụma. **3** Ndị na-eme ezi ihe anaghị atụ egwu ndị no n'ochichị, kama ndị na-atụ ha egwu bụ ndị na-eme ihe ojọọ, ya mere ọ bụrụ na i choghị itụ ndị na-achị achị egwu, mee ihe dị mma, ha ga-etokwa gi. **4** N'ihi na banyere ihe ntule nke obi. **2** Otu onye nwere ọ bụ onyeozi Chineke maka ọdịmmma nke gi, okwukwe iri ihe niile, ma onye na-adighị ike ma ọ bụrụ na unu mere ihe na-adighị mma, n'okwukwe, na-eri naanị ahịhị nri. **3** Onye ahụ tügenụ egwu, n'ihi na onye na-achị achị nwere ezi nkwoado ịta onye mere ihe ojọọ ahụ. Ọ bụ na-eri ihe niile e kwasighị ịleda onye jụrụ iri ya onyeozi Chineke burukwa onye na-eji ọnụma niile ekwasighị ịma onye na-eri ihe ndị a ikpe. na-ata ndị mmebi iwu ahụ. **5** Ya mere unu N'ihi na Chineke anabatala onye ahụ. **4** Onye kwasiri irubere ndị na-achị achị isi, ọ bụghị ka ị bụ i ji na-ekpe odibo onye ọzọ ikpe? Onye naanị maka ahụ. Ọ bụrụ na unu ji, kwụonụ ya, ọ burukwa ụgwọ ụtụ isi nke na ụbọchị kacha ndị ọzọ na unu ji ha n'ugwọ, ọ bụrụ na unu ji ugwo ụtụ ịdị nsọ, onye nke ọzọ nwekwara ike na-ecche taks, kwụonụ ya, ọ burukwa ụgwọ ụtụ isi nke na ụbọchị niile bụ otu ihe, ma o kwasiri ka akụnụba unu, ka unu ji, kwụonụ ya. Ọ bụrụ na onye ọbụla kpebiere onwe ya. **6** Onye ọbụla na-onye ọbụla kwasiri ka a sọpuru ya, sọpuru n'otu ụbọchị bụ nke pürü iche, na-eme onye dị otu a, ọ burukwa na onye ọbụla kwasiri nke a nye Onyenwe anyị. Onye ọbụla na-eri otu ka a kwanyere ya ugwu kwanyerenụ ya ugwu. **8** ihe na-eri ya n'ihi Onyenwe anyị. Ma onye na-Kwụonụ ụgwọ niile unu ji. Ka ugwo unu ga-adighị eri otu ihe ahụ na-eme kwa nke a nye ejide ndị mmadu bụrụ ugwo ihu ha n'anya. Onyenwe anyị. Ma na-enyekwa Chineke ekele.

na mbụ. **12** Abalị ekeela abuọ, ọ fodụrụ ntakirị ugbu a, ọ bụrụ ụtụtụ. Ka anyị yipụ uwe ọrụ nke ọchichị, ma yikwasị ngwa agha nke ihè. **13** Burụnụ ndị dị ọcha, dika ndị na-akpagharị n'eihie. Ọ bụghị n'igba egwu ruru unyi, maobụ n'ịnụbiga mmanya oke, ọ bụghị n'ikwa iko, na imefe ihe ụwa oke. Ọ bụghị n'esemokwu, na ekworo. **14** Kama yirinụ Onyenwe anyị Jisọs Kraist dika uwe. Unu enyekwala ahụ unu ohere inweta ihe niile nke na-agụ ya.

14 Nabatanụ ndị okwukwe ha na-esighị ike n'etiti unu. Ma ọ bụghị n'ihi ise okwu na-eri ihe niile e kwasighị ịleda onye jụrụ iri ya na-eri ihe niile e kwasighị ịma onye na-eri ihe ndị a ikpe. na-ata ndị mmebi iwu ahụ. **5** Ya mere unu N'ihi na Chineke anabatala onye ahụ. **4** Onye kwasiri irubere ndị na-achị achị isi, ọ bụghị ka ị bụ i ji na-ekpe odibo onye ọzọ ikpe? Onye naanị maka ahụ. Ọ bụrụ na unu ji, kwụonụ ya, ọ burukwa ụgwọ ụtụ isi nke na ụbọchị kacha ndị ọzọ na unu ji ha n'ugwọ, ọ bụrụ na unu ji ugwo ụtụ ịdị nsọ, onye nke ọzọ nwekwara ike na-ecche taks, kwụonụ ya, ọ burukwa ụgwọ ụtụ isi nke na ụbọchị niile bụ otu ihe, ma o kwasiri ka akụnụba unu, ka unu ji, kwụonụ ya. Ọ bụrụ na onye ọbụla kpebiere onwe ya. **6** Onye ọbụla na-onye ọbụla kwasiri ka a sọpuru ya, sọpuru n'otu ụbọchị bụ nke pürü iche, na-eme onye dị otu a, ọ burukwa na onye ọbụla kwasiri nke a nye Onyenwe anyị. Onye ọbụla na-eri otu ka a kwanyere ya ugwu kwanyerenụ ya ugwu. **8** ihe na-eri ya n'ihi Onyenwe anyị. Ma onye na-

7 N'ihi na o nweghi onye n'ime anyi na-adirị onye ọbụla nke na-adighị ama onwe ya ikpe site naanị onwe ya ndụ, o nwekwaghị onye n'ime n'ihe ọ nabatara. 23 Ma onye ọbụla na-eri ihe anyi na-anwụrụ naanị onwe ya ọnwụ. 8 O bürü ọbụla site n'obi abụ bu onye ikpe mara, n'ihi na anyi adirị ndụ, anyi dị ndụ nye Onyenwe na o jighị okwukwe rie ya, n'ihi na ihe ọbụla a anyi; ọ burukwa na anyi anwụo, anyi nwụrụ na-esiteghị n'okwukwe mee bu mmechie.

nye Onyenwe anyi; ya mere ma anyi dị ndụ ma anyi nwụrụ anwụ, anyi bu nke Onyenwe anyi. 9 O bu n'ihi nke a ka Kraist ji nwụo, ma biliekwa, ka ọ bürü Onyenwe nke ndị dị ndụ na nke ndị nwụrụ anwụ. 10 Ma gị onwe gi, gini mere i ji ekpe nwanna gi ikpe? Gini mekwarai ji eleda ya anya? N'ihi na anyi niile ga-eguzo n'otu n'otu n'ihu oche ikpe Chineke. 11 E dere ya, “N'ezie, dika m na-adị ndụ,” ka Onyenwe anyi kwuru, ‘ikpere niile ga-egbu n'ihu m; ire niile ga-ekwuputakwa Chineke.’” 12 E, anyi niile n'otu n'otu ga-aza ajụjụ banyere ndụ anyi n'ihu Chineke. 13 Ya mere, ka anyi kwusị ikperita onwe anyi ikpe, kama kpebie n'ime obi gị na i gaghi edochiri nwanna gi ihe ga-eme ka ọ suọ ngong'o maqbụ ihe mgbochi n'uzo. 14 Dika onye n'ime Onyenwe anyi Jisos, o doro m anya nke ọma na o nweghi ihe ọbụla na-adighị ọcha na nke onwe ya. Ma ọ bürü na onye ọbụla nahụta ihe ọbụla dika ihe na-adighị ọcha, nye onye dị otu a, ihe ahụ adighị ọcha. 15 O burukwa na ihe i na-eri na-ewute nwanna gi, i naghi egosi na i hụrụ ya n'anya. Ekwela ka nri i na-eri bürü ihe ga-ewetara nwanna gi ila n'iyi, n'ihi na cheta na ọ bükwa n'ihi ya ka Kraist jiri bịa nwụo. 16 Ekwela ka ihe ọma gi bürü nke a ga-akpo ajọ ihe. 17 N'ihi na alaeze Chineke abughi oriri na ọnụnụ kama ọ bu ezi omume, na udo na ọnụ n'ime Mmụo Nso. 18 N'ihi na onye ọbụla na-efe Kraist n'uzo dị otu a, na-eme ihe na-ato Chineke ụtọ, ụmụ mmadụ na-anabatakwaya. 19 Ka ihe na-agusị gi agusị ike bürü ime ihe ga-eweta udo, ya na ime ihe n'uzo a gasei mee ka e wulie ndị ọzo elu. 20 Emebkwala ọru Chineke n'ihi nri; nri niile dị ọcha, ma o kwasighị ka onye ọbụla rie ihe ga-eme ka onye ọzo suọ ngong'o. 21 O ga-akara gi mma ka i hapu iri anụ maqbụ iju mmanya ma ọ bükwanụ ime ihe ọbụla ga-eme ka nwanna gi suọ ngong'o. 22 Ya mere, ka okwukwe i nwere banyere ihe ndị a bürü nke dị n'etiti gi na Chineke. Ngozi na-adirị

15 Anyi onwe anyi bu ndị dị ike kwesiri ịnagide mgbe ndị na-adighị ike mejorọ anyi, o bughi ime ihe ga-atọ anyi ụto. 2 Ka onye ọbụla n'ime anyi na-eme ihe ga-atọ onye agbataobi ya ụtọ maka ọdimma ha, ka o wulie ha elu. 3 N'ihi na Kraist n'onwe ya emeghi ihe tọrọ ya ụtọ, kama dika e dere ya n'akwukwọ nsø, “Mkparị niile nke ndị na-akparị gi dakwasiri ml!” 4 N'ihi na ihe niile edere n'oge gara aga bụ iji kuziere anyi ihe, ka anyi nwee ike isite na ntachiobi nakwa nkasiobi, nke dị n'akwukwọ nsø nwee olileanya. 5 Ka Chineke ahụ na-ene agbamume na ntachiobi nye unu mmụo nke idị n'otu n'etiti onwe unu, dika Kraist Jisos nwere. 6 N'ihi na nke a ga-eme ka unu niile jikötaa obi unu, na olu unu n'otu, inye Chineke na Nna Onyenwe anyi Jisos Kraist otuto. 7 N'ihi ya, nabatanụ onwe unu dị ka Kraist nabatara unu, iji wetara Chineke otuto. 8 Ma ana m agwa unu na Kraist aghoṇla onye na-ejere ndị e biri ugwu ozi n'ihi eziokwu nke Chineke, iji mee ka nkwa e kwere ndị bu nna nna anyi ochie guzozie. 9 Ka ndị mba ọzo nwe ike inye Chineke otuto maka ebere ya, dika e dere ya, “N'ihi nke a, aga m eto gi n'etiti ndị mba ọzo, aga m abụ abụ nye aha gi.” 10 O kwukwara ọzo si, “Soronu ndị ya ńyàrìa ọnụ unu ndị mba ọzo.” 11 Ozokwa, “Toonu Onyenwe anyi unu ndị mba ọzo niile, ka ndị niile dị iche jaakwa ya mma.” 12 Ozokwa, Aizaya na-asị, “Mgborogwu Jesi ga-epulite ọzo, onye nke ga-ebili ichị mba niile, ndị mba ọzo ga-enwekwa olileanya n'ime ya.” 13 Ka Chineke onye bu isi olileanya mejuputa unu n'oke ọnụ na udo dika unu na-atiukwasị ya obi, ka unu si otu a bürü ndị olileanya ha jubigara oke site n'ike nke Mmụo Nso. 14 Umunna m, o doro m anya na unu onwe unu juputara n'idị mma, burukwa ndị tozuru etozu n'ihe ọmuma ruo na unu nwere ike izirịta onwe unu ihe. 15 Ma otu ọ dị, edepatala m ụfodụ isi okwu n'ebe o doro anya nye unu, iji chetara unu ha ọzo, n'ihi

amara Chineke nyere m, **16** abu m onyeozi Kraist m n'aka ndị na-ekweghi ekwe nō na Judia. Ka Jisōs, ana m arụkwa ọrụ onye nchüaja n'izisa ọrụ m maka Jerusalem bürü ihe ndị nsō nō oziom Chineke, ka ofufe ndị mba ozọ bürü ebe ahụ ga-anabata. **32** Ka ọ ga-abu site n'uche aja Chineke ga-anara nke ọma, nke Mmụo Nsō Chineke, aga m abịakwute unu n'onyi kurukwa dokwara nsō. **17** N'ihi ya, ana m anya isi n'ime ume ndụ na nnokô mű na unu. **33** Ka Chineke Kraist Jisōs banyere ọrụ m na-arụru Chineke. ahụ na-enye udo, nonyere unu niile. Amen.

18 Agaghị m anwa anwa kwuo okwu banyere ihe ozọ karịakwa ihe ndị ahụ Kraist ruputara site n'aka m, bụ idubata ndị mba ozọ, ime ka ha rube isi nye Chineke, site n'okwu ọnụ m na ihe m rürü, **19** nke pütara ihe n'orụ ebube na ihe irijibama site n'ike nke Mmụo nke Chineke. Ya mere, site na Jerusalem ruo Ilirikom, ekwusaala m n'uzo zuru ezu, oziom Chineke. **20** Ochichọ obi m mgbe niile bụ ikwusa oziom ahụ n'ebe obula ndị mmadụ na-anụtubeghi ihe banyere Kraist, ka m ghara ịbụ onye na-ewukwasị ihe n'elu ntọala nke onye ozọ tоро, **21** ma dika e dere ya, “Ndị a na-agwaghị ihe banyere ya ga-ahụ, ndị a ka anụbeghi, ga-aghotakwa.” **22** N'ezie, nke a bụ ihe mere m na-ejibeghi nwee ohere ịbjakwute unu. **23** N'ihi na ọ dila ọtụtu afọ kemgbe m bidoro na-enwe mmasị m ga-abia hụ unu anya, ma ubgu a, ọrụ m nwere n'akụkụ a agwula, oge eruola mgbe m ji ahapụ ebe a. **24** N'ihi na nzube m bụ ijero obodo Spen. Mgbe ọbula m ga-agakwa, aga m akwusi ịlhụ unu na elekwa anya na unu ga-edupụ m n'ije m, mgbe mű na unu jiri ọnụ nörötụ nwa mgbe nta. **25** Ma ubgu a, ana m aga Jerusalem ebe m na-ejere ndị nsō ozi. **26** N'ihi na ọ dị ndị Masidonia na Akaịa ezi mma iwere n'ufodụ n'ihe ha nwere nyere ndị ogbenye nō n'etiti ndị nsō nō na Jerusalem aka. **27** Ha ji ọnụ mee nke a, n'ezie ha ji ha ugwo i mere ha otu a. N'ihi na ọ bürü na ndị mba ozọ so ha keta oke na ngozi nke Mmụo Nsō, ha ji ugwo isite n'akunuba ha nwere kenyé ha. **28** Ya mere, mgbe m mezuru nke a, hụkwa na ha anatala onyinye ahụ a tükötara ha, aga m abata ịhụ unu mgbe m na-aga Spen. **29** Amaara m na mgbe m ga-abịakwute unu, aga m abia n'ime ozuzu oke ngozi nke Kraist. **30** Esi m n'aka Onyenwe anyi Jisōs Kraist na iħunanya anyi nwere n'ime Mmụo Nsō na-arịo unu, ụmụnnna m, ka unu soro m na-ekpe ekpere, na-echetanu m n'ekpere unu n'ihu Chineke. **31** Ka a dopyuta

16 Ana m eme ka unu mata nwanna anyi nwanyi, Fibi, onye na-ejere nzukọ ozi na chochị dị n'obodo Senkria. **2** Biko nabatanụ ya n'ime Onyenwe anyi dika o kwesiri ndị ya. Nyekwaranụ ya aka n'uzo niile unu nwere ike, n'ihi na o nyerela mű na ọtụtu ndị ozọ aka. **3** Keleerenụ m Prisila na Akwila ndị mű na ha na-arụkọ ọrụ Kraist Jisōs. **4** Ndị a atughị egwu ọnụ n'ihi ndụ m. Ọ bughị naanị mű onwe m na ekele ha, kama nzukọ Kraist ndị dị na mba ozọ niile na-ekelekwa ha. **5** Biko kelekwaaranụ m ndị niile na-ezukọ n'ulọ ha. Keleerenụ m ezi enyi m Epinetus. Nwoke a bụ onye buru ụzọ nabata Kraist n'obi ya, n'akụkụ Eshia niile. **6** Keleerenụ m Meri, onye rüşirị ọrụ ike n'etiti unu. **7** Ana m ekelekwa Andronaikos na Juniya, ndị ikwu m, ndị e tinyekötara mű na ha n'ulọ mkporo. Ndị ozi niile na-asopụrụ ha. Ha bukwa m ụzọ kwere na Kraist. **8** Kelekwaaranụ m Ampliatos onye m hụrụ n'anya n'ime Onyenwe anyi. **9** Keleenụ Ọbanos, onye anyi na ya na-arụkọ ọrụ Kraist, na Stakis ezi enyi m. **10** Otu a kwa, keleenụ Apelis onye anwapütarala nguzosike ya n'ime Kraist. Keleenụ ndị ezinaulọ Aristobulos. **11** Keleerenụ m Herodian onye ikwu m. Keleekwanụ ndị bi n'ulọ Nasisos. Ha bụ ndị nke Chineke. **12** Keleekwanụ Traifina na Traifosa ndị a na-arụsị ọrụ Onyenwe anyi ike. Keleekwanụ Pesis, onye m hụrụ n'anya na onye na-arụsị ọrụ Onyenwe anyi ike. **13** Keleere m Rufos onye Onyenwe anyi n'onwe ya hopütara, na nne ya, onye na-emekwara m ka nne. **14** Ana m ekele unu Asinkritos, Flegon, Hamis, Patrobas, Hamis na ụmụnnna anyi niile ndị ha na ha nō. **15** Keleerenụ m Filologos, Juliya, Nerus na nwanne ya nwanyi. Keleekwanụ Olimpas na ndị nsō niile ha na ha nō. **16** Werenu isurita ọnụ dị nsō, keleriṭa onwe unu. Nzukọ Kraist niile nō n'ebe a na-ekelekwa unu. **17** Ugbu a, ụmụnnna m, ana m arịo ka unu wezuganụ onwe unu site n'ebe ndị ọrụ ha bụ

iweta nkewa, na-etinye ihe mgbochi n'uzo unu, na-eme ka okwukwe ndị ọzọ hapụ iguzosi ike n'ihi ozizi ha na-ezi nke megidere ihe ahụ niile e ziri unu. **18** Ndị dị otu a abughị ndị ozi nke Onyenwe anyị Jisos Kraist. Ha na-arụ naanị n'ihi akpa ha. Ha maara otu e si ejị ire ụtọ edufu ndị obi ha na-esighị ike. **19** Mmadụ niile anụla maka nrube isi unu na-erubere ozioma ahụ. Ana m aňuri ọrụ n'ihi unu. Achọrọ m ka unu bùrụ ndị maara ihe banyere ezi ihe, ka unu bùrụ ndị na-amaghị ihe n'ihe banyere ihe ojọ. **20** Mgbe na-adighị anya, Chineke nke udo ga-azopịa ekwensu n'okpuru ükwu unu. Ka amara Onyenwe anyị Jisos dinyaere unu. **21** Timoti onye so m na-arukọ ọrụ, na Lusios, na Jesin na Sosipata, ndị ikwu m na-ekele unu. **22** Mü onwe m bụ Tatios, onye dere akwukwọ a, na-ekelekwa unu n'aha Onyenwe anyị. **23** Gaios, onye na-ele mü na nzukọ niile ọbia n'ebe a, na-ekelekwa unu. Otu a kwa, ndị niile na-ezukọ n'ụlo ya na-ekelekwa unu. Erastos, onye na-elekọta ihe ndị obodo a na nwanna anyị nwoke Kwatos, na-ekelekwa unu. **24** Ka amara Onyenwe anyị Jisos Kraist dinyaere unu niile. Amen. **25** Ana m enyefe unu n'aka onye ahụ pürü ime ka unu guzosie ike site n'oziooma m kwusaara unu, nakwa nkwerpüta nke Jisos Kraist, dika mkpughe nke ihe omimi ahụ e zoro ezo kemgbe ọtụtụ ọgbọ ndị gara aga siri dị. (*aiōnios g166*) **26** Ma ubu a, e kpugheela ya, mee ka ọ püta ihè site n'ihe ndị amụma dere n'akwukwọ nsọ, ka ndị mba ọzọ niile maara ya dika ihe Chineke ebighị ebi nyere n'iwu ya si dị, ka ha mọta irube isi nke na-esite n'okwukwe. (*aiōnios g166*) **27** Ka otuto na nsopuru dirị Chineke, onye naanị ya bụ onye amamihe, ruo mgbe ebighị ebi, site na Jisos Kraist. Amen. (*aiōn g165*)

1 Ndi Korint

1 Pol, onye a kporo ibu onyeozi Jisos Krajst site n'ochichio Chineke, na nwanna anyi nwoke Sostenis, **2** O bu unu nzukø Chineke di na Korint ka a na-edere akwukwo a, ndi e doro nsø n'ime Krajst Jisos, na ndi a kporo ibi ndu di nsø, tinyere ndi ahu niile na-akpoku aha Onyerwe anyi Jisos Krajst, onye bu Onyenwe ha na Onyenwe anyi: **3** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisos Krajst diri unu. **4** Ana m ekele Chineke ekele n'hi onyinye amara niile o nyere unu site na Krajst Jisos. **5** N'hi na e emeela ka unu baa uba n'uzø niile, n'ime ya, ma n'okwu unu ma na nghota unu. O meekwala ka unu nwee nghota zuru ezu banyere eziokwu niile. O na-emekwa ka unu nwee ike na-ekwuputa okwu banyere ozioma ya. **6** N'hi na igba akaebe banyere Krajst pütara ihe, guzosiekwa ike na ndu unu. **7** Otu ihe si di, o dighi onyinye mmuo foduru unu nke unu na-enweghi, ka unu nqro na-eche mgbe Chineke ga-egosiputa Onyenwe anyi Jisos Krajst. **8** O ga-eme ka unu di ike ruo na mgbe ikpeazu, meekwa ka unu buru ndi na-enweghi ita ụta n'ubochi Onyenwe anyi Jisos Krajst. **9** Chineke, onye kpobataru unu ka unu na Okpara ya bu Onyenwe anyi Jisos Krajst, na-enwe mmekorita kwesiri ntukwasj obi. **10** Umunna m, ejị m aha Onyenwe anyi Jisos Krajst na-arịo unu, ka unu niile na-ekwekorita n'ihe ọbula unu kwuru, ka nkewa ọbula gharakwa ibata n'etiti unu. Ana m arııkwa unu ka unu di n'otu, n'echiche obi unu na n'izu unu. **11** N'hi na umunna m, esi m n'ọnụ ndi si n'ezinaulø Kloyi bjara n'ebe a nụta na esemokwu di n'etiti unu. **12** Anuru m na ikpa iche iché abatala n'etiti unu. Na ụfodu n'ime unu na-asị, "Abu m onye na-eso Pol"; ndi ozø na-asikwa, "Abu m onye na-eso Apolos"; ndi ozokwa na-asị, "Ana m eso Sefas"; ma ndi ozø na-asikwa, "O bu Krajst ka m na-eso." **13** Krajst, o di abuø? O bu Pol ka a kpogidere n'obe n'hi unu? O di onye e mere baptizim n'aha Pol? **14** Ana m ekele Chineke ekele na o dighi onye ọbula n'ime unu m mere baptizim, ewezugakwa Krispos na Gaios. **15** Ya

mere, o dighi onye n'ime unu ga-asị na e mere ya baptizim n'aha m. **16** (Aha! Emekwara m Stefanas na ezinaulø ya baptizim. Ewezuga ndi a, amaghị m ma m ga-echetakwa onye ozø m mere baptizim n'onwe m.) **17** N'hi na Krajst ezighị m ime ndi mmadu baptizim. O zitere m iji okwu di mfe kwusaa ozioma ya. O bughị iji okwu oke mmuña na amamihe nke mmadu ka ike nke obe Krajst ghara ibu ihe efu. **18** N'hi na okwu maka obe bu ihe nzuzu nye ndi na-efu efu, ma nye anyi ndi a na-azoputa, o buru anyi ike nke Chineke. **19** E dere ya, "Aga m emebi amamihe ndi maara ihe. Aga m emekwa ka oke nghota nke ndi maara ihe buru ihe efu." **20** Olee ebe ndi oke amamihe nō? Olee ebe ndi oke akwukwo nō? Olee ebe ndi oke iрюuka nke oge a nō? Chineke o mebeghi ka amamihe nke ụwa a buru ihe efu? (aión g165) **21** Ma ebe o bu site n'amamihe nke Chineke, ụwa enweghi ike ịmatu Chineke site na amamihe nke ya, o di Chineke ezi mma isite n'ozioma nke a na-ekwusa nke ndi mmadu na-akpo ihe nzuzu zoputa ndi kweere. **22** Ndị Juu chọrọ ihu ihe irijibama, ndi Griik na-achokwa amamihe. **23** Ma anyi onwe anyi na-ekwusa Krajst, onye a kpogburu n'obe, onye bu ihe mgbochi n'ebe ndi Juu nō, ma na ntị ndi mba ozø, o di ka okwu nzuzu. **24** Ma nye ndi niile a kporo, ma ndi Juu ma ndi Griik, Krajst bu ike nke Chineke burukwa amamihe nke Chineke. **25** N'hi na nzuzu Chineke di mma karja amamihe niile nke mmadu, adighị ike Chineke dikwa ukwuu karja ike niile nke mmadu. **26** Umunna m, chetakwanu ihe unu bu mgbe a kporo unu. Chetanu na o bu ole na ole n'ime unu bu ndi maara ihe n'usoro ogugo mmadu, ndi di ike, na ndi a maara aha ha n'obodo. **27** Ma lee na o bu ihe ahụ ụwa gurụ dika ihe nzuzu, ka Chineke hørø iji mee ka ihere mee ndi amamihe. O bukwa ihe ha gurụ dika ihe na-adighị ike ka Chineke hørø iji mee ka ihere mee ndi di ike. **28** N'hi na Chineke hørø ihe díkaríri ala nke ụwa, na ihe a jürü aju, jiri ha mee ka ihe ụwa chere na o bagħi uru, buru ihe bara uru. **29** Ka mmadu ọbula ghara ịnya isi n'ebe Chineke nō. **30** Ma o bu n'hi ya ka unu ji nqro n'ime Krajst Jisos, onye ghørø isi amamihe nye anyi site na

Chineke, nke bụ ezi omume anyị na nke ido nyere anyị. **13** Nke a bụ ihe anyị na-ekwu, ọ anyị nsọ, na onye mgbapta anyị. **31** Ya mere, bughị n'okwu a kuziiri anyị site n'amamihe dika e dere ya n'akwukwọ nsọ, "Onye ọbụla na-anaya isi, ya nyaa n'ime Onyenwe anyị."

2 Umunna m, mgbe m bijakwutere unu na mbụ, ejighị m mmuta m na oke okwu megharja unuanya banyere ihe omimi niile nke okwu Chineke. **2** N'ihi na ekpebiri m na naanị ihe m ga-ama n'etiti unu bụ naanị ihe banyere Jisos Kraist na mkpogbu a kpogburu ya n'elu obe. **3** Abjaktutere m unu n'onodụ adighị ike, oke ụjọ na ahụ ịma jijiji. **4** Okwu m na ihe m kwusara abịakwaghị dika okwu ire ụtọ na nke oke mmuta, ime ka ndị mmadụ kwere, kama ha bijara n'uzo igosi ọrụ nke Mmụo Nsọ na ike ya. **5** Ka okwukwe unu ghara ịdabere n'amamihe mmadụ, kama ka ọ dabere n'ike Chineke. **6** Ma otu ọ dị, anyị na-ekwu okwu amamihe n'ebe ndị tozuru oke nọ. Ma ọ bughị amamihe nke ogē a, maobụ nke ndị na-achị ụwa taa, bụ ndị na-agaghaghị ila n'iyi. (aiōn g165) **7** Kama anyị na-ekwu okwu amamihe nke Chineke n'uzo dị omimi, bụ amamihe Chineke zonariị ụmụ mmadụ site na mbụ, nke Chineke kara aka tupu e kee ụwa na a ga-ekpughe ya n'oge a maka iwtara anyị otuto. (aiōn g165) **8** O nweghi onye ọbụla n'ime ndị ọchịchị nke ọgbọ a ghötara ihe banyere nzube a. N'ihi na ọ bürü na ha maara ya, ha agaraghị akpogbu Onyenwe otuto ahụ n'obe. (aiōn g165) **9** Ma dika e dere ya, "Ihe ahụ anya mmadụ na-ahụbeghi, ihe ahụ ntị mmadụ na-anụbeghi, ihe ahụ mmadụ na-echebeghi n'obi ya, bụ ihe Chineke kwadoro, debere ndị niile hụru ya n'anya." **10** Ma Chineke e kpugherela anyị ihe omimi ndị a site na Mmụo Nsọ ya. Mmụo Nsọ bụ onye na-enyochapta ihe omimi na ihe nzuzo niile dị Chineke n'obi. **11** O dighị onye ọbụla pürü ịma ihe onye ọzọ na-eche n'obi ya. O bụ naanị mmuọ n'o n'ime onye ahụ bụ onye mara ihe niile banyere ya. O díkweghị onye pürü imata ihe Chineke na-eche n'obi ya, ma ọ bughị naanị Mmụo nke Chineke. **12** Ma mmuọ nke anyị natara abughị mmuọ nke ụwa, kama ọ bụ Mmụo nke sitere na Chineke, ka anyị nwee ike ighota onyinye amara Chineke naile Chineke

mmadụ, kama site n'okwu nke Mmụo kuziri anyị; anyị ji okwu nke Mmụo na-akowa eziokwu nke mmuọ. **14** Ma mmadụ ahụ Mmụo na-adighị n'ime ya adighị anabata ihe ndị ahụ sị na Mmụo nke Chineke bịa, n'ihi na ha bụ nzuzu n'ebé onye ahụ nọ. O naghị ighota ha, n'ihi na ha bụ ihe a na-aghota naanị site n'ike nke Mmụo. **15** Onye ahụ Mmụo Nsọ na-achị achị na ndị ya, nwere ike ighota ihe ọbụla ma ya onwe ya bụ onye mmadụ ọbụla na-enweghi ike ighota. **16** N'ihi na, "Onye maara uche Onyenwe anyị ruo na ọ ga-ezi ya ụzọ?" Ma anyị onwe anyị nwere uche nke Kraist.

3 Umunna m, o siiri m ike ığwa unu okwu dika a ga-asị na unu bụ ndị tozuru etozu n'ime Mmụo, kama agwara m unu okwu dika ndị anụ ahụ ha na-achị, ndị bụ ụmụntakirị n'ime Kraist. **2** Ejighị m nri siri ike na-azụ unu, kama ejị m mmiri ara na-azụ unu, n'ihi na unu apughị iri nri dị ike. N'ezie, ọ bọlađi ubgu a, unu erubeghi iri nri siri ike. **3** N'ihi na unu na-adị ndị dika ndị bi n'ụwa, ebe ọ bụ na ekworo na esemokwu na-adị n'etiti unu, nke a o ziputaghị na unu na-emē dika ndị ụwa, dika ndị mmadụ efu n'o ụwa. **4** N'ihi na mgbe otu onye na-asị, "Abụ m nke Pol," onye ọzọ na-asikwa, "Abụ m nke Apolos," o gosighị na unu na-akpa agwa dika ndị bi n'ụwa? **5** Onye bụ Apolos? Onye bụ Pol? Ọ bụ na anyị abughị ndị na-eje ozi, ndị wetaara unu ozioma unu kweere n'ime ya. Ọrụ dị iche iche anyị rụrụ bükwa nke anyị rụrụ dika Onyenwe anyị si kenyé anyị ọrụ ahụ. **6** Ọ bụ m kürü mkpuru ahụ, Apolos bükwa onye gbara mkpuru ahụ mmiri, maobụ Chineke mere ka o too. **7** Onye kürü mkpuru ahụ na onye gbara mkpuru ahụ mmiri adighị mkpa. Ọ bụ Chineke onye mere ka ha too dị mkpa. **8** O nweghi ihe dị iche n'etiti mụ bụ onye kürü mkpuru ahụ na Apolos onye gbara mkpuru ahụ mmiri. Ọ bụ otu ihe ahụ ka anyị bu n'obi. Onye ọbụla ga-anata ụgwọ ọrụ ya. **9** Anyị so Chineke na-arụ ọrụ. Unu onwe unu bükwanụ ubi Chineke burukwá ụlo ya a na-ewuli elu. **10** Eji m onyinye amara Chineke nyere m töö ntoala ọrụ a, dika ezi onye ọka n'iwu ụlo, onye

ozó amalitela iwukwasí ụlo n'elu ntóala ahú. a na-ekpe n'ülöikpe nke mmadú. N'ezie, anaghị Ma ka onye ọbùla kpachapú anya otu o si ewu. m ekpekwa onwe m ikpe. 4 O doro m anya 11 O nweghị onye ozó pürü ịtọ ntóala karịri na akonuche m adighị ama m ikpe, ma nke a ntóala ahú e bururi uzó tọo. Jisós Kraist bükwa egosighị na m bụ onye ikpe na-amaghị. Ọ bụ ntóala ahú. 12 Ma ọ burụ na mmadú ọbùla na-eji Onyenwe anyị naanị ka ọ dirị ikpe m ikpe. 5 ọlaedo maqbú ọlaçcha, ma ọ bükwanụ nkume Ya mere, unu ekpela ikpe tupu oge ya eruo, dí oke ọnụahịa, osisi maqbú okporo ọka, ma ọ cherenụ ruo mgbe Onyenwe anyị n'onwe ya ga-bükwanụ ahịhịa na-ewukwasí n'elu ntóala ahú, abia. Ọ ga-eme ka ihe niile zoro ezo n'ochichiri 13 ọru onye ọbùla ga-egosiputa ihe ọ bụ, n'ihi pütä ihè. Ọ ga-agbakwa ọchichị nzuozu niile nke na Uboghị ahú ga-eme ka ọ pütä ihè. A ga-eji dí n'obi n'anwụ. Mgbe ahú, onye ọbùla n'otu ọkụ kpughee ya n'ihi na ọ bụ ọkụ ka a ga-eji n'otu ga-anatakwa otuto ruuru ya site n'aka nwapütä ụdị ọru ọ bụ mmadú ọbùla rürü. 14 Ọ Chineke. 6 Ugbu a ụmụnna m ejiri m onwe burụ na ọkụ eruchapaghị ihe ọbùla mmadú ji m na Apolos mara unu atu maka ọdịmmma nke wuo ụlo ya n'elu ntóala ahú, onye ahú ga-anata unu, ka unu nwee ike isite n'aka anyị mta ụgwọ ọru. 15 Ma ọ burụ na ọkụ erechapụ ihe ihe site n'ihe ahú e dere bụ nke na-asị, "Unu ọbùla mmadú ji ruo ọru ya, ọru ọ rürü ga-ala agafekwala ihe e dere n'akwukwo nsø." Ka onye n'iyyi, ma a ga-azopütä onye ahú, ma ọ ga-adị ka ọbùla n'ime unu hapụ iji otu onye nyaa isi ma a ga-asị na e si n'ụlo na-ere ọkụ zopütä ya. 16 leda ndị ozó anya. 7 Onye gwara gi na i pürü Ọ bụ na unu aghotaghị na unu bụ ụlọnsø na iche n'etiti mmadú ndị ozó? Ọ dí ihe ọbùla i Mmụ Nsø Chineke bi n'ime unu? 17 O burụ na nwere nke abughị ihe i natara anata? Ọ bụ gini onye ọbùla emebie ụlọnsø Chineke, Chineke ga-emebikwa onye ahú. N'ihi na ụlo Chineke bụ ka i nwere nke i na-anataghị anata? Ma ọ burụ maara ihe, díka ihe ọmụma nke ụwa si dí, ọ ga-akara onye ahú mma ime onwe ya onye nzuzu, na i natara ya, gini mere i ji anya isi díka a ga- ụlo dí nsø, unu bükwa ụlo ahú. 18 Ka onye o asị na i nataghị ya anata? 8 Ma ugbu a, ihe ọbùla ghara ighogbu onwe ya, ọ burụ na onye ọbùla n'ime unu na-eché n'obi ya na ya bụ onye maara ihe, díka ihe ọmụma nke ụwa si dí, ọ ga-akara onye ahú mma ime onwe ya onye nzuzu, ka o nwe ike burụ onye maara ihe. (aiōn g165) 19 unu burụ eze. 9 Ọ na-adị m nnqo ka Chineke o N'ihi na ihe ahú ụwa na-eché na ọ bụ ezi ịma weere anyị bụ ndị ozi mee anyị ndị díkarisiri ihe bụ nzuzu n'anya Chineke. N'ihi na e dere ala, ndị a na-echeta naanị mgbe ihe niile na-ya, "O na-ejide ndị oke amamihe n'aghaghị agwusi agwusi, díka ndị a mara ikpe ọnwụ. N'ihi ha niile." 20 Ozokwa, "Onyenwe anyị maara na akpopütara anyị n'ihu oha mmadú mee anyị echiche obi mmadú, mara na amamihe ya bụ ihe nlere anya nye ụmụ mmadú na ndị mmụo ihe efu." 21 N'ihi nke a, ka onye ọbùla ghara ozi. 10 Anyị aghoqola ndị nzuzu n'ihi Kraist, ma inya isi banyere mmadú. Ihe niile bụ nke gi. unu onwe unu bụ ndị maara ihe n'ime Kraist. 22 Ma ọ bụ Pol, maqbú Apolos, maqbú Sefas, Anyị bụ ndị na-adighị ike ma unu dí ike. Anyị maqbú ụwa a, maqbú ndị, maqbú ọnwụ, maqbú bụ ndị a jürü ajụ na ndị a na-eleda anya, ma ihe dí taa na ihe niile ga-adị n'oge dí n'ihu, ha unu bụ ndị a na-asopütä. 11 Tutu ruo ugbu a, bụ nke unu. 23 Unu bükwa nke Kraist, Kraist anyị na-ebu ọnụ nörökwa n'akpirị ikpọ nkụ. bükwa nke Chineke.

4 Achọro m ka unu na-ele anyị anya díka ndị na-ejere Kraist ozi, ndị e nyefere ihe omimi Chineke n'aka. 2 Ma ihe dí mkpa bụ na o kwesiri ka ndị na-elekota ihe ọbùla burụ ndị kwesiri ntukwasí obi. 3 Anaghị m echegbu onwe m banyere ihe unu na-eché gbasarà m maqbú ihe

mmadú na-emeso anyị mmeso ojọq, ma anyị enweghị ebe obibi nke aka anyị. 12 Aka anyị ka anyị ji arupütara onwe anyị ihe anyị na-eri. Mgbe ndị mmadú na-abụ anyị ọnụ, anyị na-agozi ha. Mgbe ha na-ata anyị ahuhụ, anyị nọ na-enwe ndidi. 13 Anyị na-eji okwu dí nro na-

Anyị enweghị ezigbo uwe anyị ji achụ oyi. Ndị mmadú na-emeso anyị mmeso ojọq, ma anyị enweghị ebe obibi nke aka anyị. 12 Aka anyị ka anyị ji arupütara onwe anyị ihe anyị na-eri. Mgbe ndị mmadú na-abụ anyị ọnụ, anyị na-agozi ha. Mgbe ha na-ata anyị ahuhụ, anyị nọ na-enwe ndidi. 13 Anyị na-eji okwu dí nro na-

azaghachi ndị na-ekwujo anyị. Tutu ruo ugbu a, unu bürü ndị dị ọhụrụ, na ndị dị ọcha. N'ihi na a na-eme anyị mmeso dika anyị bụ unyi ndị a chọqları Krajst, bụ aja nwá aturu, nke Ngabiga ụwa na-azachapụ, dika ihe a jụrụ aju n'anya ndị anyị. 8 N'ihi ya ka anyị mee mmemme na-nụwa. 14 Anaghị m edere unu ihe ndị a ka ihere ejighị ihe na-eko achịchà nke bụ ihe ojoo na obi mee unu, kama ana m ede ya idu unu ọdu, na ojoo, kama ka anyị jiri achịchà na-ekoghi eko ido unu aka na ntị, dika ụmụ m hụrụ n'anya. nke bụ obi ọcha na eziokwu. 9 E dere m unu 15 Ọ bụ ezie na unu nwere ọtụtu ndị nche, ma n'ime akwukwo ozi m, ka unu na ndị na-akwa unu enweghị karịa otu nna. N'ihi na ọ bụ m bụ iko ghara inwe mmekọ ọbụla. 10 Ọ bughị ihe nna unu n'ime Krajst Jisós, site n'ozioma ahụ gbasara ndị nke ụwa ndị na-akwa iko, maobụ m wetaara unu. 16 Ya mere, ana arịo m unu, ndị anya ukwu, na ndị na-apunara mmadụ ihe, ka unu na-eñomi ndụ m. 17 N'ihi nke a, ana maobụ ndị na-ekpere arʊsi. Ọ bürü otu a, ọ m ezitere unu Timoti, bụ ezi nwá m onye m pütara na unu ga-esi n'ụwa puo. 11 Ma ugbu hụrụ n'anya, nke kwesiri ntükwasị obi n'ime a, a na m edere unu ka unu na onye ọbụla Onyenwe anyị. Ọ ga-echetara unu otu m si e nke na-akpọ onwe ya nwanna nwoke maobụ bi ndụ n'ime Onyenwe anyị Krajst Jisós, dika nwanna nwanyị ghara imekọ ihe, ma ọ bürü na m na-akuzi ya n'ebé niile na nzukọ niile. 18 Ọ na-ebi ndụ ikwa iko, maobụ nwee anya ukwu, Ụfodụ n'ime unu amalitela ifulị onwe ha elu, maobụ na-ekpere arʊsi, onye na-ekwutọ ibe chee na mụ enweghị ike ịbjakwute unu ozọ. 19 ya, onye na-anübiga mmanya oke, maobụ onye Ma site n'ike Onyenwe anyị, aga m abịa iħu unu na-apunara mmadụ ihe. Unu na ndị dị otu a anya n'oge na-adighị anya. Mgbe m bijara, aga erikola nri. 12 Kedụ nke gbasara m ikpe ndị na-m achopụta ihe ndị ahụ na-akpa nganga pürü esoghị na chọchị ikpe? Ọ bughị ndị nō n'ime ime, ọ bughị ihe ha nwere ike ikwu. 20 N'ihi na ka unu ga-ekpe ikpe. 13 Chineke ga-ekpe ndị alaeze Chineke abughị ihe okwu ọnụ kama ọ nō n'ezí ikpe. "Chupụnụ onye ajọo mmadụ ahụ bụ ngosiputa idị ike. 21 Ya mere, unu ka ọ dīri site n'etiti unu."

ihorog nke unu choro. Unu choro ka m jiri ụtarị
biakwute unu, ka ọ bụ ka m jiri obi dị umeala
na mmuo nke iħunanya bja?

5 Ọ bụ akukọ doro anya na-enwe ikwa iko
n'etiti unu, ụdi nke ndị na-ekweghị ekwe na-
apughị ime, ka unu na-eme. Otu onye n'ime ụlo
unu kpօqor nwunye nna ya, ha abụ e biri. 2
Ma unu na-akpa nganga? Ihe unu kwesiri ime
Ọ bughị ikwa akwa na iru ụjụ, na ime ka onye
mere ihe dị otu a si n'ogbakọ unu puo? 3 Ọ bụ
ezie na mụ na unu anoghị ugbu a, ma mụ na
unu nokwa n'ime mmuo. Amaala m rịj onye
ahụ ikpe dika a ga-asị na mụ na unu nō. 4 Ejị
m aha Onyenwe anyị ma ya ikpe. Mgbe unu
zukor, aga m anonyere unu na mmuo. N'oge
ahụ, site n'ike Onyenwe anyị Jisós, 5 werenu
nwoke a nyefee n'aka ekwensu, ka ọ taa anu
ahụ ya ahụhụ, ka e nwee ike ịzoputa mmuo
ya, mgbe Onyenwe anyị loghachiri. 6 Inya isi
unu ezighị ezi. Ọ bụ unu amaghị na nwantakirị
yiist a gwakorị n'ụtụ ọka na-eme ka o koo? 7
Wepụnụ ihe n'eko achịchà a nō n'etiti unu, ka

6 Mgbe onye ọbụla n'etiti unu nwere esemokwu
megide ibe ya, unu ọ pürü i buru okwu ahụ
gaa n'ulölikpe ka ndị ajọ omume kpeere unu
ikpe, karịa iga ya n'ihu ndị nso? 2 Ọ bụ na unu
amabeghi na ọ bụ ndị nsọ ga-ekpe ụwa ikpe? Ọ
burukwa na unu ga-ekpe ụwa ikpe, ọ pütara na
unu etozughi oke idozi okwu ntakirị dapütara
n'etiti unu? 3 Ọ bụ na unu amataghị na ọ
 bụ anyị ga-ekpe ndị mmuo ozi ikpe? Gịnj ga-
emekwa ka anyị ghara idozi okwu ụka díkarisirị
nta nke ndụ a? 4 Ya mere, ọ bürü na esemokwu
dị otu a adapụta n'etiti unu, unu ga-ewere okwu
ahụ jekwuru ndị ibi ndụ ha na-akpọ nzukọ ihe
efu ka ha kpee ya? 5 Ana m ekwu nke a ime
ka ihere mee unu. Ọ ga-abụ na e nweghị ike
onye ga na-ekpe ikpe dị n'etiti nwanna na ibe
ya? 6 Ma lee, nwanna na-akpor nwanna ya
aga ụlo ikpe, ka ndị na-ekweghị ekwe kpee ha
ikpel! 7 Ebe unu na-enwe esemokwu nke ikpe
ikpe n'etiti unu, ọ pütara na unu bụ ndị emeriri
kpamkpam. N'ihi gịnj ka unu na-adighị ekwe ka

emejø unu? N'ihi gìnì ka unu na-adighì ekwe zopùta unu. Ya mere jirinù anù ahù unu nye Chineke otuto.

7 Ugbu a, okwu banyere ihe unu dere n'akwùkwo: "O dì mma ka nwoke ghara ìmetù nwanyì aka." 2 Ma n'ihi otütù ihe omume banyere ikwa iko, ka nwoke obùla nwee nwunye nke aka ya, nwanyì obùla di nke aka ya. 3 Ka nwoke obùla jisie ike na-akwù nwunye ya ugwo mmekò o ji ya. Nwanyì obùla ga-emekwara di ya otu aka ahù. 4 N'ihi na nwanyì obùla lürü di adighìkwa achì ahù ya, kama o bụ di ya na-achì ya. Otu aka ahù, di anakwaghì achì ahù ya, kama o bụ nwunye ya na-achì ya. 5 Ka di na nwunye hapù igbochi ibe ha mmekorìta nke anù ahù ruuru ha. Karịákwa maqbù na mkpebi ha nwere n'etiti onwe ha ìnþò iche nwa oge nta n'ihi inyefe onwe ha ikpè ekpere. Mgbe oge a gasirì, ha ga-agakwa n'ihu na mmekorìta ha, ka e site otu a hapù inye ekwensu ohere ìnwa ha ònwùnwà n'ihi enweghì ike ha ijide onwe ha aka. 6 Anaghì m enye nke a dì ka iwù, kama o bụ alo ka m na-atùnyere unu. 7 Asì m kwuo, aga m asì na o ga-aka mma ka mmadù niile ñorò dì ka m. Ma onye obùla nwere onyinye nke Chineke nyere ya. O nyere otu onye nke a, onye òzò nke òzò. 8 Ma ana m agwa ndì na-anoghì n'ònòdù di na nwunye na ndì di ha nwuru anwù, na o ka mma ka ha nòdù na-alughì di maqbù nwunye, dìka m onwe m nò. 9 Ma o bùru na ha apughì ijide onwe ha, ha gaa chòrò di maqbù nwunye lụo. O ka mma ịlù di maqbù nwunye, karịa mmadù igba ara site n'agụù nke anù ahù. 10 Ugbu a, unu ndì nwere di na ndì nwere nwunye niile, enwere m iwù m na-enye unu. (O sìghì n'aka m, kama o si n'aka Onyenwe anyì): O kwesighì ka nwanyì obùla hapù di ya. 11 A sìkwa na o hapù di ya, ya ñorò onwe ya, maqbù ya laghachikwuru di ya. Ka nwoke obùla gharakwa igba nwunye ya alukwaghì m. 12 Ma ana m agwa mmadù ndì òzò (nke a abughì iwù nke Onyenwe anyì nyere). O bùru na nwanna aluò nwanyì nke na-ekweghì ekwe, ya achupula ya ma o bùru na nwanyì ahù achòò ìnogide dìka nwunye ya. 13 O bùru kwa na nwanyì kwere ekwe aluò di nke na-ekweghì ekwe, ya agbarala di ya alukwaghì m,

ma o bürü na di ya choro inogide dika di ya. 14 o ga-alu di, o meghị mmehie. Ndị luru di na N'ihi na edoola di ahụ na-ekweghi ekwe nsø site nwunye ga-enwe otutu nsogbu n'ime ụwa. O na nwunye ya, otu a kwa a na-edokwa nwunye ga-amasi m igbochiri unu nsogbu ndị ahụ. 29 ahụ na-ekweghi ekwe nsø site na di ya, bụ onye Ihe unu kwesiri ịma, umunna, bụ na oge anyị kwere ekwe. O bürü na o dighị otu a, umu unu nwere fodurụ naanị ntakiri, site ugbu a gaa ga-abu ndị na-adighị ọcha. Ma otu o dí, ha dí n'ihi ndị nwere nwunye ga-adị ndu ha dika nsø. 15 Ma o bürü na onye ahụ nke na-ekweghi ndị na-enweghi. 30 Ka ndị na-akwa akwa bie ekwe ekwepụ onwe ya, ya díri otu ahụ, nke a ndu dika ndị ihe anaghị ewute, ka ndị na-achị emeghi ka nwanna anyị nwoke maqbụ nwanna ọchị díri ka ndị obi na-adighị ato ụto. Ka ndị anyị nwanyị bürü ohu n'ọnodụ dí otu a, n'ihi na-azụ ahịa díri dika ndị na-enweghi ngwa na Chineke kporo anyị ka anyị bie ndu udo. 16 ahịa ọbula. 31 Ka ndị na-etinye oge n'ihe ụto Gi nwunye, i mara maqbụ gi ga-azoputa di gi? nke ụwa hapụ ibi ndu ịchọ iritecha ihe niile Ma, gi bụ di, si aña mara maqbụ gi ga-azoputa dí n'ụwa n'uru. N'ihi na ụwa, otu o dí ugbu nwunye gi? 17 Ka onye ọbula bie ndu ya dika a, bụ ihe na-agabiga agabiga. 32 Unu emela amara Onyenwe anyị nyere ya si dí, nakwa ihe ga-ewetara unu oke echiche. Nwoke na-n'ọnodụ nke Chineke kporo ya. Nke a bụ iwu alubeghi nwanyị nwere ohere iji oge ya niile m na-enye n'ülö chọchị niile. 18 Akporo onye rụora Onyenwe anyị ọrụ. O nwekwara ohere ọbula mgbe e biri ya ugwu? Ya achọla iwepụ ịgbalisi ike ime ihe ga-ato Onyenwe anyị ụto. akara obibi ugwu ya. Ka onye a na-ebighị ugwu 33 Ma nwoke nwere nwunye na-echegbu onwe tupu ọkpukpko ya hapụ inye onwe ya nsogbu ya banyere ihe igbo mkpa nke ụwa a, otu o ga-ịchọ ụzo a ga-esi bie ya ugwu. 19 N'ihi na o dighị esı mee ihe ga-ato nwunye ya ụto. 34 O na-mkpa ma e biri gi ugwu ma e bighị gi ugwu. enwekwara obi abụ n'ihe ọbula o choro ime. Otu Ihe kachasi mkpa bụ idebe iwu Chineke. 20 Ka a ka o díkwa nye nwaagbogho na-alubeghi di onye ọbula nogide dika o dí mgbe a kporo ya. maqbụ onye nke na-amabeghi nwoke, nchegbu 21 I bu ohu mgbe a kporo gi? Echegbula onwe ya bu banyere ihe nke Onyenwe anyị. Ọchịchọ gi n'ihi ya. Kama o bürü na o dí ụzo i pürü isi ya bụ ka o dí nsø n'anụ ahụ ya na n'ime mmuo nwere onwe gi, were ohere ahụ mee ihe ugbu a. ya. Ma nwanyị nwere di na-echegbu onwe ya 22 N'ihi na onye ọbula Onyenwe anyị Chineke banyere ihe nke ụwa a, otu o ga-esi mee ihe ga-kporo mgbe o bu ohu, aghoqla onye nweere ato di ya ụto. 35 Ana m ekwu ihe ndị a maka onwe ya n'ime Onyenwe anyị. Otu aka ahụ, onye o dí mma nke unu onwe unu, o bughị ịgbalị nwerela onwe ya mgbe Onyenwe anyị kporo ya igbochi unu, kama o bụ ka unu nwee ike bie ndu aghoqla ohu nke Kraist. 23 Akwụqla ugwo isi unu n'uzo kwesiri ekwesi, werekwa ịhnanya unu, unu abukwala ohu mmadụ ọzọ. 24 Umunna zuruoke rụora Onyenwe anyị ọrụ. 36 O bürü na m, n'ọnodụ ọbula mmadụ nō mgbe a kporo ya, nwoke ọbula enweghi ike ijide onwe ya n'ihi ya nogidesie ike n'ime Chineke. 25 Ihe banyere agụ mmekorita nke nwoke na nwanyị na-umụ agbogho na-amaghị nwoke. Enweghi m agụ ya n'ebe nwaagbogho ya na ya kpebiri ịlụ iwu ọbula site n'aka Onyenwe anyị banyere nō, ya mee ihe o na-achọ, o meghị mmehie ajụjụ a, ma aga m ekwu uche nke aka m díka ọbula, ha lụo di na nwunye. 37 Ma o bürü na onye sitere n'ebere nke Onyenwe anyị kwesiri onye ọbula ekpebie n'obi ya, ma nwee ike ijide ntukwasị obi. 26 Echere m na o ka mma ugbu onwe ya, ka o si n'enweghi mmanye ọbula idebe a, n'ihi nsogbu nke na-abianụ ka onye ọbula nwaagbogho e kwuru na o ga-alu na-enweghi nodurụ onwe ya dika o siri nqro ugbu a. 27 I mmeko ọbula, o bụ ihe dí mma ka o mere. 38 Ya lụqla nwanyị? Achọla nkewa. O bụ na i lụbeghi mere, onye ahụ luru nwaagbogho o kwuru na o nwanyị? Ejela ịchọ onye i ga-alu. 28 Ma o bürü ga-alu mere nke ọma, ma onye kpebikwara na o na i kpebie n'obi gi ịlụ nwunye, i meghị mmehie gaghi alu mekwara nke ọma karria. 39 Njikota e ọbula; o burukwala na nwaagbogho ekpebie na jikotara nwunye na di ya na-adị ire naanị mgbe

di nwanyị dị ndụ. Ọ bụrụ na di ya anwụo o nwere ike ilụ di ọzọ, ma ọ lụo ya n'ime Onyenwe anyị. 40 N'uche m, ọ ga-enwe ọriṇ n'obi ya karịa ma ọ bụrụ na ọ lughị di ọzọ. Ana m echekwa na m mụ onwe m nwekwara Mmụo nke Chineke.

8 Ugbu a, n'okwu banyere nri a chürü n'aja

nye arʊsi, anyị ma na onye ọbụla nwere amamihe. Amamihe na-afụlụ mmadụ elu mee ka ọ nyaa isi. Ma iħunanya na-ewuli elu. 2 Ọ bụrụ na ọ dị onye sị na ya maara ihe niile, onye ahụ amatabeghi ihe o kwasiri ịmata. 3 Ma onye ahụ hụrụ Chineke n'anya bụ onye ọ maara. 4 Ya mere, ihe banyere nri a chürü n'aja nye arʊsi, anyị maara na "Arʊsi abughi ihe ọbụla n'ụwa", matakwa na "Chi ọzọ adighị ma ọ bughị otu Chineke." 5 A sịkwa na arʊsi a na-akpọ chi dị, ma ha nọ n'eluiwge maqbụ n'ụwa (n'ezie ọtụtu "chi" na "ndị nwé mmadụ" dị otu a dị). 6 Ma n'ebé anyị nọ, anyị maara na ọ bụ naanị otu Chineke dị, onye bụ Nna, onye kere ihe niile, na onye anyị na-adị ndụ n'ihi ya. Ọ bükwa naanị otu Onyenwe anyị ka anyị nwere, onye bụ Jisós Kraist, onye e sitere n'aka ya kee ihe niile, onye na-enyekwa anyị ndụ. 7 Ma otu ọ dị, ọ bughị onye ọbụla nwere ihe ọmụma a. Ụfodụ n'ime ndụ ha niile, ha na-ele arʊsi anya díka chi dị ndụ. Ha na-echekwa na ihe ọbụla e ji chüorị arʊsi aja, na ọ bụ chi dị ndụ ka e ji ya chüorị aja. N'ihi nke a, mgbe ọbụla ha riri ihe e ji chüorị aja nye arʊsi, ọ na-ewute mmụo ha nke ukwuu n'ihi na akonuche ha esighị ike, ọ na-emerukwa ya. 8 Ma ọ bughị nri ga-eme ka anyị na Chineke dị na mma. Ma anyị riri ma anyị erighi, ọ díghị ihe ọhụrụ anyị ga-enweta. Ọ díkwaghị ihe na-efunari anyị. 9 Ma lezienụ anya, otu o si dị, ka ike unu nwere ime ihe ọbụla dị unu mma, ghara igho ihe ịṣo ngongo dírị ndị na-adighị ike n'okwukwe ha. 10 N'ihi na ọ bụrụ na ndị ọzo ahụ gi, gi onye nwere akonuche, ka i nọ, na-eri nri n'ulọ arʊsi, ọ bụ na ha agaghị eche na ha bụ ndị okwukwe ha na-esighị ike, ga-enwe obi ike soro gị rie nri a gorị arʊsi? 11 N'uzo dị otu a, ndị kwere ekwe na-adighị ike, ndị Kraist nwuru n'ihi ha, na-esite n'ihe mmụta gị laa n'iyi. 12 Cheta na ọ bụ mmehie i mere megide Kraist, mgbe unu na-emegide mmụo nwanne gị n'ime

Kraist, n'ihi n'akonuche ha esighị ike. 13 N'ihi nke a, ọ bụrụ na ihe oriri ga-eme ka nwanna m mee mmehie, agaghị m eri anụ ọzọ, ka m ghara ime ka nwanna m maa n'onya. (aión g165)

9 Abughi m onye nwé onwe ya? Abughi m onyeozi Kraist? Ọ bụ na m ahughi Jisos Onyenwe anyị? Unu abughi ihe ngosiputa ọru m rụrụ n'ime Onyenwe anyị? 2 Ọ bụrụ na m abughi onyeozi n'ebé ndị ọzọ nọ, n'ebé unu nọ, abụ m onyeozi n'ezioku n'ihi na unu bụ akara nke ọru onyeozi m n'ime Onyenwe anyị. 3 Ihe ngopụ m nye ndị ahụ na-enyochha m bụ nke a. 4 Ọ bụ na anyị enweghi ike iri ihe oriri na iji nhe ọnụnụ? 5 Ọ bụ na anyị enweghi ike iduru nwunye onye bụ onye kwere ekwe gaa ebe ọbụla anyị na-agà díka ndị ozi ọzọ na-eme, na díka ụmụnnne Onyenwe anyị na Sefas na-emekwa? 6 Ọ ga-abụ naanị mụ na Banabas bụ ndị na-enweghi ike iħapụ iji ọru maka ihe anyị ga na-eri? 7 Olee onye agha unu maara nke na-esi n'akpa ya akwụ onwe ya ugwo ọnwa? Ka ọ dị onye ọru ubi vajinị unu maara nke na-adighị eri mkpuru e si n'ubi ahụ weta? Olee onye ozuzu aturụ unu maara nke na-adighị anụ mmiri ara e si n'igwe aturụ ọ na-azụ apipu? 8 Anaghị m ekwu ihe a n'ihi na ha bụ ihe na-eme ụboghị niile n'etiti ndị mmadụ? Akwukwó iwu, o kwukwaghị otu ihe ahụ? 9 N'ihi na e dere ya n'iwu nke Mosis, "Ekechila ọnụ ehi mgbe ọ na-azochha mkpuru ọka." Unu chere na ọ bụ naanị ehi ka Chineke bu n'obi kwuo okwu a? 10 E, n'ihi anyị ka ejị dee ya n'akwukwó. N'ezie, e dere ihe ndị a n'ihi anyị, n'ihi na onye rụrụ ọru n'ubi na onye na-azochha mkpuru dị n'ubi ahụ, na-eme nke a n'olileanya na o kwasiri iketa oke site na mkpuru e si n'ubi ahụ weta. 11 Mkpuru anyị kürü n'ime obi unu bụ mkpuru nke mmụo. Ọ ga-abụ ihe ọjọ ma anyị si unu nyetu anyị ụfodụ n'ime akụnụba unu? 12 Ọ bụrụ na ndị ọzọ kwasiri iketa uru dị otu a n'ahụ unu, ọ bụ na anyị ekwesighị iketa karịa? Ma ọ díbeghi mgbe anyị rịqo unu ihe ọbụla, kama anyị na-agbalishi ike iħu na ọ díghị ihe ga-egbochi unu iji ezi obi na-ege ntị n'oziomma Kraist nke anyị wetara. 13 Ọ bụ na unu amataghị na ndị na-arụ ọru n'ulonso

ukwu na-esi n'ülönsö ahụ na-eweta ihe ha na-
eri? Ndị na-agbakwa odibo n'ebe ichu aja na-
eketakwa oke n'ihe ejị chọ aja? 14 N'otu aka
ahụ kwa, Onyenwe anyị ekwuola na ndị niile
na-ekwusa ozioma ya ga-esi n'ozioma eweta nri
ha ga-eri dị ndụ. 15 Ma o nweghi mgbe m jirila
ike ndị a m nwere irite uru n'orụ m nara ndị
m mma ka m nwụo kama m ga-ekwe ka onye
o bụla mee ka iṇya isi m bürü ihe efu n'ihi ihe
onyinye. 16 Anaghị anya isi n'ihi na ana m ezisa
ozioma, maka na nke ahụ bụ orụ e nyere m
n'iwu ka m rụo. Ahụ dịrị m ma ọ bürü na m
ezisaghị ozioma. 17 A sị na m ji aka m hoputa
onwe m iṛụ orụ a, agaara m enwe ụgwọ orụ,
ma na ọ bürü na o sighị n'uche aka m, unu
mara na-ahanyere m ya n'aka. 18 Gịní bụ ụgwọ
orụ m? Ugwọ orụ m bụ orụ m na-enwe site
n'izisa ozioma a, na-anaghị onye o bụla ugwo
orụ o bụla, maqbụ ihe ruru m dika onye na-
ezisa ozioma ahụ. 19 O bụ ezie na-abughi m
ohu onye o bụla, ma emeela m onwe m ohu nye
mmadụ niile ka m nwee ike site n'uzo dị otu
a rite ọtụtu mkpuruobi n'uru nye Kraist. 20
N'ebé ndị Juu n'oq, ana m eme dika onye Juu, ka
m nwee ike rite ndị Juu n'uru. N'etiti ndị no
n'okpuru iwu, ana m emekwa dika otu n'ime
ndị no n'okpuru iwu (n'agbanyeghi na mụ onwe
m anoghị n'okpuru iwu), ka m si otu a nwee
ike rite ndị no n'okpuru iwu n'uru. 21 N'ebé
ndị na-anoghị n'okpuru iwu no, emere m onwe
m ka onye na-anoghị n'okpuru iwu (ma nke a
apụtaghi na m na-akwusi ime ihe iwu Chineke
na-achọ. Ana m emekwa dika onye no n'okpuru
iwu Kraist), ka m nwee ike rite ndị na-anoghị
n'okpuru iwu n'uru. 22 N'ebé ndị na-adighị ike
no, ana m emekwa dika ha, ka m nwee ike rite
ndị na-adighị ike n'uru. Otu o bụla mmadụ si
dịrị, ana m agbalị chọ ụzo m ga-esi mee ka ọ
nabata m, ka m nwee ike site n'uzo niile o bụla
zoputa ụfodụ. 23 Ana m eme ihe ndị a niile
n'ihi ozioma, ma ka m nwekwa ike keta oke
na ngozi ya. 24 Unu amataghị na mgbe ọtụtu
mmadụ na-agba oso ịso mpi, ọ bụ naanị otu
onye na-enwe ihe onyinye nke mbụ? Ya mere,

gbasienu ọso ike, ka unu nweta onyinye ahụ.
25 Ndị na-ejikere igba ọso maqbụ egwuregwu
ozuṣu so. Ha na-azụ onwe ha naanị ka ha nweta
okpueze okoko osisi na-emebi emebi. Ma ọso
anyị na-agba bụ ka anyị nweta okpueze nke na-
ike ndị apụghị imebi emebi. 26 Ọ bụ nke a mere m ji
na-agba ọso a na-eleghị anya n'azụ, maqbụ kụo
okpọ dika m na-akụ ifufe. 27 Ma ana m azụ ahụ
m, na-enye ya ahụ mee ya ka ọ bürü ohu, ka
mụ onwe m ghara i bụ onye a jürụ aju mgbe m
kwusasịrị ozioma nye ndị ọzo.

10 Umunna m, achoghi m ka unu chefuo ihe
mere nna nna anyị ha mgbe ha jere ije
n'ime ọzara. O ji igwe ojii duo ha. O mekwara
ka ha si n'etiti Osimiri Uhie gafee. 2 N'ime igwe
ojii ahụ, na n'ime osimiri ahụ e tinyere ha niile
na baptism, dika ndị na-eso ụzo Mosis. 3 Ha
niile rikwara ihe oriri nke mmadụ ahụ. 4 Ha
n'ukwara mmiri mmadụ ahụ, mmiri sitere n'oke
nkume mmadụ ahụ, nke na-eso ha. Oke nkume
ahụ bụ Kraist n'onwe ya. 5 N'he ndị a niile,
omume ha amasaghị Chineke. N'ihi nke a, ọ lara
ha n'iyi n'ime ọzara. 6 Ugbu a, ihe ndị a niile
bukwa ihe ịdọ aka na ntị nye anyị, ka anyị hapụ
ibụ ndị agụ ime ihe ojoo na-agụ dika ha. 7 Unu
abula ndị na-ekpere arụsị dika ụfodụ ha mere.
Dika e dere ya, "Ndị a nōdụrụ ala iri ihe na iṇụ
ihe ọṇụṇụ, biliekwa ọtọ gwurie egwu ime onwe
ha obi ụtọ." 8 Ka anyị ghara ikwa iko dika ụfodụ
n'ime ha mere, iri puku mmadụ abụo na ato
n'ime ha nwụ n'otu ụbochị. 9 Ka anyị hapụ
iṇwa Kraist ọnwụnwa dika ụfodụ n'ime ha si
nwa Chineke. E mere ka agwọ tagbusie ha. 10
Ka anyị hapukwa itamu ntamu dika ụfodụ ha
mere ma bürü ndị Mmụ ozi ọnwụ tigburu. 11
Ihe ndị a niile dakwasịrị ha ka ọ bürü ihe ilere
anya nye anyị. E dekwara ha n'akwukwọ ka ha
buru anyị ihe ịdọ aka na ntị n'ihi na anyị bi
n'oge a mgbe ogwugwu ihe niile dị nso. (aiôn g165)
12 Ya mere, ọ bürü na i na-eche na i guzosiri ike,
lezie anya ka i ghara ịda. 13 O nweghi ọnwụnwa
o bụla nwara unu nke abịakwutebeghi mmadụ.
Chineke kwasiri ntukwasị obi, ọ gaghi ekwe ka
a nwaa unu karịa ike unu. Kama mgbe a na-
anwa unu, ọ ga-enye unu ike imeri ọnwụnwa

ma gosikwa unu üzə mbapụ n'ime ya. **14** Ya na-emenu ha niile maka otuto nke Chineke. mere, ndị enyi m hụrụ n'anya, gbaaranụ ikpere **32** Unu emejola ndị Juu maqbụ ndị Griik, ma arusị oso. **15** Ana m agwa ndị nwere uche okwu, ọ bụkwanụ nzukọ Chineke. **33** Na-agbalisinụ unu onwe unu tulenụ ihe m na-ekwu. **16** Iko ike ime dika m si eme. N'ihe ọbụla m na-eme, ngozi ahụ nke anyị na-agozi, ọ bughi iketa ana m ejisi ike ime ihe ga-atọ onye ọbụla ụtọ. oke site n'obara Kraist? Achịchia nke anyị na-anyawa, ọ bughi iketa oke n'ahụ Kraist? **17** N'ihi na otu achịchia dị, ọ bụ ezie na anyị dị ọtụtụ, anyị bụ otu ahụ, n'ihi na anyị niile na-eketa oke n'otu ogbe achịchia ahụ. **18** Chetanụ ka ndị Izrel siri mee: ọ bụ na ndị na-eri ihe ejị chụo aja abughị ndị mnwekọ n'ebe ịchụ aja? **19** Gịnị ka okwu ndị a m na-ekwu pütara? Na arusị, maqbụ ihe a chürü n'aja nye arusị bụ ihe ọbụla, maqbụ na ọ bughi ihe? **20** Mba! Ihe m na-ekwu bụ na ndị niile na-achürü arusị aja jikötara onwe ha n'otu obi ịchürü ekwensu aja ahụ. Ọ bughi Chineke. Achọkwaghị m ka unu bürü ndị e jikötara ha na ekwensu. **21** Unu apughị ịnụ site n'iko Onyenwe anyị ma ńlọkwa site n'iko ekwensu; unu apughịkwa inwe oke site na tebul Onyenwe anyị na tebul ekwensu. **22** Anyị na-achọ ime ka iwe wee Onyenwe anyị? Anyị dị ike karịa ya? **23** I na-asị, "Enwere m ike ime ihe niile m maara na m kwasiri ime," ma ọ bughi ihe niile nwere ike inyere anyị aka. **24** Ka onye ọbụla hapụ ịchọ ọdịmmma nke onwe ya, kama ọdịmmma nke ndị ozo. **25** Rie ihe bụ anụ ọbụla e rere n'ahịa na-ajughị ajuju ọbụla n'ihi akonuche. **26** N'ihi na, "Uwa na ihe niile dị n'ime ya bụ nke Onyenwe anyị." **27** Ọ bürü na onye na-ekweghi ekwe akpọq unu oriri, unu kpebie ije, riekwanụ nri ọbụla e nyere unu na-ajughị ajuju n'ihi akonuche. **28** Ma ọ buru na e nwee onye gwara gi, "A chürü ihe a n'aja." Unu erila nri ahụ, maka onye ahụ mere ka unu mata, na n'ihi akonuche. **29** Akonuche nke m na-ekwu maka ya abughị nke gi, kama ọ bụ maka nke onye ahụ. N'ihi gịnị ka mnwerek onwe m ga-eji bürü ihe akonuche onye ozo ga-ekpe ikpe? **30** Ọ bürü na m nwere ike inye ekele, were nri m rie, olee otu e si ekwutö m n'ihi ihe ahụ m nyere Chineke ekele banyere ya? **31** Ihe ọbụla i na-eme, ma unu na-eri ihe maqbụ na-anụ ihe,

32 Unu emejola ndị Juu maqbụ ndị Griik, ma arusị oso. **15** Ana m agwa ndị nwere uche okwu, ọ bụkwanụ nzukọ Chineke. **33** Na-agbalisinụ unu onwe unu tulenụ ihe m na-ekwu. **16** Iko ike ime dika m si eme. N'ihe ọbụla m na-eme, ngozi ahụ nke anyị na-agozi, ọ bughi iketa ana m ejisi ike ime ihe ga-atọ onye ọbụla ụtọ. Anaghị m achọ ọdịmmma nke m naani, kama ọ bụ ọdịmmma nke mmađu ibe m, ime ka a zopụta ha.

11 Unu bürü ndị na-eñomi m, dika m si eñomi Kraist. **2** Ana m aja unu n'ihi na unu na-echeta m n'ihi niile, nakwa n'ihi na unu na-ejisisika ozizi ahụ enyere unu n'aka ike, dika m nyere ha n'aka unu idebe. **3** Ma achoro m ka unu mata na dika Kraist bụ isi nwoke ọbụla, otu a ka nwoke ọbụla si bürü isi nwunye ya. Chineke bụkwa isi Kraist. **4** Nwoke ọbụla kpuchiri isi ya mgbe ọ na-ekpe ekpere maqbụ na-ebu amụma na-emenyi isi ya ihere. **5** Ma nwanyị ọbụla na-ekpe ekpere maqbụ na-ebu amụma, ma o kpuchighị isi ya, na-emenyi isi ya ihe ihere, n'ihi na ọ dika nwanyị kpuchara isi ya. **6** Ọ bürü na nwanyị ọbụla achoghị ikechi isi ya, ya kpuchaa ya. A sịkwa na ọ bụkwanụ ihe ihere na nwanyị kpuchara isi ya, ka nwanyị kechie isi ya. **7** Ma nwoke ekwesighị ikpuchi isi ya, n'ihi na nwoke bụ onyinyo na otuto nke Chineke, ebe nwanyị bụ otuto nke nwoke. **8** E si na nwoke kee nwanyị, ma e sighị na nwanyị kee nwoke. **9** E keghị nwoke maka nwanyị, ma e kere nwanyị maka nwoke. **10** N'ihi nke a, nwanyị kwasiri ikpuchi isi ya igosi na ọ nọ n'okpuru di ya, maka ndị mmụo ozi. **11** Ma otu ihe si dị n'ime ndị anyị na-adị n'ime Onyenwe anyị, nwoke adighị ma e wepụ nwanyị, nwanyị adighịkwa ma e wepụ nwoke. **12** N'ihi na dika nwanyị siri na nwoke püta na mbụ, otu a ka a na-esitekwa n'ahụ nwanyị mupüta nwoke. Ma ha niile si n'aka Chineke püta. **13** Achorō m ka unu tule ihe a n'onwe unu, ọ dị mma ka nwanyị ghebe isi ya oghe mgbe ọ na-ekpe ekpere nye Chineke? **14** Unu matakwarra nke ọma na ọ bụ ihe ihere na nwoke ga-ebu agiri isi dị ogologo. **15** Ma ọ bürü na nwanyị enwee agiri isi dị ogologo ọ bụ ihe otuto nye ya n'ihi na e nyere ya agiri isi dị ogologo ka ọ bürü ihe mkpuchi. **16** Ọ bürü na onye ọbụla na-arụ ụka banyere omenaala nke a, anyị onwe anyị na nzukọ Chineke niile

enweghiomenala ozo banyere nke a. 17 N'ime nke oma, anyi agaghị adaba n'ikpe. 32 Ma otu o ntuziaka ndị a, enweghi m otuto nye unu n'ihi na mgbe unu zukotara omume unu na-eweta ihe ojoo karịa ihe oma. 18 Na mmalite, ihe ka a ghara ịmakọ anyi na ndị ụwa ikpe. 33 Ya m na-anụ bụ na mgbe niile unu zukorị dika mere, ụmụnna m, mgbe unu bjakotara iri nri, chọchị, ịru ụka nke na-ebute nkewa na-adị cherenụ ibe unu. 34 O burụ na agụụ agụụ onye n'etiti unu. E kwenyekwara m na ụfodụ ihe ndị ọbula ya rie nri n'ulọ ya, ka o hapụ iwetara unu a m nṣụ bụ eziokwu. 19 N'ezie ụdị nkewa dị ikpe ọmụma. Aga m enye ntuziaka banyere ihe otu a aghaghị idị n'etiti unu ka e nwē ike mara niile ndị ozo mgbe m bijara.

ndị Chineke nabatara. 20 Mgbe unu zukotara, o buğhi nri anyasi nke Onyenwe anyi ka unu na-eri. 21 N'ihi na mgbe unu na-eri nri, ụfodụ n'ime unu na-eri nri anyasi nke aka ha. Nke mere, n'otu onye na-anụ agụụ ebe onye ozo na-anụbigakwa mmanya oke. 22 A ga-akpọ nke a gini? O bụ na unu enweghi ụlo ebe unu gan-anị rịjuo afọ ma ńujuokwa afọ? Ka o bụ na unu na-eleli nzukọ Chineke na emenyne ndị na-enweghi ihe ihere? Gini ka m ga-agwa unu? Aga m eto unu maka nke a? Agaghị m eto unu maka nke a. 23 N'ihi na ihe m ziri unu bụ ihe Onyenwe anyi ziri m. N'abali ubochi ahụ a rara ya nye, Onyenwe anyi Jisós weere otu ogbe achicha. 24 Mgbe o nyechara ekele, o nyawara ya sị, "Nke a bụ ahụ m nke a na-enye maka unu. Na-emenu nke a iji cheta m." 25 N'uzo dị otu a kwa, o bulitere otu iko mmanya mgbe ha risiri nri sị, "Iko a bụ ọgbugba ndị ọhụrụ n'obara m. Oge ọbula unu na-aḥụ ya, na-emenu nke a iji na-echeta m." 26 N'ihi na mgbe ọbula unu na-eri achicha ahụ na-aḥụkwa iko a, unu na-ekwusa ɔnwụ Onyenwe anyi ruo mgbe o ga-abia ozo. 27 Ya mere, o burụ na onye ọbula erie achicha Onyenwe anyi maobụ ńuọ iko Onyenwe anyi n'uzo na-ekwesighị ekwesi, onye ahụ na-emehie megide anụ ahụ Onyenwe anyi na obara Onyenwe anyi. 28 O bụ nke a mere o ji burụ ihe dị mkpa ka onye ọbula nyochaa onwe ya nke oma tupu o rie achicha ahụ maobụ ńuọ iko ahụ. 29 N'ihi na onye ọbula na-eri achicha ahụ maobụ ńuọ site n'iko ahụ na-echeghi echiche, o na-eri, na-aṇụtakwara onwe ya ikpe ọmụma, ma o burụ na o tuleghị uche banyere ahụ Krajst. 30 O bụ nke a mere otutu n'ime unu ji burụ ndị ahụ na-esighị ike, ndị n'o ria na ndị dara n'ura ɔnwụ. 31 O burụ na anyi enyochaa onwe anyi

12 Ugbu a ụmụnna m, achọro m ka unu mata ihe gbasara onyinye nke Mmụo Nso na-enye. 2 Unu matara na mgbe unu bụ ndị na-amaghị Chineke, e duru unu n'otu ụzo maobụ nke ọzo, duhie unu ụzo iso aruṣi ndị ahụ dara ogbi. 3 Ya mere, achọro m ka unu ghọta nke oma na o dighị onye ọbula na-ekwu okwu site n'odudu Mmụo nke Chineke, pürü i sị, "Ka Jisós burụ onye a burụ onụ." O díkwaghị onye ọbula pürü ikwu, na "Jisós bụ Onyenwe anyi," ma o buğhi site na Mmụo Nso. 4 Onyinye amara dị iche iche dị, ma otu Mmụo Nso ahụ na-enye ha niile. 5 E nwekwara ụdị ije ozi dị iche iche, maobụ otu Onyenwe anyi ahụ ka a na-ejere ozi. 6 Ụdị ike dị iche ike nke ejị arụ ọru díkwa, ma otu Chineke ahụ na-etinye ike ndị a n'ime onye ọbula iji jee ozi. 7 O na-enyekwa onye ọbula amara izipuṭa ike nke Mmụo Nso maka ọdịmma mmadụ niile. 8 Mmụo Nso na-enye otu onye onyinye ikwu okwu amamihe, na-enyekwa onye ọzo onyinye ịma ihe ọmụma, site n'otu Mmụo ahụ. 9 Otu Mmụo nsə a na-enye onye ọzo onyinye inwe okwukwe, na-enyekwa onye ọzo onyinye inwe ike igwọ ọria. 10 Onye ọzo ka o na-enye onyinye ịru ọru ịtunanya, onye ọzo ike ibu amụma. Onye ọzo ka o na-enye ike ikowá ụdị mmụo dị iche iche, ma onye ozokwa ka o na-enye ike iṣu asusụ dị iche iche. Ma o na-enyekwa onye ọzo ike ikowá ihe onye na-asu asusụ ndị a na-ekwu. 11 O bụ otu Mmụo ahụ na-enye onyinye ndị a niile. O na-enye onye ọbula onyinye dị iche iche dika Mmụo Nso si kpebie. 12 Díka ahụ anyi si nwe akukụ dị iche iche, ma burukwa otu ahụ, n'agbanyeghi na o nwere ọtutu akukụ, otu a ka anụ ahụ Krajst díkwa. 13 Site n'otu Mmụo Nso ahụ ka e mere anyi niile baptism n'otu n'otu, ma ndị Juu

ma ndị Griik, ma ohu ma ndị nwe onwe ha. E bù ndị nkuzi? Ha niile ha bù ndị ọryụ ebube? 30 meela ka anyị ńlıq obara ya, n’ime njikọ nke otu Ha niile ha nwere onyinye īgwọ ọrija? Ha niile Mmụo Nsọ ahụ. 14 Ahụ mmadụ abughi naanị ha na-asụ n’olu dị iche iche? Ha niile ha nwere otu akụkụ, kama o nwere ọtụtụ akụkụ ahụ. 15 onyinye nke ikwà aasusụ dị iche iche? 31 Ugbu Ọ bürü na ükwu asị, “N’ihì na-abughi m aka, a, gbalisienụ ike inweta onyinye kachasi di elu esoghi n’ahụ,” nke a agaghị egbochi ya ka ọ karịa. Ma aga m ezi unu ụzọ nke kachasi ihe a gharakwa ịbü otu n’akụkụ anụ ahụ. 16 Otu a niile mma.

kwa, Ọ bürü na ntị asị, “Ebe m na-abughi anya abughi m otu akụkụ anụ ahụ.” Okwu a kwa agaghị eme ka ntị ghara ịbü akụkụ anụ ahụ. 17 Ọ bürü na ahụ niile bù anya, olee ka ahụ ga-esi nụ ihe? Ọ burukwa na ahụ mmadụ bù naanị ntị ọ ga-esi añaा nü isisi ihe ọbụla? 18 Ma otu ihe si dị, Chineke debere n’otu n’otu akụkụ niile dị n’ahụ díka o si chọq. 19 A sị na akụkụ niile dị n’ahụ bù otu ihe, kedụ ebe ahụ ga-adị? 20 Otu ọ dị, ọ bù ezie na ihe dị n’ahụ dị ọtụtụ, ma ha niile bù otu ahụ. 21 N’ihì nke a, anya enweghi ike ịgwa aka sị, “Achoghi m gi, n’ihì na i dighị m mkpa.” Isi agakwaghị agwa ükwu sị, “Achoghi m inyeaka gi.” 22 Kama ọ bù akụkụ ahụ anyị ndị na-esighị ike bù ndị dị anyị mkpa karịa. 23 E e, akụkụ ndị ahụ anyị na-eche na ha adighị mkpa ka anyị na-eji nsopuru na-elekota. Akụkụ ndị ahụ na-ekwesighị ile anya ka anyị na-enye ugwu, ma na-ekpuchi ha. 24 Ma anyị adighị esi otu a elekota akụkụ ahụ ndị ahụ anya na-ahụ n’ụzọ pürü iche, n’ihì na Chineke kpachapuru anya mee ka akụkụ ndị ahụ díkarisiri nta bürü nke anyị kwestiri inye nsopuru karịa. 25 N’ụzọ dị otu a, nkewa ọbụla adighị n’ahụ mmadụ. Akụkụ ọbụla maara mkpa ibe ya, ha na-egboritakwara onwe ha mkpa ha. 26 Ọ bürü na otu akụkụ enwe nsogbu, akụkụ ndị ọzo ga-eketa oke na nsogbu ahụ. Ọ burukwa na otu akụkụ emee ihe ga-eweta otuto ọ bù ahụ niile na-enwe otuto ahụ. 27 Ugbu a, unu niile n’otu n’otu bù otu amụ ahụ Kraist. Unu bükwa akụkụ ahụ ya n’otu n’otu, burukwa ndị dị mkpa n’ahụ ahụ. 28 Nke a bù ụfodụ n’ime akụkụ dị iche ihe Chineke tinyere na chọchị; nke mbụ bù ndị ọzi, ndị amụma, ndị nkuzi, ndị na-arụ ọryụ itụnanya, ndị na-agwọ ọrija, ndị pürü inyere mmadụ ibe ha aka, ndị nwere onyinye ichikota ihe niile n’usoro, na ndị na-asụ aasusụ dị iche iche. 29 Ha niile, ha bù ndị ọzi? Ha niile ha bù ndị amụma? Ha niile ha

13 A sị na m na-asụ aasusụ dị iche iche nke ndị mmadụ maobụ nke ndị mmụo ozi, ma ahughị m mmadụ ibe m n’anya, abụ m naanị ogene na-eme ụzụ maobụ mbadamba efere naada ụda. 2 A sịkwa na m nwere onyinye ibu amụma, bürü onye pürü ikwu ihe niile gaje ime n’oge dị n’ihu, na onye maara ihe niile, a sịkwa na m nwere okwukwe nke m pürü isite na ya nye ugwu buru ibu iwu sị ya site n’ebé ọ no gaa n’ebé ọzo, ma ahughị m mmadụ ibe m n’anya, abughi m ihe ọbụla. 3 A sịkwa na m ewere ihe niile m nwere nye ndị ogbenye, werekwa anụ ahụ m nye ka ere ya ọkụ n’ihì ka m nyaa isi, ihe ndị a niile abaghị uru, ma m enweghi iħunanya. 4 Iħunanya na-enwe ogologo ntachiobi, na-enwekwa obi ebere. Ọ dighị ekwo ekworo, ọ nagħi enwe anya ukwu, ọ nagħi anya isi. Ọ nakwaghị ebuli onwe ya elu. 5 Ọ nagħi eme ihe na-apkasu iwe, ọ nagħi aħċo ihe nke naanị ya, ọ nagħi ewe iwe osijsio. Ọ nakwaghị aguķo ihe ọjoo niile e mere ya. 6 Ọ dighị aħnejri օriu n’ihe ọjoo, kama ọ na-aħnejri n’eziokek. 7 Ọ na-edi ihe niile, ọ na-ekwerekwa ihe niile, ọ na-enwekwa olileanya na-anagide ihe ọbụla dapütara. 8 Iħunanya adighi agwụ agwụ. Ma ibu amụma niile ga-emesia kwusi, onyinye iṣu aasusụ dị iche ihe ga-akwusikwa. Otu a, ihe ॐuma niile ga-agabiga. 9 N’ihì na ॐuma anyị ezughị oke, ibu amụma anyị ezukwaghị oke. 10 Ma mgbe anyị ruru n’izuoke, ezughị oke agaghị adikwa. 11 Mgbe m bù nwata, ekwuru m okwu dīka nwata, echiche m niile bù echiche nwata. Izuzu obi m niile bükwa nke nwata. Ma mgbe m toro ghop dimkpa, adighikwa m akpa agwa dīka nwata ọzo. 12 Ugbu a, anyị na-ahụ inyogho inyogho dīka anyị na-ele anya n’enyo ma mgbe ahụ anyị ga-ahụ iħu na iħu. Ugbu a, ihe m mara ezughị oke, ma mgbe ahụ aġa m amazu, dīka m bù onye a mazuru. 13 Ọ dī ihe ato na-adigide adigide. Ha

bụ okwukwe, olileanya, na ịhụnanya. Ma n'ime ha niile, ihe kachasi ha niile bụ ịhụnanya.

14 Ka ịhụnanya bürü isi ihe unu na-achọ.

Chosienụ onyinye nke Mmụo Nsọ ike, nke ka nke onyinye inwe ike ibu amụma. 2 Onye ọbụla na-asu asusụ o na-amaghị amụ, bụ Chineke ka o na-agwa okwu, o bughị mmadu. N'ezie, o dighị onye na-aghota ihe o na-ekwu; n'ihi na okwu o na-ekwu bụ ihe omimi site n'ike Mmụo Nsọ. 3 Ma onye ọbụla na-ebu amụma na-ezisa ozi na-enyere ndị mmadu aka ito eto. O na-agwakwa ha okwu nkasiobi na okwu na-ebuli mmụo ha elu. 4 Ya mere, onye ahụ na-ebu amụma na-enyere chọochị aka, ma onye ahụ na-asu asusụ ozø, na-enyere naanị onwe ya aka. 5 O gaara ato m ụtø ma a sị na unu niile nwere onyinye Isu asusụ dì ihe ihe; ma o ga-ato m karịa ma o bürü na unu niile enwee onyinye ibu amụma. Nke a bụ n'ihi na onye ahụ na-ebu amụma bara uru karịa onye na-asu asusụ dì ihe ihe. Isu asusụ ya ga-aba uru ma o bürü na o dì onye na-aghota ihe o na-asu, ka e nwee ike wulie chọochị. 6 Umunna m o bürü na m bjakwutere unu malite Isu asusụ unu na-adighị aghota, ole uru m baara unu, ma o bughị ma m na-ekwu okwu banyere ihe ekpughere gosi m, maqbụ ihe niile m maara, maqbụ ihe gaje ime, maqbụ ihe nkuzi? 7 O bükwa otu a ka o dì n'etiti ihe niile na-enweghị ndị, nke na-ada ụda, díka oja, maqbụ ụbø akwara. O bürü na ha enyeghị ụda dì ihe site na nke ozø, olee ụzo mmadu ga-eji mara maqbụ oja ka a na-afu, maqbụ ụbø akwara ka a na-akpo. 8 O burukwa na opo ike e ji akpo ndị agha oku adaputaghị ụda nke ọma, onye ga-ejikere ije agha? 9 N'otu aka ahụ kwa, o bürü na i na-agwa mmadu okwu n'asusụ o na-adighị anụ, olee otu o ga-esi ghotu ihe i na-ekwu? N'oge ahụ, ifufe ka unu na-agwa okwu. 10 Asusụ a na-asu n'ụwa a dì ukwu, ma ha niile bara uru nye ndị na-anụ ha. 11 O bürü na m aghotaghị ihe onye na-asu otu n'ime asusụ ndị a na-ekwu, aga m abụ obịa n'ebe onye na-asu asusụ ahụ nō, ya onwe ya gabụkwa ọbịa n'ebe m nō. 12 Ebe o na-agụ unu agụ inweta onyinye nke Mmụo Nsọ, chọochị onyinye ndị ahụ ga-enyere unu aka iwuli nzuko

elu. 13 Onye ọbụla na-asu asusụ n'olu dì ihe ihe, ga-ekpe ekpere ka e nye ya onyinye ikowa olu dì ihe ihe. 14 O bürü na m jì asusụ dì ihe na-ekpe ekpere, mmụo m ga-eso m na-ekpe ekpere ahụ, ma uche m agaghi aghota ekpere m na-ekpe. 15 O bürü na o dì otu a, olee ihe m game? Aga m ejị mmụo m kpee ekpere, jirikwa uche kpee ekpere. Aga m ejikwa mmụo m buo abụ, jirikwa uche m buo abụ. 16 Ma o bughị otu a, mgbe i ji asusụ ozø nke a na-amaghị naeto Chineke n'ime mmụo, olee otu ndị niile nō n'ulọ nzukọ ahụ na-aghotaghị ihe i na-ekwu gasei za Amen? 17 O bụ ezie na i na-enye ekele nke ọma, ma o naghị ewuli onye ọbụla elu. 18 Ana m ekele Chineke n'ihi na ana m asu asusụ dì ihe ihe karịa unu niile. 19 Ma mgbe ọbụla a gbakorø na nzukọ ife ofufe, o na-akara m mma ikwu naanị mkpuru okwu ise nke mmadu niile ga-aghota na nke ga-abakwara ha uru, karịa na m kwuru puku mkpuru okwu iri n'asusụ dì ihe ihe nke onye ọbụla na-apughị ighota. 20 Umunna m, unu abụla umuntakirị n'echiche unu. Bürumụ umuntakirị n'ihe gbasara ime ihe ojoo, ma bürumụ ndị nwere uche n'ihe gbasara udị okwu a. 21 E dere ya n'akwukwø iwu, "Site na ebugbure ọnụ ndị mba ozø sitekwa n'ire ndị na-asu ihe ihe ka m ga-agwa ndị a okwu, ma ọbụladị otu a, ha agaghị ege m ntị, ka Onyenwe anyị kwuru." 22 Isu asusụ dì ihe ihe abughị ihe nlere anya nye ndị kwere ekwe, kama o bụ ihe ama nye ndị na-ekweghị ekwe. Ma ibu amụma bụ maka ndị kwere ekwe, o bughị maka ndị na-ekweghị ekwe. 23 O bürü na nzukọ niile ezukọ n'ogbakọ ekpere, mmadu niile a na-asu n'olu dì ihe ihe n'otu mgbe, o burukwa na ndị na-aghotaghị, maqbụ ndị na-ekweghị ekwe abata n'ebe ahụ, gini ka ha ga-ekwu? Ha o gaghi asị na isi emebielia ndị a? 24 Ma o bürü na onye na-ekweghị ekwe maqbụ onye ọhụrụ abata mgbe onye ọbụla na-ebu amụma, ha gagabụ ndị mmadu niile ga-atụ mmechie ha n'anya maakwa ha ikpe mmechie. 25 Mgbe a na-eme ka ihe nzuko nke obi ha niile püta ịhè, onye dì otu a ga-egbu ikpere n'ala kpoo isiala nye Chineke sị, "N'ezie, Chineke nō n'etiti unu." 26 Ugbu a, umunna m, kedụ otu o kwesiri idị?

Mgbe ọbụla unu zukorọ, ụfodụ kwesiri ịbụ abụ, ya, na nke unu guzosikwara ike n'elu ya. 2 E si onye ozq ga-ezi unu ihe; maqbụ gwa unu ozi dì n'ozioma a zoputa unu, ma ọ burụ na unu ejiri mkpa e gosiri ya, maqbụ jiri asusụ nke ọ na- obi unu niile jidesie ihe unu kweere na ya ike. amughi gwa unu okwu, ka onye ozq kowaa ihe Inwe okwukwe n'ihe ozq dì iche agaghị enyere onye ji asusụ a dì iche kwuo okwu kwuru. Ma unu aka. 3 Ihe m nyefere unu n'aka na mbụ ka ihe ọbụla e mere n'ime ụlo chọchị burụ bụ ozi ahụ m natara i debe, nke dì oke mkpa, ihe ga-ewuli onye ọbụla elu. 27 A sikhwa na ọ na Kraist nwụrụ ọnwụ n'ihi mmehie anyị, dika dì ndị chọro iji asusụ dì iche kwuo okwu, ka akwukwọ nsọ kwuru na ọ ga-anwụ. 4 Na e liri mmadụ abụ maqbụ ato kwuo. Kama ka ha ya, ma e mere ka o si n'onzwụ bilie n'ubochị nke kwuo n'otu n'otu n'usoro. Ka onye ga-akowa ato, dika akwukwọ nsọ kwukwara na ọ ga-eme. ihe ha kwuru nörökwa n'ebé ahụ. 28 Ọ burụ na 5 O gosiri Sefas onwe ya, emeşia, ndị ozi iri na ọ dighị onye ga-akowa ihe ha na-asụ, ka onye abụ ahụ hukwara ya. 6 Emesịakwa, o gosiri ihe ahụ na-asụ asusụ dì iche na chọchị mechie karịri narị mmadụ ise n'ime ụmụnna onwe ya, ọnụ ya. Ya na Chineke sürıta ya. 29 Ka mmadụ n'otu mgbe, otutu n'ime ndị ahụ ka nọ ndụ taa, abụ maqbụ ato nwere onyinye ibu amụma ọ bụ ezie na ụfodụ n'ime ha adaala n'ura ọnwụ. kwuo okwu n'otu n'otu, ka ndị ozq tulee ihe ha 7 Emesịa, Jemis hụrụ ya; o mekwara ka ndị ozi kwuru. 30 Ọ burụ na-ekpughere onye ozq nödụ niile hụ ya. 8 N'ikpeazụ, mü onwe m hukwara n'akukụ ya ihe, ka onye mbụ mechie ọnụ ya. 31 ya, dika a ga-asị na m bụ nwa a na-amughi N'ihi na unu nwere ike ibu amụma n'otu n'otu, n'oge. 9 N'ihi na ọ bụ m kachasi nta n'ime ka mmadụ niile nwee ike ịmụta ihe ma burükwa ndị ozi. O kwestikwaghị ka a akpọ m onyeozi ndị a gbara ume. 32 Mmụ niile nke ndị amụma ya n'ihi na alusoro m nzukọ Chineke ọgụ nke ka a na-edokwa n'okpuru ndị amụma. 33 N'ihi ukwuu. 10 Ma site n'amara nke Chineke, abụ na Chineke abughi Chineke nke aghara, kama ọ m ihe m bụ. Ọ pütakwara na amara ya n'ebé bụ nke udo. Otu a ka ọ dì n'ime ọgbakọ niile m nọ abughi ihe efu. Kama arʊşirị m ọru ike nke ndị nsọ. 34 Umụ nwanyị ekwesighị ikwu karichasịa ndị ozi niile. Ma n'ezie, ọ bughi m na- okwu n'ime chọchị. Ha ekwesighị itinye ọnụ arụ ọru a, kama ọ bụ Chineke n'onwe ya na-arụ na ntụgha ụka ọbụla, n'ihi na iwu kwuru ka ọru ya n'ime m. 11 Ma ọ bụ m, maqbụ ndị ozq, ha debe onwe ha n'okpuru ndị ochichị. 35 Ọ otu a ka anyị siri kwusaa, otu a ka unu sikwa burụ na ọ dì ihe ha chọro ịmata, ha juo di ha kwere. 12 Ma ọ burụ na a na-ekwusa na Kraist mgbe ha lara n'ulọ. N'ihi na ọ bụ ihe ihere na si n'onzwụ bilie, gini mere ụfodụ unu ji na-ekwu nwanyị ga-ekwu okwu n'ime ọgbakọ chọchị. na ndị nwụrụ anwụ apughị isi n'onzwụ bilie 36 Unu chere na okwu Chineke malitere n'aka ozq. 13 Ọ burụ na ndị nwụrụ anwụ a pughị i si unu? Unu chekwara na ọ ga-akwusi n'aka unu? n'onzwụ bilie, nke a pütara na e megħi ka Kraist Ugha! 37 Ọ burụ na ọ dì onye na-eche na ya bụ site n'onzwụ bilie. 14 Ọ burükwa na e megħi ka onye amụma, maqbụ na ya nwere onyinye nke Kraist si n'onzwụ bilie, ihe anyị na-ezisa bụ ihe Mmụ Nsọ, naanị ihe m na-achọ ka ọ ghota bụ efu, okwukwe unu nwere bükwa ihe efu. 15 Ma na ihe m na-edere unu bụ iwu Onyenwe anyị karịa nke a, a na-ahụta anyị ka ndị ama ugħa n'onwe ya nyere m. 38 Ọ burụ na ọ dì onye nke Chineke, n'ihi na anyị gbara ama banyere nogidere ju ịnabata ihe ndị a, unu aħħala ya ntị. Chineke, na-asị na o mere ka Kraist si n'onzwụ 39 Ya mere, ụmụnna m, ka ibu amụma burụ ihe bilie, bụ onye ọ na-emegħi ka o si n'onzwụ bilie na-agụ unu agụ, unu egbochikwala onyinye ma ọ burụ na-emegħi ka ndị nwụrụ anwụ dì nke iṣu n'ire dì iche ihe. 40 Ma meenū ihe niile ndụ ozq. 16 N'ihi na, ọ burụ na a pughị ime ka n'uzo dì mma, ka ha dıkwa n'usoro.

15 Umụnna m, ugbu a achọro m ime ka unu cheta ozioma ahụ m ziri unu mgbe m buru uzq bjakwute unu, nke unu kweere na

ahụ ndị nwụrụ anwụ n'ime Kraist lara n'iyi. emehiekwa ọzọ. N'ihi na-enwere ụfodụ bụ ndị 19 O burukwa na olileanya anyị n'ime Kraist na-amaghị Chineke. Ana m ekwu nke a ka ihere gwụrụ naanị na ndị anyị n'ime ụwa a, anyị bụ mee unu. 35 Ma ụfodụ ga-ajụ, "Olee otu a ga-esi ndị e kwasiri ka e mere ebere. 20 Ma e mere ka mee ka onye nwụrụ anwụ bilie? Olee ụdị ahụ Kraist si n'onzwụ bilie n'ezie, onye mbụ n'etiti ha ga-enwe mgbe ha ga-apuṭa?" 36 Onye nzuzu! ndị niile nwụrụ anwụ. 21 N'ihi na dika onzwụ si Mkpurụ ọka i tinyere n'ala agaghị epu ma ọ site n'aka otu nwoke bịa, otu a kwa ka mbilite bürü na o bughi ụzo nwụo. 37 Mgbe i na-agha n'onzwụ si site n'aka otu nwoke bịa. 22 Dika mkpurụ, o bughi anụ ahụ nke ga-apuṭa ka i nammadụ niile si anwụ site n'aka Adam, otu a agha, kama ọ bụ naanị mkpurụ nkịtị, eleghị kwa ka mmadụ niile ga-esi díkwa ndị n'ime anya mkpurụ ọka wiiti, maobụ mkpurụ ọzọ. 38 Kraist. 23 Onye ọbụla ga-ebili n'usoro nke ya, Ma Chineke na-enye ya ahụ dika o si chọ. O Kraist mkpurụ mbụ si n'onzwụ bilie. Mgbe ọ na-enyekwa mkpurụ ọbụla n'ime mkpurụ niile loghachiri, ndị niile bụ ndị nke Kraist ga-esote. ahụ nke kwasiri ya. 39 Anụ ahụ niile abughị otu, 24 Mgbe nke a gasirị, ọgwugwu ihe niile ga- mmadụ nwere anụ ahụ dị iche, anụ ọhịa nwere abia, mgbe ọ ga-enyefe alaeze n'aka Chineke bụ ụdị anụ ahụ nke ha. Anụ ufe nwere anụ ahụ ha, Nna, n'ihi na o meriela ichị isi niile, na ikike azụ nwekwara nke ha. 40 Ahụ nke eluigwe na niile na ike niile. 25 N'ihi na ọ ga-abụ eze tutu ahụ nke ụwa díkwa. Ma ịma mma na ebube nke ruo mgbe ọ lugburu ndị iro ya niile, doo ha ahụ nke eluigwe bụ otu, ịma mma na ebube nke n'okpuru ụkwụ ya. 26 Onye iro ikpeazu a ga- ahụ nke ụwa díkwa iche. 41 Anyanwụ nwere emeri bụ onzwụ. 27 N'ihi na "O doola ihe niile ebube nke ya, onzwa nwekwara nke ya, kpakpando n'okpuru ụkwụ ya." Ma mgbe ọbụla asiri, "e nwekwara ebube nke ya. Kpakpando díkwa iche doola ihe niile" n'okpuru ụkwụ ya, o doro anya site n'ibe ya n'ịma mma na ebube. 42 Otu a ka ọ na Chineke agụnyeghị onwe ya, n'ihi na ọ bụ dị n'ebe mbilite n'onzwụ ndị nwụrụ anwụ dị, ya tinyere ihe niile n'okpuru Kraist. 28 Mgbe Mgbe e liri anụ ahụ anyị, ihe nwụrụ anwụ na e merela ka ihe niile nọrọ n'okpuru ya, mgbe nke purụ ire ure ka ọ bụ, ma mgbe e mere ka ahụ, Okpara ya n'onwe ya, ga-edobe onwe ya o si n'onzwụ bilie, ọ gaghị anwükwa ọzọ. 43 A n'okpuru onye ahụ dobere ihe niile n'okpuru na-eli ahụ onye nwụrụ anwụ díkwa ihe enweghị ya, ka Chineke bürü onye na-achị ihe niile. 29 ugwu, ma a na-eme ka o si n'onzwụ bilie n'ebube. Ma ọ bughi otu a, gịnị mere ụfodụ ji eme ndị. A na-eli onye nwụrụ anwụ n'adighị ike, ma a otu ha baptizim n'onzodụ ndị nwụrụ anwụ? Ọ na-eme ka o si n'onzwụ bilie n'ịdị ike. 44 A nabürü na e meghị ka ndị nwụrụ anwụ si n'onzwụ eli onye nwụrụ anwụ díkwa anụ ahụ nkịtị, ma a bilie ma oli, n'ihi gịnị ka a na-eme mmadụ ndị na-eme ka o jiri ahụ nke mmuo kulite. Ọ bürü a baptism n'onzodụ ha? 30 Gịnị mere anyị ji na e nwere anụ ahụ nkịtị, e nwekwara ahụ nke nọrọ n'ize ndị n'oge awa ọbụla? 31 N'igwa unu mmuo. 45 E dere ya, "Mmadụ mbụ, bụ Adam, eziokwu, ụmụnnna m, ana m ezute onzwụ kwa ghoro mkpurụobi dị ndị, Adam nke ikpeazu bụ ụboghị. Ihe m ji kwuputa nke a bụ n'ihi ịnya isi mmuo na-enye ndị." 46 Ma mmuo e bughi ụzo, nke m ji unu anya n'ime Jisos Kraist, Onyenwe kama ọ bụ ahụ nkịtị, ma mmuo bjara n'ikpeazu. anyị. 32 Ọ bürü na ndị anyị na-agwu n'ụwa a, 47 Mmadụ nke nwoke sitere n'ala, ejikwa aja díkwa ndị mmadụ na-ekwu, gịnị bükwanụ uru m kpuo ya; mmadụ nke abụo si n'eluigwe bịa. 48 nwere n'ihi ọgụ m na-aluso anụ ọhịa, bụ ndị. Dị ka mmadụ nke mbụ ahụ e jiri aja kpuo dị, ikom Efesos? Ọ bürü na a gaghị eme ka ndị otu a ka ndị niile si n'aja püta díkwa. Ma dị nwụrụ anwụ bilie, "Ka anyị rienụ, ńuokwanụ, ka mmadụ nke eluigwe ahụ dị, otu a ka ndị n'ihi na echị anyị ga-anwụ." 33 Unu ekwela ka niile bụ ụmụ eluigwe díkwa. 49 Dika anyị niile e duhie unu. N'ihi na mkparikota agwa ojọọ yikwasirị onyinyo nke nwoke e jiri aja kpuo, na-emebi ezi agwa. 34 Sitenu na ndị enweghị otu ahükwa ka anyị ga-esi yikwasị onyinyo nke nghoṭa unu loğhachita díkwa unu kwasiri, unu nwoke nke eluigwe. 50 Ihe m na-ekwu, ụmụnnna

m, bù na anụ ahụ na ọbara enweghi ike iketa unu nwa oge, ma ọ bụrụ na Onyenwe anyị e alaeze Chineke. Ihe na-ere ure agaghịkwa eketa kwenye. **8** Ma aga m anọ n'Efesos tutu ruo oge ereghị ure. **51** Ma geenụ ntị ka m gwa unu ihe Pentikosu, **9** n'ihi na-emegheela ọnụ ụzo dì omimi al! Ọ bughị anyị niile na-agha ịnwụ, kama, ukwuu nke na-aruputa ezi ọru nye m, ma ha a ga-enye anyị anụ ahụ ọhụrụ nke pürü iche. dì ọtutu bù ndị na-eguzogide m. **10** Ọ bụrụ na **52** N'otu mgbe, n'otu ntabianya, mgbe a ga- Timoti abịa, lezienụ anya mee ka ọ ghara inwe afụ opị ike ikpeazụ. N'ihi na opị ga-ada, a ga- ihe ọ ga-atụ egwu mgbe ọ n'o n'etiti unu, n'ihi eme ka ndị nwụrụ anwụ si n'onwụ bilite na- na ọ bụ onye na-arụ ọru Onyenwe anyị dika ereghị ure. A ga-agbanwekwa anyị. **53** N'ihi m si arụ ya. **11** Ka onye ọbụla ghara ileda ya na a ghaghị igbanwe anụ ahụ anyị a nke na- anya. Kama, dupunu ya n'ije ya n'udo ka o nwe anwụ anwụ, nyekwa anyị ahụ nke na-agaghị ike loghachikwute m. Mụ na ụmụnna ndị ọzo anwụ ọzo. **54** Mgbe ahụ nke a pürü ire ure ga- na-ele anya nlota ya. **12** Aririọ m nwärne anyị eyikwasị ereghị ure, nke a pürü ịnwụ anwụ ga- Apolos ka o soro ụmụnna ndị ọzo bịa leta unu, eyikwasị anwụghị anwụ. Mgbe ahụ, okwu ahụ ma ọ bughị uche ya ma ọlı ibiakwute unu ugbu e dere n'akwukwọ nsø ga-emezu, okwu ahụ a. **13** O ga-abịa mgbe ọbụla ohere pütara. **14** Na-siri, "Elomiela onwụ, meriekwa ike ya niile." **55** echenụ nche mgbe niile, guzosienụ ike n'ime "Onwụ, olee ebe mmeri gi dì? Onwụ, olee ebe ihe ụfụ gi dì?" (Hadēs g86) **56** N'ihi na ihe ahụ onwụ dì ike. **15** Werenu iħunanya na-arụ ọru ọbụla ji agbata mmadụ bù mmehie, ma ihe na-enye unu na-arụ. **16** Ugbu a, ariọ m unu ụmụnna m, mmehie ike bù iwu. **57** Ka ekele dírị Chineke unu maara na ezinaulò Stefanas bù ndị mbụ onye na-enye anyị mmeri site n'Onyenwe anyị kwere ekwe n'ala Akaịa. Ha nyekwara onwe ha Jisós Kraist. **58** Ya mere, ụmụnna m ndị m hụrụ maka ijere ndị nsø ozi. **17** Ana m ariọ unu ka n'anya, kwusienụ ike, bùrụnụ akwaa akwụrụ. unu na-asopuru ndị dì otu a, nakwa onye ọbụla Nogidenu n'orụ Onyenwe anyị mgbe niile, ebe bu onye otu anyị na onye ọru anyị. **18** Obi tọro unu maara na ọru unu na-arụ n'ime Onyenwe m ụtọ n'obiabia nke Stefanas na Fotunetus na anyị abughi ihe efu.

16 N'ihe niile banyere ụtụ ihe onyinye nke ndị nsø, gbaljanụ mee dika m nyere ndị chọchị dì n'akukụ Galeshja n'iwu. **2** Ụbochị ụka niile, ka onye ọbụla site n'ihe ọ kpatara n'izu ụka ahụ wepüta ụfodụ ihe nke ọ ga-eji nye onyinye a. Unu e cherewala ịnako ta ihe onyinye ndị a ruo mgbe m ga-abịa. Ka a hapụ iche tutu ruo mgbe m bjara. **3** Mgbe m bjara, aga m edenyenye ndị ahụ kwesiri ntukwasị obi, bù ndị unu hopütara akwukwọ nkowa, ziga ha ibugara ndị n'o na Jerusalem onyinye obiqoma unu. **4** Ọ bùrükwa na ọ dì mkpa na m ga-eso ha gaa, mu na ha ga-esoro. **5** Aga m abịa ileta unu mgbe m gasirị Masidonia. N'ihi na ana m ezube isi n'uzo Masidonia abịa. **6** Mgbe m bjara, ọ na-adị m ka mu na unu ga-anọ ogologo oge. Ma eleghị anya, anyị ga-anọ tutu oge oyị agwu. Mgbe ahụ site, n'inyeaka unu, aga m ahaṇụ unu gaa ebe ọzo. **7** N'ihi na-achoghi m ileta unu ugbu a m n'o n'ije ngafere. Kama ana m ezube ịbịa nonyere

mmuo m dika ha kwalitere nke unu. Nyenụ ndị dì otu a nsopuru. **19** Ulo chọchị niile dì n'okpuru Eshja na-ezitete unu ozi ekele. Akwila na Prisila, na nzukọ dì n'ulo ha na-enye unu ekele obiqoma n'ime Onyenwe anyị. **20** Ụmụnna niile n'o n'ebé a na-ekele unu. Werenu isurita ọnụ dì nsø kelerita onwe unu. **21** Ọ bụ mụ onwe m bụ Pöl ji aka m na-edé ekele nke a. **22** Ọ bụrụ na onye ọbụla ahughi Onyenwe anyị n'anya, ka ọ bụrụ onye a bụrụ ọnụ. Onyenwe anyị bịa! **23** Ka amara Onyenwe anyị Jisós dinyere unu. **24** Ka iħunanya m dinyere unu niile site n'Onyenwe anyị Jisós Kraist. Amen.

2 Ndị Korint

1 Pol, onyeozi nke Jisəs Kraist dika ochichọ nke Chineke si di, na Timoti nwanne anyị nwoke, Na-edegara chọchị Chineke nke di na Korint, na ndị nsø niile ndị nō n'ala Akajá akwụkwọ: **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisəs Kraist dīrị unu. **3** Otuto dīrị Chineke na Nna nke Onyenwe anyị Jisəs Kraist, bù Nna nke obi ebere, nakwa Chineke nke nkasiobi niile. **4** Onye na-akasị anyị obi n'ime nsogbu anyị niile, ka anyị site n'uzo di otu a nwee ike ikasị ndị ozo niile nō na nsogbu na Kraist. **5** Ma ọ burụ na anyị na-ahụ ahụ, ọ bụ Kraist, otu a nkasiobi anyị na-ababiga uba site na Kraist. **6** Ma ọ burụ na anyị na-ahụ ahụ, ọ bụ n'hi na nkasiobi unu, nakwa nzoputa unu. **7** Olileanya anyị nwere n'ebe unu nō sịrị ike, ebe anyị maara na dika unu si eketa oke n'ita ahụ anyị, otu ahụkwa ka unu ga-esi keta oke na nkasiobi ahụ anyị na-anata. **8** Anyị chọro ka unu mara ụmụnna m, ihe banyere nsogbu e sogburu anyị n'Eshịa. N'ezie, nsogbu ahụ karịrị anyị ike, mee ka anyị hapụ inwekwa olileanya na anyị ga-emesi dīrị ndị. **9** N'ezie, ọ dì nnqo n'oge ahụ, dika a ga-asị na a mara anyị ikpe ọnwụ. Ma anyị maara na o si otu a obi na ọ ga-agà n'ihu na-azoputakwa anyị, **11** dika unu ga-enyekwara anyị aka site n'ekpere unu, ka otutu nwere ike nye ekele n'hi anyị maka onyinye amara anyị natara na nzaghachi ekpere otutu mmadụ ndị a na-ekpere anyị. **12** İnya isi anyị bụ nke a, na akonuche anyị na-agbara anyị akeabe na anyị kpara agwa oma n'ụwa, karichasịa n'ebe unu nō, n'ịdị nsø na izi

ezi nke si n'aka Chineke. Nke a bụ site n'amara o nyere anyị, ọ bughị site n'amamihe nke mmadụ. **13** N'hi na ihe anyị na-edere unu abugị ihe unu na agaghị aguta maobụ ghọta. Enwere m nchekwube na unu ga-aghọta ya nke oma. **14** Dika unu ghọtarala anyị nwa nke nta ugbu a, unu ga-eji anyịanya isi n'ubochị nke Onyenwe anyị Jisəs. **15** Ihe m na-ekwu were m anya, nke mere m ji chọro ibu uzo bịa leta unu ka unu nwee uru abụ. **16** Ebu m ya n'obi na m ga-akwụsị hụ unu mgbe m na-agafe iga Masidonia. Ebukwa m ya n'obi m na mgbe m si Masidonia na-alaghachị na m ga-akwụsịkwa ileta unu, ka unu nweekwa ike inyere anyị aka mgbe anyị bidoro ilaghachị Judia. **17** E nwere m obi abụ mgbẹ m chọro ime nke a? Ana m ezube nzube m dika mmadụ nkịtị, onye di nkwadobe ikwu "E," na "E e," n'otu oge ahụ? **18** Ma dika Chineke si burụ onye kwesiri ntukwasị obi, okwu anyị gwara unu abugị "E," na "E e." **19** N'hi na nkasiobi unu, nke na-arụputa ike na ume iji Okpara Chineke, Jisəs Kraist, onye e sitere n'ọnụ Sailas na Timoti na mụ onwe m kwusaa abugị "E" na "E e," kama n'ime ya ọ bụ naanị "E." **20** N'ime Kraist ka anyị hụ "E" na nkwa niile nke Chineke kwere ụmụ mmadụ. Nke a mere anyị ji site na ya kwee "Amen" n'inye Chineke otuto. **21** Ọ bụ Chineke n'onwe ya mere ka anyị na unu guzosie ike n'ime Kraist. O meela ka anyị burụ ndị e tere mmanụ. **22** Ọ kara anyị akara n'ihu, nyekwa anyị Mmụ Nsø ya ka o biri n'obi anyị, dika onye ga-ahụ na anyị ga-emezu nkwa ahụ niile. **23** Ana m akpokwu Chineke dika onye akaebe m, ọ bụ n'hi inaputa unu mere m anyị tukwasị obi n'ike nke aka anyị, kama ka ji hapụ ibia Korint. **24** Ọ bughị na anyị bụ ndị anyị nwee olileanya n'ime Chineke, onye pürü ochichị nke okwukwe unu, kama anyị so unu imē ka ndị nwụrụ anwụ si n'ònụ bilie. **10** Ọ na-arụkọ orụ ka unu nwe ọnụ n'hi na ọ bụ site bụ Chineke bụ onye zopütara anyị site n'ime n'okwukwe ka unu ga-esi kwụrụ chịm. **2** Ekpebiri m n'ime obi m na-agaghị m abịákwute unu ozo, iwetara unu ihe mwute. **2** N'hi na ọ burụ na m eme ka obi joq unu njọ, onye kwanụ ga-akasị m obi ma ọ bughị unu, unu onwe unu ndị m mere ka obi joq njọ? **3** E deere unu akwụkwọ a dika m kwesiri ime ka m ghara inwe mwute mgbe m bijara, site n'aka ndị kwesiri ime ka obi dì m mma, n'hi na o doro m anya na ọnụ m ga-abụ ọnụ nke unu niile. **4** Ejị

manya mmiri dì ukwuu na oke obi mgbu na egosikwa na unu bụ akwùkwo ozi si n'ebé Kraist obi mgbawa deere unu akwùkwo, o bughi ka m nọ, mputa ihe nke ozi anyị jere. O bughi ihe kpasuo unu iwe kama ka unu nwhee ike ịmata e ji inki dee na mbadamba nkume, kama o bụ oke iħunanya m nwere n'ebé unu nọ. 5 O bụrụ mmuo Chineke na-adị ndụ ka e ji dee ya na na onye ọbụla mere ihe butere obi mgbu, ka a mbadamba obi mmadu. 4 Nke a bụ ntukwasị hapu ikwu ya karịa ka o kwesiri, o bughi naanị obi anyị nwere site na Kraist n'ebé Chineke m ka o wetaara obi mgbu, o wetakwaara unu nọ. 5 O dìkwaghị mgbe anyị ji chee n'ime onwe niile obi mgbu. 6 N'ihi na ntaramahuhụ unu anyị, na anyị nwere ike ime ihe ọbụla bara niile kpebiri nye ya ezuola. 7 Ugbu a, bikonu uru site n'ike aka anyị, kama ihe ọbụla anyị ụmụnna m, o kwesiri ka unu gbaghara ya, ma nwere, ihe ọbụla anyị ruputara, sitere n'aka kasie ya obi, ka o hapu inwe obi ilu maqbụ daa Chineke. 6 Onye mere ka anyị zuo oke jibụ ndị mba na mmuo ya, rubiga uju oke. 8 Ya mere ozi ya nke ogbugba ndụ ọhụrụ, nke edeghi ana m arịo unu, bikonu, gosinu ya na unu hụrụ n'akwùkwo iwu kama n'ime Mmuo. Ihe e dere ya nnoq n'anya. 9 Ihe mere m ji dee ihe m dere n'akwùkwo iwu na-eweta ọnwụ, ma Mmuo na-n'akwùkwo nke mbu bụ ka m choputa ma unu enye ha ndụ. 7 Ma o bụrụ n'ije ozi ahụ nke najekekwaro mgbe niile irube isi n'ihi niile. 10 O eweta ọnwụ bụ nke e gbunyere n'elu nkume bụrụ na unu agbaghara onye ahụ mụ onwe m ji ebube dì ukwuu bịa, nke mere na ụmụ Izrel kwa agbagharala ya. Mgbaghara m, a sìkwa na apughị ilegide Mosis anya n'ihi mgbe o si n'elu o nwere ihe m na-agbaghara, ana m eme ya ugwu Sajnai rịdata n'ihi ebube nke ihu ya, bụ n'ihi unu n'ihi Kraist. 11 Anyị na-eme nke a ka ebube nke na-agabiga agabiga, 8 o bụ n'ije Ekwensu ghara iğhobgu anyị. Anyị maara ihe ozi nke Mmuo nsọ agaghị adị ebube karịa? niile o na-ezube. 12 Mgbe m bjarutere Troas 9 O bụrụ na-enwere ebube n'ime ije ozi nke ikwusa ozioma Kraist, e megheere m ụzo n'ime amamikpe, ije ozi nke ezi omume ga-adị ebube Onyenwe anyị. 13 Ma enweghi m izuike n'ime karịa ya. 10 N'ezie, ihe juputara n'ebube mgbe obi m, n'ihi na ahughị m Taitos ezi nwanna m ochie enwekwaghị ebube ọbụla ugbu a, n'ihi na n'ebé ahụ. Nke a mere m jiri kelee ha hapu ha ebube nke ogbugba ndụ ọhụrụ ekpuchiela ya. gawa Masidonia. 14 Ma ekele dìrị Chineke, onye 11 O bụrụ na ihe na-agafe agafe nwere ebube dì na-edugharị anyị na-enye anyị mmeri, n'ihi otu a, ihe ga-anogide mgbe niile ga-enwe ebube njikọ e jikötara anyị na Kraist, onye na-eji anyị karịa ya. 12 Ya mere, ebe o bụ na anyị nwere aru ọrụ, ime ka onye ọbụla nụrụ isisi ụtọ nke olileanya dì otu a, anyị enweghi egwu ọbụla. ozioma ya. 15 N'ihi na anyị bụ mmanụ isi ụtọ 13 Anyị agaghị adị ka Mosis onye weere akwa nke Kraist nye Chineke, n'etiti ndị o na-azoputa kpuchie ihu ya, n'ihi na o choghị ka ụmụ Izrel na n'etiti ndị na-alà n'iyi. 16 N'etiti ndị ahụ na-hụ ebube ahụ na-agbanwe agbanwe. 14 Kama e ala n'iyi, isisi ụtọ a bụ ihe na-ewetara ha ọnwụ, mechiri obi ha ruo taa. N'ihi na mgbe ọbụla ha ma n'etiti ndị ahụ a na-azoputa, o bụ isisi ụtọ a gurụ akwùkwo ogbugba ndụ ochie ahụ, akwa na-ewetara ha ndụ. Onye zuru ime ihe ndị a? 17 mkpuchi ahụ na-anogidekwa apughị apụ n'obi N'ihi na anyị adighị ka ọtụtụ mmadu ndị na-ha, n'ihi na o bụ naanị site n'ime Kraist ka o ga-eji okwu Chineke azu ahịa. Kama, n'ime Kraist eji pụo. 15 Ee, tutu ruo taa, mgbe ọbụla ha na-anyị na-ekwu okwu anyị site n'obi dì ocha, dika ndị ahụ Chineke zipuru ịru ọrụ a.

3 Anyị na-ebido ito onwe anyị ọzọ? O dì a mkpa anyị inye unu, maqbụ ịnata n'aka unu akwùkwo nkowa iji too onwe anyị dìka ụfodụ mmadu ndị ọzọ si eme? 2 Unu onwe unu bụ akwùkwo ozi anyị nke e dere n'obi anyị nke mmadu niile maara ma gụokwa. 3 Unu na-

na-agbanwe anyị ịbanye n'oyiyi ya site n'ebube ruo n'ebube, nke si n'aka Onyenwe anyị, onye bụ Mmụo.

4 Ya mere, ebe anyị natara ije ozi a site n'ebere

Chineke, ike adighị agwụ anyị n'obi. **2** Anyị ahapụla omume nzuzo niile na-eweta ihere. Anyị ahapụla üzö aghughọ niile, maqbụ iji okwu Chineke na-atụ asị. Kama site n'ikwuputa eziokwu ahụ ka ndị mmadụ were ezi akonuche ha mata ụdị mmadụ anyị bụ n'ihu Chineke. **3** Ma a sịkwa na ozioma nke anyị na-ekwusa dika ihe e zoro ezo, o bụ ihe e zoro ezo nye ndị ahụ na-alà n'iyyi. **4** N'ebe ha nọ, chi nke ụwa a ekpuchiela uche ndị na-ekweghi ekwe iji gbochie ha ịjhụ iħe nke ozioma ahụ na-ezipụta ebube Kraist, onye dì n'udi Chineke n'onwe ya. (aiōnios g165) **5** N'ihu na o bughị anyị onwe anyị ka anyị na-ekwusa, kama anyị na-ekwusa na Kraist Jisós bụ Onyenwe anyị. Ma anyị onwe anyị bụ ụmụdibø unu n'ihu Jisós. **6** N'ihu na o bụ Chineke ahụ sịri, ka iħe si n'ochichiri chawapụta; bükwa onye mere ka iħe ya nwuwa n'ime obi anyị. Nke a ka o mere iji wetara anyị iħe amamihe nke ebube Chineke n'ihu Kraist. **7** Anyị onwe anyị bụ ndị natara akụ nke dì oke ọnụahịa dì n'ime ite ụro, iji gosi na ike kacha elu si n'aka Chineke, o bughị n'aka anyị. **8** A na-akpagbu anyị n'akukụ niile, ma adighị emeri anyị. Mgbe ụfodụ, anyị nọ na mgbagwoju anya ma anyị adighị ada mba. **9** A na-esogbu anyị, ma adighị ahapụ naanị anyị; mgbe ụfodụ, a na-akụtu anyị n'ala ma adighị ala anyị n'iyyi. **10** Ọtụtu mgbe, anyị na-ebugharị n'ahụ anyị ọnwu Jisós, ka ndụ nke Jisós nwekwa ike pütä iħe n'ahụ anyị. **11** Mgbe ọbụla anyị dì ndụ, anyị nọ n'ọnwu n'ihu Jisós, ka ndụ Jisós nwee ike pütä iħe n'ahụ anyị pürü īnwụ anwụ. **12** Nke a putara na ọnwu na-arusi օrụ ike n'ime anyị, ma na ndụ na-arụ օrụ n'ime unu. **13** Ebe o bụ na anyị nwere otu mmụo nke okwukwe ahụ, dika e si dee n'akwukwø nsø, "Ekweere m, ya mere m ji kwuo." Anyị onwe anyị kwekwara, n'ihu nke a mere anyị ji na-ekwu, **14** ma anyị maara na onye mere ka Onyenwe anyị Jisós si n'ọnwu bilie, ga-emekwa ka anyị soro Jisós si n'ọnwu bilie, ma kpobatakwa anyị na unu n'ihu ya. **15**

Ihe ndị a niile bụ maka n'ihu unu, ka o ga-abụ amara na-abawanye irute ọtụtu mmadụ aka, ka o nwee ike na-abawanye inye ekele maka otuto nke Chineke. **16** O bụ nke a mere ike adighị agwụ anyị n'obi. O bụ ezie na anụ ahụ anyị na-anwụ anwụ, ma a na-agba mmụo anyị ume kwa ụbочjị. **17** Nwantinti ahụ nke anyị na-ata ubgu a, nke na-adị nwa oge, na-akwadoro anyị otuto ebighị ebi dì ukwuu. (aiōnios g166) **18** N'ihu na anyị adighị ele ihe anya nwere ike ịjhụ, kama anyị na-ele anya n'ihe ahụ anya na-adighị ahụ. N'ihu na ihe ahụ anya na-ahụ na-adị naanị nwa oge, ma ihe ahụ anya na-adighị ahụ na-adị ruo mgbe ebighị ebi. (aiōnios g166)

5 N'ihu na anyị ma nke ọma na mgbe e mebirị

ụlo ikwu nke anyị bi n'ime ya, bụ ụlo nke ụwa a, anyị nwere ụlo nke sitere na Chineke, ụlo nke ejighi aka wuo, ga-adị ebighị ebi n'eluigwe. (aiōnios g166) **2** Ugbu a anyị nọ na-asụ ude, na-enwe agụụ inweta ebe obibi anyị dì n'eluigwe.

3 Ka o ga-abụ anyị yiri ya, ka anyị hapụ idị ka ndị gba ọtọ. **4** Mgbe ahụ niile anyị nọ n'ime ụlo ikwu a, anyị na-anogide n'ịṣụ ude nke ibu aro. O bughị n'ihu na anyị chorop ịnwụ anwụ bürü ndị na-enweghi anụ ahụ, kama o bụ n'ihu na anyị chorop ka e yikwasị anyị anụ ahụ nke eluigwe ahụ, ka anụ ahụ a pürü ịnwụ anwụ yikwasị ndụ ebighị ebi. **5** Chineke onye ya onwe ya, bụ onye kwadobere anyị maka mgbanwo nke a, nyekwara anyị Mmụo Nsø ka o bürü onye ga-ahụ na anyị ga-enwetazu nkwa ahụ niile. **6** N'ihu nke a, anyị nwere obi ike mgbe niile, n'ihu na anyị maara na mgbe anyị na-aga n'ihu na-adị ndụ n'anụ ahụ a, anyị na Onyenwe anyị anoghi. **7** N'ihu o bụ okwukwe ka anyị ji adị ndụ o bughị ihe anya hụrụ. **8** Obi siri anyị ike. O gaara amasi anyị ihapụ ụlo nke a anyị bi na ya, bụ ahụ anyị ma lakwuru Onyenwe anyị n'ebbe obibi ya. **9** Ya mere, ma anyị nọ n'ụlo a maqbụ n'ozø, ihe anyị chorop bụ ka anyị mee ihe ga-atọ ya ụtọ. **10** N'ihu na anyị niile ga-eguzo n'ihu oche ikpe Kraist, mgbe ahụ onye ọbụla n'ime anyị, n'otu n'otu, ga-anata ugwo օrụ dika ihe o rürü na-anụ ahụ ya mgbe o nọ n'ime ụwa si dị, maqbụ ezi ihe maqbụ ihe ojoo. **11** O bụ n'ihu na anyị maara nnqo ihe ịtụ egwu

Onyenwe anyị pütara, ka anyị ji na-arusi օրụ anuru m olu unu. օ bükwa übочи nzoputa ka ike ka ndị mmađu mata Chineke makwaara үdi m nyeere unu aka.” Lee, ugbu a bu oge a nammađu anyị bu. Enwekwara m olileanya na nke anabata mmađu nke օma, ugbu a bu übочи a pütara ihe nye akonuche unu. **12** Anyị adighị nzoputa. **3** Anyị etinyeghi ihe işo ngongo n’uzo agbalị igwa unu na anyị dì mma, kama anyị onye օbulu ka o ghara iwetara օրụ anyị ihe ita chọro inye unu ihe unu ga-eji nyaa isi mgbe ụta. **4** Kama n’ime ihe niile, anyị na-agbalisi ike unu na-ekwu ihe banyere anyị, ka unu nwee ike ime ka ndị mmađu mara na anyị bu ndị na-ejere ịmata ihe unu ga-azaghachi ndị ahụ na-anaya Chineke ozi. Anyị ji ndidi na ntachiobi na-edi isi banyere ihe ha ji anya ha hụ, kama ihe dì nsogbu niile na mkpagbu niile na ahụlụ niile mmađu n’obi. **13** օ burụ na anyị amaghi onwe na-adakwasị anyị. **5** A na-eti anyị ihe otiti ọtụtu anyị, o bu n’ihi Chineke, օ burụ na anyị nwere mgbe. E tinyekwala anyị n’ime ụlo mkporo dì uche zuruoke, o bu n’ihi unu. **14** օ bu iħunanya iche iche. Ọtụtu mgbe ka igwe mmađu tikwara Kraist na-akwagide anyị, n’ihi na anyị kwere anyị ihe otiti. Anyị na-adogbu onwe anyị n’օrụ. na otu onye nwurụ maka mmađu niile, nke Ọtụtu abalị anyị nökwara n’ime ịmụ anya napütara na mmađu niile anwụola. **15** օ nwurụ erighị nri, **6** n’ime ịdị ocha na ezi nghota na n’ihi mmađu niile, ka ndị dì ndị gharakwa ịdirị ntachiobi nke anyị nwere, n’inwe obiomma na ezi onwe ha ndị օzọ, kama maka onye ahụ nwurụ iħunanya nke ihu abụo n’adighị na ya n’ime n’ihi ha ma sikwa n’onwụ kulie. **16** Bido ugbu Mmuo Nso, **7** sitekwa n’ikwu eziokwu na site a gawa, anyị adighị elekwa onye օbulu anya n’ike Chineke. Anyị buru ezi omume dika ngwa dika mmađu nkịtị. N’ihi na anyị sitere n’uzo dì agha n’aka nri na n’aka ekpe. **8** Ụfodụ na-otu a lee Kraist anya, chee na օ bu mmađu efu. asopụrụ anyị ma ndị օzọ na-eme anyị ihe ihere. Ma ugbu a, anyị amakwaghi ya n’uzo dì otu a. Ụfodụ na-ata anyị ụta, ma ụfodụ na-eto anyị. **17** Ya mere, օ burụ na onye օbulu amalite ịdị Ụfodụ mmađu na-agụ anyị dì ka ndị ụgha, ma ndị n’ime Kraist, օ għoġla onye e kere əħħar, anyị nogidesirị ike na-ekwu eziokwu. **9** Ưwa ihe ochie agaala, nke əħħar anochie. **18** Ma օ amaghi anyị, ma a maara anyị. օ bu ezie na bu Chineke bu onye na-eme ihe ndị a. օ bu anyị na onwụ na-ano nso mgbe niile, ma lee ya onwe ya sitere n’aka Kraist mee ka anyị na anyị ka dikkwa ndị. A na-ata anyị ahụlụ, ma ya əħħar n’udo. Ma ugbu a, o nyela anyị օrụ ije lee anyị anwugħi. **10** Anyị na-ano n’ihe mwute ozi, ikpo ndị օzọ ka ha bja ka ya na ha əħħar mgbe niile, ma lee əħħar juru anyị obi. Anyị bu n’udo. **19** Ihe nke a pütara bu na Chineke sitere ndị ogbenye, ma anyị na-eme ka ọtụtu mmađu na Kraist na-eme ka ya na əħħar dì na mma. օ burụ ndị əħħar anyị. Anyị enwegħi ihe օbulu, ma dighi aġukorō umentu mmađu mmehie niile, kama lee anyị nwere ihe niile. **11** Ndị enyi anyị no o tinyela n’aka anyị ozi banyere əzọ o si eme na Korint, anyị agwala unu ihe niile dì anyị ka ya na umentu mmađu dikkwa na mma օzọ. **20** n’obi, anyị emegħepula obi anyị nye unu. **12** Ya mere, anyị bu ndị na-anochi anya Kraist Anyị ji obi anyị niile hụ unu n’anya, ma unu ijere ya ozi n’əħħar. Chineke ji anyị na-agwa unu mechiri obi unu n’ebi anyị no. **13** Ugbu a, ana m okwu. Anyị na-arịo unu dika օ bu Kraist n’onwe ekwu dika ana m agwa umentakirji. Na-emesonu ya na-arịo unu. Biko, bjanu ka unu na Chineke anyị dika anyị si emeso unu, meenu ka obi əħħar n’udo. **21** N’ihi na o mere ka onye ahụ na- unu saa mbara n’ebi anyị no. **14** Unu ekwela amagħi mmehie burụ mmehie n’onodu anyị, ka unu na ndị na-ekwegħi ekwe nwee nkekota ka esi otu a mee ka anyị nwee oke n’ime ezi օbulu. N’ihi na əħħar ka ezi omume na ajo omume nwekor? Olee үdi mmeķo iħe na əħħar iħi ga-enwek? **15** օ bu nwekop dì aħħa dì na-agbata Kraist na ekwensu? Əħħar ka onye kwere ekwe na onye na-ekwegħi ekwe nwekor? **16** Əħħar bu ihe jikötara үloñsø Chineke na arusi?

6 Dika ndị ha na ya na-arukò օrụ n’otu, anyị na-arịo arịjò sì unu ahaḍpula īnara amara a Chineke na-enye unu n’efu. **2** N’ihi na օ na-ekwu, “N’oge m na-anara mmađu nke օma

N’ihî na anyî onwe anyî bû ụlônsö Chineke dî mwute unu nwere bû ụdî mwute Chineke chôrô ndü. Dîka Chineke kwuru, “M ga-ebi n’ime ha. ka ndî nke ya nwee. Ya mere, o nweghi ihe ojôq Jegharjakwa n’ime ha. M ga-abûkwa Chineke bjâkwasîrị unu n’ihî akwûkwo anyî deere unu. ha, ma ha onwe ha ga-abûkwa ndî nke m.” 17 10 N’ihî na iru ụjû otu Chineke chôrô na-eweta Ya mere, “Sinu n’etiti ha pûta. Nopukwanu iche nchegharî nke na-eduba mmadu na nzoputa, n’ebé ha nô. Otu a ka Onyenwe anyî kwuru. Unu bû nchegharî nke a na-apughî ikwa ụta banyere emetûkwala ihe ọbûla rûrû aru aka. Mụ onwe ya. Ma iru ụjû dîka ụwa si eme na-eweta ọnwû. m ga-akpobatakwa unu.” 18 Ma, “Aga m abûru 11 Leenü ihe Chineke rûputara site n’ihe mwute unu Nna, unu onwe unu ga-abûkwaru m umu m dakwasîrị unu. Ugbu a, unu abûrûla ndî o na-ndî ikom na ndî inyom. Otu a ka Onyenwe anyî, anu ọkú n’obi na ndî jikeere izi anyî na aka Onye pûru ime ihe niile kwuru.”

7 Ya mere, ndî enyi m, ebe anyî nwere nkwa ndî a niile, ka anyî debe onwe anyî ọcha n’ime ihe niile ọbûla nke na-emeru ahû anyî na mmuô anyî. Ka anyî mezuo idî nsô n’ịtụ egwu Chineke. 2 Megheenü obi unu nabata anyî, n’ihî na o nweghi onye ọbûla n’etiti unu anyî mere ihe ojôq. O nwekwaghî onye anyî duhiere. Ọ dîkwaghî onye ọbûla anyî rigburu. 3 Anaghî m ekwu ihe ndî a ka m maa unu ikpe, dîka m kwuburu na mbu, na anyî bu unu n’obi anyî, ịdîkô ndü, maqbû iñwûkôkwa ọnwû n’otu. 4 Nkwuwa okwu m ji gwa unu okwu dî ukwu; iñya isi m n’ihî unu dîkwa ukwu. Abu m onye a gbara ume n’ebé o dî ukwu, n’ime ọnôdû ahû anyî niile, ana m añuribiga ọnụ oke. 5 N’ihî na mgbe anyî batara Masidonia, anyî enweghi izuuke ma ọli. Kama mkpagbu si n’aka nri na aka ekpe bjâkwute anyî, ogu n’ezî, egwu n’ime. 6 Ma otu o dî, Chineke, onye na-agba ndî ike gwûrû ume, gbara anyî ume site n’obibia Taịtos. 7 O bûkwaghî naanî n’ihî na ọbibia ọ bjara nyere anyî obi ụtô, kama akukô o ji bia, gbasara otu unu si gbaa ya ume, gwakwa anyî otu unu si na-ele anya iñu m, na otu unu si na-eru ụjû n’ihî ihe niile mere, na otu unu si guzosie ike n’ukwu m, na ụdî iñunanya unu nwere n’ebé m nô, obi tɔrɔ m ụtô nke ukwu. 8 O naghi ewutekwa m ugbu a na m deere unu akwûkwo ahû, o bû ezie na o wutere m mgbe ahû m na-edé ya, n’ihî na amaara m na ọ ga-ewetara unu obi ojôq mgbe unu gûrû ya. Ma obi ojôq ahû abûrûla naanî nke nwa oge nta. 9 Ma ugbu a ana m añurî ọnụ na m dere akwûkwo ahû. O bûghî n’ihî na ogugu ya wetaara unu obi ojôq, kama ọ bû n’ihî na mwute wezugakwa na o bû ezie na ha bû ndî ogbenye o wutere unu emeela ka unu chegharia. Ụdî ọnụ ntü. 3 Ana m agba ama na ha nyere dîka ike

ha, ha nyekwara o bülədị karịa otu a tütü anya. kama n'ihi iħunanya o nwere n'ebe unu nō, o Onyinye ha si n'obi ha püta. 4 N'ezie, ha rijsiri kpebiri n'ime obi ya ċibakwute unu na inyere anyi arriqo ike ka anyi nara onyinye amara ha unu aka. 18 Anyi na-ezitekwa ya na nwanna nyere n'ihi iso keta oke inyere ndi nsō ndi ozo anyi onye ahū nzukō niile na-asopuru n'ihi oru nō na mkpa aka. 5 Nke ka nke, ha nyere karịa ikwusa ozioma ahū. 19 Ma o bugħi naanī nke ihe anyi lere anya na ha ga-enye. N'ihi na ha a, kama nzukō hoputara ya iso anyi, na inyere buru üzə were onwe ha nye Onyenwe anyi. Ha anyi aka dika anyi na-ebu onyinye a, bu ije ozi sitekwara n'ochichō Chineke nyekwa anyi onwe anyi na-eje n'ihi iwetara Onyenwe anyi ototo, ha. 6 Ya mere, anyi rjorō Tajtōs, onye malitere na iziputa nijkere anyi inyere ibe anyi aka. 20 ɔrū ka o ruzuo ɔrū amara ahū ruo n'isi. 7 Ma Anyi na-eze ka onye əbula ghara īta anyi ütə ebe unu babigara uba oke n'ihe niile unu nwere, n'ihe əbula, n'ihi üzə anyi si jee ozi gbasara n'okwukwe, na okwu, n'ihe əmumma, na īnū əkü onyinye mgħasapu aka a. 21 O bu ochichō anyi n'obi, na iħunanya unu hħru anyi, lezie unu īme ihe əma, o bugħi naanī n'ihi Onyenwe anya hū na unu babigakwara uba oke n'amara anyi, kama n'ihi ndi mmadu kwa. 22 Ugbu a nke inye ihe a. 8 Anaghij m enye unu iwu, kama anyi na-ezitekware unu nwanna anyi nwoke site n'izi unu otu o si na-anu ndi ozo əkü n'obi ozo ka o soro ha bjakwute unu, nwanna anyi a inyeaka, achqorō m īchoputa ma iħunanya unu bu onye anyi nwaputara, onye o na-anu əkü na īnū əkü n'obi unu o ga-adakotakwa. 9 N'ihi n'obi inyeaka. Ugbu a, o nwekwara ntukwasij na unu maara uđi amara nke Onyenwe anyi obi dī ukwuu n'ebe unu nō. 23 Ma banyere Jisos Kraist nwere. O bu ezie na o bu ogaranya, Tajtōs, o bu onye otu m n'orū a, bjurukwa onye ma o hoqro' ību ogbenye n'ihi unu, ka unu onwe mü na ya na-arukō ɔrū n'etiti unu. Ma banyere unu site n'ogbenye ya bürü ogaranya. 10 Nke umumna anyi ndi ozo a, ha bu ndi na-anċhite a bu ndumodju m na-enye unu n'okwu a. O anya nzukō, na ndi na-ewetara Kraist ototo. 24 baara unu uru ka unu ruzuo ɔrū unu malitere Ya mere, gosinu ha ihe ga-eme ka ha mata na iru n'afo gara aga. Unu bu ndi mbu buru üzə unu hħru ha n'anya. Meekwanu ka ha mata ihe chepūta īru ɔrū a, unu bükwa ndi mbu buru bu īnya isi anyi banyere unu, ka chöchħi niile üzə malite ime ihe banyere ya. 11 Ma ugbu a hukwa ya.

mezuonu ihe unu chepūtara īme. Ka īnū əkü n'obi unu nwere na mbu īru ɔrū a bjurukwa ihe unu ga-eji mezuo ya dika ihe unu nwere si dī. 12 N'ihi na o bürü na īnū əkü n'obi dī ebe ahū, a na-anara ya dika ihe mmadu nwere ike inye, o bugħi ihe o na-enwegħi ike inye. 13 Nzube m abugħi ka unu nye n'üzə ihe ga-esi siere unu ike n'ihi na unu nyere. Kama ka e nwe nhataha. 14 Ugbu a, o bu ihe dī mma ka unu nyere ndi ozo nō na mkpa aka. Mgħbe unu ga-anċkwa na mkpa, ha ga-enyere unu aka ma ha nwee hie nne. N'üzə dī otu a, a ga-enwe nhataha. 15 Nke a bükwa ihe akwukwō nsō kwuru, "Onye ahū chikötara hie nne enwegħi karịa. Onye nke chikötara ihe dī nta enwegħi ihe fodur ya inweta ihe o chöro." 16 Ekelere m Chineke onye tinyere n'obi Tajtōs otu īnū əkü ahū banyere unu ekele, dika o si emet u n'obi. 17 O bugħi naanī na o kweere īme dika anyi si rjorō ya,

9 O digħi mkpa idere unu akwukwō banyere ozi nke ndi nsō. 2 Amaara m na unu jikeere inyere ha aka, dika m nyara isi nye ndi Masidonia banyere unu. N'ihi na agwara m ha na unu ndi bi na Akajja ejikerelari inyere ha aka kemgħe afq gara aga. O bükwa īnū əkü n'obi unu kwaliri obi ha, īme ihe ha mere. 3 Ugbu a, ana m ezitere unu umumna anyi ndi a ka e mee ka īnya isi nke m nyara banyere unu ghara ību okwu efu. Ma dika m gwara ha na unu ejikerela, achqorō m ka unu jikere nye ha ihe unu chöro inye. 4 N'ihi na o bürü na ndi Masidonia esoro m bja hū na unu ejikegħi ejike, ebe anyi na-anya isi na unu ejikerela, o ga-aburū m ihe ihere, bükwaru unu ihe ihere, ebe anyi nwere ntukwasij obi na unu ga-anq na nijkere. 5 O bu nke a mere m ji hū na o dī mkpa iriż umeumna anyi ka ha buru üzə bja, tupu m bja. Ka unu nwee ike ikwado onyinye ahū unu kwere na nkwa inye, jide ya

na n̄jikere ruo mgbe m b̄jara. Ka unu si otu a m ghara inwe obi ike mgbe m b̄jarutere d̄ika o gosi nd̄i m̄ na ha ga-eso na unu na-enye n̄’hi kwesiri n̄’ebe ụfod̄u nd̄i n̄o, site na iguzogide na unu ch̄or̄o inye, o b̄ukwagh̄i n̄’hi na a gwara nd̄i ah̄u na-eche na anȳi na-eme ihe d̄i ka nd̄i unu ka unu nye. **6** Isi okwu b̄u nke a, Onye ụwa si eme ya. **3** O b̄u ezie na anȳi na-ebi d̄ika ọb̄ula na-ak̄u mkp̄ur̄u ntakir̄, ga-aghotakwa mmađu, ma anȳi adigh̄i ebu agha d̄ika usoro nke nta, ma onye ah̄u na-ak̄u mkp̄ur̄u buru ibu an̄u ah̄u si d̄i. **4** N̄’hi na ngwa agha anȳi ji ebu ga-aghotakwa mkp̄ur̄u hiri nne. **7** Ka onye ọb̄ula agha, abuḡhi ngwa agha nke mmađu nk̄iti nke nye d̄ika o buru ụz̄o kpebie n̄’ime obi ya inye. ụwa, kama ha nwere ike nke mm̄u ịla ebe Ka o ghara inye n̄’hi na mmađu kwagidere ya, niile e wusiri ike n̄’iyi. **5** Anȳi na-ala iru ụka maob̄u inye n̄’hi na nd̄i ọz̄o na-enye, n̄’hi na niile na okwu ụgha niile n̄’iyi, nke na-egbochiri Chineke h̄ur̄u nd̄i ji obi ụt̄o nye onyinye ha ụm̄u mmađu ụz̄o e si amata Chineke, na-eme ka n’anya. **8** Chineke nwere ike inye unu kar̄ia ihe echiche niile hulata isi n̄’okpuru Kraist. **6** Anȳi na-akpa unu, ka unu na-enwezukwa ihe unu n̄o na n̄jikere ịta erubeghi isi niile ah̄uh̄u, mgbe ch̄or̄o mgbe niile n̄’oge niile. Mgbe ah̄u, unu irube isi ḡi zuruoke. **7** Unu na-ele anya n̄’ihe nd̄i ga-enwezukwa ihe niile unu ji ar̄u ọr̄u ọma. **9** d̄i unu n̄’ihu. O b̄ur̄u na o b̄u ihe doro anya nye D̄ika e dere ya, “O gbasara onyinye ya ebe niile onye ọb̄ula na ha b̄u nke Kraist, ha matakwa na nye nd̄i ogbenye; ezi omume ya na-adigidekwa onwe ha, na otu ah̄u ha b̄u nke Kraist na anȳi ruo mgbe ebigh̄i ebi.” (**aīon g165**) **10** Ma onye ah̄u onwe anȳi b̄ukwa nke ya. **8** Ugbu a, o b̄ur̄u na m na-enye onye ọr̄u ubi mkp̄ur̄u nke o na-agha anya isi banyere ike ah̄u Onyenwe anȳi nyere n’ubi ya, na-enyekwa mmađu nri o ga-eri, o ga- m n̄’ebe unu n̄o, ike ah̄u o nyere m iji wulie enyekwa unu ihe niile d̄i unu mkpa, meekwa ka unu elu, o b̄ugh̄i iji wedaa unu ala, ihere agagh̄i ụloq̄u unu jup̄uta na mkp̄ur̄u. O ga-emekwa eme m n̄’hi nke a. **9** Achogh̄i ka o d̄ika m a ga-ka mkp̄ur̄u ezi omume unu baa ụba. **11** O ga- as̄i na m sitere n̄’akwukw̄o ozi m na-emenye emekwa ka unu b̄ur̄u nd̄i ọgaranya n̄’ụz̄o niile, unu egwu. **10** N̄’hi na ha na-as̄i, “Akwukw̄o ka unu nw̄ee ihe ga-ezuru unu na nke unu ga- ozi ya d̄i ar̄o dikwa ike, ma na mmađu, ma enye nd̄i ọz̄o mgbe niile. Site n̄’aka anȳi, af̄o n̄’od̄id̄i ya na mmađu adigh̄i ike, okwu ọn̄u ya ofufu unu ga-enye Chineke ekele n̄’hi inyeaka b̄ukwa ihe na-abagh̄i uru.” **11** Ma ana m eme unu nyere ha. **12** N̄’hi na ije ozi nke ife ofufu a ka nd̄i d̄i otu a gh̄ota na ihe anȳi na-ekwu site abuḡhi naan̄i nke igbor̄o nd̄i ns̄o mkpa ha, kama n̄’akwukw̄o ozi mgbe anȳi na-anoghi n̄’etiti o b̄ukwa nke na-eme ka ekele ọt̄ut̄u nd̄i mmađu unu, ka anȳi ga-eme ma anȳi nor̄o n̄’etiti unu. na-enye Chineke babiga ụba oke. **13** N̄’hi ije ozi **12** Anȳi enweghi anya ike ihazi ọn̄od̄u maob̄u a, nke unu sitere na ya gosi onwe unu d̄ika nd̄i were onwe anȳi t̄n̄yere nd̄i ụfod̄u na nd̄i ah̄u kwesiri, nd̄i ọz̄o ga-eto Chineke n̄’hi irube isi n̄’eto onwe ha. Ma mgbe ha na-eji onwe ha na-unu nke dakotara na nk̄wup̄uta unu banyere at̄u onwe ha, werekwa onwe ha na-at̄unyere ozioma nke Kraist, ya na onyinye af̄o ofufu nke onwe ha, ha adigh̄i ezip̄uta ngh̄ota. **13** Ma anȳi unu na-eme ka ha na nd̄i ọz̄o niile soro unu onwe anȳi, adigh̄i anya isi banyere ihe ọb̄ula nwek̄o. **14** Nke a ga-eme n̄’ekpere ha maka unu, anȳi na-enweghi ike ime. Kama anȳi ga-anȳa isi ha ga-eji obi ha niile r̄iọq̄ ar̄iọq̄, n̄’hi ịd̄i ukwu n̄’oke ọr̄u ah̄u Chineke kenyere anȳi, ka anȳi nke amara Chineke d̄i n̄’ime unu. **15** Ekele d̄ir̄i r̄ur̄ute o b̄ulad̄i ruo n̄’ebe unu n̄o. **14** N̄’hi na Chineke n̄’hi onyinye ya d̄i ukwu nke ọn̄u na- anȳi adigh̄i ekwu okwu kar̄ij ọn̄u anȳi mgbe apuḡhi ik̄o.

10 Ma m̄ onwe m b̄u Pol, ji ịd̄i nw̄ayq̄ na obi umeala nke Kraist na-ar̄iọ unu. M̄, onye na-ad̄i umeala mgbe m̄ na unu n̄o n̄’ihu n̄’ihu, ma na-enwe mkwuwa okwu n̄’ebe unu n̄o mgbe m na-anoghi n̄’etiti unu. **2** Ar̄iọ m unu, ka

anȳi na-etylne anya n̄’ihe gbasara unu, n̄’hi na o b̄u anȳi buru ụz̄o bj̄akwute unu, ikwusara unu ozioma gbasara Kraist. **15** O b̄ugh̄i na anȳi na-ekwu na o b̄u anȳi r̄ur̄u ọr̄u ọr̄u niile, ya na ọr̄u nke nd̄i ọz̄o r̄ur̄u n̄’etiti unu, kama olileanya anȳi b̄u na okwukwe unu ga na-eto eto mgbe niile, ka

ɔrụ ya n'etiti unu bürü nke ga-eto eto. 16 Nke hụru unu n'anya. 12 Ma aga m aga n'ihu na-arụ a ga-eme ka anyị nwее ike zisaa ozioma ahụ ɔrụ m na-achoghị ka unu nyere m aka n'uzo na mba ndị օzọ ndị dị n'ofe ala unu, ghara iji օbụla ka m si otu a mee ka ndị ahụ na-akpo օrụ aruru n'ebé ndị օzọ na-arụ օrụ na-etu onu. Onwe ha ndị ozi ghara ịnya isi kwuokwa na ha 17 Ma, "Onye օbụla na-anyia isi, ya nyaa n'ime na-arụ օrụ dika anyị si arụ օrụ anyị n'etiti unu. Onyenwe anyị." 18 N'ihu na օ bughi onye ji aka 13 N'ihu na ndị dị otu a bụ ndị ozi ugħha, ndị օrụ ya bulie onwe ya elu ka a na-anabata, kama օ aghugħo, ndị na-eme onwe ha ka ha bụ ndị ozi bụ onye Onyenwe anyị jiri aka ya bulie.

Kraist. 14 Ma omume ha adighi eju m anya, n'ihu na ekwensu gbanwere onwe ya dīrị ka mmuɔ ozi na-enye iħe. 15 Ya mere, օ bughi ihe iju anya ma օ bürü na ndị na-ejere ya ozi emee onwe ha dika ndị na-eje ozi үzq ezi omume. Ma n'ogwugwụ oge, ha ga-anata ugwo dika օrụ ha si dī. 16 Dika m kwuru na mbu, ka onye օbụla ghara iħe na m bụ onye na-enwegħi uche. օ bürükwarj na unu na-eche үdī echiche a, biko naranu m dika onye na-enwegħi uche, ka m nwee ike ịnya isi nke nta dika ndị օzq si eme. 17 Ma n'ihe m dabere na-anyia isi, adighi m ekwu okwu dika Onyenwe anyị ga-ekwu, maqbū dika onye na-enwegħi uche. 18 Ebe օtutu immadu na-anyia isi banyere ihe ha bụ n'uzo ƿwa si eme. Mu onwe m ga-anyakwa isi. 19 Unu were obi үto na-anagide ndị na-enwegħi uche, ebe unu onwe unu nwere uche. 20 Unu na-anagide ya ma օ bürü na onye օbụla eme unu ndị ohu ha, maqbū jiri anya ike nakoró unu ihe unu nwere, maqbū ghogbu unu, maqbū bulie onwe ya elu dika ha karriżi unu, maqbū maa unu uraa n'ihu. 21 N'ezie, օ bụ ihiere m, inabata na anyị bụ ndị na-adighi ike n'ezie nye nke a. օ bürü na onye օbụla anwaa anwaa nyaa isi n'ihe օbụla (ana m ekwu dika onye n'enwegħi uche), mu onwe m ga-anyakwa isi. 22 Ha bụ ndị Hibru? Mu onwe m bükwa ya. Ha bụ ndị Izrel? Mu onwe m bükwa ya. Ha bụ ndị agbürü Ebrahem? Mu onwe m bükwa. 23 Ha bụ ndị na-ejere Kraist ozi? (Ana m ekwu dika onye anya na-adighi mma.) Ma mu onwe m ejela ozi karja. Adogbuola m onwe m n'orụ karja ha niile. Etinyela m n'ulø mkporo օtutu mgbe, tinyere օtutu ihe otiti, mgbe mgbe anqola m n'oni ƿnwu. 24 Ugboro ise ka ndị Juu piara m oni үtarị iri ano e wepuru otu. 25 E jirila okporo igwe tie m ugboro ato. Aturụ m nkume otu ugboro. Ugboro ato ka ugħo mmiri m nō n'ime ya kpuru n'oke osimiri. Anqola

11 օ ga-adị m mma ma օ bürü na unu ga-anagide m ka m kwuo okwu ndị a dī ka onye nzuzu. Biko nagidenu m. 2 Ekworo m nwere n'ebé unu nō bụ ekworo nke Chineke. Ekwere m nkwa iwere unu nye otu di, ya bụ Kraist, ka m nwe ike chee unu n'ihu ya dika nwaagħoqħo dī օcha nke na-amaghị nwoke. 3 Ma ana m atu egwu, na dika agwo jiri aghugħo ghogħbu l-iv, ndị nrarf ga-eji aghugħo duħie unu, mee ka unu kwusij iji obi dī օcha na uche ziri ezi jeere Kraist ozi. 4 N'ihu na unu gaara anara onye օzq biakwutere unu na-ekwusa Jisq օzq nke na-abugħi nke anyị kwusara, unu gaara anarakwa ike nke mmuɔ օzq dī iħe na-abugħi ike nke Mmuɔ Nsø ahụ unu natara, unu gaara ekwenyekwa na nkuzi օzq dī iħe, na-abugħi ozioma ahụ nke unu natara. 5 Ma eħegħi m na օ dī үzq օbụla ndị ozi a maara aha ha si kara m mma. 6 օ bürü na m abugħi onye օka okwu, abu m onye օka mmuṭa. Anyị akowarala unu nke a օtutu mgbe n'uzo dī iħe iħe n'ihe niile. 7 օ ga-abu na-emere m iħe օjqqo mgbe m wedara onwe m ala ka e welie unu elu, n'ihu n'anaghị m unu iħe օbụla mgbe m na-ekwusara unu ozioma Chineke? 8 օ bụ nzukò nō n'ebé օzq nyeere m aka mgbe m na-arụ օrụ n'etiti unu. օ bụ site n'aka ha ka m ji nata nkwardo, dika ugħo օrụ m, ka m nwee ike inyere unu aka. 9 Ma mgbe m nō n'etiti unu abugħi m ibu arō nye onye օbụla n'oge mkpa m. N'ihu na umunna si Masidonia wetaara m iħe niile na-akpa m mkpa. Ebe օ bụ na m għaliex debe onwe m, ka m ghara ħbu ibu arō nye unu n'uzo օbụla n'oge gara aga, agaghị m abukwa ibu arō nye unu n'oge dī n'ihu. 10 Ebe eziokwu nke Kraist dī n'ime m, ịnya isi m nke a agaghị akwusij na mpaghara Akajà niile. 11 N'ihu għin? օ bụ n'ihu na m ahugħi unu n'anya? Chineke maara na m

m otu abalị na ubochị so ya n'elu oke osimiri 6 A sị na m chọrọ ịnụ isi, agaghị m abụ ony ebe mmiri na-ebugharị m. 26 Ejeela m ọtụtụ nzuzu, n'ihi na aga m ekwu naanị eziokwu. Otu ogologo ije nke ọtụtụ ihe ize ndị dị n'ime ya. ọ dị, agaghị m anya isi ka onye ọbụla ghara N'ize ndị site n'osimiri, ize ndị site na ndị na- ịgụ ọnọdụ m karịa ihe ọ hụrụ n'ime m, maobụ apụnari mmadụ ihe n'ike, ize ndị site n'aka karịa ihe ọ nụrụ n'onụ m. 7 Ma n'ihi na ọtụtụ ndị obodo nke aka m. Ọtụtụ mgbe ka m zere ihe ndị a m ji anya m hụ bụ ihe pürü ime ka m ndị site n'aka ndị mba ozo, n'ime obodo ukwu, bulie onwe m elu karịa ka o si kwesi. E tinyere n'ozara ma n'oke osimiri; na n'aka ndị kpọrọ ihe mgbu n'anụ ahụ m ka ọ na-adụ m dịka onwe ha ụmụnna m, ma ha bụ ndị ụgha. 27 ogwu. Ihe mgbu a dị n'anụ ahụ m na-eti m aka Adogbuola m onwe m n'orụ, anọla m n'onọdụ dịka onyeozi nke ekwensu, na-emē ka m ghara ihuju anya na ịmụ anya ọtụtụ abalị. Ọtụtụ mgbe ifulị onwe m elu karịa. 8 Ekpeela m ekpere ana m anō agụụ na-erighị ihe ọbụla, maobụ ugboro ato rịo Onyenwe anyị ka o wepürü m ịnụ ihe ọbụla. Anọla m ọtụtụ mgbe n'oge oyi ahụ mgbu a. 9 Ma ọ sıri m, "Amara m ezuorola na-ama jijiji n'ihi enweghị uwe dị mma m ji gi. N'ihi na ike m na-ezu oke n'ime adighị ike." achụ oyi. 28 Ma e wezuga ihe ndị a niile, ana m Ugbu a, obi dị m ụtọ ịnụ isi banyere adighị anō n'echiche mgbe niile banyere otu ihe niile ike m. N'ihi na ọ bụ site n'onọdụ adighị ike m si aga n'ime nzukọ. 29 Onye bụ onye ahụ na- ka ike ebube Kraist ga-esi nogide n'ahụ m. 10 adighị ike nke m na-adighị eso ya kere oke na- Ọ bụ n'ihi Kraist ka m na-anogide n'adighị ike adighị ike ya? Onye ka e dubara na mmehie nke m niile, mkparị ndị mmadụ, ihe isi ike niile, ọnọdụ ya na-adighị emetụ m n'obi? 30 Kama ọ mkpagbu niile na ihe ndakwasị dị iche iche, bürü na o kwesiri ka m nyaa isi aga m anya isi N'ihi na mgbe m na-adighị ike ka m na-enwe banyere ihe ndị ahụ na-egosi adighị ike m. 31 ike karịa. 11 Emeela m onwe m onye nzuzu ma Chineke, na Nna nke Onyenwe anyị Jisọs, onye unu onwe unu rugidere m ime ya. O kwesiri ka e kwesiri ito aha ya ruo mgbe ebigị ebi, maara unu bürü ndị mbụ ga-eto m. Ọ bụ ezie a na-na ihe ndị a niile m na-ekwu bụ eziokwu. (a165) 32 N'obodo Damaskos, onye ọchichị ala ahụ abughị m ihe ọbụla, ma o were m anya na o dighị uzọ ọbụla m si dị ala n'ebe ndị ahụ unu nke eze obodo ahụ a na-akpọ Aretas hoputara, na-eché na ha kachaṣị elu n'etiti ndị ozi. 12 ndị na-eché obodo Damaskos nche ka ha jide m. Ejiri m ndidi rụo ọrụ n'etiti unu, ihe iji gosi na 33 Ma e tinyere m n'ime nkata, site n'oghore dị abụ m nwaazụ n'eziokwu. Egosiri m unu ihe na mgbidi gbara obodo ahụ gburugburu wedata ịribama, ọrụ ebube dị iche iche, na ọtụtụ oke oru. 13 Olee uzo unu si dị ala n'ebe choochi

12 Aghaghı m inya isi, o bu ezie na o baghi

uru, ugbu a ka m gwa unu ihe banyere ọ bụ
m hụrụ, na ihe niile Onyenwe anyị kpughere
gosi m. 2 Amaara m otu nwoke nō n'ime Kraist,
onye e duuru gaa n'eluigwe nke ato ihe dị
ka afọ iri na anọ gara aga, maqbụ n'anụ ahụ,
maqbụ n'ime mmuo amaghị m, ma Chineke
ma. 3 Amatakwara m nwoke dị otu a, maqbụ
n'anụ ahụ, maqbụ n'ime mmuo amaghị m, ma
Chineke maara 4 onye a, nke a kpọro banye
na paradais, ebe o nụru ihe onụ mmadụ na-
apughị ikowa, nke e nyeghịkwa mmadụ ọbụla
ike ikwu ihe banyere ya. 5 Ekwesiri m ịnyia isi
n'ihi nwoke dị otu a ma agaghị m anya isi maka
mu onwe m, ma o bughi maka adighi ike m.

8 A si na m choroj inya isi, agaghị m abu onye nzuzu, n'ihi na aga m ekwu naanị eziokwu. Otu o dị, agaghị manya isi ka onye obula ghara iju onođu m karịa ihe o hụru n'ime m, maobụ karịa ihe o nụru n'onu m. 7 Ma n'ihi na otutu ihe ndị a m jianya m hụ bu ihe pürü ime ka m bulie onwe m elu karịa ka o si kwasí. E tinyere ihe mgbu n'anu ahụ m ka o na-adu m dika ogwu. Ihe mgbu a dị n'anu ahụ m na-eti m aka dika onyeozi nke ekwensu, na-eme ka m ghara ifulị onwe m elu karịa. 8 Ekpeela m ekpere ugboro ato riọ Onyenwe anyị ka o wepürü m ahụ mgbu a. 9 Ma o siri m, "Amara m ezuorola gi. N'ihi na ike m na-ezu oke n'ime adighị ike." Ugbu a, obi dị m ụtọ inya isi banyere adighị ike m. N'ihi na o bụ site n'onođu adighị ike m ka ike ebube Kraist ga-esi nogide n'ahụ m. 10 O bụ n'ihi Kraist ka m na-anogide n'adighị ike m niile, mkparị ndị mmadụ, ihe isi ike niile, mkpagbu niile na ihe ndakwasị dị iche iche. N'ihi na mgbe m na-adighị ike ka m na-enwe ike karịa. 11 Emeela m onwe m onye nzuzu ma unu onwe unu rugidere m ime ya. O kwasiri ka unu bürü ndị mbụ ga-eto m. O bụ ezie a na-abughị m ihe obula, ma o were manya na o dighị ụzo obula m si dị ala n'ebe ndị ahụ unu na-eché na ha kachasi elu n'etiti ndị ozi. 12 Ejiri m ndidi rụo oru n'etiti unu, ihe iji gosi na abu m nwaazu n'ezio kwu. Egosiri m unu ihe ịribama, oru ebube dị iche iche, na otutu oke oru. 13 Olee ụzo unu si dị ala n'ebe choochi

ndị ọzo dị, ma ọ bụghị na m abughi ibu aro
nye unu? Gbagharanụ m mmejọ a. **14** Nke a bụ
ugboro ato m na-ejikere ịbjakwute unu. Agaghị
m abụru unu ibu aro, ihe dị m mkpa abughi
akụ unu nwere, kama unu onwe unu. Ọ bụghị
umuntakịri ka ọ dirị ikpadoro nne na nna ha
ihe, kama ọ bụ օrụ dirị nne na nna ikpadoro
umụ ha ihe. **15** N'ezie, ọ na-ato m ụtọ iwere
onwe m na ihe niile m nwere nye unu, n'ihi
na ahụru m unu n'anya. Ma ọ buri na m hụru
unu n'anya karịa, ọ ga-adị mma ma unu hụ m
n'anya nke nta? **16** N'agbanyeghi na-abụru m
unu ibu aro, ụfodụ n'ime unu na-ekwu, ọ bụ
ezie na ọ dighị anara anyị ihe obula, maqbụ
onye aghughọ. Ma eleghị anya, o nwere ụzọ

aghugho dí iche iche o si anara anyi ihe. 17 O dí Chineke. 5 Ya mere, ka onye obula n'ime unu onye obula m ziteere unu, iji si n'aka ya rigbuo nyochaa onwe ya, tulekwa omume ya, mara ma unu? 18 Arıqor m Taitos ka o bijakwute unu, ya o ka kwudosiri ike n'okwukwe ya. O bu na unu na nwanna anyi nwoke ozø. Taitos o rigburu aghotaghị na Jisos Kraist n̄o n'ime unu? Ma o unu? O nwere ihe dí iche n'uche na omume mu bughi na unu enyochaala onwe unu h̄u na unu na ya? 19 Unu chere na ihe anyi na-eme oge emeghi nke oma. 6 Enwere m olileanya na unu niile ndí a bu igopu onwe anyi n'ihu unu? O niile ga-achoputa na anyi adaghị ule ahụ. 7 Ma bu n'ihu Chineke ka anyi na-ekwu nke a n'ime anyi na-arıo Chineke ka unu ghara ime ihe ojoo Kraist. Ndí m h̄urụ n'anya, ihe ndí a anyi na- obula. Anyi anaghị eme nke a iji gosi na anyi ekwu bu maka ɔdịmmma unu. 20 N'ihu na ihe na- kwesiri ekwesi, kama ka unu nwee ike mee ihe atu m egwu bu na mgbe m bijara n'etiti unu, ihe dí mma, n'agbanyeghi na o ga-adị ka a ga-asị na m ga-ahụ agaghị ato m ụtọ. Mgbe ahụ mmeso anyi emeghi nke oma n'orụ anyi. 8 N'ihu na anyi m ga-emeso unu agakwaghị ato unu ato. N'ihu apughị ime ihe obula megide eziokwu, kama na ana m atu egwu na mgbe m bijakwutere unu anyi na-eme ihe niile n'ihu eziokwu. 9 Anyi na-ozø, aga m ahụ otutu n'ime unu ka unu na-ese ariurị onu mgbe anyi na-adighị ike ma h̄u na okwu, aga m ahụ ka unu na-ekwosa ibe unu unu dí ike. Ihe anyi na-arıo Chineke bu ka unu ekworo, aga m ahụ unu ka unu na-akpasu ibe tozuo oke. 10 Ana m edere unu akwukwo a ugbu unu iwe. Aga m ahụ otutu ndí na-afulu onwe a, n'ihu na-achoghị m ịbara unu mba na inye ha elu, ndí na-ekwu otutu ihe ojoo dí iche iche unu ntaramahuhu mgbe m bijara. Achokwaghị megide ndí ozø; aga m ahụ otutu ndí juputara m iji ikike ahụ Onyenwe anyi nyere m nye n'aghugho na ikpa iche iche. 21 Ana m atu egwu unu ntaramahuhu, kama achorø m iji ya wulie na mgbe m ga-abijakwute unu ozø, Chineke unu elu diķa ụlọ. 11 N'ikpeazu ụmụnna m, na- m ga-eme ka m weda onwe m ala n'ihu unu, ariurịn ọnụ. Gbalianu n'imezi ndú unu ka o mee ka m kwa akwa n'ihu ụfodụ n'ime unu ndí zuo oke, na-agbarita onwe ume, werenu otu mehiere na mbu, ma ha achoghị ichegharị site obi na-eme ihe, na-ebikwanu n'udo. Chineke n'ihe ojoo ha mere, na n'ihu otutu n'ime unu nke udo na ihunanya ga-anonyekwara unu. 12 na-adị ndú rere ure, ndú na-adighị ọcha, ndú Werenu isurita ọnụ dí nsø kelerita onwe unu. ikwa iko, na ndú ojoo.

13 Nke a ga-eme ya ugboro ato m na-abia
ileta unu. O bu site n'ama mmadu abu
maobu ato gbara ka a ga-eme ka okwu niile
guzoro. 2 Mgbe m bijara leta unu nke ugboro
abu, abaara m ndí niile dara iwu n'oge gara
aga na mmadu ndí ozø mba, dòqkwa ha aka na
nti, ihu na ihu. Ugbu a m na-anoghi ya, ana m
adòkwa ha aka na ntí ozø, o bùru na m bia ozø
hù na ndí mehiere na mbu echegharighị, aga
m emesi ha ike. 3 Ebe unu chorø ka e gosi na
Kraist na-ekwu okwu n'ime m, o dighị egosi
adighị ike mgbe o na-emeso unu omume, kama
o na-eme ka ike ya püta ihè n'ebe unu n̄o. 4
O bu ezie na a kpogidere ya na-adighị ike, ma
ugbu a, o na-adị ndú site n'ike dí ukwuu nke
Chineke. Anyi bùkwa ndí na-adighị ike n'ime
ya, ma ozi anyi na-ejere unu na mmekorita anyi
na unu, anyi ga-eso ya dí ndú site n'ike nke

13 Ndí nsø niile na-ekelekwa unu. 14 Ka amara
Onyenwe anyi Jisos Kraist na ihunanya Chineke,
na mmekø nke Mmụo Nsø dinyere unu niile.

Ndị Galeshịa

1 Pol, onyeozi, na-abughị site na nhoputa nke mmadụ maqbụ site n'ike nke mmadụ, kama o bụ site n'aka Jisós Kraist na Chineke Nna, onye mere ka o site n'onzwụ bilie. **2** Ndị ụmụnna niile ndị mụ na ha nọ n'ebe a, Na-edegara nzukị niile dị na Galeshịa. **3** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisós Kraist dījị unu. **4** Onye nyere onwe ya n'ihi mmehie anyị niile dị ka nzube Chineke bụ Nna anyị si dị, izopuanyị site n'oge ojọ a nke anyị bi n'ime ya. (aiòn g165) **5** Onye otuto dījị ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. (aiòn g165) **6** O juru m anya, na unu esitela n'ebe onye ahụ kpọrị unu site n'amara Kraist wezuga onwe unu, na-agbaso ozioma ozọ, **7** nke na-abughị ozioma. O doro anya na ụfodụ mmadụ na-etinye unu n'onzodụ mgbagwoju anya, mgbe ha na-agbalị igbanwe ozioma nke Kraist. **8** A sikwa na o bụ anyị onwe anyị maqbụ mmuọ ozi nke sitere n'eluiwge bijara kwusaara unu ozioma ozọ, nke dị iche na nke anyị bürü ụzọ kwusaara unu, ka onye dị otu a bürü onye abürü ọnụ. **9** Dị ka anyị buru ụzọ kwuo ya na mbụ, ka m kwookwa ya ozọ: O bürü na onye obułla na-ekwusara unu ozioma dị iche na nke ahụ unu nabatara, ka onye ahụ bürü onye a bürü ọnụ. **10** Ugbu a, ana m agbalị ime ka m bürü onye ndị mmadụ maqbụ Chineke ga-anabata? Ka m na-agbalị ime ihe ga-atọ ndị mmadụ ụtọ? N'ihi na a sị na m na-eme ihe na-atọ ndị mmadụ ụtọ, agaraghị m abụ ohu Kraist. **11** Ụmụnna m, achọrọ m ime ka unu mata, na ozioma ahụ m kwusaara unu abughị ihe mmadụ cheputara n'uche ya. **12** N'ihi na anataghị m ya site n'aka mmadụ obułla, o dīkweghị onye obułla ziri m ya, kama o bụ Jisós Kraist n'onwe ya bụ onye kpughere ya nye m. **13** Amara m na unu anụla ihe banyere ndị m n'oge gara aga, n'ofufe ndị Juu, na otu m si jiri ike kpagbuo nzukị Chineke n'ebe niile, ma gbalisiekwa ike ibibi ya. **14** Abụ m otu n'ime ndị amara aha ha n'etiti ndị ogbo m, n'ihe banyere ofufe ndị Juu. N'ihi oke inụ okụ n'obi nke m nwere igbaso na idebezu ụkpuruomenaala na ofufe, nke nna nna m ha. **15** Ma mgbe o tọrọ Chineke ụtọ, bụ

onye kewapuru m ihe tupu amuọ m, kpọ m site n'amara ya, **16** ikpughe Ọkpara ya n'ime m, ka m nwe ike kwusaa ihe banyere ya n'etiti ndị mba ozọ, e jekwurughị m anụ ahụ obułla inụta ihe obułla n'aka ya. **17** Ejekwaghị m Jerusalem ihu ndị ahụ bu m ụzọ bürü ndị ozi, kama a gara m Arebịa, ma laghachikwa azu na Damaskos. **18** O bụ mgbe afọ atọ gasiri, ka m gara Jerusalem ihu Sefas. Anonyekwara m ya ụboghị iri na ise. **19** Ma o dīkweghị onyeozi ozọ m hụrụ, ma o bughị naanị Jemis, nwanne Onyenwe anyị. **20** Ana m agwa unu okwu a n'ihi Chineke. Ihe ndị a m na-ekwu abughị okwu ugha. **21** Emesia, agara m Siria na Silisia. **22** Ma ndị Kraist nọ na chochị niile dị n'ala Judia amaghị onye m bụ. **23** Naanị ihe ha na-ekwu bụ, "Onye ahụ na-esogbu anyị na mbụ na-ekwusazi ugbu a okwukwe ahụ o gbalisiri ike ibibi na mbụ." **24** Ha nyere Chineke otuto n'ihi m.

2 Mgbe afọ iri na anụ gasiri, ejeghachiri m Jerusalem ozọ. Mu na Banabas laghachiri Jerusalem, akpokwara m Taitos jee. **2** Agara m n'ihi mkpughe m nwere. Na nzukị nzuzo nke m na ndị ndu nwere, akowaara m ha ihe banyere ozioma nke m na-ekwusa n'etiti ndị mba ozọ. N'ihi na-achoghị m ka ọrụ niile m rụrụ n'oge gara aga, na ọrụ m na-arụ ugbu a, bürü ihe efu. **3** O bùladi Taitos onye mu na ya so, o nweghị onye manyere ya ka e bie ya ugwu n'agbanyeghị na o bụ onye Griik. **4** Ndị ahụ na-abughị ndị kwere ekwe n'ezie e zobatarra na nzukị inyochapuota otu anyị si nwere onwe anyị n'ime Kraist Jisós, ka ha nwee ike mee anyị ndị ohu. **5** Ma o nweghị oge anyị ji gee ntị n'ihe ha kwuru, n'ihi na anyị chọrọ ichedo eziokwu ahụ dị n'ozioma ka a ghara igwa ya ihe obułla n'etiti unu. **6** Banyere ndị a na-eve ka ndị dị ndu dị mkpa, ihe obula onođu ha bụ ewetaghị mgbanwe obułla n'ebe m nọ, n'ihi na Chineke adighị ele mmadụ anya n'ihi. Ndị ahụ atukwasighị ihe obułla n'ozioma m na-ezisa. **7** Ma n'aka nke ozọ, mgbe ha hụrụ na e nyere m ọrụ izisa ozioma n'etiti ndị e bighị ugwu, dika e nyere Pita izisa ozioma n'etiti ndị e biri ugwu. **8** N'ihi na Chineke onye si n'aka Pita na-arụ ọrụ onyeozi ozioma n'etiti ndị e biri ugwu, sikwa

n'ime m na-arụ օրụ onyeozi izisara ndị mba n'anụ ahụ m bụ nke m na-adị n'ihi okwukwe օzọ oziomma. 9 Mgbe Jemis, Sefas na Jon ndị a m nwere n'ime Okpara Chineke, onye hụrụ m maara dị ka ide ji ulọ n'etiti ndị ndu ahụ niile n'anya, ma werekwa onwe ya nye n'ihi m. 21 nara m na Banabas aka nnwekọ, nabatakwa Anaghị m akpọ amara Chineke ihe na-enweghi amara e nyere m. Ha gbara anyị ume, sị anyị isi. N'ihi na a sị na a pürü igu mmadụ dị ka gaa n'ihi n'orụ anyị, ikwusa oziomma n'etiti ndị onye ezi omume site n'idebe iwu, mgbe ahụ mba օzọ, ka ha onwe ha kwa gaa n'ihi ịrụ օrụ onwu Krajst nwụrụ abaghị uru.

nke ha n'etiti ndị e biri ugwu. 10 O bụ naanị otu ihe ka ha rịọrọ anyị, nke bụ ka anyị cheta ndị ogbenye. Nke a bükwa ihe m na-achosi ike ime. 11 Ma mgbe Sefas bịaṛuru Antiq, eguzogidere m ya n'ihi ya, n'ihi na ihe o mere mara ya ikpe. 12 Tupu ndị Jemis zitere abịaṛuo ebe ahụ, ya na ndị mba օzọ na-erikọ nri, ma mgbe ha rutere, օ wepuru aka na nri laghachi azụ n'ihi na egwu ndị e biri ugwu na-atụ ya. 13 Ndị Juu ụfodụ sonyekwara ya inwe ihu abụ a, nke mere na e si otu a duhiekwa Banabas n'onwe ya. 14 Ma mgbe m hụrụ na ha adighị eme ihe dị ka eziokwu nke oziomma ahụ si dị, agwara m Sefas okwu n'ihi ha niile, sị, "O burụ na gi nwa onye Juu na-ebi ndị dika onye mba օzọ, na-abughi dika onye Juu, olee otu i ga-esi manye ndị mba օzọ ka ha na-ebi ndị dika ndị Juu?" 15 Anyị onwe anyị bụ ndị Juu site n'omumụ a mürü anyị, anyị abükwaghị ndị mba օzọ ndị mmehie, 16 ma anyị maara na a dighị agụ mmadụ ọbụla dị ka onye ezi omume site n'orụ nke iwu kama օ bụ naanị site n'okwukwe na Jisós Krajst. 17 O bụ nke a mere anyị ji kwere na Jisós Krajst ka a gụo anyị na ndị ezi omume, site n'okwukwe anyị kwere na Krajst, օ bughi n'ihi na anyị rürü օrụ nke iwu. N'ihi na o nweghi onye ọbụla a ga-agụnye ka onye ezi omume n'ihi na o rürü օrụ nke iwu. 18 Ma օ burụ, na mgbe anyị na-achọ ka a gụo anyị dị ka ndị ezi omume n'ime Krajst, anyị onwe anyị a burụ ndị achopụtara dika ndị mmehie. Nke a, օ pütara na Krajst na-akwado mmehie? Mba! 19 Kama, օ burụ na m ewugħarja ihe ndị ahụ m buru uzo mebie, ana m egosi na m bụ onye na-emebi iwu. 20 N'ihi na-esitere m n'aka iwu nwụo n'ebe iwu dị, ka m nwee ike dị ndị n'ebe Chineke nọ. Akpogidela mụ na Krajst n'obe. 21 Օ bükwaghị mụ onwe m na-adị ndị ubgu a, kama օ bụ Krajst na-adị ndị ya n'ime m. Ndị ahụ nke m na-adị ubgu a

3 Ndị nzuzu a kpọrọ onwe ha ndị Galeshịa!

Onye napuru unu akonuche unu? N'ihi unu ka a nọ kowaa n'uzo doro anya mkpogide n'obe a kpogidere Jisós Krajst. 2 Օ bụ naanị otu ihe ka m chọrọ imata n'aka unu. Unu natara Mmụo Nso site n'irụ օrụ iwu chọrọ, ka օ bụ site na nkizi nke okwukwe? 3 Օ ga-abụ na unu aghoṇla ndị na-enweghi uche? Unu malitete site n'ike Mmụo Nso, ma ubgu a unu na-akwuisizi n'ike nke anụ ahụ? 4 Unu tara otutu ahụhụ dị otu a n'efu, օ burụ n'ezie na օ bụ n'efu? 5 Mmụo nso ahụ Chineke nyere unu na օrụ ebube օ rürü n'etiti unu, o mere ha n'ihi iwu unu debere, ka օ bụ n'ihi na unu nṣụ ma kwerekwa oziomma? 6 N'otu ụzọ ahụ, Ebrahim kweere na Chineke, a gurụ nke a nye ya dị ka ezi omume. 7 Matanụ nke a, na օ bụ ndị nwere okwukwe bụ ụmụ Ebrahim. 8 Dị ka օ dị n'Akwukwọ nso, n'oge ahụ dị n'ihi, nke bụ ubgu a, Chineke ga-agụ ndị mba օzọ dị ka ndị ezi omume, site n'okwukwe ha nwere n'ime ya. N'ihi nke a, o buru ụzọ zie Ebrahim oziomma ahụ n'oge gara aga sị, "A ga-agozikwa agburụ niile nọ n'ụwa site na gi." 9 Ya mere, ndị dabeere n'okwukwe bükwa ndị na-eso Ebrahim, nwoke okwukwe ahụ eketa ngozi. 10 Ma ndị niile na-ele anya na a ga-azopụta ha n'ihi na ha debere iwu niile, ka ọbụbụ ọnụ na-adakwasị. N'ihi na e deela ya n'akwukwọ nso sị, "Onye a burụ ọnụ ka օ bụ, bụ onye ọbụla na-edebeghi օ bulađi otu n'ime iwu niile e dere n'akwukwọ iwu." 11 Ugbu a, օ bụ ihe pütara ịhè na օ dighị onye ọbụla a na-agụ n'onye ezi omume n'ihi Chineke, n'ihi na o debere iwu. N'ihi na, "Onye ezi omume ga-esite n'okwukwe dị ndị." 12 Ma iwu ahụ adabereghị n'okwukwe, kama, iwu kwuru sị, "Mmadụ ahụ na-eme ihe iwu kwuru bụ onye ga-enwe ndị site na ha." 13 Ma Krajst agbapütala anyị site n'obụbụ ọnụ ahụ nke idebe iwu gaara ewetara

anyi. O ghoro obubu onu n'ihi anyi. N'ihi na ka unu niile ha, bu ndi e mere baptizim n'ime e deela ya n'akwukwo nsø, "Onye a buru onu Kraist, aburula ndi yikwasir onwe ha Kraist. ka onye ahu bu nke a kwubara n'elu osisi." 28 E nwekwaghị onye Juu, maqbụ onye Griik, 14 O dì otu a ka ngozi ahu e nyere Ebrahim maqbụ ohu maqbụ onye nwe onwe ya; nwoke burukwa nke ndi mba ozø site na Kraist Jisøs. maqbụ nwanyi, n'ihi na unu niile bu otu n'ime Ka anyi niile site n'okwukwe nata nkwa ahu, bu Kraist Jisøs. 29 O buru na unu bu ndi nke Kraist, Mmụo Nsø. 15 Umunna m, ka m were ihe nlere mgbe ahu unu bükwa mkpuru Ebrahim, ndi anya site na ndu a na-adị kwa ụbochị kowaa nketa dì ka nkwa ahu si dì.

okwu a: Dị ka mmadụ na-enweghi ike iwepụ maqbụ ịtụkwasị ihe n'ogbugba ndu e mere ka o guzosie ike, otu a ka ọ díkwa n'önodu a. 16 O bu Ebrahim ka e kwere nkwa ya na mkpuru ya. Akwukwo nsø asighi, "n'otụtụ mkpuru," kama, ọ siri, "ma nye mkpuru gi," ya bu otu onye, onye bu Kraist. 17 Ihe m na-akowa bu nke a: Iwu ahu e mere ka ọ malite ịdị narị afọ anọ na iri ato site na mgbe e kwere nkwa ahu, emeghi ka ogbugba ndu ahu Chineke mere ka ọ dirị hapụ iguzokwa, o mekwaghị ka nkwa ahu buru ihe e wezugara ewezuga. 18 O buru na inweta ihe nketa nke ya na nkwa ahu so dabeere n'iwu, mgbe ahu, ihe nketa ahu adabereghị na nkwa e kwere. Ma Chineke sitere n'amara nye Ebrahim ihe nketa ahu site na nkwa o kwere ya. 19 Gini mere e ji nye iwu? E nyere iwu ndi a n'ihi njehie, mee ka iwu ndi a digide tutu ruo mgbe mkpuru ahu bijara, bu onye e kwere na nkwa. E sitere n'aka onye ogbugbo mee ka ndi mmụo ozi mee ka iwu ahu dì ire. 20 Onye ogbugbo gosiri ihe karịri otu onye, ma Chineke bu otu. 21 Iwu ahu ọ na-emegide nkwa nke Chineke? Mba. N'ezie ọ dighị. N'ihi na a sị na e nwere iwu dì nke pürü inye mmadụ ndu, mgbe ahu, ezi omume gaara abijara mmadụ site n'iwu. 22 Ma akwukwo nsø mechibidoro ihe niile n'okpuru mmechie ka e nwee ike nye ndi kwere ekwe nkwa ahu e kwere ha site n'okwukwe n'ime Jisøs Kraist. 23 Ma tupu okwukwe abia, e ji iwu na-eche anyi nche. Iwu n'oñodu dì ka ulø mkporø ebe e tinyere anyi tutu ruo mgbe a ga-eme ka okwukwe püta ihè. 24 Ya mere, iwu bu onye nlekota anyi, ruo mgbe Kraist bijara, ka a guo anyi na ndi ezi omume site n'okwukwe. 25 Ma ebe ọ bu na okwukwe abiala, anyi anokwaghị n'okpuru onye nlekota ozø. 26 Unu niile bu ụmụ Chineke site n'okwukwe n'ime Kraist Jisøs. 27 N'ihi na

ka unu niile ha, bu ndi e mere baptizim n'ime Kraist, aburula ndi yikwasir onwe ha Kraist. 28 E nwekwaghị onye Juu, maqbụ onye Griik, 14 O dì otu a ka ngozi ahu e nyere Ebrahim maqbụ ohu maqbụ onye nwe onwe ya; nwoke burukwa nke ndi mba ozø site na Kraist Jisøs. 29 O buru na unu bu ndi nke Kraist, Mmụo Nsø. 15 Umunna m, ka m were ihe nlere mgbe ahu unu bükwa mkpuru Ebrahim, ndi anya site na ndu a na-adị kwa ụbochị kowaa nketa dì ka nkwa ahu si dì.

4 Isiokwu m bu nke a, mgbe nwa bu onye gaeeketa ihe nna ya ka dì na nwata, ọñodu ya akaghị mma karịa nke ohu, ọ bu ezie na akụ ahu niile bu nke ya. 2 Ma ha ka nọ n'okpuru ndi nlekota na ndi e tinyere ya n'aka ruo oge nna ya kwuru. 3 Otu a ka ọñodu anyi dì, mgbe anyi bu ụmụntakiri. Anyi nọ dì ka ohu n'okpuru mmụo nke ụwa. 4 Ma mgbe oge a kara aka ruru, Chineke zitere Ọkpara ya, bu onye amụru site na nwanyi, onye amụru n'okpuru iwu, 5 ka ọ gbaputa ndi nọ n'okpuru iwu, ime anyi ndi a ga-agụ dì ka ụmụ a hɔpütara. 6 Ebe unu bu ụmụ, Chineke zitere Mmụo Ọkpara ya, ka ọ bija biri n'obi anyi, na-eti mkpu na-asị, "Abba, Nna." 7 Ugbu a, i bükwaghị ohu, kama i bu nwa. Ebe i bu nwa, e meekwala ka i buru onye nketa site na Chineke. 8 N'oge gara aga, mgbe unu na-amaghị Chineke, unu bu ohu nye chi niile nke na-abughị díka ha si püta ụwa. 9 Ma ugbu a, unu matarala Chineke, ka m ga-asị na Chineke amatala ndi unu bu, gini mere unu ji chọp ịtughari azu laghachi n'okpukpe ndi ahu na-enweghi isi, nke ike ọbüla na-adighị n'ime ha? Unu chọp ka ha mee unu ndi ohu ha ọzokwa? 10 Unu na-ededebe ụbochị ụfodụ, na onwa ụfodụ, na oge ụfodụ, na afọ ụfodụ. 11 Egwu na-atụ m na ọrụ niile m rụrụ n'etiti unu aburula ihe efu. 12 Ezi ụmụnna m, ariọ m unu, meenụ onwe unu dì ka mụ onwe m, n'ihi na mụ onwe m emela onwe m ka m dì ka unu. O nweaghị ihe ojoo ọbüla unu mere m. 13 Unu maara na ọ bu n'ime adighị ike nke anụ ahu ka m ji kwusaara unu ozioma a. 14 O bu ezie, ọñodu m n'oge ahu bu ọnwunwa n'ebé unu nọ, unu eledaghi manya, maqbụ jụ ige m ntị. Kama unu nabatara m, dì ka mmụo ozi Chineke, maqbụ dì ka a ga-asị na m bu Jisøs Kraist n'onwe ya. 15 Ebee ka mmụo nke obi ụtọ ahu unu nwere nọ?

N'ihî na m na-agba ama, na-asî na ọ bûrû ihe a kerikôta oke." 31 Ya mere, ụmụnna m, anyị pürü ime, unu gaara aghüpüta anya unu nye abughî ụmụ nke nwanyî ohu, kama anyị bû m. 16 Ugbu a, aghoqla m onye iro unu, n'ihî ụmụ nke nwanyî nwere onwe ya.

na m na-agwa unu eziokwu? 17 Ha na-ezipüta mmasi n'ebé unu nō, ma ọ bughî maka ọdịmmma unu. Ha chôrò ikewapü unu n'ebé m nō, ka unu nwee mmasi n'ebé ha nō. 18 Maka ebumnuché dí mma, ọ dí mma inwe mmasi mgbe niile. Ọ bughî naanî mgbe mû na unu nō. 19 Umuntakirî m, ndí m kwe maka ha nôdû n'ónodû ihe mgbu nke ọmumú nwa ozô, na-eche ụbôchî ahû a gáeme ka ụdídî Kraist dí n'ime unu. 20 Ọ gaara adí m mma ma a sî na m nō n'etiti unu ugbu a, nwee ike ịmatâ otu m ga-esi gbanwée olu okwu m, n'ihî na-amaghî m ihe m kwesiri ime n'ihî ọnodû unu. 21 Gwanú m, unu ndí na-eche na ọ dí mkpa idebe iwu, unu agaghî ańaa ntí na ihe iwu ahû kwuru? 22 N'ihî na e dere ya n'akwukwô nsô na Ebraham nwere ụmụ nwoke abuọ. Otu n'ime ha bû nwa nke ohu ya nwanyî mûrû, nke ozô bû nke nwunye ya na-abughî ohu mûtara. 23 Nwa ahû nke ohu nwanyî ahû mûrû bû onye amûrû site na anû ahû. Ma nwa ahû nwunye ya na-abughî ohu mûtara bû onye a mûrû site na nkwa. 24 Anyị ga-ewere ihe ndí a dí ka ihe ịmaatû, n'ihî na ụmụ nwanyî abuọ ndí a nochiri anya ọgbugba ndû abuọ. Otu ọgbugba ndû sitere n'Ugwu Sajnai ma mûkwa ụmụ ndí bû ohu: nke a bû Hega. 25 Hega bû Ugwu Sajnai nke dí n'Arebja. Ọ dabara n'ónodû Jerusalem nke ugbu a, n'ihî na ya na ụmụ ya nō n'ohu. 26 Ma nwanyî nke ozô nō ọnodû Jerusalem nke dí n'elu, nke nwe onwe ya. Ọ bükwa ya bû nne anyị. 27 N'ihî na e dere ya, "Nürja ọñu, gi nwanyî aga, onye na-amutaghî nwa. Tie mkpu ọñu, tisiekwa mkpu akwa ike gi onye ime nwa na-emetubeghi, n'ihî na ụmụ nwanyî ahû a hapurû naanî ya ga-adí ọtụtụ karịa ụmụ nke nwanyî nwere dí." 28 Ugbu a, ụmụnna m, unu bû ụmụ ahû nke e kwere na nkwa, dí ka Ajizik. 29 N'oge ahû, nwa ahû a mûrû n'uzo anû ahû kpagburu nwa ahû a mûrû site n'ike nke Mmụo Nsô. Otu a ka ọ díkwa n'oge a. 30 Ma ginî ka akwukwô nsô kwuru? "Chüpü ohu nwanyî a na nwa ya, n'ihî na nwa nwoke ohu nwanyî a apughî isoro nwa nke nwanyî na-abughî ohu

5 Kraist emeela ka anyị piô n'ohu, n'ihî anyị inwere onwe anyị. Ya mere, gbalianju ihu na unu e nyeghi onwe unu n'ónodû ohu ozô. 2 Geenü m ntí, mû onwe m bû Pol na-agwa unu nke a. Ọ bûrû na unu anabata obibi ugwu, Kraist agaghî abara unu uru ọbûla. 3 Ka m kwoawka ya ozô, onye ọbûla kweere ka e bie ya ugwu ji ụgwô idebezu iwu niile ahû. 4 E kewapüla unu n'ebé Kraist nō, unu ndí a ga-agunye na ndí ezi omume site n'iwu. Unu adapüla n'amara ya. 5 N'ihî na anyị onwe anyị nwere olileanya na site n'ike nke Mmụo Nsô, a ga-agu anyị na ndí ezi omume site n'okwukwe anyị. 6 N'ihî n'ime Kraist Jisos, obibi ugwu maobü ebighî ugwu abaghî uru. Ihe dí mkpa bû okwukwe nke nageosi onwe ya site n'ihunanya. 7 Unu na-agbabu oso nke ọma, onye gbochiri unu ikwenyere eziokwu ahû? 8 Ụdị nkwegide ahû esiteghî n'ebé Onye ahû kporo unu bia. 9 Nwantintî ihe na-eko achicha na-eme ka ogbe ụtụ ọka a gwôrø agwô koo. 10 Enwere m ntukwasî obi n'ime Onyenwe anyị na unu agaghî echiche n'udí a ozô, ma ikpe ọmuma ga-adíri onye ọbûla na-eduhie unu ozô. 11 Umunna m, ọ bûrû n'ezie na m na-ekwusa mkpa obibi ugwu dí, ginî mere e ji nogide na-akpagbu m? Ọ bûrû na m mee otu ahû, ewepüla m ihe ọdachi ahû dí n'obe. 12 Ọ gaara atô m ụtô ma ọ bûrû na ndí ahû na-esogbu unu ga-eme onwe ha ndí onozi. 13 N'ihî na e meela ka unu nwere onwe unu, ụmụnna m, ma unu ekwela ka mnwere onwe unu bûrû ohere nye anû ahû unu, kama werenu ihenanya na-agbara ibe unu odibo. 14 N'ihî na ọ bûrû na a chikôta iwu niile n'otu, ihe iwu niile na-ekwu bû nke a, "Na-ahunü ndí ozô n'anya díka unu si hû onwe unu n'anya." 15 Ọ bûrû na unu na-akochcha ibe unu, na-eji ọñu unu na-ekwutô ha, kpacharanu anya ka unu hapü ila onwe unu n'iyi. 16 Ana m agwa unu nke a: na-adinü ndû nke Mmụo Nsô na-achî, unu anókwala n'ochichô nke anû ahû. 17 N'ihî na ihe anû ahû chôrò dí iché n'ihe Mmụo Nsô chôrò. Ihe Mmụo Nsô chôrò díkwa iché

n’ihe anu ahụ chọrọ. Igba mgba dị n’etiti ha na-ime ihe ọma. N’ihi na mgbe e mesiri, mgbe oge eme ka i hapụ inwe ike mee ihe i chọrọ ime. ya ruru, anyị ga-eweta ngozi dị ukwuu dị ka 18 Ma ọ bụrụ na Mmụo Nso na-edu unu, unu ihe ubi, ma ọ bụrụ na anyị adaghị mba. 19 N’ihi anokwaghị n’okpuru iwu. 20 Ugbu a, ọrụ nke a, mgbe anyị nwere oghere ka anyị na-anu ahụ pütara ihe: ikwa iko, adaghị ocha na emere mmadụ niile ihe ọma, okachasi n’ebe ndị agụụ ikwa iko. 21 Ikpera arụsi, iri amusu, ibu iro ezinaulọ nke okwukwe anyị no. 22 Leenu otu n’obi, na ịlụ ogu, ekworo na iwe, ikpa iché, mkpuru akwukwọ m ji aka m dee n’akwukwọ nkewa, iho otu. 23 !kpọ asị, igbu ọchụ, iñubiga ozi a si gbaa okpotokpo. 24 O bụ ndị na-achọ mmanya oke, oke oriri na ihe ndị ọzọ yiri ha. ka a hụ ha n’anu ahụ, bụ ndị ga-amanye unu Ana m adọ unu aka na ntị dika m gwara unu ka e bie unu ugwu, naanị ihe ha ji eme otu a n’oge gara aga, ndị na-eme ihe dị otu a agaghị bụ ka a ghara ikpagbu ha n’ihi obe Kraist. 25 abanye n’alaeze Chineke. 26 Ma mkpuru nke O bụladị ndị kwere ka e bie ha ugwu, anaghị Mmụo Nso bụ, ndị iñunanya, na ọnụ, na udo, edebe iwu, kama ha chọrọ ka e bie unu ugwu na ogologo ntachiobi, na obiooma, na ịdị mma, ka ha nwee ike jiri ya nyaa isi n’anu ahụ. 27 Ka na ikwesi ntukwasị obi, 28 ịdị nwayo, na ijide m gharakwa ịnyia isi n’ihe ọbụla kariakwa n’obe onwe. O díkwaghị iwu na-emegide ihe ndị a. Onyenwe anyị Jisos Kraist. Nke e sitere na ya 29 Ma ndị niile bụ ndị Kraist Jisos akpogidela kpogbuo ụwa n’ebe m no, ma kpogbukwaa mụ anu ahụ ha, ya na ọchichọ ha n’elu obe. 30 O onwe m n’ebe ụwa no. 31 Obibi ugwu abughị bụrụ na anyị na-ebi ndị mmụo, ka nzô ụkву ihe, ebighị ugwu abughikwa ihe, kama i bụ anyị bụrụ nke mmụo na-eduzi. 32 Ka anyị ghara onye e kere ọhụrụ bụ ihe dị mkpa. 33 Ka udo na ịbụ ndị mpako si otu a na-akpali iwe na ekworo ebere dinyere ndị niile na-ebi ndị ha n’usoro a, n’etiti anyị.

6 Umunna m, ọ bụrụ na-anwude onye ọbụla dabara na mmehie, unu onwe unu bụ ndị Mmụo na-achị kwesiri iji mmụo nke ịdị nwayo na obi dị umeala nyere onye ahụ aka, ime ka ọ gazie n’ezì ụzọ. Ma lezienụ onwe unu anya, onye ọbụla n’ime unu, n’ihi na a puru iñwakwa unu.

2 Na-eburitau nsogbu díri ibe unu, ma site n’otu a ka unu nwee ike debezuo iwu Kraist. 3 O bụrụ na onye ọbụla na-eche na o nwere ihe ya bụ mgbe o nweghi ihe ọ bụ, onye ahụ na-eduhie onwe ya ụzọ. 4 Ka onye ọbụla nyocha ọrụ ya, ma ọ bụrụ na ọrụ ya dị mma, mgbe ahụ ka ọ ga-enwe ihe ịnya isi n’ime onwe ya na-abughị n’ebe ọrụ onye ọzọ dị. 5 N’ihi na onye ọbụla ga-ebu ibu nke dijirị ya. 6 Ka onye a na-akuziri okwu ahụ jisie ike ka ya na onye nkuzi ya na-ekoko ezi ihe niile. 7 Unu ekwela ka e duhie unu, n’ihi na mmadụ ọbụla apughị ikwa Chineke emo. Mkpuru ọbụla mmadụ kürü ka ọ na-aghọrọ. 8 O bụrụ na mmadụ akụo mkpuru nke anu ahụ, ọ ga-esikwa n’anu ahụ ghota mmebi, ma ọ bụrụ na mmadụ akụo mkpuru nke Mmụo, ọ ga-esitekwa na Mmụo ghota ndị ebighị ebi. (aiōnios g166) 9 Ya mere, ka ike ghara ịgwụ anyị

a gaa n’ihu, achoghị m ka onye ọbụla nye ndị m nsogbu, n’ihi na-ebu m apa nke Jisos n’ahụ m. 18 Umunna m, ka amara Onyenwe anyị Jisos Kraist dinyere mmụo unu. Amen.

Ndị Efesos

1 Akwukwọ ozi a sitere n'aka mụ onwe m bụ Pöl, onye Chineke hopütara jbü onyeozi Jisós Kraist. Ọ bụ unu ndị nsó bi n'Efesos, unu bụ ndị kwasiri ntükwasị obi n'ime Kraist Jisós, ka m na-edere ya: **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisós Kraist dīrị unu. **3** Ka otuto dīrị Chineke, na Nna Onyenwe anyị Jisós Kraist, bụ onye göziri anyị site n'inye anyị ngozi niile nke ime mmụo nke si n'ebé niile nke eluigwe n'ime Kraist. **4** Dīka o si hopüta anyị n'ime Kraist tupu a tọq ntoala ụwa, ka anyị bürü ndị dī nsó na ndị na-enweghi ita ụta n'ihi ya n'ihunanya. **5** O kpebiri ime anyị ụmụ ya site n'ihi Kraist Jisós. Ma o mekwara ihe ndị a niile n'ihi na o tọro ya ụtọ n'obi, bürükwa ihe o zubere ime. **6** Ka e si otu a too idị ebube nke amara ya, nke o ji obi ya niile nye anyị n'ime Onye ahụ ọ hụrụ n'anya. **7** N'ime ya, anyị nwere mgbaputa site n'obara ya, bụ mgbaghara nke njehie niile anyị; dī ka jba uba nke amara ya si dī, **8** nke o mere ka ọ babigara anyị uba oke site n'amamihe na nghoṭa niile. **9** O meela ka anyị mata ihe omimi nzube ya, dī ka o si tọq ya ụtọ, bụ ihe omimi o zubere ime n'ime Kraist. **10** Nke ọ ga-eme ka o mezuo mgbe oge ya niile zuru, nke bụ ichekọta ihe niile n'ime ya, bụ ihe ndị dī n'eluigwe na n'ụwa n'okpuru Kraist. **11** N'ime Kraist ka e mere anyị ndị nketa, ndị e bururi ụzọ hopüta na mbụ, dī ka atumatu onye ahụ na-aruputa ihe niile n'izuoke nke nzube na ebunnuche ya. **12** Nke mere na anyị, ndị buuru ụzọ nwee olileanya na Kraist, ga-ebi ndị n'otuto nke ebube ya. **13** Unu bükwa ndị a gụnyere n'ime Kraist mgbe unu nṛụ ozi nke eziokwu ahụ bụ oziomà nke nzoputa. Mgbe unu kwenyere, a kara unu akara n'ime ya bụ akara nke nkwa ahụ bụ Mmụo Nsó. **14** Nke a bụ ihe nketa anyị tutu ruo mgbe a rüzuru ọru mgbaputa nke ndị ahụ niile bụ ihe nweta Chineke. Ka e si otu a too ebube ya. **15** N'ihi nke a, ebe m nṛụ akụkọ banyere okwukwe unu n'ime Onyenwe anyị Jisós, nükwa maka ịhunanya unu nwere n'ebé ndị nsó niile nō, **16** esepughi m aka ikele ekele n'ihi unu,

mgbe niile m na-echeta unu n'ekpere m niile. **17** Ana m arịo Chineke nke Onyenwe anyị Jisós Kraist bụ Nna Onyenwe ebube niile, ka o nyę unu Mmụo amamihe na ezi nghoṭa ka unu nwee ike matazie nke ọma onye ọ bụ, **18** ka o meghee anya nke ime mmụo unu ka unu matakwa ụdị olileanya unu nwere n'ihi ọkpukpọ ọ kpọrọ unu, na akụ, na ihe nketa dī ebube o nwere n'ime ndị nsó. **19** Na idị ukwuu nke ike ya nke na-enweghi atu dīrị anyị, bụ ndị kwere ekwe, dīka ịruṣi ọru ike nke ike ya si dī. **20** Nke ọ rurụ n'ime Kraist mgbe o si n'onywụ kpolite ya mee ya ka ọ nođu n'aka nri ya n'ebé niile nke eluigwe. **21** Ọnọđu ya dī elu karịa ọchichị niile, na ikike ọchichị niile, na ike niile na ichị isi niile, na aha ọkwa ọchichị nke e nwere ike inye mmađu, ọ bughi naanị n'ogbo a, kama ma n'ogbo ọzo na-abia. (aiòn g165) **22** O mere ka ihe niile dī n'okpuru ya, meekwa ya ka ọ bürü onyeisi ihe niile nye nzukọ ya bụ chọchị. **23** Nke bụ ahụ ya, ozuzu oke nke onye ahụ na-emejuputa ihe niile n'uzo niile.

2 Ma unu onwe unu, unu nwụrụ anwụ site na njehie ụzo na mmehie unu. **2** Nke unu biri ndị n'ime ha mgbe unu na-agbaso ụzo niile nke ụwa a, na ụzo onye ọchichị nke alaeze ikuku, bụ mmụo ahụ na-arụ ọru ugbu a na ndị ndị ahụ na-enupu isi. (aiòn g165) **3** Anyị niile bikwara ndị anyị n'etiti ha, n'oge gara aga, na-emejuputa agụ nke anụ ahụ mmehie, ma na-agbaso ọchichị ya na ebunnuche ya. N'ihi na site n'odidị anyị, anyị na ndị ọzo nō n'omụma ikpe ya. **4** Chineke onye jupütara n'obi ebere, maka oke ịhunanya o nwere n'ebé anyị nō, **5** mere ka anyị soro Kraist dīrị ndị ọzo; ọ bulađị mgbe anyị bụ ndị nwụrụ anwụ n'ime ajo omume. Ọ bụ site n'amara ya ka e ji zoputa unu. **6** Ọ kpolutere anyị na ya, mee ka anyị nođu ọdu n'ebé niile nke eluigwe n'ime Kraist Jisós. **7** O mere nke a igosi ọgbọ nke na-abia, idị ukwuu nke akụ amara ya, nke o sitere n'obioma ya gosi anyị n'ime Kraist Jisós. (aiòn g165) **8** N'ihi na ọ bụ site n'amara ka e ji zoputa unu site n'okwukwe. Nke a abughi ihe unu rüpütara n'onwe unu, ọ bụ onyinye nke Chineke. **9** O siteghị n'orụ, ka onye ọbula ghara ịnya isi. **10** N'ihi na anyị

bü akaorū ya, nke o kere n'ime Kraist Jisōs unu. 4 O bürükwa na unu aguọ akwukwó ahụ n'ihi iрю ɔru. O bụ otu a ka Chineke siri m deere, unu ga-aghorta ihe m maara banyere kwadoo na anyị kwasiri ibi ndu ubochi niile. 11 ihe omimi Kraist. 5 Nke a e meghị ka ụmụ Ya mere, chetanụ na n'oge gara aga, unu bụ mmadụ mara n'ogbo gara aga dí ka Mmụo Nso ndi mba օzo site n'omumụ nke a mṛu unu. siri kpugheere ya ndi ozi na ndi amumá ya dí Chetakwanụ na “ndi e biri ugwu” na-akpokwa nsø ugbu a. 6 Otu a ka ndi mba օzo si soro bürü unu “ndi a na-ebighị ugwu” (n'ihi obibi ugwu ndi nketa, ndi ga-abụ otu anụ ahụ na ndi gan'anụ ahụ nke ejị aka bie). 12 N'oge ahụ, o dighị eketa nkwa ahụ n'ime Jisōs Kraist site n'ozioma. ihe jikötara unu na Kraist. E kewapütara unu 7 E mere m ka m bürü onyeozi nke ozioma a, site na mmekorita nke Izrel, bürükwa ndi օbịa díka onyinye amara nke Chineke si dí, bụ nke e n'ogbugba ndu ahụ, na-enweghị olileanya na- nyere m site n'iru օru nke ike ya. 8 O bụ ezie na enweghịkwa Chineke n'ime լwa. 13 Ma ugbu mü bu onye dikarişirị nta n'etiti ndi nsø niile, e a n'ime Kraist Jisōs, unu bụ ndi nö n'ebé dí nyere m amara nke a, ikwusara ndi mba օzo anya n'oge gara aga, ka e mere ka unu bịa rwoo ozioma banyere akụ nke enweghị atụ nke juru nso site n'obara Kraist nke a wusiri. 14 N'ihi n'ime Kraist, 9 meekwa ka mmadụ niile hụ ihe na ya onwe ya bụ udo anyị, o mere ka չzo otu bụ atumatu nke ihe omimi e zoro n'ime Chineke abụ bürü otu ihe n'ime ahụ ya, site na չkwatu onye kere ihe niile, օtụtu afọ. (aión g165) 10 Ka օ mgbidi kewara ha na mgbe ochie, bụ mgbidi ga-abụ site na չochichị, a ga-eme ka amamihe nke չkpọ asị dí n'etiti anyị. 15 O bụ n'ime anụ Chineke n'udị dí iche iche bürü ihe չchichị na ahụ ya ka օ mere ka iwu ahụ na չkpuru ya niile ikike niile dí n'eluwigwe ga-amata. 11 Nke a bụ ghara ịdị ire. Ebumnobi ya bụ i kee n'ime onwe n'usoro nke atumatu ya dí ebighị ebi, nke e ya otu onye ջhuru site na mmadụ abụ ahụ, si mezuru n'ime Jisōs Kraist Onyenwe anyị, (aión otu a mee ka udo díri. 16 N'չzo dí otu a ka օ g165) 12 bụ onye anyị nwere ntukwasị obi na obi ga-esi kpeziere anyị na Chineke site n'obe ya, siri ike չbjakwute site n'okwukwe anyị nwere na wetakwa n'isi ngwucha, iro dí n'etiti ha abụ. ya. 13 N'ihi nke a, arị m ka unu ghara ịda mba 17 Ya mere, օ bịa kwusaa udo nye unu ndi nö maka mkpagbu m n'ihi unu, ha bụ otuto nye ebe dí anya na unu ndi nö nso, 18 N'ihi na anyị unu. 14 O bụ n'ihi nke a ka m na-egbu ikpere m abụ sitere n'aka ya nweta nnabata anyị 江区 n'ala n'ihi Nna anyị, 15 onye ezinaulø niile dí n'ihi Nna site n'otu Mmụo ahụ. 19 Matakwanụ n'վwa a na nke dí n'eluwigwe na-esite n'aka ya ugbu a na unu abükwaghị ndi mba օzo na ndi enwe aha. 16 Ekpere m bụ ka o site n'iba չba օbịa. Unu esorola ndi nsø bürü diala na ndi so nke otuto ya, nye unu ike na-esite na Mmụo n'ezinaulø Chineke, 20 nke a rükwasara n'elu ya, mee ka unu dí ike n'ime mmụo unu; 17 ka ntqala nke ndi ozi na ndi amumá, nke Kraist Kraist nwee ike biri n'obi unu site n'okwukwe, Jisōs n'onwe ya bụ nkume isi ntqala ya. 21 O ka unu ndi gbanyere mgborogwu guzosiekwa bükwa n'ime ya ka a na-ejikota ulo ahụ niile ike n'ihunanya. 18 Ana m arịkwa, ka unu na nke օma, na-aba չba, too bürü չlənso, n'ime ndi nsø niile nwee ike ighota ihe bụ obosara, Onyenwe anyị. 22 Onye a na-ewukökwa unu ogologo, ịdị elu na ịdị omimi, 19 na ịmatakwa onwe unu n'otu n'ime ya, ka unu niile bürü ebe իhunanya nke Kraist nke karịri amamihe, ka obibi Chineke n'ime Mmụo.

3 O bụ n'ihi nke a ka mü onwe m bụ Pöl bụ onye mkporo nke Jisōs Kraist maka unu ndi mba օzo. 2 N'ihi n'ezie, unu anula banyere nlekota nke amara Chineke ahụ nke e nyere m maka օdimmma unu. 3 Otu e si kpughee nzube nzuzo ya niile nye m, dí ka m gwara unu ihe banyere ya n'okwu dí nta n'akwukwó ozi ahụ m detara

Ugbu a, nye onye ahụ pürü imebiga ihe n'oke karịa ihe niile nke anyị rịqoro, maobụ karịa ka anyị pürü icheputa n'uche anyị, site n'ike ya nke na-arụ օru n'ime anyị, 21 o bụ ya ka otuto díri n'ime չochichị na n'ime Kraist Jisōs ruo օgbø niile nke mgbe niile, ebighị ebi ruo ebighị ebi. Amen. (aión g165)

4 Ya mere, mu onwe m bu onye mkporo nke enweghi oke na ndu ahu Chineke na-enye, n’ihi

Onyenwe anyi, na-arjo unu ka unu bie ndu na obi ha mechiri emechi, ha adighi aghotakwa. kwesiri okpukpo nke a kporo unu. **2** Werekwanu **19** Ha aburula ndi obi ha kporo nku, ndi were obi di umeala niile na idi nwayoq, na ndidi na- onwe ha nyefee ime ihe niile masiro ochicho anagide ibe unu n’ihunanya. **3** Nqonu n’udo ha, ka ha si otu a na-ebi ndu adighi ocha niile, n’etiti onwe unu gbaljakwanu ime ka idi n’otu ha bu ndi juputara n’anya ukwu. **20** Ma nke a unu digide n’ime Mmuq Nso. **4** E nwere otu abughij otu unu siri muta Krajst, **21** ma o buru ahu na otu Mmuq, di ka e siri kpoo unu n’otu na unu anula ihe banyere ya, o burukwa na unu olileanya nke dijiro okpukpo a kporo unu. **5** Otu amutala ihe site n’aka ya banyere eziokwu ahu Onyenwe anyi di, otu okwukwe na otu baptism. di n’ime Jiso. **22** Yipunu mmadu ochie unu, **6** O bukwa naanu otu Chineke di onye bu Nna nke mere ka unu na-ebi ndu oqoq na mbu, bu ihe niile na onye na-achij ihe niile, na onye na- mmadu ochie ahu nke juputara n’aguu ime ihe aru oru ya n’ime ihe niile, na-ebikwa n’ime ihe oqoq niile, **23** ka eme ka mmuq nke uche unu niile. **7** Ma e nyere onye obula amara dika oke di oghuru. **24** Ma yikwasinu onwe unu mmadu onyinye nke Krajst siri di. **8** N’ihi nke a, e kwuru, oghuru, nke e kere n’udidjo Chineke n’ezo omume “Mgbe o rigoro gaa n’elu, o duuru igwe ndi a n’ezie nakwa n’idij nso. **25** Ya mere, wezuganu dotara n’agha, nyekwa umu mmadu onyinye igha ugha, ka anyi niile kwuo eziokwu nye ndi di iche iche.” **9** (E kwuru, “O rigoro,” ginij ka o agbataobi anyi, n’ihi na anyi niile bu ndi e putara ma o bughij na o buru uzor ridaa n’ime jikotara n’otu anu ahu. **26** Mgbe i na-ewe iwe ala mmuq? **10** Onye ahu si n’elu rjdata bukwa emehiekwala. Ekwela ka anyanwu daa mgbe i ka otu onye ahu rigoro n’eluijwe, ka o nwue ike no na-ewe iwe. **27** Enyela ekwensu ohere. **28** Ka mejuo ihe niile.) **11** O nyekwara ufodu onyinye i onye na-ezu ohi kwsij izu ohi. Kama ya jiri aka bu ndi ozi, ufodu ndi amuma, ufodu ndi nkwsusa ya abuo ruo ezi oru, ka o nwue ike inyere ndi ozioma, ufodu ndi ukochukwu na ndi nkuzi. **12** ozo no na mkpa aka. **29** Ka okwu rere ure obula Nke a bu maka ikwadobe ndi nso maka oru nke hapuo isite n’onu unu puta. Kama kwuonu naanu ije ozi, iji wulite ahu nke Krajst; **13** tutu anyi ezi ihe nke ga-aba uru iwuli ndi ozo elu dika niile abja na nkwekota banyere okwukwe anyi, mkpa ha si di na iwtara ndi nru ya ngozi. **30** na omuma ihe banyere okpara Chineke, buru Unu akpasukwala Mmuq Nso nke Chineke iwe, onye tozuru oke, ruo qutuo nke ogogo na ozuzu onye a kara unu akara n’ime ya maka ubochij oke nke Krajst. **14** Mgbe ahu anyi agaghij abukwa nke mgbaputa. **31** Wepunu obi ilu niile, na obi umuntakiri, ndi ikuku ozizi oghuru di iche iche oqoq na iwe, ya na nkulu na ibu iro niile n’etiti na-ebugharu ihu na azu di ka ebili mmiri, na unu. **32** N’qonu ihe ndi a niile, nweenu obi igha ugha nke mmadu, bu ozizi na-esite n’ime ebere n’eb*e* ibe unu no. Gbagharanu ibe unu aghughogu nke ha ji echeputa nduhie. **15** Kama dika Chineke sitere n’amara ya gbaghara unu n’ikwu eziokwu site na mmuq ihunanya, anyi n’ihi na unu bu nke Krajst.

ga-eto buru ndi tozuru oke n’akuku niile n’ime ya, bu onye ahu bu isi, nke bu Krajst. **16** Onye anu ahu niile, jikotara onu ma buru otu, site na nkwonkwo niile nke na-enyezu ya nkwardo, dika akuku niile obula na-aru oru ya nke oma, na-esite n’uzo ahu enyere akuku ndi ozo aka, ime ka ha too, nakwa iwuli ha elu site n’ihunanya. **17** Ya mere, ana m ekwu nke a, ma na-eguzokwa na ya n’ime Onyenwe, ka unu hapuo ibi ndu di ka ndi mba ozo si ebi, na echiche ha na-abaghij uru. **18** Ndi ochichiru gbachiri nghota ha. Ndi di otu a

5 Ya mere burunu ndi na-enomi Chineke, di ka umu a huru n’anya. **2** Na-agakwanu n’ime ihunanya, dika Krajst siri hu anyi n’anya ma were ndu ya nye Chineke maka anyi dika aja na onyinye nke isi uto. **3** Ma n’etiti unu, ka a ghara ikpota mmechie ikwa iko, maqbu nke adighi ocha, maqbu nke inwe anya ukwu aha, n’ihi na ihe ndi a ekwesighi n’etiti ndi nso. **4** O dikwaghij mma ka unu na-ekwu okwu ruru aru maqbu okwu nzuzu maqbu njakiru, kama ka e nwue inye ekele. **5** Matanu nke oma na onye na-akwa iko,

maqbụ onye rürü arụ, maqbụ onye anya ukwu, nwee ike doo ya nsọ, jirikwa okwu ya na ịsa n'ihi na anya ukwu dí ka ikpere arusi, enweghi mmiri nke baptism mee ka o dí ocha. **27** Ka o ike ibata n'alaeze Kraist na Chineke. **6** Unu chee nzukọ n'ihu ya onwe ya dí ka ihe juputara ekwela ka onye obula jiri okwu efu duhie unu. n'ebube, nke na-enweghi ntupọ, maqbụ ihu o bụ n'ihi omume ojoo ndí a ka iwe Chineke ji mgbaru ma o bükwanu ihe obula dí otu a. Kama abịakwasị ndí na-anaghị erubere ya isi. **7** Unu nke dí nsọ na-enweghi ita ụta. **28** N'otu ụzo ahụ na ndí dí otu a enwela mmekọ. **8** N'ihi n'oge kwa, ndí bụ di kwesiri ihu nwunye ha n'anya dí gara aga, unu bụ ochichiri, ma ugbu a, unu bụ ka ha si hụ anụ ahụ ha n'anya. N'ihi na onye ihe n'ime Onyenwe anyị. Na-ebinu ndú ka ụmụ obula hụru nwunye ya n'anya na-ahụ onwe ya nke ihe **9** (n'ihi na a na-ahụ mkpuru nke ihe n'anya). **29** O dighị onye obula nke kporo anụ n'ihe niile dí mma, na ihe ziri ezi, na eziokwu). ahụ ya asị. Kama, o na-azụ ya na-edozikwa ya, **10** Gbalianu ichoputa ihe na-amasi Onyenwe dí ka Kraist na-emere chochị. **30** N'ihi na anyị anyị. **11** Unu etinyela aka n'orụ ochichiri nke niile bụ akukụ anụ ahụ ya. **31** “N'ihi nke a ka na-adighị amị mkpuru obula, kama gbaanu ha nwoke ga-eji hapu nne na nna ya e jikọta ya n'anwụ. **12** O bụ ihe ihere ikwu okwu banyere na nwunye ya. Ha abụ ga-abụ otu anụ ahụ.” ihe ndí a na-eme na nzuzo. **13** Mgbe a gbara ihe **32** Nke a bụ ihe omimi dí ukwuu ma ejị m ya obula n'anwụ, o na-aputa ihe nke ọma. N'ihi na atụnyere Kraist na chochị ya. **33** Ma otu o dí, ihe obula e mere ka o püta ihe nke ọma bụ ihe. onye obula n'ime unu aghaghị ihu nwunye ya **14** Nke a mere na e kwuru, “Bilie gi onye na- n'anya dí ka o hụru onwe ya, nwunye obula arahụ ụra. Site n'onwụ bilie. Kraist ga-emekwa aghakwaghị ịsopuru di ya.

ka ihe ya mukwasị gi.” **15** Kpachapụnụ anya otu unu si ebi ndú unu. Unu ebila ndú dí ka ndí nzuzu, kama bienụ ndú dí ka ndí maara ihe. **16** Jirinụ ohere niile unu nwere rụo orụ ọma, n'ihi na ụboghị ndí a di njọ. **17** Unu emela dí ka ndí na-enweghi uche, kama gbalianu ichoputa ihe Onyenwe anyị chọrọ ka unu mee, **18** Unu anụbigala mmanya oke n'ihi na o na-eduba na ndú ịla n'iyi. Kama juputanu na Mmụo Nsọ, **19** werenụ abụ ọma, na abụ nke ime mmuo na-ekwe ukwe n'etiti onwe unu. Werekwanu obi unu niile na-abụrụ Onyenwe anyị abụ dí ụtọ. **20** Na-enyenụ Chineke bụ Nna ekele mgbe niile na n'ihe niile, n'aha Onyenwe anyị Jisọs Kraist. **21** Na-edonụ onwe unu n'okpuru ibe unu site n'egwu Kraist. **22** Unu ndí bụ nwunye, doonu onwe unu n'okpuru di unu dí ka unu si doo onwe unu n'okpuru Onyenwe anyị. **23** N'ihi na di bụ isi nwunye ya, dí ka Kraist siri buru isi nzukọ ya bụ chochị, na Onye nzoputa ya nke bụ anụ ahụ ya. **24** Ya mere, dí ka nzukọ si edo onwe ya n'okpuru Kraist, otu a ka ndí bụ nwunye kwesiri ido onwe ha n'okpuru di ha n'ihe niile. **25** Ndí bụ di, hụnụ nwunye unu n'anya dí ka Kraist siri hụ nzukọ ya bụ chochị n'anya nwụo n'ihi ya. **26** O mere nke a ka o

6 Ụmụ, ruberenụ ndí mürü unu isi n'ihi na nke a ziri ezi n'ime Onyenwe anyị. **2** “Sopuru nne gi na nna gi,” n'ihi na nke a bụ iwu mbụ nke nwere nkwa so ya. **3** “Ka ihe nwe ike na-agara gi nke ọma, ka i biekwa ogologo ndú n'elu ụwa.” **4** Ndí bụ nna, unu akpasukwala ụmụ unu iwe kama zulitenụ ha n'ozuzụ na n'ozizi nke Onyenwe anyị. **5** Ndí bụ ohu ruberenụ ndí nwee unu isi. Jirinụ nsopuru na egwu na obi ocha jeere ha ozi dí ka a ga-asị na o bụ Kraist ka unu na-ejere ozi ahụ. **6** Ruberenụ ha isi, o bughi naanị ka unu nata ihuoma ha mgbe ha n'o na-ele unu anya, kama dí ka ndí ohu Kraist, ndí na-eme uche Chineke site n'obi ha. **7** Jirinụ ọnụ na ihuoma rụo orụ unu dí ka o bụ Onyenwe anyị ka unu na-arụrụ ya, o bughi mmadụ. **8** N'ihi na unu maara na Onyenwe anyị ga-akwughachi onye obula maka ihe ọma obula ha mere, ma ha bụ ohu maqbụ ndí nweere onwe ha. **9** Ndí a na-ejere ozi, mesonụ ndí na-ejere unu ozi mmeso n'ụzọ dí otu a. Abarala ha mba, n'ihi na i matara na unu nwere naanị otu Nna ukwu n'o n'eluigwe. Ile mmadụ anya n'ihi adighikwa n'ebe o n'o. **10** N'ikpeazu, díni ike n'ime Onyenwe anyị na n'ime ike ya dí ukwuu. **11** Yikwasinụ ngwa agha niile Chineke ka unu

nwee ike iguzosi ike megide nzube ojoo niile nke ekwensu. **12** N'ihi na ndị anyị na-aluso ogu abughị ndị mmađu efu nwere anụ ahụ na ọbara, kama ọ bụ megide ndịsi ha niile, megide ichị isi niile, megide ike usuu mmuo ojoo nke ike ụwa ochichiri a, megidekwa mmuo ajo ihe niile nọ n'ebe dị elu nke eluigwe. (**aion g165**) **13** Ya mere, yikwasinu ngwa agha niile nke Chineke ka unu nwee ike iguzosi ike mgbe onye iro ahụ ga-aluso unu ogu. Ka unu nweekwa ike iguzo ọ bùladị mgbe unu chughachiri ha azu. **14** Meenụ ka eziokwu díri unu dị ka eriri akwa nke a na-eji ekesi akwa ike, ezi omume bùrùkwa ihe dị mkpa dị ka ihe agha unu ji ekpuchi obi unu. **15** Werenụ nijkere nke ikwusa ozioma nke udo yikwasị dị ka akpukpo n'ukwu unu. **16** Mgbe niile, unu echefula ijide okwukwe unu dị ka ọta nke unu ga-eji kùchápụ àkụ niile na-enwu ọkụ nke ajo onye ahụ ga-agba n'ebe unu nọ. **17** Nabatanụ nzoputa dị ka okpu igwe, werekwanụ okwu Chineke dị ka mma agha nke Mmụo Nsọ na-enye unu. **18** Ma kpeenụ ekpere n'ime Mmụo n'oge niile na ụdị ekpere na arịrị niile. Nọọnụ na nijkere mgbe niile ma nogidekwanụ na-ekpere ndị nsọ niile ekpere oge niile. **19** Na-echetakwanụ m n'ekpere, ka e nye m ike nke mkwuwa okwu, m ga-eji na-ekwuputa ihe omimi nke ozioma na-atughị egwu ọbụla, **20** nke m ji maka ya bùrụ onye nnochite anya nọ na mkporo. Kperenụ m ekpere ka m kwuputa ya n'atughị egwu ọbụla dị ka m kwesiri ikwu. **21** Ugbu a, iji mee ka unu mara otu m dị na ihe m na-emē, Taikikos, nwanna m hụrụ n'anya na nwaodibo kwesiri ntukwasị obi n'ime Onyenwe anyị ga-akoro unu ihe niile. **22** Ana m ezitere ya unu n'ihi nke a, ka o mee ka unu mata ọnọdu anyị nakwa ka ọ gbaa unu ume. **23** Ka udo na iħunanya, tinyere okwukwe nke sitere na Chineke Nna na Onyenwe anyị Jisós Kraist díri unu ụmụnnna. **24** Ka amara dínyere ndị niile ji iħunanya na-adighị anwụ anwụ hụ Onyenwe anyị Jisós Kraist n'anya.

Ndị Filipai

1 Pol na Timoti, ndị bụ ohu Kraist Jisos, Na-edegara unu ndị ụkochukwu, ndị okenye na ndị nsô niile nō n'ulọ nzukọ Kraist Jisos dị n'obodo Filipai. **2** Ka amara na udo nke sitere Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisos Kraist dịrị unu. **3** Ana m ekele Chineke m ekele mgbe ọbụla m chetara unu. **4** N'ime aririọ niile Jisos Kraist ihe ndị a niile dakwasịrị m ga-emesi m na-arịọ ya mgbe niile n'ekpere m n'ihi unu, ghooro m nzoputa. **5** N'ihi inyeaka niile ntukwasị obi m bụ na ihere agaghị eme m n'uzo unu na-enye, ime ka izisa ozioma na-agà n'ihi ọbụla, kama, aga m enwe ezi agbamume nke ọ bụladị ruo ugbu a. **6** Amaara m n'ezie, na onye ahụ malitere ọrụ ọma n'ime unu, ga-agà a ma mgbe niile, maqbụ na ndụ, ma ọ bụkwani n'ihi ịrụzụ ya ruo ụbọchị Kraist Jisos. **7** O bụ n'onzwụ. **8** Chineke bụ ihe ziri ezi n'ebé m nō iche ụdị echiche dị otu a Kraist, ịnwụ onzwụ bụkwu uru. **9** Ma ọ bụ onye akabe m, otu agụụ unu niile si agusi m ike site n'iħunanya nke Kraist Jisos. **10** Ka unu nwē ike nwaputa ihe nke kachasi mma. Mgbe ahụ, unu ga-adị ọcha n'enweghi ịta ụtạ ọbụla maka ụbọchị nke Kraist. **11** Ebe e nyekwa ya otuto. **12** Ugbu a ụmụnna m, nke a bụ ihe m chọrọ ime ka unu ghọta, na nsogbu niile dakwasịrị m emeela ka ọrụ ikwusa ozioma na-agà n'ihi. **13** N'ihi na ọ pütala ihe nye ndị nche nke ụlọze ahụ na onye ọbụla ọzọ, na ọ bụ naanị n'ihi na m bụ onye na-eso Kraist ka e ji tọ m mkporo. **14** Site na mkporo a a tịrụ m, e meela ka ọtụtụ ụmụnna anyị bürü ndị nwere ezi ntukwasị obi n'ime Onyenwe anyị, nwekwa oke nkwuwa okwu, izisa ozioma ahụ na-atughị egwu ọbụla. **15** O bụ eziokwu na ụfodụ ji ekworo na anya ụfụ na-ekwusa Kraist, ma ụfodụ kwa na-eisa ya site n'ochichọ obi ziri ezi. **16** Ndị ahụ ji ochichọ obi ziri ezi na-eme nke a n'iħunanya ebe ha matara na e tinyere m ebe a n'ihi izisa ozioma. **17** Ndị mbụ ahụ na-ekwusa Kraist site n'ochichọ obi nke onwe ha, ọ bughi site n'ezi obi, ebe ha na-eche na ha ga-akpalị nsogbu nye m n'ime mkporo. **18** Gini kwaka ogbochiri? Otu dị, maqbụ n'uzo aghugho maqbụ n'ezikwu, ihe dị mkpa bụ n'uzo ọbụla a na-ekwusa ozioma Kraist, n'ihi nke a ka m na-añurị ọnụ. E, m ga-añurikwa ọnụ mgbe niile. **19** N'ihi na-amaara m na site n'ekpere unu, ya na igbaume nke Mmụo Jisos Kraist ihe ndị a niile dakwasịrị m ga-emesi ntu kwasi obi m bụ na ihere agaghị eme m n'uzo obi m na-ejuputa n'ọnụ. **20** N'ihi na olileanya m na obi m na-ebuputa n'ọnụ. **21** N'ihi na n'ebé m nō, ịdị ndụ bụ ihe ziri ezi n'ebé m nō iche ụdị echiche dị otu a Kraist, ịnwụ onzwụ bụkwu uru. **22** Ma ọ bụ banyere unu niile, n'ihi na unu dị m n'obi. Ma na ịdị ndụ n'anụ ahụ, nke a buuru m ịruputa m nō n'agụụ maqbụ na m na-echekwa ozioma, ọrụ bara uru, enweghi m ike ikwu nke m gana mgbe m na-eme ka o guzosie ike, unu niile ahọro. **23** Uzo ihe abụ a na-eche m ihu: Ma esorola m keta oke n'amara ahụ. **24** Ma ọ pütara ihe na ọ dị onye akaebe m, otu agụụ unu niile si agusi m ike site n'iħunanya nke Kraist Jisos. **25** Ebe nke a doro m anya, amara m na mụ onye akabe m, otu agụụ unu niile si agusi m ike site n'iħunanya nke Kraist Jisos. **26** Ka unu nwē ike nwaputa ihe nke kachasi mma. **27** Ma ọ n'onodụ ọbụla, na-ebinụ ndụ kwesiri ozioma nke Kraist, ma abịajara m leta unu maqbụ na abịaghị m, ka a mata na unu guzosiri ike n'otu mmụo, werekwa otu obi na-agba mgba n'okwukwe nke ikwusa ozioma, **28** na-atughị ụjọ ihe ndị na-emegide unu ga-eme. Iguzosi ike unu ga-agbara ha ezi ama banyere ịla n'iyi nke ga-abịakwasị ha. Ma n'ebé unu nō, ọ ga-abürü unu nzoputa pütara ihe nke sikwa n'ebé Chineke nō bia. **29** N'ihi na ohere ahụ e nyere unu, abughị naanị ikwere na Kraist, kama ọ bụkwu iħu ahụ n'ihi ya. **30** Unu nō na-agabiga ụdị ibu agha ahụ unu hụru na m gabigara, nke unu na-anukwa na m ka nō n'ime ya ugbu a.

2 Ya mere, ọ bürü na e nwere nkasiobi ọbụla dịrị anyị n'ihi njikota e jikötara anyị na Kraist, ọ bụrükwa na e nwere inyeaka ọbụla site n'iħunanya ya, ọ bụrükwa na ọ dị nnwekọ ọbụla anyị na Mmụo na-enwekọ, ọ bürü na unu

nwere obi nro na ọmịjiko, 2 meenụ ka ọṇụ m okwukwe unu. E, a si na e gbuo m n'ihi unu, zuo oke, site n'inwe nkwekọta n'ihe ọbụla, site aga m ańurị ọṇụ na-esorokwa unu niile nwe obi n'ihurịta onwe unu n'anya, sitekwa n'inwekọ ụtọ 18 otu aka ahụ, unu onwe unu kwasiri inwe otu mmuo, na otu uche. 3 Emela ihe ọbụla n'ihi obi ụtọ ma sorokwa m ńurịa ọṇụ. 19 Enwerekere m naanị ọdịmmma nke gi, maobụ bie ndụ n'uzo olileanya n'ime Onyenwe anyị Jisós na m ga-ịdotara onwe gi otuto efu. Kama bürü onye ezitere unu Timoti n'oge na-adighị anya site wedara onwe ya ala, onye na-ahụ ndị ọzọ dị ubgu a, ka m site n'ozi ọ ga-anata banyere unu ka ndị ka ya mma. 4 Echela echiche banyere nwee obi ụtọ. 20 Enweghi m onye ọzọ dị ka ya, naanị ihe metutara gi, kama, na-eleba anya onye ga-eche ezi echiche maka ọdịmmma unu. n'ihe banyere ndị ọzọ. 5 Na mmekorịta unu 21 N'ihi na ndị ọzọ na-echegbu onwe ha maka na ibe unu, nweenụ ụdị uche ahụ nke dị n'ime ọdịmmma nke ha, ma ọ bughị maka ọdịmmma Jisós Kraist: 6 Onye ọ bụ ezie na o nwere ụdịdi Jisós Kraist. 22 Ma unu niile maara otu Timoti Chineke site na mmalite ma ọ gughi ụdịdi ya si dị oke mkpa. Ọ dị nnögị dị ka nwa m, site dị ka Chineke dị ka ihe ọ ga-ejidesi aka ike. 7 n'inyeaka ọ na-enyere m n'orụ izisa ozioma. Kama, ọ gurụ onwe ya dị ka ihe efu, site na 23 Erwerekere m olileanya n'ezie izitere unu ya. M ịnara ụdịdi nke onye bụ ohu, onye nke a mürü ga-emekwa nke a ma ọ bürü na m chọpụta ihe dị ka mmadụ. 8 Ebe ahụ ya ka ọ dika mmadụ ọnodụ m n'ebe a ga-abụ. 24 N'ezie, enwerekere m n'oyiyi, o wedakwara onwe ya ala, site n'irube olileanya na site n'inyeaka Onyenwe anyị, mu isi ruo ọnwụ, bụ ọnwụ nke obe. 9 O bụ n'ihi nke onwe m ga-abịakwutekwa unu na mgbe na-a ka Chineke ji bulie ya elu n'ebe kachasi elu, adighị anya. 25 Otu ọ dị, echere m na ọ dị mkpa nyekwa ya aha kachasi aha niile elu. 10 Ka ọ ubgu a izighachiri unu Epafroditos, nwanna m ga-abụ mgbe ọbụla a kpọrọ aha Jisós ka ikpere na onye mụ na ya na-arụkọ ọrụ, onye mụ na niile ọbụla gbuo n'ala, ihe niile dị n'eluiwge, ya na-ebuko agha, onyeozi nke unu zitere ka ndị niile bi n'ụwa, na ndị bi n'okpuru ụwa. Ọ bịa nyere m aka n'ọnodụ mkpa m. 26 Ugbu 11 Ka ire niile ọbụla kwupụta na Jisós Kraist a, ana m eziteghachiri unu ya, n'ihi na ọ nabụ Onyenwe anyị, maka inye Chineke bụ Nna, agusị ya agusị ike iħu unu anya. O wutekwara ya otuto. 12 Ya mere, ezi ndị enyi m, dị ka unu na- nke ukwu, na e mere ka unu mara na ọ dara erube isi mgbe niile, ọ bughị naanị mgbe m nọ, ọrịa n'oge gara aga. 27 N'ezie, ọ fofdụrụ nnögị ma karịṣa ugbu a m na-anoghị unu nso, gaanụ ntakirị ka o site n'ọrịa ahụ daa n'ura ọnwụ. n'ihu irupụta nzopụta unu site n'ịtụ egwu na Ma Chineke meere ya ebere. Ọ bughị naanị ya, ịma jijiji. 13 N'ihi na ọ bụ Chineke n'onwe ya kama o mekwaara m ebere, n'ihi na o kweghi na-arụ ọrụ n'ime unu, inyere unu aka ịchọ ka a tükwasirị m ihe mwute n'elu ihe mwute, ime ihe ọ chorọ ka unu mee, na inyere unu 28 N'ihi nke a, ọ na-anụ m ọkụ n'obi izite ya aka ihe ahụ ọ chorọ. 14 N'ihé ọbụla unu n'ebe unu nọ. N'ihi na amara m na ọbịbịa ọ na-eme, wezukanụ ntamu na ịrụ ụka n'etiti ga-abịakwute unu ga-eme ka unu ńurịa ọṇụ. Ọ unu. 15 Bienụ ndụ unu dị ka ụmụ Chineke, ga-emekwa ka ọnodụ nchegbu m dị mfe. 29 Ya ndị a na-apughị ita ụta, ndị dị ọcha na ndị a mere, arịo m unu, werenu ọṇụ nabata ya nke na-apughị ibo ebubo n'ime ụwa ojoo a, n'etiti ọma n'ime Onyenwe anyị, na-asopukwaranụ ọgbọ gbagorọ agbagorọ, na n'etiti ndị nwere obi ndị dị ka ya. 30 N'ihi na ọ fofdụrụ nwantị ka o n'azụ. Mgbe ahụ, unu ga-enwupụta n'etiti ha nwụo, n'ihi ọrụ nke Kraist, tanye ndụ ya n'ihe dị ka kpakpando n'ime ụwa! 16 Na-echekwanụ egwu iji mezuo ọrụ unu n'ebe m nọ. n'ihu ha okwu ahụ na-enye ndụ. Ka ọ bürü na mgbe Kraist bịa ọzọ, aga m ańurị ọṇụ, n'ihi na ọrụ m rürü n'etiti unu abughị ihe efu. 17 N'ezie, ọ bürü na-awụpụ m dị ka aja ihe ọṇụ n'elu aja n'ife ofufe nke sitere na Chineke n'ihi

3 Na nchikota okwu ndị a niile, ụmụnna m, na- ańurịnụ ọṇụ n'ime Onyenwe anyị. Ike adighị agwu m igwa unu ihe ndị a. Ọ bakwaara unu uru ịnụ ụdị okwu a mgbe niile. 2 Kpachapuruṇu onwe unu anya n'ebe ndị mmadụ ojoo ahụ yiri

nkita no. Ndị ahụ na-eyiwaṣi ahụ ha. 3 N'ihi na nweterela. 17 Umunna m, na-agbasonu ụdị ndụ ọ bụ anyị bụ ndị ezi obibi ugwu ahụ, ọ bughị m na-ebi, chọputakwanụ ndị ozọ na-adị ndụ dị ha, n'ihi na anyị bụ ndị na-efe Chineke site na ka anyị si adị, mee ha ihe ilere anya unu. 18 Mmụo ya. Anyị na-añürü ọṇụ n'ime Kraist Jisos. N'ihi na agwala m unu nke a ọtụtụ mgbe, na-Anyị adighị atukwasị obi n'ihe e mere n'anụ achokwa igwa unu ya ozọ ugbu a. Lee, anya ahụ. 4 Mụ onwe m nwere ike nwee ntukwasị mmiri dị m n'anya ugbu a m na-ekwu ya sị na obi n'ihe ndị a. N'ihi na e nwee onye chere na ọ e nwere ọtụtụ ndị na-ebi ndụ ha dị ka ha bụ pürü itukwasị obi ya n'anụ ahụ, mụ onwe m ndị iro obe Kraist n'ezie. 19 Ogwugwu ndị dị nwere ụdị ntukwasị obi ahụ karịa onye ahụ: 5 otu a ga-abụ ila n'iyi. Afọ ha bụ chi ha, ndị e biri m ugwu n'abalị nke asatụ site na mgbe otuto ha dikwa n'ihere ha. Ha na-atukwasị uche a mürü m, abụ m onye Izrel, sitere n'agburu naanị n'ihe nke ụwa. 20 Ma ebe obibi anyị dị Benjamin; abụ m onye Hibrụ a mürü n'etiti n'eluiwwe, ebe anyị na-atusi anya ike na Onye ndị Hibrụ; dị ka o si metuwa iwu abụ m onye nzoputa bụ Onyenwe anyị Jisos Kraist ga-esi Farisii; 6 igosi ịnụ ọkụ n'obi m, apkagburu m bịa. 21 Onye ga-agbanwe ahụ anyị dị ala ka ọ chọchị, n'uzo ezi omume n'okpuru iwu, abụ m dị ka nke ya dị ebube, site n'ike nke mere ka o onye zuruoke. 7 Ma ihe ndị a niile m gurụ dika ihe bara uru n'oge gara aga, biiṣụ m ugbu a, ihe na-abaghị uru n'ihi Kraist. 8 E, karịa nke a, apkọla m ihe ndị a niile ihe efu, n'ihi na a pughị iji ha tụnyere idị oke onuahịa nke jmata Kraist Jisos, Onyenwe m. N'ihi ya, etufuola m ihe ndị a niile, guo ha dị ka ihe na-abaghị uru, ka m nwee ike rite Kraist n'uru. 9 Ka e nwee ike hụ m n'ime ya. Enweghị m ezi omume nke aka m, nke dabere n'iwu, kama ọ bụ nke sitere n'okwukwe na Kraist, ezi omume si na Chineke nke dabeere n'okwukwe. 10 Naanị ihe m chọro bụ jmara Kraist na ike dị na mbilite n'onwu ya, na nnwekọ nke isoro ya keta oke n'ahụhu ya, nakwa ka m yie ya n'onwu. 11 Ka m si otu a, ruo n'ogo nke inweta mbilite site n'onwu. 12 Anaghị m ekwu na m etozuola oke, maobụ nwezuo ihe niile. Ma a na m agbalisi ike ka m jide ihe ahụ nke Kraist Jisos jidere m n'ihi ya. 13 Umunna m, n'ezie, abubeghi m ihe ahụ m kwasiri ịbü. Ma ihe m ji ike m niile na-eme bụ ichetu ihe niile ndị gara aga, na ilekwasị anya n'ihe ahụ m na-agbaso bụ nke dị m n'ihi. 14 Ana m agbasi oso ike iji gbaruo n'isi, maka irite ihe ahụ a na-agbata n'osọ, bụ ọkpukpọ ịbanyere na ndụ eluiwwe ahụ nke Chineke kporo m site na Jisos Kraist. 15 Ka anyị niile, bụ ndị tozuru oke n'ime mmụo nwee uche dị otu a. Ọ burukwa na ụfodụ n'ime unu nwere uche ozọ dị ihe, Chineke ga-ekpughere unu nke a. 16 Ka anyị jidesienụ aka ike naanị n'ihe ahụ anyị

4 Ya mere, umunna m, ndị m hụrụ n'anya, na ndị ihe ha na-agusị m agụ ike, unu ndị na-enye m ọṇụ, na ndị bụ okpueze m n'ihi ọrụ m na-arụ, bikonu, guzosienụ ike n'ime Onyenwe anyị. 2 Arirịo m na-arịo Yodia na Sintiki bụ, ha biko, nwe otu uche n'ime Onyenwe anyị. 3 E, ana m arıökwa gi, ezi onye mü na ya na-arukọ ọrụ, biko, nyere ụmụ nwanyị ndị a aka n'ihi na ha abuọ bụ ndị so m rụo ọrụ ikwusa ozioma nye ndị ozọ. Ha sokwa Klement rụo kwa ọrụ, bụ ndị ahụ e dere aha ha n'akwukwọ nke ndụ ahụ. 4 Na-añürü ọṇụ mgbe niile n'ime Onyenwe anyị. Ka m kwuokwa ya ozọ, nñurjanụ ọṇụ! 5 Meenụ ka mmađu niile jiri anya ha hụ na unu bụ ndị obioma n'ihe niile unu na-eme. Chetanụ na ọbiibia Onyenwe anyị dị nso. 6 Unu echegbula onwe unu banyere ihe ọbụla. Kama n'ihe niile, sitenụ n'ekpere na arirịo, ya na ekele, chee ihe niile na-akpa unu n'ihi Chineke. 7 Udo Chineke, nke dị ukwuu karịa ihe ọbụla mmađu nwere ike ighọta, ga-eche echiche uche unu na obi unu nche n'ime Kraist Jisos. 8 N'ikpeazu, umunna m, na-echenụ echiche mgbe niile banyere ihe bụ eziokwu, na ihe dị mma, na ihe ziri ezi. Na-echekwanụ echiche banyere ihe dị ọcha, ihe ọbụla mabigara mma oke, ihe ọbụla dị mma na ndụ onye ọbụla nke e kwasiri ịnomi, na nke e kwasiri inwe otuto n'ihi ya. 9 Na-emenu ihe ọbụla unu si n'aka m mọta, maobụ ihe unu nñuru, ma ọ bụkwanụ ihe

unu hụru m ka m na-eme. Chineke onye na-enye udo ga-anonyekwara unu. **10** Ana m aṇurị ọṇụ dị ukwuu n'ime Onyenwe anyị n'ihi na unu mechara malite iche echiche ọzọ banyere m. Unu bu m n'obi n'eziokwu ma unu enwetaghị ohere iziputa ya. **11** O bụghị na m nọ n'ọnodu oke mkpa na ụkọ. N'ihi na amụtala m otu m ga-esi jiri ọṇụ nọrọ n'ọnodu ọbụla. **12** Amụtala m otu m ga-esi nọrọ mgbe ihe siri ike na mgbe ihe bara ụba. Amụtakwala m otu m ga-esi nwee afọ ojuju n'ọnodu ọbụla, maqbụ mgbe m na-anụ agụ, maqbụ mgbe m rijuru afọ, maqbụ mgbe m nwere ihe dị ukwuu maqbụ n'oge ụkọ. **13** N'ihi na apụrụ m ime ihe niile site n'inyeaka onye na-enye m ike. **14** Ma unu mere nnoq nke ọma inyere m aka n'ọnodu nsogbu nke m nọ n'ime ya. **15** Unu onwe unu ndị Filipai maara na mbido nke oziomma a, mgbe m hapụrụ Masidonia, na o nweghi nzukọ ọzọ nyere m aka n'inye maqbụ ịnabata onyinye, ma e wezuga unu. **16** O bụladị mgbe m nọ na Tesalonaịka, unu ziteere m onyinye ihe karịri otu ugbo, inyere m aka na mkpa m. **17** O bụghịkwa na m chọrọ onyinye unu, kama ana m achọ ka mkpụrụ unu ga-amịta baa ụba, bara unu uru. **18** Ugbu a, enweela m ihe niile na-akpa m mkpa, n'ezie, enweela m karịa ihe na-akpa m. Onyinye unu nyere m, nke Epafroditos wetara, egboola mkpa m niile. Onyinye ndị a dị ka aja na-esi isi ụtọ a chụụrụ Chineke, nke ọ na-anabatakwा nke ọma. **19** O bụ Chineke m ga-egboru unu mkpa unu niile, site n'ulọakụ ebube ya nke eluigwe, n'ihi Kraist Jisops. **20** Ka otuto dịrị Chineke anyị, bụ Nna anyị, ruo mgbe niile n'ebe a na-ekele unu, karışia ndị nọ n'ulọ Siza. **21** Keleere m ndị nsọ niile n'ime Kraist Jisops. Umunna ndị mü na ha nọ na-ekelekwa unu. **22** Ndị nsọ niile nọ n'ebe a na-ekele unu, karışia ndị nọ n'ulọ Siza. **23** Ka amara Onyenwe anyị Jisops Kraist dinyaere mmuo unu. Amen.

Ndị Kolosi

1 Pol, onye e mere onyeozi Kraist Jisos, site n'ochichọ Chineke, ya na nwanna anyị Timoti, 2 Na-edegara ndị Kraist nọ na Kolosi, a amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị dịrị unu. 3 Mgbe ọbula anyị na-ekpere unu ekpere anyị na-ekele Chineke onye bụ Nna Onyenwe anyị Jisos Kraist ekele. 4 N'ihi na anyị anụla ihe banyere okwukwe unu n'ime Kraist Jisos, na otu unu si hụ ndị nsọ niile n'anya. 5 Okwukwe na iħunanya nke na-esite n'olileanya nke a kwadobere unu n'eluiwge, 6 nke bjaruterela unu. N'ezie, dị ka o si 7 nsọ, na ndị na-enweghi ịta ụta, na iħe ebubo Dị ka unu siri mħta n'aka Epafras, onye anyị ịbula megide ha. 8 O meela ka anyị mara ụdi hụ n'anya na onye anyị na ya na-ejekọ ozi. 9 N'ihi nke iħunanya unu nwere n'ime Mmụo. 10 Ka unu ndidị na ogologo ntachiobi, 11 Ebe a na-eme ka unu dị ike n'ime nile, dị ka ike nke ebube ya si dị. Ka unu nwee ndị na-eto eto n'ihe banyere īma Chineke mgbe niile, dị ka ike nke ebube ya si dị. Ka unu nwecike site n'ọnụ, onye mere ka anyị kwesi iketa oke n'ihe nketa nke ndị nsọ n'ime alaeze nke 12 na-enyenụ Nna ekele site n'ọnụ, onye mere ka anyị kwesi iketa oke n'ihe nketa nke ndị nsọ n'ime alaeze nke 13 N'ihi na ọ napütara anyị site n'ike nke ọchichirị, bia kpofee anyị n'alaeze nke 14 Onye anyị si n'ime ya nwecike site n'ọnụ, onye mere ka anyị kwesi iketa oke n'ihe nketa nke ndị nsọ n'ime alaeze nke 15 Ọ ịbula ihe site n'amamihe niile. N'ihi na anyị bù mnọ onyinyo Chineke onye anyị na-apughi 16 N'ihi na n'ime ya ka e ji ndị anyị pürü iħu anya na ndị anyị na-apughi

iħu anya, ma ocheeze niile, ike niile, iħi isi niile na ike oħħiċċi niile. E kere ihe niile site n'aka ya nakwa n'ihi ya. 17 Ya onwe ya nō tupu ekee ihe niile, օ bukwa n'ime ya ka ejikotara ahu bu umentha ndị dī nsọ na ndị kxesiri ntukwasijah. 18 օ bù ya bù isi nke anu ahu a mħru n'etiti ndị niile ga-esi n'onwū bilie. Nke a mere ka օ bħru onyeisi mbu n'ime ihe niile. 19 N'ihi na օ bù n'ime ya ka օ masriż ozuzu oke ya ibi. 20 օ bù site na ya ka o ji mee ka ihe niile biaghachikwute ya. E mere ka udo dīrī n'etiti ya site n'ebi Chineke nō, na ndị iro n'uche unu ozioma, 21 Unu onwe unu bù ndị e mere ndị mba օzō nke unu nṛurūla n'okwu nke eziokwu ahu, bù site n'ebi Chineke nō, na ndị iro n'uche unu ozioma, 22 Ma ubgu a, o dī n'ħwa niile, օ na-amj mkpuru na-etokwa, dī kpezierela unu site na-anu ahu Kraist, sitekwa ka o si eme n'etiti unu, site n'ubochi unu nṛurū n'onwū ya, iji chee unu n'ihi ya dīka ndị dī ma għotakwa amara nke Chineke n'ezioġwu. 23 Ma օ bħru na unu anogide hħru n'anya na onye anyị na ya na-ejekọ ozi. 24 Ugbu a, o dī n'ħwa niile, օ na-amj mkpuru na-etokwa, dī kpezierela unu site na-anu ahu Kraist, sitekwa ka o si eme n'etiti unu, site n'ubochi unu nṛurū n'onwū ya, iji chee unu n'ihi ya dīka ndị dī ma għotakwa amara nke Chineke n'ezioġwu. 25 Emeela ka m bħru onyeozi chħoqchi ja site n'ikike Chineke nyere m, ikwusara unu okwu Chineke n'ozuzu oke ya. 26 Nke bù ihe omimi ahu, nke e zoro ezo site n'oge ahu nakwa ogħo niile ndị a gara aga, ma ubgu a e mekwara ka 27 օ pūta iħe nye ndị nsọ Chineke. (aiōn g165) 28 օ bù ha ka Chineke hoputara ime ka amata aku nke ebube nke ihe omimi a n'etiti ndị mba iħe. 29 N'ihi na anyi na-adu onye օbula օdū, na-akuzikwara onye ɔbula ihe site n'amamihe niile. N'ihi na anyi bħru mnħo onyinyo Chineke onye anyi na-apughi 29 N'ihi nke a ka m na-adogbu onwe m n'orū, dī ka ike ya dī ukwuu kee ihe niile dī n'ħwa na nke dī n'eluiwge, na nke na-aru oru si dī m n'ime.

2 O bụ ọchichọ m ka unu ghota otu m si na-agbasi mgba ike nke ukwuu n'ihi unu, na ọnwa ọhụrụ maqbụ mmemme ụboc'hị izuikε. n'ihi ndị n'o n'obodo Laodisia, na ndị niile na-enwebeghi ike iħụ m ihu na ihu. **2** Ebumnobi n'odinihi ma nke pütara ihe dị n'ime Kraist. m bụ ka a gbaa ha ume, jikqökwa ha n'otu **17** Unu ekwela ka onye ọbụla nke ọ na-amasi n'iħunanya, ka ha nweta ụba niile nke nghota ife ndị mmuo ozi maqbụ ibi ndị umeala nke zuruoke na amamihe nke ihe omimi Chineke aghugho dị n'ime ya, onye na-ekwu ọtụtụ okwu ahụ bụ Kraist n'onwe ya. **3** O bükwa n'ime ya banyere ọhụ ọ hụrụ, si otu a na-afụli onwe ka ụlọkụ ihe zoro ezo niile nke amamihe na ya elu n'efu n'ihi echiche nke onwe ya, maa ihe ọmụma di. **4** Ana m ekwu nke a ka onye unu ikpe ma napụ unu ihe nrite unu. **19** Onye ọbụla ghara iji ire ụtọ duhie unu ụzọ. **5** O bụ na-adighị ejidesikwa onye bụ isi aka ike, onye ezie na anoghi m n'etiti unu n'anụ ahụ, ma a na-esite n'aka ya na-eme ka ahụ niile, nke anụ m n'etiti unu n'ime mmuo. Ana m arụri nkwonkwo ha na akwara ha niile na-ejikọta ọnụ iħụ mkpebi unu na iguzosi ike n'okwukwe n'otu, too eto dị ka Chineke si chọq ka ha too. unu n'ime Kraist. **6** Ya mere, dị ka unu si **20** Ebe ọ bụ na unu esorola Kraist nwụo n'ebe nabata Kraist Jisos Onyenwe anyị, na-ebinụ ndị ozizi na amamihe niile nke na-achị ụwa n)o, gịnị unu n'ime ya. **7** Burunụ ndị mgborogwu ha mekwaranụ unu ji ka na-ebi ndị dị ka a ga-asị mibanyere n'ime ya, ndị a na-ewuli elu n'ime na unu bụ nke ụwa, gịnị mere unu ji na-edo ya, ndị dị ike n'ime okwukwe, dị ka e si kuziere onwe unu n'okpuru iwu ya dị iche? **21** "Ejidela unu, ndị jupütara na-inye ekele. **8** Lezienụ anya nke a aka, edetuła nke a ire, ebitükwala nke a ka onye ọbụla ghara iji ozizi na amamihe efu aka?" **22** Iwu ndị a niile na-ekwu banyere ihe niile nke na-achị ụwa, na aghugho duhie unu ndị ga-ala n'iyi mgbe a na-etinye ha n'orụ, ha n'okwukwe. Okwu amamihe ahụ nke ihe ozizi sitere n'iwu na ozizi nke mmadụ. **23** N'ezie, iwu ya na ọsisa ya niile dabeere na mmuo nke ụwa ndị a yiri ihe e ji amamihe guzobe, n'ihi ụzọ o si na ntuputa mmadụ kama ịdabere n'he Kraist akwali mmuo mmadụ n'ife ofufe dị ka ọ chọro, kwuru. **9** N'ihi na n'ime Kraist ka izuoke niile na iweda onwe n'ala, na ịta anụ ahụ ahụhụ. Ma nke Chineke bi n'udidị mmadụ. **10** Ya mere, unu ha abaghị uru o bụla iji ha gbochie aguu ojoo nwere ihe niile n'ime ya, onye bụ isi ndị niile nke anụ ahụ. na-achị achị, onye bükwa isi n'ebe ike na ịchị isi niile dị. **11** N'ime ya, e biri unu ugwu nke ejighị aka bie, site n'iewepụ ọdịdị anụ ahụ n'obibi ugwu nke Kraist biri. **12** Mgbe e likötara unu na ya na baptism, e sitere n'onwụ kpolite unu na ya site n'okwukwe ahụ dị n'ike Chineke onye sitere n'onwụ kpolite ya. **13** Mgbe unu bụ ndị nwụru anwụ n'ime mmechie unu, na n'ime ebighị ugwu nke anụ ahụ mmechie unu, Chineke mere ka unu soro Kraist dịrị ndị ọzọ. O gbaghara anyị mmechie anyị niile, **14** kagbuo iwu niile e dere ede, ya na usoro ya niile nke guzoro imegide anyị. O wezugara ha, kpogide ha n'obe. **15** Mgbe ọ napuru ike niile, na ịchị isi niile, ngwa agha ha niile, ọ gbara ha ọtọ n'ihi ọha, igosi mmeri o meriri ha n'obe. **16** N'ihi ya, unu ekwela ka onye ọbụla kpee unu ikpe banyere ihe ọbụla unu na-eri, maqbụ ihe unu na-ańụ, maqbụ ihe banyere ido ụboc'hị nsọ, maqbụ imē mmemme 17 lhe ndị a niile bụ onyinyo nke ihe ga-abia enwebeghi ike iħụ m ihu na ihu. **2** Ebumnobi n'odinihi ma nke pütara ihe dị n'ime Kraist. m bụ ka a gbaa ha ume, jikqökwa ha n'otu **18** Unu ekwela ka onye ọbụla nke ọ na-amasi n'iħunanya, ka ha nweta ụba niile nke nghota ife ndị mmuo ozi maqbụ ibi ndị umeala nke zuruoke na amamihe nke ihe omimi Chineke aghugho dị n'ime ya, onye na-ekwu ọtụtụ okwu ahụ bụ Kraist n'onwe ya. **3** O bükwa n'ime ya banyere ọhụ ọ hụrụ, si otu a na-afụli onwe ka ụlọkụ ihe zoro ezo niile nke amamihe na ya elu n'efu n'ihi echiche nke onwe ya, maa ihe ọmụma di. **4** Ana m ekwu nke a ka onye unu ikpe ma napụ unu ihe nrite unu. **19** Onye ọbụla ghara iji ire ụtọ duhie unu ụzọ. **5** O bụ na-adighị ejidesikwa onye bụ isi aka ike, onye ezie na anoghi m n'etiti unu n'ime mmuo. Ana m arụri nkwonkwo ha na akwara ha niile na-ejikọta ọnụ iħụ mkpebi unu na iguzosi ike n'okwukwe n'otu, too eto dị ka Chineke si chọq ka ha too. unu n'ime Kraist. **6** Ya mere, dị ka unu si **20** Ebe ọ bụ na unu esorola Kraist nwụo n'ebe nabata Kraist Jisos Onyenwe anyị, na-ebinụ ndị ozizi na amamihe niile nke na-achị ụwa n)o, gịnị unu n'ime ya. **7** Burunụ ndị mgborogwu ha mekwaranụ unu ji ka na-ebi ndị dị ka a ga-asị mibanyere n'ime ya, ndị a na-ewuli elu n'ime na unu bụ nke ụwa, gịnị mere unu ji na-edo ya, ndị dị ike n'ime okwukwe, dị ka e si kuziere onwe unu n'okpuru iwu ya dị iche? **21** "Ejidela unu, ndị jupütara na-inye ekele. **8** Lezienụ anya nke a aka, edetuła nke a ire, ebitükwala nke a ka onye ọbụla ghara iji ozizi na amamihe efu aka?" **22** Iwu ndị a niile na-ekwu banyere ihe niile nke na-achị ụwa, na aghugho duhie unu ndị ga-ala n'iyi mgbe a na-etinye ha n'orụ, ha n'okwukwe. Okwu amamihe ahụ nke ihe ozizi sitere n'iwu na ozizi nke mmadụ. **23** N'ezie, iwu ya na ọsisa ya niile dabeere na mmuo nke ụwa ndị a yiri ihe e ji amamihe guzobe, n'ihi ụzọ o si na ntuputa mmadụ kama ịdabere n'he Kraist akwali mmuo mmadụ n'ife ofufe dị ka ọ chọro, kwuru. **9** N'ihi na n'ime Kraist ka izuoke niile na iweda onwe n'ala, na ịta anụ ahụ ahụhụ. Ma nke Chineke bi n'udidị mmadụ. **10** Ya mere, unu ha abaghị uru o bụla iji ha gbochie aguu ojoo nwere ihe niile n'ime ya, onye bụ isi ndị niile nke anụ ahụ.

3 Ya mere, ebe e mere ka unu bürü ndị so Kraist bilie n'onwụ, tükwasinụ obi unu n'ihe dị n'eluiwge ebe Kraist n)o n'akukụ aka nri Chineke. **2** Ka echiche gbasara eluiwge ju unu obi. Unu atufukwala oge ichegbu onwe unu banyere ihe dị n'ụwa. **3** N'ihi na unu anwụola. E zokwara ndị unu n'ime Chineke site na Kraist. **4** Mgbe Kraist onye bụ ndị unu ga-aputa ihe, unu ga-esokwa ya pütä iħè n'ebube ya. **5** Meenụ ka ọchichọ ojoo niile nke ụwa dị n'ime unu bürü ihe nwụru anwụ. Unu etinyekwala aka n'ikwa iko, adighị ọcha, ọchichọ ojoo, aguu ime ihe ojoo, na anya ukwu (nke bükwa ikpere arusi). **6** O bükwa n'ihi ihe ndị a ka ọmụma Chineke na-abjakiwasị ndị ahụ na-enupu isi. **7** Ihe ndị a bụ ihe unu na-eme n'oge gara aga mgbe unu na-adị ndị n'ime ha. **8** Ma ugbu a bụ oge iwezuga ihe ndị a niile na ndị unu: iwe,

na ọnụma, na obi ojọ, na nkwalu niile, ya na na itụ egwu Onyenwe anyị rubere ha isi. 23 Ihe okwu ihere niile na-esi unu n'onụ na-aputa. 9 Ọbụla unu na-eme, werenụ obi unu niile mee Unu agwala ibe unu okwu ugħa, n'ihi na unu ya. Ka ọ dí ka ọ bụ Onyenwe anyị ka unu na-eyipula mmadu ochie ahụ na-eme ụdị omume arurụ ya, ọ bughị dí ka unu na-arurụ ya mmadu. a. 10 Ugbu a, unu eyikwasila ndu ọhụrụ ahụ, nke 24 Chetanụ nke ọma na unu nwere ugwo orụ e ji amamihe na-eme ka ọ dí ọhụrụ n'oyiyi nke nke Onyenwe anyị kwadobere inye unu, ndị ya. onye kere ya. 11 Nkewa Ọbụla adighị n'ime ndu N'ihi na ọ bụ Onyenwe anyị Kraist ka unu na-a. Ọ dighị mkpa maqbụ onye Juu maqbụ onye ejere ozi. 25 Onye Ọbụla na-eme ihe ojọ gamburga զզ, maqbụ onye e biri ugwu, maqbụ onye anata ugwo orụ n'ihi ihe ojọ niile o mere. N'ihi a na-ebighị ugwu. Ọ díkaghị mkpa maqbụ na ile mmaduanya n'ihi adighị ya.

onye na-asụ asusụ զզ, ma ọ bu onye ime ọhịa, maqbụ onye Sitia, maqbụ ohu, ma ọ bükwanụ onye nwe onwe ya. Ihe dí mkpa bụ na Kraist bụ ihe niile, nɔrɔkwa n'ime ihe niile. 12 Ya mere, dí ka ndị Chineke hoputara, ndị dí nso na ndị ọ hụrụ n'anya, yikwasinụ onwe unu obi ọmịkọ, na obi ebere, na obi dí umeala, na ịdị nwayo, na ntachiobi. 13 Na-anagidenụ ibe unu, gbaghara kwammejọ Ọbụla ibe unu na-emejọ unu. Gbagharanụ dí ka Onyenwe anyị sị gbaghara unu. 14 Nke kachasị nke, kwerenụ ka ihụnanya na-achị achị na ndu unu, n'ihi na ọ bụ nke a na-ejikọta ihe niile n'otu. 15 Ka udo Kraist na-achị achị n'ime obi unu, ebe unu bụ akukụ nke otu anụ ahụ ahụ, a kporo unu ka unu nọdụ n'udo. Mgbe niile, noqụnụ na-ekele.

16 Ka okwu nke Kraist biri n'ime unu n'uju ya. Werenụ amamihe niile na-akuzirita ibe unu ihe, ma na-aduriatka ibe unu օdu. Werekwanụ abụ ọma na abụ nke ime mmuo bupor Chineke abụ ekele n'obi unu. 17 Ka ihe niile unu na-eme, n'okwu maqbụ n'omume bupu nke e mere na nke e kwuru site n'aha Onyenwe anyị Jisos, na-enyekwanụ Chineke Nna ekele site na ya. 18 Ndị bụ nwunye, doonụ onwe unu n'okpuru di unu, dí ka ọ kwasiri ime n'ime Onyenwe anyị. 19 Unu ndị bụ di, hụnụ nwunye unu n'anya, unu ejikwala obi ilu na-emeso ha omume. 20 Ụmụntakirị, ruberenụ nne na nna unu isi n'ihe niile, n'ihi na nke a na-amasi Onyenwe anyị. 21 Unu bụ nna, unu emela ihe ga-akpasu ụmụ unu iwe, ka ha ghara ịda mba n'obi. 22 Ndị bụ ohu, na-eruberenụ ndị bụ nna unu ukwu n'anụ ahụ isi n'ihe niile, na-emenụ nke a, ọ bughị naanị mgbe ha no na-ele unu anya, maqbụ mgbe unu chọrọ ịnata ihuoma, kama werenụ obi unu niile,

4 Unu ndị nwe odibo, jirinụ ikwụba aka ọtọ na ikpe ziri ezi na-emeso ndị ohu unu omume, ebe unu maara na unu onwe unu nwere onyenwe unu n'eluiwge. 2 Na-anogidenu n'ekpere, nɔkwanụ na nche na-enyekwanụ ekele. 3 Na-echetakwanụ anyị n'ekpere, ka Chineke meghere anyị ụzọ ikwusa ozioma, ka anyị nwee ike kwusaa ihe omimi Kraist, nke mji maka ya nɔrọ n'ulọ mkporo, 4 ka m nwee ike kwuo ya ka o doo anya otu m kwasiri. 5 Unu were amamihe na-achikọta onwe unu n'ebe ndị n'o n'ezị nọ, jizienụ ohere Ọbụla unu nwere nke ọma. 6 Ka okwu unu na-ekwu bupu nke juputara n'amara na-atọ ụtọ, ka unu mütakwa otu e si eriyemmadu ọsisa dí mma. 7 Taikikos, ezi nwanna anyị, onye kwasikwara ntukwasị obi, onye anyị na ya na-ejekọ ozi n'orụ Onyenwe anyị, ga-akorọ unu ihe niile banyere m. 8 Ana m ezitere unu ya, ka unu mara ihe banyere onodụ anyị nakwa ka ọ gbaa obi unu ume. 9 Ezi nwanna anyị nwoke bụ Onisimos, onye kwasiri ntukwasị obi, onye bükwa otu n'ime unu, so ya na-abịa. Ha ga-agwa unu ihe niile na-eme n'ebe a. 10 Arıstakos, onye mü na ya n'o n'ulọ mkporo, na-ekele unu. Mak nwarne Banabas na-ekelekwa unu. (Onye unu natara ihe ntuziaka banyere ya, ọ bupu na ọ bjarute n'ebe unu nọ, unu nabata ya nke ọma.) 11 Jisos, onye a na-akpokwa Jostus, na-ekelekwa unu. Ọ bụ naanị ndị a bụ ndị Juu mü na ha na-aruko orụ alaeze Chineke n'ebe a. Ha na-eme mnọq nke ọma, na-enye m obi ụtọ. 12 Epafras, odibo Kraist Jisos na onye bükwa otu onye n'ime ọgbakó unu na-ekele unu. Oge niile ka ọ na-ekpe ekpere n'ihi unu, na-ariọ ka unu guzosie ike bupu ndị tozuru etozu na ndị kwasiri ike n'ochichọ niile

nke Chineke. **13** Ana m agbara ya akaebe na ọ rusịri ọrụ ike n’ihı unu na n’ihı ndị Laodisia na ndị Hierapolis. **14** Ezi enyi anyị Luk, onye dibia ukwu anyị na Dimas na-ekele unu. **15** Keleerenụ m ụmụnna anyị bi na Laodisia na nwanna anyị Nimfas na chochị na-ezukọ n’ulọ ya. **16** Mgbe unu guchara akwụkwọ a, hụnụ na a gụkwara ya na nzukọ dị na Laodisia. Gụokwanụ n’otu mgbe ahụ akwụkwọ nke si na Laodisia bịa. **17** Gwanụ Akipos ka ọ kpachapụ anya rụchaa ọrụ Onyenwe anyị nyere ya ịru. **18** Eji m aka m dee ekele nke a mụ onwe m bụ Pol. Unu echefula na m nọ n’agbü. Ka amara dinyere unu.

1 Ndị Tesalonaika

1 Akwukwó ozi a si n'aka Pol, Saīlas na Timoti.

Na-abjara nzuko dí na Tesalonaika, ndị e jikötara ha na Chineke Nna, na Onyenwe anyị Jisós Krajst. Ka amara na udo díri unu. **2** Anyị na-ekele Chineke ekele mgbe niile, na-echetakwa unu n'ekpere anyị. **3** Mgbe niile ka anyị na-echeta n'ekpere nye Chineke bụ Nna, ihe gbasara ɔrụ unu nke sitere n'okwukwe, ya na ịrụsi ɔrụ ike unu nke sitere n'iḥunanya, na iguzosi ike unu nke sitere n'olileanya unu nwere n'Onyenwe anyị Jisós Krajst. **4** Umunna anyị, anyị maara na Chineke hụrụ unu n'anya nke ukwuu, hopụta unu. **5** N'ihi na ọbughi naanị nke okwu ɔnụ ka ozioma anyị rutere unu, kama ọ bụkwa n'ike, na n'ime Mmụo Nso nakwa mmetuata nke dí omimi. Unu maara ụdị ndị anyị biri n'etiti unu n'ihi unu. **6** Nke a mere unu ji bụrụ ndị na-eñomi anyị na Onyenwe anyị. N'ihi na unu jiri ɔnụ nke Mmụo Nso na-enye nabata ozioma ahụ, n'agbanyeghi otu ahụhụ dí ukwuu nke o wetaara unu. **7** N'uzo dí otu a, unu ghoro ihe ilere anya nye ndị niile kwere ekwe nō na Masidonia na Akaịa. **8** Ugbu a, e sitela na ndị unu mee ka ozioma Onyenwe anyị gbasaa gabiga Masidonia na Akaịa. N'ihi na a na-anụ ihe banyere okwukwe unu nwere na Chineke n'ebi niile. Ya mere, ọ dikwaghị mkpa ka anyị kwuo ihe banyere ya. **9** N'ihi na ha onwe ha na-ebu ụzọ gwa anyị ihe banyere n'nabata unu nabatara anyị, na otu unu si site n'ikpere arụsi tugharja, bido ife Chineke dí ndị, onye bükwa ezi Chineke, **10** na i chere Ọkpara ya onye ga-esi n'eluijwe, onye o sitere na ndị nwụrụ anwụ kulite, Jisós, onye na-anaputa anyị n'iwe nke na-abia.

2 Unu onwe unu maara, ụmụnna, na ọbiịa

anyị bìakwutere unu ọbughi ihe lara n'iyi. **2** Anyị tara ahụhụ na mbụ e mekwara anyị ihe ihere na Filipai díka unu maara, ma site n'inyeaka Chineke anyị nwere obi ike ịgwa unu ozioma ya, ọ bùladị mgbe a na-eguzogide anyị n'ebi ọ dí ukwuu. **3** N'ihi na arịriọ anyị na-arịo unu esiteghị na njehie püta maqbụ n'ochichọ

nke na-adighị ọcha ma ọ bụkwanụ n'aghugho. **4**

N'aka nke ozọ, anyị na-ekwu okwu dí ka ndị ozi Chineke nwapütara, ndị o tinyere ɔrụ ozioma a n'aka na ntukwasị obi idebe. Anyị adighị agbalị ime ihe ga-atọ mmadụ ụtọ, kama anyị chorò imē ihe ga-atọ Chineke ụtọ, bụ onye na-enyocha echiche obi anyị. **5** O dighị mgbe ọbụla, dí ka unu maara, anyị kwuru okwu nrafu maqbụ were ụzọ aghugho zoo anya ukwu anyị nwere. Chineke bụ onye akaebe anyị. **6** O dighị mgbe anyị chorò ka ndị mmadụ ọbụla maqbụ unu, maqbụ ndị ozọ, too anyị. **7** O bụ ezie, dí ka ndị ozi Krajst, anyị gara abụ ibu arụ nye unu. Kama, anyị biri n'etiti unu site n'idi nwayọ dí ka ndị bụ nne na-azụ ụmụntakiri ha, na-elekota ha. **8** N'ihi na anyị hụrụ unu n'anya nke ukwuu ruo na ọ bughi naanị na anyị kwusaara unu ozioma Chineke kama anyị nyekwara unu ndị anyị. **9** N'ezie ụmụnna m, amaara m na unu ga-echeta otu anyị si rụo ɔrụ hujukwa anya n'etiti unu. Anyị na-arụ ɔrụ ehiihe na abalị iħu na anyị rütara ahụhụ dí ukwuu nke o wetaara unu. **10** N'uzo dí ego ga-ezuru anyị, n'ihi na anyị achoghi ịbụ oke ibu nye onye ọbụla mgbe anyị na-ezisara unu ozioma Chineke. **11** Unu onwe unu bükwa ndị akaebe dí ka Chineke si bụrụ onye akaebe, na mmekorita anyị na unu bụ ndị kwere ekwe, bụ nwekorita dí ọcha na nke ezi omume, na nke ita ọtạ ọbụla na-adighị na ya. **12** N'ihi na anyị mesoro onye ọbụla n'ime unu dí ka nna si emeso ụmụ nke ya, **13** na-agba unu ume, na-akasị unu obi, na-akwagidekwa unu na unu kwasiri ibi ndị kwasiri ụmụ Chineke, onye kpobatara unu n'ime alaeze ya na ebube ya. **14** N'ihi nke a, anyị ga-aga n'ihu na-ekele Chineke na-esepughi aka, n'ihi na mgbe unu nabatara okwu Chineke, bụ nke unu nṛụ n'ɔnụ anyị, unu anabataghị ya dí ka okwu mmadụ, kama otu ọ dikwa n'ezikwu, ya bụ okwu Chineke, nke na-arụsikwa ɔrụ ike n'ime unu bụ ndị kweere ya. **15** Unu onwe unu, ụmụnna m, għoqṇu ndị na-eñomi nzuko nke Chineke n'ime Krajst Jisós, ndị nō na Judja. N'ihi na unu onwe unu hukwara otu ụdị ahụhụ ahụ n'aka ndị ala unu, dí ka ha onwe ha hụrụ n'aka ndị Juu. **16** Ndị gburu ndị amumaa, gburkwa Onyenwe anyị Jisós. Ugbu a ha na-akpagbukwa

anyi na-achupu anyi. Ha na-emegide Chineke nō n'ime ya, n'ihi iguzosi ike nke unu guzoro na mmadu niile 16 site n'igbochi anyi izisara n'okwukwe unu. 8 Ugbu a anyi ga-adị ndu, ma ndị mba ozọ oziomma ka a ghara ịzoputa ha. Ha ọ buru na unu eguzosie ike n'ime Onyenwe na-esite n'uzo dị otu a na-eme ka iko mmehie anyi. 9 Olee ụdị ekele anyi pürü ikele Chineke ha na-eju. Ma ikpe Chineke adakwasilarị ha. 17 n'ihi akukọ nyere anyi ọnụ n'ihu Chineke anyi Otu ọ dị, umunna anyi, mgbe anyi si n'etiti unu n'ihi unu. 10 Ehihie na abalị niile, anyi na-arịo pụo, nọ nwa oge nta, ọnọdu a mere anyi ndị ka anyi hụ unu ihu na ihu, ka anyi nwee ike na-enweghi nne na nna (maqbụ na-anụ ahụ ọ tinezuo ihe fofodụ n'okwukwe unu. 11 Ugbu bughị n'ime mmuqo), n'ihi otu unu si gụo anyi a, ka Chineke Nna anyi na Onyenwe anyi Jisos aguu, anyi gbaliri ihu unu. 18 Anyi gbalisirị Kraist megheere anyi uzo ịbjakwute unu. 12 ike ịbjakwute unu, karşıja, mü onwe m bụ Pöl Ka Onyenwe anyi meekwa ka unu baa ụba, ka gbaliri, gbalia ibia, ma ekwensu gbochiri anyi. unu babiga ụba oke n'iḥunanya unu nwere nye 19 N'ihi na olee ihe bụ olileanya anyi, maqbụ ibe unu, na ndị ozokwa, dị ka ịḥunanya anyi ọnụ anyi, maqbụ okpueze anyi, nke anyi ga-eji si dị ukwu n'ebe unu nọ. 13 Ka ọ mee ka obi nyaa isi mgbe a ga-eme ka anyi niile guzo n'ihu unu guzosie ike n'ịdi nsø, na-enweghi ita ụta Onyenwe anyi Jisos Kraist, mgbe ọ ga-abia? Ọ ọbula, n'ihu Chineke na Nna anyi, n'obibia nke bụ na ọ bughị unu onwe unu? 20 N'ezie, unu Onyenwe anyi Jisos ya na ndị nsø ya niile. onwe unu bụ ọnụ na otuto anyi.

4 N'ikpeazu, umunna anyi, anyi na-arịo ma na-

3 Ya mere, mgbe anyi na-apụghị ịnagide ya gaa akwagidekwa unu n'ime Onyenwe anyi Jisos, n'ihu, anyi kpebiri ịnọ naanị anyi n'Atens. 2 dị ka unu mütara site n'aka anyi otu unu kвесiri Anyi zipurụ Timoti, onye bụ nwanna anyi, onye isi bie ndu, nakwa ime ihe ga-atọ Chineke ụtọ. anyi na ya so na-arụ Chineke ọrụ site n'ikwusa Unu na-eme nke a karịa. 2 N'ihi na unu maara oziomma Kraist, ka ọ bjakwute unu, kasie unu ụdị ndumodụ ahụ sị n'aka Onyenwe anyi Jisos obi, meekwa ka unu guzosie ike n'okwukwe nke anyi nyere unu. 3 N'ihi na nke a bụ ọchichọ unu. 3 Ka unu hapụ ịda mba n'ihi mkpagbu ndị Chineke, bụ ị dị nsø unu. Ka unu wezuga onwe a a na-akpagbu unu. Ma ana m eche na unu unu site na ịkwa iko, 4 ka onye ọbula n'ime unu onwe unu maara na nke a ga-abụ ihe nketa mata ido ahụ nke onwe ya n'ugwu na n'ịdi nsø. anyi. 4 N'ihi na mgbe anyi na unu nọ, anyi 5 ọ bughị n'uzo imejupụta ọchichọ ojọọ nke anụ buru uzo gbaara unu ama na ihe ndị a aghaghị ahụ dị ka ndị mba ozọ na-amaghị Chineke. 6 ịbjakwasị unu. Ugbu a, ihe niile emezuola dị ka Ka onye ọbula ghara imegbu maqbụ ighogbu unu matakware. 5 N'ihi nke a, mgbe m huru na nwanna ya n'okwu a. N'ihi na Onyenwe anyi gam apụghị ịnagide ihe ndị ahụ, eziri m ozi, ka a ata onye na-eme ihe dị otu a ahụhụ, dị ka anyi chọpụta maka okwukwe unu. N'ihi na ụjọ m bụ gwara unu na mbụ, na-adosikwa unu aka na ma eleghị anya o nweela ụzo onye ọnwụnwa ntị ike. 7 N'ihi na ọkpukpọ Chineke kpọro anyi ojọọ ahụ sị nwaa unu ọnwụnwa n'oge a, mee abughị ka anyi na-ebi ndị adighị ọcha kama ọ ka ndogbu niile anyi dogburu onwe anyi n'orụ chorọ ka anyi dịri nsø. 8 Ya mere, onye ọbula n'etiti unu buru ihe lara n'iyi. 6 Ma ugbu a, nke jụrụ ịnara ntụziaka a, ọ bughị mmadu ka Timoti esitela n'ebi unu nō loghachikwute anyi. ọ jụrụ, kama ọ bụ Chineke onye na-enye unu O wetara oziomma banyere okwukwe unu na Mmuo Nsø ya. 9 Ugbu a, ihe gbasara ịḥunanya ịḥunanya unu. O mekwara ka anyi mata na unu nke kvesiri ịdị n'etiti umunna, o kwestighị ka na-enwe ezi ncheta banyere anyi mgbe niile, na anyi gwa unu ihe ozọ banyere ya. N'ihi na ọ na-agusị unu aguu ike ịhụ anyi anya, dị ka unu onwe unu bụ ndị Chineke kuziri ka unu o si agukwa anyi ịhụ unu anya. 7 N'ihi nke a, nwee ịḥunanya n'ebe ibe unu nọ. 10 Ma n'ezie, umunna anyi, anyi aburula ndị a gbara ume nke unu na-ahụ umunna anyi niile bi na Masidonia ukwuu, ọ bulađi n'ime mkpagbu niile nke anyi n'anya. Ma anyi na-arịosikwa unu arịo ike si unu na-ahukwa ha n'anya karịa ka unu huru ha

ugbu a. 11 Nweenü agụụ ibi ndị nwawayo, na- ndịanya doro, ndị yi okwukwe na iḥunanya arukwanụ orụ dīrị unu. Jirikwanụ aka unu na- dīka ihe ikpuchi obi, yikwasikwa olileanya nke arụ orụ dīka anyị gwara unu, 12 nke a ga-eme ka nzoputa dī ka okpu igwe. 9 N'ihi na Chineke ndị unu na-ebi kwa ụbochị wetara unu nsopuru akwadebeghi ikpe ọmụma na egwu nye anyị. n'ebi ndị na-ekweghi ekwe nō, meekwa ka unu Kama ka anyị nweta nzoputa site n'okwukwe ghara i dabere n'onye ọbula. 13 Umunna m, anyị nwere n'Onyenwe anyị Jisós Kraist. 10 O anyị chọro ka unu mata ihe banyere ndị otu nwụru n'ihi anyị ka ọ bụru, ma anyị dī ndị ma anyị ndị dara n'ura ọnwụ, ya ewutela unu dīka anyị nwụru anwụ, anyị ga-esoro ya dīrị ndị. o si ewute ndị ọzọ ndị na-enweghi olileanya. 11 Ya mere, na-akasiritanụ onwe unu obi. Na- 14 N'ihi na ebe ọ bụ na anyị kweere na Jisós emekwanụ ihe ọbula ga-ewuli ibe unu elu dī ka nwụru ma sitekwa n'ọnwụ bilie, n'otu aka ahụ, unu si eme. 12 Anyị na-arịosị unu ike, umunna, anyị kwenyekwara na site na Jisós, Chineke ka unu na-asopuru ndị niile na-adogbu onwe ga-akpolite ndị niile nwụru anwụ. 15 N'ihi na ha n'orụ n'ihi unu, ndị ahụ na-elekota unu okwu nke Onyenwe anyị nke anyị na-akuziri n'ime orụ Onyenwe anyị, na ndị ahụ na-adụ unu bụ nke a, na anyị ndị dī ndị ruo ọbjibia unu ọdụ. 13 Ka unu na-akwanyere ha ugwu Onyenwe anyị agaghị ebu ndị dara n'ura ọnwụ site n'iḥunanya n'ihi ụdị orụ ha na-arụ. Ka ụzọ. 16 N'ihi na Onyenwe anyị n'onwe ya ga-esi unu na mmadụ ibe unu birikwa n'udo. 14 Ma n'eluiwge rịdata, ọ ga-ewere olu ike kpọọ oku, ugbu a, anyị na-arịo unu, umunna, na-adụnụ werekwa olu nke onyeisi ndị mmuo ozi na ụda ndị na-anọ nkịtị ọdụ, na-agbanụ ndị dara mba opị ike nke Chineke. Mgbe ahụ ndị niile nwụru ume, nyerụ ndị na-adighị ike aka, nwekwanụ n'ime Kraist ga-ebu ụzọ bilie. 17 Mgbe ahụ, anyị ndidi n'ebi ha niile nō. 15 Ka onye ọbula ghara onwe anyị, ndị dī ndị, ndị fodurụ n'uwá, ka inyeghachi mmadụ ibe ya ihe ojọọ n'ọnodụ ihe a ga-eweli anyị na ha elu n'ime igwe ojii, ịga ojọọ. Kama gbalisienụ ike ime ezi ihe n'ebi izute Onyenwe anyị na mbara eluigwe, ebe anyị ibe unu nō na n'ebi mmadụ niile nō. 16 Na-na Onyenwe anyị ga-anọ ruo mgbe ebighị ebi. ariñirịn ọnụ oge niile. 17 Na-ekpenụ ekpere 18 Ya mere, werenụ okwu ndị a, na-agba onwe oge niile na-esepughị aka. 18 Na-enyenụ ekele unu ume mgbe niile.

5 Ugbu a, umunna, banyere oge na mgbe ihe ndị a ga-emezu. Echeghị m na ọ dī mkpa i degara unu akwukwọ. 2 Dī ka unu maara nke ọma na ụbochị Onyenwe anyị ga-abia dī ka onye ohi si abia n'abalị. 3 Mgbe ha ga na-asị udo, na nchekwa dī, mgbe ahụ, na mberede, mbibi ga-abia kwasi ha dī ka ihe mgbu sị adakwasị nwanyị ime na-eme, nke ga-eme ka onye ọbula ghara inwe ike ịgbapụ. 4 Ma unu onwe unu, umunna, anoghị n'ochichiri, nke ụbochị ahụ ga-abia kwasi unu na mberede dīka onye ohi. 5 Unu niile bụ umụ nke ihe na umụ nke ehiihe, anyị abukwaghị nke ochichiri maobụ nke abalị. 6 N'ihi nke a, ka anyị ghara idị na-arahụ ụra dī ka ndị ọzọ, kama ka anyị mṛụ anya ka anya dokwaa anyị. 7 N'ihi na abalị bụ mgbe ndị na-arahụ ụra ji arahụ ụra. Ọ bükwa n'abalị ka ndị mmanya na-egbu na-añibiga mmanya oke. 8 Ma ebe anyị niile bụ ndị nke ihe, ka anyị bürü

mgbe niile banyere ihe niile, n'ihi na nke a bụ ọchichọ Chineke banyere unu ndị bụ nke Kraist Jisós. 19 Unu emenyula oku Mmụo Nso. 20 Ọzọ unu eledala okwu ndị amụma anya. 21 Kama na-anwalenụ ihe niile ma na-ejidesikwanụ ihe niile dī mma aka ike. 22 Wezuganụ onwe unu n'he ojọọ niile. 23 Ka Chineke ya onwe ya, bụ Chineke nke udo, doo unu nsọ n'uzo niile. Ka e debezu mmo unu na mkpuruobi unu na anụ ahụ unu nsọ, na-enweghi ntụpọ ọbula ruo ụbochị ọbjibia Onyenwe anyị Jisós Kraist. 24 Onye ahụ kpọọ unu ga-emezu ihe ndị a, n'ihi na ọ bụ onye kwesti ntukwasị obi. 25 Biko umunna, na-ekperenụ anyị ekpere. 26 Werenụ isurita ọnụ dī nsọ na-ekele umunna anyị dum. 27 Iwu m na-enye unu site n'aha Onyenwe anyị bụ ka unu guputa akwukwọ a n'ihi umunna niile. 28 Ka amara Onyenwe anyị Jisós Kraist dinyere unu niile.

2 Ndị Tesalonaiķa

1 Pöl, na Sajelas, na Timoti dere akwükwo a, Na-edegara nzukọ dí n'obodo Tesalonaiķa n'ime Chineke Nna anyị, na n'ime Onyenwe anyị Jisós Kraiṣt. 2 Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisós Kraiṣt díri unu. 3 Umunna, anyị aghaghị ikele Chineke ekele mgbe niile banyere unu. O kwesiri ka anyị mee otu a, n'ihi okwukwe unu na-abawanye. Ihunanya onye ọbula n'ime unu nwere n'ebe ibe ya nō na-abawanyekwa. 4 N'ihi nke a, anyị na-eji unu na-anaya isi n'etiti nzukọ Chineke niile. Anyị na-akorọ ha otu unu si jiri ntachiobi noğidesie ike n'ime nsogbu niile dakwasịrị unu, na otu unu si nwee okwukwe dí ukwuu, o bùladị n'etiti oke mkgabu a na-akpagbu unu. 5 Ihe ndị a niile na-egosi na ikpe Chineke bụ nke ziri ezi, nke e ji eme unu ndị kwasiri alaeze Chineke, nke unu na-ata ahụhụ n'ihi ya. 6 ga-enyekwa unu bụ ndị a na-akpagbu na anyị onwe anyị ezumike. O ga-eme nke a mgbe a ga-eme ka Onyenwe anyị Jisós ya na ndị mmụo ozi si n'eluigwé püta ihè. 8 O ga-abia n'udị ire ọkụ taa ndị ahụ na-amaghị Chineke ahụhụ na ndị jụrụ ịnabata ozioma nke Onyenwe anyị Jisós Kraiṣt. 9 Ndị a ga-ata ahụhụ mbibi ruo ebighi ebi, ebe ha na-agaghị ahụ ihu Onyenwe anyị na ebube nke ike ya, (aiōnios g166) 10 n'ubochị ahụ o ga-abia ịnara ija mma na otuto, n'ime ndị nsọ ya, ya na ka o bürü ihé ịtụnanya n'ebé ndị kweerenụ nō, n'ihi na unu kwenyere ama nke ozioma ahụ anyị gbaara unu. 11 N'ihi nke a, anyị na-anogide n'ekpere n'ihi unu, na-arịo ka Chineke guo unu díka ndị kwasiri okpukpọ o kpọro unu, na-ariokwa ka o site n'ike ya mee ka unu mezuo ebumnobi nke ihe dí mma, na ezi ọrụ niile nke okwukwe. 12 Ka e nye aha Onyenwe anyị Jisós otuto n'ime unu, unu onwe unu n'ime ya kwa, dí ka amara nke Chineke anyị na nke Onyenwe anyị Jisós Kraiṣt si dí.

2 Ma ihe banyere ọbịbia Onyenwe anyị Jisós Kraiṣt, na nzukọ anyị na ya ga-ezukọta,

anyị na-aduṣi unu ọdụ ike umunna. 2 Ka unu ghara ịma jijiji maqbụ ịtu egwu n'uche unu n'ihi amuma, maqbụ okwu maqbụ akwükwo ozi e dere dí ka o sitere n'aka anyị, nke na-asị n'ubochị Onyenwe anyị eruola. 3 Unu ekwela ka onye ọbula duhie unu n'uzo ọbula, n'ihi na ụbochị ahụ agaghị abia tutu ruo mgbe oke inupu isi ga-adị, na mgbe a ga-ekpughe onye mmebi iwu ahụ ga-ebuli onwe ya elu megide ihe niile a na-akpọ chi maqbụ nke a na-efe ofufe, nke ga-eme ka o dozie onwe ya n'ulonso Chineke, na-ekwuputa na ya bụ Chineke. 5 Unu echetaghị ihe m gwara unu n'oge mụ na unu nō banyere ya? 6 Ma ugbu a, unu maara na o nwere onye na-egbochi ya ka o hapụ ipuata ihe. N'ihi na mgbe o ga-apuata bụ mgbe oge ya ruru. 7 Ma ọrụ nzuko nke mmebi iwu ebidolarị ugbu a, ma onye ahụ na-egbochi ya ịbabiga uba oke anyị Jisós ga-eji ume o ga-esi n'ọnụ ya kuputa laa n'ihi, ma mee ka o ghara ịdikwa ozo site n'obibia ya. 9 Obibia onye mmebi iwu ahụ ga-abu dí ka ọrụ ekwensu si dí, site n'ike ịru ọrụ ebube aghughọ na ihe ịribama dí iche iche, na ọrụ ịtụnanya aghughọ dí iche iche nke ugha. 10 Ya na ụdị ọrụ ojọdị iche iche nke o ga-eji duhie ndị ahụ na-ala n'ihi. Ha ga-alà n'ihi na ha jụrụ ịhụ eziokwu n'anya ma nwee nzoputa. 11 N'ihi nke a, Chineke ga-ahapụ ha ka e duhie ha, ka ha jiri obi ha niile nabata okwu ugha ndị a. 12 Ihe nke a pütara bụ na ndị niile na-ekweghị n'eziokwu ahụ ma nwee mmasị n'ajọ omume ka a ga-ama ikpe. 13 Anyị kwasiri inye Chineke ekele mgbe niile n'ihi unu umunna ndị Onyenwe anyị hụrụ n'anya. N'ihi na Chineke esitelari na mmalite hopyata unu ka unu bürü ndị a zoputara site n'orụ ido nsọ nke Mmụo Nsọ na site n'okwukwe unu n'eziokwu ahụ. 14 N'ihi nke a, o kpọro unu site n'ozioma anyị ka unu nweta otuto nke Onyenwe anyị Jisós Kraiṣt. 15 Ya mere, umunna, nogidenu n'ozizi ahụ anyị mere ka unu mta site n'ozizi anyị ziri unu, maqbụ na akwükwo anyị deere

unu. **16** Ka Onyenwe anyị Jisọs Kraist n'onwe ya, ihe anyị kwuru n'ime akwukwọ ozi a, hụbanụ na Chineke Nna anyị, onye hụrụ anyị n'anya, ndị dị otu a ama ma kwusikwa iso ha nwekọ site n'amara ya nye anyị agbamume dị ebighị ebi na ezi olileanya, (**aīōnios g166**) **17** gbaa obi unu nke a, unu agukwala ha dị ka ndị iro unu, kama ume, ma mee ka unu guzosie ike n'iru ọrụ na ikwukwa ihe niile dị mma.

3 N'ikpeazụ, ụmụnna, na-ekperenụ anyị ekpere ka ozi Onyenwe anyị gaa n'ihu na-agbasa ruo ebe niile ma bürü ihe a na-asopụru, dị ka ọ gbasara n'etiti unu. **2** Ka e nwee ike naputa anyị n'aka ndị ajọ mmadụ, n'ihi na ọ bughị mmadụ niile nwere okwukwe. **3** Ma Onyenwe anyị kwesiri ntụkwasị obi, ọ ga-echebe unu ma gbaakwa unu ume ka unu hapụ ịdaba n'aka ajọ onye ahụ. **4** Anyị nwere nchekwube n'ime Onyenwe anyị na unu na-eme ma ganogidekwa na-eme ihe niile anyị nyere unu n'iwu. **5** Ka Onyenwe anyị duzie obi unu ighọta iħunanya Chineke ya na ụdị ntachiobi Kraist nwere. **6** Ụmụnna, nke a bụ iwu anyị na-enye unu site n'aha Onyenwe anyị Jisọs Kraist. Ka unu zere onye ọbụla kpọrọ oriwe ya onye kwere ekwe n'ime unu na-ebi ndị umengwụ na onye na-adighị eso ozizi nke unu natara n'aka anyị. **7** N'ihi na unu maara nke ọma n'ime onwe unu na unu kwesiri iħbaso omume anyị. O nweghị mgbe ọbụla unu hụrụ anyị ka anyị na-agaghari hapụ ọrụ anyị kwesiri iru. **8** O nweghị onye ọbụla anyị riri nri ya nke anyị na-ebughị ụzọ kwụọ ya ugwo. Kama anyị rusịrị ọrụ ike, dogbukwaa onwe anyị n'orụ ehiihe na abalị, ka anyị ghara ịbụ ibu arọ nye onye ọbụla. **9** Ọ bughị na anyị enweghị ike iħara unu ihe oriri, kama ọ bụ ka anyị kuziere unu site n'omume anyị ihe unu ga na-eñomi. **10** Ọ bulađị mgbe anyị na unu no, anyị nyere unu iwu a sị, “Onye ọbụla na-agaghị ọrụ ya erila nri.” **11** Ma anyị anụla na ụfodụ n'etiti unu na-anụ nkijị na-arughị ọrụ ọbụla, kama ndị dị otu a na-agaghari, na-etinye anya n'ihe na-agbasaghị ha. Ha anaghị aru ọrụ ọbụla. **12** Anyị na-enye ndị a iwu, na-adusikwa ha ọdụ ike site n'aha Onyenwe anyị Jisọs Kraist, si ha wetuo obi ha ala rụsie ọrụ ha ike. Ka ha riekwa nri ha ji aka ha rụpụta. **13** Otu ọ dị ụmụnna, unu ekwela ka ike iru ọrụ ọma gwụ unu. **14** Ma ọ bürü na ndị ọbụla adighị erube isi nye

ihe anyị kwuru n'ime akwukwọ ozi a, hụbanụ ndị dị otu a ama ma kwusikwa iso ha nwekọ site n'amara ya nye anyị agbamume dị ebighị ebi na ezi olileanya, (**aīōnios g166**) **17** gbaa obi unu nke a, unu agukwala ha dị ka ndị iro unu, kama ume, ma mee ka unu guzosie ike n'iru ọrụ na ikwukwa ihe niile dị mma.

16 Ugbu a, ka Onyenwe anyị, onye udo na-esi n'aka ya abia tükwasiri unu udo ya mgbe niile, n'ime ọnọdu ọbụla unu no n'ime ya. Onyenwe anyị nonyekwara unu. **17** Mü onwe m bụ Pöl ji aka m depüta ekele a, nke m na-ekele unu niile. Nke a bụ ihe e ji arịba akwukwọ niile m dere ama. Otu a ka m si ede ihe. **18** Ka amara Onyenwe anyị Jisọs Kraist dinyaere unu niile.

1 Timoti

1 Pol, onyeozi Kraist Jisos site n'iwu Chineke

Onye nzoputa anyi, na nke Kraist Jisos, onye bu olileanya anyi, **2** Na-edegara gi bu Timoti ezi nwa m n'ime okwukwe akwukwo a. Ka amara, na ebere na udo nke sitere na Chineke bu Nna, na Kraist Jisos Onyenwe anyi diri gi. **3** Dị ka m gbara gi ume, mgbe m na-agha Masidonia, noğide n'Efesos ka i nwaa ike nye mmadu ụfodụ iwu ka ha ghara iga n'ihi n'izi ụkpuru dì iche. **4** Mee ka ha kwisi ikə ogologo akukwo, na inyocha ihe gbasara usoro ọmụmụ dì iche iche nke na-adighi agwu agwu. N'ihi na ihe ndị a na-eweta ajụju na ịrụ ụka na-abaghị uru, kama inyere ndị mmadu aka ịnabata ụzọ ahụ Chineke kwadoro site n'okwukwe. **5** Ihe anyi bu n'obi nye iwu a, bu ka a kwalite ịhunanya nke sitere n'obi ọcha na ezi akonuche, na okwukwe nke aghughọ na-adighi. **6** Ụfodụ e sikhala n'ihe ndị a dapụ, jehie ụzọ, site n'oke ịrụ ụka na-abaghị uru. **7** Ha chorò ibu ndị ozizi iwu ma ha amaghị ihe ha na-ekwu maobu ihe ha na-akwadosi ike. **8**

Ma anyi maara na iwu dì mma, ma ọ buru na onye obulà ewere ya mee ihe a chorò ka e jiri ya mee. **9** Ma emeghi iwu n'ihi ndị ezi omume. Kama, e mere iwu n'ihi ndị ahụ na-emebi iwu na ndị na-enupu isi, ndị kporo Chineke asị na ndị mmehie, ndị rürü aru, ndị na-egbu nna ha na nne ha, na ndị na-egbu mmadu ibe ha, **10** na ndị na-akwa iko na ndị ikom na-emeru onwe ha n'ahụ ndị ikom ibe ha, ndị na-azụ ahịa ndị ohu, na ndị ugħha niile, na ndị na-agba ama ugħha, tinyere ihe ndị ahụ niile megidere ezi ozizi ahụ, **11** nke dabara n'oziomah ahụ dì ebube, nke Chineke dì ngozi, nke o nyefere m n'aka na ntukwası obi ichebe. **12** Ana m ekele Kraist Jisos Onyenwe anyi ekele, onye na-enye m ike, n'ihi na ọ guruh dì ka onye e kwasiri itukwası obi mgbe ọ hoputara m ijere ya ozi. **13** Ọ bụ ezie na n'oge gara aga, abụ m onye na-ekwujọ Chineke na onye na-akpagbu ndị ya, bùrùkwa onye na-emegide emegide. Ma Chineke meere m ebere n'ihi na m mere ihe ndị ahụ n'ọnodụ amaghị ihe, na enweghi okwukwe. **14** Ma Onyenwe anyi wukwasirị m amara ya, nke babigara ụba oke,

ya na okwukwe na ịhunanya n'ime Kraist Jisos.

15 Okwu a kwasiri ntukwası obi, kwasikwa ka anabata ya nke ọma: Kraist Jisos bijara n'uwu izoputa ndị mmehie, nke mụ onwe m bụ onyeisi ha. **16** Ọ bụ n'ihi nke a ka e ji gosi m ebere, ka Kraist Jisos site n'ime m, bụ onye kachasi dì njo, gosi enweghi ɔgwugwu nke ntachiobi ya, ka m buru ihe nlere anya nye ndị ahụ niile ga-ekwere na ya, ma nata ndị ebighi ebi. (aiōnios g166) **17** Ugbu a, ka enye Eze ahụ na-adị ruo mgbe niile, Onye na-adighi anwụ anwụ, Onye a na-adighi ahụ anya, Onye naanị ya bu Chineke, nsopuru na otuto ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) **18** Ugbu a, Timoti nwa m, ana m enye gi ndumodụ a dì ka amuma ahụ e buru banyere gi n'oge gara aga si dì. Ka i site n'igbaso ya nwe ike ilu ezi ɔgụ ahụ. **19** Jidesie okwukwe i nwere ike, ya na ezi akonuche. N'ihi na ụfodụ ajula ezi akonuche ma si otu a dapụ n'okwukwe. **20** Haimenios na Alegzanda so na ndị a. Ewerela m ha nyefee Ekwensi n'aka, ka ọ taa ha ahụtu tutu ruo mgbe ha mħtara na ha ekwesighi ikwu okwu nkulu megide Chineke.

2 Na mbu, ana m arịo ka e kpee ekpere, kwuchite ọnụ ndị ɔzọ n'ekpere, ma nye ekele n'isi mmadu niile, **2** kpee ekpere maka ndị eze niile, na ndị niile nọ n'ọnodụ ochichị, ka anyi nwee ike bie ndị udo na nke nsogbu na-adighi, n'ime ịsopuru Chineke dì ka ọ chorò. **3** Nke a bükwa ihe dì mma na ihe na-atọ Chineke Onye nzoputa anyi ezi ụtọ. **4** Onye chorò ka a zoputa mmadu niile, ka ha niile bijaruo na mmazu nke eziokwu. **5** N'ihi na ọ bụ naanị otu Chineke dì. Ọ bükwa naanị otu onye obugbo dì n'etiti Chineke na mmadu. Kraist Jisos, onye ya onwe ya bu mmadu. **6** Onye weere onwe ya ka ọ buru ihe mgaputa n'ihi mmadu niile, nke bu igba ama a na-enye n'oge ya. **7** N'ihi nke a, a hoputara m ka m buru ọnụ na-ekwuru ọha nakwa onyeozi, na onye nkuzi nye ndị mba ɔzo banyere ezi okwukwe ahụ. Eziokwu ka m na-ekwu, anaghị m agha ugħha. **8** N'ihi nke a, achorò m ka ndị ikom, n'ebi niile na-achili aka di nṣo elu n'ekpere, na-ebughị iwe n'obi, na-arukwaghị ụka. **9** Achokwara m ka ndị inyom kwadoo onwe ha n'uzo kwasiri ekwesi, ka ha jiri

nsopurụ na uche zuruoke chọq onwe ha mma. okwukwe anyị ike. 10 Tupu a hoputa ha iṛu Ọ bughị isi a kpara akpa, ma ọ bükwanu ngwa ɔru a, a ga-ebu ụzọ nwalee ha. Ọ bürü na ha mma nke ọlaedo maqbụ pieal, maqbụ uwe dị enweghi ebubo ọbụla megide ha, mgbe ahụ, a oke ọnụahịa ha na-eyi. 11 Kama site n'ezí ɔru ga-emé ha ndí na-eje ozi na chọchị. 12 Otu ọma ha nke kwasiri ndí inyom na-ekwuputa na aka ahụ kwa, ndí nwanyị kwasikwara ibụ ndí ha na-ekpere Chineke. 11 Nwanyị kwasikwara nwere nsopurụ n'uzo ọbụla, ndí na-adighị ebu iji obi dị umeala na obi dị nwayogee ntí iro n'obi, ndí na-adighị agba asiri, kama ndí mọtakwa ihe mgbe a na-ezi ihe. 12 Ekwenyeghi nwere obi umeala, na ndí kwasiri ntukwasị obi m ka nwanyị zie ihe, maqbụ ka ọ bürü onyeisi n'ihe niile. 13 Ndí niile a ga-ahoputa ije ozi n'ebe ndí nwoke nọ. Ha kwasiri ịnọ nwayogee na chọchị aghaghị ibụ ndí nwere naanị otu mgbe ọbụla unu zukorọ. 13 Ọ bụ n'ihi na e buru nwunye, ndí na-achịzi ụmụ ha na ezinaulọ nke ụzọ kee Adam tupu e kee Iiv. 14 Ọ bükwaaghị aka ha nke ọma. 13 N'ihi na ndí ahụ rürü ɔru ije Adam ka a ghogburu, kama ọ bụ nwanyị ka a ozi ha nke ọma nwere ụgwọ ɔru. Ụgwọ ɔru ha ghogburu mee ka ọ bürü onye mmebi iwu. 15 bükwa nsopurụ ahụ ndí ọzo ga-asopurụ ha, na Ma a ga-azoputa ha site n'omumụ nwa ma ọ nkwuwa okwu ha nwere banyere okwukwe a bürü na ha anogide na-ebi ndú okwukwe na n'ime Kraist Jisós. 14 Enwere m olileanya na m ihunanya, na ịdị nsq, na nke uche zuruoke.

3 Nke a bụ okwu kwasiri ntukwasị obi ma bùrùkwa eziokwu, bụ nke na-asi, ọ bürü na onye ọbụla na-achọ ọnqdụ ibụ ụkochukwu, ọ na-achọ ezi ɔru kacha mma. 2 Ya mere onye ụkochukwu kwasiri ibụ onye a na-adighị ata ụta, onye lürü otu nwunye, onye obi umeala, onye na-achikọta onwe ya nke ọma, onye nwere nsopurụ, onye na-anabata ndí ọbia n'ulọ ya, nakwa onye nwere ike ikuzi ihe. 3 Ọ gaghi abụ onye na-añubiga mmanya oke, ọ gaghi abụ onye na-alukarị ogu, kama ọ ga-abụ onye dì nwayogee, onye na-ahughị okwu na ụka n'anya, na onye na-adighị ahụ ego n'anya. 4 Ọ ga-abụ onye na-achịzi ezinaulọ ya nke ọma, bùrùkwa onye na-achikwa ụmụ ya inwe nsopurụ n'uzo ọbụla. 5 (N'ihi na ọ bürü na mmadụ enweghi ike chikotazie ezinaulọ ya, ọ ga-esi añaas chizie chọchị Chineke?) 6 Ọ gaghi abụ onye chegharịri ọhụrụ, ma ọ bughị ya, ọ ga-afụlị onwe ya elu n'inya isi, ma si otu a daba n'omumụ ikpe dì ka ekwensu. 7 Ọ ga-abükwa onye nwere ezi ama n'ebe ndí nō n'ezí nō, ka ọ ghara ịdaba n'onzdụ ihere nakwa n'onya ekwensu. 8 Otu ahụ kwa, ndí a hoputara ijere chọchị ozi aghaghị ibụ ndí kwasiri nsopurụ, ndí na-enweghi ire abụ, ndí kwasiri ntukwasị obi. Ha agaghị abụ ndí na-añubiga mmanya oke na ndí akpirị ego na-agbaso uru n'ezighị ezi. 9 Ha ga-abụ ndí ji akonuche dì ọcha na-ejidesi eziokwu nke

ga-abia ileta gi na mgbe na-adighị anya, ma ana m edere gi ihe ndí a. 15 Asị na m enweghi ike bia ọsiịṣo, i ga-amata otu ndí mmadụ kwasiri isi bie obi n'ezinaulọ Chineke, nke bụ nzukor nke Chineke dị ndù, ogidi na ntqala nke eziokwu ahụ. 16 Karichasịa nke a, ọ bụ ihe omimi dị ukwuu, bụ ntqala ebe ezi ịdị nsq si walite: Ọ pütara ihe n'udịdị mmadụ, Mmụo Nsø gosiri na ọ bụ onye ezi omume, ndí mmụo ozi hürü ya, e kwusara ihe banyere ya nye mba niile, ụwa niile kwenyeere na ya, a nabatakwaraya n'ebube nke eluigwe.

4 Ma Mmụo Nsø agwagheela anyị ọnụ sị, na n'oge ikpeazu ụfodụ mmadụ n'ime chọchị ga-esite n'okwukwe wezuga onwe ha, bürü ndí na-agbaso mmụo nduhie nakwa ozizi ihe banyere mmụo ọjoo. 2 Ozizi dị otu a na-esite n'ihi abụ nke ndí ụgha, bụ ndí ejị igwe ọkụ da nwụo akonuche ha. 3 Ndí dị otu a na-egbochi ilụ dị na nwunye na iri ihe oriri ụfodụ. Ma ọ bụ Chineke kere ihe oriri ndí a ka ndí kwere ekwe, ndí maara eziokwu ahụ jiri ekpere na ekele nara ha. 4 Ihe niile Chineke kere dị mma, ọ díkwaghị ihe ọbụla a ga-ajụ ma ọ bürü na e jiri ekele nara ya, 5 n'ihi na-esitere n'okwu Chineke na ekpere doo ya nsq. 6 Ọ bürü na i mee ka ụmụnna mara ihe ndí a, i ga-abụ ezi onyeozu Kraist Jisós, onye a zilitere nke ọma site n'eziookwu nke okwukwe, na ezi ozizi nke i gbásoro. 7 Atufula oge gi n'iru ụka rürü arụ banyere akukọ ifo nzuzu,

na akukọ na-abaghị uru nke ndị agadi nwanyị atukwasila obi ya na olileanya na Chineke. Ọ na-akọ. Kama zụ onwe gi ka i bürü onye nke na-anogidekwa n'ekpere na aririọ ehihie na na-asopụrụ Chineke. 8 Igwuri egwu nke anụ abalị. 6 Ma nwanyị di ya nwurụ nke weere onwe ahụ dị mma kama ịbü onye nke Chineke bara ya nyefee n'aka igbaso ihe na-eme ya obi ụtọ uru karịa n'uzo ọbụla, n'ihi na nkwa dị n'ime bürüiị onye nwurụ anwụ, o bụ ezie na ọ ka dị ya bụ banyere ndụ dị ugbu a na ndụ dị n'ihi. ndụ. 7 Nye ha ihe ndị a dika iwu, ka ha ghara 9 Okwu a kwasiri ntukwasị obi, kwesikwa ka i bụ ndị a na-ata ụta. 8 Onye ọbụla na-adighị a nara ya nke ọma. 10 Anyị na-adogbu onwe egboro ndị ikwu ya, karichasịa ndị ezinaulọ nke anyị n'orụ na-ahujukwa anya maka na anyị aka ya ihe na-akpa ha mkpa, ajula okwukwe tukwasirị olileanya anyị na Chineke dị ndụ, ahụ ma jokariakwa onye na-ekweghị ekwe na onye bụ Onye nzopụta mmadụ niile, karichasịa, njọ. 9 Nwanyị ọbụla di ya nwurụ ga-aba n'otu nke ndị niile kwere ekwe. 11 Ndị a bụ ihe ndị i ndị di ha nwurụ ga-abụ onye gbara iri afọ isii ga-akuzi, kwudosie ike na-akuzi ha. 12 Ekwela maobụ karịa. Ọ ga-abükwa onye lụrụ naanị otu ka onye ọbụla lelia gi anya n'ihi na ịbü okorobia. di. 10 Ọ ga-abụ onye mmadụ niile na-agbara Kama mee ka i bürü ihe ịmaatụ na ihe ilere ezi ama, n'ihi ezi ọrụ ọ rurụ. Ọ ga-abụ onye anya ọma nye ndị kwere ekwe, n'okwu, n'ibi zuilitere ụmụ ya n'uzo ziri ezi, onye na-elezi obi, n'iḥunanya, n'okwukwe nakwa n'ịdị ọcha ndị ọbia anya, onye na-enyere ndị ọri na ndị n'uche. 13 Tutu ruo mgbe m ga-abịa n'ebe ahụ, merurụ ahụ aka, onye na-asa ukoụ nди nsọ na na-agupụta ma na-akowakwara ndị chọchị onye jikeere mgbe niile ime ihe ọma. 11 Ma o ihe e dere n'ime akwukwọ nsọ. Na-ekwusakwa kwesighị ka e debanye aha ụmụ agbogho di ha okwu Chineke. 14 Elelìla onyinye ime mmụo nwurụ n'otu ụmụ nwanyị di ha nwurụ anwụ. nke i nwere anya, bụ nke e nyere gi site n'ibụ N'ihi na mgbe ọchichọ anụ ahụ jidesiri ha ike, amụma pütara ihe mgbe ndị okenye bikwasirị ha ga-enupuru Kraist isi, chowa ịlụ di ozọ. 12 gi aka n'isi. 15 Jiri onyinye ndị a niile rụo ọrụ, Ụdị omume a ga-ewetara ha ikpe ọmumma, n'ihi nogidesie ike n'orụ gi, ka onye ọbụla mata, na ha emezughi nkwa ha kwere na mbụ. 13 hụkwa na i na-eme nke ọma. 16 Na-elezi anya Wezugakwarị nke a, na ha amuta omume ịdị na ndụ gi, na ozizi gi. Nogidesie ike n'ilhe ndị umengwụ, n'aga n'ulọ dị iche iche. Ọ bughị a n'ihi na site na ha, i ga-azopụta onwe gi, naanị na ha bụ ndị na-adighị arụ ọrụ, kama zoputakwa ndị na-ege gi ntị.

5 Abarala okenye mba n'olu dị ike, kama jiri aririọ na nsopụrụ gwa ya okwu dị ka o bụ nna gi. Na-agwa ụmụ okorobia okwu dị ka i ga-esi gwa ụmụnne gi i hụrụ n'anya okwu. 2 Na-emeso ndị inyom ndị bụ okenye omume dị ka ndị nne, ma na-emesokwa ụmụ agbogho omume dị ka i ga-esi mesoo ụmụnne gi nwanyị omume. Na-echekwa uche n'ịdị ọcha n'ebe o zuruoke. 3 Sopụrụnụ ụmụ nwanyị di ha nwurụ, ndị na-ebi ndụ dị ka ndị di ha nwurụ anwụ n'ezioke. 4 Kama o bürü na nwanyị ọbụla di ya nwurụ nwere ụmụ, maobụ ụmụ ụmụ, ndị a bụ ndị kwasiri ibu mkpa ha. N'ihi na anyị kwasiri isite n'ulọ anyị gosi obiooma anyị inyere ndị mṛurụ anyị aka. N'ihi na omume dị otu a na-atọ Chineke ụtọ. 5 Nwanyị di ya nwurụ n'ezie, nke na-enweghị onye na-elekọta ya anya,

o na-azocha mkpuru ọka," hapụ ya ka o na- afọ ojuju n'ihe ọbuła o nwere. 7 N'ihi na o eri nri mgbe o na-arụ ọru, ọzokwa, "Onye na- nweghi ihe anyị ji n'aka mgbe anyị bjara n'ụwa, arụ ọru kwesiri inata ụgwọ ọru ya." 19 Egela otu a kwa, o nweghi ihe anyị ga-ewerekwa mgbe ntị n'ebubo ojọq ọbuła a na-ebo onye okenye anyị ga-esi n'ụwa pụo. 8 Ya mere, o bụru na kariakwa maqbụ na ndị akaebe abụ maqbụ ato anyị enwe ihe oriri na uwe anyị ji ekpuhi ọto gbara ama megide ya. 20 Ma ndị okenye ahụ anyị, afọ kwesiri iju anyị n'ihe anyị nwere. 9 Ma nogidere na-eme mmehie, kpoputa ha baara ha ndị na-achọ ịba ọgaranya na-adaba n'onwunwa mba n'ihu mmadụ niile, ka ndị ọzo tuọ egwu na n'ime ọnya na ọtụtu ihe nzuzu na ọchichọ gharakwa iso omume ha. 21 Ana m ado unu aka ojọq niile dị iche iche nke na-enubanye ha n'ila na ntị n'ihu Chineke na n'ihu Onyenwe anyị n'iyi na mbibi. 10 N'ihi na ịhụ ego n'anya bụ Jisós Kraist na n'ihu ndị mmuo ozi a hoputara, mgborogwu nke ime ihe ojọq niile dị iche iche. ka unu debe ükpuru ndị a niile, nye onye ọbuła Ufodụ ndị hụrụ ego n'anya, ndị na-achosi ya ntaramahụhụ nke ruru ya, elekwala onye ọbuła ike, adapula n'okwukwe ha, si otu a tinye onwe anya n'ihu. 22 Ebikwasıkwala onye ọbuła aka ha n'otụtu ọnọdu na-ewetara ha obi ojọq na n'isi osiịso ime ya okenye maqbụ onye na-eje iru ụju. 11 Ma gi bụ onye nke Chineke, gbaara ozi. Ekwela ka i keta oke na mmehie ndị ọzo. ihe ndị a niile ọso. Ma chusoo ezi omume Debe onwe gi ọcha. 23 Añukwala naanị mmiri na iyı Chineke, na okwukwe, na ịhunanya, na ọzo, na-añi ntakirị mmanya maka afọ gi na ntachiobi, na ịdị nwayo. 12 Na-agbasi mgba nrịa nrịa nke na-arịa gi ọtụtu mgbe. 24 Mmehie ụfodụ mmadụ na-aputa ihe ma na-ebukwa ha ọzo rụo oche ikpe, ma ndị ọzo ka a na-ahụta mmechie ha n'oge ikpeazu. 25 Otu a kwa, ọru ọma na-apuṭa ihe, ma ọ bùladi ndị na-apuṭaghị ihe, apughị izo ha ezo.

6 Ndị niile bụ ohu ga-ahụ ndị nwe ha dị ka ndị ekwesiri inye ugwu na nsopuru, ka a ghara ikuwo aha Chineke na ozizi anyị. 2 Ndị nke nwere ndị kwere ekwe dika ndị nwe ha ekwesighị ilelị ha anya n'ihu na ha bụ ụmụnna ha. Kama, ha kwesiri ijere ndị nwe ha ozi nke ọma karịa, n'ihu na ndị na-erite uru n'ọru ha bụ ndị kwere ekwe burukwa ndị anyị hụrụ n'anya. Ihe ndị a ka ị ga-akuziri ha, dükwa ha ọdu banyere ime nke a. 3 Onye ọbuła na-ezi ihe ọzo nke na-adabaghị n'okwu ezi ntorala na-enye ndụ nke Onyenwe anyị Jisós Kraist, ya na ozizi nke ibi ndụ kwesiri onye nke Chineke, 4 bụ onye nganga na-afụli elu, ma burukwa onye na-amaghị ihe. Ọchichọ obi ya bụ nke na-ezighị ezi ma juputakwa n'ịrụ ụka na ekworo nke na-eweta ikpo asị na esemokwu, na nkulu nakwa ajo echiche, 5 na isi ịrụ ụka niile nke na-esite n'aka ụmu mmadụ ndị echiche ha na-enweghịkwa eziokwu. Ha na-eche na ife Chineke bụ ụzo e si aba ọgaranya. 6 Ma ikpere Chineke bara uru nke ukwuu nye onye nwere

afọ ojuju n'ihe ọbuła o nwere. 7 N'ihi na o eri nri mgbe o na-arụ ọru, ọzokwa, "Onye na- nweghi ihe anyị ji n'aka mgbe anyị bjara n'ụwa, arụ ọru kwesiri inata ụgwọ ọru ya." 19 Egela otu a kwa, o nweghi ihe anyị ga-ewerekwa mgbe ntị n'ebubo ojọq ọbuła a na-ebo onye okenye anyị ga-esi n'ụwa pụo. 8 Ya mere, o bụru na kariakwa maqbụ na ndị akaebe abụ maqbụ ato anyị enwe ihe oriri na uwe anyị ji ekpuhi ọto gbara ama megide ya. 20 Ma ndị okenye ahụ anyị, afọ kwesiri iju anyị n'ihe anyị nwere. 9 Ma nogidere na-eme mmehie, kpoputa ha baara ha ndị na-achọ ịba ọgaranya na-adaba n'onwunwa mba n'ihu mmadụ niile, ka ndị ọzo tuọ egwu na n'ime ọnya na ọtụtu ihe nzuzu na ọchichọ gharakwa iso omume ha. 21 Ana m ado unu aka ojọq niile dị iche iche nke na-enubanye ha n'ila na ntị n'ihu Chineke na n'ihu Onyenwe anyị n'iyi na mbibi. 10 N'ihi na ịhụ ego n'anya bụ Jisós Kraist na n'ihu ndị mmuo ozi a hoputara, mgborogwu nke ime ihe ojọq niile dị iche iche. ka unu debe ükpuru ndị a niile, nye onye ọbuła Ufodụ ndị hụrụ ego n'anya, ndị na-achosi ya ntaramahụhụ nke ruru ya, elekwala onye ọbuła ike, adapula n'okwukwe ha, si otu a tinye onwe anya n'ihu. 22 Ebikwasıkwala onye ọbuła aka ha n'otụtu ọnọdu na-ewetara ha obi ojọq na n'isi osiịso ime ya okenye maqbụ onye na-eje iru ụju. 11 Ma gi bụ onye nke Chineke, gbaara ozi. Ekwela ka i keta oke na mmehie ndị ọzo. ihe ndị a niile ọso. Ma chusoo ezi omume Debe onwe gi ọcha. 23 Añukwala naanị mmiri na iyı Chineke, na okwukwe, na ịhunanya, na ọzo, na-añi ntakirị mmanya maka afọ gi na ntachiobi, na ịdị nwayo. 12 Na-agbasi mgba nrịa nrịa nke na-arịa gi ọtụtu mgbe. 24 Mmehie ụfodụ mmadụ na-apuṭa ihe ma na-ebukwa ha ọzo rụo oche ikpe, ma ndị ọzo ka a na-ahụta mmechie ha n'oge ikpeazu. 25 Otu a kwa, ọru ọma na-apuṭa ihe, ma ọ bùladi ndị na-apuṭaghị ihe, apughị izo ha ezo.

14 ka i debezuo ihe niile e nyere n'iwu na-enweghi ntụpo ọbuła maqbụ ita ụta ruo mgbe Onyenwe anyị Jisós Kraist ga-apuṭa ihe. 15 Nke a ga-emezu mgbe oge zuru site n'ike ya, Chineke, onye dị ngozị na onye naanị ya na-achị, Eze kachasị eze niile, na Onyenwenụ kachasị ndị nwenụ niile. 16 Onye naanị ya na-adighị anwụ anwụ. Onye na-ebikwa n'ime ihè nke mmadụ ọbuła na-apughị ịbjaru nso. Onye mmadụ ọbuła na-ahụbeghi anya mgbe ọbuła, onye a na-apughịkwa ịhụ anya. O bụ ya ka nsopuru na ike dịrị ruo mgbe ebighị ebi. Amen. (aiōnios g166) 17 Nye ndị bụ ọgaranya n'oge ugbu a iwu ka ha ghara ịnyia isi, maqbụ tukwasị obi ha n'akunụba, nke a na-ejighị aka. Kama ka ntukwasị obi ha dịrị na Chineke onye na-enyezu anyị ihe niile site n'akụ ya n'ihu ime anyị obi uto. (aiōn g165) 18 Gwa ha ka ha na-eme ezi ihe, ka ha bụru ọgaranya n'ọru ọma niile, ka ha nwee obiomia na nyere ndị ọzo aka, díkwa njikere ikenye ndị ọzo ihe site n'ihe ha nwere. 19 N'uzo dị otu a, ha na-akpadoro onwe ha akụ nke ga-

abụrụ ha ntọala siri ike n'ogbọ dí n'ihi, nke a ga-eme ka ha rite ndụ ahụ nke bụ ezigbo ndụ n'uru. **20** Timoti chebekwa ihe ndị ahụ e nyefere gi n'aka, wezuga onwe gi site n'okwu nzuzu nke rụrụ arụ, na irụ ụka nzuzu nke ha na-akpo ihe ọmụma, **21** bụ nke ụfodụ kwupütara, ma na ime nke a, ha esitela n'uzo okwukwe kpfuo. Ka amara dinyere gi. Amen.

2 Timoti

1 Pol, onyeozi Kraist Jisos, di ka uche Chineke si di, na di ka nkwa ndu n'ime Kraist Jisos si di, **2** Nye gi Timoti, ezi nwa m. Ka amara, na ebere na udo nke sitere na Chineke bu Nna, na Kraist Jisos Onyenwe anyi diri gi. **3** Ana m ekele Chineke, bu onye m na-ejere ozi ekele, di ka nna nna m ha mere site n'akonuche di ocha, otutu mgbe ka m na-echeta gi n'ekpere m ehihi na abalị. **4** Ka m na-echetaanya mmiri gi, o na-agusi m agu ike ehihi na abalị ihu gi, ka onu m zuo oke. **5** Emere m ka m cheta okwukwe ihu abu n'adighi nke i nwere, bu okwukwe nke burii uzor diri n'ime nne nne gi Loisi, bia dikwa n'ime nne gi Yunaisi. Emere ka m kwenye na otu okwukwe ahu dikwa n'ime gi. **6** N'ihi nke a, achoro m ichetara gi ka i mee ka onyinye Chineke ahu i nwere na-enwu di ka oku, bu nke i natara mgbe m bikwasiri gi aka m abu n'isi. **7** N'ihi na Chineke enyeghi anyi mmuo itu ujo, kama o nyere anyi mmuo na-emejuputa anyi n'ike, na ihunanya, na uche zuruoke. **8** Ihene emela gi ikwuputa ama banyere Onyenwe anyi maobu banyere m bu onye mkporo ya. Kama, site n'ike Chineke, soro m huo ahuhu n'ihi ozioma ahu. **9** O zoputara anyi, kpobata anyi na ndu di nso. O bughị n'ihi na anyi kwsiri ka a kpoo anyi, kama, o bu n'ihi nzube ya na amara ya. E nyere anyi amara n'ime Kraist Jisos tupu a tọp ntọala ụwa a. (*aiōnios g166*) **10** Ugbu a, o meela ka ihe niile o Zubere püta lhè site n'obibia Onye nzoputa anyi Jisos Kraist, onye lara ike ọnwụ n'iyi, zi anyi uzor anyi ga-esi nwee ndu ebighị ebi site n'oziosa ahu. **11** N'ihi ozioma a, ahoputara m ka m buru onye na-ekwusa ozioma a, na onyeozi, na onye nkuzi. **12** O bükwa n'ihi nke a ka m ji na-ahu ahuhu ndi a n'ebe a, ma n'ezioku, ihene adighi eme m, n'ihi na amara m onye m na-atukwasị obi, amakwaara m nke ọma, na o nwere ike ichebe ihe niile m nyere ya n'aka idebe tutu ruo ubochi ahu. **13** Jidesie eziokwu ahu aka ike, udị eziokwu ahu mu onwe m ziri gi, eziokwu ahu gbasara okwukwe ahu, na ihunanya ahu di n'ime Kraist Jisos. **14** Chezie onyinye ọma ahu e sitere n'aka Mmụo Nso bi

n'ime gi nye gi idebe. **15** Di ka i maara, ndi niile si n'Eshia bịa n'ebe a agbakutala m azu. O buladi Faigelos na Hamoginis ahapula m laa. **16** Ka Onyenwe anyi mere ezinaulø Onisifero ebere, n'ihi ume o gbara m otutu mgbe. Ihene emeghi ya na-abu m onye mkporo. **17** Mgbe o bijaruru Rom, o choghariri m n'ebe niile, ma n'ikpeazụ, o chotara m. **18** Ka Onyenwe anyi kwe ka o nata ebere n'aka Onyenwe anyi n'ubochi ahu. I mara nke ọma ụdi aka o nyere m n'Efesos.

2 Ya mere, nwa m, buru onye di ike site n'amara ahu Kraist Jisos na-enye. **2** Ihe niile nke i nrun' n'onu m n'ihi otutu ndi ama ka i ganenye n'aka ndi kwsiri ntukwasị obi, bu ndi nwekwara ike izi ndi ozor ihe ndi a. **3** Soro m kere oke n'ahuhu di ka ezi onye agha Jisos Kraist. **4** O dighị onye agha ọbụla na-ekekota onwe ya n'ihe nke ụwa a, kama o na-achị ime ihe gata onye hoputara ya di ka onye agha ụtọ. **5** Otu aka ahu, onye na-agba ọso agaghị enweta okpu mmeri, ma o buru na o gbaghi ọso ya dikwa usoro iwu igba ọso si di. **6** Onye ọru ubi nadogbu onwe ya n'orụ kwsiri ibu onye ga-ebu uzor rie mkpuru sitere n'ubi ya. **7** Na-atugharị uche n'ihe m kwuru, n'ihi na Onyenwe anyi ganege gi ngho ta n'ime ha niile. **8** Echefula Jisos Kraist, onye a kpölitere site n'onwụ, onye sikwa n'agburu Devid, nke a bu ozioma m. **9** O bu n'ihi na m na-ekwu eziokwu ndi a ka m ji nọ naahu ahuhu di otu a di ka onye ojoo, ma otu o di, ekeghị okwu Chineke agbu. **10** Ya mere, ana m anagide ihe niile n'ihi ndi a hoputara, ka ha burukwa ndi ga-anata nzoputa di n'ime Kraist Jisos, na ebube ebighị ebi. (*aiōnios g166*) **11** Nke a bu okwu kwsiri ntukwasị obi: O buru na anyi esoro ya nwụ, anyi ga-esokwa ya di ndu. **12** O buru na anyi anagide, anyi ga-esokwa ya chia ochichi. O buru na anyi aju ya, o ga-ajukwa anyi. **13** O buru na anyi ekweghi ekwe, o ga-anogide n'ikwesi ntukwasị obi, n'ihi na o nweghi ike ijụ onwe ya. **14** Na-echetara ha nke a, na-agwasikwa ha ike n'aha Chineke ka ha ghara iụp ụka banyere okwu efu. N'ihi na okwu ndi a abaghị uru, ha na-ewetara ndi na-anụ ya ila n'iyi. **15** Gbalisie ike ka iche onwe gi n'ihi Chineke di ka onye a nabataro. Onye ọru nke

ihere na-apughị ime, onye na-akowa eziokwu enweghi iħunanya n'obi ha, ndị na-enweghi obi ahụ nke ọma. **16** Zere onwe gi n'okwu nzuzu mgbagħara, ndị na-agba asiri, ndị na-emebiga nke rurū aru, n'ihi na ọ na-aga n'ihu iduba ndị ihe ojoo oke, ndị na-eme dì ka anu əhia, na ndị mmadu n'onodu amaghị Chineke karịa. **17** Ozizi ihe ọma na-adighị ato uto. **4** Ndị na-arara ibe ha ga-agbasa dì ka nsị, Haimeniōs na Filetus ha nye n'aka ndị iro ha, ndị isiike, ndị onwe ha sooo na ndị dì otu a. **18** Ha ahapula īgbaso uzo juru afo; ndị na-ahụ ihe uto nke ụwa a n'anya, eziokwu ahụ bido na-ekwusa okwu ujących, na-asị kama iħu Chineke n'anya. **5** Ha bụ ndị na-ebi na oge mbilite n'onwụ agafeela. Site n'okwu ha, ndu ndị nke Chineke ma ha adighị egosiputa ha na-ekpu okwukwe mmadu ụfodu iħu n'ala. ike dì na ndu ahụ. Zere onwe gi n'ebé ndị dì otu **19** Ma ntqala Chineke hiwre na-eguzosi ike. a no. **6** Ụfodu n'ime ha bụ ndị na-abanye n'ime N'elu ya ka ejị ihe e dere kaa akara: "Onyenwe ulo ndị mmadu na-eduhiekwa ụmụ nwanyị na-anyị maara ndị bụ ndị nke ya," ya na, "Ka onye enweghi uche, ndị ibu mmeħieha na-anyigbu, əbula kpɔrɔ onwe ya onye nke Krajst kwasi ibi na ndị a pürü iduhie n'ihi ọtutu ihe ojoo na-ndu ajo omume." **20** N'ime ulo ukwuu, ọtutu agu mkpuruobi ha agu. **7** Ndị a na-akuziri ngwa օrụ dì ya, ndị e ji əlaedo maqbū əlaočha, ihe oge niile, ma ha apughị inweta amamihe maqbū osisi maqbū սրո kpuro. Ụfodu ka e ji eje nke eziokwu. **8** Dì ka Jenas na Jembaras si luso ozi n'oge nkwayne ugwu dì mkpa, ndị զօ ka e Mosis oğu, otu a ka ndị a na-alusokwa eziokwu ji eje ozi n'oge əbula. **21** O bürü na onye əbula ahụ oğu. Ha bụ ndị nwere obi rurū aru, na ndị edoo onwe ya əcha puo n'ihe ojoo niile, o ga- ndu ha mere ka ha bürü ndị a jürū aju n'ebé abu ngwa օrụ e mere maka օrụ ndị kwesiri okwukwe anyị dì. **9** Ma ha agaghị aga n'ihi nkwayne ugwu, bürükwā onye dì nsø, onye n'ihi na nzuzu ha ga-aputa ihe n'ihu mmadu na-abara Onyenwe ya uru, na onye dì njikere niile, dika nke mmadu abu ahụ. **10** Ma ugbu a, mgbe əbula իր էzi օrụ. **22** Gbanari ihe əbula i maara ihe niile banyere ozizi m, na omume m, na-etinye սդi echiche ojoo nke ụmụ okorobja na ebumnuche m, na okwukwe m na ntachiobi na-enwe n'ime gi, kama, na-agbasa ezi omume m, na iħunanya m, na ndidi m, **11** na mkpagbu na okwukwe, na iħunanya na udo, ka gi na ndị m na ahħuħu niile nke dakwasirj m n'Antiċk, na-akpokukwa Onyenwe anyị site n'obi dì əcha na Aikoniq, na Listra. I maara սդi mkpagbu na-emekorjita. **23** Wezuga onwe gi n'iru սկa dì iche iche m gabigara. Ma Onyenwe anyị nzuzu na nke amaghị ihe niile, n'ihi na i maara naputara m site n'ime ha niile. **12** N'ezie, ndị na ha na-eweta ise okwu. **24** O kwesikwagħi niile chorop ibi ndu isopur Chineke n'ime Krajst ka ohu Onyenwe anyị bürü onye na-ese okwu, Jisós ga-agabiga mkpagbu. **13** Ma ndị mmadu kama, o ga-abu onye obiqma nye mmadu niile, ojoo na ndị na-ebi ndu aghuħgħo ga-ajo njo karia na onye ma otu e si ezi ihe, onye dì njikere ka ha dì. Ha ga-eduhie ndị զօ, ma bürükwā ndị iħagħide ihe ojoo e mere ya. **25** O ga-ejiri obi dì a ga-eduhie. **14** Ma gi onwe gi, nogidesie ike nwayo mgbe օ na-adu ndị iro ya օdū. Eleghji n'ihe īmxtara na ihe i kwenyeyesir ike na ya, ebe anya Chineke nwere ike mee ka ha chegharja, i maara onye i si n'aka ya mħuta ha. **15** I maara bia mata eziokwu. **26** Mgbe ahụ, ha nwere ike na օ bụ site n'oge i bụ nwantakirj ka ihe e dere gbanahu օnya ekwensu, ka o jidechara ha ka ha n'akwukwø nsø jiri doo gi anya, nke nwere ike ikuziri gi maka nżoputa site n'okwukwe i nwere n'ime Krajst Jisós. **16** Ihe niile dì n'akwukwø nsø bụ ihe si n'uche Chineke pūta. Ha bara uru maka izi anyị ihe, igosi erugħi eru anyi, ituziri anyi aka n'uzo dì mma, na իշi anyi n'uzo ezi omume: **17** ka onye nke Chineke zuo oke, dikkwa njikere maka իր էzi օrụ niile əbula.

3 Ma mara nke a, na n'oge dì oke egwu ga-adị mgbe ikpeazu. **2** N'ihi na ndị mmadu ga-abu ndị na-ahụ naanị onwe ha n'anya, na ndị na-ahụ ego n'anya. Ha ga-abu ndị mpako, na ndị na-anya isi, ndị na-ekwujo ibe ha, ndị na-adighị asopur ndị mħru ha, maqbū ikele ha ekele, na ndị na-adighị əcha n'obi ha. **3** Ndị na-

4 Ya mere, ana m adusi gi ọdụ ike n'ihu Chineke na n'ihu Kraist JisQS, onye ga-ekpe ndị dì ndu na ndị nwurụ anwụ ikpe. Ejikwa m ọbiịa ya na alaeze ya na-asị gi, 2 kwusua okwu ahụ mgbe niile; díkwa nijkere, mgbe o kwasiri ekwesi na mgbe ọ na-ekwesighi, jiri ya nye ntuziaka, jiri ya baa mba, jirikwa ya gbaa ndị mmadụ ume, site na ntachiobi na ilezi anya inye ezi ndumodụ. 3 a tupu oge oyi eruo. YubulQS na-ekele gi, ya na N'ihi na oge na-abịa mgbe ụfodụ mmadụ na- agaghị anagidekwa eziokwu ahụ, kama ha ga- gburugburu, ndị ga-ezi ha ihe ha chọrọ inụ. 4 Ha agaghị ege ntị n'eziokwu ahụ, kama ha ga- ege ntị n'akukọ na-enweghi isi. 5 Ma guzosie ike, nqo na nche mgbe niile, na-edi ahụhụ, na- arukwa orụ gị díka onye ozioma. Ruzukwaa ihe i kwasiri ịru n'orụ gi. 6 N'ihi na ugbu a, aburụla m rịj onye a na-awụpụ dì ka aja ihe ọriṇuṇu, oge ụla m eruokwala. 7 Alusiala m ọgu ọma ahụ, agbasiala m ọso ahụ, edebezuokwala m okwukwe ahụ. 8 Ugbu a, e deberela m okpueze nke ezi omume, nke Onyenwe anyị, onye ikpe ezi omume ahụ, ga-enye m n'ubochị ahụ. Ma ọ buğhi naanị m ka ọ ga-enye ya, kama ọ ga- enyekwa ya ndị ahụ niile ọ na-agusị agu ike ihi ya anya. 9 Gbalisie ike ibjakwute m ọsiịṣo, 10 n'ihi na Dimas onye hụrụ ihe ndụ a n'anya ahapula m gaa Tesalonaiķa. Kresens agaala Galeshịa, TaịtQS agakwaala Dalmetia. (aiōn g165) 11 Ọ bụ naanị Luk nonyere m. Mgbe ị na-abịa, kpota Mak n'ihi na ọ ga-enyere m aka n'ije ozi m. 12 Ezipuла m TaikikQS ka ọ gaa EfesQS. 13 Mgbe ị na-abịa, wetara m uwe m ji achụ oyi, bụ nke m hapurụ n'aka KapoS na Troas, wetakwara m akwukwọ m niile ahụ dì n'ebé ahụ, okachasi akwukwọ akpukpọ anu niile ahụ. 14 Alegzanda onye na-akpụ ọla emeela m ọtutu ihe ojoo. Onyenwe anyị ga-akwughachi ya dì ka ihe o mere m si dì. 15 Kpachara anya n'ebé ọ no, n'ihi na o guzosiri ike megide ihe niile anyị kwuru. 16 Na mbụ, mgbe m pütara ikpere ọnu m, ọ dighị onye kwunyeere m. Ha niile gbahapurụ m. Ka a hapụ igunyere ha omume a dì ka mmechie. 17 Ma Onyenwe anyị nonyere m, nyekwa m ike ikwusa ozioma ka ndị mba ọzo niile nṣuru ya. Ọ zoputara m, site n'ọnụ ọdụm. 18 Onyenwe anyị ga-azoputakwa m site n'ihe ojoo niile ọbụla, kpobata m n'udo baa n'alaeze eluigwe ya. Ọ bụ ya ka otuto dírị ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. (aiōn g165) 19 Keleere m Prisila na Akwila na ndị niile bi n'ulọ Onisiferos. 20 Erastos nq Pudins, na LainQS na Klodia na ụmụnna anyị niile. 22 Ka Onyenwe anyị nonyere mmuq gi. Ka agaghari iċħo ndị ozizi ha ga-eji gbaa onwe ha amara dinyaere gi.

Tajtos

1 Akwukwó ozi a si n'aka m, Pol, odibo Chineke, na onyeozi Jisós Kraist, onye ahoputara ime ka okwukwe ndí Chineke, na nghota banyere ìmara eziokwu ahú na-eduba na ndú ịsopuru Chineke gaa n'ihu, **2** nke a dabere n'olileanya maka ndú ebighi ebi, nke Chineke onye na-adighi agha ugha kwerelari na nkwa tupu mmalite nke oge. (aiónios g166) **3** Mgbe oge imezu nkwa ahú ruru, o mere ka okwu ya püta iñè site na nkwsa ozioma, nke e nyefere m n'aka idebe, dí ka Chineke Onye nzoputa anyi si nye ya n'iwu. **4** O bụ gi Tajtos, ezi nwa m nwoke n'ime okwukwe nke anyi nwekoro. Ka amara na udo nke sitere na Chineke bụ Nna, na Kraist Jisós Onye nzoputa anyi díri gi. **5** Ahapuru m gi na Kriit ka i dozie ihe ụfodú a na-edozibeghi, ka i hoputakwa ndí okenye n'obodo niile, dí ka m siri nye gi n'iwu. **6** O ga-abu onye a na-enweghi ihe ịta ụta, o ga-abu onye na-alu otu nwanyi. Umú ya bụ ndí kwere ekwe, ndí ama na ha anaghị ebi ndú ojọq, maqbú na-eme isiike. **7** Ebe o bụ na onye nlekota n'ahú ihe banyere chọchị Chineke, o ga-abu onye na-enweghi ihe ịta ụta. O gaghi abu onye nganga, onye na-ewe iwe ọkụ, onye na-anübiga mmanya oke, onye na-alu ọgu mgbe niile, onye hụrụ ego n'anya. **8** O ga-abu onye na-anabata ndí ọbjia, na onye na-ahú ezi ihe n'anya. O ga-abu onye na-akwanyere onwe ya ugwu, ezi mmadu ụzọ ya kwu ọtọ, onye dí nsø, na onyeisi zuruoke. **9** O ga-abukwa onye jidesiri ozioma ahú nke kwasiri ntukwasí obi aka ike díka eziri ya. Nke ga-eme ka o nwe ike gbaa ndí ọzọ ume site na ozizi ahú nke zuruoke, nakwa ịtụ ndí ahú na-eguzogide ya mmehie ha n'ihu. **10** N'hi na e nwere ọtụtu mmadu ndí na-ekweghi, ndí na-ekwu okwu efu, na ndí aghughọ, nke ka nke, ndí si n'otu ndí obibi ugwu püta. **11** Aghaghị ikwusi ha maka na ha na-akuzi ihe ha ekwesighi ikuzi n'hi ego, si otu ahú na-eme ka ọtụtu ezinaulọ gbasaa. **12** O bụ otu onye n'ime ha, onye bükwa onye amuma ha kwuru okwu banyere ha si, "Ndí Kriit niile bụ ndí ugha. Ha kwara obi n'azú dí ka anu ọhịa jorø njo. Ha bụ ndí umengwụ nwere akpíri ogologo." **13** N'ezie, okwu a bụ eziokwu. N'hi nke a, baara ha mba n'olu ike banyere mmechie ha ka ha nwee ike zuo oke n'okwukwe, **14** ka ha kwusi ige ntí n'akukó ifo ndí Juu na-ako, maqbú iwu nke ndí juru inabata eziokwu nyere. **15** Ihe niile dí ọcha n'ebé ndí dí ọcha nō, o nweghi ihe ọbula dí ọcha n'ebé ndí rürü aru na ndí na-ekweghi ekwe nō. N'hi na uche ha na akonuche ha rürü aru. **16** Ha na-ekwuputa na ha maara Chineke, ma ha ji omume ha na-agonarị ya. Ha bükwa ndí na-akpọ mmadu ibe ha asị, ndí isiike, na ndí na-adighi ike n'ezí oru ọbula.

2 N'akukó nke gi, na-akuzi ihe kwasiri eziokwu nke okwukwe. **2** Gwa ndí okenye nwoke ka ha nwee anya udo, ka ha nwee akonuche zuruoke, ka ha bürü ndí kwasiri nsopuru, ndí okwukwe ha siri ike, ndí na-ahú ibe ha n'anya, na ndí nwekwara ntachiobi. **3** N'otu aka ahú, gwa ndí okenye nwanyi ka ha na-eme omume dí ka ümú nwanyi dí nsø. Ka ha ghara ịbü ndí na-agba asirị maqbú ohu nke iñubiga mmanya oke. Kama ha na-akuzi ihe dí mma. **4** Ha gaezi otu a kuziere ümú agbogho ka ha ga-esi hụ di ha na ümú ha n'anya. **5** Ka ha bürükwa ndí akonuche ha zuruoke, ndí dí ọcha n'obi, ndí na-edozi ezinaulọ di ha, ndí na-eme ebere, ndí na-edo onwe ha n'okpuru di ha, ka onye ọbula ghara ikwulu okwu Chineke. **6** N'otu ụzo ahú kwa, gbaakwa ümú okorobia ume ka ha jide onwe ha. **7** N'he niile i na-eme, mee onwe gi ihe ịma atụ ndí ọzọ ga na-eñomi n'ime ezi omume. Na nkuzi gi niile, gosikwa izuoke na ikwesi ntukwasí obi. **8** Ka ozi gi bürü nke kwu ọtọ mmadu apughị ịma ikpe, ka ihere mee onye na-agbagha gi okwu, ebe o bụ na onweghi ihe ọjọq o ga-ekwu gbasara anyi. **9** Gwa ndí ohu ka ha na-erubere ndí nwe ha isi, ka ha na-eme ihe ga-atọ onyenwe ha ụtọ mgbe niile. Ka ha hapu ịsa ndí nwe ha okwu, **10** ka ha ghara izu ohi, kama ka ha gosi na ha bụ ndí kwasiri ntukwasí obi. N'uzo dí otu a, ha ga-ewetara ihe anyi na-akuzi maka Chineke Onye nzoputa anyi otuto n'he niile ha na-eme. **11** N'hi na Chineke emela ka amara ya nke wetaara mmadu niile nzoputa püta iñè. **12** O bükwa amara a na-akuziri anyi ka

anyi ju ndu asopurughij Chineke na nke igbaso maa onwe ya ikpe. **12** Ana m akwado izitere ọchichọ ojọq dí n'ụwa, kama ka anyi bie ndu dí gi Atemas maqbụ Tajikos. Gbalja bjakwute m ka ndiisi zuruoke na ndu ezi omume, nakwa na Nikopolis, maka n'ebé ahụ ka m kpebiri ino itu egwu Chineke n'ogbo nke oge a. (**aion g165**) **13** n'oge oyi. **13** Gbaa mbø zipu Zenas bụ onye Otu a ka anyi ga-esi na-eche olileanya anyi dí ọkaikpe, na Apolos, ngwangwa n'ije ha. Hukwa ngozi bụ obibia nke otuto nke Chineke anyi dí na ha ji ihe niile dí ha mkpa. **14** N'ihi na ọ dí ukwuu, na Onye nzoputa anyi bụ Jisos Krajst. **14** mkpa ka ndi anyi mta inyere ndi niile chọro Ọ bụ ya jiri onwe ya chuo aja n'ihi anyi, ka ọ enyemaka ha aka. Ọ bụ nke a ga-eme ka ha gbaputa anyi site n'ajọ omume anyi niile, na bürü ndi na-amị mkpurụ. **15** Ndị niile mị na ha ido ndi ga-abụ ndi nke ya ọcha nye onwe ya, nọ n'ebé a na-ekele gi. Kelekwarra anyi ndi niile ndi ọ na-agụ agụ imē ihe dí mma mgbe niile. hürü anyi n'anya n'imē okwukwe. Ka amara **15** Na-akuzi ihe ndi a, werekwa ha na-adu ndi dinyere unu niile.

gi ọdu site n'ikike niile i nwere. Werekwa ha na-atu ha mmehie ha n'ihu. Ka mmadụ obula ghara ileli gi anya.

3 Chetara ndi nke gi ka ha doo onwe ha n'okpuru ndiisi na ndi ọchichị, ka ha rubere ha isi, dikwa nijkere iru oru oma obula. **2** Gwa ha ka ha ghara ikwulu onye obula, ka ha gharakwa ịlu ogu, kama, ka ha bürü enyi mmadụ niile, na-egosikwa ịdị nwayọ ha n'ebé mmadụ niile nọ. **3** N'ihi na mbụ, anyi onwe anyi bụ ndi nzuzu, ndi na-enupu isi, na ndi na-enweghi uche. Anyi bụ ohu agụ ihe ojọq, na ihe ụtọ dí iche iche. Anyi biri ndu obi ojọq na ekworo, na ịkporiتا onwe anyi asi. **4** Ma mgbe obioma na ịhunanya Chineke Onye nzoputa anyi pütara ihe, **5** ọ zoputara anyi, ma ọ bughi n'ihi ezi ihe ndi anyi mere, kama ọ bụ site n'ebere ya. Ọ zoputara anyi site na nsacha nke ịmụ ozọ na nnwogharị nke Mmụo Nso, **6** onye ọ wusara anyi n'uju site n'Onye nzoputa anyi bụ Jisos Krajst, **7** ka ọ bürü na ebe e sitere n'amara gụo anyi dika ndi ezi omume, anyi ga-abụ ndi nketa, ndi nwere olileanya ndu ebighị ebi. (**aionios g166**)

8 Okwu a kwesiri ntukwasị obi, ọ ga-amasi m ma i kwusire ihe ndi a ike, ka ndi kweere na Chineke, lezie anya n'iru ezi oru. Ihe ndi a dí mma na-abakwara mmadụ uru. **9** Ma zere iru ụka nzuzu na igu agburu ọmumụ, esemokwu niile, na ogu niile ndi mmadụ na-alu banyere iwu. Ihe ndi a niile abaghị uru obula, ha bụ ihe efu. **10** Gbasara onye na-akpa oke, i duchaa ya ọdu ihe dika otu ugboro maqbụ abụ, leghara ya anya. **11** Ebe ị ma na onye dí otu a bụ onye ndahie na onye ajọq omume, o jirila aka ya

Filimon

1 Pol, onye e tinyere n'ulø mkporø n'ihi Kraist Jisøs na site n'aka nwanna anyi Timoti, Anyi na-edetara gi ya ezi enyi anyi na onye anyi na ya na-arukø oru, Filimon. **2** Anyi na-edetakwara ya nzukø Kraist dì n'ulø gi, na nwanna anyi na ariqø gi n'ihi Onyenwe anyi. Mekwa ka obi m nwanyi Afia, na Akipos onye anyi na ya so na-alu agha a. **3** Ka amara na udo nke sitere na Chineke bu Nna, na Kraist Jisøs Onyenwe anyi na-egosi ndi nsø niile. **4** Ana m ekele Chineke ekele mgbe obula m na-echeta gi n'ekpere niile m na-ekpe. **5** N'ihi na ana m anu ihe banyere okwukwe i nwere n'ime Onyenwe anyi Jisøs, na lhunanya i na-egosi ndi nsø niile. **6** Ekpere m na-ekpe banyere gi bu ka mmekorita anyi na gi dikø ndi kwere ekwe, mee ka i matazu ihe oma niile anyi nwere n'ime Kraist. **7** Lhunanya gi na-enye m oke qñu na igbaume, ezi nwanna m, n'ihi na emeela ka ndi nsø nwee ume oğhuru site n'inyeaka gi. **8** O bụ ezie na-enwere m ike n'ime Kraist inye gi iwu banyere ihe kwesiri ka i mee, ma agaghị m eme otu a. **9** Kama, o kaara m mma site na ndabere nke lhunanya, iriqø gi ya dij ka aririqø. Ee, o bụ mụ Pol, agadi nwoke ahụ na onye mkporø n'ihi Kraist Jisøs na-ariqø gi aririqø a. **10** Biko, ariqø m gi n'isi Onisimos, onye e mere ka o bụrụ nwa m oge m nq n'ulø mkporø. **11** Na mbu, o nweghi uru obula o baara gi, ma ugbu a, o baara mụ na gi uru. **12** Ana m ezighachiri gi ya ugbu a, ya bụ, onye bụ obi m ka m na-ezitere gi. **13** O gusirị m agu ike ime ka mụ na ya nqd n'ebe a, ka o were onqd gi na-ejere m ozi o bùladị dij ka m nq na mkporø n'ihi ozioma. **14** Ma, a choghi m ime ihe obula na-enwetaghị nkwenye gi, ka o ghara idị ka i mere obiomma gi na mmanye. Kama, achorø m ka i mee ihe si gi n'obi püta. **15** Ma eleghị anya, o bụ n'ihi nke a ka ejị kewapụ ya nwa oge nta site n'ebe i nq, bụ ka i mesia nweghachi ya ebighị ebi. (aiōnios g166) **16** O bughikwa ohu ozo, kama o karirị ohu, maka o dikø nwanna a hụru n'anya, ọkachaşı n'ebe mụ onwe m nq, ma o ga-abukwara gi karichasıa, ma n'anu ahụ nakwa n'ime Onyenwe anyi. **17** N'ihi nke a, o bụrụ na i gurụ m dij ka onye nnwekø ihe, nabata ya dij ka i ga-esi nabata m. **18** Biko, o bụrụ na o mejorø gi n'uzo obula, o burukwa na o ji ugwo obula, gụ ya dij ka ugwo m ji gi. **19** Mu bụ Pol ji aka m dee nke a; aga m akwughachi gi. O bakwaghị uru ichetara gi ugwo i ji m. N'ihi na ugwo i ji m bu gi onwe gi. **20** Nwanna m, mere m ihe a m na-ariqø gi n'ihi Onyenwe anyi. Mekwa ka obi m dì oğhuru n'ime Kraist. **21** Olileanya m siri m ike na i ga-aña m ntị, ana m edere gi akwukwø a, na i ga-eme, ma karjakwa ka m riqø. **22** Ihe dırı unu. **23** Epafras, onye ozokwa, bu na m chorø ka i kwadoro m onuulø ebe m ga-anø dij ka obia ma m bija, maka enwere m olileanya na a ga-aza ekpere unu ime ka m si n'ebé a püta bijawute unu. **24** Mak, na Arıstakos, na Dimas, na Luk, mu na ya nq n'ulø mkporø n'ihi Kraist Jisøs na-ekele gi. **25** Ka amara Onyenwe anyi Jisøs Kraist dinyaere ndi mụ na ha na-arukø oru na-ekelekwa unu. **26** Ka amara Onyenwe anyi Jisøs Kraist dinyaere mmuo unu.

Ndị Hibru

1 Na mgbe ochie, Chineke gwara nna nna anyị ha okwu n'oge dì iche iche site n'ọnụ ndị amụma, na site n'uzo ndị ọzọ dì iche iche. **2** Ma n'oge ikpeazụ ndị a, o gwala anyị okwu site n'ọnụ Okpara ya, onye o nyefere ihe niile n'aka. O bụ site n'aka ya ka o siri kee ụwa niile na ihe dì n'ime ya. (aiôn g165) **3** O na-enwuputa ebube ya na-anochitekwa anya ụdidi ya, ebe o ji okwu ya dì ike na-ejikota ihe niile. Mgbe o sachapụrụ ma hichapukwa mmechie niile, o nodurụ n'aka nri nke Onye dì ukwuu, dì elu nyere ndị mmuq ozi ike ichi elu ụwa a. Anyị n'an'eluiwe. **4** Ya mere, o buruṇla onye dì ukwu karịa ndị mmuq ozi dì ka aha e nyere ya si dì elu karịa nke ha. **5** Onye n'etiti ndị mmuq ozi ka o gwarala si, “I bụ Okpara m. Taa aburuṇla m Nna gi?” Maqbụ ozokwa, “Aga m aburụ ya Nna, ya onwe ya ga-abukwara m Nwa”? **6** Ozokwa, mgbe o mere ka nwa mbụ ya bịa n'ụwa, o nyere iwu si, “Ka ndị mmuq ozi Chineke niile fee ya ofufe.” **7** O kwukwara banyere ndị mmuq ozi ya, o siri, “O na-eme ndị mmuq ozi ya ka ha buruṇ ikuku, na-emekwa ndị na-ejere ya ozi ka ha buruṇ ire ọku.” **8** Ma banyere Okpara ahụ, o siri, “Ocheeze gi, O Chineke, ga-adigide ruo mgbe ebighị ebi. Mkpara omume ziri ezi ka mkpara alaeze gi ga-abụ. (aiôn g165) **9** I hụrụ ezi omume n'anya ma kpoo ihe ojoo asị. N'ihi nke a, Chineke, nke bụ Chineke gi, emeela ka idị elu karịa ndị ibe gi niile site na ite gi mmanụ nke ọnụ.” **10** O sìkwara, “Na mmalite, Onyenwe anyị, o bụ gi tọro ntọala ụwa, eluigwe bükwa ọrụ aka gi. **11** Ha ga-alal n'iyi, ma gi onwe gi agaghị enwe ọgwugwu ruo mgbe ebighị ebi.” **12** O nweela mmuq ozi obula o siri, “Nodụ ala ozi niile, ha abughị mmuq ndị na-ejere Chineke ozi, ndị a na-ezipụ ka ha jee ozi n'ihi ndị ahụ ga-eketa nzoputa?

2 Ya mere, anyị aghaghị ilezi anya nke oma banyere ihe anyị nṣrụla, ka anyị hapụ isi na ha wezuga onwe anyị. **2** N'ihi na o buruṇ na ozi ahụ e ziri site na ndị mmuq ozi dì ire, o burukwa na njehie maqbụ nnupu isi obula natara ahụ kwasiri ya. **3** Anyị ga-esi ariāa gbanarị ntaramahụ ma o buruṇ na anyị eleghara oke nzoputa ahụ anya? O bụ Onyenwe anyị kwuputara ya, bükwa nke ndị nṣrụ ya gbaara anyị ama banyere ya. **4** Chineke n'onwe ya tükwasirị igba ama nke ya, site n'iru ọru ebube na ọru iribama, na ọru itunanya dì iche iche, nakwa ikesa otutu onyinye nke Mmuq Nso, di ojichọ ya siri dì. **5** O dighị mgbe Chineke ekwu banyere ụwa gaje ịbia abịa. **6** Otu onye agbaala akaebe n'ebi ozọ, “Gịnjị ka mmadụ bụ i jia na-echi banyere ha? Gịnjị ka nwa nke mmadụ ka bụ iji na-elekota ya? **7** N'ihi na i mere ka ha dì ala nwantakirị n'ebi ndị mmuq ozi no; i jikwa ebube na nsopurụ kpube ya n'isi dika opueze, **8** dokwaa ihe niile n'okpuru ụkwụ ya.” Mgbe o mere ka ihe niile dìri n'okpuru ya, o nwekwaghị ihe obula ọ hapurụ itinye n'okpuru ya. Ma otu o dì, anyị ahụbeghi ka e doro ihe niile n'okpuru ya. **9** Ma anyị na-ahụ Jisọs bụ onye e mere ka o dì ala nwantakirị oge karịa ndị mmuq ozi, ma ugbu a ejirila ebube na nsopurụ kpukwasị ya n'isi, n'ihi ahụ ọnwụ nke ọ hụrụ, ka o site n'amara Chineke detụ ọnwụ ire n'ihi mmadụ niile. **10** Ebe e sitere na ya kpobata otutu umu n'ebube, o ziri ezi ka Chineke, onye ihe niile dìri na onye kere ihe niile, mee ka onyeisi nzoputa ha buruṇ onye zuruoke site n'ahụ ọ hụrụ. **11** Onye ahụ na-eme mmadụ ka o dì nsø, na ndị ahụ e mere ka ha dì nsø si n'otu ezinaulo. N'ihi ya, ihere adighị eme ya ikpo ha ụmunnna ya. **12** O siri, “Aga m ekwuputa aha gi nye ụmunnna m, n'etiti nzukọ ka m ga-anị buqo gi abụ agaghị otuto.” **13** Ozokwa, “Aga m atukwasị obi m na ya.” Ozokwa, o siri, “Lee mụ onwe m, na ụmụ ndị Chineke nyere m.” **14** Ebe o bụ na ụmụ ndị ahụ ketara oke na anụ ahụ na ọbara, ya onwe ya sooro ha keta oke n'udidi ahụ, ka o site n'onwụ ya laa onye ahụ nwere ike ọnwụ n'iyi, onye ahụ bụ ekwensu. **15** Ma topụ ndị ahụ niile egwu nke onwụ mere ka ha buruṇ ohu na ndụ ha niile. **16** N'ihi na n'ezie, o bughị ndị mmuq ozi ka o na-

enyere aka kama o bụ ụmụ ụmụ Ebrahim. 17 mmalite ruo ọgwugwu. 15 Dị ka e kwuru ya, N’ihi nke a, e mere ka o yie ụmụnna ya n’ihe “Taa, o bürü na unu anụ olu ya. Unu emela ka niile, ka o nwe ike ghọ onyeisi nchüaja kwasiri obi unu sie ike, dika unu mere n’oge nnupu isi.” ntükwasị obi ma na nke nwere obi ebere n’ijere 16 Olee ndị bụ ndị ahụ nṣụ ma nupu isi? O bụ Chineke ozi, ka o nweekwa ike chọ aja ikpuchi na o bughị ndị niile ahụ Mosis duputara site mmehie mmađu niile. 18 Ebe o bụ na ya onwe n’ala Ijipt? 17 O bükwa olee ndị ka o wesoro iwe ya tara ahụhụ mgbe a na-anwa ya ọnwụnwa, o iri afọ anọ? O bụ na o bughị ndị ahụ mehiere. nwekwara ike inyere ndị a na-anwa ọnwụnwa Ndị ahụ ahụ ha dara n’ozara? 18 Olee ndị ahụ o aka.

3 Ya mere, ụmụnna m dị nsọ, ndị so keta oke n’okpukpọ eluigwe ahụ, ka echiche unu digide naanị na Jisọs. Onyeisi ozi na onyeisi nchüaja nke okwukwe anyị. 20 Kwasiri ntükwasị obi nye onye ahụ hoputara ya dika Mosis si bürü onye kwasiri ntükwasị obi n’ije ozi ya n’ulọ Chineke. 3 Ma Jisọs nwere ugwu na nsopuru karịa Mosis, dika onye na-ewu ụlo si enwe ugwu na nsopuru karịa ụlo o wuru. 4 N’ihi na ụlo ọbụla nwere onye wuru ya, maobụ Chineke na-ewu ihe niile. 5 Mosis kwasiri ntükwasị obi dika odibo n’ulọ Chineke n’ihe niile, sìkwa otu a gbaa ama banyere ihe ndị a ga-ekwu n’odinihu. 6 Ma otu o dị, Kraist kwasiri ntükwasị obi dika ọkpara nke na-elekota ụlo ya. Anyị gabükwanụ ụlo ya ma o bürü na anyị ejidesie okwukwe anyị ike ya na olileanya nke anyị ji anya isi. 7 Ya mere, dị ka Mmụqo Nsọ na-asị, “O bürü na unu anụ olu ya taa, 8 unu emela ka obi unu sie ike, dị ka unu mere n’oge nnupu isi mgbe oge ọnwụnwa n’ime ozara, 9 ebe nna nna unu ha nñorø nwa m ọnwụnwa. O bụ ezie na ha hụrụ akaorụ m iri afọ anọ ndị a. 10 N’ihi nke a, ewere m iwe megide ogbọ ahụ. Asịri m, ‘Obi ha na-akpafu akpafu mgbe niile. Ha amatabeghi ụzø m niile.’ 11 Ya mere, ańyụ m iyi n’iwe m, sị, ‘Ha agaghị abanye n’izuike m ma oli.’” 12 Lezienụ anya, ụmụnna m, ka ajo omume niile na ekweghi ekwe niile nke obi ghara idị n’ime onye ọbụla n’etiti unu, nke ga-eme ka unu site n’iso Chineke dị ndị tugharịa. 13 Kama, na-agbanụ onwe unu ume kwa ụbочi niile dika a kpọro ụbочi ahụ Taa. Ka a hapụ inwekwa onye ọbụla a ga-esite n’aghugho nke mmehie mee ka obi ya sie ike. 14 Anyị bụ ndị anyị na Kraist ga-eso kekorita oke ma o bürü na anyị ga-ejidesi ya ike bụ ntükwasị obi ahụ anyị nwere site na

4 Ya mere, ebe o bụ na nkwa nke ịba n’izuike ya ka ghene oghe, ka anyị kpachapụ anya hụ na o nweghi onye ọbụla a ga-ahụta dika onye etozughi ya. 2 N’ihi na-eziela anyị ozioma ahụ, dị ka ezikwara ha: ma ozioma ahụ ha nṣụ abaraghị ha uru n’ihi na ha ejighị okwukwe nara ya. 3 Ma anyị bụ ndị kweere na-abanye n’ebi izuike ahụ, dị ka Chineke si kwuo, “Ańyụ m iyi n’iwe m, ‘Ha agaghị abanye n’izuike m ma oli.’” O kwuru nke a n’agbanyeghi na o ruchaala ọrụ ya site na ntọala ụwa. 4 N’ihi n’otu ebe, o nweela ihe o kwuru banyere ụbочи nke asaa site n’okwu ndị a: “Chineke zuru ike site n’orụ ya niile, n’ubochi nke asaa.” 5 Ma n’ebi a kwa, e kwuru, “Ha agaghị abanye n’ebi izuike m ma oli.” 6 Ebe o bụ na ohere dijirị ufodụ mmađu ịbanye n’ime ya, ma ndị ahụ buru ụzø nata ozioma ahụ abanyeghi n’ihi nnupu isi. 7 O weputara ụbочи ọzø nke o kpọro Taa, o sitere n’onụ Devid kwuo okwu ahụ e kwurula ihe banyere n’oge gara aga sị, “Taa, o bürü na unu anụ olu ya, unu emela ka obi unu sie ike.” 8 N’ihi na a sị na Joshua nyere ha ezumike, o gaghi ekwu banyere ụbочи ọzø. 9 Otu ụbочи izuike fofdụrụ nye ndị nke Chineke. 10 N’ihi na onye ọbụla banyere n’ezumike ya esitela n’orụ nke ya onwe ya nwee izuike dị ka Chineke siri banye n’izuike nke ya. 11 Ya mere, ka anyị mee ka ike anyị ha, ka anyị banye n’ebi izuike ahụ, ka o hapụ ịdikwa onye ọbụla nke na-agaghị aba n’ihi iñomi ekweghi ekwe ha. 12 N’ihi na okwu Chineke dị ndị dikwa nkọ. O dị nkọ karịa mma ihu abụ ọbụla. O na-aduba ruo na-ikewa mkpụrụobi na mmụqo, ma rukwaa

na ebe nkwonkwo na ümí kewakwara onwe unu adighi amuta ihe ọsiịṣo. 12 N'ezie, ugbu ha. O na-enyocha ọchịchọ na echiche obi ndị a, unu kwesiri ịbụ ndị ozizi nye ndị ozo, ma mmadu. 13 O dighi ihe ọbụla n'ime ihe niile e unu ka nō na-achọ onye ga-ezikwa unu ụkpuru kere eke pụru izo onwe ya site n'ebi Chineke mbụ nke okwu Chineke. Unu na-achọ mmiri ara nō. Ihe niile ghore oghe, ma gbarakwa otọ n'ihu kama nri siri ike. 13 Onye ọbụla nke na-anụ ara, anya ya. O bụ n'ihu ya ka anyi niile ga-aza ka bụ nwantakiri, o matabeghi ozizi banyere ezi ajuju banyere ndu anyi niile. 14 Ebe o bụ na omume. 14 Nri dì ike dìri ndị tozuru oke, ndị anyi nwere onyeisi nchüaja dì ukwuu, onye siterela n'ihe ha na-eme zuo onwe ha ịchọputa nke gaferela n'eluiwge, Jisós Ọkpara Chineke, ihe dì iche n'etiti ezi ihe na ajo ihe.

ka anyi jidesienụ okwukwe anyi ike. 15 N'ihu na anyi nwere onyeisi nchüaja nke nwere ike ighoṭa adighi ike anyi. A nwara ya ọnwunwa n'uzo niile dì ka a na-anwa anyi taa. Ma, o megħiż mmeħie n'uzo ọbụla mgbe a nwara ya. 16 Ya mere, ka anyi bjaruo ocheeze amara ahū nso na-atuġħi egwu, ka anyi si otu a nata ebere, ma chotakwa amara nke ga-enyere anyi aka n'oge mkpa.

5 A na-esite n'etiti ndị mmadu ḥoro onyeisi nchüaja ọbụla, ka o nnocħite anya ndị mmadu n'ihe banyere ife Chineke, ka o na-eche onyinye na-achükwa aja maka mmeħie dì iche ihe. 2 Ebe o bụ na ya onwe ya bụ onye na-adighi ike, o pürü iji nwawayo na-emeso ndị na-amaghị ihe na ndị na-ejehie ụzo omume. 3 N'ihu nke a, o ghagħi ictu aja maka mmeħie nke onwe ya na nke ndị mmadu. 4 O nwiegħi onye na-ewere ugwu a n'onwe ya, kama o bụ Chineke na-akpo dika o si kpoo Eron. 5 N'otu aka ahū kwa, Kraiħt enyegħi onwe ya ebube nke ịbụ onyeisi nchüaja, kama Chineke siri ya, "Ibu Ọkpara m. Taa aburula m Nna gi." 6 N'ebi ozo, o kwuru, "Dì ka usoro Melkizedek si dì, i bụ onye nchüaja ruo mgbe ebighi ebi." (aiōn g165)

7 Mgbe o ka dì ndu n'anu ahū, o ji oke olu na anya mmiri kpee ekpere riękwa aririo nye onye ahū pürü ịzoputa ya site n'onzu. A nükwaru olu ya n'ihu ndu nrube isi na mweda n'alay. 8 O bụ ezie na o bụ Ọkpara ma o mütara irube isi site n'ahħu o tara. 9 Ma mgbe e mere ka o zuo oke, o ghorq̇i isi nke nzoputa ebighi ebi nye ndị niile na-erubere ya isi. (aiōnios g166) 10 Ebe Chineke mere ya onyeisi nchüaja n'usoro Melkizedek. 11 O dì ọtutu ihe ozo anyi nwere ikwu banyere ya, ma o siri ike ıkowa ya n'ihu na

6 Ya bụ ka anyi na-agħi n'ihu n'ihe mmuṭa zuru ezu, ka anyi għarakwa ċinogide n'ihe mmuṭa mbu ahū nke anyi nwere banyere Kraiħt. Anyi agħaqbi alaghachi azu ito nitoala nċheġħarri ozo site n'orū ndị nwurū anwū n'okwukwe n'ebi Chineke no, 2 na-akuzi banyere ime baptismi na ibikwasj aka n'isi na onyinye nke Mmugħi Nsø, na mbilite n'onzu na ikpe ebighi ebi. (aiōnios g166) 3 Anyi ga-eme nke a ma Chineke kwe. 4

Ma o dighi mfe ickopghachi ndị dara ada ozo, bụ ndị natarala ihe ahū na mbu, ndị detu kware onyinye amara dì ihe ihe nke si n'eluiwge bia ire, ndị ketakware oke Mmugħi Nsø, 5 ndị detu kware idu mma nke okwu Chineke ahū ire na ike nke ɻwa na-abja, (aiōn g165) 6 ma mesja dahie n'onwe ha, o bụ ihe siri ike ickopghachite ha ruo nċheġħarri. Ha na akpogidekwa Ọkpara Chineke n'obe ozo, na emenye kwa ya ihere n'ihu ɻha mmadu. 7 N'ihu na ala ahū nke nam-ami mmiri na-ezokwasj n'elu ya mgbe niile, na-amiputa ụkpuru bara ɻba nye ndị e ji maka ha koo ya, na-enweta ngozoj n'aka Chineke. 8 Ma o bürü na o puo naanij ogwu na ahħiha, o bagħi uru ọbula. Kama, o ga-abu ihe a bürü onu, nke օgħiġi wu ya ga-abu ickpo ya oku. 9 Ma o bụ ezie na anyi na-ekwu otu a, ezi ndị enyi m, anyi nwere ntukwasj obi maka ihe dì ezi mma banyere unu, bụ ihe ndị ha na nzoputa so bia. 10 Chineke abugħi onye na-ekpe ikpe n'ezighi ezi. O għażi eċċefu örü niile unu ruru ya. O għażi eċċefu iħunanya niile unu gosiri n'ihu ya site n'igara ndị nsø ozi, dika unu na-aga n'ihu na-emekwa. 11 Anyi chorop ka onye ọbula n'ime unu nogħidesie ike n'otu īn ɔku n'obi ahū ruo օgħiġi wu ihe niile, ka unu nwee olileancya inwezu ihe niile unu na-atu anya ya mgbe oge ruru. 12 Anyi achogħi ka unu bürü

ndị umengwụ, kama ka unu bürü ndị na-eñomi iri site n'aka Ebraham ma góziekwa ya bụ onye ndị ahụ jiri okwukwe na ntachiobi nweta ihe ahụ nke natara nkwa ahụ. 7 O nweghi īrūrita ụka ahụ e kwere na nkwa. 13 Mgbe Chineke kwere ọbula dị ya, na onye dị ukwuu na-agozi onye dị Ebraham nkwa, o ji onwe ya ńuo iyí, n'ihi na nta. 8 N'otu aka ahụ, ndị na-anata otu uezø n'uzø ọ dighi onye uezø dị ukwuu karja ya, 14 na-asị, iri bụ mmadụ na-anwụ anwụ, ma n'aka nke "N'ezie aga m agozi gi, nyekwa gi ọtụtụ ụmụ uezø, onye na-anata ya bụ onye ahụ e kwupütara ụmụ." 15 Ebraham nwere ndidi, natakwa ihe e na ọ na-adị ndị. 9 Mmadụ pürü isi na Livayị kwere ya na nkwa. 16 Ụmụ mmadụ na-eji ndị ka onye natara otu uezø n'uzø iri kwurụ otu uezø ha ukwuu ńuo iyí, iyí ańṣụrụ n'uzø dị otu a-na- n'uzø iri nke ya site n'aka Ebraham. 10 N'ihi na eme ka ihe e kwuru guzosie ike ma wezugakwa mgbe Melkizedek zutere ya, o ka n'o n'afo nna īru ụka niile n'etiti mmadụ. 17 Ya mere, mgbe nna ya. 11 O bürü na a pürü ime ka mmadụ zuo Chineke chørö igosi ndị ahụ ga-eketa nkwa ahụ, oke site n'ọnodụ ndị nchüaja ndị Livayị, n'ihi ụdịdị izuzu ya, o jiri ińu iyí mee ka o doo ha na ọ bụ site n'iwu e nyere ndị mmadụ ka e ji anya na izuzu ya adighi agbanwe agbanwe. 18 Ka hiwee ọnodụ ndị nchüaja. Olee uru o bara ka ọ ga-abụ site n'ihe abụ na-enweghi mgbanwe, onye nchüaja uezø bịa, dị ka usoro Melkizedek si nke na-agaghị ekwe omume izi Chineke dika dị, na-abughị dị ka usoro nke Eròn? 12 Ebe a onye ujących, anyị bụ ndị gbara ọsọ ndị ga-enweta gbanwere ọnodụ ndị nchüaja, n'otu aka ahụ, a agbamume siri ike iji jide olileanya e dobeere ghaghị igbanwekwa iwu. 13 N'ihi na onye ahụ e anyị. 19 Anyị nwere olileanya a dị ka arılıka nke kwuru ihe ndị a banyere ya sitere n'agburụ uezø, mkpürüobi nke guzosiri ike ma bürükwá nke e nke ọ dibeghi onye ọbula sitere na ya rürü orụ chekwara. Ọ na-abanye n'ime ime ebe nchüaja dị n'ebe ichtu aja. 14 O bụ ihe a mara nke ọma ahụ n'azụ akwa mgbochi 20 ebe Jisós onye buru anyị uezø, abanyela n'ihi anyị; ọ għolara anyị onyeisi nchüaja ruo mgbe ebighi ebi dị ka usoro na-ekwu banyere ndị nchüaja. 15 E meela ka a Melkizedek si di. (aiōn g165)

7 Melkizedek a bụ eze Salem, bürükwá onye nchüaja Chineke Onye kachasị ihe niile elu. Ọ zutere Ebraham mgbe o si na mmeri o meriri ọtụtụ ndị eze ahụ na-aloghachi, góziekwa ya. 2 Ebraham nyekwara ya otu uezø n'ime uezø iri nke ihe niile. Ihe mbụ aha ya pütara bụ, "eze ezi omume," uezökwa bụ "eze nke Salem," nke pütara, "eze udo." 3 O nweghi nna, o nwekwaghị nne, nke ọ na-enwe agburụ. O nweghi mmalite nke ubejhi a mṛụ ya, maqbụ ḥogwugwụ ndị, e mere ya dị ka Ọkpara Chineke. Ọ na-anogide bürü onye nchüaja ruo mgbe ebighi ebi. 4 Leenụ otu o siri bürü onye dị ukwuu, ọ buladị Ebraham bụ nna nna anyị nyere ya otu uezø n'ime uezø iri site n'ihe ọ kwatara n'aghà! 5 Ma otu o dị, iwu kwadoro ka ụmụ Livayị bụ ndị ghoro ndị nchüaja na-anakòta otu uezø n'ime uezø iri site n'aka ndị uezø, ya bụ, site n'aka ndị ụmụnnha ha ndị Izrel, n'agbanyeghi na ụmụnnha ha ndị ahụ bükwa ụmụ ụmụ Ebraham. 6 Ma nwoke a bụ onye na-esiteghị n'agburụ naara otu uezø n'uzø

ghoṭa okwu anyị na-ekwu nke ọma, mgbe onye nchüaja uezø yiri Melkizedek pütara. 16 Onye ghoro onye nchüaja ma ọ bughị site n'usoro iwu nke ọmụmụ ndị nchüaja, kama site n'ike dị na ndị nke na-apughị ila n'iyyi. 17 N'ihi na-agbara akaebe banyere ya, sị, "Gị onwe gi, bụ onye nchüaja ruo mgbe ebighi ebi, dị ka usoro Melkizedek si di." (aiōn g165) 18 N'otu aka ahụ, e wezugala usoro iwu ochie ahụ n'ihi adighi ike ya na n'ihi abaghị uru ya 19 (n'ihi na iwu ahụ emeghi ka ihe ọbula zuo oke), ma n'aka nke uezø, e webatala olileanya ka mma, bụ nke anyị na-esite na ya bjaruo Chineke nso. 20 Ma e ji ińu iyí mee ka ọnodụ onyeisi nchüaja a guzosie ike. O nweghi iyí a ńṣụrụ mgbe ndị uezø ghoro ndị nchüaja. 21 Ma onye nke a ghoro onye nchüaja site n'ińu iyí mgbe onye ahụ gwara ya, "Onyenwe anyị ańṣułla iyí, ọ gagħi agbanwe obi ya, 'I bụ onye nchüaja ruo mgbe ebighi ebi.'" (aiōn g165) 22 N'ihi nke a, Jisós aghołla onye na-akwagide ogbugba ndị ka mma. 23 Ihe uezø, ndị nchüaja nke ochie ahụ dị ọtụtụ n'onuogugu

n’ihu na ɔnwụ gbochiri ha iga n’ihu n’ɔru ha. 24 ndu ɔḥurụ dīrị n’etiti mụ na ụlo Izrel, nakwa Ya mere, ebe ɔ na-adị ndu ruo mgbe ebighị ebi, ụlo Juda. 9 O bughị ụdị ɔgbugba ndu mụ na ɔ na-abükwa onyeisi nchüaja mgbe niile. (aiōn g165) 25 Ya mere o nwere ike ịzoputa ruo mgbe n’ala Ijipt duputa ha, n’ihu na ha anogideghị niile ndị ahụ na-abjawkwute Chineke site na ya, bürü ndị kwesiri ntukwasị obi idebe ogbugba n’ihu na ɔ na-adị ndu ruo mgbe niile ịriọ arịriọ ndu m. N’ihu ya, echeputu ihu m n’ebe ha nō, n’ihu ha. 26 Ya mere, ɔ dī mkpa na anyị ga-enwe ka Onyenwe anyị kwuputara. 10 Ma nke a bụ onyeisi nchüaja dī otu a, bụ onye dī nsø, na ɔgbugba ndu m ga-eme ka ɔ dīrị n’etiti mụ onye na-enweghi ntupọ, na onye dī ọcha, na onwe m na ụlo Izrel, mgbe oge ndị ahụ gasiri, onye e kewaputu site n’ebe ndị mmehie nō, ma otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. Aga m etinye buliekwa ya elu karịa n’eluiigwe. 27 O dighị ka iwu m n’ime uche ha, dekwasi ya n’obi ha. Aga ndịsi nchüaja ndị ọzọ, n’ihu na o dighị mkpa na m abụ Chineke ha, ha onwe ha ga-abükwa ndị ɔ ga-achụ aja kwa ụbочị, n’ihu mmehie nke aka ya, na n’ihu mmehie nke ndị ọzọ. Naani otu aja nke dīrị mgbe niile ka ɔ churu maka mmehie mgbe o weere onwe ya nye dī ka aja. 28 N’ihu na iwu na-ahoputa dī ka ndịsi nchüaja ndị mmadụ na-adighị ike. Ma okwu nke ijiụ iyi ahụ, nke neso iwu n’azụ, hoputara Okpara, onye e mere ka o zuo oke ruo mgbe ebighị ebi. (aiōn g165)

8 Isi okwu dī n’ihe niile anyị na-ekwu bụ nke a, na anyị nwere onyeisi nchüaja dī otu a,

bụ onye na-anodụ ala n’aka nri nke ocheeze onye ahụ kachasi ihe niile elu n’eluiigwe. 2 Onye na-eje ozi n’ebi nsø ahụ, bụ ezi ụlo ikwu ahụ Onyenwe anyị ji aka ya wuo, o bughị mmadụ wuru ya. 3 A hoputara onyeisi nchüaja ọbụla ka ɔ na-achụ aja na-enyekwa onyinye. N’ihu nke a, o kwasikwara ka ɔ nwee ihe ɔ ga-eji na-achụ aja. 4 A sikwari na ɔ nọ n’uwa, o garaghị a bụ onye nchüaja n’ihu na e nwere ndị nchüaja na-achụ aja dī ka usoro iwu si dī. 5 Ha na-eje ozi n’ebi nsø ahụ nke bụ oyiyi na onyinyo banyere ihe nke dī n’eluiigwe. O bụ nke a mere e ji dīo Mosis aka na ntị mgbe ɔ na-akwado iwu ụlo ikwu ahụ, “Lezieanya hụ na i mere ihe niile n’usoro dī ka e si gosiri gi n’elu ugwu.” 6 Ma otu ɔ dī, ɔ natara ọrụ ije ozi karịrị nke ha, dī ka onye ogbugbo nke ɔgbugba ndu dī elu karịa nke ochie, ebe ɔgbugba ndu nke ɔḥurụ a o mere ka ɔ dīrị n’etiti ya na mmadụ dabeere na nkwa dī

ndu ɔḥurụ dīrị n’etiti mụ na ụlo Izrel, nna nna ha gbara, mgbe m jidere ha n’aka site n’ala Ijipt duputa ha, n’ihu na ha anogideghị niile ndị ahụ na-abjawkwute Chineke site na ya, bürü ndị kwesiri ntukwasị obi idebe ogbugba n’ihu na ɔ na-adị ndu ruo mgbe niile ịriọ arịriọ ndu m. N’ihu ya, echeputu ihu m n’ebe ha nō, n’ihu ha. 26 Ya mere, ɔ dī mkpa na anyị ga-enwe ka Onyenwe anyị kwuputara. 10 Ma nke a bụ onyeisi nchüaja dī otu a, bụ onye dī nsø, na ɔgbugba ndu m ga-eme ka ɔ dīrị n’etiti mụ onye na-enweghi ntupọ, na onye dī ọcha, na onwe m na ụlo Izrel, mgbe oge ndị ahụ gasiri, onye e kewaputu site n’ebe ndị mmehie nō, ma otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. Aga m etinye buliekwa ya elu karịa n’eluiigwe. 27 O dighị ka iwu m n’ime uche ha, dekwasi ya n’obi ha. Aga ndịsi nchüaja ndị ọzọ, n’ihu na o dighị mkpa na m abụ Chineke ha, ha onwe ha ga-abükwa ndị ɔ ga-achụ aja kwa ụbочị, n’ihu mmehie nke aka ya, na n’ihu mmehie nke ndị ọzọ. Naani otu aja nke dīrị mgbe niile ka ɔ churu maka mmehie ibe ya, ‘Mara Onyenwe anyị,’ n’ihu na ha niile ga-ama onye m bụ, site n’onye dīkarışırı nta ruo n’onye dīkarışırı ukwuu. 12 N’ihu na aga m agbaghara ajo omume ha, agaghị m echetakwa mmehie ha niile ọzọ.” 13 Mgbe o kwuru okwu banyere ɔgbugba ndu ɔḥurụ, ɔ pütara na nke ochie ahụ abụrụla ihe gabigara agabiga. Ihe dī ochie nke gabigara ga-emesia ghara idikwa.

9 Ọgbugba ndu nke mbụ nwere usoro ofufe na ebe nsø nke ụwa nke a e jiri aka wuo. 2 E guzobere ụlo ikwu. N’onụulọ nke mbụ n’ụlo ikwu ahụ, e nwere ihe ịdoba iheoķụ, na tebul, na achicha e doro nsø. Aha ọnụulọ nke mbụ a bụ Ebe Nsø. 3 N’azụ akwa mgbochi nke abụ ka e nwere ọnụulọ a na-akpọ Ebe Kachasi Nsø, 4 nke nwere ebe ịchụ aja mgbaisioma e ji ọlaedo wuo, na igbe ɔgbugba ndu ahụ nke e jiri ọlaedo machie ahụ ya niile. Ihe dī n’ime ite ahụ bụ mánà na mkpanaka Eròn nke ahụ puputara ahịhị, ya na mbadamba nkume e dekwasiři iwu ɔgbugba ndu. 5 Ihe dī n’elu igbe a bụ cherubim nke ebube ya, na-ekpuchite oche amara ahụ. Ma anyị enweghi ike ikowacha ihe niile ndị a n’ozuzu oke ugbu a. 6 Mgbe e doro ihe niile ndị a n’usoro, onye nchüaja na-abata mgbe ọbụla n’ime ọnụulọ nke mbụ nke ụlo ikwu a. N’ebi a ka ɔ na-arụ ọrụ o ketara ịrụ. 7 Ma mma karịa. 7 O bürü na ɔgbugba ndu ochie ahụ ɔ bụ naani onyeisi nchüaja na-abanye n’ime zuruoke, o garaghị aba uru ka achowa ɔgbugba ọnụulọ nsø nke abụ, naani otu ugboro n’afọ. ndu ọzọ. 8 Ma Chineke choputara ezughị oke Ọ na-ejikwa ọbara na-aba n’ebi ahụ, iji chuo ha mgbe ọ siri, “Lee, oge na-abịa, ka Onyenwe aja maka onwe ya na n’ihu mmehie ndị mmadụ anyị kwuputara, mgbe m ga-eme ka ɔgbugba mere na-amaghị ama. 8 Site na nke a, Mmụo

Nsø na-egosi na ụzo e si abanye n'Ebe Kachasi ọbara ahụ n'elu ụlo ikwu na n'elu ihe niile dì Nsø ahụ bù ihe na a ka apütabeghi ihe, ebe ọ bu n'ulọ ikwu, bù ihe niile e ji efe ofufe. 22 N'ikwu na ụlo ikwu nke mbụ ahụ ka na-egozo. 9 Nke a eziokwu, díka iwu si di, ọ dighị ihe ọbụla nke bù ihe ilu banyere oge ugbu a. Site na nhazi a na-adighị ejị ọbara edo ọcha. Ọ burụ na a nke a, onyinye na aja niile a na-achụ enweghi wusiighị ọbara, mgbaghara mmehie adighị. 23 O ike ime ka akonuche onye na-efe ofufe zuo oke. kwasiri ka e si otu a mee ka ihe ndị a yiri ihe ndị 10 Kama ha bù naanị usoro iwu metụtara ihe dì n'eluigwe dì ọcha, ma ihe ndị dì n'eluigwe oriri na ihe ọnụnụ na ụdi baptism dì iché iché n'onwe ha kwasiri ka e nye ha aja dì mma karịa. nke anụ ahụ, bù nke e nyere ka a na-eme ya 24 N'ihi na ọ bughi n'ebé nsø nke mmadu jiri ruo mgbe a ga-edozigharị ihe niile. 11 Mgbe aka wuo, nke yiri nke dì n'eluigwe, ka Kraist Kraist bjara dì ka onyeisi nchüaja nke ezi ihe banyere, kama ọ banyere n'ime eluigwe n'onwe ahụ dì ugbu a, site n'ulọ ikwu dì ukwuu zuruoke ya, bù ebe ọ na-anochite anya anyị ugbu a n'ihu Chineke. 25 Ọ banyeghi na ya ka o were onwe ya chọ aja otụtụ ubgoro, dì ka onyeisi nchüaja na-eji ọbara na-abughi nke ya na-abanye n'Ebe ahụ Kachasi Nsø kwa afò. 26 Ọ burụ na o si otu a dirị, ọ gaara abụ onye na-ahụ ahụ mgbe kemgbe e kere ụwa. Ma, dì ka o si di, ọ bjara naanị otu ubgoro n'ogwugwu oge ndị a, iwezuga mmehie site n'iji onwe ya chọ aja. (aiōnios g165) 27 Dị ka ọ bù ihe a kwadooro mmadu ọbụla ịnwụ naanị otu ubgoro, ma e mesịa ikpe esochie, 28 otu a ka e si chọ Kraist dì ka aja naanị otu ubgoro iwepụ mmehie otụtụ mmadu. Ọ ga-abjaghachi nke ubgoro abụ, ma ọ bughi n'ihi ibu mmehie, kama ọ bù n'ihi iweta nzoputa nye ndị ahụ niile na-eche ọbijia ya.

10 Iwu ahụ bù naanị onyinyo na-egosi ihe oma gaje ịbia. N'ihi ya, o zughi oke n'onwe ya isite n'aja ndị ahụ a na-achụ mgbe mgbe kwa afò, mee ka ndị ahụ na-abjaro nso ife ofufe zuo oke. 2 Ma ọ bughi otu a, ọ bù na a gabeghi akwusị ịchụ aja ndị a? Ọ burụ na a sachapula njo ndị na-efe ofufe na mbụ, akonuche ha agaghịkwa ama ha ikpe mmehie ha. 3 Ma nke bù eziokwu bù na ihe aja ndị a na-eme bù ichetara ha mmehie ha kwa afò niile. 4 N'ihi na ọ bù ihe na-apughị ime eme na ọbara oke ehi na nke ụmụ ewu dì iché ga-asachapụ mmehie. 5 Ya mere mgbe Kraist bjara n'uwà, ọ siri, "Aja na onyinye abughi ihe i chọro kama i kwadore ahụ nye m. 6 Aja nsure ọkụ na aja a chürü maka mmehie, ha abughi ihe dì ezi mma nye gi. 7 Mgbe ahụ ka m siri, 'Lee, abiala m Chineke m, ime ihe i na-achọ. Nke a bükwa ihe e dere banyere m n'ime akwukwo mpiakọta.'" 8

O kwuru na mbụ, “Aja dị iche iche, na onyinye, anyị matachara eziokwu ahụ, o nwekwaghị aja na aja nsure ọkụ na aja mmechie adighị ato gi ọzọ fofodụ a ga-achụ banyere mmechie niile. ụtọ, ha adighikwa amasi gi” (a chürü aja ndị a 27 Kama naanị ikpe dị oke egwu, nke ga-adị ka dika iwu si dị). 9 O kwukwara ọzọ, “Lee abịa ọkụ na-ere ike ike, nke ga-erechapụ ndị niile m ime uche gi.” O kagburu aja nke mbụ ahụ bụ ndị iro. 28 Onye ọbụla dara iwu Mosis, na-ma were aja nke abụo dochie n’onodụ ya. 10 anwụ na-enweghi ebere, site n’akaebé mmadụ Site n’ime uche Chineke, e mere ka anyị dị nsọ abụo maobụ ato gbara megide ya. 29 O bürü site n’aja Jisós Kraist ji onwe ya chọ naanị na o dị otu a, olee ụdị ahụhụ unu chere na a otu ugboro. 11 Onye nchüajá ọbụla na-eguzo ga-enye onye leliri Okpara Chineke, ginị ka a kwa ụbочị na-efe ofufe, na-achükwa otu aja ga-eme onye merürü ọbara nke ogbugba ndụ ahụ ugboro ugboro, bụ aja nke na-enweghi ike nke e ji doo ya nsọ, na onye kpasuru mmuọ nke işachapụ mmechie. 12 Ma mgbe Kraist chüchara amara ahụ iwe? 30 N’ihí na anyị maa onye ahụ naanị otu aja ahụ, otu ugboro n’ihí mmechie kwurunu, “Ibọ ọbọ díri m, aga m akwüghachi,” niile, o nödürü ala n’aka nri Chineke. 13 Ebe ọzokwa, “Onyenwe anyị ga-ekpe ndị ya ikpe.” ahụ ka o no ugbu a na-eche ka ndị iro ya niile 31 O bụ ihe dị oke egwu ịdaba n’aka Chineke dị bürü ihe mgbakwasị ụkwụ ya. 14 N’ihí na o ndụ. 32 Ma chetakwanụ ụbочị mbụ ndị ahụ, sitela n’otu aja mee ka ndị ahụ a na-eme ka ha mgbe unu natachara ihè, unu nogidesikwara ike díri nsọ zuo oke mgbe niile. 15 Mmuọ nsọ na- n’agbanyeghi oke ahụhụ niile unu tara. 33 Mgbe agbakwara anyị ama banyere ihe ndị a mgbe ụfodụ, a kparịri unu n’ihu ọha, unu natakwara o buru ụzọ kwuo: 16 “Nke a bụ ogbugba ndụ mkpagbu. N’oge ọzọ, unu soro ndị e si otu a ahụ mü na ha ga-agba mgbe oge ndị ahụ gasirị, mesoo mmeso. 34 Unu were obi ebere soro ndị ka Onyenwe anyị kwuru. Aga m etinye iwu m no n’ulọ mkporo taa ahụhụ, unu jikwa ọnụ n’obi ha. Aga m edekwasikwa ha n’uche ha.” 17 nabata ya mgbe a nakorochara unu ihe niile unu O kwukwara sị, “Agaghị m echetakwa mmechie nwere, n’ihí na unu onwe unu matara na unu ha na mmebi iwu ha niile ọzọ.” 18 Ya mere, ebe nwere ihe ka mma, nke na-anogide. 35 Ya mere, o bụ na a gbaghara mmechie ndị a, o díkwağıị unu ahaپukwala ntukwasị obi unu ahụ, n’ihí na mkpa ịchụ ajo ọzọ maka mgbaghara mmechie. 19 o na-eweta ụgwọ ọrụ dị ukwuu. 36 N’ihí ya, unu N’ihí nke a, umunna m, ebe anyị nwere nkwuwa kwesiri inwe ndidi ka o ga-abụ na mgbe unu okwu ịbanye n’Ebe Kachasi Nso site n’obara mere uche Chineke unu ga-anata ihe e kwere Jisós, 20 bụ ụzọ ọhụrụ nke o meghere nye anyị, na nkwa. 37 N’ihí, “Na oge na-adighị anya, nke dí ọhụrụ ma díkwa ndụ site n’akwa mgbochi onye ahụ nke na-abịa ga-abịa o gaghi anokwa ahụ nke bụ ahụ ya, 21 ebe anyị nwekwara onye ọdụ.” 38 Ma, “Onye ezi omume nkem ga-esite nchüajá dí ukwuu, nke na-elekota ulọ Chineke, n’okwukwe dí ndụ. Mkpuruobi m agaghị e nwee 22 ka anyị bịa rwoo nso site n’obi dí ọcha, na mmasị n’ime onye ọbụla na-alaghachi azụ.” 39 ntukwasị obi zuru ezu nke okwukwe, ka anyị Ma anyị abughị ndị na-alaghachi azụ si otu a laa bürü ndị a sachara obi ha site n’akonuche rürü n’iyi. Kama anyị dínyere ndị nwere okwukwe, arụ, ka anyị bürükwa ndị e ji mmiri dí ezigbo bürükwa ndị a zoputara.

ọcha sachaa ahụ anyị. 23 Ya mere, ka anyị jidesie nkwuپuta nke olileanya anyị ike, n’ihí na onye ahụ kwere nkwa kwesiri ntukwasị obi. 24 Ka anyị tugharịa uche otu anyị ga-esi kpali ibe anyị n’ihunanya na ezi ọrụ. 25 Ka anyị gharakwa ichefu nzukọ anyị dí ka ụfodụ na-eme, kama ka anyị na-agbarita onwe anyị ume, karisia, ugbu a ụbочị ahụ na-abịa nso. 26 O bürü na anyị akpachapụ anya na-anogide na mmechie mgbe

11 Ugbu a, okwukwe bụ inwe obi ike banyere ihe ndị a na-ele anya ha na inwe owuweanya banyere ihe a na-ahụbeghi anya. 2 N’ihí na o bụ site n’okwukwe ka e ji gbaara ndị ochie ama. 3 O bụ site n’okwukwe ka anyị ji ghọta na e mere ụwa na ihe niile anyị na-ahụ anya site n’okwu Chineke. N’ihí nke a, ihe anyị na-ahụ anya ugbu a bụ ihe e mere site n’ihe anyị na-adighị ahụ anya. (aiōn g165) 4

Ebel sitere n'okwukwe chüq aja dì mma nye Chineke ha, n'ihi na o dozielara ha ebe obibi. 17 Chineke karịa aja nke Ken chürü; nke e si na ya Site n'okwukwe Ebrahim ji Ajzik chüq aja mgbe gunye ya n'onye ezi omume. Chineke kwuru a nwälere ya. Onye ahü natara ihe ndị ahü e okwu banyere onyinye ya. Ma ubgu a, o bụ kwere nkwa, dì njikere iji otu nwa ahü o nwere ezie na ọ nwüolarị ma ọ ka na-ekwu okwu site chüq aja, 18 o bụ ezie na Chineke kwuru maka n'okwukwe. 5 E sitere n'okwukwe kupu Enök ya, "O bụ site n'Ajzik ka a ga-akpô mkpuru gi nke pütara na ọ nwüghị anwu, a hükwagħi ja aha." 19 Ebrahim chere na Chineke puru ime ọzọ n'ihi na Chineke akporoła ya. Ma tupu e ka onye nwüru anwu site n'onzu bilie, dika kuru ya, e mere ka anyị mara na ọ mere ihe ihe īma atu otu ahü ka o mekwara, n'ihi na ọ masirị Chineke. 6 O bụ ihe siri ike mmadụ nataghachikwara ya. 20 O bụ okwukwe ka Ajzik ime ihe ga-atö ya ụtö ma ọ buru na onye ahü jiri nye Jekob na Iṣo ngozi banyere ihe dì n'ihi. enwegħi okwukwe. N'ihi na onye na-abjawkwute 21 O bụ okwukwe ka Jekob ji gozie umu Josef Chineke nso aghaghị ikwe na ọ dì. Na ọ bukwa n'otu n'otu tupu ọ nwüo. O kporo isiala dika onye na-akwüghachi onye əbula na-achosi ya ọ dabere n'elu mkpanaka ya. 22 N'ogwugwu ike ugwo. 7 Site n'okwukwe, Noa, onye nke a ndu ya, Josef sitere n'okwukwe kwuo banyere dörö aka na ntị gbasara ihe ndị a na-ahübegħi əpupu umu Izrel ma nyekwa ntuziaka banyere anya, gere ntị ma ruo ugbo mmiri maka nzoputa olili əkpukpu ya. 23 Okwukwe ka nne na nna nke ezinauło ya. Site na nke a, ọ mara ụwa Mosis ji zobe ya ənwa atö mgbe a mru ya, ikpe, ma buru onye nketa nke ezi omume sitere n'ihi na ha hürü na ọ bụ nwa mara mma. Ha n'okwukwe. 8 Site n'okwukwe, Ebrahim rubere atukwagħi egwu iwu eze ala Ijipt bụ Fero nyere. isi mgbe a kporo ya ka ọ hapu, gaa n'ala ahü nke 24 Site n'okwukwe, Mosis e kwegħi aza nwa ada ọ ga-enweta dika ihe nketa. O gawara n'amaghị Fero mgbe o tolitere. 25 O hoqro isoro umu ebe ọ na-agà. 9 Okwukwe ka o jiri biri dika Chineke keta oke na mmegbu ha karịa inwe əbja n'ala ahü e kwere ya na nkwa, na-ebi n'ulø ariñu nke mmeħie. 26 O kpebiri na ọ bụ ihe ikwu, ya na Ajzik na Jekob, bụ ndị e kwere karichara mma ihü ahlu n'ihi Kraist, kama ya na ha otu nkwa ahü. 10 N'ihi na ọ na-ele inweju akü niile nke Ijipt afö. N'ihi na o nwere anya ala ahü nke nwere ntqala, nke onye tħru olileanya maka ugwo ərū dì n'ihi. 27 Okwukwe atumatu ya ma wuokwa ya bụ Chineke. 11 Site ka ọ ji hapu Ijipt. O tħuġħi egwu iwe eze, ma n'okwukwe ə natara ike əmum. O bụ ezie na ọ ətachirị obi ya dika ə hürü onye ahü a na-gafeela oge īmata nwa, ə buladị Sera n'onwe ya apuġħi ihü anya. 28 O sitekwarra n'okwukwe bụ nwanyi aga, n'ihi na ə gurū onye ahü kwere debe Memme Ngabiga. O fesara əbara ka onye ya nkwa dì ka onye kwasiri ntukwasj obi. 12 Ya mbibi nke umu nwoke mbu, hapu īmetu umu mere site n'otu onye a, onye a gurū dì ka onye nwoke mbu ndị Izrel aka. 29 Ha gafere Osimiri nwüru anwu ka e si nweta umu ndị ənqoġġu Uħie site n'okwukwe dì ka a ga-asì na ə bụ ala ha dì ka kpakpando dì na mbara eluigwe, dì efu. Ma mgbe ndị Ijipt nwara ime nke a, mmiri ka aja dì n'akukụ osimiri. 13 Ndị a niile nwere lomiri ha niile. 30 Mgbidi Jeriko dara mgbe ha okwukwe nwüru na-anataghị nkwa ahü, ma jiri okwukwe gaa ya gburugħuru übħoċi asaa. 31 site n'ebe dì anya ha hürü ma nabatakwa nkwa Site n'okwukwe, Rehab nwanyi akwuna esogħi ndị a. Ha kwuputakwara na ha bụ ndị əbja na ndị nnupu isi laa n'iyyi n'ihi na ə nabatara ndị ndị mba əzżo n'uwa. 14 Ndị na-ekwu otu a na- bħajra inyochaputa obodo ahü n'udo. 32 Olee ezipu ta ha na-ele anya obodo nke aka ha. 15 ihe əzżo m ga-ekwu? Oge ga-agwunahu m ikwu ə buru na ha na-eche echiche banyere obodo għasara Gidion, na Barak, na Samsin, na Jefta, nke ha hapurū, ha gaara enwe ohere ilaghħachi na Devid, na Samuel na ndị amum, 33 ndị azu. 16 Ma otu ə dì, ha na-elesi anya ike maka sitere n'okwukwe merie otutu alaeze, kpeekwa obodo ahü ka mma, bụ nke dì n'eluigwe. Ya ikpe nkwmoto, natakwa nkwa e kwere, ndị mere, ə dighi eme Chineke ihere ka a kpó ya mechiri ənqo qodum. 34 Ha menyur əkpu dì egwu,

gbanarị mma agha, nweta ike site n'adighị ike. esi bara ndị ozo, unu abughị ụmụ kama unu Ha ghokwara ndị dì ike n'agha, chulaa usuu ndị bụ ndị amụtara n'ikwa iko. 9 Dịka ịma atu, ndị agha ndị mba ozo. 35 Umụ nwanyị natara ndị bụ nna anyị site n'anụ ahụ na-apia anyị ụtarị ha nwụrụ anwụ, site na mbilite n'onwu. Ndị ozo mgbe ọbụla anyị nupuru isi. Ma nke a adighị naara ntaramahụ, ha jụrụ inata mgbaputa ka egbochi anyị ịsopuru ha. O kwesikwaghị ka anyị ha nwee ike nata mbilitate n'onwu ka mma. 36 rubere Nna nke mmuo isi karịa ma díkwa ndụ? E ji ụfodụ mere ihe ọchị, tiekwa ha ihe otiti, Anyị mee nke a, anyị ga-adị ndụ. 10 Ha na-azụ ọ bụladị ike ha agbu na ịtu ha mkporo. 37 A anyị nwa oge nta dì ka ha si tọputa n'uche ha. türü ụfodụ nkume, kwobie ụfodụ abu. E ji Ma ọ na-azụ anyị n'ihi ọdịmma anyị. Ọ na-achọ mma agha gbuo ụfodụ. Ụfodụ yi akpukpo ewu ka anyị keta oke n'idi nsọ ya. 11 Mgbe ọbụla a na akpukpo atụrụ jegħarja. Ụfodụ bükwa ndị na-ezi anyị ihe site n'inye anyị ahụ, ọ na-dara ụkpa. A kpagburu ụfodụ, ma mejoökwa aburụ anyị ihe mwute n'oge ahụ, ọ bughikwa ndị ozo. 38 Ha wagħarirji n'ozara na n'ugwu, ihe ọnụ. Ma e mesia, ọ na-eweta udo na ndụ n'ogba nkume na n'onu ala. N'anya ụwa, a gurụ ezi omume nye ndụ ahụ azụrụ n'ime ya. 12 Ya ha n'ihe efu. 39 A gbaara ezigbo ama n'isi ndị mere, setipụ aka gi ahụ ike gwurụ. Guzosie ike a niile n'ihi okwukwe ha, ma ha anataghị ihe n'ukwụ gi ahụ na-ama jijiji. 13 Debenụ ukwụ unu ahụ e kwere ha na nkwa. 40 Otu ọ dì, Chineke n'uzo ziri ezi, ka ụkwụ na-adighị ike ghara jda akwadoberela anyị ihe kaara anyị mma, ka a ngwuro, kama ka o nwe ọgwugwọ. 14 Gbalisie ike mee ka gi na mmadụ niile biri n'udo ya na

12 Ya mere, anyị nwere oke igwe ndị ama dì
otu a gbara anyị gburugburu, n'ihi nke a,
ka anyị wepụ ihe ọbụla nke na-adoghachi anyị
azụ díka ibu aro, ya na mmehie niile nodebere
anyị nsọ karịa. Ka anyị werekwa ntachiobi
gbaa ọsọ nke chere anyị n'ihi. 2 Ka anyị na-
elegide Jisọs anya, onye mbụ na onye na-eme
ka okwukwe anyị zuo oke, onye jiri n'ihi ọnụ
e debere n'ihi ya, die ahụ, na ihe ihere nke
obe, ọ nodej n'aka nri nke ocheeze Chineke. 3
Tuleenụ n'obi unu gbasara onye ahụ tachịrị
obi na nkwugide sitere n'aka ndị mmehie, ka
ike ghara ịgwụ unu maqbụ obi unu adaa mba.
4 N'ime ogu nke unu na-aluso mmehie, unu
eguzogideghị ruo n'onodụ nke iwufu ọbara unu.
5 Unu echefuola okwu nkasiobi ahụ, nke e jiri
gbaa unu ume díka ụmụ, "Nwa m ewela jđo aka
na ntị nke Onyenwe anyị díka ihe dì mfe, mgbe
o na-ata gi ahụ maqbụ daa mba mgbe o na-
abara gi mba. 6 N'ihi na onye Onyenwe anyị
hụrụ n'anya ka ọ na-abara mba. Ọ bükwa onye
o nabatara dì ka nwa ya, ka ọ na-apia ụtarị."
7 Tachie obi, mịta ihe site n'ahụ. N'ihi na
Chineke na-emeso unu mmeso dì ka nna ọbụla
hụrụ ụmụ ya n'anya si emeso ha mmeso. Nwata
ọbụla adighị nke nna ya na-adighị abara mba. 8
Ya mere ọ burụ na a dighị abara unu mba díka

ndị dì nsọ, e wepụ ya, o nwegħi onye pürü
iħu Onyenwe anyị. 15 Hukwanu na o nwegħi
onye ga-ahapu inweta amara Chineke, na o
nwekwaghị onye ga-epuputa díka mgborogwu
ilu weta nsogbu a ga-esi n'ime ya meru ọtutu
mmadu. 16 Hunu na o nwegħi onye na-ebi ndụ
ruru unyi maqbụ onye nke na-enwegħi nsopuru
díka Isq, onye nke rere ọnqdụ ọmumụ ya n'ihi
otu efere nri. 17 Díka unu maara, o mechara
chop ka o keta ngozị ahụ, ma a jụrụ ya n'ihi
na o nwegħi ohore ncħegħari. Ọ bụ ezie na o
jiri anya mmiri chosie ya ike. 18 Unu abjarughị
n'ugwu nke a pürü īmetu aka, nke na-ere okane
na ochichirji na itiri na oke ifufe, 19 na odata opi
ike, maqbụ olu na-ekwu okwu, nke ndị nṣru ya
rior ọ kwusi ịgwa ha. 20 N'ihi na ha enwegħi
ike īnagide ihe e nyere n'iwu, "A sikkwarị na
anumānụ ọbụla emetụ ugwu ahụ ahụ, a ga-
jeji nkume tugħuo ya." 21 N'ezie, ihe ahụ anya
hụrụ dì oke egwu na Mosis siri, "Ana m ama
jijiji n'ihi ujò." 22 Ma unu abjaruola n'ugwu
Zayon, bù obodo Chineke dì ndụ, Jerusalem
nke eluigwe ahụ. Unu abjakwutela puku kwurụ
puku ndị mmuo ozi a na-apugħi iga ọnụ
zukor ọ n'onu. 23 Unu abjalal n'użo nzuk ọ nke
onye ahụ ebu üz ọmputa bụ ndị e dere aha
ha n'eluigwe. Unu abjakwutela Chineke, onye

ga-ekpe mmadu niile ikpe, unu abjawkutela sie ike, o bughij site n'idebe iwu banyere nri nke mmuo ndi ezi omume e mere ka ha buru ndi na-enweghi uru o bara ndi na-edibe ya. **10** Anyi zuruoke. **24** Unu abjawkutela Jisos onye ogbugbo nwere ebe ichu aja, ebe ndi niile na-eje ozi ha nke ogbugba ndu ohuru, bijawutekwa obara n'ulo ikwu a enweghi ike iri aja a churu n'elu e fesara nke na-ekwu okwu di mma karija nke ya. **11** Onyeisi nchajaja na-ewebata obara umu obara Ebel kwuru. **25** Gbalisienu ike ihu na unu anu ndi ahu n'Ebe Kachasi Nso dika aja maka ajughi onye ahu na-ekwu okwu. N'ihi na o buru mmechie, ma a na-erepiya anu ahu ha oku na na ha agbanarighi ya, bu onye ahu doro ha aka mpuga ulo ikwu. **12** N'otu aka ahu, Jisos n'onwe na nt i n'elu ụwa, anyi agaghị agbanarị onye ahu ya tara ahuhu na mpuga onu ụzo ama obodo ka si n'eluiwge na-adò anyi aka na nt. **26** N'oge o jiri obara ya mee ka ndi nke ya di nsø. **13** Ya ahu, olu ya mere ka ụwa ma jijiji, ma ubu a, o mere, ka anyi gakwuru ya n'azu ulo ikwu soro kwela nkwa, si, "Otu mgbe ozø foduru, o bughij ya die mkparị o diri. **14** N'ihi na ụwa abughị naanị ụwa ka m ga-eme ka o maa jijiji kama aga ulo anyi, ma anyi na-ele anya obodo nke gaje m emekwa ka eluigwe maa jijiji." **27** Okwu a bu, ibia. **15** Site na ya, ka anyi na-achuru Chineke "Otu mgbe ozø foduru," na-egosi mwepu nke aja otuto mgbe niile, nke bu mkpuru egbugbere ihe na-ama jijiji dika ihe e kere eke, iji hụ na onu nke na-ekwuputa aha ya. **16** Unu echefula nke na-anaghị ama jijiji ga-adị. **28** Ya mere, ebe ime ihe oma, meekwanu ka ndi ozø soro unu anyi na-anata alaeze nke na-apughị igbanwe, ka keko ịhe unu nwere. Nke a bu ụdi aja na-atø anyi jiri obi ekele, egwu na nsopuru fee Chineke Chineke ụtø. **17** Ka unu na-ekwenyere ndi ndu ofufe n'uzo o ga-anabata. **29** N'ihi na Chineke unu, dokwaanu onwe unu n'okpuru ha. N'ihi na anyi bu oku na-erepiya erepiya.

13 Ka ịhnunanya unu nwere n'etiti unu na-adigide. **2** Unu echefula ịnabata ndi ọbia, n'ihi na ụfodụ ndi mere nke a lekötara ndi mmuo ozi ma ha amataghị. **3** Chetanụ ndi no n'ulo mkporo dì ka a ga-asị na unu so ha nođu n'ulo mkporo. Chetakwanu ndi a na-ata ahuhu, dika a ga-asị na unu onwe unu so ha na-ahu ahuhu n'ahu unu. **4** Ka ọlulụ dì na nwunye buru ihe onye ọbu la na-akwanyere ugwu, ka ihe ndina unu burukwa nke a na-emerughị emeru. N'ihi na Chineke ga-ekpe ndi na-akwa iko na ndi ụrụ ikpe. **5** Debenụ ndu unu pụo n'ịhnunanya nke ego, ka afọ ju unu n'ihe unu nwere, n'ihi na o kwuola, "Agaghị m ahapụ gi. O nwekwaghị mgbe m ga-eji gbakuta gi azu." **6** Ya mere anyi pürü iji obi ike na-atughị egwu kwuo, "Onyenwe anyi bu onye na-enyere m aka. Agaghị m atu egwu. Giṇi ka mmadu pürü ime m?" **7** Chetanụ ndiisi unu, ndi gwara unu okwu Chineke. Tuleenụ otu ndu siri dì, na-eniomkwani okwukwe ha. **8** Otu Jisos Kraist di ụnyaahụ, ka o dì taa, otu a ka o ga-adigidekwa rwo mgbe ebighị ebi. (**aión g165**) **9** Unu ekwela ka e jiri ozizi ohuru nke dikwa iche duhie unu. N'ihi na o bu ihe dì mma ka e were amara mee ka obi

orụ ha bu ịjhụ maka mkpuruobi unu dika ndi gaza aziza. Meemụ nke a ka ha were oñu na-eje ozi ha, ma o bughij site n'obi mwute n'ihi na nke a agaghị abara unu uru. **18** Na-ekperenụ anyi ekpere, n'ihi na o doro anyi anya na anyi nwere akonuche dì ọcha na-achokwa ibi ndu nwere ugwu n'uzo niile. **19** Ana m arịoși unu ya ike, ka unu mee nke a, ka m nwee ike iloghachikwute unu osiịso. **20** Ugbu a ka Chineke nke udo, onye ahu sitere n'obara ogbugba ndu ebighị ebi ahu kpogaghachite Onyenwe anyi Jisos, Onye ozuzu atụrụ ukwuu ahu, site n'onzwụ, (**aión g166**) **21** mee ka unu zuo oke n'ezi ihe oma niile ọbu la, nke ga-enyere unu aka ime ihe o na-acho. Ka o ruputa n'etiti anyi ihe ndi ahu niile na-atø ya ụtø site na Jisos Kraist, onye otuto niile díri ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. (**aión g165**) **22** Umunna m, arịo m unu, ka unu were ntachiobi nṣụ okwu agbamume m gwara unu n'ime akwukwø a na-etoghị ogologo. **23** Ana m eme ka unu mata na nwanna anyi Timoti esitela n'ulo mkporo puta. Mụ na ya ga-esoro bija leta unu ma o buru na o bija n'ebe a na mgbe na-adighị anya. **24** Keleerenụ m ndiisi unu niile na ndi nsø niile. Ndị si Itali na-ezitere unu ekele ha. **25** Ka amara dinyere unu niile.

Jemis

1 Jemis, nwaodibo Chineke na nke Onyenwe anyị Jisọs Kraist, Na-edegara agbụrụ iri na abụo ndị gbasara n'elu ụwa niile akwụkwọ ozi a: Ndeewonụ! **2** Umunna m, ka obi unu juputa n'onyi mgbe ọbụla ọnwụnwa dị iche iche gbara unu gburugburu. **3** N'ihi na mgbe a na-anwa okwukwe unu ọnwụnwa, ntachiobi unu na-enwe ohere ito eto. **4** Ka nguzosike unu pụta ihiè, ka unu zuo oke ma nwezuokwa ihe niile, na-adighị ihe ọbụla nke ga-ako unu. **5** O bürü na ọ di onye na-enweghị amamihe, ya rịo Chineke, onye na-enye onye ọbụla rịqoro ya amamihe n'afo ofufu na-ataghịkwa onye ọbụla ụta, a ga-ewerekwa ya nye ya. **6** Ma rịqo n'okwukwe na-enweghị obi abụo, n'ihi na onye na-enwe obi abụo dị ka ebili mmiri oke osimiri mgbe ikuku na-ebughari ya. **7** Onye dị otu ahụ ekwesighị ile anya na ọ ga-esite n'aka Onyenwe anyị nata ihe ọbụla. **8** N'ihi na mmadụ dị otu a bụ onye ihu abụo, onye na-adighị eguzo n'otu ebe n'ihe ọbụla ọ na-eme. **9** Ka nwanna ọbụla bụ ogbenye n'urịa ọrụ, mgbe ọbụla e weliri ya elu. **10** Ka onye bụ ọgaranya mgbe a na-eme ka ọ nodụ ya dị ala, n'ihi na ndị bara ụba ga-akponwụ dị ka okoko osisi. **11** N'ihi na mgbe ọbụla anwụ waliri chasie ike, wepụta okpomokụ, ọ na-eme ka ahịhịa kponwụ, ka okoko osisi daa n'ala, mma ya, ka a ga-agozị n'ihe niile ọ na-eme. **12** Ngozi na-adịri onye ahụ nke ya agwusịakwa. N'otu aka ahụ, onye ahụ bara ụba ga-akponwụ ọ bùladị mgbe ọ na-ejegharị n'ime ije ozi ya. **13** Ka onye ọbụla hapụ i sị, mgbe a na-anwa ya, “Ọ bụ Chineke na-anwa m ọnwụnwa a.” N'ihi na ọ dighị mgbe a pụrụ ịnwa Chineke ka o mee ihe ojọq, ọ díkwaghị anwa mmadụ ọbụla ka o mee ihe ojọq. **14** Kama ọnwụnwa na-abịara mmadụ site n'ochichọ nke obi ya. Ọ bükwa ochichọ ojọq nke mmadụ na-arafu ya, dökpufo ya. **15** Ochichọ ahụ, mgbe ha bara ụba n'ime obi, na-eduba mmadụ na mmechie. Mgbe mmechie bara ụba, ọ na-eduba n'onyi.

16 Ekwela ka onye ọbụla duhie unu ụmụnna m. **17** Onyinye ọbụla dị mma, na nke zuruoke na-esite n'eluiwge abịa. Ọ na-esite n'ebi Nna nke ihiè niile onye na-adighị agbanwe agbanwe, ọ naghị ezonarị ụmụ mmadụ ihu ya. **18** N'ihi imezu nzube ya, o sitere n'okwu ya bụ eziokwu mụo anyị. O mekwara nke a ka anyị bürü ụmụ mbụ nke ihe o kere eke. **19** Unu aghaghị icheta nke a ụmụnna m ndị m hụrụ n'anya. Ka onye ọbụla nwee ntị na-anụ ihe ọsịṣo, na ire di arọ ikwu okwu, ma bùrụkwa onye iwe na-adighị ewe ọsịṣo. **20** N'ihi na iwe nke mmadụ anaghị arụpụta ezi omume nke Chineke. **21** Ya mere, wezuganụ ụzo rürü arụ niile na ihe ọbụla dị n'ijo nke fôdụrụ n'ime ndụ unu. Ma jirinụ obi umeala nabataranụ onwe unu okwu ndụ ahụ nke a kürü n'obi unu, nke nwere ike ịzopụta mkpuruobi unu. **22** Unu abụla ndị na-eji ntị ha na-anụ okwu ndụ ahụ naani, na-arafu onwe ha, kama bùrụnụ ndị na-eme ihe okwu ahụ kwuru. **23** N'ihi na onye ọbụla na-ege ntị n'okwu ọbụla ihu abụo, ma hapụ iji ihe ọ n'urụ mee ihe, dị ka nwoke na-ele ihu ya n'enyo. **24** O lesịa onwe ya pụo, o chefuo ihe ihu ya yiri ma nwa oge nta gasia. **25** Ma nwoke ahụ nogidesịri ike na-ele anya n'ime iwu ahụ zuruoke, nke na-eme ka mmadụ nwere onwe ya, ee, nwoke ahụ na-agà n'ihi ile na ime ihe iwu ahụ kwuru, hapükwa ichefụ ahịhịa kponwụ, ka okoko osisi daa n'ala, mma ya, ka a ga-agozị n'ihe niile ọ na-eme. **26** Ọ bürü na mmadụ ọbụla echee na ya bụ onye na-uba ga-akponwụ ọ bùladị mgbe ọ na-ejegharị ekpere Chineke ma hapụ ijide ire ya aka maobụ ikuwa ire ya nga, onye dị otu a na-arafu onwe na-anogide na-adighị ada mba n'oge ọnwụnwa. **27** Ezi okpukpe Chineke, nke Chineke Nna anyị na-anabata díka okpukpe dị ọcha, na nke na-enweghị mmerụ, bụ nke a, ilekota ndị na-enweghị nne na nna, na ndị di ha nwịrụ n'ime nsogbu ha na idebe onwe anyị n'enweghị ntụpo site n'aka ndị ụwa.

2 Umunna m, díka ndị kweere n'Onyenwe anyị Jisọs Kraist, onye dị ebube, ka unu hapụ ile mmadụ anya n'ihi. **2** O bürü na onye ọgaranya yi uwe mara mma, yikwara mgbaaka ọlaedo na mkpiṣiaka ya, abata n'ülö nzukọ unu, ọ bùrụkwa na nwa ogbenye abata nke yi uwe na-adighị ọcha, **3** ọ bürü na unu elee onye ọgaranya ahụ

yi uwe mara mma anya sị ya, “Bịa nódụ n’otu m okwukwe gi ma e wepụ ọrụ gi, aga m egosi oche a e debere iche n’ihi gi,” ma unu asị onye gi okwukwe site n’orụ 19 I kweere na ọ bụ ogbenye ahụ, “Di anyị, guzo n’ebe ahụ,” maqbụ naanị otu Chineke, i mere nke ọma, ọ bùladi ndị “Bịa nódụ ala n’akụkụ ebe a ụkwụ m dị,” 4 mmuo ojoo kweere ma kuja. 20 Gi onye nzuzu, ọ bụ na unu akpabeghi oke n’etiti onwe unu, i na-achọ ka e gosi gi na okwukwe bụ ihe nabùrukwa ndị ji ile anya n’ihu na obi ojoo na-abaghị uru ma ọ bụrụ na ọrụ e soghi ya? 21 O ekpe ikpe? 5 Geenụ ntị ka m gwa unu ụmụnna bụ na nna anyị Ebrahim abughị onye a gurụ m, ọ bụ na unu amataghị na Chineke ahoputala n’onye ezi omume site n’orụ ya, mgbe o jiri ndị ahụ ụwa gurụ dika ndị ogbenye, mee ka otu nwa ya bụ Ajizik chọ aja n’ebe ichu aja? 22 ha bụrụ oğaranya site n’okwukwe ha, ka ha Unu ahughị na okwukwe ya na ọrụ soro rükọọ ketakwa alaeze ahụ o kwere nkwa inye ndị n’otu, e sitekwara n’orụ ya mee ka okwukwe hụrụ ya n’anya? 6 Ma gini ka unu na-eme? Unu ya zuo oke. 23 Ọ bụ site na nke a ka ihe e na-akparị ndị ogbenye! Ọ bughị ndị oğaranya dere n’akwukwọ nsọ jiri mezuo, nke na asị, na-emegbu unu? Ọ bükwağıhi ha bụ ndị na-“Ebrahim kweere na Chineke, a gurụ nke a nye adokpugharị unu aga n’ulɔikpe? 7 Ọ bughị ha ya dị ka ezi omume,” kpọkwa ya enyi Chineke. bụ ndị na-ekwulu aha ọma ahụ nke a gurụ 24 Unu ahula na a na-esite n’ihe mmadụ rürü unu? 8 Ọ bụrụ na unu na-edebezuo iwu nke ọgu ya n’onye ezi omume, ọ bükwağıhi naanị eze anyị dika e dere ya n’Akwukwọ Nso, “Hunụ n’okwukwe. 25 N’otu uzọ ahụ, agunyeghi Rehab, ndị agbataobi unu n’anya dika unu onwe unu,” nwanyị akwuna ahụ n’onye ezi omume n’ihi unu na-eme ihe ziri ezi. 9 Ma ọ bụrụ na unu ele ọrụ ọ rürü, mgbe ọ kpobatara ndị nnycoputa mmadụ anya n’ihu, unu na-eme mmechie. N’ebe ahụ ma zipukwa ha site n’uzọ dị iche? 26 Dika iwu dikwa, unu bụ ndị na-emebi iwu. 10 N’ihi na onye ọbụla nke na-edede iwu ahụ niile ma sụo anụ ahụ na-enweghi mmuo si bụrụ ihe nwurụ onwụ, otu a ka o díkwa okwukwe na-enweghi ngongo n’otu, a bụrụla onye ikpe iwu ahụ niile orụ.

maara. 11 N’ihi na onye ahụ sịri, “Akwala iko,” bükwa onye sịri, “Egbula mmadụ.” Ya mere, ọ bụrụ na i kwaghị iko ma i gburu mmadụ, i bụ onye na-emebi iwu. 12 Ya mere, na-ekwunu okwu, ma na-ebikwanụ ndị dị ka ndị a ga-ekpe ikpe site n’iwu ahụ na-eme ka mmadụ nwere onwe ha. 13 N’ihi na agaghị emere onye ọbụla ebere nke na-adighị emere onye ọzọ ebere. N’ihi na ebere na-adị ukwuu karịa ikpe ọmụma ya. 14 Olee uru o bara ụmụnna m, na mmadụ sịri, enwere m okwukwe, ma okwukwe ahụ apụtaghị ihe n’orụ ya? Udi okwukwe ahụ o pụru ịzoputa ya? 15 Ọ bụrụ na otu nwanne anyị nwoke maqbụ nwanne anyị nwanyị yi nkirinaka akwa, ọ burukwa na o nweghi ihe oriri gaezuru ya n’ubochị, 16 ma otu onye n’ime unu asị ha, “Laa n’udo, kpuchiekwa onwe gi nke ọma, rijuokwa afo,” n’enyeghi ya ihe dị mkpa maka ahụ ya, uru gini ka o bara? 17 N’uzọ dị otu a, okwukwe naanị ya bụ ihe na-abaghị uru ma ọ bụrụ na ọrụ esoghị ya. 18 Otu onye gaa-asi, “I nwere okwukwe; e nwere m ọrụ.” Gosi

3 Umụnna m, ka otutu n’ime unu hapu igbalị iþụ ndị ozizi, n’ihi na unu maara na anyị bụ ndị ozizi ka a ga-ekpe ikpe n’onodụ sikarị ike. 2 N’ihi na anyị niile na-asọ ngongo site n’otutu uzọ. Ma onye ọbụla nke na-adighị emehie site n’ikwuhie ọnụ bụ onye tozuru oke na onye pụru ijide anụ ahụ ya niile aka. 3 Ọ bụrụ na anyị e tinye mkpumkpụ igwe e ji ekechi ọnụ inyinya ibu n’ọnụ ya, ka o rubere anyị isi, anyị na-eduru ya gaa ebe anyị chọro. 4 Otu a kwa, ọ bùladi ugbo mmiri buru ibu nke ikuku dị ike na-ebugharị n’osimiri, ka onye na-anyị ugbo mmiri pụru ime ka o gaa ebe o chọro site n’itugharia ụmara ntakirị e ji anya ugbo. 5 Otu a ka o díkwa ire anyị. Ọ bụ akụkụ anụ ahụ anyị dị nta, ma ọ na-anyị isi banyere otutu ihe. Tulee otu oke ọhịa si dị ukwuu, bụ nke icheku ọkụ díkarisirị nta na-eme ka o nwuru oku. 6 Ire anyị bụ ọkụ. E debere ire n’etiti akụkụ anụ ahụ ndị ọzọ dika ụwa ajo omume. Ọ na-emerụ ahụ niile, na-amụnye ọkụ n’usoro ndị mmadụ. Ya onwe ya bükwa ihe ọkụ ala mmuo

na-amunye ọkụ. (Geenna g1067) 7 Mmadụ enweela obil! Ọ bụ na unu amaghị na unu na ụwa bürü ike zụo, na-agbalikwa ịzụ anumana dí iche iche, enyi, unu ga-esi otu a bürü ndị iro Chineke? na nnunụ, na anụ na-akpụ akpụ, na anụ bi na Onye ọbụla nke chọrọ ịbụ enyi nke ụwa, na-ememmiri; 8 ma mmadụ ọbụla adighị nke nwere onwe ya onye iro nke Chineke. 5 Unu chere na ike izu ire. Ọ bụ ihe dí oke njo na-adighị ekwe ihe e dere n'akwukwó nsø na-ekwu n'efu mgbe nchikọta, ma juputakwa na nsi na-ebute ọnwụ. Ọ na-asị, "Chineke na-ekwosi ekworo ike n'ihi 9 Ọ bụ ya ka anyị ji eto Onyenwe anyị na Nna Mmụo Nsø ya nke o mere ka o biri n'ime anyị." anyị. Ọ bụkwa ya ka anyị ji abụ mmadụ ibe anyị 6 Ma ọ na-enye anyị amara karịa. Ya mere, ọnụ, bụ ndị Chineke mere n'oyiyi nke ya. 10 Akwukwó nsø ji sị, "Chineke na-eguzo imegide Site n'otu ọnụ anyị ka ija mma na ịbụ ọnụ na-ndị na-ebuli onwe ha elu, ma ọ na-enye ndị dí esi apụta. Umunna m, nke a abughị ihe ziri umeala n'obi amara." 7 Ya mere, nyenụ Chineke ezi. 11 Ọ bụ ihe pürü ime na mmiri dí mma onwe unu. Guzonụ megide ekwensu, ọ ga-esi iñụ anụ na mmiri nnu ga-esite n'otu isi iyi ahụ n'ebe unu nō gbaṇụ. 8 Bịakwutenu Chineke nso, na-asopụta? 12 Umunna m, osisi fiig ọ pürü ya onwe ya ga-abịakwutekwa unu nso. Kwọnụ iñị oliv, ka osisi grepụ ọ pürü iñipụta fiig? aka unu, unu ndị mmehie, meekwanụ ka obi N'uzo dí otu a, anyị makwaara na mmiri nnu unu dí ọcha, unu ndị obi abụo. 9 Ruonụ ujụ, apughịkwa ịsopụta mmiri dí mma ọnụnụ. 13 tiemụ aka n'obi n'ọnodụ mwute, kwaakwanụ Ọ dí onye ọbụla n'ime unu na-agụ onwe ya dí akwa. Ka ọchị unu ghọq ihu mgbarụ, ka iru ujụ ka onye maara ihe na onye nwere nghọta? Ya werekwa ọnodụ iñurị ọnụ. 10 Wedanụ onwe gosi amamihe ya na nghọta ya site n'ibi ezi ndụ unu ala n'ihu Onyenwe anyị ọ ga-ebulikwa na ịru ọru ọma site n'obi dí umeala. 14 Ma ọ unu elu. 11 Umunna m, unu ekwula okwu ojọọ bürü na obi unu ejupụta n'ihe ilu na ekworo na megide ibe unu. N'ihi na onye na-ekwu okwu ịchọ naanị ihe nke onwe unu, mgbe ahụ, unu ojọọ megide nwanna ya, maobụ onye na-ekpe ekwesighị iñya isi sị otu a na-agonarị eziokwu. nwanna ya ikpe, na-ekwu okwu megide iwu. Ọ 15 Ụdị amamihe dí otu ahụ esiteghị n'eluiwge na-ekpekwa iwu ahụ ikpe. Mgbe unu na-ekpe bịa. Ọ bụ amamihe nke ụwa. Ọ bughị nke mmụo iwu ahụ ikpe, unu adighị edebe ya kama unu bụ nsø. Ọ bụ nke mmụo ojọọ. 16 N'ihi n'ebe ọbụla ndị na-ekpe ya ikpe. 12 Ọ bụ naanị otu onye obi ilu na ekworo dí, ebe ahụ ka ọgbaaghara o nye iwu. Ọ bụkwa naanị otu onye ikpe dí, na omume ojọọ niile dí. 17 Ma amamihe na- Ọ bụ naanị ya nwere ike ịzopụta mmadụ. O esite n'eluiwge abịa bürü ụzo dí ọcha, emesịa, ọ nwekwara ike ila onye ọbụla n'iyi. Ma gi, onye hụrụ udo n'anya, ọ na-ememmiri obiomma, o juputara ka i na-eche na i bụ iji na-ekpe nwanna gị ikpe? n'ebere, na-eweputakwa ọru ọma. Ihu abụo na 13 Ugbu a geenụ ntị unu bụ ndị na-asị, "Taa obi abụo adighịkwa n'ime ya. 18 Ma ndị ahụ bụ maobụ echị, anyị ga-agà ebe dí otu a, maobụ ndị na-ememmiri obi abụo adighịkwa n'ime ya. 19 Ma ndị ahụ bụ obodo dí otu a, ịzụ ahịa na ire ahịa, anyị ga-anokwa ebe ahụ otu afọ kpaa ego." 14 Olee otu unu si mara ihe ga-ememmiri? Gịnjị ka unu na-eche na ndụ unu bụ? Mmadụ dí ka anwụrụ ọkụ nke a na-ahụ anya nwa oge nta, nke ikuku na-emesịa bufuo. 15 Kama ihe unu ga-ekwu bụ nke a, "Ọ bürü na Onyenwe anyị ekwe, anyị ga-adị ndụ, mee nke a maobụ nke ọzọ." 16 Ma ihe unu na-ememmiri obi abụo adighịkwa n'ime ya. 17 Ya mere, mmadụ ọbụla maara ihe bụ ezi ihe ma jụ ime ya na-emehie.

4 Gịnjị bụ ihe na-ebute ọgụ na esemokwu n'etiti unu. Ebee ka ha siri bịa? Ọ bughị ọchichọ ojọọ unu nwere n'ime onwe unu? 2 Ọ bürü na unu chọq ma unu achọtaghị ya, unu egbuo mmadụ. Unu na-enwe anya ukwu n'ihe onye ọzọ nwere ma ọ bürü na unu enwetaghị ya, unu amalite ịlụ ọgụ na ibu agha. Unu enweghi maka unu chọrọ arιoghị ya n'ekpere. 3 Unu na-arịo ma unu adighị anata, n'ihi na unu na-arịo n'ebumnobi ojọọ. Unu na-arịo ka unu mefuo ya n'ihe ụtọ nke ụwa. 4 Ndị na-ekwesighị ntukwasị

5 Ugbu a geenụ ntị unu ndị ogaranya, oge eruola mgbe unu kwesiri ikwa akwa na

ịṣụ ude n’ihi nsogbu na-akwado ịbjakwasị anyị ga-ekulite ya, o bùrùkwa na o mehiere, a unu. 2 Akụnyba unu ebidola ita nchara, mkpu ga-agbaghara ya. 16 Ya mere kwupütaranụ ibe eripiąkwalu uwe unu. 3 Ọlaočha na ọlaedo unu mmehie unu. Kpeekwaranụ ibe unu ekpere unu agbaala nchara. Nchara a ga-abükwa ama ka e nwe ike gwoq unu. Ekpere onye ezi omume megide unu, o ga-erepia anụ ahụ unu díka ọkụ. dí ike díkwa ire. 17 Ilaija bụ mmadụ dí ka anyị, Unu akpakötala akụ n’ubochị ikpeazu ndị a. 4 ma o kpere ekpere riọ ka mmiri hapụ izo, mmiri Geenụ ntị! Uzụ akwa ndị ọru unu, ndị unu jụrụ ezokwaghị n’ala ahụ ruo afo ato na onwa isii. 18 ịkwụ ụgwọ ọru ha dí ka o kwesiri na-agbago Emesịa, o kpekwaru ekpere ọzo, eluigwe nyere imegide unu. Uzụ akwa ndị ọru unu, ndị unu mmiri ozozo, meekwa ka ala pupụta ihe oriri. ghogburu, eruola ntị Onyenwe anyị, Onye pürü 19 Umunna m, o bùrụ na onye ọbuła n’etiti unu ime ihe niile. 5 Unu ebiela ndụ nke oke oriri na esite n’eziokwu ahụ jehie, ma otu onye n’ime oke ọnụnụ n’elu ụwa, na ndụ inye anụ ahụ unu unu akpoghachi ya azụ, 20 chetaṇụ nke a na ihe ọbuła na-akpa ya mkpa. Ma ugbu a, anụ ahụ onye ọbuła kpoghachitere onye mmehie azụ unu ahụ gbara abuba ejikerela na-eche ubechị site na njehie ya, ga-azopụta ha n’aka ọnwụ ma mgburu ya. 6 Unu amala ndị aka ha dí ocha ikpe, kpuchiekwa otutu mmehie.

gbukwaa ha, o bùladị mgbe ha na-egbochighị unu. 7 Nweenụ ntachiobi, umunna m, cherenụ ọbịbia Onyenwe anyị. Lee otu onye ọru ubi si ejị ndidi na-eche mkpuru ọ kürü n’ala ubi ka o mịa. O ji ndidi na-eche ka mmiri ozozo nke mbụ na nke ikpeazu zokwasị ubi ya. 8 Unu onwe unu kwesikwara inwe ndidi guzosiekwa ike n’ihi na ọbịbia Onyenwe anyị dí nso. 9 Umunna m, unu atamula ntamu megide ibe unu, ka a hapụ ikpe unu ikpe! Lee, onye ikpe ahụ guzo n’onụ ụzo. 10 Umunna m, dí ka ihe ilere anya banyere inwe ndidi na ahụhụ, mọtanụ ihe site n’aka ndị amụma bụ ndị kwuru okwu n’aha Onyenwe anyị. 11 Anyị na-agụ ha ugbu a díka ndị a goziri agozi n’ihi iguzosike ha. Unu anụla maka ogologo ntachiobi nke Job nwere, unu ahụkwala nzube Onyenwe anyị n’ihi na Onyenwe anyị jupütara n’ebere na ọmịkọ. 12 Karịsịa umunna m, unu ańụla iyi. Unu ańụkwala iyi mgbe ọbuła, o bùladị iji eluigwe maobụ ụwa, maobụ ihe ọbuła ọzo ńụọ iyi. Kama ka “E” unu bùrụ “E.” Ka “E e,” unu bùrùkwa “E e.” Ka unu hapụ isite n’uzo dí otu a mehie ma wetakwara onwe unu ikpe ọmụma. 13 O dí onye ọbuła n’etiti unu nọ na nsogbu? Ka onye dí otu ahụ kpee ekpere. O dí onye na-ańụri ọnụ? Ya bụo abụ otuto. 14 O dí onye nọ n’etiti unu ahụ na-esighị ike? Ya kpọq ndị okenye chọchị ka ha kpeere ya ekpere, ka ha wụkwasıkwa ya mmanụ otite n’isi kpokuo kwaha Onyenwe anyị. 15 Ekpere nke okwukwe ga-azopụta onye ọri a ahụ. Onyenwe

1 Pita

1 Pita, onyeozi Jisos Kraist, Na-edegara unu ndi
niile ndi a hoputara, ndi gbara osø ndu gaa
biri na Pontos, na Galeshja, na Kapadosia, Eshja
na Bitinia, akwukwo a. **2** Unu ndi Chineke bu
Nna hoputara dij ka o bururi uzø mata na o ga-
eme, jirikwa Mmuø Nsø ya doo unu nsø, ka unu
na-erubere Jisos Kraist isi, ka ewerekwa obara
ya sachaa unu: Ka amara na udo baara unu
uba. **3** Otuto diri Chineke Nna Onyenwe anyi
Jisos Kraist! Site n'iba uba nke ebere ya, o nyela
anyi ndu ohuru baa n'olileanya di ndu site na
mbilite n'onwu Jisos Kraist. **4** Anyi nwekwara
ihe nketa nke na-apughị imebi emebi, nke na-
agaghị ere ure, maobu gbanwee udidi ya, nke e
debeere anyi n'eluiwge. **5** Anyi bu ndi e sitere
n'okwukwe na-echekwa n'ike Chineke, tutu ruo
obiobia nzoputa ahụ, nke a na-ejikere ime ka o
puta ihè n'ogwugwu oge. **6** N'im e ihe ndi a ka
unu na-aruri oke ony়u, o bu ezie na n'oge ndi
a di nta, unu agabigala otutu ihe mgbu n'ih
udi onwunwa di iche biakwasiri unu. **7**
Onwunwa ndi a na-abia ime ka okwukwe unu,
nke di oke onuahia karịa ọlaedo na-alal n'iyi
n'agbanyeghi na e ji oku nuchaa ya; bürü nke
ga-eweta otuto, na ebube, na nsopuru, mgbe e
mere ka Jisos Kraist puta ihè. **8** O bu ezie na
unu ejibeghi anya unu hụ ya mgbe obula, ma
unu hụ ya n'anya, o bükwa ezie na unu adighị
ahụ ya anya ubgu a, ma unu kwere na ya. Unu
juputakwara n'oni ahụ di ebube nke onu na-
apughị ikowa. **9** Ugwø oru ozø unu ga-enweta
n'ih okwukwe unu n'im e ya ga-abu nzoputa a
ga-azoputa mkpurụobi unu. **10** Banyere nzoputa
a, ndi amuma ahụ kwuru ihe banyere amara
ahụ gaje ibiara unu jiri nnøq nwayøq nyochasia
11 ma gbalisie ike ichoputa oge na onodụ ahụ
bu nke Mmuø Kraist di n'im e ha kwuru banyere
ya, mgbe o gbara ama maka ahụ Kraist na
ebube nke ga-eso ya. **12** E mere ka ha mata na
oru ha na-arụ abughị maka odimma nke ha
onwe ha, kama o bu n'ih ọdimmma nke unu,
mgbe ha kwuru okwu banyere ihe ndi a ahụ bu
ndi a gwarala unu ubgu a site n'oni ndi ziri
unu ozioma n'ike Mmuø Nsø nke e si n'eluiwge

zite. O bıladı ndị mmıo ozi ka o gırı ağıyu ımatı ihe ndị a. **13** N’ihı ya, werenü uche unu niile jikere ıru ırı, anya dokwaa unu. Nweenü olileanya zuruoke n’ amara nke a ga-ewetara unu mgbe a ga-ekpughe Jisos Kraıst. **14** Dị ka ımu na-erube isi, unu ekwela ka ihe ojoqo ndị ahụ na-agụ unu agụ mgbe unu no n’ochichiri, na-achị ndụ unu. **15** Kama bırunu ndị dị nsø n’ihe niile unu na-eme, dika onye kporo unu si dị nsø. **16** N’ihı na e dere ya ede, “Dịnụ nsø, n’ihı na adị m nsø.” **17** Ebe unu na-akpoku Nna ahụ na-ekpe onye ıbułla ikpe dị ka ırı ya sıri dị na-eleghị mmadu anya n’ihu, bienụ ndụ unu n’ıtụ egwu Chineke, dika ndị mbıarambię n’uwa a. **18** N’ihı na unu matara na-ejighị ihe pürü imebi emebi, dika ılaçcha na ılaedo gbaپta unu site n’ibi ndụ ojoqo ahụ mna mna unu ha nyefere unu n’aka **19** kama o bu ıbara dị oke onyahịa nke Kraıst bu nwa aturu na-enweghi ntupo ıbułla maqbu ırusi. **20** A hoputara ya tupu e kee uwa. Kama, o bu n’ogwugwụ oge ndị a ka e mere ka o püta lhè n’ihı unu. **21** O bükwa site n’aka ya ka unu ji buru ndị kwere na Chineke, onye mere ka o si n’onwụ bilie, na onye nyekwara ya ebube. Ya mere, okwukwe unu na olileanya unu dị na Chineke. **22** Ugbu a, ebe unu sitere n’irubere eziokwu ahụ isi mee ka obi unu dị ıcha, nke mere na unu nwere ıhunanya nke ihu abuqo n’adighị n’ebé ımuñna unu no, sitenü n’obi unu na-ahırıtanı onwe unu n’anya n’ebé o dì ukwuu. **23** N’ihı na amułla unu ozo ugbu a, o buğhi site na mkpuru nke na-emebi emebi, kama site na nke na-apughị imebi emebi, site n’okwu Chineke nke dì ndụ ma na-adigidekwa. (aiòn g165) **24** N’ihı na, “Mmadu niile di ka ahıhia, ma ebube ha niile dì ka okoko osisi nke ıhıja, ahıhia na-akponwụ, okoko osisi na-achanwụ, **25** ma okwu Onyenwe anyị na-anogide ruo mgbe ebighị ebi.” Okwu ahụ bükwa ozioma ahụ e zisaara unu. (aiòn g165)

2 Ya mere, wezuganu n'ibu iro n'obi na
aghugho niile unu, kwusinu igha ugha, ibu
ndi ihu abuo, ndi na-ekwo ekworo, na ndi na-
ekwutø mmadu ibe ha. **2** Dika ümü a mürü
ohurü, burunü ndi aguu iñu mmiri ara nke
Mmuo Nso a na-agwaghi ihe obula na-agu, ka

unu nwee ike site na ya na-eto eto n'ime nzoputa ejikwala mnwere onwe unu mere ihe mkpuchi unu. **3** Ugbu a, unu detürla ya ire matakwa na nke ajo ihe. Bienü dika ụmụodibo Chineke. **17** Onyenwe anyị dí mma. **4** Bịakwutenu ya, Nkume Sopurunụ mmadụ niile dika o si kwesi. Gosi ndị ahụ dí ndị, onye ụmụ mmadụ jürü, maqbụ onye niile kwere ekwe iħunanya. Tuq Chineke egwu, Chineke hoputara, onye di oke ọnụahia nye ya. ma na-asopurụ eze. **18** Ndị ohu, ruberenụ ndị **5** Unu onwe unu kwa dí ka nkume dí ndị ka a nwe unu isi, na-enyekwa ha nsopurụ na ugwu na-ewu ime ka unu ghọ ụlo ime mmuo, ka unu ruuru ha. Unu emela nke a nye naanị ndị bụ burukwa ndị nchüaja dí nsø, ndị na-achụ aja ezi mmadụ, na ndị nwere obiomma n'ebé unu ime mmuo nke Chineke na-anabata site na Jisos nq, kama meeekwanụ ya o bulađi nye ndị afọ Kraist. **6** N'ihi n'akwukwo nsø kwuru, "Lee, ana tara mmiri. **19** N'ihi na nke a bụ ihe inye ekele m atogbọ na Zayon otu nkume, nke a hoputara, ma ọ bụrụ na unu ejiri ntachiobi na-edị ahụhụ bükwa nkume isi ntqala dí oke ọnụahia. Onye na-ezighị ezi na-adakwasị unu, n'ihi na unu ọbụla kweere na ya, agaghị eme ka ihere mee na-eme ihe Chineke na-achọ. **20** Ma o nweghị ya." **7** Ma nye unu ndị kwere ekwe nkume a otuto ọbụla díri unu mgbe a tara unu ahụhụ dí oke ọnụahia, ma n'ebé ndị ahụ na-ekweghị n'ihi na unu mejorø, unu na-edikwa ya? Ma ọ ekwe nq, "O bụ nkume nke ndị na-ewu ụlo jürü bụrụ na unu enwee ntachiobi mgbe a na-ata nke ghoro nkume isi ntqala ụlo." **8** O bụ kwa, unu ahụhụ n'ihi ihe ọma unu na-eme, nke a na- "Nkume nke na-eme ka ndị mmadụ sọq ngongó, ewetara Chineke otuto. **21** O bụ n'ihi ihe dí otu oke nkume nke na-eme ka ha daa." Ha na-asø a, ka e jiri kpoo unu, n'ihi na Kraist hụrụ ahụhụ ngongó n'ihi na ha jürü irube isi n'okwu ahụ. n'ihi unu. O bükwa ihe ịmaatụ nye unu. Na-Nke a bükwa ihe a kara aka banyere ha. **9** Ma esonụ nzø ụkwu ya. **22** "O nweghị mgbe ọbụla o unu bụ ndị a hoputara, otu ndị nchüaja eze, mehiere, o nwekwaghị mgbe onye ọbụla nürü mba dí nsø, ndị nke Chineke n'onwe ya, ka unu okwu aghughọ n'ọnụ ya." **23** O kwutoghị onye bụrụ ndị na-ekwusa otuto ya, bụ onye ahụ si ọbụla mgbe ha na-ekwuto ya. O baghị mba n'ochichirị kpobata unu n'ihè ya di ebube. **10** ọbụla mgbe ha na-ata ya ahụhụ, kama o were N'oge gara aga, unu abughị ndị Chineke, ma ya nyefee n'aka onye ahụ na-ekpe ikpe ziri ezi. ugbu a, unu bụ ndị ya. Na mbụ, unu amaghị ihe **24** N'elu obe ahụ, o buuru mmehie anyị niile ọbụla banyere obi ebere ya, ma ugbu a, obi ebere bokwasị onwe ya mgbe ọ nwurụ, ime ka anyị ya erutela unu aka. **11** N'ihi ya, ndị enyi m, ana nwee ike ịbü ndị nwurụ anwụ n'ebé mmehie dí; m arịo unu, dika ndị bụ ọbịa na ndị na-agba ọsø ma díri ndị n'ebé ezi omume dí. O bükwa site ndị n'uwaa a, nke unu bụ, na-asị unu, wezuganụ n'apa ọnya dí ya n'ahụ ka o ji gwoq unu. **25** Na onwe unu site n'agụ mmehie nke na-ebuso mbụ, unu dí ka ụmụ atürü na-awaghari na-achọ mkpuruobi unu agha. **12** Bienü ezi ndị n'etiti ụzø, ma ugbu a, e meela ka unu laghachikwute ndị mba ọzø, ka ọ ga-abụ na a sị na ha ebo unu Onye ahụ na-azụ unu dí ka atürü, na Onye na-ebubo ime ihe ọjoo, ha ga-ahụ orụ ọma unu, ma elekötakwa mkpuruobi unu anya. nye Chineke otuto n'ubochị ahụ ọ ga-abia. **13** Werenu onwe unu nyefee, n'ihi Onyenwe anyị, n'okpuru ochichị niile e guzobere n'etiti ụmụ mmadụ, ma ochichị ahụ ọ bụ nke eze, dika onye ike ya kacha nke ibe ya, **14** maqbụ nke ochichị govanø, onye e guzobere n'ihi ịta ndị na-eme ihe ọjoo ahụhụ, na ito ndị na-eme ezi ihe otuto. **15** N'ihi na ọ bụ uche Chineke na unu ga-esite n'ezì orụ unu kpuchie ọnụ ndị ahụ na-esite na-amaghị ihe ha, na-ekwu okwu nzuzu. **16** Na-ebinụ ndị dí ka ndị nwere onwe ha, ma unu

3 Unu ndị bụ nwunye na-eruberenu di unu isi, ka ụfodụ n'ime ha na-ekweghị n'okwu Chineke, nwee ike isi n'ezì ndị unu na-ebi chegharịa n'ekwughị okwu ọbụla, 2 mgbe ha na-ahụ ibi ndị unu nke dí ọcha na nke inwe nsopurụ. **3** Ichọ mma unu agaghị abụ ichọ mma nke anụ ahụ, nke bụ ikpa isi, na iyikwasị ihe ọlaedo, maqbụ iyikwasị uwe mara mma. **4** Kama, ka ichọ mma unu bụrụ mmadụ nke ime mmuo, nke mma ya na-adigraphi ariacha, nke bụ mmuo idị nwayoq na idị juu. Nke dí oke ọnụahia n'ihi

Chineke. 5 Nke a bụ ụzọ ndị inyom mgbe ochie, bịakwute Chineke. N'ihi na e mere ka ọ nwụọ bụ ndị dị nsọ, ndị olileanya ha dị n'ime Chineke n'anụ ahụ ma e mekwara ka ọ dị ndụ na mmụọ siri chọọ onwe ha mma. Ha debekwara onwe ha ya. 19 Mgbe emesirị ka ọ dị ndụ na mmụọ ya, n'okpuru di nke aka ha. 6 Dịka Sera rubeere ọ gara kwusaa ozioma nye mmụọ ndị ahụ a Ebrahim isi, na-akpokwa ya onyenwe m. Unu kpochiri n'ulọ mkporo. 20 Nke a bụ mmụọ ndị bụ ụmụ Sera ma ọ bürü na unu e mee ihe ahụ jụrụ ime ihe Chineke chọọ mgbe ahụ o ji ziri ezi, na-ekweghị ka egwu tọ unu. 7 N'otu ntachiobi chere ha n'oge ahụ Noa nọ na-ewu aka ahụ, ndị bụ di na-echenụ echiche dị mma ụgbọ mmiri ya. Ọ bụ naanị mmadụ asatọ n'ime banyere nwunye unu, ma nyenụ ha ugwu ruuru ndị bi n'oge ahụ ka a zopütara site na mmiri ha díka ndị na-adighị ike na díka ndị unu na ha ahụ. 21 Mmiri a nọ ọnọdụ dị ka baptizim nke ga-eso keta onyinye amara nke ndị ahụ. Nke a na-azopütä unu ugbu a. Ọ anaghị asapụ unyi ga-eme ka ihe ọbụla hapụ igbochi ekpere unu. 8 site n'ahụ mmadụ, kama ọ bụ ihe na-egosi ezi N'ikpeazu, nweenụ otu mmụọ, ka ihe na-ewute akonuche n'ebé Chineke nọ. Ọ na-azopütä unu ibe unu na-ewute unu, na-ahụriṭanụ onwe unu site na mbilite n'onwụ nke Jisós Kraist, 22 onye n'anya, nwekwani obi ọmijiko na obi dị umeala. nọ n'eluiwge, n'aka nri Chineke, ebe ndị mmụọ 9 Unu ejila ihe ojọọ akwụghachi ụgwọ ihe ojọọ ozi niile, na ịchị isi niile, na ike niile na-erube e mere unu, maqbụ nkwtuọ n'ọnọdụ nkwtuọ. isi nye ya.

Kama gozienụ ha, n'ihi na ọ bụ ngozi ka e kwere unu na nkwa iketa, mgbe a kporo unu. 10 N'ihi na, "Onye ọbụla nke na-achọ ndị, nke chọọ ịhụ ubochị ndị ahụ dị mma, ya mee ka ire ya ghara ikwu okwu ojọọ meekwa ka ebugbhere ọnu ya ghara ikwu okwu aghughọ. 11 Ka ha tugharịa site n'ajọ ihe ma mee ezi ihe; ka ha chọọ udo, ma na-agbasokwa ya. 12 N'ihi na anya Onyenwe anyị dị n'ahụ ndị ezi omume, ntị ya gheekwa oghe nye ekpere ha, ma ihu Onyenwe anyị na-emegide ndị na-eme ihe ojọọ." 13 Onye ga-emegide unu ma ọ bürü na unu na-anụ ọkụ n'obi ime ezi ihe? 14 Ma a sìkwari na unu ahụ ahụ n'ihi na unu mere ihe ziri ezi, ngozi díri unu. "Unu atụla egwu ihe ha na-atụ egwu, ka obi gharakwa ịlo unu mmiri." 15 Na-edonụ Kraist nsọ n'ime obi unu díka Onyenwe anyị. Nqokwanụ na njikere mgbe niile iguzo kowaara onye ọbụla jụrụ unu ajụjụ banyere olileanya ahụ unu nwere n'ime unu. Ma unu were obi dị nwayoọ na nsopuru na-eme nke a. 16 Ma na-enwenụ akonuche dị ọcha, ka ndị ahụ na-ekwulu ibi obi oma unu n'ime Kraist, bürü ndị ihere ga-eme banyere nkwtuọ ha na-ekwuto unu. 17 N'ihi na ọ ka mma ịta ahụ n'ihi ezi ihe ma ọ bürü uche Chineke, karịa ịta ahụ n'ihi ajọ ihe. 18 N'ihi na Kraist n'onwe ya hụrụ ahụ nwụọ n'ihi unu otu mgbe. Onye ezi omume nwụrụ n'ihi ndị ajọ omume, ka ọ kporo unu

4 Ya mere, ebe ọ bụ na Kraist hụrụ ahụ n'anụ ahụ, unu onwe unu kwasiri inwe ụdị obi ahụ o nwere. N'ihi na onye tara ahụ n'anụ ahụ akwụsila ime mmehie. 2 N'ihi nke a, onye dị otu ahụ anaghị ebi ndị fofdụ ya n'uwà n'ihi agụụ ojọọ nke ọchichọ mmadụ, kama ọ na-ebi ya n'ihi imezu ọchichọ Chineke. 3 N'oge gara aga unu tufuru ọtụtụ oge ime ihe ndị ahụ na-ato ndị mba ọzo ụtọ. Ndị unu jupütara n'agụụ ijkwa iko, na agụụ ime ihe ojọọ, na ịnụbiga mmanya oke, na ikpo oriri, na ikpere arusi niile, bụ ihe jogburu onwe ya na njo. 4 Ma ndị unu na-ebi ugbu a na-eju ha anya ebe ọ bụ na unu anaghị esokwa ha ebi ndị ojọọ ndị ahụ ọzo, n'ihi nke a ha na-ekwutokwa unu. 5 Ma ha gaeji ọnụ ha kwupütä ihe ha mere n'ihu onye ahụ ga-ekpe ndị dị ndị na ndị nwụrụ anwụ ikpe. 6 Ọ bụ nke a mere e ji kwusaa ozioma ọ buladị nye ndị ahụ nwụrụ anwụ bụ ndị e kperela ikpe mgbe ha dị ndị, díka e si ekpe mmadụ niile ikpe, ka ha site na nke a bie ndị dị ka Chineke si chọọ site na mmụọ ahụ. 7 Ogwugwu ihe niile adila nso. Bürunu ndị nwere akonuche zuruoke, ndị anya doro, ka unu nwee ike na-ekpekwa ekpere. 8 Nke kachasi nke, na-ahụriṭanụ onwe unu n'anya nke ukwuu n'ihi na ịhụnanya na-ekpuchi ọtụtụ mmehie. 9 Jirinụ obioma na-elerita ibe unu ọbia na-enweghị ntamu ọbụla. 10 Onye ọbụla n'ime unu díka ndị ozi natara

onyinye amara nke Chineke, jirinu onyinye n'ebé ndí e nyefere unu n'aka nō. Kama bùrunu ọbụla unu natara na-ejeritara onwe unu ozi. ihe īma atú nye igwe atúrụ ahụ. 4 Ma mgbe 11 Onye na-ekwu okwu ya kwuo ya dí ka ọ bụ nnqo okwu Chineke ka ọ na-ekwu. Onye na-eje ozi ya jee ya site n'ike ahụ Chineke na-enye. N'ime ihe niile ka otuto dírị Chineke site na Jisos Kraist. Ọ bụ ya ka otuto niile na ike niile dírị ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. (aiōn g165) 12 Umunna m, ka ọ hapụ iju unuanya mgbe na-ebuli onwe ha elu, ma ọ na-enye ndí dí ọnwunwa dí iche iche na-abịara unu n'ihi na umeala n'obi amara." 6 Ya mere, wedanụ onwe ihe dí otu a abughi ihe ọhụrụ n'ebé unu nō. 13 unu n'okpuru aka dí ike nke Chineke, ka o Kama n'urịanụ ọnụ n'ihi na unu so Kraist na- bulie unu elu n'oge ya. 7 Hapụrunụ ya nsogbu eketa oke n'ahụhụ ya, ka e sikwa otu a mee unu na nchegbu unu, n'ihi na ihe banyere ka obi unu juputa n'ọnụ, unu ga-etikwa mkpu unu na-emetụ ya n'obi. 8 Nqonụ na njikere, ọnụ mgbe a ga-eme ka ebube ya püta ihè. 14 na-echekwanụ nche n'ihi na onye iro unu bụ Ọ burụ na a na-ekwutu unu n'ihi aha Kraist, ekwensu ji oke ịgbọ uja na-agwaghị díka ọdum, unu bụ ndí a goziri agozi. Nke a na-eziputa na na-achọ onye o ga-ala n'iyi. 9 Guzosienụ ike mmuo nke ebube ahụ bụ mmuo Chineke na-ebi n'okwukwe unu. Unu ekwela ka o merie unu, n'ime unu. 15 Ka onye ọbụla n'ime unu ghara kama tükwasinụ Onyenwe anyị obi. Chetanụ ita ahụhụ n'ihi na o gburu mmadụ maqbụ dí ka na e nwere ọtụtụ ndí kwere ekwe dí ka unu onye ohi, maqbụ dí ka onye na-eme ihe ojọq, ndí nökwa n'udị ahụhụ a unu na-ahụ n'ụwa maqbụ dí ka onye na-anara mmadụ ihe n'aka niile. 10 Chineke onye nwe amara niile, onye ike. 16 Ma ihere ekwesighị ime unu mgbe unu na-ata ahụhụ dí ka ndí Kraist. Kama nyenụ Chineke otuto na unu bụ ndí a na-akpọ aha ahụ. 17 N'ihi na oge eruola, mgbe a ga-amalite ikpe n'ezinaulọ Chineke. Ọ burụ na a ga-ebu ụzo kpee anyị ikpe, gịnị ga-abukwanụ ọnqdụ ndí ahụ na-ekwenyeghi n'ozioma Chineke? 18 12 Ọ bụ site n'inyeaka Saīlas onye m hütara dí ka Ma, "Ọ burukwa na ọ dí ike ịzoputa onye ezi omume, oleekwanụ olileanya dírị onye na-amaghị Chineke na onye mmechie?" 19 Ya mere, unu ume na-ekwuputakwa na nke a bụ eziokwu ndí na-ata ahụhụ dí ka nzube Chineke si dí, dí n'amara Chineke. Guzosienụ ike n'ime ya. 13 nyefeenu onwe unu n'aka onye okike, onye kwesiri ntükwasị obi, ma nogidenu na-eme ezi na ya, na-ekele unu. Mak, ezi nwa m nwoke na-ekelekwa unu. 14 Jirinu isurita ọnụ iħunanya kelerita onwe unu. Ka udo dinyere unu niile n'ime Kraist.

5 Mụ onwe m, onye bụ okenye na onyeama banyere ahụhụ Kraist, burukwa onye ga-eso keta oke n'ebube ya nke a gaje ikpughe, a na m arịo ndí okenye n'etiti unu arịo a, 2 na-azụnụ igwe atúrụ ahụ Chineke nyefere unu n'aka. Ka unu na-elekota ha, ọ bughi n'ihi na unu agaghị ime otu a, kama ọ bụ ihe sitere n'ochichọ obi unu, dí ka Chineke chọrọ ka unu mee. Ọ bụkwaaghị n'ihi ego unu ga-enweta, kama ọ bụ ịnụ ọkụ unu n'ije ozi. 3 Unu abụla ọkaaka

2 Pita

1 O bụ Saimon Pita, odibo na onyeozi nke Jisos

Kraist, Na-edegara ndi niile anyị na ha ketara otu ụdị okwukwe a dị oke ọnụahịa, n'ime ezi omume nke Chineke na Onye nzoputa anyị Jisos Kraist akwụkwọ ozi a: **2** Ka amara na udo bara unu ụba, site na mmazu nke Chineke na nke Jisos Onyenwe anyị. **3** O sitela n'ike o ji bürü Chi nye anyị ihe niile dị anyị mkpa ibi ndu na-asopuru ya, site n'omuma nke anyị mara ya, bụ onye ahụ kpọrọ anyị site n'ebube ya na idị mma ya. **4** O sitela n'ihe ndị a nye anyị nkwa dị ukwuu na nke dị oke ọnụahịa, ka anyị site na ha keta oke n'udịdị nsọ ya, si otu a gbanarị iru arụ dị n'ụwa, nke ọchichọ ojọ na-ebute. **5** N'ihi nke a, gbalisienu ike itükwasị idị mma n'elu okwukwe unu, ma na-atükwasıkwanu ihe ọmuma n'elu idị mma, **6** tükwasıkwanu imerụ ihe n'oke n'elu ihe ọmuma, tükwasıkwanu ntachiobi n'elu imerụ ihe na oke, ma na-atükwasıkwanu ibi ndu dị ka ndị Chineke n'elu ntachiobi. **7** Tükwasıkwanu obioma nye ụmụnna n'elu ibi ndu dị ka ndị Chineke, ma na-atükwasıkwanu ịhụnanya n'elu obioma nye ụmụnna. **8** O bürü na unu enwe ihe ndị a n'uzo ha jubigakwara oke n'ime unu,

mgbe ahụ ha ga-emē ka unu ndị na-adighị amị mkpuru, bürü ndị na-amị mkpuru, na ndị bara uru n'ihe unu maara banyere Onyenwe anyị Jisos Kraist. **9** Ma onye ọbula na-atükwasighị ihe ndị a n'okwukwe ya nọ n'ochichiri. O naghị ahụ ụzo. O bükwa onye na-echefu na a sachapula ya mmehie ya, ndị o mere n'oge gara aga. **10** N'ihi ya ụmụnna m, gbalisienu ike iguzosike n'okpukpọ na nhoputa unu. Nke a ga-emē ka unu hapu ịso ngongo maobụ daa. **11** N'uzo di otu a, a ga-enye unu ohere dị ukwuu iji bata n'alaeze ebighị ebi nke Onyenwe anyị na Onye nzoputa anyị Jisos Kraist. (aiōnios g166) **12** Aga m na-agà n'ihi na-echetara unu ihe ndị a site n'oge ruo n'oge. O bụ ezie na unu maara na ha na-eguzosikwa ike n'eziokwu ahụ unu natara. **13** Ana m agụ ya n'ihe ziri ezi ikpote mmuo unu na uche unu site n'ichetara unu ihe ndị a ubgu a m dị ndị n'anụ ahụ a. **14** N'ihi na Onyenwe anyị Jisos Kraist agwala m hoohaa, na m ga-eyipu ya

n'oge na-adighị anyị. **15** Aga m agbalisi ike iħu na mgbe m hapuchara ụwa nke a, unu ga na-echeta ihe ndị a mgbe niile. **16** Ihe niile anyị na-akorọ unu abughị akukọ ifo mmadụ koro site n'amamihe ya. N'ihi na anyị kowaara unu ihe banyere ike Onyenwe anyị Jisos Kraist na ọbibia ọ ga-abia ọzọ. O bụ anya anyị abụ ka anyị ji hụ ebube nke ịbụ eze ya. **17** N'ihi na ọ natara nsopuru na ebube site n'aka Chineke bụ Nna mgbe olu ahụ si n'ebube ahụ dị ukwuu daa si, "Onye a bụ Ọkpara m, onye m hụrụ n'anya, onye ihe ya dị m ezi mma." **18** Anyị onwe anyị n'uru olu ahụ si n'eluigwé daa mgbe anyị so ya n'odị n'elu ugwu nsọ ahụ. **19** Anyị nwaputara na okwu ndị amuma ahụ bụ ihe mezuru emezu. Unu onwe unu kwesikwara ilezi anya n'okwu ndị ahụ, díka a ga-asị na ha bụ ihè na-enwu n'ebé ọchichiri gbara nke na-adị ruo mgbe chi boro, mgbe e mere ka kpakpando ọtụtụ walie n'obi unu. **20** Nke ka nke, ghötanụ na okwu amuma ọbula dị n'akwụkwọ nsọ abughị nke e dere díka akonuche mmadụ si dị. **21** N'ihi na o nweghi okwu amuma ọbula nke e cheputara dị ka ọchichọ obi mmadụ si dị, kama mgbe ndị mmadụ kwuru okwu n'aha Chineke, o bụ Mmụo Nsọ duru ha.

2 Ma na mgbe ochie ahụ kwa, e nwere ọtụtụ ndị amuma ụgha n'etiti ha, díka a ga-esi nwee ndị ozizi ụgha n'etiti unu. Ndị a ga-esite na nzozo na-ewebata ozizi ojọ nke na-eweta ila n'iyi, ha ga-agonarı ọ buladi onye kachasi ihe niile, bu Onyenwe, onye gbaputara ha. Ha na-eweta ila n'iyi na mberede, na-atükwasị onwe ha n'isi. **2** Ya mere, ọtụtụ mmadụ ga-esoro ndị rụrụ arụ ha na-ebi, n'ihi ha ga-ekwutkwa ụzo nke eziokwu ahụ. **3** N'anya ukwu ha, ndị nkuzi ụgha ndị a ga-eji okwu nrafu rigbuo unu n'uru. Site na mgbe ochie, onye ga-ekpe ha ikpe dị njikere. Onye ga-alà ha n'iyi anaghị arahụ ụra. **4** O bürü na Chineke ahapughị ndị mmuo ozi ahụ mgbe ha mehiere, kama o weere ha kpochue n'ime ala mmuo, ebe e kere ha agbu na-eché ụboghị ikpe ahụ. (Tartaroō g5020) **5** O bürükwa na o mereghị ndị ụwa nke mbụ ebere mgbe o mere ka uju mmiri bjakwasị ndị bi na ya na-amaghị Chineke, kama ọ zoputara naanị Noa

bü onye kwusara ezi omume na mmadu asaa na-adighi ezo mmiri ọbu. Ndị a kwadobere ndị ozqo. 6 O bụru na ọ mara obodo Sodom na ebe kachasi igba ochichiri. 18 Ha na-eji okwu Gomora ikpe site n'iwere ọkụ rechapụ ha, mee efu na-enweghi isi, na agu ihe ojọ nke na-agu ha ihe ịmaatụ banyere ihe gaje ibiakwasị ndị anu ahụ ha, na-arafu ndị sitere n'etiti ndị na-na-amaghị Chineke; 7 o burukwa na ọ naputara ebi ndị ojọ na-ekewapụ onwe ha. 19 Ha na-Lot bụ onye ezi omume, onye ndị ojọ nke ekwe ha nkwa inwre onwe ha, ma ha onwe ndị na-emebi iwu wutere 8 (n'ihi na nwoke ezi ha bụ ohu nye ihe rere ure, n'ihi na mmadu omume ahụ nke na-ebi n'etiti ha ụboghị niile, bụ ohu nye ihe ọbu na-achị achị n'ime ya. 20 ehiihe na abalị, bụ onye ejị ọrụ mmebi iwu niile Mgbe ha sitere n'ihe niile emerụ emerụ nke ọ na-anu, na nke o ji anya ya na-ahụ, mekpaa ụwa gbatu, site na mmazu nke Onyenwe anyi, mkpuruobi ezi omume ya ahụ). 9 O bụru na ọ na Onye nzoputa anyi Jisos Kraist, bụru ndị di otu a, Onyenwe anyi maara otu o si anaputa atughị na mmehie ozqo, burukwa ndị e meriri, ndị na-asopuru Chineke site n'onwunwa niile ha ga-abụ ndị ọnọdu ha ga-ajọ njo karịa ka gbara ha gburugburu. Ọ makwaara edebe ndị ọ dì na mbụ. 21 O gaara akara ha mma ma ọ ajọ omume n'ahụ, tutu ruo ụboghị ikpe ahụ. bụru na ha amataghị uzọ ezi omume, karịa na 10 Nke a bụ eziokwu banyere ndị ahụ na-agbaso ha matara ya, mesịa gbakuta iwu ahụ dì nsọ ọchichọ emerụ emerụ nke anu ahụ mmehie nyere ha azụ. 22 Ilu ndị a bụ eziokwu banyere ha, na-eledakwa ike ọchichị anya. Ndị nwere ha sị, “Nkita laghachiri ozqo n'ihe ọ gborọ,” ya anya ike ma juputakwa na mpako. Ndị ahụ na, “Nne ezi a sachara ahụ laghachiri ozqo ituru ujo na-adighi atu ikwutọ ọ bụladị mmuo ndị onwe ya n'apiti.”

ahụ juputara n'ebube nke anya na-adighi ahụ. 11 Lee, o bụ ezie na ndị mmuo ozi karịa ha n'idi ike, nweekwa ume karịa, ma ha anaghị e kpégide ha ikpe nkwoju n'ihi Onyenwe anyi. 12 Lee ka ha si na-ekwulu ihe ndị ha aghotaghị. Ha dì ka ụmụ anu ọhịa, ndị nzuzu na-eme naanị ihe ọbuha kpebiri n'obi ha. Ndị a mịrụ naanị maka ijide ha ma bibiekwa ha. A ga-egbu ha otu e si egbu ụmụ anu ọhịa ndị a. 13 A ga-eji ntaramahụ kwugaghaci ha ụgwọ ihe ojọ ha mere. Ihe na-atọ ha ụtọ bụ ịkpọ oriri na ọnụnụ n'etiti ehiihe. Ha bụ ihe ihere, burukwa ndị na-ewetara unu ntụpọ ma ọ bụru na ha na-eso unu na-erikọta oriri. 14 Anya ha juputara n'agụ ika iko, mmehie adighi ejukwa ha afọ. Ha narafu ndị okwukwe ha na-esighị ike. Ha bükwa ndị a maara aha ha n'ihi oke ọchichọ. N'ezie ha bụ ụmụ a bụru ọmu. 15 Ha esitela n'ezi uzọ ahụ jehie, soro omume Belam nwa Beoa, onye hụrụ ụgwọ ọrụ nke ajọ omume n'anya. 16 Ma a baara ya mba maka ajọ omume ya, mgbe e mere ka inyinya ibu ya jiri olu mmadu gwa ya okwu; gbochie ọrụ onyeisi na-adighi mma nke onye amụma ahụ chọro iru. 17 Ndị a díkwa ka iyi tara ata nke mmiri ọbu na-adighi n'ime ya. Ha díkwa ka igwe ojii nke oke ifufe na-efesasi, nke

3 Ndị enyi m, nke a bụ akwukwọ nke abụ m na-edetara unu. N'ime ha abụ, ihe m mere bụ ichetara unu ihe ndị ahụ niile unu maara na itute uche unu banyere echiche zuruoke. 2 Achoro m ka unu cheta okwu ndị amụma di nsọ kwuru mgbe ochie na iwu nke Onyenwe anyi na Onye nzoputa anyi nyere site na ndị ozi ya. 3 Na mbụ, unu ga-amata nke a, na n'oge ikpeazụ, ndị na-akwa emo ga-aputa, site n'ikwa emo gbaso agu ihe ojọ niile nke anu ahụ ha chọro 4 na-asị, “O kwere unu nkwa na ọ ga-abia, ginị mere na ọ bjabeghi? Kemgbe nna nna anyi ha nwụrụ, ihe niile ka dì otu ha dì na mbụ, site n'okike ụwa.” 5 Ha kpachaara anya chefuo na site n'ogologo oge gara aga, e sitere n'okwu ọnu Chineke kee eluigwe ma meekwa ka ụwa díri site na mmiri nke gbara ụwa gburugburu. 6 O bükwa site na mmiri ndị a ka e ji bibie ma laa n'iyi ụwa nke dì n'oge ahụ. 7 O bükwa otu okwu ahụ ka e ji nye iwu ka e chebe eluigwe na ụwa tutu ruo ụboghị ahụ, mgbe a ga-eji ọkụ laa ha n'iyi n'ụboghị ahụ a ga-ekpe ndị niile na-amaghị Chineke ikpe, laakwa ha n'iyi. 8 Ndị enyi m, unu echefula otu okwu a, n'anya Chineke, otu ụboghị díka puku afọ, puku afọ díkwa ka otu ụboghị. 9 Onyenwe anyi anaghị an odu

n'imezu nkwa ya, dika ndi ụfodụ n'ahụta ya na ọ bụ iñq ọdụ. Kama o nwere ntachiobi n'ebi unu nq, n'ihi na ọ choghi ka onye ọbula laa n'iyi, kama ọ chorö ka onye ọbula bjaruo na ncheghari. **10** Ma ụbochi Onyenwe anyi gabaịa dika onye ohi. N'ubochi ahụ, eluigwe ga-eji oke üzü gafee. Ihe niile dì n'eluigwe ga-agba ọkụ, laa n'iyi. Ụwa na ọru niile a rụrụ n'ime ya ga-erepiakwa ọkụ n'otu ntabi anya. **11** Ebe ọ bụ na ihe niile gbara anyi gburugburu ga-esi otu a laa n'iyi, ụdị ndi dì ańaa ka unu kwasiri ịbü? Unu kwasiri i na-ebi ndị dì nsọ na nke isopurụ Chineke, **12** dika unu na-ele anya ọbibia ụbochi nke Chineke, na-echesikwa ya ike ka ọ bija ngwangwa. N'ihi na ọ bụ ụbochi a gamunye eluigwe niile ọkụ, mee ka ihe niile dì na ya gbaze bürü ihe na-agaghị adịkwa. **13** Ma anyi na-ele anya mmezu nkwa ahụ o kwere, nkwa inye anyi eluigwe ọhụrụ na ụwa ọhụrụ ebe ezi omume naanị ga-adị. **14** Bikonu ndị m hụrụ n'anya, mgbe unu nq na-ele anya ihe ndị a, jisienu ike hụ na aka unu dì ọcha, ndị na-enweghi ịta ụta na ndị ha na ya dì n'udo. **15** Chetakwanụ na ntachiobi Onyenwe anyi pütara nzoputa, dika ezi nwanna anyi Pol jiri amamihe Chineke nyere ya deere unu ihe banyere ya. **16** O na-edo otu ihe ahụ n'akwukwọ ozi ya niile, na-ekwu ihe banyere ihe ndị a n'ime ha. E nwere ụfodụ ihe o kwuru nke siri ike ighọta nke ndị nzuzu na ndị na-amaghị ihe na-akowa dika ha si cheputa n'obi ha. Ha asụgharịala ihe o dere dika ha na-emekwa mpaghara akwukwọ nsọ ụfodụ, si otu a wetara onwe ha ịla n'iyi. **17** Ya mere, ezi ndị enyi m, ebe unu matara nke a, nörön na nche ka a ghara isite na njehie ndị na-emebi iwu duhie unu, ime ka unu si n'ọnodu unu daa. **18** Bürümụ ndị na-aga n'ihi ịmụta ihe banyere Onyenwe anyi na Onye nzoputa anyi Jisos Kraist nke ọma. Ka otuto dirị ya ugbu a na mgbe niile ebighị ebi. Amen. (aión g165)

1 Jon

1 Ihe anyị na-edere unu banyere ya bụ ihe ahụ na-adịrị site na mmalite, nke anyị nṣụ, nke anyị jikwaanya anyị hụ, nke anyị lekwasịrianya, na nke aka anyị metụrụ. Anyị na-ekwu ihe banyere Okwu nke ndụ ahụ. **2** Ndụ ahụ pütara ihe. Anyị ahula ya ma gbaakwa ama banyere ya. Ya mere, ihe anyị na-ekwu okwu ya, na ihe anyị na-akorị unu bụ banyere ndụ ebighị ebi ahụ nke ya na Nna nọ na mbụ; nke e mere ka o pütaihè nye anyị. (aiónios g166) **3** Anyị na-ekwusara unu ihe anyị hụrụ na nke anyị nṣụ, ka unu soro anyị nwēe nnwekọ. N'ezie nnwekọ anyị bụ nke anyị na Nna na nke Ọkpara ya bụ Jisós Kraist, na-enwekọ. **4** Anyị na-edere unu ihe ndị a n'ihi ime ka ọnụ anyị zuo oke. **5** Nke a bụ ozi ahụ anyị nṣụ site n'aka ya, nke anyị na-ekwusakwara unu. Chineke bụ ihè, ọchichiri ọbụla adighịkwa n'ime ya. **6** Ya mere o bụrụ na anyị asị na anyị na ya nọ n'ezi nnwekọ ma na-ebi n'ime ọchichiri, o bụ okwu ugha ka anyị na-ekwu. Eziokwu ahụ adighịkwa n'ime anyị. **7** Ma o bụrụ na anyị na-ebi ndụ anyị n'ihe, dì ka ya onwe ya si nọq n'ihe, mgbe ahụ anyị na ibe anyị na-enwe ezi nnwekọ. Ọbara Jisós bụ Ọkpara ya na-asachapukwa anyị mmehie anyị niile. **8** Ma o bụrụ na anyị asị na anyị adighị eme mmehie, anyị na-eduhie onwe anyị, na-ajukwa ịnabata eziokwu ahụ n'ime anyị. **9** Ma o bụrụ na anyị ekwupụta mmehie anyị, onye ahụ kwestiri ntukwasị obi na onye ezi omume, o ga-agbaghara anyị mmehie anyị niile, sachapukwa anyị site n'ajo omume anyị niile. **10** O bụrụ na anyị asị na anyị emeghị mmehie ọbụla, anyị na-apkọ ya onye na-ekwu okwu ugha, okwu ya enwekwaghị ọnodụ n'ime anyị.

2 Ezi ụmụntakirị m, ana m edere unu ihe ndị a ka unu ghara imehie. Ma o bụrụ na onye ọbụla emehie, anyị nwere onye na-ekwuchite ọnụ anyị n'ihi Nna ahụ. O bụ Jisós Kraist, Onye ezi omume ahụ. **2** O bụ onye jiri onwe ya chụo aja n'ihi ikpuchiri anyị mmehie anyị, ma o bughi naanị n'ihi mmehie anyị, o bükwa n'ihi mmehie ụwa niile. **3** Otu a ka anyị si amata

na anyị maara onye o bụ, ma o bụrụ na anyị erube isi nye iwu ya niile. **4** Onye ahụ na-ekwu sị, "Amaara m ya," ma o dighị eme ihe o nyere n'iwu bụ onye okwu ugħa, eziokwu ahụ adighịkwa n'ime ya. **5** Ma o bụrụ na onye ọbụla na-erube isi n'okwu ya, n'ezie, iħunanya Chineke bụ ihe emere ka o zuo oke n'ime ya. O bụ otu a ka anyị si amata na anyị nọ n'ime ya. **6** Onye ọbụla na-ekwu na ya bi n'ime ya kwestiri ibi ndị dika ya. **7** Ndị enyi m hụrụ n'anya, anagħi m edere unu ihe għasara iwu əħħar, kama o bụ otu iwu ochie ahụ, nke na-adị site na mbụ. Iwu ochie a bụ nke e ziri unu ozi banyere ya. **8** Ma otu o dì, ana m edere unu iwu əħħar, nke bụ eziokwu n'ime ya na n'ime unu. N'ihi na əħħiċċiħiżi na-agafe, ezi ihè ebidola īchawaputa. **9** Onye ọbụla na-asị na ya nọ n'ihe ma na-apkọ nwanna ya asị, na-anq n'əħħiċċiħiżi ruo ugbu a. **10** Onye ọbụla na-ahụ nwanna ya n'anya na-ebi n'ime ihe ahụ o dikkwaghij iħe dì n'ime onye dì otu a bụ nke ga-eme ya ka o suq ngongō. **11** Ma onye ọbụla na-apkọ nwanna ya asị nọ n'əħħiċċiħiżi, na-ejegħarikwa n'ime əħħiċċiħiżi; o magħi ebe o na-agħa n'ihi na əħħiċċiħiżi ahụ emeela ka o kpuo isì. **12** Ana m edere unu ihe ndị a ụmụntakirị m n'ihi na a għagħarala unu mmehie niile site n'ha ya. **13** Ana m edere unu ndị bヌ nna ihe ndị a, n'ihi na unu maara onye ahụ na-adị site na mbụ. Ana m edere unu ụmụ okorobja, n'ihi na unu emeriela ajo onye ahụ. **14** Ana m edere unu ụmụntakirị, n'ihi na unu maara nna ahụ. Ana m edere unu ndị nna, n'ihi na unu maara onye ahụ na-adị site na mbụ. Ana m edere unu ụmụ okorobja, n'ihi na unu siri ike, okwu Chineke na-ebikwa n'ime unu, unu emeriekwala ajo onye ahụ. **15** Kwusinu iħu ụwa n'anya, ya na ihe niile dì n'ħuwa. O bụrụ na onye ọbụla ahụ ụwa n'anya iħunanya nke Nna adighị n'ime ya. **16** N'ihi na ihe niile dì n'ħuwa, ihe ndị ahụ niile anu ahụ anyị, na anya anyị na-achiq, ya na iñya isi mmadu banyere ihe o bụ na ihe o nwere, esiteghi n'ebi Nna nọ, kama ha sitere n'ħuwa. **17** Əħħar, əħħiċċiħo ojøq ya niile na-agafe agafe, ma onye ahụ na-eme uche Chineke ga-adị ndü ruo mgbe ebighi ebi. (aiónios g165) **18** ��μu m, nke a bụ oge awa nke ikpeazu.

Dika unu nṣuru na otu onye na-emegide Krajst ka anyi bụru ndị yiri ya, n’ihi na anyi ga-ahụ na-abịa, o bụladị ugbu a, ọtụtụ ndị na-emegide ya dika o di. 3 Onye ọbụla nwere olileanya Krajst abịa. Otu a ka anyi si amata na o bụ dị otu a kwasiri idebe onwe ya ọcha, dị ka ya oge awa nke ikpeazu. 19 Ha si n’etiti anyi pụo, onwe ya dị ọcha. 4 Onye ọbụla na-eme mmehie ma ha abughi ndị nke anyi n’ezie. N’ihi na a sị na-emebi iwu. N’ezie mmehie bụ mmehi iwu. na anyi na ha bụ otu, ha gaara aga n’ihu soro 5 Unu maara na e mere ka o püta ihe iweputu anyi nódụ. Ma ọpụpụ ha pürü na-egosi na o mmehie. O díkweghi mmehie ọbụla dị n’ime díghị onye n’ime ha sonyere anyi. 20 Ma unu ya. 6 Onye ọbụla na-anogide n’ime ya adighị nwere otite mmanụ sitere n’Onye Nsọ ahụ, unu ebi ndị ime mmehie, onye ọbụla nke na-ebi niile matakware ihe niile. 21 Ya mere, anaghị m ndị mmehie ahụbeghi ya anya mgbe ọbụla, o edegara unu akwukwó a díka ndị na-amaghị matabekwaghi ya. 7 Ezigbo ụmụ m, unu ekwela eziokwu kama n’ihi na unu maara ya na n’ihi na ka onye ọbụla duhie unu, onye ọbụla na-eme o díghị okwu ugħa ọbụla na-esi n’ezikwu ahụ ezi ihe bụ onye ezi omume dị ka ya onwe ya apuṭa. 22 Onye bụ onye okwu ugħa? O bụ onye bụ onye ezi omume. 8 Onye ọbụla na-eme ahụ na-asị na Jisós abughi Krajst ahụ. Onye dị mmehie bụ nwa ekwensu, n’ihi na ekwensu otu a bụ onye na-emegide Krajst, n’ihi na o bụ onye mmehie site na mmalite. Ihe mere nabatagħi Nna ahụ na Okpara ya. 23 Onye ọbụla Okpara Chineke jiri püta ihe bụ ka o laa ɔru juri Okpara ahụ enwekwagħi Nna ahụ; ma onye niile nke ekwensu n’iyi. 9 Onye a mṛu site na ọbụla nabatara Okpara ahụ nwekwara Nna ahụ. Chineke adighị anogide na-eme mmehie, n’ihi 24 Hunu na ihe unu nṣuru site na mmalite na- na mkpuru Chineke na-anogide n’ime ya, ha anogide n’ime unu. O bụru na ihe unu nṣuru na enwegħi ike ċinogide na-eme mmehie, n’ihi na mbido ebiri n’ime unu, unu ga-anogide n’ime a mṛu ha site na Chineke. 10 Otu a ka anyi Okpara ahụ na n’ime Nna ahụ. 25 Ihe o kwere si amata ndị bụ ụmụ Chineke, na ndị bụ ụmụ anyi na nkwa bụ nke a, ndị ebighi ebi. (aiōnios g166) 26 Ana m edere unu ihe ndị a banyere ezi abughi nwa Chineke, otu a ka o díkwa onye ndị ahụ na-agbalị iduhie unu. 27 Ma unu onwe na-adighị ahụ ụmụnna ha n’anya. 11 N’ihi na unu, otite mmanụ ahụ unu natara n’aka ya na- nke a bù ozi ahụ unu nṣuru site na mmalite, ka anogide n’ime unu, n’ihi nke a, onye ozizi ɔzọ anyi hūrīta onwe anyi n’anya. 12 Ka anyi hapu adighị unu mkpa. Díka otite mmanụ ya na-ezi ịdị ka Ken, onye bụ nke ajo onye ahụ, na onye unu ihe banyere ihe niile, burukwa eziokwu, o gburu nwanne ya. Gini mere o ji gbuo ya? O bụ bughī okwu ugħa. Ya mere, díka o zikwara unu, n’ihi na ɔru ya jorø nqo, ma nke nwanne ya ziri na-anogidenu n’ime ya. 28 Ugbu a ụmuntakirị ezi. 13 Ka o għarakwa iju unu anya ụmụnna m, m, nogidesien ike n’ime ya, ka o ga-abu mgbe na uwa kporo unu asị. 14 Anyi matara na anyi e mere ka o püta ihe, anyi ga-abu ndị obi siri esitela n’onwu baa na ndị n’ihi na anyi na-ike, ndị ihere na-agaghị eme, n’ihi ya mgbe o ahụ ụmụnna anyi n’anya. Onye ọbụla na-adighị bijara. 29 O bụru na unu matara na o bụ onye ezi omume, unu maara na onye ọbụla nke na-eme ihe ziri ezi bụ onye a mṛu site na ya.

3 Lee ụdi oke iħunanya nke Nna ahụ nwere n’ebi anyi no, na-agha akpo anyi ụmụ Chineke. N’ezie, nke a bụ ihe anyi bụ. Ihe mere na uwa amaghị anyi bụ n’ihi na o magħi ya. 2 Ndị hūrū n’anya, ugbu a anyi aburula ụmụ Chineke. O bụ ezie na anyi enwegħi ike īghoġa ihe qnoddju anyi ga-abu n’oge dì n’ihu, ma anyi maara nke oma na mgbe a ga-eme ka o püta ihe, a ga-emekwa

na-akpo nwanna ya asị bụ ogbu mmadu, unu matakware na o nweġħi onye ọbụla bụ ogbu mmadu nwere ndị ebighi ebi n’ime ya. (aiōnios g166) 16 O bụ otu a ka anyi sị mata ihe bụ iħunanya, na Jisós tħoġbqo ndu ya n’ihi anyi. Anyi kwasikwara ītqobqo ndu anyi n’ihi ụmụnna anyi. 17 O bụru na onye ọbụla nwere aku nke uwa, ahụ nwanna ya ka o no na mkpa ma o nweġħi obi ebere n’ebi o no, olee otu iħunanya Chineke si dīri n’ime ya? 18 Ụmuntakirị m, ka

ịhụnanya anyị ghara ịbụ naanị n'egbugbere na Chineke bụ ịhụnanya. **9** E siri otu a mee ọnụ maqbụ nke okwu efu, kama ka ọ bürü nke ka ịhụnanya Chineke n'ebe anyị nọ pütä ihe: sitere n'eziokwu nakwa n'omume anyị. **10** Anyị Chineke zitere naanị otu Ọkpara ya n'ụwa ka ga-esitekwa na nke a mata na anyị bụ ndị nke anyị nwee ndụ site na ya. **11** Nke a bụ ihe a na-eziokwu ahụ ma matakwa otu anyị ga-esi mee akpo ịhụnanya, ọ bughi na anyị hụrụ Chineke ka obi anyị kwenye n'ihu ya. **12** N'ihi na ọ bürü n'anya kama na ọ hụrụ anyị n'anya ma zite na obi anyị amaa anyị ikpe, Chineke dị ukwuu Ọkpara ya díka aja nke juru ya obi maka mmehie karịa obi anyị, ọ mazukwara ihe niile. **13** Ndị m niile anyị. **14** Ndị m hụrụ n'anya, ebe ọ bụ na hụrụ n'anya, ọ bürü na obi anyị amaghị anyị Chineke si otu a hụ anyị n'anya, anyị kwesiri ikpe, anyị nwere nkluwa okwu n'ihu Chineke ịhụrịta onwe anyị n'anya. **15** O nwebeghi mgbe **16** na-anatakwa ya ihe ọbụla anyị rịrọ n'ihi ọbụla anyị ji anya anyị hụ Chineke anya, ma na anyị na-erube isi n'iwu ya, na-emekwa ihe ọ bürü na anyị ahụ ibe anyị n'anya, Chineke na-atọ ya ụtọ. **17** Nke a bükwa iwu ya: ka anyị na-ebi n'ime anyị. A na-emekwa ka ịhụnanya kwere n'aha Ọkpara ya Jisós Kraist, ya na ịhụrịta ya zuo oke n'ime anyị. **18** O tinyekwala Mmụo ibe anyị n'anya díka o nyere anyị n'iwu. **19** Ndị Nsọ ya n'ime anyị igosi anyị na o bi n'ime niile na-erube isi nye iwu ya na-anogidesikwa anyị, na anyị bikwa n'ime ya. **20** Ma anyị onwe ike n'ime ya, ya onwe ya na-anogidesikwa ike anyị ahụla ma na-agbakwa ama na Nna ahụ n'ime ndị ahụ! Otu a ka anyị si mara na ọ na-zitere Ọkpara ya ka ọ bürü Onye nzopütä nke ọ nyere anyị.

4 Ndị enyi m hụrụ n'anya, unu ekwenyela

okwu mmụo niile, kama nwaleenụ mmụo niile ahụ i mata ma ha si na Chineke, n'ihi na ọtụtụ ndị amụma ụgha apụcola baa n'ime ụwa. **2** Otu a ka unu ga-esi mata Mmụo nke Chineke: Mmụo ọbụla nke na-ekwupütä na Jisós Kraist abịala n'anụ ahụ sitere na Chineke. **3** Ma mmụo ọbụla nke na-adighị ekwupütä Jisós esiteghị na Chineke, mmụo dị otu a bụ nke onye ahụ na-emegide Kraist nke unu nṣụ na ọ ga-abịa, ma ugbu a ọ bjala n'ụwa. **4** Umuntakirị m, unu bụ ndị sitere na Chineke, unu emeriekwala ha n'ihi na onye ahụ nke bi n'ime unu dị ukwuu karịa onye ahụ nọ n'ime ụwa. **5** N'ihi na ndị a si n'ime ụwa pütä. Ya mere, ihe ha na-ekwu okwu ya bụ naanị ihe banyere ụwa. Ụwa na-añakwa ha ntị. **6** Anyị sitere na Chineke, onye ọbụla maara Chineke na-ege anyị ntị, ma onye ọbụla na-esiteghị na Chineke anaghị ege anyị ntị. Ọ bụ otu a ka anyị si amata mmụo eziokwu na mmụo nke okwu ụgha. **7** Ndị m hụrụ n'anya, o kwesiri ka anyị hụrịta onwe anyị n'anya, n'ihi na ịhụnanya na-esi n'ebe Chineke nọ abịa. Onye ọbụla nwere ịhụnanya bụ onye amụru site na Chineke, ọ makwara Chineke. **8** Onye na-enweghi ịhụnanya amaghị Chineke, n'ihi n'anya. **9** O bụ otu a ka anyị si amata na anyị

dị otu a bikwa n'ime Chineke. **10** Anyị maara ma kwerekwa n'ịhụnanya Chineke nwere n'ebe anyị nọ, Chineke bụ ịhụnanya. Onye ọ bülakwa na-ebi ndị ịhụnanya na-anogide n'ime Chineke. Chineke n'onwe ya na-ebinyekwara onye dị otu a. **11** N'uzo dị otu a, na-eme ka ịhụnanya zuo oke n'etiti anyị, ka anyị nwee ike inwe nkluwa okwu n'ubochị ikpe ahụ, n'ihi na díka ya onwe ya dị, otu a ka anyị onwe anyị díkwa n'ụwa nke a. **12** Iту egwu adighị n'ebe ịhụnanya di, kama ịhụnanya zuruoke na-achụpụ egwu n'ihi na egwu na ntaramahụ na-arụkọ orụ, onye ọbụla nke na-atụ egwu bụ onye na-ezubeghi oke n'ịhụnanya. **13** Anyị hụrụ ya n'anya n'ihi na o buru uzor hụ anyị n'anya. **14** Onye ọbụla nasi, "Ahụrụ m Chineke n'anya," ma nogide na-akpo nwanna ya asị, onye ahụ bụ onye ụgha. N'ihi na ọ bürü na ọ hụgħi nwanna ya n'anya, bụ onye ọ na-ahụ anya kwa ubochị, ọ pugħi iħu Chineke n'anya bụ onye ọ na-ahħbegħi anya. **15** Iwu o nyere anyị bụ, "Onye ọbụla hụrụ Chineke n'anya aghakwagħi iħu nwanna ya n'anya."

5 Onye ọbụla kweere na Jisós bụ Kraist bù onye amụru site na Chineke. Onye ọbụla nke hukwara Nna n'anya na-ahħkwa Ọkpara ya n'anya. **16** O bụ otu a ka anyị si amata na anyị

huru ụmụ Chineke n'anya, mgbe anyị na-ahụ na Chineke na-echekwa ha, ajọ onye ahụ adighị Chineke n'anya, na-erubekwa isi n'iwu ya niile. emetükwa ha aka. **19** Anyị maara na anyị bụ 3 Nke a bụ iħunanya Chineke, na anyị ga-edede ụmụ Chineke, ụwa niile nökwa n'okpuru ike iwu ya. Iwu ya adighịkwa aro. **4** N'ihi na onye ajo onye ahụ. **20** Anyị matakwara na Ọkpara ọbuła amuru site na Chineke na-emeri ụwa. Chineke abjalal, nyekwa anyị nghọta ka anyị Nke a bükwa mmeri ahụ na-emeri ụwa, o bùladị mara ya, onye bụ eziokwu. Anyị nō n'ime onye okwukwe anyị. **5** Onye pürü imeri ụwa, ma o ahụ bụ eziokwu, o bùladị n'ime Ọkpara ya, bụ bughị naanị onye ahụ kweere na Jisos bụ Ọkpara Jisos Kraist. Ya onwe ya bụ ezi Chineke burukwa Chineke? **6** O bụ onye ahụ bjara site na mmiri ndụ ebighị ebi. (*aiōnios g166*) **21** Umụ m, wezuganụ na ọbara, ya bụ Jisos Kraist. O siteghị naanị na onwe unu site n'arụsi niile.

mmiri bịa, kama o sitere na mmiri na ọbara. O bükwa Mmụo Nso na-agba ama maka ya, n'ihi na Mmụo Nso bụ eziokwu. **7** N'ihi na ha dị ato gbara akaebe: **8** Mmụo Nso, na mmiri na ọbara, ha ato kwekoritara. **9** O bụrụ na anyị nabata akaebe nke mmadụ gbara, akaebe nke Chineke gbara dị ukwuu karịa, n'ihi na o bụ akaebe Chineke gbara banyere Ọkpara ya. **10** Onye ọbuła kweere n'Ọkpara Chineke nwere ọgbụgba ama a n'obi ya. Ma onye ọbuła na-ekwereghị na Chineke emeela ya ka o bụrụ onye ụgha, n'ihi na o kwereghị n'ama ahụ Chineke gbara banyere Ọkpara ya. **11** Ama ahụ bükwa nke a, na Chineke enyela anyị ndụ ebighị ebi, ndụ a díkwa n'ime Ọkpara ya. (*aiōnios g166*) **12** Onye ọbuła nwere Ọkpara ahụ nwere ndụ ma onye ọbuła na-enweghị Ọkpara Chineke enweghị ndụ. **13** Ana m edere unu ihe ndị a unu ndị kweere n'aha Ọkpara Chineke, ime ka unu mata na unu nwere ndụ ebighị ebi. (*aiōnios g166*) **14** Nkwuwa okwu anyị nwere na ya bụ, na o bụrụ na anyị arịo ihe ọbuła díka ochichọ obi ya siri dị, o na-anụ olu anyị. **15** O burukwanụ na anyị matara na o na-anụ olu anyị mgbe ọbuła anyị rịọrọ ya ihe, anyị na-amatakwa na anyị anatala ihe ọbuła anyị rịọrọ ya. **16** O bụrụ na onye ọbuła ahụ ka nwanna ya na-eme mmehie nke na-adighị eduba n'ọnwụ, ya kpee ekpere, Chineke ganyekwa onye ahụ ndụ. Nke a bụ maka ndị ahụ mmehie ha na-abughị nke na-eduba n'ọnwụ. E nwere mmehie na-eduba n'ọnwụ. Asighị m unu kpee ekpere maka nke ahụ. **17** Ajọ omume niile bụ mmehie, ma o dị mmehie nke na-adighị eduba n'ọnwụ. **18** Anyị matara na onye ọbuła amuru site na Chineke anaghị aga n'ihi na-eme mmehie, kama onye ahụ nke amuru site

2 Jon

1 O bụ okenye ahụ, Na-edegara nwanyị ahụ
onye Chineke hopütara, na ụmụ ya akwükwo
a, bụ ndị m hụrụ n'anya n'ime eziokwu. O bughị
naanị m kama ndị niile maara eziokwu ahụ. **2**
N'ihi eziokwu ahụ nke dị n'ime anyị, nke ga-
adigidekwa n'ime anyị ruo mgbe ebighị ebi: (aión
g165) **3** Amara, na ebere, na udo nke sitere na
Chineke Nna na Jisós Kraist, bụ Okpara Nna ahụ
dinyere anyị n'eziokwu n'ihunanya. **4** Apughị m
iko ụdị anjurị m nwere mgbe m hụrụ na ụfọdu
ụmụ gị na-ebi ndị igbaso eziokwu dịka ihe Nna
nyere anyị n'iwu. **5** Ma ubgu a, ezi nwanyị, o
burghị iwu ọhụrụ ka m na-edere gị kama nke
ahụ e nyere anyị site na mmalite. Ana m arịọ ka
anyị hụrịta ibe anyị n'anya. **6** Nke a bụ ihunanya
ahụ: ka anyị na-ejegharị n'irube isi n'iwu ya
niile. Dịka unu si nụ ya site na mmalite, unu
ahapükwala ijegharị n'ime ya. **7** N'ihi na ọtụtụ
ndị nduhie apụla baa n'ụwa, bụ ndị na-adighị
ekwenye na Jisós Kraist bjara n'oyiyi mmadụ.
Onye ọbụla dị otu a bụ onye nduhie bùrụkwa
onye na-emegide Kraist. **8** Lezienụ anya, ka unu
ghara itufu ụgwọ ọrụ nke anyị doğburu onwe
anyị n'ọrụ maka ya, kama ka unu nata ụgwọ
ọrụ unu n'uju. **9** Onye ọbụla na-adighị anogide
n'ozizi Kraist, nke na-esite na ya na ewezuga
onwe ya, enweghị Chineke. Ma onye ọbụla na-
anogide n'ozizi ahụ nwere Nna na Okpara ya.
10 O burụ na onye ọbụla abịa izi unu ihe ọzọ
dị iche site n'ozizi a, unu akpobatala ya n'ulo
unu, maobụ nabatakwa ya. **11** N'ihi na onye
nabatara ya ga-eso onye dị otu a keta oke n'ajọ
omume ya. **12** O bụ ezie na enwere m ọtụtụ ihe
m chọrọ idere unu, ma achoghị m iji akwükwo
na inki dee ha. Kama, ana m ele anya ịbjia leta
unu ka mụ na unu kwukorịta okwu ihu n'ihu,
ka e sikwa otu a mee ka ọñu anyị zuo oke. **13**
Umụ nwanne gị nwanyị, bụ onye a hopütara,
na-ekele unu.

3 Jon

1 O bụ okenye ahụ, Na-edegara Gaiçs, onye ahụ n'anya akwukwọ a, bụ onye m hụ n'anya n'eziokwu. **2** Onye m hụ n'anya, ekpere m bụ na ahụ ga-esi gi ike, ka ihe na-agara gi nke oma, díka o na-agara mkpuruobi gi nke oma. **3** Añuriri m oñu nke ukwu, mgbe ufodù umunna bìara gbaa ama banyere ikwesi ntukwasị obi gi nye eziokwu, na otu i si noğide na-agbaso eziokwu ahụ. **4** O nweghi ihe na-enye m oñu karịa inu na umu m na-agbaso eziokwu. **5** Onye m hụ n'anya, i kwesiri ntukwasị obi n'ihe ọbula nke i na-emere umunna, o bụ ezie na ha bụ ọbia nye gi. **6** Ha akọqlara nzuko banyere iñunanya gi. Biko, mgbe ha na-apụ, nyekwara ha aka n'ije ha n'uzo ga-enye Chineke otuto. **7** O bụ n'ihi aha ahụ ka ha biliri ije, na-anaraghị enyemaka ọbula site n'aka ndị na-ekweghi ekwe. **8** Nke a mere o ji kwesi ekwesi na anyị ga-elekọta ndị di otu a anya ka anyị bürü ndị so ha na-ejikọta aka n'otu n'orụ eziokwu ahụ. **9** Edere m akwukwọ ozi zigara nzuko ahụ, ma Diotrefis onye o na-atọ ụtọ ibu onye mbụ, anabataghị anyị nke oma. **10** Ya mere, o bürü na m abịa, aga m eme ka ihe niile o na-eme na ọtụtụ ihe niile o na-ekwu megide anyị puta ihè. O bughị naanị na afọ ejughi ya n'ihi ihe ndị a niile, o jụrụ inabata ndị umunna, ma na-egbochi ndị ọzọ chọro ịnabata ha ka ha ghara ime otu ahụ. O na-achupukwa ha site n'ulo nzuko. **11** Onye m hụ n'anya, enomila ihe di njọ kama ñomie ihe di mma. Onye ọbula na-eme ezi ihe na-egosi na o si na Chineke. Onye o bùlakwa na-eme ajo ihe ahụbeghi Chineke anya. **12** Onye ọbula na-agba ezi ama banyere Dimitrios o bùladị eziokwu ahụ n'onwe ya. Anyị na-ekwukwa ezi ihe banyere ya. I makwaara na o bụ ezi ama ka anyị na-agba. **13** Enwere m ọtụtụ ihe m chọro idere gi n'akwukwọ, ma achoghi m iji mkpisi odee na inki dee ha. **14** O bụ olileanya m ibia iñu gi n'oge na-adighị anya. Mgbe ahụ anyị ga-anodụ ala kwuo ihe niile n'ihu n'ihu. Ka udo diri gi. Ndị enyi niile nọ n'ebe a na-ekele gi. Kelekwa ndị enyi niile nọ n'ebe ahụ n'aha n'aha.

Jud

1 Jud, odibo Jisos Kraist, na nwanne Jemis,

Na-edegara ndị niile a kporo, ndị ahụrụ n'anya n'ime Chineke, bụ Nna, na ndị nokwa n'okpuru ncbebe Jisos Kraist akwukwọ ozi a: **2** Ka ebere na udo na iħunanya bara unu uba. **3** Ndị m hụrụ n'anya, ebe ọ na-anụ m ọkụ n'obi idere unu akwukwọ banyere nzoputa ahụ anyị nwekorọ n'otu, ma ahụrụ m mkpa ọ dị idere unu akwukwọ a, iriọ unu ka unu guzosie ike buo agha ichebe okwukwe ahụ, nke e nyefere ndị nsọ n'aka idebe. **4** N'ihi na ụfodụ mmadụ, bụ ndị e dere ihe banyere ọmụma ikpe dirị ha, siterị n'oge gara aga, ezobatala n'etiti unu. Ha bụ ndị na-adighị asopụ Chineke, ndị na-agbanwe amara Chineke anyị, mee ya ka o bụrụ ohere ha nwere ibi ndụ ikwa iko, na nke ịgonarị Jisos Kraist, onye naanị ya bụ Onye kachasi ihe niile elu na Onyenwe. **5** O bụ ezie na unu maa ihe ndị a niile, ma achọro m ichetara unu otu Onyenwe anyị si zoputa ndị ya site n'ala Ijipt, ma mesịa laa ndị niile na-ekweghi ekwe n'iyi. **6** Ndị mmụo ozi nupuru isi, ndị na-anogideghị n'ọnodụ e nyere ha, kama ha si n'ebe obibi ha gbaṇụ. O jirila igwe kee ha agbu ebighị ebi, debe ha n'ochichịri n'ime ala, ebe ha ga-anụ ruo ụbọchị ikpe ahụ dị egwu. (aiōnios g126) **7** Ottu a kwa, Sodom na Gomora na obodo niile gbara ha gburugburu, bụ ndị nyefere onwe ha na ndụ ikwa iko nakwa omume ibi ndụ ojọọ dị iche iche nke anụ ahụ, bụ ihe ịdọ aka na ntị nye ndị mmadụ site n'ahụhụ ha tara n'ihi mmehie n'ime ọkụ ebighị ebi. (aiōnios g166) **8** N'uzo dị otu a kwa, ndị a na-emerụ anụ ahụ ha n'iro nrọ ha, na-ajukwa ike ọchichị niile, ma na-ekwulukwa ndị ahụ juputara n'ebube nke anya na-adighị ahụ. **9** Ma Maikel onyeisi ndị mmụo ozi, mgbe o guzogidere ekwensu na-arụritakwa ụka banyere ozu Mosis, ya onwe ya enweghi anya ike ịma ya ikpe n'ihi okwu nkwlulu, kama ọ sıri, "Ka Onyenwe anyị baara gi mba." **10** Ma ndị a na-ekwulu ihe niile ọbula ha na-aghotaghị. Dịka ụmụ anumanaụ a na-azughị azụ, ha na-eme ihe ọbula dị ha mma n'anya si otu a na-ala onwe ha n'iyi. **11** Ahụhụ ga-adịri ha, n'ihi na ha soro nzọ

uko Ken, nyefee onwe ha na ndahie Belam n'ihi ihe nrite n'uru, ma laa n'iyi na nmupu isi Kora. **12** Ndị a bụ ihe ntụpọ n'etiti unu n'oge mmemme oriri iħunanya unu, ha na-eso unu na-erikọ nri na-atughị egwu ọbula. Ha bụ ndị na-elekọta naanị onwe ha. Ha dị ka igwe ojii nke na-adighị ezo mmiri, nke ifufe na-ebughari. Ha bụ osisi a na-ahụ n'oge ọkochị nke na-adighị amị mkpurụ, nke e si na mgborogwu ya hoputa, nke nwụrụ anwụ ubgoro abụo. **13** Ha bụ ebili mmiri na-amaghari n'osimiri, nke na-asopụta ihere ha dika ụfufu, kpakpando na-awaghari awaghari, bụ ndị nke a kwadooro ebe kachasi igba ọchichịri ruo ebighị ebi. (aiōn g165) **14** O bụ n'ihi ihe ndị a ka Enòk, onye bụ agburụ nke asaa site n'Adam buru n'amụma banyere ha sị, "Lee! Onyenwe anyị na-abịa, ya na puku kwuru puku ndị nsọ ya. **15** O na-abịa ikpe mmadụ niile ikpe, na ịtụ ha niile mmehie ajo omume niile ha n'anya, bụ nke ha mere n'uzo na-ezighị ezi. Tinyere okwu ojọọ niile nke ndị mmehie ndị na-adighị asopụ Chineke kwuru megide ya." **16** Ndị a bụ ndị na-atamu ntamu oge niile, ndị o nweghi ihe ọbula na-adị ha mma. Ndị na-agbaso agụ ihe ojọọ niile nke anụ ahụ ha chọro. Ha naanya isi banyere onwe ha, na-aja ndị ọzọ mma; ka ha nwee ike nweta ihe ha na-achọ n'aka ha. **17** Ma unu, ndị m hụrụ n'anya, chetanị ihe ndị ozi Onyenwe anyị Jisos Kraist kwuru na ha garemezu. **18** N'ihi na ha sıri unu, "N'ogwugwu oge ahụ, ndị na-eji ihe niile na-emere ihe ọchị gadadi. Ndị na-agbaso agụ ihe ojọọ niile nke anụ ahụ ha chọro. **19** O bụ ndị anụ ahụ ha na-achị, ndị na-enweghi Mmụo Nsọ n'ime ha, bụ ndị na-eweta nkewa n'etiti unu." **20** Ma unu, ndị m hụrụ n'anya, nōgidenị na-ewuli onwe unu elu na ntọala okwukwe unu dīkarisiri nsọ. Na-ekpekwanụ ekpere n'ime Mmụo Nsọ. **21** Doonụ onwe unu n'okpuru iħunanya Chineke, dika unu na-echere ebere Onyenwe anyị Jisos Kraist nke na-eduba na ndụ ebighị ebi. (aiōnios g166) **22** Gosinụ ụfodụ ndị na-enwe obi abụo ebere. **23** Zoputanụ ndị ọzọ site n'iguputa ha n'okụ. N'ebe ndị ọzọ nō gosinụ ha obi ebere, kama jirimị ịtụ egwu mee nke a, kpoonụ ọ bulađi uwe nke anụ ahụ mmehie merụrụ asị. **24** Ugbu a, nye onye

ahụ pürü ichebe unu, ka unu ghara ịda, onye
pürü ikpobata unu n'ihu ya dị ebube n'ọnodu
enweghi ntụpọ ọbụla n'oke ọnụ 25 ka otuto, na
ịdị ukwuu, na ike, na ike ọchichị; dịrị Onye
naani ya bụ Chineke, Onye nzoputa anyị, site
na Jisos Kraist Onyenwe anyị, tupu n'ogbọ niile
ebido, ka ọ dịrị ya ugbu a, na mgbe niile ebighị
ebi. Amen. (aiōn g165)

Mkpughe

1 Mkpughe banyere Jisos Kraist, nke Chineke nyere ya igosi ndị ohu ya, ime ka ha mata ihe ndị ahụ na-agà ime n'oge na-adighị anya. O mere ka amata nke a site na izite mmuo ozi ya ka ọ biakwute ohu ya Jọn, 2 onye a gbara ama banyere ihe niile ọ hụrụ, okwu Chineke, na ogbugba ama Jisos Kraist. 3 Ngozi na-adirị onye ahụ na-aguputa okwu ndị a dị n'amumà a. Ngozi na-adikwara ndị na-anụ ya, ma nabata ihe edere n'ime ya n'obi ha. N'ihi na oge mmezu ha dì nso. 4 Ọ bụ m Jọn na-edè akwukwo a, Na-edere ya nzukọ asaa dị na mpaghara Eshija: Ka amara na udo nke sitere na Onye ahụ na-adị, Onye ahụ díkwaari, na Onye ahụ na-agà ịbjia dirị unu, sitekwa n'ebe Mmụ asaa ahụ na-eguzo n'ihu ocheeze ya, 5 sitekwa n'aka Jisos Kraist, onye bụ onyeama kwesiri ntukwasị obi, na onye mbụ sitere na ndị nwụrụ anwụ bilie, nakwa onye na-achị ndị eze niile nke ụwa. Nye onye ahụ hụrụ anyị n'anya ma meekwa ka anyị site n'obara ya nwere onwe anyị pụo na mmehie. 6 O mere ka anyị bürü alaeze, ndị nchukwaja nye Nna ya bụ Chineke. Ọ bụ ya ka otuto niile na ike niile ịjirị ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. (aión g165) 7 “Lee, ọ na-abia ya na igwe ojii. Anya niile ga-ahukwa ya, ọ bùladị ndị ahụ niile mapuru ya ahụ, ha ga-ahụ ya.” Mmadụ niile nō n'ụwa “ga-erukwa uju n'ihi ya.” 8 Otu a ka Onyenwe anyị Chineke kwuru, “Abụ m Alfa na Omega, onye na-adị, onye ahụ díkwaari, na onye ahụ na-agà ịbjia, bụ onye pürü ime ihe niile.” 9 Mụ onwe m, Jọn, nwanne unu nwoke, onye unu na ya na-enwekọ ahụnụ na n'alaeze, na ntachiobi nke bụ oke anyị n'ime Jisos. Ano m n'ogbe ala ntakirị mmiri gbara gburugburu a na-akpọ Patmos n'ihi okwu Chineke na-agba ama banyere Kraist. 10 N'ubochị Onyenwe anyị, anō m n'ime Mmụ ma nụ otu oke olu dara ụda dị ka opị ike n'azụ m, 11 na-ekwu, “Dee ihe i na-ahụ ubgu a n'akwukwo zigara ya nzukọ asaa dị n'Efesos na Smyrna na Pegamom na Tiatira na Sardis, na Filadelfia na Laodisia.” 12 Mgbe m chighariri, lee anya ịhụ onye na-agwa m okwu, ahụrụ m ihe ịdoba oriona asaa e ji ọlaedo kpụo. 13 N'etiti ihe ịdoba oriona ndị a, ahụrụ m otu onye yiri nwa nke mmađu, ka o guzo. O yikwasịri onwe ya uwe mwüda. Ma o nwere ihe okike na-acha ọlaedo e ji kee gburugburu obi ya. 14 Isi ya na agirị isi ya na-acha vaa dika ogho ọcha, dika akummiri igwe. Anya ya abụ yiri ire ọkụ na-enwusi ike. 15 Ụkwụ ya abụ dị ka bronz a nuchasịri nnöq nke ọma hichapukwa ya. Olu okwu ya na-ada dị ka üzü mmiri na-achị achị. 16 O jidere kpakpando asaa n'aka nri ya, mma agha dị nkọ nwere ihu abụ sikwa n'onụ ya napapta. Ihu ya na-egbu maramara dika anyanwụ na-acha n'ike ya niile. 17 Mgbe m hụrụ ya, adara m n'ala n'ukwu ya dika onye nwụrụ anwụ. Ma o weere aka nri ya metụ m n'ahụ na-ekwu si, “Atula egwu. Abụ m Mmalite na Ogwuogwu. 18 Abụ m onye ahụ na-adị ndị. Anwụrụ m anwụ, ma lee, ana m adị ndị ruo mgbe niile ebighị ebi. Ọ bükwa m ji ọtụghe igodo nke ọnwụ na nke ọkụ ala mmuo. (aión g165, Hadēs g86) 19 “Ya mere, detuo ihe niile i hụrụla, ihe dị ugbu a na ihe gaje ime na mgbe na adighị anya. 20 Nke a bụ ihe omimi nke kpakpando asaa ahụ i hụrụ n'aka nri m, na ihe ịdoba oriona asaa ndị ahụ putara. Kpakpando asaa ahụ bụ ndị mmuo ozi ulọ nzukọ asaa ahụ. Osisi oriona asaa ahụ bụ ulọ nzukọ ndị ahụ n'onwe ha.

2 “Dee akwukwo nye mmụ ozi ulọ nzukọ dị n'Efesos, si ya: Ihe ndị a bụ okwu si n'onụ onye ahụ na-ejide kpakpando asaa n'aka ya, ma na-ejegharikwa n'etiti ihe ịdoba oriona ọlaedo asaa ndị ahụ. 2 Amaara m ihe niile banyere ọru gi niile. Ahukwala m ịrusị ọru ike gi na ntachiobi gi. Amaara m na i dighị anagide ndị ajo omume, na i nwaleela ndị ahụ niile na-akpọ onwe ha ndị ozi, ma ha abughị ndị ozi n'ezie, chọputakwa na ha bụ ndị ụgha. 3 I jirila ntachiobi nagide nhụjụ anya n'ihi aha m, ma ike agwughị gi. 4 Ma enwere m ihe ndị a megide gi. I hapula ịhunanya mbụ ahụ i nwere. 5 Cheta ọnođu i si na ya daa. Chegharia, mekwa ihe ndị ahụ i na-eme na mbụ. Ọ bürü na i meghị otu a, aga m abia wepụ ihe ịdoba oriona gi site n'onodu ya. 6 Ọ bùladị otu a, o nwere ihe ụfodụ dị mma banyere gi. I kporo ọru ojoo nke ndị Nikolaitan asị, dika mụ onwe m si kporo ya asị. 7 Onye

obia nwere ntí, ya nñrú ihe Mmúo Nsó na- ulò nzukò dí na Tiatira, sì ya: Ndí a bù okwu agwa nzukò. Onye ahù na-emeri emeri ka m ga- sitere n'aka Okpara Chineke, onye anya ya na- enye ike iri mkpurú sitere n'osisi ndù ahù nke enwuba n'ebe niile dí ka ire okù. Ùkwù ya kwa dí na paradaís nke Chineke. 8 “Dee akwùkwo na-egbu maramara dí ka bronz a nuchara nke nye mmúo ozi ulò nzukò dí na Smyrna, sì ya: oma. 9 Amaara m orù gi niile, na ihunanya lhe ndí a bù okwu ahù bù Mmalite na Ogwugwu gi, na okwukwe gi. Amakwaara m ije ozi gi na ihe niile. Onye nwñrú anwù ma díkwa ndù ozò. ntachiobi gi, na-ahùkwa na i na-arù orù ugbu a 9 Amaara m mkpagbu gi niile na ìda ogbenye karìa ka i mere na mbù. 10 Ma enwere m ihe gi. Ma n'ezie, i bù ogaranya. Amaara m ihe ndí a megide gi. I na-anabata nwanyi ahù a na-banyere nkwtò niile ndí ahù na-akpò onwe ha akpò Jezebel, onye na-ekwuputa na ya bù onye ndí Juu na-ekwutò gi, ma ha abughì ndí Juu, amúma nwanyinye ya ohere ka o were nkuzi n'ezie ha bù ulò nzukò ekwensu. 11 Atukwala asì na-eduhie ndí ohu m üzò, ka ha kwa iko, egwu n'ihi ihe ahù gaje ibiakwasí gi. N'ihi na riekwa ihe e ji chüorò arusí aja. 12 Enyela m ekwensu n'onwe ya gaje ime ka a tuba ufenòdú ya ohere ka o si na mmehie ya chegharià, ma n'ime ndí gi n'ulò mkporò, ka o jiri ya nwalee o jürù ichegharí site na ndù ikwa iko. 13 Lee, gi. A ga-akpagbu unu abalí iri. Ma gosi onwe gi aga m etinye ya n'ute ahùhù, meekwa ka ndí ya onye kjesiri ntukwasí obi, o bùladí ruo mgbe na ha na-akwa iko taa ahùhù dí ukwuu. O bù ounwù ga-abìakwasí gi. Emesia, a ga m enye gi naanì ma ha chegharíri ka ihe ndí a na-agaghì okpueze ahù, bù ndù. 14 Onye obula nwere ntí abiakwasí ha. 15 Ma n'ebe umù ya nò, aga m ya nñrú ihe Mmúo Nsó na-agwa nzukò niile. etigbu ha ka ha nwñ. Nzukò niile ga-amata na Onye obula na-emeri emeri, ounwù nke ugboro abù m onye na-enyoche mmúo na mkpurúobi abù agaghì emekpa ya ahù. 16 “Dee akwùkwo niile. Aga m akwughachikwa onye obula n'ime nye mmúo ozi ulò nzukò dí Pegamom, sì ya: unu ugwo orù kjesiri orù ya. 17 Ugbu a, ana m Ndí a bù okwu si n'önù onye ahù ji mma agha agwa unu ndí fòdùru na Tiatira, unu ndí na-ahù dí nkò nke nwere ihu abù n'aka ya. 18 agbasoghì ozizi ya, ndí na-amùtabekwaghì ihe Amaara m ebe i bi, bù obodo ebe ekwensu ndí ahù ekwensu kpòro ihe nzuzo dí omimi, ‘O nwere ocheeze ya. Ma i na-anogidesi ike n'aha nwéghì ibu arò ozò m ga-ebokwasí unu, 19 ma m. I jürù igonarì okwukwe gi n'ime m, o bùladí o bughì, unu jidesienù ihe unu nwere aka ike n'oge Antipas onyeama m kjesiri ntukwasí obi, tutu ruo mgbe m ga-abìa.’ 20 Ma onye obula bù onye e gburu n'obodo unu, ebe ekwensu na-emeri emeri, na-anogidekwa na-eme uche bi. 21 Ma enwere m ihe ole ma ole megide gi. I m ruo ogwugwu ihe niile, ka m ga-enye ikiike nwere ufenòdú mmadù ebe ahù, ndí jidesiri nkuzi n'ebe mba niile nò. 22 Onye ahù, ‘ga-eji mkpara Belam ike, bù onye kuziri Balak ka o raa umù igwe chìa ha, díka mgbe a kùwachara ite aja Izrel ụra nke mere ka ha mehie, rie ihe a chürü na mpekele na mpekele.’ O bùladí ka Nna m n'aja nye arusí, kwaakwa iko. 23 N'otu aka ahù, si nye m ike, 24 a ga-enye onye nke meririnu i nwekwara ufenòdú mmadù ndí jidesiri nkuzi kpakpando ụtutu. 25 Onye obula nwere ntí, ya Nikolaitan ike. 26 Ya mere, chegharià! Ma o nñrú ihe Mmúo Nsó na-agwa nzukò niile. bughì otu a, aga m abiakwute gi osìso jiri mma

3 “Dee akwùkwo nye mmúo ozi ulò nzukò dí na Sardis, sì ya: Ndí a bù okwu onye ahù nwere mmúo asaa nke Chineke na kpakpando asaa. Amaara m orù gi niile, i nwere aha díka onye dí ndù ma i bù onye nwñrú anwù. 2 Ugbu a, si n'ura bilite. Mee ka ihe ntakirì ahù fòdùru na-achò ịnwù anwù dírì ike. N'ihi na o dighì orù gi m hñrù dí ka ihe zuruoke n'anya Chineke m.

3 Ya mere, cheta ihe ndí ahù i natara na nke i

nuru; rube isi nye ya, chegharjakwa. Ma o bürü ekpo oku. **16** N'ihi nke a, ebe i na-ajughị oyị, i na i tetaghị, aga m abjakwute gi dì ka onye ohi, kpoghikwa oku, ihe i dì bụ narañara. N'ihi ya, i gaghị amatakwa oge m ji biakwute gi. **4** Otu aga m esi n'onu m gbupụ gi. **17** N'ihi na i na-asị, o dì, i nwere ụfodụ mmadụ na Sardis ndị na- ‘abụ m ṽgaranya, nwezu o ihe niile. Mkpa ihe emerubeghị uwe ha. Ha ga-eyiri uwe ọcha ma ọbụla akpakwaghị m.’ Ma i għotaghị na onye soror m jee ije n'ihi na ha bụ ndị kwesiri ekwesi. gba aka ka i bụ. I bụ onye e kwasiri imere ebere. **5** Onye ọbụla na-emeri emeri, ka a ga-eyikwasị ! bukwa ogbenye na onye kpuru isi na onye gba uwe mwudà ọcha dika ha. Agaghị m ehichapụ oto. **18** Ana m adu gi ọdu ka izu ta ezigbo ọlaedo aha ya site n'akwukwọ nke ndị ahụ, kama aga n'aka m, bụ ọlaedo a nuchara anucha n'ime oku. m ekwuputakwa aha ahụ n'ihi Nna m na n'ihi Mgbe ahụ, i ga-abukwa ṽgaranya n'ezie. I gaara ndị mmuq ozi niile. **6** Onye ọbụla nwere ntị, esitekwa n'aka m zụta akwa ọcha na-enweghị ya nuru ihe Mmuq nsø na-agwa nzukọ niile. ntupọ ka i ghara igba oto, ka ihere gharakwa **7** “Dee akwukwọ nye mmuq ozi ulo nzukọ dì ime gi. Ka i zuriukwa ezigbo ọgwu oria anya tee, na Filadelfia, sị ya: Ndị a bụ okwu onye dì nsø ka ibido iħu uzq nke ọma. **19** Ndị m hụn n'anya na onye eziokwu, onye ahụ ji otughe igodo ka m na-abara mba na-enyekwa ha ahuhụ. Ya Devid, nke o ji emeghepụ ihe onye ọbụla na- mere, nwee iñu oku n'obi, chegharjakwa. **20** apughị imechi, na nke o ji emechi ihe onye Lee, ana m eguzo n'onu uzq na-akụ aka. O bürü ọbụla na-apughị imeghe. **8** Amaara m ọru gi na onye ọbụla anu olu m ma meghee uzq, aga m niile. Lee, edebela m n'ihi gi ọnụ uzq nke e abata soro ya rikqo ihe, ya onwe ya ga-esokwa meghere emeghe, nke onye ọbụla na-apughị m rie ihe. **21** Onye ọbụla na-emeri emeri, ka mụ imechi. Amaara m na i nwere ike dì ntakirị, ma ga-enye ikike ka o soro m nödụ n'ocheeze m. i debere okwu m, i gonarikwaghị aha m. **9** Aga Ọ büladi dika m meriri sorokwa Nna m nödụ m eme ka ndị ahụ so na nzukọ ekwensu, bụ ndị n'ocheeze ya. **22** Onye nwere ntị, ya nuru ihe na-asị na ha bụ ndị Juu ma ha abughị, kama ha Mmuq Nsø na-agwa nzukọ niile.”

bụ ndị ugħa, aga m eme ka ha bịa kpoq isiala nye gi, si otu a għota na ahurụ mgi n'anya. **10** Ebe i sitere na ntachiobi sopardi okwu m niile, aga m ekpuchi gi site n'oke mkpagbu ahụ, nke ga-abjakwasị ɻwa mgbe a ga-anwale ndị niile bi n'ime ya. **11** Ana m abia ɔṣiṣo. Jidesien ihe unu nwere aka ike, ka onye ọbụla ghara ɻanap gi okpueze gi. **12** Ma onye ọbụla na-emeri emeri, ka m ga-eme ka o bürü ogidi n'ime ɻlonso Chineke m. O gagħi esikwa n'ebe ahụ pugl apug. Aga m edekwasikwa aha Chineke m n'ahụ, na aha obodo nsø Chineke, nke bụ Jerusalem əħħar ahụ si n'eluiġwe, ebe Chineke no na-aridata. Aha əħħar m ka a ga-edekwasikwa n'ihi ya. **13** Onye ọbụla nwere ntị, ya nuru ihe Mmuq Nsø na-agwa nzukọ niile. **14** “Dee akwukwọ nye mmuq ozi ulo nzukọ dì na Laodisia, sị ya: Ndị a bụ okwu Amen, onye kwasiri ntukwasị obi, na onye bụ ezi onyeama, bürükwa isi mmalite ihe niile Chineke kere. **15** Amaara m ọru gi niile, na i jugħi oyи, i kpoghikwa oku. O gaara adi nnqo mma ma asị na i na-aju oyи ma o bükwanu na-

4 Mgbe ihe ndị a gasiri, eleliri m anya m hu ọnụ uzq dì n'eluigwe ka e meghere ya. Uđa olu ahụ m nuru na mmalite dara əzq, dì ka ienda opo ike sị m, “Bja, gbagota n'ebi a, ka m gosi gi ihe ga-emezuriri mgbe ihe ndị a gasiri.” **2** N'otu oge ahụ, e mere ka m noq n'ime mmuq, ma lee, ahurụ m onwe m n'eluigwe, hukwa ka e debere otu ocheeze nke otu onye na-anqwasị n'eli ya.

3 Uđidji onye nökwasirị n'ocheeze ahụ na-egbu nwegħenwegħe dika nkume dì oke ənqahija a na-akpo jaspa na kanelian. Eke na egwurugħu dika nkume oke ənqahija. Emeralidu għbar ocheeze ahụ għburugħu. **4** Iri ocheeze abużżeñ na ano əzq, għbar ocheeze ukwu ahụ għburugħu. Ndị nökwasirị n'ocheeze ndị a bụ iri ndị okenye abużżeñ na ano, ndị yi uwe ọcha. Ha kpkwa okpueze e ji əlaedo kpuo n'isi ha. **5** Mgbe ahụ, ienda dika ienda egħiex eluiġwe, ya na amuha na-egħbuke sitere n'ocheeze ukwu ahụ na-ada na-achaputakwa. N'ihi ocheeze ukwu ahụ, e nwere orionas asaa na-enwu oku. Orionas ndị a bụ mmuq asaa nke Chineke. **6** N'ihi ocheeze ahụ e

nwere ihe dika oke osimiri e ji enyo mee, nke n'ihu were akwukwo ahü site n'aka nri onye na-enwu dika kristal. N'etiti ihu ocheeze ahü na ahü na-anökwası n'elu ocheeze ahü. 8 Mgbe ọ gburugburu ya, e nwere anu ano dí ndü nwere weere ya, anu ano ahü dí ndü na iri ndí okenyne anya n'akukü ahü ha niile, ihu na azu. 7 Nke abuo na ano ndí ahü dara n'ala n'ihu Nwa Aturu mbü n'ime anu ndí ahü dí ndü nwere oyiyi dika ahü. Ha niile n'otu n'otu jikwa ụbø akwara na ọdum. Nke abuo dika ehi. Nke ato nwere ihu efere e ji ọlaedo mee, nke ihe juputara n'ime yiri nke mmadu. Nke ano dika ugo gbasapuru ha bụ ụda na-esi isi ụtø, bụ ekpere ndí nsø. 9 nku ya na-efe efe. 8 Nke ọbula n'ime ihe ano ndí Ha na-abu abu ọhụrụ na-ası, "I kwasiri ịnara a dí ndü nwere nku isii. Anya juputara n'ahü akwukwo ahü na ịnyakapu akara ya, n'ihu na e ha niile na n'ime ha, ọ bùladị n'okpuru nku gburu gi, ma site n'obara gi, i gbataara Chineke ha. Ehihie na abalị niile, ọru ha bụ iti mkpu ndí mmadu, ndí si n'ebo niile, na asusụ niile, na-ası, 9 Mgbe ọbula anu ndí ahü dí ndü na enye onye ahü na-anökwası n'elu ocheeze ahü na-adị ndü ruo mgbe niile ebighị ebi otuto na nsopuru na ekele, (aión g165) 10 iri ndí okenyne abuo na ano ahü na-adakwa n'ala n'ihu onye ahü n'o n'ocheeze na-efe ya ofufe, bụ onye ahü na-adị ndü ruo mgbe niile ebighị ebi. Ha niile n'otu n'otu na-atuda okpueze ha n'ihu ya na-abu abu na-ası, (aión g165) 11 "Gị, Onyenwe anyi na Chineke anyi, kwasiri ịnara otuto, na nsopuru, na ike. N'ihu na gi onwe gi kere ihe niile, ọ bùkwa site n'ochichọ gi ka e ji kee ha, ma meekwa ka ha díri ndü."

5 Mgbe ahü, ahụrụ m akwukwo e dere ihe ihu

na azu, nke a fùkòrò afùkò, kakwasikwa ya akara asaa, ka ọ dí n'aka nri onye ahü nòkwasirị n'elu ocheeze ahü. 2 Ahukwara m otu mmuo ozi dí ukwuu, ka ọ na-ekwusa okwu n'oke olu na-ası, "O bụ onye kwasiri ịnyakapu akara ndí a

ma saghee akwukwo ahü a fùkòrò afùkò?" 3

Ma ọ dighị onye ọbula pürü ịsaghe akwukwo

ahü maqbụ ilenyé ya anya a hụrụ n'eluiwge,

maqbụ n'uwá, maqbụ n'okpuru uwá. 4 Akwara

m akwa n'obi ilu n'ihu na ọ dighị onye ọbula a

hụrụ tozuru oke ịsaghe akwukwo ahü maqbụ

ileba anya n'ime ya. 5 Mgbe ahü, otu onye n'ime

ndí okenyne ahü gwara m sị, "Akwala akwa.

Lee, Ọdum ebo Juda, bụ mgborogwu Devid,

emerila. Ọ pürü ịnyakapu akara asaa ahü ma

saghekwaakwukwo ahü." 6 Mgbe ahü, ahụrụ

E m Nwa Aturu na-eguzo n'etiti ocheeze ahü dika

e gburu ya egbu. Anu ano ahü dí ndü na ndí

mpı asaa na anya asaa, nke bụ mmuo asaa nke

Chineke, ndí e zipuru n'ime uwá niile. 7 O gara

na ndí niile, na mba niile. 10 I chikotaala ha, mee ha otu alaeze na ndí nchüajà na-ejere Chineke anyi ozi. Ha ga-achikwa achị n'uwá." 11 Mgbe ahü, elere m anya, hụ ma nukwa olu nke ọtutu ndí mmuo ozi, nke ọnugogugu ha ruru puku kwụrụ puku, na nde kwụrụ nde. Ha gbara ocheeze ahü gburugburu, na anu ano ahü dí ndü na ndí okenyne ahü. 12 Ha na-abu abu n'oke olu na-ası, "O kwasiri bụ Nwa Aturu ahü e gburu egbu ịnara ike na akụnụba na amamihe na ike na nsopuru na otuto na ngozi." 13 Mgbe ahü, anụrụ m ka ihe niile n'o neluigwe na ndí n'o n'uwá na ndí n'o n'okpuru uwá, na ndí n'o n'okpuru oke osimiri na-eti mkpu abu na-ası, "Ka ngozi, na nsopuru niile, na otuto niile, na ike niile díri onye ahü na-anökwası n'ocheeze ahü, na Nwa Aturu ahü (aión g165) 14 Anu ano ahü dí ndü zakwara sị, "Amen!" Ndí okenyne ahü dakwara n'ala n'ihu ya kpọ isiala nye ya.

6 Ahụrụ m mgbe Nwa aturu ahü meghere otu

n'ime akara asaa ahü. Otu n'ime anu ano ahü

dí ndü tiri mkpu dika a ga-ası na ọ bụ egbe

eluiwge sị, "Bịa!" 2 Mgbe m lere anya, ahụrụ m

inyinya dí ọcha. Onye na-anökwası n'elu ya ji

dika onye agha na-emeri emeri mgbe niile. 3

Mgbe o meghere akara nke abuo, ngwangwa,

anụrụ m ka anu nke abuo ahü n'ime anu ano

ndí ahü dí ndü tiri mkpu sị, "Bịa!" 4 Mgbe

ahü, inyinya ọzo na-acha ọbara ọbara pütara. E

nyere onye nòkwasirị n'elu ya ike iwepụ udo

n'uwá nakwa ime ka ụmụ mmadu na-egburita

ibe ha. E nyekwara ya mma agha dí ukwuu. 5

Ma mgbe o meghere akara nke ato, anụrụ m ka

inyinya dí ojii. Onye na-anókwasí n'elu ya ji ihe ọtụtu abụ n'aka ya. **6** Anúkwara m ihe dí ka olu nke sitere n'etiti anú anó ahụ dí ndú na-adapụta sị, “Otu ihe ọtụtu kilo nke ọka wiiti bù ugwo ọrụ otu ụbọchị, ihe ọtụtu kilo ato nke ọka balị bükwa ugwo ọrụ otu ụbọchị. Ya mere, unu emebikwala mmanu oliv na mmanya.” **7** Mgbe o meghere akara nke anó, anuru m ka anú nke anó dí ndú sirị, “Bịa!” **8** Elere m anya ma hụ inyinya na-acha ntụntụ n'ihi m. Aha onye nókwasíri n'elu ya bù Ọnwụ na Okụ ala mmuo na-esokwa ya n'azụ. E nyere ha ike n'ebe otu ụzo n'ụzo anó nke ụwa dí ka ha jiri mma agha na ụnwụ, na ọrià ojoo na anú ọhia gbuchapụ ndí bi n'ime ha. (*Hadés g86*) **9** Ma mgbe ọ meghere akara nke ise, ahụ m n'okpuru ebe ichu aja mkpuruobi ndí niile e gburu egbu n'ihi okwu Chineke na n'ihi igba ama nke ha jidesiri ike. **10** Ha ji oke olu tie mkpu na-asị, “Gị, Onye kachasi ihe niile elu, bù Onyenwe anyị, onye dí nsø na onye eziokwu, ruo olee mgbe ka i na-eche ikpe ụwa na ndí bi n'ime ya ikpe ma boqwa obio n'isi ha maka ọbara anyị ha wufuru?” **11** E nyere ha n'otu n'otu uwe ọcha, a gwakwara ha ka ha zuru ike nwa oge nta, tutu ruo mgbe onyogugu ndí ozi ibe ha na ụmụnna ha a ga-egbu díka e gburu ha ga-ezu. **12** Anókwa m na-ele anya mgbe o meghere akara nke isii ahụ. Nke a mere ka oke ala ọma jijiji díri. Anyanwụ gbara ochichirị dí ka akwa mkpe e jiri aji mee. E mekwara ka ọnwa chaa uhie uhie díka ọbara. **13** Mgbe ahụ, kpakpando dí na mbara eluigwe malitere ịdapụ n'ala díka mkpuru osisi fiig na-achaghị acha si adapụ mgbe oke ifufe na-efeghari ya. **14** Mbara eluigwe gabigara, díka akwukwọ mgbe a na-apịakota ya. Ugwu niile na agwa etiti niile ka e wepukwara site n'ọnodụ ha. **15** Ndí eze niile nke ụwa na ndí nọ n'ochichị dí iche iche, na ndí ogaranya, na ndí nọ n'ọnodụ dí elu, na ndí ochiaghị, na ndí mmadụ niile dí iche iche, ndí ukwu ma ndí nta, ndí ohu na ndí nwe onwe ha, ha niile gara zoo onwe ha n'ime ọgba nkume na n'okpuru ugwu, **16** ha na-eti mkpu na-ariọ ugwu ndí ahụ na-asị, “Dakwasinụ anyị zoo anyị ka onye ahụ nokwasíri n'elu ocheeze ahụ hapu ihi anyị, ka oke iwe nke Nwa Aturu ahụ hapu

ibjakwasí anyị. **17** N'ihi na, lee oke ụbọchị iwe ha abịala, onye puru igbanari ya?” **7** Mgbe ihe ndí a gasiri, ahụ m ndí mmuo ozi anó ka ha guzo n'akukụ anó nke ụwa. Ha na-egbochikwa ka ifufe ọbụla ghara ife n'elu ala, na n'elu osimiri, na n'elu osisi. **2** Mgbe ahụ, ahụkwara m mmuo ozi ozø ka o si n'owụwa anyanwụ na-aputa, akara Chineke dí ndú díkwa n'aka ya. O tikuru ndí mmuo ozi anó ahụ mkpu, bù ndí ahụ e nyere ike imekpa ụwa ahụ, ya na oke osimiri, **3** na-asị, “Unu emebila ụwa maobụ oke osimiri maobụ osisi ọbụla tutu ruo mgbe anyị kachara ndí ohu niile nke Chineke anyị akara n'egedege ihu ha.” **4** Mgbe ahụ anuru m onyogugu ndí a kara akara ahụ, ha dí narị puku mmadụ, na iri puku mmadụ anó na anó, bù ndí sitere n'ebu niile nke Izrel. **5** Ndí a kara akara site n'ebu Juda dí puku mmadụ iri na abụo. Ndí si n'ebu Ruben díkwa puku mmadụ iri na abụo. Ndí si n'ebu Gad dí puku mmadụ iri na abụo. **6** E sitere n'ebu Asha hoputa puku mmadụ iri na abụo. Ndí sitekwara n'ebu Naftalị dí puku mmadụ iri na abụo. E sitere n'ebu Manase hoputa puku mmadụ iri na abụo. **7** Ndí si n'ebu Simion dí puku mmadụ iri na abụo. Ndí sitere n'ebu Livayı dí puku mmadụ iri na abụo. Ndí si n'ebu Isaka dí puku mmadụ iri na abụo. **8** E sitere n'ebu Zebulon hoputa puku mmadụ iri na abụo. Ndí si n'ebu Josef dí puku mmadụ iri na abụo. Ndí sikwa n'ebu Benjamin dí puku mmadụ iri na abụo. **9** Mgbe ihe ndí a gasiri, ahụ m oke igwe mmadụ, ndí dí ọtụtu n'onyogugu nke onye ọbụla na-apughị iguta ọnụ. Ha sitere na mba dí iche iche na ebo dí iche iche na ndí niile na asusu dí iche iche, na-eguzo n'ihi ocheeze ahụ na n'ihi Nwa Aturu ahụ. Ha yikwasíri onwe ha uwe ọcha, jirikwa igu nkwu n'aka ha. **10** Ma ha ji oke olu na-eti mkpu na-asị, “Nzoputa díri Chineke anyị, onye na-anókwasí n'ocheeze ahụ, díkwarra Nwa aturu ahụ.” **11** Ndí mmuo ozi niile ahụ guzoro ocheeze ahụ gburugburu, ha na ndí okenye ahụ na anú anó ahụ dí ndú. Ha dara, kpuo ihu ha n'ala n'ihi ocheeze ahụ feekwa Chineke ofufe, **12** na-asị, “Amen! Ngozi niile na otuto niile, na amamihe niile na ekele niile na nsopuru niile na ike niile

na ume niile, dırı Chineke anyị ruo mgbe niile n'ime osimiri. Nke a mere ka otu ụzo n'ime ụzo ebighị ebi. Amen.” (aión g165) 13 Mgbe ahụ, otu ato e kere osimiri niile chagharịa ghọq obarा. 9 n'ime ndị okenye ahụ zara m sị, “I maara ndị Otu ụzo n'ime ụzo ato nke ihe niile dị ndụ dị ahụ, ndị a e gbokwasịri uwe ọcha ahụ, ebee ka n'ime osimiri nwụrụ. Otu ụzo n'ime ụzo ato e ha siri puta?” 14 Asịrị m, “Onyenwe m, o bụ kere ugbo mmiri niile dị n'elu osimiri lara n'iyi. gi maara.” O sıri m, “Ndị a bụ ndị sitere n'ime 10 Mgbe mmuo ozi nke ato furu opि ike ya, otu oke mkpagbu ahụ puta. Ha bụ ndị sachara uwe kpakpando díkarjsiri ukwuu nke na-enwu dị ka ha, mee ha ka ha dırı ọcha site n'obarा Nwa ọwaqụ sitere na mbara eluigwe danye n'ime Atụrụ ahụ. 15 O bụ nke a mere, “ha ji guzoro otu ụzo n'ime ụzo ato e kere iyi niile na isi iyi n'ihu ocheeze Chineke na-efe ya ofufe ehiehie na niile. 11 Aha kpakpando ahụ bụ ilu ilu. Otu ụzo abalị n'ime ụlọnsö ya. Onye ahụ na-anókwasị n'ime ụzo ato nke mmiri malitere ilu ilu, ọtụtụ n'elu ocheeze ahụ ga-ekpuchikwa ha. 16 ‘Agụ mmadụ nwụrụ n'ihu mmiri a na-elu ilu. 12 Mgbe agaghị agukwa ha ọzo. Akpírị agaghị akpokwa mmuo ozi nke ano furu opि ike ya, e mere ka otu ha nkụ mgbe ọbụla. Anyanwụ agaghị achakwa akukụ n'ime akukụ ato e kere anyanwụ gbaa ha ọzo,’ okpomokụ ọbụla agaghị erute ebe ha ọchichirị. Otu a kwa, otu akukụ n'ime akukụ ato no. 17 N'ihu na Nwa Atụrụ ahụ nke no n'etiti e kere ọnwa gbara ọchichirị. Ya na otu akukụ ocheeze ahụ ga-abụ onye ozuzụ atụrụ ha; ‘o n'ime ato e kere kpakpando niile. Nke a mere ga-edurukwa ha jee n'isi mmiri nke ndị ahụ.’ ka anyanwụ hapụ inyekwa lhè ya n'uju dika o ‘Chineke ga-ehichapukwaanya mmiri ọbụla si eme na mbụ. Otu ụzo n'ime ụzo ato e kere ehiehie ghokwara oke ọchichirị, o díkwa otu a n'oge anyasi. 13 Elere m anya, hụ ma nükwa otu ugo ka ọ na-efegharị n'etiti mbara eluigwe na-eti mkpu n'olu ike na-asị, “Ahụhụ! Ahụhụ! Ahụhụ dırı mmadụ niile bi n'ụwa n'ihu ụda opि ike nke ndị mmuo ozi ato ndị a ga-afụ.”

8 Mgbe o meghere akara nke asaa, akukụ niile nke eluigwe dara juụ ruo ihe dị ka iri nkeji ato. 2 Ahụrụ m ndị mmuo ozi asaa, ndị na-eguzo n'ihu Chineke. E nyere ha opि ike n'otu n'otu. 3 Mmuo ozi ọzo nke ji ite igwe ntakirị e ji ọlaedo kpụo bjara guzo n'ihu ebe ịchụ aja. E nyere ya ọtụtụ ụda na-esi isi ụtọ ka o jiri chụo aja, ya na ekpere ndị nsọ niile, n'ebe ịchụ aja e jiri ọlaedo wuo, n'ihu ocheeze ahụ. 4 Anwụrụ okụ nke ihe ahụ na-esi isi ụtọ, ya na ekpere ndị nsọ sitere n'aka mmuo ozi ahụ rigoo elu n'ihu Chineke. 5 Mgbe ahụ kwa, mmuo ozi ahụ weere okụ sitere n'ebe ịchụ aja ahụ tinye ya n'ime ite igwe ntakirị ahụ, tuda ya, ka ọ danye n'ime ụwa. Mgbe o mere nke a, fedakwasa ụwa. E nyekwara ha ike jta mmadụ ụzu egbe eluigwe dara, amụma gbkwara n'ụzo ọbụla díka akpi si agba mmadụ. 4 E nyere ha dí oke egwu. Ala ọma jijiji dakwasıkwara ebe iwu si ha emebila ahịhịa ndị ọbụla, maobụ niile n'ụwa. 6 Mgbe ahụ, ndị mmuo ozi asaa osisi na ihe ọbụla a kürü n'ala. Kama ọru ha ahụ ndị ji opि asaa ahụ jikeere onwe ha ifu bụ ịbịakwasị mmadụ ọbụla na-enweghi akara opि ike ahụ. 7 Mgbe mmuo ozi nke mbụ furu Chineke n'egedege ihu ya. 5 Iwu e nyere ha opि ike ya, a tḍara mkpuru mmiri na okụ a abughi ka ha gbuo ndị a, kama ọ bụ ka ha gwakötara ya na ọbara n'ime ụwa. Nke a meremekpaa ha ahụ ọnwa ise. Mmekpa ahụ ha ka otu ụzo n'ime ụzo ato nke osisi rechapuru díka ahụ ụfụ na nhụju anya nke akpi mgbe ọ okụ, e rechapukwara ahịhịa ndị niile okụ. 8 gbara mmadụ. 6 N'ime ụboghị ndị ahụ, ọtụtụ Mgbe mmuo ozi nke abụo fukwara opि ike ya, a mmadụ ga-acho iji aka ha gbuo onwe ha ma ha tḍara ihe yiri ugwu dí ukwuu na-enwu okụ agaghị enwe ike mee ya. Agụ ịnwụ ọnwu ga-

9 Mgbe mmuo ozi nke ise ahụ furu opि ike ya, ahụrụ m otu kpakpando si n'eluigwe daa n'ala. E nyere ya ihe ọtụghe igodo nke e ji atụghe olulu nke Abis ahụ. (Abyssos g12) 2 Mgbe o meghere olulu Abis ahụ, anwụrụ okụ dị ukwu sitere n'ime ya puta díka anwụrụ okụ si n'okụ icheku okụ ya dí ukwuu, mee ka oke ọchichirị kpuchie ihu anyanwụ na mbara eluigwe. (Abyssos g12) 3 Igurube sitere n'anwụrụ okụ ahụ puta ka ọ danye n'ime ụwa. Mgbe o mere nke a, fedakwasa ụwa. E nyekwara ha ike jta mmadụ ụzu egbe eluigwe dara, amụma gbkwara n'ụzo ọbụla díka akpi si agba mmadụ. 4 E nyere ha dí oke egwu. Ala ọma jijiji dakwasıkwara ebe iwu si ha emebila ahịhịa ndị ọbụla, maobụ niile n'ụwa. 6 Mgbe ahụ, ndị mmuo ozi asaa osisi na ihe ọbụla a kürü n'ala. Kama ọru ha ahụ ndị ji opि asaa ahụ jikeere onwe ha ifu bụ ịbịakwasị mmadụ ọbụla na-enweghi akara opि ike ahụ. 7 Mgbe mmuo ozi nke mbụ furu Chineke n'egedege ihu ya. 5 Iwu e nyere ha opि ike ya, a tḍara mkpuru mmiri na okụ a abughi ka ha gbuo ndị a, kama ọ bụ ka ha gwakötara ya na ọbara n'ime ụwa. Nke a meremekpaa ha ahụ ọnwa ise. Mmekpa ahụ ha ka otu ụzo n'ime ụzo ato nke osisi rechapuru díka ahụ ụfụ na nhụju anya nke akpi mgbe ọ okụ, e rechapukwara ahịhịa ndị niile okụ. 8 gbara mmadụ. 6 N'ime ụboghị ndị ahụ, ọtụtụ Mgbe mmuo ozi nke abụo fukwara opि ike ya, a mmadụ ga-acho iji aka ha gbuo onwe ha ma ha tḍara ihe yiri ugwu dí ukwuu na-enwu okụ agaghị enwe ike mee ya. Agụ ịnwụ ọnwu ga-

agụ ha, ma ọnwụ ga-esi n'ebé ha nō wezuga na igwe na nkume na osisi kpuo. Chi ndí na-onwe ya. 7 Igurube ndí a nwere oyiyi dí ka apughị ihi uzø, maqbụ ịnụ ihe, maqbụ ije ije. 21 İnyinya a kwadebere maka ibu agha. Ha nwere Ha echegeharighị site n'igbu mmadu ha, maqbụ ihe yiri okpueze e ji ọlaedo kpuo n'isi ha. Ihu uzø mgbaasi ha, maqbụ ndú ikwa iko ha, na izu ha dikwa ka ihu mmadu. 8 Agirị isi ha díka agirị ohi ha pütä.

isi ụmụ nwanyị. Eze ha díkwa ka eze ọdụm. 9 Ha yikwasirị onwe ha ihe ikpuchi obi díka nke e ji igwe kpuo. Nku ha na-eme mkpotu dí ka ụda nzø ükwụ ọtụtu ịnyinya nke ugbo agha na-esekpu na-abanye n'ogbo agha. 10 Ha nwere ọdudu díka akpi. Ma ike niile e nyere ha bụ imerụ ndí mmadu ahụ ọnwa ise site n'ike dí n'ọdudu ha. 11 Ha nwere mmuq ozi nke Abis, onye na-achikota ha díka eze. Aha ya n'asusụ Hibrụ bụ Abadon, ma n'asusụ Griki ọ bụ Apolion. (Abyssos g12) 12 Ahụ nke mbụ agafeela, ebe ahụhụ abụo ọzo na-abia n'ihi. 13 Mgbe mmuq ozi nke isii furu opि ike ya, anụru m olu sitere na mpi anq ahụ dí n'ebé iche aja ahụ e jiri ọlaedo wuo, nke dí n'ihi ocheeze Chineke, 14 na-agwa mmuq ozi nke isii ahụ, nke ji opि ike okwu, "Topụ mmuq ozi anq ndí ahụ e kere agbụ n'ebé osimiri Yufretis dí." 15 A tóhapuru ndí mmuq ozi anq ahụ, ndí e jibu ejí na njikere maka oge awa ahụ, na ụbochị ahụ, na ọnwa ahụ, na afọ ahụ, iji gbuo otu uzø n'ime uzø ato nke mmadu. 16 Ndí agha ahụ, ọnụogugu ha bụ narị nde abụo. Anụru m mgbe e kwuru ole ha dí. 17 N'ime ọhụ m, ahụru m ịnyinya ha, hukwa ndí ọnkwasirị ha n'elü. Ndí nō n'elü ịnyinya ndí a yi ihe ikpuchi obi nke ụfodụ n'ime ha na-acha obara obara. Ụfodụ na-acha díka akpukpo eluigwe, ụfodụ na-acha odo odo. Ụfodụ na-acha díka anwurụ ọkụ. Isi ịnyinya ha díka isi ọdụm, anwurụ ọkụ na ọkụ na nkume ọkụ sị ha n'onu na-aputa. 18 E sitere n'ihé mmekpa ahụ ndí a, ire ọkụ, anwurụ ọkụ na nkume ọkụ na-adighị anyụ anyụ, ka ha ji gbuo otu uzø n'ime uzø ato nke mmadu niile bi n'ụwa. 19 Ike ịnyinya ndí a dí n'onu ha, na ọdudu ha. Ọdudu ha dí ka agwọ, nwee isi agwọ nke ha ji emerụ mmadu ahụ. 20 Ma ndí fodụrụ n'etiti mmadu, bụ ndí a na-egbughi site n'ihé ntaramahụ ọriịa ndí a, echegeharighị site n'orụ aka ha maqbụ ịkwusi ife mmuq ojoo ofufe. Ha jukwara ịkwusi ife arusi ha niile nke ha ji ọlaedo na ọlaocha na bronz

10 Ahụ m mmuq ozi ọzo dí oke egwu ka o si n'eluigwe na-arịdata. Igwe ojii gbara ya gburugburu. Eke na egwurugwu dikwa ya n'isi. Ihu ya na-egbukwa maramara díka anyanwụ. Ụkụ ya na-acha díka ogidi na-enwu ọkụ. 2 O ji akwukwo ntakirị a fukotara afukota n'aka ya. Otu ükwụ ya, nke aka nri ya, ka ọ zonyere n'ime osimiri, ma ükwụ nke aka ekpe ya ka ọ ọnkwasirị n'elü ala. 3 O ji oke olu, nke dara ụda díka ịgbọ uja ọdụm, tie mkpu, egbe eluigwe asaa gbara otu mgbe ahụ. 4 Mgbe m chọro idetu ihe egbe eluigwe ndí a kwuru, anụru m otu olu si n'eluigwe na-ekwu, "Edela ihe ahụ n'akwukwo, n'ihi na-achoghi ka ndí ọzo mata okwu ahụ egbe eluigwe ndí ahụ kwuru." 5 Mgbe ahụ, mmuq ozi ahụ nke m hụrụ ọnkwasirị ükwụ ya n'elü osimiri, na n'ala akorọ ahụ, chiliri aka ya abụo elu, 6 were onye ahụ na-adị ndú mgbe niile ebighị ebi riṇo iyi. Ya bụ onye ahụ kere eluigwe na ụwa, na ihe niile dí n'ime ha, na oke osimiri, na ndí niile bi n'ime ha, sị na oge ezuola. Na o kwestikwaghị ka a tufuo oge obula. (aión g165) 7 N'ubochị ahụ, mgbe ndí mmuq ozi asaa ahụ ga-afụ opि ike ha, ihe omimi niile nke Chineke ga-emezu, díka ọ gwara ndí ohu ya bụ ndí amụma. 8 Olu nke ahụ m n'uru mbụ sitere n'eluigwe gwa m okwu ọzo, na-asị, "Gaa nara mmuq ozi ahụ guzo n'elü oke osimiri na ala akorọ, akwukwo ahụ aseghere aseghere nke o ji n'aka ya." 9 Ejekwuru m mmuq ozi ahụ gwa ya ka o nye m akwukwo nta ahụ. Ọ sıri m, "Nara ya, taa ya. Ọ ga-eme ka afọ gi luo ilu, ma 'n'ọnụ gi, ọ ga-ato gi ụtọ díka mmanụ ahi." 10 Ya mere, anaara m ya akwukwo nta ahụ site n'aka mmuq ozi ahụ taa ya. Ọ tọrọ ụtọ díka mmanụ ahi n'ọnụ m, ma mgbe m lodara ya, afọ m bidoro ilu ilu. 11 Mgbe ahụ ha sıri m, "I ghaghị ibu amụma ọzo banyere ọtụtu mmadu, na ọtụtu mba, na ọtụtu asusụ na ọtụtu ndí eze."

11 Enyere m ihe ọtụtu osisi achara e ji atu ka otu akuku n'ime akuku iri nke obodo ahụ ihe. Agwara m sị m, "Gaa tọq ụlọnsö ukwu niile daa. Ndị nwụrụ n'oge ala ọma jijiji a díkwa Chineke, ma tukwaa ebe iche aja dí n'ulọnsö puku mmadụ asaa. Ma ndị niile fodurụ sitere ahụ, gụo ọnụogugu ndị niile na-akpọ isiala n'oke egwu nye Chineke nke eluigwe otuto. **14** n'ebé ahụ. **2** Ma atukwala ogige nke dí na mputa Ugbu a ahụhụ nke abụ ahụ agafeela. Ma mgbe ụlọnsö ahụ, n'ihi na ewerela ya nye ndị mba ọzọ. Ha ga-azotokwa obodo nsọ ahụ ükwu iri ọnwa anọ na abụ. **3** Aga m enye mmadụ abụ oliv abụ ahụ na ihe ịdoba orionaa abụ ahụ, ndị okenye abụ na anọ ahụ nọ n'ocheeze ndị ndị na-eguzo n'ihu Onye nwe ụwa. **5** O bụru ahụ dí n'ihu ocheeze Chineke dara n'ala kpoọ na onye ọbụla achoqụ imerụ ha ahụ, oku ga-esi isiala nye Chineke, **17** na-asị, "Anyị na-enye gi ha n'ọnụ püta rechapan ndị iro ha. O bụru na otuto, gi Onyenwe anyị Chineke, Onye püru ime onye ọbụla achoqụ imerụ ha ahụ, a ga-egbu ya ihe niile. Onye na-adị, na onye díkwaari, n'ihi n'uzo dí otu a. **6** A ga-enyekwa ha ike imechi na i werela oke ike gi niile n'aka gi malitekwa eluigwe ime ka mmiri ozuzu ọbụla ghara izo iche ọchichi. **18** Mba niile were oke iwe megide n'ụwa n'ime afọ ato na ọkara ahụ ha ga-ebu gi, ma ugbu a bụ oge gi iweso ha iwe dí ọkụ. amụma ha. A ga-enyekwa ha ike ime ka osimiri Ugbu a bụ oge ikpe ndị nwụrụ anwụ ikpe na na mmiri nta niile ghọq ọbara. Ha ga-enwekwa ịkwugaghaci ndị ohu gi bụ ndị amụma ụgwọ ike ime ka ụdị ọriịa dí iche ike bjákwasị ụwa ọru ha, na ndị nsọ na ndị gi niile, bụ ndị na-niile n'oge ọbụla ha cheputara n'obi ha. **7** Mgbe ha gbazuru ama ha, anụ ọhia ahụ, nke na-esite n'ime olulu Abis ahụ ga-ebuso ha agha merie ha, gbukwaa ha. (Abysos g12) **8** Mgbe ha ụlọnsö Chineke nke dí n'eluigwe. A hukwara nwụchara, ozu ha ga-atogbọro n'okporouzo igbe ogbugba ndụ n'ime ya. N'otu oge ahụ kwa, nke obodo ukwu ahụ nke a na-akpọ na mmụo egbe eluigwe malitere ịgba, amụma gburukwara. Sodom na Ijipt, ebe a kpogburu Onyenwe ha **19** Mgbe ahụ kwa, e meghere Oke ifufe bidokwara ife. Oke ala ọma jijiji na n'obe. **9** A gaghi ekwenyekwa ka onye ọbụla akummiri igwe mere mkpotu nke ukwu. lie ozu ha. Ma ndị niile dí iche iche n'ụwa, n'ebó niile, na asusụ niile, na mba niile ga-agba ozu ha gburugburu ụbочị ato na ọkara n'ebé a togboró ha na-ele ha anya. **10** Ndị niile bi n'ụwa ga-añürü ọnụ, nyerita ibe ha onyinye dí iche iche, kpoọ oriri dí iche iche iji nñürü ọnụ n'ihu ogbugbu e gburu ndị amụma abụ ahụ, ndị wetaara ha oke nhuju anya. **11** Ma mgbe ụbочị ato na ọkara gafesiri, Chineke ga-eme ka Mmụo ya na-enye ndụ banyekwa n'ime ha, ha bilitere ọtọ, oke egwu jidere ndị niile hñru ha. **12** Ha nñürü oke olu si n'eluigwe daa na-asị, "rigotanụ n'elu." Ha siri n'igwe ojii, rigoro n'eluigwe ebe ndị iro ha ga-anọ na-ele ha anya. **13** Ma n'otu oge ahụ, n'otu awa ahụ, ala ọma jijiji díkarisiri oke egwu mara nke mere na-adighị anya, ahụhụ nke ato na-abia. **15** Ka mmụo ozi nke asaa fürü opo ike ya, oke olu dí iche ike dara ike ike n'eluigwe, na-asị, "Alaeze niile nke ụwa abụrula alaeze Onyenwe anyị, na nke Kraist ya. Ya onwe ya ga-achikwa ruo mgbé niile ebighị ebi." (aión g165) **16** Mgbe ahụ, iri oliv abụ ahụ na ihe ịdoba orionaa abụ ahụ, ndị okenye abụ na anọ ahụ nọ n'ocheeze ndị ndị na-eguzo n'ihu Onye nwe ụwa. **5** O bụru ahụ dí n'ihu ocheeze Chineke dara n'ala kpoọ na onye ọbụla achoqụ imerụ ha ahụ, oku ga-esi isiala nye Chineke, **17** na-asị, "Anyị na-enye gi ha n'ọnụ püta rechapan ndị iro ha. O bụru na otuto, gi Onyenwe anyị Chineke, Onye püru ime onye ọbụla achoqụ imerụ ha ahụ, a ga-egbu ya ihe niile. Onye na-adị, na onye díkwaari, n'ihi n'uzo dí otu a. **6** A ga-enyekwa ha ike imechi na i werela oke ike gi niile n'aka gi malitekwa eluigwe ime ka mmiri ozuzu ọbụla ghara izo iche ọchichi. **18** Mba niile were oke iwe megide n'ụwa n'ime afọ ato na ọkara ahụ ha ga-ebu gi, ma ugbu a bụ oge gi iweso ha iwe dí ọkụ. amụma ha. A ga-enyekwa ha ike ime ka osimiri Ugbu a bụ oge ikpe ndị nwụrụ anwụ ikpe na na mmiri nta niile ghọq ọbara. Ha ga-enwekwa ịkwugaghaci ndị ohu gi bụ ndị amụma ụgwọ ike ime ka ụdị ọriịa dí iche ike bjákwasị ụwa ọru ha, na ndị nsọ na ndị gi niile, bụ ndị na-niile n'oge ọbụla ha cheputara n'obi ha. **7** Mgbe ha gbazuru ama ha, anụ ọhia ahụ, nke na-esite n'ime olulu Abis ahụ ga-ebuso ha agha merie ha, gbukwaa ha. (Abysos g12) **8** Mgbe ha ụlọnsö Chineke nke dí n'eluigwe. A hukwara nwụchara, ozu ha ga-atogbọro n'okporouzo igbe ogbugba ndụ n'ime ya. N'otu oge ahụ kwa, nke obodo ukwu ahụ nke a na-akpọ na mmụo egbe eluigwe malitere ịgba, amụma gburukwara. Sodom na Ijipt, ebe a kpogburu Onyenwe ha **19** Mgbe ahụ kwa, e meghere Oke ifufe bidokwara ife. Oke ala ọma jijiji na n'obe. **9** A gaghi ekwenyekwa ka onye ọbụla akummiri igwe mere mkpotu nke ukwu.

12 Oke ihe ịrịbama pütara ihe n'eluigwe, otu nwanyị e yikwasiri anyanwụ díka uwe. Onwa díkwa n'okpuru ụkwu ya abụ. Okpueze nwee kpakpando iri na abụ díkwa ya n'isi. **2** O dí ime, na-etikwa mkpu n'ihi ahụhụ na ihe ụfụ nke ọmụmụ nwa. **3** Mgbe ahụ, ihe ama ozu pütara ihe n'eluigwe, agwọ ochie nke dí ukwu na-acha uhie uhie a na-akpọ dragon, nke nwere isi asaa na mpi iri. O kpukwasikwara okpueze asaa n'isi ya. **4** O nwere ọdụdu nke o ji dokpuru otu ụzọ n'ime ụzọ ato nke kpakpando niile dí n'eluigwe, tñda ha n'ala. O bijara guzo n'ihu nwanyị ahụ na-achọ ịmụpụta nwa ahụ o dí ime ya, nọq na njikere iri nwantakirị ahụ ma a mụpụta ya. **5** O mụpụtara nwantakirị nwoke, "onye ga-ejikwa mkpara ọchichi chìa mba niile

ochichị.” N’otu oge ahụ kwa, e si n’ebe ahụ wepụ nwata ahụ were ya gaa n’ebe Chineke nọ n’eluiwge n’ocheeze ya. **6** Ma nwanyị ahụ si o si n’ime oke osimiri na-ariputa. Anụ ọhịa a n’ebe ahụ gbaṇụ gbalaa n’ozara ebe Chineke nwere isi asaa na mpi iri. Okpueze iri díkwa kwadebere na ọ ga-anọ. Ebe ahụ ka a ga-elekota n’elu mpi ndị a. Aha e dekwasirị n’isi asaa ahụ ya anya nke ọma otu puku ụbочи na nari n’otu bù ikwutu na ikuuhie Chineke. **2** ụbочи abuọ na iri ụbочи isii. **7** Mgbe ahụ, Anụ ọhịa a m hụru dì ka agụ, ma ụkwụ ya díkwa agha dapütara n’eluiwge. Maikel na ndị mmụọ ụkwụ anụ ọhịa bia. Ọnụ ya díkwa ka nke ọdụm. ozi ya buru agha megide agwọ ochie ahụ (a Agwọ ochie ahụ nyere ya ike ya, na ocheeze na-apkpọ dragon). Dragon ahụ na ndị mmụọ ya na ikike dì ukwuu. **3** Otu n’ime isi ya nwere ozi ya bukwara agha nke ha, **8** ma e meriri ọnụa buru ibu, nke pụrụ iwetara ya ọnwụ, e ha, ha enwekwaghị ọnodụ ọbụla n’eluiwge. **9** mere ka ọnụa ahụ laa. Uwa niile sobere anụ Dragon ukwu ahụ, bù agwọ ochie ahụ a na-apkpọ ọhịa ahụ n’azụ n’itunanya. **4** Ha kpọro isiala nye ekwensu maqbụ Setan, nke na-eduhie ndị niile agwọ ochie ahụ n’ihi na o nyere anụ ọhịa ahụ bi n’ụwa. A tḍara ya n’ụwa, ya na ndị mmụọ ikike dì otu a. Ha bidokwara ikpọ isiala nye anụ ozi ya niile. **10** Mgbe ahụ, anụrụ m oke olu si ọhịa ahụ, na-asị, “Ebee ka onye ahụ nọ, nke dì n’eluiwge na-ada sị, “O mezuola n’ikpeazụ, bù ukwuu karịa ya, onye pukwara ibu agha megide nzopuṭa Chineke na ike na alaeze Chineke anyị, ya?” **5** E nyekwara anụ ọhịa ahụ ọnụ na ike na ikike ịchị isi Kraist ya, ha abụrula ihe dì ire. ikwu okwu mpako na ikike ikwulu ekwulu ọnwa N’ihi na e sitela n’eluiwge chütuo onye ahụ na-ri anọ na abuọ. **6** O meghere ọnụ ya malite ebo ụmụnna anyị ebubo. Ọ na-ebo ha ebubo ikwulu Chineke, na aha ya na ebe obibi ya, na ehihie na abalị n’ihu Chineke. **11** Ha lugburu ndụ ahụ bù ndị bi n’eluiwge. **7** E nyere ya ike ya n’agha site n’obara Nwa atụrụ ahụ na site ibuso ndị nsọ agha na imeri ha. E nyekwara ya n’ama nke okwu ọnụ ha, n’ihi na ha ahughị ikike ịchị abụrụ niile, na ebo niile, na ndị niile, ndụ ha n’anya karịa, kama ha jikere inye ndụ na mba niile na asusụ niile. **8** Ndị niile bi n’elu ha ọbụladi ruo n’ọnwụ. **12** Ya mere, n’urianụ uwa ga-apkpokwa isiala nye ya, bù onye ọbụla a ọnụ eluiwge ma unu ndị niile bi n’ime ya. Ma na-edeghị aha ya n’ime akwükwo nke ndụ nke ahughị dírị unu ndị bi n’ụwa na osimiri n’ihi na Nwa atụrụ ahụ e gbururi, site n’oge e kere ụwa. ekwensu abiakwutela unu. O jirila oke ọnuma **9** Onye nwere ntị ya n’urụ. **10** “O bürü na ọ dì biakwute unu. Ọ makwaara na oge a o nwere onye ọbụla a ga-adot'a n’agha, ọ bụ ha ka a ga-ehighị nne.” **13** Mgbe agwọ ochie ahụ chopütara adotakwa n’agha. Ọ bürü na ọ dì onye ọbụla na a chudala ya n’ụwa, ọ chusoro nwanyị ahụ ga-anwụ site na mma agha, aghaghị iji mma mürü nwa nwoke ahụ ọso. **14** Ma e nyere nwanyị agha gbuo ha.” Ka nke a bürü ihe igbaume na ahụ nku abuọ, nke díkwa nku oke ugo, ka o jiri iguzosikwa ike n’okwukwe nke ndị Chineke. **11** gbanarị agwọ ochie ahụ feba n’ime ozara, ebe Mgbe ahụ kwa, ahụrụ m anụ ọhịa ozọ dì ihe ka a kwadooro ya, na ebe a ga-anọ lezie ya anya o si n’ala na-aripuṭa. O nwere mpi nta abuọ díkwa afọ ato na ọnwa isii. **15** Ma agwọ ahụ meghere mpi Nwa atụrụ, kama ọ na-ekwu okwu díkwa ọnụ ya mee ka mmiri si n’onụ ya sọpụta díkwa agwọ ochie ahụ. **12** O na-achị isi n’onodụ anụ iyị nke ga-ebufu nwanyị ahụ. **16** Ma ala nyere ọhịa nke mbụ. Ọ bükwa ike a ka o ji kwagide nwanyị ahụ aka. O meghere ọnụ ya loda idee ụwa na ndị niile bi n’ime ya ka ha kpọro isiala mmiri a nke si n’onụ agwọ ahụ sọpụta. **17** Mgbe nye anụ ọhịa mbụ ahụ nke a gworọ ọnụ ya na-ahụ, agwọ ochie ahụ wesara nwanyị ahụ iwe, eweta ọnwụ. **18** O na-emekwa ọtụtu oke ihe pụo iga buo agha megide ụmụ ya bụ ndị niile ịrijbama dì ihe ihe. O mere ọbụladi ka ọkụ fôdụrụ, bù ndị niile na-edede iwu Chineke na si na mbaru eluiwge daa n’ụwa n’ihu mmadụ ndị na-ekwuputa na ha bụ ndị ama nke Jisos. niile. **19** O duhiiekwara ndị mmadụ bi n’ụwa site n’orụ ịrijbama ya niile nke e nyere ya ike ịru

n'önodu anu ọhia ahụ. Ọ gwakwara ndị niile bi ya, bụ onye kere eluigwe na ala, na oke osimiri n'ụwa ka ha kpụo ihe oyiyi nke anu ọhia ahụ na isi iyi mmiri niile.” 8 Mgbe ahụ mmụo ozi nke e jiri mma agha meruchaa ahụ, ma mechaas nke abụo bijara soro ya, na-efegharị na-asị, “Ọ dị ndụ. 15 E nyere ya ike ikunye ume ndụ n'ime daala! Ọ daala, bụ Babilon obodo ukwu ahụ, oyiyi nke anu ọhia mbụ ahụ, ime ka ihe a kpurụ bụ nke mere ka mba niile n'ụo mmanya ọnụma akpụ kwuo okwu mekwa ka e gbuo ndị niile na- nke ikwa iko ya.” 9 Mgbe ahụ, mmụo ozi nke akpoghi isiala nye ya. 16 O nyere iwu ka onye ato bijakwara soro ha na-eti mkpu na-asị, “Onye ọbụla, onye ukwu na onye nta, ọgaranya na ọbụla na-akpọ isiala nye anu ọhia ahụ si n'ime ogbenye, ohu na onye nwe onwe ya, nata akara mmiri rịpụta, na oyiyi ya ahụ a kpurụ akpụ, n'aka nri maqbụ n'egedege ihu ha. 17 Ya mere, na onye na-anarakwa akara ahụ n'egedege ihu ọ dighị onye ọbụla nwere ike ịzụ ahịa maqbụ maqbụ n'aka ya, 10 ha onwe ha, aghaghị isoro ree ahịa ma ọ bụrụ na onye ahụ enweghi akara n'ụo mmanya nke oke iwe Chineke, bụ nke a, nke bụ aha anu ọhia ahụ, maqbụ ihe e ji mara a na-agwaghị agwa gbanye n'ime iko ọnụma ya, maqbụ ọnụogugu nochiri aha ya. 18 Nke a ka ya. A ga-ejikwa ọkụ na nkume ọkụ mekpaa chọrọ amamihe maka ighọta ya. Ka onye ọbụla ha ahụ n'ihi ndị mmụo ozi dị nsọ na n'ihi nwere ọguguisi, guo ọnụogugu nke anu ọhia ahụ, n'ihi na ọ bụ ọnụogugu mmadụ. Ọnụogugu ahụ bükwa narị isi na iri isi na isii, ya bụ 666.

14 Elere manya hụ Nwa Aturu ahụ ka o guzo

n'ugwu Zayon. Ya na narị puku mmadụ na iri puku mmadụ ano na ano ahụ, bụ ndị e dekwasiiri aha ya na aha Nna ya n'egedege ihu ha. 2 Anukwara m olu si n'eluigwe na-ada dika ụda mmiri si n'ime nkume na-asopụta, maqbụ dika ụda nke oke egbe eluigwe. Olu m nụrụ dika olu ndị na-abụ abụ, ndị ji ụbọ akwara na-abụ abụ. 3 Narị puku mmadụ na iri puku mmadụ ano na ano ndị ahụ guzo, chee ocheeze ahụ, anu anu ahụ dị ndụ, na ndị okenye ahụ ihu, na-abụ abụ, ha na-abụ abụ ọhụrụ. Nke naanị ha bụ ndị a gbaputara n'ụwa pürü imuta. 4 Ndị a bükwa ndị na-emerughị onwe ha n'ebé ụmụ nwanyị dí, n'ihi na ha dí ọcha ka ụmụ agbogho na-amaghị nwoke. Ha na-eso Nwa Aturu ahụ ebe ọbụla o na-ag. Ha bụ ndị a gbaputara n'etiti mmadụ ịbụrụ Chineke na Nwa Aturu ahụ dika mkpuru mbụ. 5 O díkwaaghị okwu ụgha ọbụla a hụru n'ony ha. Ha bükwa ndị na-enweghi ita ụta. 6 Ahukwara m mmụo ozi ọzo ka ọ na-efegharị n'etiti mbara eluigwe. O ji ozioma nke ebighị ebi ahụ n'aka, nke ọ na-ag a ikwusara mba niile, na ebo niile, na asusụ niile na mmadụ niile nō n'ụwa. (aiónios g166) 7 O jiri oke olu kwuo si, “Tụonụ egwu Chineke, nyekwanụ ya otuto, n'ihi na oge ikpe ya eruola. Kpogokwanụ isiala nye

Nwa Aturu ahụ. 11 Anwụrụ ọkụ si n'ebé a na-emekpa ha ahụ apụta na-arigo elu ruo mgbe niile ebighị ebi. Izuike agaghị adịrị ha ehihie na abalị bụ ndị ahụ kpọro isiala nye anu ọhia ahụ na oyiyi ya a kpurụ akpụ, kwerekwa ka a kakwasị ha akara nke aha ya. (aión g165) 12 Ka nke a bụrụ ihe igbaume nye ndị nsọ ya, bụ ndị nke Chineke na-erubere iwu ya isi, na-eguzosikwa ike n'okwukwe ha n'ime Jisọs.” 13 Anukwara m olu nke si n'eluigwe daa na-asị, dee ihe a n'akwukwọ, “Ndị a goziri agozi ka ha bụ, bụ ndị nwụrụ n'ime Onyenwe anyị site ubu a gaa n'ihi.” “E, ha ga-ezu ike site na ndogbu niile nke ha doğburu onwe ha, n'ihi na ọrụ ha rụrụ ga-eso ha,” ka Mmụo Nsọ na-ekwu. 14 Elere manya hụ otu igwe ọcha, nke onye nödürü na ya dika nwra nke mmadụ. O kpu okpueze e jiri naanị ọlaedo mee, jirikwa mma iwe ihe ubi dí nkọ, n'aka ya. 15 Mgbe ahụ, otu mmụo ozi sitere n'ulonṣo ukwu püta, tikuo onye ahụ nökwasiiri n'igwe ọcha sị, “Ngwa, bido iji mma iwe ihe ubi gị rụo ọrụ, n'ihi na oge owuwe ihe ubi eruola. Ihe a ga-aghị aghị n'ụwa achaala nke oma.” 16 Ya mere, onye ahụ nökwasiiri n'igwe ọcha ahụ rụnyere mma owuwe ihe ubi ya n'ime ụwa, ghọta ihe dí n'ụwa dika ihe ubi. 17 Mmụo ozi ọzo sitekwara n'ulonṣo ukwu dí n'eluigwe puta. Ya onwe ya jikwa mma owuwe ihe ubi dí nkọ. 18 Mmụo ozi ọzo, nke na-elekọta ọkụ sitekwara n'ebé ichu aja ahụ püta, were olu ike gwa mmụo ozi ahụ ji mma dí nkọ sị, “Were mma owuwe

ihe ubi gi dì nkọ bipụ osisi ụyoko mkpuru grepu site na vajinị niile dì n'uwá, n'ihi na ha niile achaala.” 19 Ya mere, mmuo ozi ahụ rụnyere mma owuwe ihe ubi ya n'uwá, bipusia ụyoko mkpuru vajinị ahụ chikota ha, kpopuputa ha ebe Chineke ga-eji iwe zočhaa ha. 20 A zočhakwara ya n'elu uwá, ọnya ojọ na-egbu oke mgbu mkpuru vajinị ahụ n'ebé a na-azocha mkpuru vajinị nke dì n'azú obodo. Ọbara si n'ebé ahụ ahụ, na ndí na-akporo oyiyi ya isiala. 3 Mmuo gbaputa dì elu ruo ihe díka eriri e ji ekegide ịnyinyo n'isi ime ka ọ gaa ebe achọro, ọ bụ ihe ruru narị kilomita ato n'ogologo.

15 Ahụkwara m ihe ịrịbama ọzọ n'eluiwge.

Ọ dì ebube díkwa oke egwu. Ndí mmuo ozi asaa ji ụzọ ahụhụ asaa. Ha bụ ahụhụ nke ikpeazu ndí ga-eweta iwe Chineke na ngwuchi. 2 Ahụrụ m ihe díka oke osimiri enyo a gwakotara ya na ọkụ, na ndí ahụ nweterala mmeri n'ebé anụ ọhia ahụ na oyiyi ya, na ọnụogugu aha ya. Ha guzo n'akụkụ oke osimiri enyo ahụ, jidekwa ụbọ akwara nke Chineke n'aka ha. 3 Ha na-abụ abụ Mosis ohu Chineke, na abụ Nwa aturu ahụ. “Orụ gị niile dì ukwuu díkwa ebube, Onyenwe anyị Chineke, Onye pürü ime ihe niile. Ụzọ gị niile ziri ezi, bùrụkwa eziokwu, Gi, Eze nke mba niile. 4 Onye ga-agbara itụ gị egwu, Onyenwe anyị, onye ga-agharakwa ito aha gị? N'ihi na ọ bụ naanị gị dì nsọ. Mba niile ga-abjakwa ikpọ isiala n'ihu gị, n'ihi na emeela ka orụ ezi omume gị püta ihè.” 5 Mgbe nke a gasiri, elere m anya hụ, na e meghere, ulonso ukwu dì n'eluiwge, ya bụ, ụlo ikwu nke iwu ogbugba ndú ahụ. 6 Mmuo ozi asaa ndí ahụ ji ihe ntaramahụhụ asaa sị n'ulonso ahụ püta. Ha yi uwe ogbo ọcha, akwa ọcha na-enwu ezigbo ọcha. E kekwasiri ihe okike olaedo gburugburu obi ha. 7 Otu n'ime anụ anọ ndí ahụ dì ndí bunyere mmuo ozi asaa ndí ahụ efere olaedo asaa a gbajuru ọnụma Chineke, bụ onye ahụ na-adị ndú mgbe niile ebighị ebi. (aión g165) 8 Mgbe ahụ ulonso ahụ juputara n'anwurụ ọku si n'ebube na ike Chineke na-apụta. O nweghi onye ọbula nwere ike ịba n'ulonso ahụ tutu ruo mgbe ntaramahụhụ asaa nke ndí mmuo ozi asaa ahụ gwuchiara.

16 Mgbe ahụ, anụrụ m oke olu si n'ulonso ahụ na-ada na-agwa ndí mmuo ozi asaa ahụ okwu, “Ngwanụ, gaanụ wusa ihe dì n'efere ọnụma asaa Chineke ahụ n'elu uwá.” 2 Mmuo ozi nke mbụ pürü gaa wusa ihe dì n'efere nke Chineke ga-eji iwe zočhaa ha. 3 Mmuo ozi nke abụ wusara ihe dì n'ime efere nke ya n'elu osimiri niile. Otu mgbe ahụ, osimiri niile chagharịgho ọbara díka nke onye nwuru anwụ. Nke a mere ka ihe niile dì ndú n'ime osimiri ahụ nwụo. 4 Mmuo ozi nke ato pürü gaa wusa ihe dì n'efere nke ya n'elu iyí na n'elu isi iyí niile. Nke a mere ka ha niile ghogho ọbara. 5 Anụrụ m ka mmuo ozi ahụ mmiri niile dì n'aka ya kwuru okwu sị, “I kpere ikpe ziri ezi, Gi, Onye dì Nsọ, na onye na-adị site na mmalite, na onye na-adíkwa ugbu a. 6 N'ihi na ha wusara ọbara ndí nsọ gị na ndí amụma gị. Ma ugbu a, i nyela ha ọbara ka ha ńu. Nke a bùkwa ezi ugwo ọru ha kwesiri ịnata.” 7 Mgbe ahụ kwa, anụrụ m ka mmuo ozi ahụ na-anọ n'ebé ichu aja sịrị, “E, Onyenwe anyị Chineke, Onye pürü ime ihe niile, ikpe gị niile bụ nke ziri ezi, bùrụkwa eziokwu.” 8 Mmuo ozi nke anọ pürü wusa ihe dì n'efere nke ya n'elu anyanwụ si otu a mee ka anwụ were okpomokụ ya chagbuo ndí mmadụ. 9 Okpomokụ ahụ si n'anyanwụ bịa rere onye ọbula ọkụ n'ahụ. Nke a mere ka ndí mmadụ bido ikocha aha Chineke, onye nwere ike ichi ihe otiti ndí a, ma ha jụrụ ichegharị nye ya otuto. 10 Mmuo ozi nke ise pürü wukwasị ihe dì n'efere nke ya n'elu ocheeze anụ ọhia ahụ, mee ka alaeze ya juputa n'ochichirị. Ndí mmadụ tabiri ire ha n'ihi oke ahụ ụfụ. 11 Ha kochara Chineke nke eluiwge n'ihi ihe ụfụ na ọnya bìakwasiri ha. Ma ha jụrụ ichegharị site n'ajọ ọru ha niile. 12 Mmuo ozi nke isii pükwarwa wukwasị ihe dì n'efere ya n'elu mmiri ukwu ahụ bụ Yufretis si otu a mee ka mmiri dì n'ime ya taa. Nke a mere ka ọ díri ndí eze ahụ si n'owuwa anyanwụ mfe. 13 Ahụrụ mmuo ato ruru aru ndí pütara ihe n'udidị awo, ha si n'ọnụ agwo ochie ahụ na n'ọnụ anụ ọhia ahụ nwere ike iru ọru itunanya püta, na n'ọnụ onye amụma

ughah ahü. **14** Ha bù mmuo nke ajø mmuo ndí Aha e dekwasiři ya n'egedege ihu bù ihe omimi: ahü na-arü orü iřibama. O bù ha na-ejekwuru Obodo ukwu ahü bù Babilon, nne ndí na-akwa ndí eze ụwa niile ichekota ha maka ibu agha iko na nke ihe arü niile nke ụwa. **6** Ejikwa m n'ubochi ukwu ahü bù ubochi Chineke Onye anya m hụ na nwanyị ahü aňujuola obara ndí pürü ime ihe niile. **15** “Leel! Ana m abia dika nsø afø, ya na obara ndí ama Jisøs. Mgbe m onye ohi. Ngózì na-adırı onye ahü nø na-eche huru ya, o gbagwojuru m anya. **7** Ma mmuo ozi nche, ndí yi uwe ha na njikere, ka ọ ghara ahü sıri m, “Gini mere ihe i huru ji ju gi anya? ijegharị n'onodù igba ọtø, bürü onye onodù Aga m akowara gi ihe omimi banyere nwanyị a ya na-eweta ihere.” **16** Ha kporo ndí eze na anụ ọhia ahü nke na-ebugharị ya, bù nke ahü n'otu ebe a na-akpo Amagidon n'asus nwere isi asaa na mpi iri. **8** Anụ ọhia ahü i huru, Hibru. **17** Mmuo ozi nke asaa wupuru ihe di nwere mgbe ọ díjiri, ma ubgu a, ọ dikwaghị. n'efere nke ya n'ikuku, otu olu sitere n'ocheeze Ma ọ ga-esi n'olulu Abis ahü puta banye na dí n'ulonso ukwu ahü daa ụda sì, “Emezuola mbibi. Ma nloghachi ya ga-eju ndí ahü a naya!” **18** Mgbe ahü egbe eluigwe bidoro na-agba edeghi aha ha n'ime akwukwo ndú ahü site na-eme mkpotu, amuma bidokwara na-egbu, n'oge e kere ụwa anya. N'ihi na e nwere mgbe oke ala ọma jijiji dikwara n'ụwa, ụdị nke na-adibeghi site na mgbe e kere ụwa. O bù ala bịa. (Abyssos g12) **9** “Nke a chọro uche nke nwere ọma jijiji kachasi ala ọma jijiji ndí ọzo njo. **19** amamihe. Isi asaa ahü nochiri anya ugwu asaa Obodo ukwu ahü kewara ụzo atø. Obodo niile dí ahü nke nwanyị ahü na-anodù n'elu ha. Ha na-na mba niile dakwara. Chineke chetara obodo anochikwa anya ndí eze asaa. **10** Ise n'ime ha ukwu ahü bù Babilon. O nyere ya iko juputara adaala, otu ka nø, nke ọzo abijabeghi. Mgbe ọ na mmanya nke n'oke iwe nke onumya ya. **20** bijara, ọ ga-anø nwantakirị oge. **11** Anụ ọhia ahü Mgbe ahü, agwa etiti niile mikpuru, ugwu niile nke díjiri ma ọ dikwaghị, bù onye nke asato, ọ ghoro ala dí larij. **21** Mkpurụ mmiri nke idí arø bụ onye otu ndí eze asaa ahü ma a lakwara ya otu n'ime ha ruru kilogram iri anø na okara, n'iyi. **12** “Mpi iri ahü i huru nochiri anya ndí eze sitere n'eluigwe na-adakwasị ndí mmadu. Nke iri na-anatabeghi alaeze. Ha na anụ ọhia ahü a mekwara ka ha kochaa Chineke n'ihi ihe ga-anata ike ọchichị dika eze soqoso otu awa. **13** ntaramahuhu nke mkpurụ mmiri ahü, n'ihi na Ha ji otu obi na-enye anụ ọhia ahü ike ha na ihe ntaramahuhu ahü dí nnø njo nke ukwu. ichi isi ha. **14** Ha ga-ebu agha megide Nwa Aturu ahü, ma Nwa Aturu ahü ga-emeri ha n'ihi na ọ bù Onyenwe kachasi ndí nwenu niile nakwa Eze kachasi ndí eze niile. Ndí so ya bükwa ndí a kpotor, na ndí a hoputara, ndí ya kwesikwara ntukwasị obi.” **15** Mgbe ahü ọ sıri m, “Mmiri ndí ahü i huru, ebe nwanyị akwuna ahü nø, bụ ndí mmadu dí iche iche, igwe mmadu, na mba dí iche iche na n'asus dí iche iche. **16** Anụ ọhia ahü na mpi iri ahü i huru ga-akpo nwanyị akwuna ahü asị. Ha ga-agba ya ọtø, laakwa ya n'iyi, ha ga-eri anụ ya, werekwa ọkụ rechapụ ya. **17** Chineke etinyela ya n'obi ha imejuputa nzube ya site n'inwe otu obi nakwa inyefe anụ ọhia ahü ike ọchichị alaeze ha, tutu ruo mgbe a ga-emezu okwu Chineke. **18** Ma nwanyị a i huru bù obodo ukwu ahü na-achị ndí eze niile nke ụwa.”

18 Mgbe ihe ndị a niile gasiri, ahụru m mmuo niile e ji ọdụ enyi mee, ngwa ahịa niile e ji osisi ozi ọzọ ka o si n'eluiwé na-aridata. E niile dí oke ọnụahịa mee, bronz, igwe na nkume nyere ya iike dí ukwu, ebube ya mekwara ka mabul. **13** Ha na ụda sinamọn na mmanụ otite ihe juputa n'ụwa. **2** O ji olu dí ike tie mkpu, nke ọkpurụpụ eso osisi na-esi isi ụtọ, máá na “Ọ daala! Ọ daala! Babilon Obodo Ukwu ahụ frankisens, mmanya na mmanụ oliv, ụtụ ọka na adaala!” Ọ ghogokwala ọgba obibi ndị mmuo wiiti, ehi na aturu, ịnyinna na ụgbóala agha, ọjọq n'ebé nzuko umu nnunụ rürü aru n'ebé mmadu na mkpuruobi mmadu. **14** “Ha ga-asị, nzuko umu anumanyi niile na-adighị ọcha na ‘Mkpuru ndị ahụ niile nke na-agụ mkpuruobi ndị rürü aru. **3** N'ihi na mba niile aniuola site agụ e sitela n'ebé i no gabiga. Ihe ọma niile i ji na mmanya ọnuma nke ikwa iko ya. Ndị eze ebi ndụ, na ihe oke ọnụahịa niile i ji azụ afo gi, nke ụwa sokwaara ya kwaa iko, ndị na-azụ ahịa efunarila gi. Apughị ichotakwa ha ọzọ mgbe n'ụwa aghokwaala ndị ọgaranya site n'oke ịba ọbụla.” **15** Ndị ahịa ahụ bara ọgaranya site n'aka ụba nke ya.” **4** Mgbe ahụ, anukwara m olu ya, ga-anụ n'ebé dí anya, n'ihi oke egwu nke ọzọ si n'eluiwé na-akpọ oku na-asị, “Ndị m, ntaramahụhụ ya, na-eru ụjụ, na-ebesikwa akwa sinu n'ime ya pütä,” ka unu ghara iketa oke ike. **16** “Ahụhụ, Ahụhụ díri gi, obodo ukwu ahụ, na mmehie ya, ka unu gharakwa iketa oke nke e yikwasiri ezi akwa ọcha, nke na-acha odo ahụhụ ya. **5** N'ihi na mmehie ya amubaala ruo odo na ọbara ọbara nke nya ihe icho mma nke eluiwé. Chineke echetakwala ajo omume ya ọlaedo, nkume dí oke ọnụahịa dí iche iche na niile. **6** Mesonụ ya mmeso díka o si meso unu. nkume pieal dí iche iche. **17** N'otu awa a ka a Kwugachinụ ya ụgwó mmaji abụ makà ihe o lara oke akụ niile ndị a n'iyi.” “Ndị niile nwée mere. Gwakororону ya mmaji abụ n'ime iko ụgbó na-agụ n'oke osimiri, na ndị na-akwó ụgbó mmanya ahụ nke o gwakororону ndị ọzọ. **7** Nye ya ndị ahịa n'oke osimiri, na ndị niile na-eso ụgbó ọtụtụ mmekpa ahụ na obi ilu díka ndụ otuto, mmiri ga-anụ n'ebé tere anya, **18** na-eti mkpu n'ime onwe ya obi ụtọ nke o nyere onwe ya. Ọ mgbe ha ga na-ele anya na-ahụ anwụrụ ọkụ na-na-ekwu n'obi ya na-asị, ‘Abụ m eze nwanyị nō ala elu site n'ire ọkụ ya na-asị, ‘Olee obodo ọzọ n'elu ocheeze m. Abughị m nwanyị di ya nwụrụ, díka obodo ukwu a?’ **19** Ha ga-ekpokwasị aja iru ụjụ ọbụla adighị nye m.’ **8** N'ihi nke a, ihe n'isi igosi obi ọjọq ha na-eti mkpu akwa na-asị, ntaramahụhụ ya ga-abịjakwasị ya n'otu ubochị, “Ahụhụ, Ahụhụ díri gi, obodo ukwu a maara ọnwụ na iru ụjụ nke ọnwụ na-eweta, na ụnwụ. aha ya ebe ndị niile nwere ụgbó mmiri na-agụ A ga-eji ọkụ rechapanụ ya, n'ihi na Onyenwe anyị n'osimiri ghoro ndị ọgaranya site n'akụ dí n'ime Chineke onye na-ekpe ya ikpe, dí ike. **9** “Ndị ya. Ma ugbu a, n'otu ntabi anya, ihe niile dí eze nke ụwa, ndị soro ya kwaa iko, ma bie ndụ n'ime ya bụ ihe a laara n'iyi.” **20** “Ma gi eluiwé, ọchichọ ọjọq ya, ga-akwa akwa, ruo ụjụ n'ihi ńuriịa ọnụ n'ihi ihe a dakwasiri ya, unu ndị nsø, ya, mgbe ha ga-ahụ anwụrụ ọkụ nke ikpọ ọkụ ńuriakwanụ ọnụ, unu ndị amuma na ndị ọzị, ya. **10** Ha ga-eji oke egwu guzo n'ebé dí anya, ńuriakwanụ ọnụ. N'ihi na Chineke ekpeela ya kwaa akwa n'ihi ntaramahụhụ ya sị, “Ahụhụ, ikpe n'ihi mmeso ya megide unu.” **21** Mgbe ahụ, Ahụhụ díri gi, Babilon, Obodo ukwu a maara otu mmuo ozi dí ukwu tutulitere otu nkume aha ya gi Babilon, obodo e ji ịdị ike maara. nke díka nkume igwe nri, tuba ya n'ime oke N'otu ntabi anya, ikpe nke gi na-abịa.” **11** “Ndị osimiri, na-asị, ‘Otu a ka a ga-esi tufuo Babilon ahịa nke ụwa ga-akwa akwa ruokwa ụjụ n'ihi obodo ukwu ahụ, agaghị ahụkwa ya ọzọ. **22** ya, n'ihi na ọ dikwaghị onye na-azụ ihe ahịa Ọ dighị mgbe ọzọ üzü egwu ga-adị n'ebé ahụ. ha ọzọ. **12** Ngwa ahịa ọlaedo gi, na ọlaocha, na Agaghị anukwa olu oja na une na ụbọ akwara ọla e ji achọ mma na nkume oke ọnụahịa, ezi na nke ndị na-afụ opị ike n'ime gi ọzọ. Aghaghị akwa ọcha, na akwa uhie uhie, na akwa lorilori, ahụ onye orụ ńka ọbụla n'ime gi ọzọ. Agaghị na akwa odo odo, osisi niile na-esi isi ọma, ihe anukwa üzü nkume igwe nri n'ime gi ọzọ. **23**

İhè nke sitere n'orişa agaghị acha n'ime gi manya hụ ka eluigwe meghere. Ahụkwara m ọzo. Olu obi ụtọ nke nwoke na nwanyị na-alụ di otu ịnyinya dị ọcha. Onye nökwasịri n'elu ya bụ na nwunye agaghị adịkwa. Ndị mgbereahịa gi onye a na-akpọ Onye kwsesiri ntükwasị obi na bụ ndị a ma ama n'elu ụwa, ọ bükwa mgbaasị gi Onye eziokwu. Ọ bụ onye na-ekpe ikpe n'uzo ziri ka e ji duhie mba niile nke ụwa. 24 N'ime ya ka ezi na-ebukwa agha. 12 Anya ya na-acha dika a hụrụ ọbara ndị amụma niile, na nke ndị nsø niile, na nke ndị ọzø ahụ niile e gburu n'ụwa.”

19 Mgbe ihe ndị a gasiri, anụrụ m üzü nke ọtụtụ igwe mmadụ n'eluigwe. Ha niile nati mkpu na-asi, “Haleluya! Nzoputa, na ebube na ike niile dịrị Chineke anyị. 2 N'ihi na ikpe ikpe ya niile ziri ezi, burukwa eziokwu. Ọ kpeela nwanyị ahụ na-akwa iko ikpe, onye ji ikwa iko ya merụ ụwa. Ọ bọnlara ọbo ọbara ndị ohu ya n'isi ya.” 3 Ozokwa, ha tiri mkpu, “Haleluya! Anwụrụ ọkụ si n'ime ya na-arigo elu ruo mgbe ebighị ebi.” (**aiōn g165**) 4 Mgbe ahụ, iri ndị okenye abuọ na anụ ahụ, ha na anụ anụ ahụ dị ndu dara n'ala n'ihu Chineke onye nökwasịri n'elu ocheeze ukwu ahụ, fee ya ofufe na-asi, “Amen, Haleluya!” 5 Otu olu sitekwara n'ocheeze ahụ na-asi, “Toonu Chineke anyị, unu ndị ohu ya niile, ndị ukwu na ndị nta, unu ndị na-atụ egwu ya.” 6 Mgbe ahụ, anụkwara m olu dara ka olu igwe mmadụ dịkwa ka üzü mmiri na-ekwo ekwo, dịkwa ka ụda egbe eluigwe dasiri ike na-asi, “Haleluya! N'ihi na Onyenwe anyị Chineke, Onye pürü ime ihe niile na-achi. 7 Ka anyị nñurjanụ ọnụ, ka obi tókwaanyị ụtọ. Ka anyị nye ya otuto. N'ihi na olulu di na nwunye nke Nwa Aturu ahụ eruola, nwunye ya edoziekwala onwe ya. 8 E nyela ya ezi akwa ọcha nke na-enweghi ntụpo ọbụla, na nke dị nnqo ezi ọcha ka o yikwasị onwe ya.” (Ezi akwa ọcha ahụ nochiri anya ọru ezi omume nke ndị nsø rürü.) 9 Mmụo ozi ahụ gwara m sị, “Dee nke a: Ngoojị dịrị ndị ahụ a kporo ka ha bia soro n'oriri olulu nwunye Nwa Aturu ahụ.” Ọ gwakwara m sị, “N'eziokwu, ndị a bụ okwu nke Chineke.” 10 Adara m n'ala n'ukwu ya ikpọ isiala nye ya, ma ọ gwara m sị, “O kwsesighị ka i kpọ isiala nye m n'ihi na abụ m naanị onyeozi ibe gi, na dika ọtụtụ umunna gi ndị na-agba ama banyere Jisos. Ọ bụ naanị Chineke ka i kwsesiri ikpọ isiala nye. N'ihi na ọ bụ Mmụo nke amụma na-agba ama ihe banyere Jisos.” 11 Mgbe ahụ kwa, elere

otu ịnyinya dị ọcha. Onye nökwasịri a na-akpọ Onye kwsesiri ntükwasị obi na bụ ndị a ma ama n'elu ụwa, ọ bükwa mgbaasị gi Onye eziokwu. Ọ bụ onye na-ekpe ikpe n'uzo ziri ka e ji duhie mba niile nke ụwa.” 12 Anya ya na-acha dika a hụrụ ọbara ndị amụma niile, na nke ndị nsø niile, na nke ndị ọzø ahụ niile e gburu n'ụwa.” 13 E gbokwasịri ya uwe mwụda e denyere n'ọbara. Aha a na-akpọ ya bụ Okwu Chineke. 14 Usuu ndị agha nke eluigwe, ndị yi uwe ezi akwa ọcha, na-enweghi ntụpo, nọ n'elu ịnyinya ọcha na-eso ya. 15 Ọ kpụ mma agha dị nkọ n'ọnụ ya, nke o ji egbutu mba niile. “Ọ ga-eji mkpara igwe achị ha.” Ọ na-azochakwa mkpuru vajin n'ebé ịnara mmanya nke iwe ọkụ nke Chineke Onye pürü ime ihe niile. 16 Otu aha ka e dere n'elu uwe ya na n'elu apata ya: Eze kachasi ndị eze niile, na Onyenwe kachasi ndị nwenụ niile. 17 Mgbe ahụ, ahụrụ m otu mmụo ozi ka o guzo n'ime anyanwụ na-eti mkpu n'oke olu, na-akpoko ụmụ nnụnụ niile na-efe n'etiti mbara eluigwe, “Bjanụ! Zukponụ maka oke oriri nke Chineke. 18 Bjanụ soro rie anụ ahụ ndị eze, na ndị ochiagha, na ndịsi agha. Sorokwanụ rie anụ ahụ ịnyinya na anụ ahụ ndị nökwasịri n'elu ha. Riekwanụ anụ ahụ ndị mmadụ, ndị ukwu na ndị nta, ndị ohu na ndị nweere onwe ha.” 19 Mgbe ahụ, ahụrụ m anụ ọhia ojọ ahụ ya na ndị eze niile dị n'ụwa, na ndị agha ha, ka ha zukötara ibu agha megide onye ahụ nökwasịri n'elu ịnyinya ahụ na ndị agha ya. 20 Ma e jidere anụ ọhia ahụ, ya na onye amụma ụgha ahụ onye nke nöqro n'ihu ya gosi ihe ịribama nke o jiri duhie ndị niile natara akara nke anụ ọhia ahụ, ya na ndị kpöqro ihe oyiyi ya isiala. A tñnyere anụ ọhia ahụ na onye amụma ụgha ya na ndụ n'ime ođo ọkụ e ji nkume na-enwu ọkụ kwanye. (**Linnē Pyr g3041 g4442**) 21 Ndị agha ha fôdurenụ ka e jikwa mma agha dị nkọ, nke dị n'ọnụ onye ahụ no n'elu ịnyinya ọcha ahụ gbuo. Umụ anụ ufe niile nke eluigwe rikwara ozu ha.

20 Mgbe ahụ kwa, ahụrụ m otu mmụo ozi ka o si n'eluigwe na-arịdata, o ji mkpisi igodo e ji atụghe olulu Abis ahụ. O jikwa eriri igwe dị ukwuu n'aka ya. (**Abyssos g12**) 2 O jidere agwọ ochie ahụ, bụ agwọ ochie ahụ, onye bụ

Ekwensu na Setan, kee ya agbụ otu puku afọ. **3** Emesia, a tñyere ya n'ime olulu Abis ahụ, tuchie ụzo ya. O kakwara akara n'elu ya ka agwo ochie ahụ hapụ inwekwa ike iduhie mba niile dí n'ụwa ozo tutu ruo mgbe puku afọ gasiri. Mgbe afọ ndí a zuru, a ga-atoghepụ ya ka ọ gagharịa nwantinti oge. (*Abyssos g12*) **4** Mgbe ahụ, ahukwara m ocheeze, hukwa ndí nō n'elu ya. Ha bụ ndí e nyere ike ikpe ikpe. Ahukwara m mkpuruobi ndí ahụ e bepuru isi n'ihi na ha gbaara Jisos akaebe, kwusakwa okwu Chineke. Ha akpobeghi isiala nye anụ ọhịa ahụ maobụ ihe oyiyi ya. Ha enweghi akara anụ ọhịa ahụ n'egedege ihu ha, maobụ n'aka ha. Ha díkwa ndú ozo, sorokwa Kraist chia otu puku afọ. **5** Nke a bụ mbilité n'onzu nke mbụ. Ndí fodurụ n'etiti ndí nwurụ anwụ esoghị bilite n'onzu tutu ruo mgbe puku afọ gafesiri. **6** Ndí a goziri agozi na ndí dí nsó bụ ndí ahụ ketara oke na mbilité n'onzu nke mbụ ahụ. Onzu nke abuọ enweghi ike n'ebe ha nō, n'ihi na ha ga-abu ndí nchüaja Chineke na nke Kraist, sorokwa ya chia ọchichị puku afọ. **7** Mgbe puku afọ ahụ gafesiri, a ga-emekwa ka ekwensu si n'ulọ mkporo ya püta. **8** O ga-apükwa jegharia iduhie mba niile nō n'akukụ anọ nke ụwa, ya bụ Gog na Magog, o ga-akpokota ha maka agha. Onuogugu ha díka aja dí n'ikpere osimiri. **9** Ha biliri agha guzo n'ụwa niile, gbaa ulọ ikwu nke ndí nsó Chineke hụrụ n'anya gburugburu. Ma oku sitere n'eluijwe gbadata repia ha. **10** Mgbe ahụ, ekwensu ahụ dufuru ha ka a ga-atunye n'odø oku e ji nkume na-enwu oku kwanye. Ebe ahụ ka o ga-anọ, ya na anụ ọhịa ojoo ahụ, na onye amumा ugha ya. Ha ga-anıkwa n'onodu ahụ mgbu ehiihe na abalị ruo mgbe ebighị ebi. (*aión g165, Limnē Pyr g3041 g4442*) **11** Ahukwara m otu ocheeze ọcha buru ibu, na onye nökwasiri n'elu ya. Ụwa na mbara eluijwe si n'ihi ya gbaapụ, ahukwaghị ebe ọbula nye ha. **12** Ahụrụ m ndí niile nwurụ anwụ, ndí ukwu na ndí nta, ka ha guzo n'ihi ocheeze ahụ. E meghere akwükwo dí iché iché, meghekwa akwükwo ozo, nke bụ akwükwo nke ndú. E sitekwara n'ihe niile e dere n'akwükwo ahụ kpee ndí a niile nwurụ anwụ ikpe díka ọru ha rürü si dí. **13** Oke osimiri niile nyeghachiri

ndí niile nwurụ nō n'ime ha. Otu a kwa, ọnwụ na ala mmuo nyeghachikwara ndí nwurụ anwụ dí n'ime ha. E kpekwara onye ọbula ikpe díka ọru ya si dí. (*Hadès g86*) **14** Emesia, a tñyere ọnwụ na oku ala mmuo n'ime ọdo oku ahụ. Nke a bụ ọnwụ nke uboro abuọ nke bụ ọdo oku. (*Hadès g86, Limnē Pyr g3041 g4442*) **15** Onye ọbula a na-achotaghị ebe e dere aha ya n'akwükwo nke ndú ahụ, ka a tñyere n'ime ọdo oku ahụ. (*Limnē Pyr g3041 g4442*)

21 Mgbe ahụ, ahụrụ m eluijwe ọhụrụ na ụwa ọhụrụ. Eluijwe nke mbụ na ụwa nke mbụ agabigala, osimiri adighikwa. **2** Ahukwara obodo nsó ahụ bụ Jerusalem ọhụrụ ka o si n'eluijwe ebe Chineke nō na-aridata. O mara mma díka nwaagbogho ejikwara nke ọma maka igakwuru di ya. **3** Anukwara m oke olu si n'ocheeze ahụ kwuo okwu si, “Leen! Ebe obibi Chineke adila ugbu a n'etiti ümụ mmadụ. O ga-ebinyere ha. Ha ga-abükwa ndí ya, n'ezie, Chineke n'onwe ya ga-anıkwa n'etiti ha bürükwa Chineke ha. **4** O ga-ehichapụ anya mmiri niile dí n'anya ha. Onzu agaghị adíkwa ozo. O bulađi iru üju na ikwa akwa na ahụhụ agaghị adíkwa. Ihe ndí ochie niile agabigala.” **5** Onye ahụ nō n'ocheeze ahụ kwuru si, “Lee, ana m eme ka ihe niile dí ọhụrụ.” Mgbe ahụ, o sikhwara, “Detuo ihe ndí a, n'ihi na okwu ndí a bụ ihe e kwesiri itükwasị obi, bürükwa eziokwu.” **6** O sıri m, “E mezuola ihe niile. Abu m Alfa na Omega, Mmalite na Ọgwugwụ. Aga m enye onye akpíri na-akpo nkụ mmiri nke si n'isi iyi mmiri nke ndú díka ihe onyinye. **7** Ndí ọbula na-emeri emeri ga-enweta ihe nketa ndí a. Aga m abükwa Chineke ha, ha orwe ha ga-abu ümụ m. **8** Ma ndí na-ata ujo, ndí na-ekweghi ekwe, na ndí na-emeto onwe ha, na ndí ogbu mmadụ, na ndí na-akwa iko, na ndí ha na mmuo ojoo na-akparita ụka, na ndí na-ekpere arusi, na ndí ugħa niile, ihe ha ga-eketa bụ ikpe ọmumा nke ibernye n'ime olulu ahụ e ji nkume na-enwu oku kwanye oku. Nke bụ ọnwụ nke uboro abuọ.” (*Limnē Pyr g3041 g4442*) **9** Otu n'ime ndí mmuo ozi asaa ahụ, nke ji efere asaa ahụ nke ihe ntaramahụhụ dí n'ime ya bijakwutere m sị m, “Soro m, ka m gosi gi nwaagbogho ahụ bụ nwunye Nwa

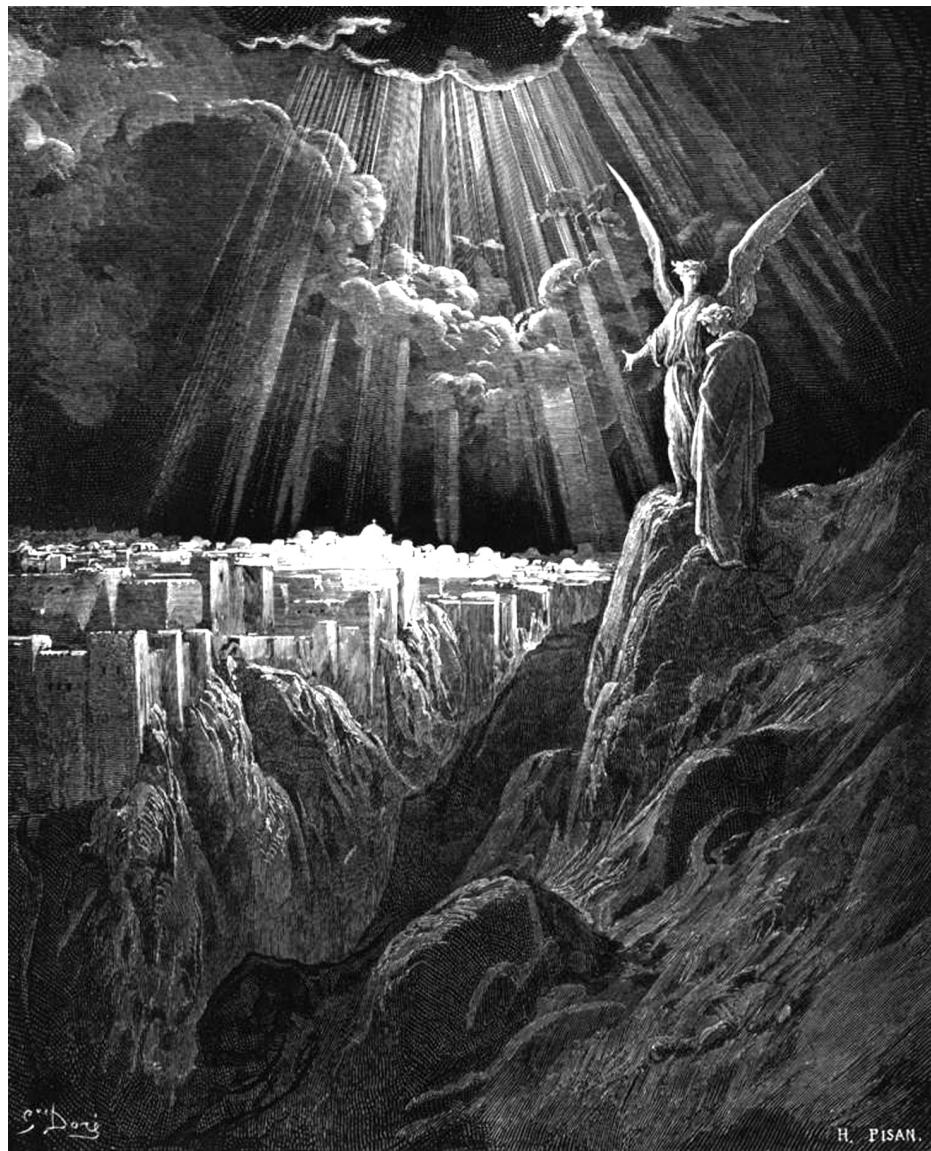
Aturu ahü.” 10 O buuru m n’ime Mmụo buga e ji rụo okporoụzọ dị n’obodo ahü bù naanị m n’otu ugwu buru ibu nke idị elu ya díkwa ọlaedo a nüchara anụcha ọbula, nke dí ocha ukwuu. O gosiri m obodo nsø ahü bù Jerusalem díka enyo e hichaziri nke oma. 22 O nweghi ka o si na mbara eluigwe ebe Chineke nō na- ụlọnsø ukwu ọbula m hụrụ n’ime obodo ahü aridata. 11 O juputara n’ebube Chineke, na- n’ihi na Onyenwe anyị Chineke, Onye pürü ime enwu ma na-achakwa díka nkume díkarisịri ihe niile na Nwa Aturu ahü bù ụlọnsø ukwu oke ọnụahịa, díka nkume jaspa, na-enwu díka obodo ahü nwere. 23 O díkwaghị mkpa ọ díri kristal. 12 Mgbidi ya niile dí obosara díkwa elu. obodo ahü ka anwụ maobụ ọnwa mukwasị ya, O nwekwara ọnụ ụzọ iri na abụo. O bụkwa ndị n’ihi na ebube nke Chineke bù ihè ya, oriọnma mmụo ozi iri na abụo na-eche ọnụ ụzọ ndị a ya bụkwa Nwa aturu ahü. 24 Mba niile ga-eji nche. E dekwara aha ebo iri na abụo nke ụmu ihè ya jegharịa. Ndị eze ụwa niile ga-abịákwa Izrel n’onụ ụzọ ama ndị a n’otu n’otu. 13 Ọnụ webata ebube ha n’ime ya. 25 A naghi emechi ụzọ ama ato dí n’akụkụ ọwụwa anyanwụ, ato ọnụ ụzọ ama obodo ahü emechi. Ha na-eghe dí n’akụkụ ugwu, ato dí n’akụkụ ndịda, ebe oghe ubochị niile n’ihi abalị ọbula adighikwa ato dí n’akụkụ ọdịda anyanwụ. 14 Mgbidi ahü n’ebe ahü. 26 Ebube na nsopurụ nke mba niile nwere nkume iri na abụo e ji tọo ntọala ya. ka a ga-ewebata n’ime ya. 27 O díkwaghị ihe N’elu nkume ndị a n’otu n’otu ka e dere aha ọbula rụrụ arụ ga-abata n’ime ya. Otu a kwa, ndị ozi iri na abụo nke Nwa Aturu ahü. 15 Onye ọ díkwaghị onye na-eme ihe arụ, maobụ onye ahü na-agwa m okwu ji osisi e ji atụ ihe, nke e ụgha ga-abata n’ime ya, kama ọ bụ naanị ndị ji ọlaedo mee, n’aka ya. O ji ya tọo obodo ahü ahü e dere aha ha n’akwụkwọ nke ndị Nwa na ọnụ ụzọ ama ya, na mgbidi ya. 16 N’obodo Aturu ahü.

ahü, enweghi otu akụkụ n’ime akụkụ anọ nke mgbidi ya karịri ibe ya. Ogologo ya na obodobo ya ha otu. O ji ihe ọtụtụ tọo ya, ogologo ya na obodobo nakwa idị elu ya ha, ọtụtụ ya dí puku kilomita abụo na narị kilomita abụo. 17 O tükwarị idị igbidi nke mgbidi ahü chọpụta na ọ dí narị nzọ ụkwụ ato, díka ihe ọtụtụ nke mmụo ozi ahü si gupụta. 18 Ihe e ji rụo mgbidi ya bụ nkume dí oke ọnụahịa a na-akpọ jaspa, jiri ezi ọlaedo a nüchara anụcha, nke na-enwu díka enyo dí ocha rụo obodo ahü. 19 E ji nkume niile dí oke ọnụahịa chọq n’tọala mgbidi obodo ahü mma. N’tọala nke mbụ, bụ nkume a na-akpọ jaspa, n’tọala nke abụo, nkume a na-akpọ safafia, n’tọala nke ato, nkume a na-akpọ kaldoni, nke anọ, nkume a na-akpọ emeralụdụ, 20 nke ise, nkume a na-akpọ ọniks, nke isii, nkume a na-akpọ kanelian, nke asaa, nkume a na-akpọ krisolajị, nke asato, nkume a na-akpọ beril, nke itoolu, nkume a na-akpọ topaazi, nke iri, nkume a na-akpọ krisoprez, nke iri na otu, nkume a na-akpọ jasint, nke iri na abụo, nkume a na-akpọ ametisiti. 21 Ọnụ ụzọ ama iri na abụo ahü bù pieal iri na abụo, ọnụ ụzọ ama ọbula ka e ji otu nkume pieal rụo n’otu n’otu. Ihe

22 Mmụo ozi ahü gosiri m iyi ahü e si ekute mmiri nke na-enye ndị nke na-enwu díka kristal. O sikwa n’okpuru ocheeze Chineke na Nwa aturu ahü na-asopụta, 2 n’etiti okporoụzọ ahü dí n’obodo ahü. N’akụkụ aka nri na aka ekpe iyi ahü, a ga-ahü osisi ahü na-enye ndị. Osisi ndị a na-amị ụzọ mkpuru iri na abụo dí iche ihe. Ha na-amịpụta mkpuru ọhụrụ kwa ọnwa ọbula. Akwụkwọ osisi ahü wapütara bụ ọgwụ e ji agwụ mba niile. 3 A gaghi ahü ihe ọbula a bürü ọnụ n’ime obodo ahü. Ocheeze Chineke na nke Nwa aturu ahü ga-adị n’obodo ahü. Ndị ohu ya ga-efekwa ya ofufe. 4 Ha ga-ahukwa ihu ya, a ga-edekwa aha ya n’egedege ihu ha. 5 Abalị agaghi adíkwa ọzọ, imụnye oriono agaghi adíkwa mkpa. Mkpa ihè anwụ na-enye agaghi adíkwa n’ihi na Onyenwe anyị Chineke ga-abụ ihè ha, ha ga-achikwa achị díka eze ruo mgbe ebighị ebi. (aión g165) 6 Mmụo ozi ahü gwara m, “Okwu ndị a bụ ihe e kwesiri itükwasị obi, burukwa eziokwu. Onyenwe anyị, bụ Chineke, onye na-enye ndị amụma Mmụo ya ezitela mmụo ozi ya igosi ụmụodibo ya ihe ndị ahü ga-emezu n’oge na-adighị anya. 7 “Lee, ana m abia ọsịsị. Ngozi na-adịri onye ahü na-edede

okwu amumma ndị a dị n'akwukwọ a.” 8 Mụ “N'ezie, ana m abịa ọsịịsọ.” Amen. Bịa, Onyenwe onwe m bụ Jọn, hụrụ ihe ndị a niile, nükwa ha. anyị Jisọs. 21 Ka amara Onyenwe anyị Jisọs Mgbe m hụrụ ma nüchaa ihe ndị a niile, adara dinyere ndị nsọ niile. Amen.

m n'ükwu mmụo ozi a gosiri m ha ikpọ isiala nye ya. 9 Ma ọ sıri m, “Emela ihe dị otu ahụ! Mụ onwe m bükwa odibo Jisọs dika gi onwe gi, na dika ụmụnna gi ndị amumma, na dika ndị ahụ niile na-edede okwu niile e dere n'akwukwọ a. Kpoqoro Chineke isiala.” 10 Ma ọ sıri, “Akachila okwu amumma ndị a dị n'akwukwọ akara, n'ihi na oge adịla nso. 11 Ka ndị niile na-eme ajọ omume gaa n'ihu na-eme ajọ omume, ka ndị na-adighị ọcha gaa n'ihu bürü ndị na-adighị ọcha, ka ndị na-eme ezi ihe gaa n'ihu na-eme ezi ihe, ka ndị dị nsọ gaa n'ihu bürü ndị dị nsọ.” 12 “Lee, ana m abịa ọsịịsọ! Ugwọ ọrụ m ga-enye onye ọbụla dika ọrụ ọ rürü si dị díkwa m n'aka. 13 Abụ m Alfa na Omega. Onye mbụ na Onye ikpeazụ, Mmalite na Oğwugwu. 14 “Ngozị na-adịri ndị ahụ sara uwe ha mmiri, ka ha si otu a bürü ndị na-enweta oke na mkpuru si n'osisi ahụ na-enye ndụ, ndị ga-enwe ike isite n'ọnụ ụzọ ama ahụ baa n'ime obodo ahụ. 15 N'azụ obodo ka ndị ahụ bụ nkịta nọ, ha na ndị niile na-agba afia, na ndị niile na-akwa iko, na ndị niile na-egbu mmadụ, na ndị niile na-ekpere arụsi, na ndị niile hụrụ ugħha n'anya ma na-emekwa ya. 16 “Mụ onwe m, bụ Jisọs ezitela mmụo ozi m ka ọ gbara unu ama a nye nzukọ m niile. Ọ bụ m bụ Mgbɔrogwu na Mkpuru Devid. Abukwa m Kpakpando ụtụtụ ahụ na-enwu enwu.” 17 Mmụo Nsọ na nwanyị ahụ a na-alụ ọhụrụ na-asị, “Bịa!” Ka onye ọbụla nṣụrụ okwu a kwuo sị, “Bịa!” Onye akpíri na-akpo nkụ ya bịa, onye ọbụla chorọ ya bịa nṣụrụ mmiri na-enye ndụ na-akwughị ugwo ọbụla. 18 Ana m adọ onye ọbụla nṣụrụ okwu amumma dị n'akwukwọ a aka na ntị, sị, ọ bürü na onye ọbụla atụkwasi ihe ọbụla n'elu ha, Chineke ga-atụkwasi onye ahụ ihe ntaramahụhụ ahụ niile e kwuru maka ha n'akwukwọ a. 19 Ọ bürükwa na onye ọbụla ewepụ okwu ọbụla n'akwukwọ amumma a, Chineke ga-ewepụ oke o nwere n'osisi ahụ na-enye ndụ, na oke o nwere n'obodo nsọ ahụ, nke e kwuru okwu ha n'akwukwọ a. 20 Onye ahụ gbara ama ihe ndị a niile na-asị,

Ahukwara obodo nsø ahụ bụ Jerusalem ọħurụ ka o si n'eluigwe ebe Chineke nō na-aridata. Ọ
mara mma dika nwaagboghọ ejikwara nke ọma maka ịgakwuru di ya. Anukwara m oke olu
si n'ocheeze ahụ kwuo okwu sị, "Leenụ! Ebe obibi Chineke adịla ugbu a n'etiti ụmụ mmadụ.

Ọ ga-ebinyere ha. Ha ga-abükwa ndị ya, n'ezie, Chineke n'onwe
ya ga-anókwa n'etiti ha bùrùkwa Chineke ha.

Mkpughe 21:2-3

Reader's Guide

Igbo at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Igbo at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hades g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Igbo---Igbo-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luk 8:31
Ndị Rom 10:7
Mkpughe 9:1
Mkpughe 9:2
Mkpughe 9:11
Mkpughe 11:7
Mkpughe 17:8
Mkpughe 20:1
Mkpughe 20:3

Orụ Ndị Ozi 3:21
Orụ Ndị Ozi 15:18
Ndị Rom 1:25
Ndị Rom 9:5
Ndị Rom 11:36
Ndị Rom 12:2
Ndị Rom 16:27
1 Ndị Korint 1:20
1 Ndị Korint 2:6
1 Ndị Korint 2:7
1 Ndị Korint 2:8
1 Ndị Korint 3:18
1 Ndị Korint 8:13
1 Ndị Korint 10:11
2 Ndị Korint 4:4
2 Ndị Korint 9:9
2 Ndị Korint 11:31
Ndị Galeshiā 1:4
Ndị Galeshiā 1:5
Ndị Efesos 1:21
Ndị Efesos 2:2
Ndị Efesos 2:7
Ndị Efesos 3:9
Ndị Efesos 3:11
Ndị Efesos 3:21
Ndị Efesos 6:12
Ndị Filipai 4:20
Ndị Kołosię 1:26
1 Timoti 1:17
1 Timoti 6:17
2 Timoti 4:10
2 Timoti 4:18
Taịtọs 2:12
Ndị Hibru 1:2
Ndị Hibru 1:8
Ndị Hibru 5:6
Ndị Hibru 6:5
Ndị Hibru 6:20
Ndị Hibru 7:17
Ndị Hibru 7:21
Ndị Hibru 7:24
Ndị Hibru 7:28
Ndị Hibru 9:26
Ndị Hibru 11:3
Ndị Hibru 13:8
Ndị Hibru 13:21
1 Pita 1:23

1 Pita 1:25
1 Pita 4:11
1 Pita 5:11
2 Pita 3:18
1 Jon 2:17
2 Jon 1:2
Jud 1:13
Jud 1:25
Mkpughe 1:6
Mkpughe 1:18
Mkpughe 4:9
Mkpughe 4:10
Mkpughe 5:13
Mkpughe 7:12
Mkpughe 10:6
Mkpughe 11:15
Mkpughe 14:11
Mkpughe 15:7
Mkpughe 19:3
Mkpughe 20:10
Mkpughe 22:5

aïdios

Ndị Rom 1:20
Jud 1:6

1 Ndị Korint 3:18
1 Ndị Korint 8:13
1 Ndị Korint 10:11
2 Ndị Korint 4:4

aiōnios

Matiu 12:32
Matiu 13:22
Matiu 13:39
Matiu 13:40
Matiu 13:49
Matiu 21:19
Matiu 24:3
Matiu 28:20
Mak 3:29
Mak 4:19
Mak 10:30
Mak 11:14
Luk 1:33
Luk 1:55
Luk 1:70
Luk 16:8
Luk 18:30
Luk 20:34
Luk 20:35
Jon 4:14
Jon 6:51
Jon 6:58
Jon 8:35
Jon 8:51
Jon 8:52
Jon 9:32
Jon 10:28
Jon 11:26
Jon 12:34
Jon 13:8
Jon 14:16

Matiu 18:8
Matiu 19:16
Matiu 19:29
Matiu 25:41
Matiu 25:46
Mak 3:29
Mak 10:17
Mak 10:30
Luk 10:25
Luk 16:9
Luk 18:18
Luk 18:30
Jon 3:15
Jon 3:16
Jon 3:36
Jon 4:14
Jon 4:36
Jon 5:24
Jon 5:39
Jon 6:27
Jon 6:40
Jon 6:47
Jon 6:54
Jon 6:68

Jon 10:28
Jon 12:25
Jon 12:50
Jon 17:2
Jon 17:3
Oru Ndj Ozi 13:46
Oru Ndj Ozi 13:48
Ndj Rom 2:7
Ndj Rom 5:21
Ndj Rom 6:22
Ndj Rom 6:23
Ndj Rom 16:25
Ndj Rom 16:26
2 Ndj Körnt 4:17
2 Ndj Körnt 4:18
2 Ndj Körnt 5:1
Ndj Galeshja 6:8
2 Ndj Tesalonaika 1:9
2 Ndj Tesalonaika 2:16
1 Timoti 1:16
1 Timoti 6:12
1 Timoti 6:16
2 Timoti 1:9
2 Timoti 2:10
Tajtos 1:2
Tajtos 3:7
Filimon 1:15
Ndj Hibru 5:9
Ndj Hibru 6:2
Ndj Hibru 9:12
Ndj Hibru 9:14
Ndj Hibru 9:15
Ndj Hibru 13:20
1 Pita 5:10
2 Pita 1:11
1 Jön 1:2
1 Jön 2:25
1 Jön 3:15
1 Jön 5:11
1 Jön 5:13
1 Jön 5:20
Jud 1:7
Jud 1:21
Mkpughe 14:6

eleēsē

Ndj Rom 11:32

Geenna

Matiu 5:22
Matiu 5:29
Matiu 5:30
Matiu 10:28
Matiu 18:9
Matiu 23:15
Matiu 23:33
Mak 9:43

Mak 9:45
Mak 9:47
Luk 12:5
Jemis 3:6
Hadēs
Matiu 11:23
Matiu 16:18
Luk 10:15
Luk 16:23
Oru Ndj Ozi 2:27
Oru Ndj Ozi 2:31
1 Ndj Körnt 15:55
Mkpughe 1:18
Mkpughe 6:8
Mkpughe 20:13
Mkpughe 20:14

Limnē Pyr

Mkpughe 19:20
Mkpughe 20:10
Mkpughe 20:14
Mkpughe 20:15
Mkpughe 21:8

Sheol

Jenesis 37:35
Jenesis 42:38
Jenesis 44:29
Jenesis 44:31
Onuogugu 16:30
Onuogugu 16:33
Diuteronomi 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Ndj Eze 2:6
1 Ndj Eze 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6

Abu Qoma 6:5
Abu Qoma 9:17
Abu Qoma 16:10
Abu Qoma 18:5
Abu Qoma 30:3
Abu Qoma 31:17
Abu Qoma 49:14
Abu Qoma 49:15
Abu Qoma 55:15
Abu Qoma 86:13
Abu Qoma 88:3
Abu Qoma 89:48

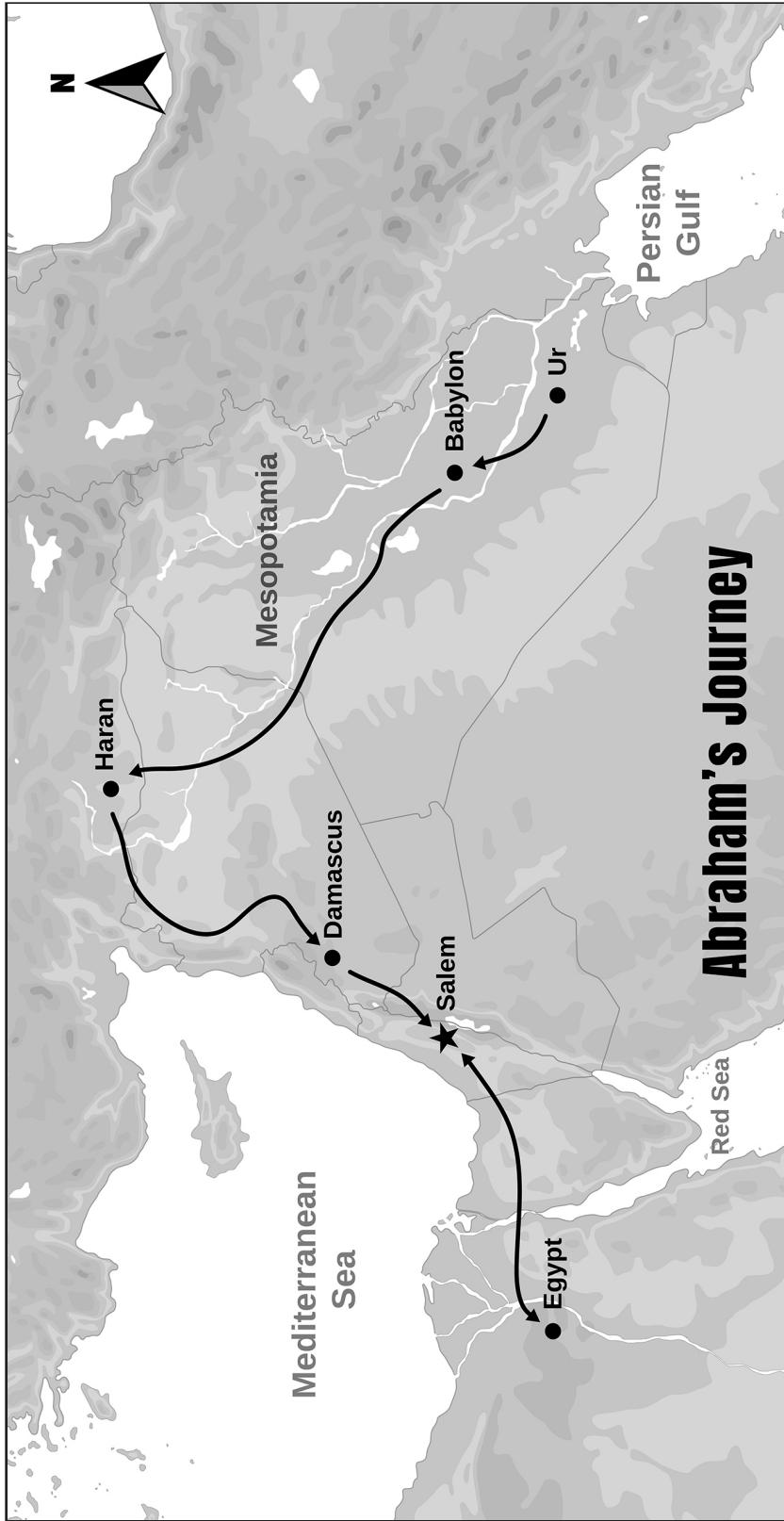
Abu Qoma 116:3
Abu Qoma 139:8
Abu Qoma 141:7
Ilu 1:12
Ilu 5:5
Ilu 7:27
Ilu 9:18
Ilu 15:11
Ilu 15:24
Ilu 23:14
Ilu 27:20
Ilu 30:16
Ekiliziastis 9:10
Abu nke Abu 8:6
Aizaya 5:14
Aizaya 7:11
Aizaya 14:9
Aizaya 14:11
Aizaya 14:15
Aizaya 28:15
Aizaya 28:18
Aizaya 38:10
Aizaya 38:18
Aizaya 57:9
Izikiel 31:15
Izikiel 31:16
Izikiel 31:17
Izikiel 32:21
Izikiel 32:27
Hosiya 13:14
Emos 9:2
Jona 2:2
Habakuk 2:5

Tartaroō

2 Pita 2:4

Questioned

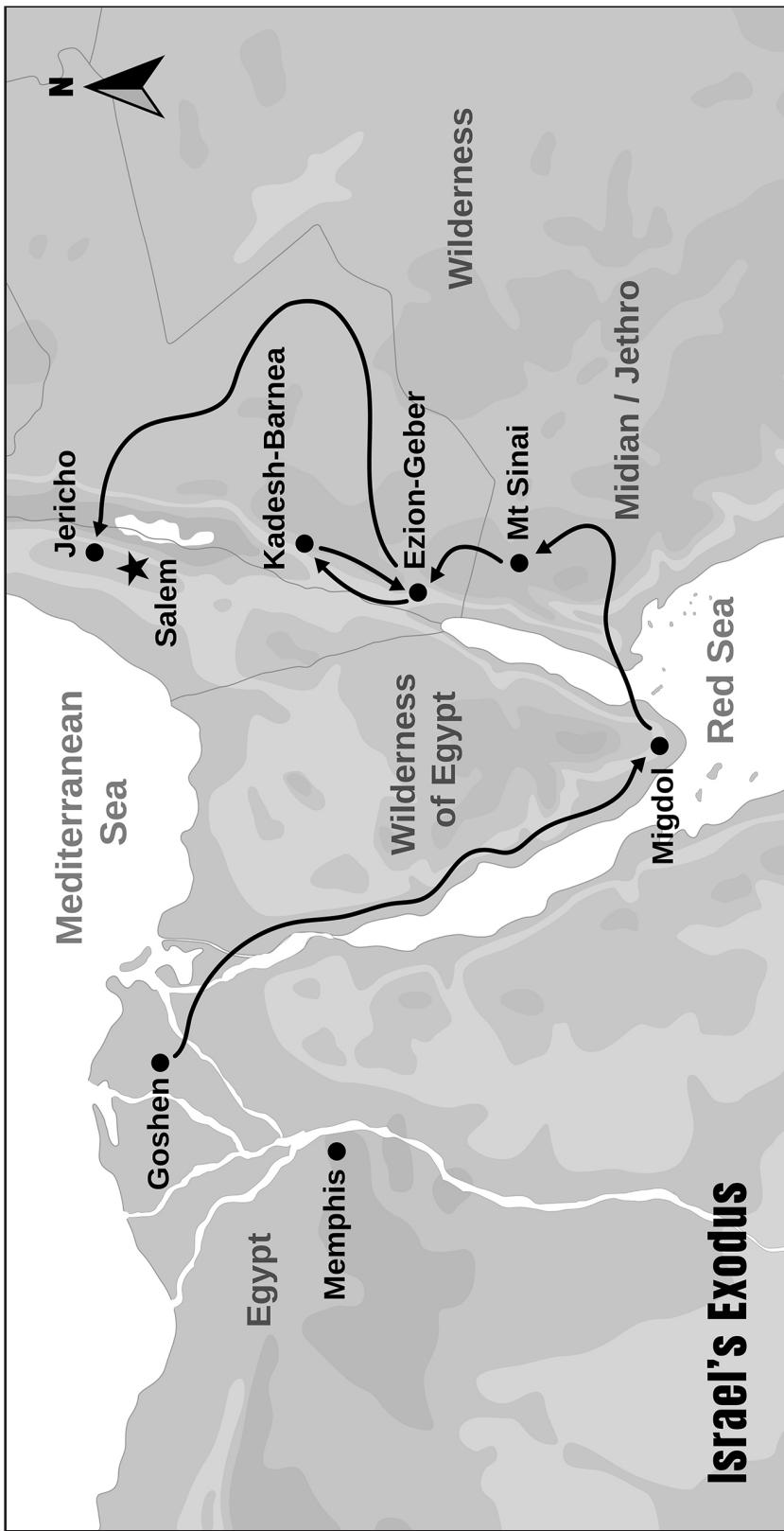
Ilu 2:18

Abraham's Journey

Site n'okwukwe, Elrahman rubere isi mgbe a kporo ya kai ọ hapụ, gaan'ala ahụ nke ọ ga-enweta dika ihe nketa. Ọ gawara n'amaghị ebe ọ na-agaa. - Ndị Hibrụ 11:8

Israel's Exodus

Mgbog Fero mesijị kwere ka ụmụ Izrella, Chineke edighị ha site n'uzo ahụ gafare ala ndị Filistia. O bụ, ezie na ụzo ahụ dị nso karịa.
Chineke mere nke a n'ihi na o chere n'obi ya si, "O bùrụ na ndị a ezae agha, ha nwere ike igbanwe obi ha tuğħarja ilaghachi ażu n'iżjt." - Qopupu 13:17

Mediterranean
Sea

Sidon
Tyre
Caesarea-
Philippi

Galilee
Capernaum
Bethsaida

Cana
Nazareth

Sychar

Samaria

Ephraim

Jerusalem

Bethany

Bethlehem

Judea

► Egypt

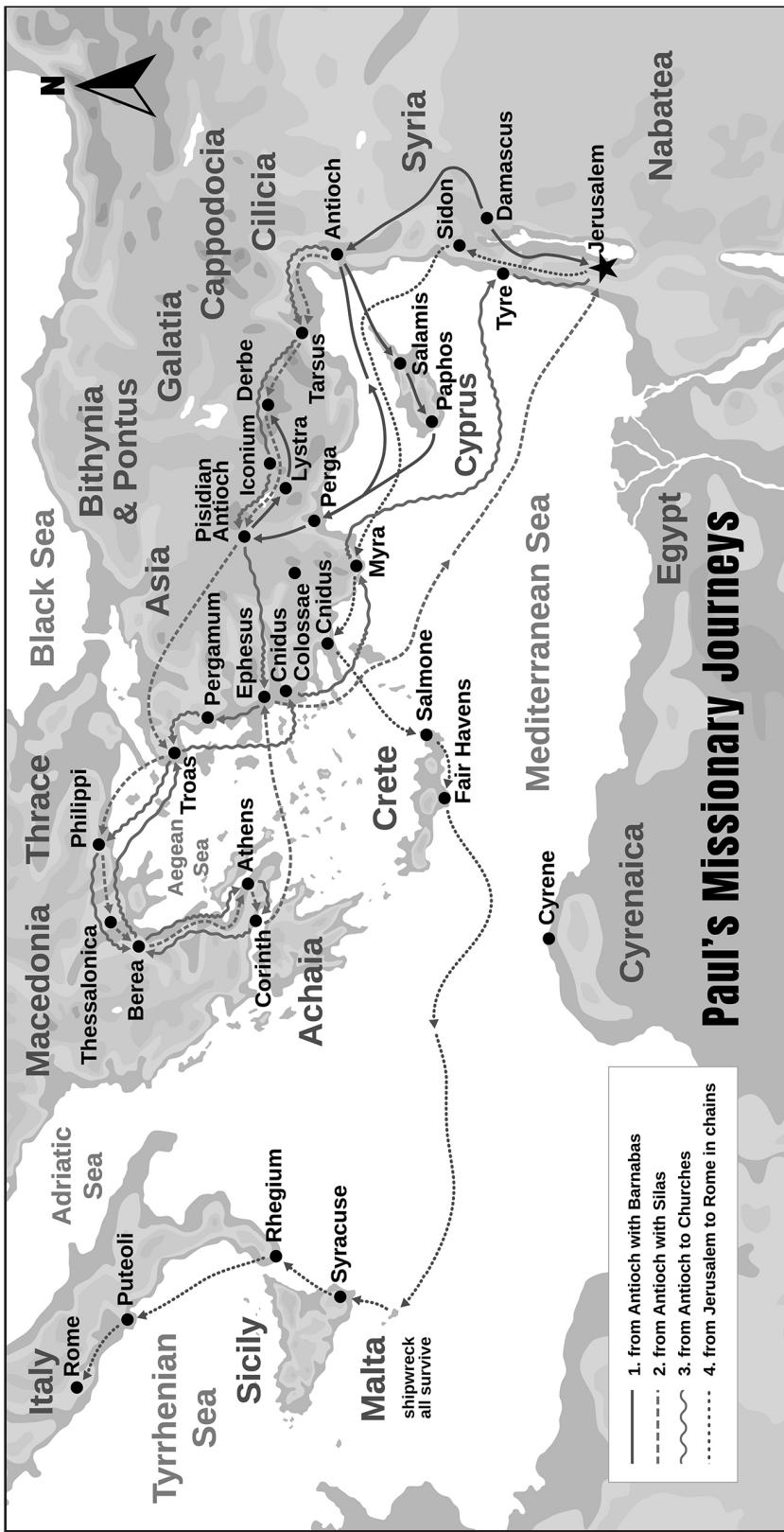
Decapolis

Peraea

Jericho

Jesus' Journeys

N'ili na Nwa nke Mmadu abiaighi ka e jeere ya ozi. Kama ka o jee ozi ma nyekwa ndu ya ka ọ bụrụ ihe mgbaruta nke otu mmadu. - Mak 10:45

Pq, odibo Kraist jisq, onye Chineke kporo ka ọ buru onyeoziya na onye o kewaputara ka o zisaa oziomaya. - Ndi Rom 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyred in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyred in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
► Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3
John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise		
Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers			
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
Luke 16:22 Blessed in Paradise				
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command				
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				Matthew 25:41 Revelation 20:10
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind				Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
		Revelation 20:13 Thalaasa		
		Revelation 19:20 Lake of Fire		
		Revelation 20:2 Abyss		

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Igbo at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our Good News sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Ya mere, gaanu mee ka mba nüle buryu ndị na-esu ụzo m, na-emenu ha baptizim n'aha nké Nna, na nké Okpara, na nké Mmụo Nsọ. - Matiu 28:19

